COMMENTARIUS IN TITULUM IURIS CANONICI DE SIMONIA PER QUAESTIONES...

Peter Binsfeld, Giovanni Battista Coccini

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
13
14 P
14

COMMENTARIVS
IN TITV-
LVM IVRIS CANO-
NICI DE SIMONIA PER

Quæstiones & Conclusiones.

AVCTORE

PETRO BINSFELDIO SVFFRAGANEO TREVIrensi Doctore Theologo, editus post obitum eius ex autographo Auctoris.

ACTOR. VIII.

Pecunia tua tecum sit in perditionem, quia existimasti donum Dei pecunia possideri.

C. Regat. Joann. Coccini

AVGVSTÆ TREVIRORVM,

Excudebat Henricus Bock, Anno

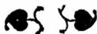
M. DCIIII.

Cum gratia & priuilegio Archiepiscopali.

REVERENDISSIMO ATQVE ILLVSTRISSIMO DOMINO D. IOACHIMO IMPERIALIS ECCLE-

siæ Hirsfeldensis Abbati dignissimo, ac S. Romani Imperij Principi.

QVOD multo abhinc tempore Antistes dignissime, crebris & ardentibus votis optaueram, vt pignus aliquod meæ erga te obseruantiæ, atque amoris in lucem proferrem; id tandem vi-

deor diuino beneficio, ſaltem ex parte aliqua adſecutus; dũ hunc de Simonia libellum Petri Binsfeldij, B. memoriæ, viri grauiſſimi ac doctiſſimi, tam iuris Canonici, quàm rerum Theologicarum, Reuerendiſſimi atque Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Treuirenſis pridem in ſpiritualibus Vicarij, & Epiſcopi Azotenſis, ante ſexennium omnium bonorum gemitu, & dolore, immatura morte extincti, quaſi partum poſthumum, primò in manus excudendum accepi. Illud enim opuſculum nulli alteri quàm tuæ amplitudini à me inſcribendum eſſe, multis de

cauſsis

caufsis ſtatim in mentem venit. Primò quidem quòd inſinuaui, vt meæ erga te modeſtiæ, Reuerentiæ, & amoris perpetua quaſi teſſera eſſet; qua omnibus teſtatum facerem, quanti ſemper fecerim Reuerendam Amplitudinem tuam, quamq́ue ſemper officia mea illi præſtare ſtuduerim; etſi non ignorem nullam me partem ipſius erga me beneuolentiæ, ac meritorum, quibus obligatus ſum, aſſequi poſſe. Deinde ipſa argumenti ratio talem patronum efflagitabat. De Simonia enim Liber, ſi ipſe deligere poſſet ſibi defenſorem, ac propu-

gnatorem; quem potius legeret de multis, quàm talem virum, ac Principem; qui & à deteſtabili illa labe in omni vita ſua abſuit longiſſimè, & illud hominum genus in clero contaminatiſſimũ ac perditiſſimum, omnibus modis execratur? Quid enim tam indignum, atque impium, quàm diuinæ gratiæ dona, vel id quod ſpirituale eſt, vel ſic annexum ſpiritualibus, vt ab ijs per ſe dependeat, pretio temporario vel vendere, vel acquirere? Pecunia tua (ait
Actor. 8. ad Simonem Petrus) tecum ſit in perditionem, quoniam donum Dei exiſtimaſti pecunia

nia possideri, non est tibi pars, neque sors in sermone isto, cor enim tuum non est rectum coram Deo. Quo quid grauius in illud hominum genus à Principe Apostolorum dici poterat? dum & perditionem minatur certam, & Euangelij, id est, diuinæ gratiæ saluantis pronunciat exortes, & cordis non recti coram Deo accusat? Accedit etiam quòd vitium hoc perpetuam cum auaritia, quæ teste Paulo ad Ephes. 5. est idolorum seruitus, coniunctionem habeat, quin potius, vt rectius dicam, ab illa semper exoriatur. Qua quid clerico,

quid viris Ecclesiasticis, quid ipsis Ecclesiæ Prælatis (quorum omnium animus ad benignitatem, ac beneficentiam exporrectissimus esse debet) indignius accidere potest? Conuincuntur tamen hoc crimine, esse auari; dum vel excæcati cupiditate de gratuitis Dei donis, pretium ab illis quibus spiritualia conferunt, tacitè vel expresse stipulantur, vt censum suum augeant, conscij iniquitatis; vel acquirere pretio student spiritualia huiusmodi, vt annexa temporalia commoda per fas & nefas auidissimo opum animo auarè absorbeant, vt iure

iure optimo in vitium hoc teterrimum exclamet Aluarus Pelagius de planctu Ecclesiæ libro 2. capite 9. in hunc modum. O lepra contagiosa, lepra fœtida, vsque ad nares Domini Sabaoth, lepra labefaciens interiora vitalia, & sacra in Dei Ecclesia sacrificia, abominabilis Deo, & diuinis hominibus: apud homines incurabilis, soli Christo Domino qui apparere voluit tanquam leprosus, Esaiæ 53. curatu possibilis, &c. Denique postulabat sibi à me munusculum hoc Reuerenda dignitas tua, vir Amplissime, vt illius scilicet auctori-

tate, grauitate, prudentia ab improborum calumnijs facilius vindicaretur: Etſi enim libellus hic ſat commendatus videri poterat, tum argumenti grauitate atque vtilitate, tum inſigni Scriptoris nomine, & auctoritate: cuius alia quædam opuſcula plena doctrina, & iudicio ante complures annos emiſſa; magno omnium Nationum Chriſtianarum applauſu, paſſim teruntur; ſæpiuſque recuſa, longè lateque diſtrahuntur: faciet tamen nominis tui, vitæque dignitas, vt commendatior etiam, boniſque omnibus multò ac-

tò acceptior tali patrono idem lucem aſpiciat. Accedit quæ inter nos eſt à natura, ſanguinis coniunctio: in qua etſi te inſignis tua virtus, & eruditio tuis fecit prælucere maioribus, dum ex loco humiliore ad principatum te euexit, is tamen mihi, tuiſque cognatis tam ſit iucundus, vt illum tibi omnes non ſolùm plenè faueamus, ſed in eodem te omni dignum honore & officio libenter fateamur. Suſcipe igitur, vir ampliſſime, qua ſoles benignitate, ac ſerenitate animi hoc clientis tui quodcunque officium, non tam offerentis

ſtudio

ſtudio, quàm ipſius operis grauitate, & excellentia te digniſſimum: futurum enim confido, vt hoc modo, primò quidem eius vtilitas vberius ſeſe latiuſque diffundat. Deinde vt tuo quoq; nomini licet celebratiſſimo, nonnihil inde dignitatis apud bonos omnes adiungatur. Deniq; vt me quoq; clientem tuum ad omnia tibi paratiſsimum, conſueta ſemper fide ac beneuolẽtia complectare. Auguſtæ Treuirorũ 8. Calendas Septemb. anno ſalutis reparatæ 1604.

R^dæ *Amplitudinis Tuæ*

Cliens humillimus &

cognatus

Henricus Bock.

AD

AD LIBROS REVERENDISSIMI PATRIS P. Binsfeldij de Simonia.

PRoles posthuma funeri Parentis,
Phœnix edite de Patris Fauilla,
Auras quid volucri moraris ala?
Alæ, quam patris ars tui suprema
Finxit ære tibi perenniorem,
Finxit fulminis impete ociorem.
En te fama vocat, fauorq; vulgi,
En plausus solidi comes Fauoris
Auræ signa dedit fauentioris.
I, metire vias perennitatis
Volatu metuente præpediri,
Inter & Patris & tuos fauores
Gyro præpete circina æuiternum.
Quid pendes animi? datasq; cœlo
Pennas colligis? & diem perosus
Nido lucifugum caput recondis?
Et sextum tenebras amas in annum?
Vnde, hic vnde metus? suóne Liuor
Dente terrificos ciet timores?
An Simoniacum paues ad agmen,
Cui ferrum properas minari & ignem à
Binsfeld Patre tuo licet sepulto?
Macte; pelle metum memor tui ortus,

Haud

Haud est sanguinis, haud propinquitatis
Est Binsfeldiacæ pauere morsus,
Quos retuso, humiliq; dente Liuor
Celso infigere nomini minatur.
Si dum vita stetit tuo Parenti,
Maior, inuidiam supra volabat,
A fato incipiet timere fractos
Dentes Inuidiæ solo incubantis?
Nec Simoniacos verere Phœnix,
Ast audax pauidam speiq; plenus
Exspem incursa aciem sacriq; vinctam
Auri fenoribus, stygiq; sacram.
Furtiuum genus hoc, pauens pericli,
Hostis lucis, amans latentis antri,
Non armis, neq; viribus lacerti,
Sed cæca arte, doloq; pugnat vno.
Hos si de tenebris trahas apricum
In solem; licet, occinas triumphum.
Nam iam palma tua est: nec obtueri
Fas contra radios tenebricosis,
Nec ferent retegi suum pudorem,
Sed cæcos repetent fuga recessus.
Ast esto fugiant, tegantur vmbris,
Est est cuncta Oculus Tuens, & vmbras-
Qui visu penetret, Manusq; Longa est,
Hos quæ vindicibus sequetur armis.
Phœnicis licet ora & arma vitent,
Coruis tartareis dabuntur esca.
Nunc metu dubio solute Phœnix,

Magni

Magni relliquiæ breues Parentis,
Tandem assuesce polis & æmulator
Natiq; occiduiq; solis audax
Cœli cardinibus duobus effer
Binsfeldij cineres Patris videndos.
Hos gratus lachrymis rigabit orbis,
Hos plausu lachrymas leuante sparget,
Hos fronde & viola teget perenni.

Rmi Patris ac Domini D.
Binsfeldij memoriæ &
amori non consepultis.

A. Æ.

RVBRI-

RVBRICA DE SIMONIA, ET NE ALIQVID PRO SPIRITVALIBVS EXIgatur, vel promittatur.

Commentarium, in titulum iuris Canonici ſcripturus, ordinem & modũ, quem in commentario de Vſuris tenui, ſeruabo, quædam itaq; in Rubricam præmittam notabilia, quæ erunt quaſi præcognita ad introductionem eorum, quæ in tota ſimoniæ materia explicabuntur.

IN RVBRICAM DE SIMONIA.

NOTABILE *primum* continens continuationem. Cum in ſuperioribus actum ſit de accuſationibus, inquiſitionibus ac denunciationibus, nec non calumniatoribus, ſupereſt nunc agere de criminibus, inter quæ ſimonia obtinet primum locum: nam reſpectu ſimoniæ, cætera crimina

pro nihilo reputantur, 1.q.vlt. c.fi. de Paschali Papa.& ideo titulus de simonia præmittitur.

Notabile secundum. Ista rubrica nõ reperitur, nec habetur nec in 6.decretalium, nec in Clementinis, vt manifestissimum est. Causam Felin. & Ioan. ab Anania in hac Rubr. referunt ad Bart. in l.vnica. ff.ad leg.Iul. de ambitu. vbi sic ait: decretistæ fecerunt multas constitutiones, tamen in tractatu de simonia, quæ est idem quod ambitus, nullam nouam constitutionem fecerunt; ratio est, quia simonia non punitur vt debet.

Notab.tertium. Dubium oritur circa Rubr. Illa verba: Et ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur, videntur superflua: quia sufficiebat dicere, de simonia. Florian. referente Ioan.ab Anania hîc, soluit dicendo, quod illa verba veniant dispositiuè, & debet exponi (Et) id est. Ipse Ioan. dicit, quod Rubrica duas habet partes. Prima loquitur de simonia in genere latè sumpto vocabulo, & sic comprehendit omnem simoniam propriam & impropriam, iuxta notata in c. Nemo presbyterorum, infra. Secunda vero pars loquitur propriè & strictè de simonia, quæ est vt pro spiritualibus nullum detur, vel promittatur temporale. Breuius dici potest, quod illa verba tanquam notiora declarent, quid nomine simoniæ intelligatur, & in hunc sensum Florian. tendit, licet obscurius loquatur.

Notab quartum. Præpositio, pro, quæ in

Rub.

Rub. ponitur, varias habet significationes ex mente Archidiaconi in c. Agatho. d. 63. & in c. ordinationes. 1. q. 1. quem sequuntur Cardin. Alexand. & Turrecrem. ibidem. Raymundus in summa. in tit. de simonia. §. Quæritur super verbo statutum. Summa Pisanella. eod. verb. 1. §. Quid si sumptus. Nauarr. in manual. confess. cap. 23. num. 10. prope finem. & lib. 5. consil. in tit. de simonia. cons. 23. num. 3. & alij alibi. Primo, pro, aliquando appreciationem dicit, siue commutationem, & sic vniuersaliter verum est, quod nihil omnino pro spiritualibus exigendum, aut promittendum sit. In hac significatione, pro, accipitur quando dicimus, nos pecunias pro panno, aut equo dare: tum enim pecunia est pretium panni, aut equi. Aliquando significat causam principalem & immediatam, vt si principaliter Domino inseruio pro acquirendo beneficio, tunc enim seruitium est causa principalis acquirendi rem spiritualem, scilicet beneficium: & in hac significatione etiam nihil potest exigi, aut promitti pro spiritualibus. Aliquando, pro, denotat causam minus principalem, impulsiuam, siue motiuam, aut remotam, siue etiam adminicularem (vt quidam vocat) & in hac significatione verum est, quod licitè aliquid potest pro spiritualibus accipi, & exigi: sic pro collatione sacramentorum, pro munere concionandi, potest stipendium sustentationis recipi. Sic seruitium honestum & dili-

gens potest aliquando dominum mouere, vt famulo conferat beneficium: tum seruitium est causa excitatiua, & minus principalis, & non immediata collationis beneficij. De his in progressu huius tituli plenius constabit.

Notab. quintum. De materia simoniæ, ex Theologis tractant Alexander Alen. 2. part. q. 187. per tot. D. Thomas 2. 2. q. 100. & ibidem eius commentatores. Guilhelmus Altisiodoren. lib. 5. summæ tract. 27. in tit. de simonia. S. Antonin. 2. parte. tit. 1. cap. 4. & 5. S. Bonauent. Paludan. Durand. & alij scholastici in 4. sentent. d. 25. Gabriel Biel. super canon. missæ. lect. 28. Ioannes Gerson Cancellarius Parisiensis in tract. de simonia. in 2. parte suorum oper. Gulielmus Peroaldus Episcopus Lugdunensis tomo 2. de virtutibus & vitijs. in tract. de auaritia. cap. 7. Dionysius Carthusianus in lib. duobus de simonia, in primo tomo suorum paruorum operum. Adrianus quodlib. 9. Franciscus Victoria in relect. de hac re. Dominicus Sotus lib. 9. de iustit. & iure. q. 5. & seq. Angel. Summa Pisanella. Syluest. & omnes Summistæ. in verb. Simonia. Archidiac. Card. Alexand. Turrecrem. Dominicus & alij decretistæ in 1. causa. maximè q. 1. Nauarr. in manuali confessariorum, cap. 23. à num. 99. DD. iuris canonici in toto hoc titulo.

Notab. sextum. Simonia nomen trahit à Simone Mago, qui vt lectio Actorum Apostolicorum cap. 8. habet, primus in nouo testa-

mento

mento pecuniam obtulit, pro emptione doni Dei, & poteſtatis ſpiritualis, vt eius vſu pecuniam lucraretur. Cum vidiſſet Simon, ait text. quia per impoſitionem manus Apoſtolorum daretur Spiritus ſanctus, obtulit eis pecuniam dicens: Date & mihi hanc poteſtatem, vt cuicunque impoſuero manus, accipiat Spiritum ſanctum. Petrus autem dixit ad eum: pecunia tua tecum ſit in perditionem: quoniam donum Dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. Non tamen Simon ipſum Spiritum ſanctum in ſua perſona voluit emere: Cum tale iudicium à ratione eſſet alienum, ſed in ſuo dono. Pulchrè apteq; ad hoc loquitur Vrbanus Pontifex, eius nominis ſecundus, in ep. ad I. præpoſitum Eccleſiæ S. Iuuentij aqud Ticinũ, & inſeritur à Gratiano 1.q.3.c.Saluator. Donũ, inquit, quippe Dei eſt Spiritus ſanctus, & donum Dei eſt res ipſi Eccleſiæ oblata. Et ſi bene animaduertis, Simon magus qui ad fidem ficte acceſſit, non Spiritum ſanctum propter Spiritum ſanctum, quo erat ipſe indignus, quoniam (vt ſcriptum eſt, Spiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictum) ſed ideo quantum in ipſo erat, emere voluit, vt ex venditione ſignorum quæ per eundem fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur. Nec Apoſtolus emptionem Spiritus ſancti (quam bene fieri non poſſe nouerat) ſed ambitionem quæſtus talis, & auaritiam quæ eſt idolorum ſeruitus, in eodem Simone exhorruit, & maledictionis

iaculo perculit. Hæc ille. Cum ergo hic Simon primus in nouo testamento tempore Apostolorum crediderit, & verbo ostenderit, spiritualia & dona Dei esse venalia, peccatum illius, hæreseos nomen ab eo vsque ad nos deriuatum & denominatum est. In eundem errorem prolapsi sunt Græci & Armeni, qui vt attestantur Guido Carmelita, & post eum Alphonsus à Castro lib. 13. aduersus hæreses, dixerunt licere prælationes Ecclesiasticas vendere. Sunt tamen alij hæretici dicti ab hoc Simone Simoniani, qui male sentierunt creaturam non à Deo, sed à virtute quadam superna creatam, vt memoriæ prodiderunt. Tertullianus in lib. de præscriptionib. hæretic. cap. 33. Epiphan. hæresi 21. Euseb. lib. 4. histor. Ecclesiasticæ, cap. 22. D. Augustin. in lib. de hæresibus ad Quoduuldeum, hæres. 1. & directorium inquisitorum. 2. part. q. 6. Prædicti hæretici & alios errores tenuerunt, vt colligitur ex DD. vbi supra. ac seipsos Simonianos appellarunt teste Theodoreto lib. 1. hæreticarum fabularum, statim in principio, vbi agit de Simonis hæresi. Si quis hoc loco quærat, cur hoc crimen potius à Simone nomen sortiatur quàm à Giezi famulo Helisæi, qui gratiam sanitatis Naaman Syro vendidit. 4. Reg. cap. 5. & 1. q. 1. c. Qui studet: vel à Balaam qui à Moabitis fuit pretio conductus, vt populo Israelitico malediceret. Num. 22. & in 2. ep. D. Pet. cap. 2. Respondent DD. in primis crimen

istud

istud nomen non accepisse à personis veteris testamenti Giezi, aut Balaam, quia eius legis sacramenta erant egena elementa, nec conferebant gratiam vt nostra, nec in tanto gradu erant spiritualia. Deinde Giezi & Balaam gratias tantum gratis datas, vt donum sanitatis, & potestatem arcendi hostes per maledictionem: quod Moabitæ à Balaam petebant, vendiderunt. Simon autem ipsum Spiritum sanctum in suo dono nobiliori, id est, gratia gratum faciente, emere voluit. Postremo illi nihil emerunt, sed tantum vendiderunt, Simon autem tentauit emere, vt postea venderet, lucrumq; acquireret. De his Sotus lib. 9. de iust. & iure. q. 5. art. 1. Adrian. quodlib. 9. art. 2. statim in principio, qui dicit se inuenire apud doctores, simoniam vetustiori vocabulo posse dici balamiam, quia Balaam prophetiæ donũ vendere voluit. Commentatores D. Thomæ in 2.2. q. 100. art. 1. vbi S. Thomas etiam ad quartum addit, venditores spiritualium non solum posse dici simoniacos, sed etiam Giezitas.

Notab. septimum. Vt à definitione exordiamur, quæ intelligentiam sequentibus præbet. Simonia est studiosa voluntas emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum. Quæ definitio ponitur ab Alexandro Alen. 2. part. q. 187. memb. 2. S. Thom. in d. art. 1. & à scholasticis in 4. d. 25. à decretistis 1. q. 1. in summa à canonistis in hac Rubrica. &

à ſummiſtis in verb.Simonia. Hoſt.tamen infra in c.Tua nos:Panor.in c.Nemo.eod.Henricus in c.fin.eod.& Richard.de media villa in 4.d.25.q.1.cenſent addendũ communi definitioni (cum opere ſubſecuto) moti auctoritate Gloſſæ, in cap. Qui ſtudet. 1. q.1. quando ait: quod ſimonia eſt voluntas emendi, vel vendendi res ſacras cum effectu. Sed hæc definitio non eſt bona. Quia Simon Magus, à quo nomen ſimonia deſumpſit, grauiſſimè peccauit hoc peccato, vt apertiſſimum eſt ex Apoſtolicis verbis Actor. 8. Pecunia tua tecum ſit in perditionem, &c. Cum tamen opus non fuerit ſubſecutum, ſed tantum contenderit, volueritque emere. Accedit his quod ſimonia mentalis eſt verè ſimonia, & tamen definitio ab iſtis auctoribus aſſignata eidem non conuenit. Sed horum DD. definitio toleratur, ſi eam dicamus comprehendere ſimoniam ſpectantem ad forum eccleſiæ exterius, cuius conſideratio maximè tangit iuris canonici commentatores. Hoſtien. in ſumma. tit. de ſimonia.quem ſequitur Angel.eod. verbo. 1. in princ. Aliam definitionem, quam potius longam deſcriptionem dixerimus, adfert in hunc modum: Simonia eſt ſpiritualium, vel annexorum ſpiritualibus receptio, vel donatio,præcedentè pacto conditionis,promiſſionis,modi, ſeruitij, precum, aut cuiuſcunque temporalitatis. hæc etiam eſt fori exterioris. Vlricus lib. 6. ſuæ ſummæ in cap. de ſimonia,

vide-

videtur rectè conciliare tales definitiones. Simonia, inquit, in quantum est crimen committitur sola voluntate sine opere exteriori: quia & primus auctor criminis huius, videlicet Simon Magus non produxit desiderium suum ad actum, sed sola voluntate peccauit: quemadmodũ concupiscens mulierem, mœchatus est eam: & qui odit fratrem suum, est homicida. Simonia vero in quantũ est crimen ecclesiasticum, prout eius cognitio, punitio, siue damnatio ad ecclesiasticum spectat iudicium, iuxta quod ei coniuncta sunt infamia, suspensio, & huiusmodi pœnæ, sic non cõmittitur absq; actu exteriore: Quoniã homo videt, quæ patent, Deus aũt intuetur cor. Nunc simonię definitio secundũ singulas suas partes declaranda est. Dicitur in definitione (studiosa) quia ad consummandũ simoniæ peccatum deliberatio & electio requiruntur. Facit pro hac particula, etiam c. Quicunq; studet. & c. Qui studet. 1. q. 1. Quidam tamẽ recentiores vt Petrus de Aragon. in d. art. 1. S. Thomæ. & Petrus de Nauarra lib. 2. de restitutione, cap. 2. num. 385. putant illam particulam non necessariam esse: cum ad omnem actum humanum, siue bonum siue malum, deliberatio, & imperium voluntatis desiderentur, sed ideo fortasse illam particulam additam, quia simonia frequentissimè à patribus appellata est hæresis, vt infra latius ostendetur. hæresis autem est falsa sententia ex electione. (Vo-

luntas) hoc nomen, vt communiter DD. annotant, non ponitur pro potentia sed eius actu. Additur autem secundum S. Thomam in d.art.1.ad 2. quia simonia cum spectet ad iniustitiam, quæ est in voluntate, etiam conuenienter per voluntatem definitur. Illa etiam dictione includitur simonia mentalis, qua quis appetit committere realem, non tamen opere perficit. Certum enim est talem actum voluntatis interiorẽ esse peccatum, nec aliud nisi simoniæ: quippe peccata cordis siue voluntatis, & operis correspondentis sunt eiusdem speciei, iuxta doctrinam S. Thomæ receptam 1.2.q.20.art.3.& 4. Hinc Glossa in c. Consulere. & c. fin. infra eod. quando vult, quod sola voluntas non faciat hominem simoniacum, licet peccet, intelligenda, quod sola voluntas, si non procedatur ad opus exterius, non faciat hominem simoniacum, qui puniri possit pœnis Ecclesiasticis in foro Ecclesiastico. & sic non rectè carpit Glossam, Ioan. Maior. in 4. d. 25. q. 1. quasi sentiat Glossa in d. c. fin. simoniam mentalem non esse peccatum, nec facere hominem reum peccati sine opere subsecuto, vt etiam obseruat Nauarrus in manuali confessariorum, cap.23.num.10. (Emendi vel vendendi) Quia vtroq; modo simonia committitur. Emere studuit Simon Magus: vendere voluit Giezi. Nomine autem emptionis & venditionis, intelligitur omnis contractus non gratuitus, vt transactio, renunciatio,

tio, electio, nominatio, &c. vt S. Thomas in d. art. 1. ad 5. & eius commentatores ibidem. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 1. Archidiac. Cardinalis Alexand. & Turrecre. in principio 1. q. 1. Adrian. quodl. 9. Angel. Summa Pisanella in verb. simonia. 1. Syluest. & alij ibidem & communiter DD. sentiunt. (aliquid spirituale) Quemadmodum nomen spiritus, tam in humanioribus libris, quam in sacris literis multipliciter accipitur: Ita etiam spirituale, quod inde denominatur variè dicitur. Spiritus magis propriè nominatur anhelitus, siue aër ipse quem spirando attrahimus. Cicero lib. 2. de natura Deorum. Tribus rebus vita mortalium continetur. Cibo, potione, & spiritu. Iob 14. Spiritus meus attenuabitur, dies mei abbreuiabuntur. Aliquando etiam ventus vocatur spiritus, iuxta illud Vergilij lib. 12. Æneid.

Ac velut Edoni Boreæ cum spiritus alto.
Insonat Ægeo.

& aliud sacræ scripturæ Actor. 2. Tanquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam domum, vbi erant sedentes. Nonnunquam etiam spiritus animi elatio nuncupatur. Cicero in oratione pro Sylla. Res gestæ meæ me nimis extulerunt, & mihi nescio quos spiritus attulerunt. Cæsar lib. 3. belli ciuilis, his rebus tantũ fiduciæ ac spiritus Pompeianis accessit, vt non de ratione belli cogitarent, sed vicisse sibi viderentur. In qua signifi-

catione poteſt intelligi & illud Matth.5. Beati pauperes ſpiritu. Chryſoſt. hom.15. in Matth. non longe à principio. Vel ſpiritum hîc, inquit, elationem & animum dicit. & D. Auguſtin. lib.1. de ſermone Domini in monte, cap. 2. præſumptio quidem ſpiritus audaciam & ſuperbiam ſignificat. Vulgo enim magnum ſpiritum ſuperbi habere dicuntur & rectè. Nam ſpiritus ventus vocatur. Quis vero neſciat ſuperbos inflatos dici, quaſi vento diſtentos? Quapropter rectè hîc intelliguntur pauperes, ſpiritu humiles, timentes Deum, id eſt nõ habentes inflantem ſpiritum, &c. Anima etiam hominis ſpiritus appellatur. Ioan. 19. Et inclinato capite emiſit ſpiritum. Gregor. lib. 11. moral. cap. 3. Spiritus autem hic pro anima ponitur. Si enim aliud, ſpiritum quam animam Euangeliſta diceret, exeunte ſpiritu anima remanſiſſet. & D. Auguſtin. tract.119. in Ioannem. Angeli quoque dicuntur ſpiritus, Pſalm. 103. & ad Hebræos 1. Qui facit angelos ſuos ſpiritus. & mali angeli ſunt ſpiritus Matth.8. & 10. Marc.1. Luc.6. Actor. 16. & ſæpe alibi. ſic ergo omnis creatura incorporea & inuiſibilis, ſpiritualis dicitur. Has omnes ſignificationes paucis colligit D. Thomas 1. part. q.41. art.3. ad 4. dum ait: de ſpiritu creato, quod quandoque dicitur ventus, quandoque aër, quandoque flatus hominis, quandoque etiam anima, vel quęcunque ſubſtantia inuiſibilis. Spirituale autem, vt alia

omitta-

omittamus, in proposito non accipitur vt deducitur à nomine ſpiritus in præſcriptis acceptionibus, ſed impropriè, vt ſignificat bona ſpiritualia, id eſt, inuiſibilia quæ animis noſtris accidunt. Hæc autem ſunt in duplici genere. Quædam procedunt à ſpiritu increato, id eſt, Diuinitus, vi quadam ſupernaturali: vt gratia ſanctificans, habitus infuſi, donũ prophetiæ, &c. Alia procedunt à ſpiritu creato, vt ſcientia habituſque naturales, qui ab anima noſtra via naturali procedunt & acquiruntur. Spirituale autem in noſtra definitione ſumptum, nunc intelligitur omne donum ſpirituale diuinitus particulari ratione datum, aut inſtitutum, quod nos ad gratiam in præſente, & ad gloriam in futuro promouet & præparat. Spiritualia à DD. in triplici conſtituuntur differentia. Quædam enim ſunt ſpiritualia per eſſentiam, vt gratia iuſtificans, dona Spiritus ſancti, &c. Quædam ſpiritualia ſunt per cauſam, vt ipſa ſacramenta, quæ ſunt cauſa gratiæ & virtutum infuſarum. Alia ſunt ſpiritu: alia per effectum & actum, vt ſunt ea quæ conueniunt alicui ex aliquo dono, aut officio ſpirituali, vt prophetare, prædicare, diuina officia celebrare, &c. (Vel ſpirituali annexum) Dupliciter enim aliquid poteſt ſpirituali eſſe annexum. Vno modo ſicut ex ſpiritualibus dependens, vt beneficia eccleſiaſtica, quæ non competunt, nec poſſidentur niſi ab eo qui militiæ clericali inſcriptus eſt, ius ad decimas, &c.

mas,&c. Alio modo aliqua ſpiritualibus antecedenter annectuntur, vt ius patronatus, ad præſentandum clericos ad beneficia, ad curam animarum. Vaſa,& veſtes ſacræ quæ ordinantur ad ſacrificium,at dignam congruamq; ſacramentotum adminiſtrationem. Hoc in loco dicendũ de illo ſolemni, & apud doctores controuerſo dubio. An ius patronatus ſit ſpirituale, vel temporale,aut mixtum? Quoniam DD. iuris canonici non conueniunt, ſed in diuerſas abeunt ſententias, cum ad doctos ſpectet ſingulorum diſcutere opiniones, arg.Eccleſiaſtici cap. 39. Sapientiam omnium antiquorũ exquiret ſapiens.& iterum.Narrationem virorum nominatorũ conſeruabit, ad pleniorem rerum intelligentiam, & lectorum eruditionem, placet hîc ante oculos ponere, quid DD.ſentiant. Prima opinio eſt eorũ qui iudicãt ius patronatus ex ſua origine & natura, eſſe ſpirituale, hanc tradunt Anto. à Butr. in c. Quanto.de iudicijs. vbi cõmuniter hanc q.mouent DD. Andreas Siculus, Barbat. ibidem num.16.& tandem dicit,quod forte eſſet neceſſaria declaratio papalis, ex quo paſſu videtur dubius. Anton. tribuit etiã Godfredo in ſumma hanc ſententiã. quam opinionem, ſubtilius & latius nunc ſecutus eſt, & defendit Martinus Nauarr.in Rub.de iud.à num. 21. & ſeq.Rationes pro hac ſententia.Prima.Ius patronatus non poteſt nec vendi, nec emi. c. De iure vere, de iure pat. & cõmunis eſt omnium ſenten-

ſententia. Ergo eſt ſpirituale. Secunda. Ius patronatus dicitur communicatũ laicis ex gratia. c.3. tit. eod. Ergo datur intelligi quod ſit de ſua natura ſpirituale. Quia ſi eſſet temporale, iure cõmuni abſq; gratia laicis concederetur. Andr. Siculus vbi ſupra aliam rationẽ adfert. Iſtud ius ſcilicet patronatus cauſatur à Papa. Ergo tale eſt, quale eſt ſubiectum producens. Sed cauſa productiua eſt ſpiritualis. Ergo ſequitur quod effectus erit ſpiritualis, & ſic ius patronatus eſt ius merè ſpirituale, cum non habeat cauſam productiuam, ſecularem ſeu temporalem, quia illa eſt extincta per ædificationem Eccleſiæ. Eandem ſententiam tenent Anton. n.1. & Barbat. latius à num. 26. in Rub. de iudic. Alia opinio eſt Panorm. in d. Rub. & c. Quanto. de iud. Decij latè in Rub. num. 8. & in d.c. Quanto. Felini & aliorum ibid. Ioannis de Selua in tract. de benefic. prima part. q. vlt. prope finem. Rochi de Curte. in tract. de iure patronat. in verbo Ius. num. 2. Archidiac. 1. q. 1. in princ. & c. Piæ mentis. 16. q. 7. Turrecr. in eod. cap. num. 3. Card. Alexand. in d. princ. 1. q. 1. & hæc eſt communis DD. ſententia, auctoribus Nauarro & Selua ius patronatus non eſſe ſpirituale, ſed quid temporale & annexum ſpirituali. & hæc opinio his argumentis fundatur. Primũ. Iura, ius patronatus non ſpirituale, ſed ſpirituali annexum vocant. d. cap. Quanto. expreſſe ait: Cauſa vero iuris patronatus ita coniuncta eſt, &
connexa

connexa ſpiritualibus cauſis: quod non niſi eccleſiaſtico iudicio valeat diffiniri. & expreſſius in cap. De iure. de iure pat. his verbis: De iure vero patronatus: & infra. Mandamus quatenus ſi R. illud comparauit (cum inconueniens ſit vendi ius patronatus quod eſt ſpirituali annexum) contractum illum irritum eſſe decernas. Huc accedit communis Theologorum, Canoniſtarum, Summiſtarum, & decretiſtarum conſenſus, dum in definitione ſimoniæ, ſub illa particula, (vel ſpirituali annexum) comprehendunt ius patronatus. Nauarr. in d. Rub. de iud. num. 30. obiicit ſibi auctoritatem S. Thomæ in 2.2.q.100.art.4. dum ius patronatus refert inter annexa ſpiritualibus antecedenter, vel dependenter. non tamen adfert text. iuris allegatos. & ita reſpondet, quod non repugnet vt vnum & idem ſit ſpirituale, & annexum alteri ſpirituali, ſicut nec repugnat vnum & idem eſſe temporale, & annexum alteri temporali. Multæ enim eccleſiæ ſpirituales ſunt annexæ eccleſijs cathedralibus, & alijs collegiatis regularibus & ſecularibus. cap. Extirpandæ. §. Qui vero. de præbend. c. ſuper eo. eod. tit. lib. 6. &c. Nauarr. rectè oſtendit non eſſe repugnantiam, quod poſſit eſſe connexio rerum ſpiritualium: ſicut etiam eſt cohærentia temporalium. Sed non docet canones & DD. ita loqui, imò aperta eſt omnium mens in contrariũ, quando enim dicunt can. & DD. ius patronatum anne-

annexum ſpiritualibus, intelligunt aliquid temporale diſtinctum contra ſpirituale, alioquin malè dicti canones ſuam deciſionem fundarent, nec ratio vlla dubitandi extitiſſet. & ſic DD. cohærenter canonibus loquendo, in omnibus quæ numerant inter ſpiritualibus annexa, aliquid temporalis agnoſcunt, quod ſecundum iſtam ſententiam non poteſt ſtare in iure patronatus, ſi ſuapte natura ſpirituale ſtatuatur. Quis enim non videret Pontificem Alexandrum III. in d.c. Quanto. quando dubium proponitur, an cauſa iuris patronatus ſpectet ad iudicium Eccleſiæ: perfectius reſpondere potuiſſe, quod ſic: cum ſuapte natura ſit ſpiritualis, & tamen reddit rationem ſumptam à coniunctione & adhærentia ad cauſas ſpirituales. & in d.c. De iure. idem Alexand. definiens ius patronatus per ſe vendi non poſſe. non reddit rationem, quia ſpirituale eſt, quæ certè expeditiſſima fuiſſet reſponſio, ſi ius patronatus per ſe eſſet ſpirituale, ſed quod vendi non poſſit, quia ſpirituali annexum eſt. & ſic Andr. Siculus Barb. in apoſtillà ad Panorm. in d.c. Quanto. ſuper verbo. Non merẽ. admonet in fine bene ponderandum eſſe text. in d.c. De iure. cum prius fundaſſet hanc ſententiam. & ſuam, quam loc. ſupra cit. tenuit, deſtruxiſſet: & quia profundius quam alius, communem ibi paucis munit & explicat de verbo, ad verbum, eius verba ponam. Gloſſ. in d.c. Quanto. dicit quod ius patrona-

tus non est merè spirituale. & ita Barbat. commentatur super illa verba non merè, & pondera, ait: quia ius patronatus oritur à re prophana, quam quis dedicat Deo, & nihilominus talis res post dedicationē sapit quandam laicalitatem, quia iam aliqualiter remanent reliquiæ dominij, & laicaliter: quia hac contemplatione laicus dedicat illam rem Ecclesię. facit l. Talem. §. fin. ff. de hæred. instit. Vnde causatiuè illud ius patronatus introducitur à re temporali. licet ergo res sit facta Dei, & ecclesia Dei concedat illud ius patronatus laico, vt habeat originem ab Ecclesia, clarum est quod res partim dicetur spiritualis, & in parte temporalis, & sic ius patronatus dicitur quoddam participium, quia partem capit à temporalitate, & partem capit à spiritualitate, & istud videtur verius. Et pondera quia hic dicitur, quod est coniuncta & annexa causa iuris patronatus causæ spirituali, non dicit quod ius patronatus sit annexum iuri spirituali, pondera etiam, quia si est annexa. Ergo subiectum est causa spiritualitatis, & causa iuris patronatus est accidens. Ergo sequitur quod per accidens est spiritualis & non per se. sic ille Doctor.

Secundum argumentum. Si ius patronatus laicorum esset ex sua origine & natura merè spirituale, non posset possideri, nec præscribi per laicum. cap. causa. de præscript. Sed ius patronatus etiam à laicis præscribi potest, & præ-

& præscriptione acquiri. Ioan. Andr. in reg' Quod alicui. de regulis iuris in 6. Felin. in d' cap. Causam. Rochus de iure pat. in verb. Ipse' vol. 15. q. 36. Bald. de præscript. 1. part. 5. part' principalis. q. 9. & post alios multos. Didac. Couarr. in 2. part. Relect. c. possessor malæ fidei. de reg. iur. lib. 6. §. 10. & dicit communem esse conclusionem, omniumq́; consensu receptam. Ergo ius patronatus sua natura non est quid spirituale. Atque ex his constat, quod etiam Couarr. in d. §. 10. nu. 2. vers. Hæc autem ratio, &c. docet laicos esse capaces possessionis iuris patronatus.

Tertium argumentum. Spirituale nunquam acquiritur iure hæreditario. cap. 1. de prębend. & c. sciendum. 8. q. 1. Sed ius patronatus acquiritur iure hæreditario. Gloss. per text. in c. Considerandum. 16. q. 7. & ibid. cap. Filijs. & c. Cum seculum. de iure patr. Ias. in l. 1. num, 71. ff. de legat. 1. Rochus in d. verb. Ipse vol. 15. q. 8. & post plures alios Couarr. lib. 2. var. resolut. cap. 18. à num. 6. Ergo.

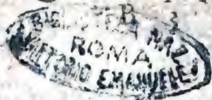
Quartum. Ius patronatus acquiritur constructione, dotatione, & fundatione ecclesiæ, ex canonistis in Rubr. de iure patr. & summistis in eodem verbo. Sed ista sunt temporalia, vt manifestum. Ergo ius patronatus est quid temporale, cum originem sumat à rebus temporalibus.

Quintum argumentum potest formari ex Felin. in dicto cap. Quanto. Imperator

tantum legitimat ad temporalia ſecundum communem DD. ſententiam in c. Venerabilem. Qui filij ſint legitimi. & tamen ſua legitimatio operatur quantum ad ius patronatus. Dominic. in c. 1. d. 10. Ergo ius patronatus non eſt ſpirituale. Ad argumenta in contrarium reſpondetur à Decio & alijs. Ad 3. ex Andrea Siculo Barbatio ſatis patet ex ſuis proprijs in apoſtilla ad Panor. Negatur enim, quod ius patronatus origine ſit ſpirituale, eius origo eſt quid temporale. vt ex dictis liquidum eſt. Nec obſtat, inquit, Panorm. in d. c. Quanto. num. 7. in fine. quod ius patronatus ordinatur ad finem ſpiritualem: quia hoc eſt quoddam præambulum, & inchoamentum à remotis: Non enim omne ordinamentum ad finem rei ſpiritualis & animæ, dicitur ſpirituale. Exemplum in libris Eccleſiaſticis, qui ordinantur ad finem animæ & rei ſpiritualis: non tamen ſunt ſpirituales. ſic Panormit. Et ſi ius patronatus ſit quid temporale, non tamen ſequitur, quod poſſit vendi, aut emi: cum non ſolum ſpiritualia non vendantur, ſed etiam annexa ſpiritualibus. argum. ſumpto à definitione cõmuni ſimoniæ. Connexorum autem eſt eadem ratio. cap. Tranſlato. de conſtitutionib. Alij quidam volunt ius patronatus eſſe quid mixtum ex temporali & ſpirituali. ſed omnes eo recidunt, quod rectius dicatur annexum ſpirituali: & id melius: quia canones, gloſſæ, & Theologi ſic loquuntur.

Octauum

Octauum Notab. Circa obiectum simoniæ, siue materiam, apud Doctores est difficultas, vtrum spiritualia naturalia quæ procedunt à spiritu creato, vt scientia & doctrina sint materia simoniæ, & comprehendantur in definitione, ita vt quis pretium non possit accipere pro scientia. Sed vt difficultatis sensus intelligatur, non dubitatur, an quis possit emere, aut vendere scientiam, aut artem aliquam in seipsa: sicut triticum, aut vinum vendimus: cum id stultum & alienum à ratione sit, vt recte Sotus lib. 9. de iustit. & iure. q. 5. art. 1. Petrus de Aragon. in 2.2. S. Thomæ. q. 100. art. 1. & alij quidam obseruarunt: Quippe in nullius hominis est potestate, vendere scientiam quam habet in anima, sed dubium quærit: An peritus scientiæ, vel artis, possit pro pretio docere, exempli gratia. An doctor iuris, vel magister in philosophia, pro munere docendi possit conuenire, & pecuniam certam accipere absque vitio simoniæ. Ex Theologis Guilhelmus Altisiodoren. lib. 3. summæ. tract. 21. in tit. de simonia. cap. 3. Alexand. Alensis 2. part. q. 187. memb. 4. art. 3. §. 1. S. Thom. in 4. d. 25. q. 3. art. 3. Guilhelmus Peroald. Lugdunensis Episcopus tomo 2. de virtutib. & vitijs. in tract. de Auaritia. cap. 7. prope finem. & ex canonistis Hostien. Cardinal. Ioannes ab Anania. Panorm. Anton. & alij in cap. Quia nonnullis. de magistris. Cardin. Alexandrin. & Turrecrem. in c. Qui studet 1. q. 1. post Hugo-

nem ibid.& Glos. in c. Non licet. 11. q. 2. censent doctrinam & scientiam non posse vendi. hæc opinio persuadetur his argumentis. Prouerb. 23. Noli vendere sapientiam, & doctrinam, & intellectum. His accedit dictum D. Augustini in lib. de magisterio. Spiritus sanctus est qui interius homines edocet scientias, etiam naturales. Postremo, ratio, quare res sacræ non possunt vendi, est, quia nullo pretio possunt æstimari. Prouerb. 3. pretiosior est cunctis opibus, & omnia quæ desiderantur, huic non valent comparari. Congruit etiam illud l. 1. ff. de var. & extraord. cognit. Res sanctissima est ciuilis sapientia, quæ pretio nummario nõ sit æstimanda. In contrarium quod non sit simonia vendere scientiam, & doctrinam sentiunt, Durand. in 4. d. 25. q. 3. Paludan. ead. d. q. 5. Adrian. quodlib. 9. Victoria in Relect. de simonia. 1. part. num. 5. Sotus, & Petrus de Aragon. loc. cit. Martin. Nauarr. in manuali confessar. cap. 23. num. 100. & in comment. de datis & promissis. num. 43. & communiter nunc recentiores Theologi, & horum sententia amplectenda, quæ his fundamentis stabilitur, præsupposito in primis, quod sermo sit de scientijs humanis & naturalibus. Obiectum simoniæ iudicandum est ex sacris literis. Sed in sacris literis solum damnantur, qui voluerunt vendere, vel emere spiritualia supernaturaliter data, vt patet de Giezi. 4. Reg. 5. cap. De Ieroboam. 3. Reg. cap. 13. & in nouo te-

uo teſtamento. Matth.10. Ioan.2. Actor.8. de Simone, nec quicquam de naturalibus bonis decernitur. Et Matth.10.dicitur. Gratis accepiſtis,gratis date. Ergo quæ noſtro ſtudio, labore, & induſtria acquiſita ſunt, vt doctrina, ſcientiæ, & artes, poſſunt ſine vllo vitio vendi. S.Chryſoſt.hom.33.in Matth. Gratis accepiſtis, quaſi diceret, ait, nihil vos de veſtro largimini ſuſcipientibus, neque enim mercede hoc accepiſtis, neque laborantes : mea eſt gratia, gratis enim accepiſtis : ita etiam alijs date. Neque enim condignum pretium eorum eſt inuenire. Ex mente ergo D.Chryſoſtomi colligitur, quod ea quæ pretio & labore acquiruntur, non cadant ſub illam legem : Gratis date. Deinde ſi ſcientias artesque vendere, eſſet ſimoniacum, ſequeretur quod etiam artem fabrilem,aliaſque męchanicas vendere eſſet ſimonia,contra communem omnium hominum mentem & conſuetudinem. Quia hę etiam dependent à generali Dei concurſu,ſicut ſcientia philoſophiæ, aut iuris,aut medicinæ.Omnes enim ſcientiæ & facultates, ſunt dona Dei per generalem influxum : Sed ad materiam ſimoniæ neceſſarium eſt, vt ſint dona Dei ſupernaturaliter, & per ſpecialē influxū conceſſa.Ad argumenta in contrarium. Sermo ille in d. cap. Prouerb. eſt metaphoricus, & ſignificat tanti eſſe faciendam ſapientiam, vt ſi quis eam non habeat, tanto labore ad eam contendere debeat, ac ſi emi,vendiuè

 poſſit.

poſſit. & qui eam poſſidet nullo pretio, aut modo patiatur eam à ſe recedere. Atque hic ſenſus metaphoricus, ſatis eruitur ex eodem ſcripturæ loco, quando præmittitur: Veritatẽ eme, & noli vendere ſapientiam. Dictũ L. 1.ff.de var.& extraord.cognit.ſignificat excellentiam ſapientiæ ciuilis in ſe. Ad aliud D. Auguſtini. Spiritus ſanctus docet omnes ſcientias, ſed alio modo naturales, alio ſupernaturales. Quæ enim ſtudio, labore, ac naturali modo acquiruntur, non dicuntur alio modo dona Spiritus ſancti, niſi communi modo, quo omnes res creatæ & naturales ſunt dona Dei: & Spiritus ſanctus generali tantum influxu docet veritates naturales, quæ vſu naturali à nobis parantur. Peculiari autem ratione & ſupernaturali modo, docet ſupernaturales, vt myſteria fidei, de quibus dictum à Chriſto. Ipſe vos docebit omnem veritatem, & pecuniam accipere pro harum veritatum doctrina, ſimonia eſſet. Ad tertium. Scientiæ naturales abſolutè & in ſe conſideratæ, quatenus videlicet continent cognitionem alicuius veri, non ſunt pretio æſtimabiles, relatæ tamen ad vſum hominum, pretio æſtimantur, & vendi poſſunt: exemplum pro maiori inſtructione eſſe poteſt. Vita hominis, aut membrum non poſſunt pecunia æſtimari, arg. l. liber homo. ff.ad leg.Aquil.& l.fin. ff.de his qui deiecerint, vel effuderint: habita tamen ratione vtilitatis quam filij, aut proximi hæredes

des ex vita, aut vſu membri percipiebant, aut percipere debebant, vita & membrum pretio æſtimantur, atque compenſantur. vt latè oſtendimus in comment.cap.1. q.3.de iniurijs & dam. dato. Maior autem eſt ratio dubitandi de Theologia, an hæc doceri poſſit pro pretio taxato: quandoquidem hæc continet doctrinam rerum ſupernaturalium, & myſteriorum diuinitus reuelatorum, ad communem omnium animarum ſalutem. Negant Hoſtienſis in d.c. Quia nonnullis. Paludan.in 4.d.25.q.5. & Syluest. cum limitatione in verb. Simonia. q.10. & in hac ſententia à fortiori ſunt omnes qui contendunt ſimoniacum eſſe, docere ſcientias naturales pro pretio. In contrarium ſunt Adrian. Victoria, Sotus, Gregorius de Valentia in 2.2. S.Thomæ. q.100. & communiter recentiores Theologi. Quia Theologia ex cathedra in ſcholis traditur ad erudiendum intellectum, & non ad inflammandum affectum. Alia tamen ratio foret, ſi Theologiæ ſcientia per modum prædicationis, exhortationis, aut ſpiritualis conſilij traderetur: & huic ſententiæ adhærendum eſt. Petrus tamen de Aragon.in 2.2. S.Thomæ in d. q. 100. art.1. diſtinguit. Aut loquimur de Theologia ſcholaſtica: aut de pura & vera Theologia. De prima eadem eſt ratio quæ de alijs facultatibus. Quia vt ſic tantum illuminat intellectum ſicut aliæ ſcientiæ. nec ordinatur ad corrigendos mores, aut inflammandos animos

amore rerum ſupernaturalium. At alia ratio eſt de pura Theologia, quæ docet & defendit ea, quæ ad ſalutem animarum neceſſaria ſunt. De hac enim Chriſtus Matth.vlt. dicit: Docete omnes gentes. & Paulus ad Epheſ. cap.4. Ipſe dedit quoſdam Apoſtolos, alios doctores, &c. Sed hic doctor confundit verbum prædicationis & exhortationis cum Theologia. Hoc tamen obſeruandum cum S. Thoma, Durando, & alijs quibuſdam Theologis, quod quamuis in venditione muneris docendi, non interueniat ſimonia, poteſt tamen committi peccatum iniuſtitiæ, vtpote ſi quis haberet aliunde taxatum ſtipendium pro docendi officio, & etiam pretium ab auditoribus exigeret: Tunc enim idem bis venderet quod iniuſtum eſt. Poſtremo ex d. cap. Quia nonnullis. cum DD. mente tenendum, eum qui pecuniam recipit pro licentia docendi, & facultate danda, committere quaſi ſimoniam: & eſt communis opinio, vt poſt Bertrandum in conſil. 157. lib. 5. atteſtatur Iulius Clarus lib.5. ſentent. §.ſimonia. num.3.

Nonum Notabile. Dubium eſt inter Theologos? An ſimoniæ peccatum in aliqua re, etiam apud infideles, extra Catholicam Eccleſiam ſibi locum vendicet. Occaſione huius dubij altius per Concluſiones reſpondeo: quarum ſit.

Prima concluſio. In lege Moſaica non ſolum potuit committi ſimonia, ſed etiam de facto fuit

fuit commiſſa. Patet ex ſacra ſcriptura. De Balaam. Num. 22. vendente Madianitis maledictionem populi. Et 4. Reg. 5. de Giezi, qui vendidit Naaman donum ſanitatis. & 1. q. 1. c. qui ſtudet, & alibi. Præterea, vt manifeſtiſſimum eſt. In illa lege erant dona prophetiæ, ſanitatis, &c. nec non ſacerdotalis poteſtas, & alia multa, quæ cultum diuinum concernebant: ſed hæc omnia ſunt materia ſimoniæ. Atq; in hac concluſione non poteſt eſſe controuerſia.

Secunda concluſio. In lege naturæ potuit eſſe ſimonia. Hanc docent Vict. in 1. part. relectionis de ſimonia. num. 19. Sotus in d. art. 1. Greg. de Valentia, & Petrus de Aragon. in d. art. 1. S. Thomæ, & communiter recentiores, nec eſt in ea dubium. Probatur. In lege naturæ fuit legitimum, & verum ſacerdotium inſtitutum ad finem, & effectum ſpiritualem, vt patet de Melchiſedech, qui in lege naturæ fuit ſacerdos. Gen. 14. Pſalm. 109. ad Hebr. 7. 8. & 9. Ergo potuit eſſe ſimonia in venditione poteſtatis ſacerdotalis. Nec etiam dubitandum, quin fuerint in illa lege ſacramenta aliqua ordinata in ſalutem, in quibus ſimonia locum potuiſſet ſortiri.

Tertia concluſ. Ante legem Euangelicã apud paganos & infideles nõ potuit eſſe ſimonia ex obiecto, ſed tantum ſecundũ conſcientiam, & æſtimationem. Hanc docet Durand. Paludan. Adrian. & Petrus de Aragon. loco cit. Ratio.

Quoniam

Quoniam apud tales idololatras infideles non erat aliquid reuera ſpirituale, aut ſpirituali annexum. Quia omnia eorum ſacerdotia, ordinabantur ad falſos deos. Ergo nec potuit eſſe vera ſimonia. Contrarium tamen tenet Victoria, dicta Relectione num. 21. concluſione 3. ſed fragili fundamento: exiſtimat enim ſacerdotium apud idololatras, fuiſſe verè ſpirituale. Sequitur tamen illum Gregor. de Valentia vbi ſupra art. 2.

Quarta Concluſio. Nunc, tempore Euangelij, apud Ethnicos & Iudæos, non poteſt eſſe ſimonia ex obiecto, ſed tantum ſecundum humanam exiſtimationem. Hanc tenent Victoria, Sotus, Gregor. de Valentia, & alij. Ratio. Quia nihil poteſt apud eos eſſe ſpirituale, & omnis ſpiritualis poteſtas apud eos expirauit, propagatione Euangelij, cuius præceptis ſubduntur. Quamuis aliqui propter ignorantiam inuincibilem excuſentur à peccato, ſi Euangelium non ſeruent, vt poſt Sotum, Valentia annotauit.

Decimum Notab. In materia ſimoniæ, nomine pecuniæ intelligimus quicquid pretio æſtimari poteſt. Vnde illud Auguſtini cap. Totum. 1. q. 3. Totum quicquid habent homines in terra, quorum ſunt domini, pecunia vocatur. Seruus, ager, vas, arbor, pecus, & huiuſmodi. Ideo pecunia vocata quaſi à pecu, quia quicquid antiqui habebant, in pecoribus habebant. Doctores autem omne pretium, quo ſimonia

ſimonia inducitur, reducunt ad triplex mu-
nus, quorum vnum munus à manu, aliud ab
obſequio, tertium à lingua nominatur. De
his S. Thomas 2.2.q.100.art.5. Alenſis 2.par.q.
87.membro 3. S. Antonin.2. par. tit. 1. cap. 4.
§. 2. Doctores in 4. d. 25. Cardinal. Alexand.
Archidiac. Turrecrem. in c. ordinationes. 1. q.
1. Huc facit illud Vrbani Papę relatum à Gra-
tiano in c. Saluator. 1. q. 3. Quiſquis res Eccle-
ſiaſticas, & Dei dona, quæ à Deo fidelibus, &
à fidelibus Deo donantur, quæque ab eodem
gratis accipiuntur, & ideo gratis dari debent,
propter ſua lucra vendit, vel emit, cum eodem
Simone donũ Dei pecunia poſſideri exiſtimat.
Ideo qui eas non ad hoc, ad quod inſtitutæ
ſunt, ſed ad propria lucra munere linguæ, vel
obſequij, vel pecuniæ largitur, vel adipiſcitur
ſimoniacus eſt. Munus à manu, eſt pecunia
numerata largè ſumpta, pro rebus mobilibus,
vel immobilibus, quæ temporaliter poſſiden-
tur, iuxta cap. Totum eas. q. 3. Munus ab ob-
ſequio, eſt ſeruitus indebitè impenſa, vt ſi quis
inſeruiat prælato eccleſiaſtico, ſine ſtipendio,
cum pacto, vt ei beneficium conferat. Munus
à lingua, eſt fauor, vel laus humana, & ad hoc
caput referuntur preces. Multa in ſpecie poſ-
ſunt referri ad hæc capita, de quibus infra la-
tius tractabitur. D. Bonauent. in 4. d. 25. Ma-
giſtri, duobus verſibus comprehendunt mo-
dos quinque, quibus ſolet committi ſi-
monia.

Munus

Munus, lingua, timor, caro, cum fama populari
Non faciunt gratis spirituale dari.

Vndecimum notabile. Quia tantum simoniæ malum nunc vsitatum est, & maiorum extat frequenter mucrone succisum, 1. q. 1. cap. reperiuntur: Et experientia rerum magistra testis est, ideo exaggerandum videtur. argum. L. Aut facta. ff. de pœnis. In primis simoniæ crimen est peccatum mortale, & ex numero grauium, & maximorum. Mortale crimen esse nemo negare potest. Scriptura est aperta. Act. 8. Pecunia tua tecum sit in perditionem, &c. & multi sunt Canones 1. quæst. 1. per totum. Et in hoc nostro tit. Rationes etiam format D. Thomas in dicto art. 1. Res spiritualis non potest esse debita materia emptionis, & venditionis. Ergo iniquus est contractus, quando emitur, aut venditur aliquid spirituale, prout contingit in crimine simoniæ. Antecedens probatur ex triplici capite. Primo enim ex parte rei quæ venditur. In simonia enim venditur res spiritualis, quæ superat omne pretium rei temporalis. Vnde de diuina Sapientia Prouerb. 3. dicitur. Pretiosior est cunctis opibus, & omnia, quæ desiderantur, huic non valent comparari. Atque id D. Petrus significat. Actor. 8. cum ait: Pecunia tua tecum sit in perditionem. Quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Fallum enim est, & in pertinaci hære-

hæreticum, quod donum Dei, id eſt, res ſa-
ra quatenus talis, poſſit cadere ſub pretium,
t æſtimationem humanam. Hanc ratio-
em, innuit Tharaſius Epiſcopus Conſtan-
nopolitanus in epiſt. ad Adrianum Papam.
um ait. Tolerabilis eſt enim Macedonij, &
orum, qui circa ipſum ſunt, Spiritus ſan-
cti impugnatorum impia hæreſis. Illi enim
reaturam, & ſeruum Dei Patris, & Filij,
piritum ſanctum delirando fatentur. Iſti
ero eundem ſpiritum efficiunt ſuum ſer-
um. Omnis enim dominus, quod habet, ſi
ult, vendit, ſiue ſeruum, ſiue aliud eorum,
uæ poſſidet. Similiter & qui emit, dominus
ius volens eſſe, quod emerit per pretium
ecuniæ illud acquirit. Ita & qui hanc ini-
uam actionem operantur, detrahunt Spi-
tui ſancto, æqualiter peccantes, &c. & in-
ritur à Gratiano 1. quæſt. 1. cap. Eos. Vbi
n opere emendato & edito iuſſu fœliciſſimæ
memoriæ Pontificis Gregorij XIII. prima
ars illius epiſtolæ correctius, & latius in pri-
nis græcè apponitur, deinde latinè reddi-
ur. Secunda probatio ducitur ex parte eius,
ui venditor eſt in ſimonia. Etſi ſpiritualia
er ſe eſſent venalia, non poſſunt tamen ven-
i à Præpoſitis Eccleſiæ, cum non ſint domi-
i, ſed tantum diſpenſatores rerum ſpiritua-
um, iuxta illud Apoſtoli 1. Corinth. 4. Sic
os exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti,
t diſpenſatores myſteriorum DEI: nec
etiam

etiam habeant consensum domini ad vendendum, sed potius prohibitionem. Matth. 10. Gratis accepistis, gratis date. At dispensatores, sine voluntate & consensu Domini, nihil possunt vendere. Tertia probatio antecedentis ducitur ab origine rerum spiritualium: Gratuito enim à Deo nobis collata sunt supernaturaliter, in bonum publicum totius Ecclesiæ. Ergo necessarium est, vt gratis etiam administrentur. Hanc rationem innuit etiam Vrbanus II. in epistola ad I. præpositum Ecclesiæ S. Iuuentij, apud Ticinum: & inseritur pro parte 1. q. 3. cap. Saluator: ibi: Quisquis igitur res Ecclesiasticas (quæ dona Dei sunt, quoniam à Deo fidelibus, & à fidelibus Deo donantur, quæ ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis dari debent) propter sua lucra vendit, cum eodem Simone donum Dei possideri pecunia existimat. Natura enim donorum gratuitorum ex institutione diuina est, vt gratis dentur. Sic 1. q. 1. cap. 1. Leo Papa. Gratia si non gratis datur, vel accipitur, gratia non est. Qua de causa Guilhelmus Peroaldus in d. tract. de auaritia. cap. 7. non longius à principio. vers. Secundo vero facit ad detestationem simoniæ. Dionysius Carthusianus lib. 1. de simonia, art. 3. & alij quidam dicunt, quod simonia sit spiritualis sodomia. Nam non secus atque peccatum sodomiæ est contrarium naturæ, eamque quantum in ipso est, destruit: sic vitium simoniæ gratiæ aduersatur, eandemque

emque quantum fieri poteſt corrumpit.
Quod etiam ſimonia ſit ex numero grauium,
: maximorum peccatorũ, nunc clarè oſten-
.tur. Primo facit, quod Innocent. III. in
.p.fin. prope finem de purgatione canonica,
idem in cap. Inquiſitionis. de accuſationi-
ıs. & inquiſit. inter maiora crimina refert.
t Lucius Papa in cap. ſicut ſimoniaca, infra,
t, quod ſimoniæ peſtis ſui magnitudine alios
orbos vincit. Et in cap. ſtudet. 1. q. 1. capita-
crimen appellatur. Secundo confirmat ſi-
oniam eſſe de grauioribus, quod Patres, &
anones dicunt, eſſe hæreſin. d. cap. Qui ſtu-
:t. Nam ait, Spiritus ſancti donum pretio
ımparari, quid aliud, quam capitale crimen,
ſimoniaca hæreſis. Et Greg. lib. 7. epiſt. 100.
agrio, & alijs epiſtolis. 1. q. 1. cap. cum liqueat
ınc hæreſin ante omnes radice peſtifera ſub-
pſiſſe, atque in ipſa origine ſua apoſtolica eſ-
deteſtatione damnatam, cur, non perpendi-
r, quia benedictio illi in maledictionem
ınuertitur, quia ad hoc vt fiat hæreticus
omouetur, & ibidem. q. 3. cap. Altare & de-
:nas per pecuniam dare, & Spiritum ſan-
um vendere, ſimoniacam hæreſin eſſe, nul-
s fidelium ignorat. hunc canonem Gratian.
:ſchali 2. Sed S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. in arg.
d contra: tribuit Gregorio in regiſtro, &
rtaſſe Paſchalis à Gregorio habet. In eadem
uſa. & q. 1. cap. Eos. Tolerabilior cenſetur
ıpia Macedonij & ſuorum ſequacium hæ-
C reſis.

resis. & 1.q. 7. cap.fin. Paschalis Pontifex: Patet, inquit, simoniacos veluti præcipuos, & primos hæreticos ab omnibus fidelibus respuendos, & si commoniti nõ resipuerint, ab exteris potestatibus opprimendos. Omnia enim crimina ad comparationem simoniacæ hæresis, quasi pro nihilo reputantur. Et Innocent. III. in cap. Per tuas. 1. infra hoc tit. Propter immanitatem simoniacæ hæresis, ad cuius comparationem cætera crimina quasi pro nihilo reputantur. Non tamen existimandum, quod omnis simonia in veritate sit hæresis. Ille enim simoniacus est hæreticus, qui verè credit, quod gratia Spiritus sancti, & spiritualia sint venalia, & cadant sub æstimationem hominum: quam hæresin Simon tenuit. Si autem quis sine errore infidelitatis committat simoniam ex auaritia, cupiditate bonorum temporalium, aut alia affectione, non verè hæreticus est, iuxta tradita ab Alexan. Alen. 2.p. q. 187. M.3. Innocent. in cap. Quoties infra. Turrecrem. post alios in c. Eos. 1. q. 1. Anton. de Rosell. in lib. de potest. Papæ, & Imperat. q. 3. princip. num. 48. Simonia autem hæresis vt plurimum ab antiquioribus dicitur secundum exteriorem protestationem, quia in hoc, quod aliquis vendit donũ Spiritus sancti, quodammodo protestatur, se esse dominum Spiritus sancti doni, quod est hæreticum ex mente S. Thomæ in d. art. ad 1. & alios. Vel hæretici dicuntur propter similitudinẽ actus

cum

:um ita operentur, ac si sentirent donum Spi-
itus sancti pecunia possideri, quod vtiq; hæ-
eticum esset. Cui concordare videtur illud
Gregorij lib.9.epist.53. ad Theodoricum Re-
em relatum à Gratiano 1. q. 1. c. Cum omnis
uaritia idolorum sit seruitus, quisquis hanc,
t maximè in dandis Ecclesiasticis honoribus
igilanter non præcauet, infidelitatis perdi-
oni subijcitur, etiamsi tenere fidem, quam
egligit videatur. Tertio. Confirmatur illud
rimen esse ex grauioribus. Quia à Doctori-
us refertur in numerum exceptorum, etsi
intum sit commissa in beneficio. Gloss. in c.
um P. De accusat. Alexand. in cons.11.in cap.
irca primum dubium.num.15.vol.1. Panorm.
ıfra in cap. De hoc. Mascard. de probat.3.vol.
oncl. 1304. num.31. Et hæc est communis o-
inio, vt post Aretium. in cap. Cum P. Manco-
ella. num.27. de accusat. & Iulius Clarus lib.
sentent. §. Sodomia attestatur. & corrobo-
ıt, quod simonia æquiparatur crimini læsæ
ıaiestatis, vt elicitur ex textu infra in c. licet
Ieli. Et annotant Anto. à Butr. ibid. n.7. Bal-
us in l. si quenquam. C. de Episc. & Clericis.
lexand. in addit. ad Barthol. in l.1. ff. de publ.
ıdic. Et Damhauderus in praxi criminali. c.
1. ad crimen læsæ diuinæ maiestatis refert si-
ıoniam. Mascard. loco cit. Roland. à Valle.
ons.31. incipit. In causa inquisitionis. num.12.
ol.3. Ex hac radice in simonia locum habent,
uæ alijs criminibus exceptis attribuuntur,

vt quod in ſimonia etiam ſocius poſſit de ſocio interrogari, eique fides adhibenda ſit. c. Si quis Papa. 89. diſt. cap. 1. de teſtib. in 6. Innocent. in cap. veniens. de teſtib. Salycet. in cap. Quoniam liberi. C. de teſtib. & in l. ſi magnum. C. qui accuſ. non poſſunt. Boërius in deciſ. 319. num. 2. Campegius in tract. de teſtibus. reg. 86. fallent: 1. Guilhelmus Rodanus in tract. de ſimonia. par. 4. cap. 5. Menoch. de arbit. iudic. qq. caſ. 472. num. 31. & alij alibi. Et ſic etiam ob eandem cauſam videtur nullus in crimine ſimoniæ excuſandus à tortura. Gloſſ. in l. Nullus. C. ad leg. Iul. Maieſt. in verbo Maieſt. per text. in d. l. ſi quenquam ibi: Ad inſtar publici criminis, & læſæ maieſtatis accuſatione propoſita, à gradu ſacerdotij retrahatur. Damhaud. in praxi rerum crimin. cap. 41. num. 10. Quod tamen intelligendum puto, quando in grauiſſima re ſimonia committeretur, vt in promotione ad Epiſcopatum. Quarto ſimoniæ peccatum comparatur cum crimine Iudæ, qui vendidit Saluatorem. cap. Qui ſtudet. 1. q. 1. & ibid. in cap. Eos. Ita, inquit, de ſimoniacis, Qui hanc iniquam actionem operantur, detrahunt Spiritui ſancto, æqualiter peccantes ijs, qui blaſphemarunt dicentes, Chriſtum in Beelzebub eijcere dæmonia: atq; vt verius dicamus Iudæ comparantur proditori, qui Dei occiſoribus Iudæis Chriſtum vendidit. Quinto crimini ſacrilegij ſimonia comparatur. Sic D. Gregor. vniuer-

niuersis Episcopis Hispanis scribens, & re-
ertur 1.q.13. cap.studuimus. A sacrilegio, ait,
uoque hoc facinus non dispar dixerim, &
bidem Decretistæ. Sexto ex magnitudine
œnæ grauitas huius criminis cognoscitur.
Cuius enim pœna maior est, illud peccatum
rauius esse censetur, argum. illius Deuteron.
5. Secundum mensuram delicti erit & plaga-
um modus, & c. non afferamus. 24. q.1. Quis
nim dubitat sceleratius esse commissum,
uod grauius vindicatur. Et l. Respiciendum.
. de pœnis. At crimen simoniæ grauissimè
emper fuit punitum, tam in veteri, quam in
ouo testamento. 4.Reg 5. Sanctus Propheta
Heliseus familiari suo discipulo & puero Gie-
i, cum simoniæ crimen incurrisset, non ei
epercit, sed lepra eum percussit: Et quia insi-
nis est textus scripturæ, ad hoc propositum
ro dominis & seruis, libet eum de verbo ad
erbum subiungere, & ob oculos ponere.
Cum enim Helisæi meritis Naaman Syrus
uisset curatus à lepra, obtulit Helisæo mune-
a, quæ noluit accipere. Itaque Giezi tentatus
c victus cupiditate munerum, quæ excæcant,
a appetijt: & sic scriptura loquitur: Dixitque
Giezi puer viri Dei: pepercit dominus meus
Naaman Syro illi, vt non acciperet ab eo, quæ
ttulit. Viuit dominus, quia curram post eum,
c accipiam aliquid ab eo. Et secutus est Gie-
i post tergum Naaman. Quem cum vidisset
le currentem ad se: desilijt de curru in occur-

ſum eius, & ait, Recténe ſunt omnia? & ille ait, Rectè. Dominus meus miſit me ad te dicens: Modo venerunt ad me duo adoleſcentes de monte Ephraim, ex filijs prophetarum. Da eis talentum argenti, & veſtes mutatorias duplices. Dixitque Naaman. Melius eſt, vt accipias duo talenta: Et coëgit illum, ligauitque duo talenta auri in duobus ſaccis, & duplicia veſtimenta, & impoſuit duobus pueris ſuis, qui & portauerunt coram eo. Cumque veniſſet iam veſperi: tulit de manu eorum, & repoſuit in domo, dimiſitque viros, & abierunt. Ipſe autem ingreſſus ſtetit coram domino ſuo. Et dixit Heliſæus; Vnde venis Giezi? Qui reſpondit. Non iuit ſeruus tuus quoquam? At ille ait, nonne cor meum in præſenti erat, quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tui? Nunc igitur accepiſti argentum, & veſtes: vt emas oliueta, & vineas, & oues, & boues, & ſeruos, & ancillas: ſed & lepra Naaman adhærebit tibi, & ſemini tuo vſque in ſempiternum. Et egreſſus eſt ab eo leproſus quaſi nix. Hucuſq; ſcriptura. Ex quibus intelligitur, quanto zelo propheta Dei, execratus ſit hoc peſſimum crimen, & quanta ſeueritate puniuerit. Non enim ſimplex & vnicum fuit peccatum, (inquit ſuper hunc locum Lyranus) ſed multiplex: quorum primum fuit cupiditas, quę eſt radix omnium malorum. 1. Timoth. 6. ſecundum, mentiebatur, tertiũ periurium, quia in Hebræo habetur, Iura mihi, quod

uod miſerit te Heliſæus, & accipe duo talen-
ı, quartum verò furtum rei notabilis. Nec
ıinus ad propoſitum facit illud 3. Reg. 13. de
Iieroboam, qui ſacerdotia vendebat, ſecun-
um Lyrani, & quorundam aliorum expoſi-
onem. Vbi prope finē cap. dicitur. Quicun-
ue volebat, implebat manum ſuam, & fiebat
ıcerdos excelſorum. Et ſubijcitur ſtatim: Et
ropter hanc cauſam peccauit domus Hiero-
oam, & euerſa eſt, & deleta de ſuperficie ter-
æ. In nouo teſtamento inprimis ſe offert ex-
mplum Chriſti: Aſcendit Ieſus Hieroſoly-
ıam, & inuenit in templo vendentes oues, &
oues, & columbas, & numularios ſedentes.
Et cum feciſſet quaſi flagellum de funiculis,
mnes eiecit de templo, oues quoq;, & boues,
numulariorū effudit æs, & menſas ſubuer-
it. Et his qui columbas vendebant, dixit. Au-
erte iſta hinc, & nolite facere domum Patris
nei domū negociationis. Recordati verò ſunt
liſcipuli eius, quia ſcriptum eſt, Zelus domus
uæ comedit me. Hoc factum Saluatoris huic
nateriæ PP. & DD. accōmodant. Aug. tract.
o. in Ioā. vbi ait, Simon ille ideo volebat eme-
e Spiritū ſanctum, quia vendere volebat Spi-
ū ſanctum: & putabat Apoſtolos mercatores
ſſe, quales Dominus de tēplo flagello eiecit.
Talis enim ipſe erat, & ꝙ venderet, emere vo-
ebat. De illis erat, qui colūbas vendebāt. Ete-
ıim in colūba apparuit Spiritus ſanctus. Hæc
lle: D. Greg. hom. 39. in Euāg. Vrb. II. in ep. ad

Præpositum Ecclesiæ S. Iuuentij: & habetur 1. q. 3. cap. Saluator. Alexand. II. in epist. ad clerum & populum Lucensis Ecclesiæ. & inseritur in d. caus. & q. cap. Ex multis. Leo IV. in epist. ad Episcopos Britanniæ. in cap. Requiritis. 1. q. 7. Gregor. Nazianz. in d. caus. 1. q. 1. cap. Qui studet. Animaduersum tamen est in Corpore Iuris canonici correcto, hoc cap. non inueniri in operibus Gregor. Nazianz. sed similia haberi in epist. Tarasij Constantinop. Episcopi ad Adrianum Pontificem. Beda in cap. 2. Ioannis. Dionysius Carthus. ibid. Et communiter recentiores. Et testatur Vrbanus in d. epist. 2. quod omnes huius Euangelici cap. tractatores ita accipiunt, & intelligunt. Et licet omnes DD. in eundem tendant sensum, tamen libet ascribere Alexand. II. sententiam, quæ clarior, & aptior de facto Christi, his verbis profertur. Illud quoque in eodem facto sollicitè considerandum, quod per totum textum sancti Euangelij, nusquam reperitur dominus tanta seueritate, tam districta censura iustitiæ, peccantes corripuisse, cum non solum eloquio increpans, verum etiam facto flagello de funiculis verberans, omnes eliminauit de templo, apertè demonstrans, quod tales negociatores non sicut cæteri peccatores sunt corripiendi, sed à templo Dei, id est, à sancta Ecclesia longius sunt proijciendi. Nam sicut per columbarum venditores illi denotantur, qui sacram manus impositio-

ositionem vendere conantur; sic per num-
nularios, Ecclesiastici beneficij venditores
esignantur, qui domum Dei (teste Euange-
o) speluncam latronum efficiunt. Sic Ale-
and. II. Maximam etiam huius criminis pœ-
am indicant D. Petri ad Simonem Magum
erba. Act. 8. Pecunia tua tecum sit in perdi-
onem, &c. non est tibi pars, neque sors in
ermone isto: Cor enim tuum non est re-
tum coram Deo. Pœnitentiam itaque age
b hac nequitia tua, & roga Deum, si fortè re-
nittatur tibi hæc cogitatio cordis tui, &c. Hęc
similia intuens Aluarus Pelagius lib. 2. de
lanctu Ecclesiæ. art. 9. egregiè exclamat in
oc vitium, & verbis exaggerat in hunc mo-
um. O lepra contagiosa, lepra fœtida, vsque
d aures Domini Sabaoth, lepra labefaciens
nteriora vitalia, & sacra in Dei Ecclesia sacri-
icia, abominabilis Deo, & diuinis homini-
us, apud homines incurabilis, soli Christo
Domino, qui apparere voluit tanquam le-
rosus, Esaiæ 43. cap. cura possibilis, sed rara,
admirabilis, vnoque testamento prohibita
s. cap. Qui studet. 1. q. 1. Sanctio ciuilis te re- *ff. ad L. Iul. de ambitu. l.*
robat, Canonica te hæreticam vocat, vt mul- *1. & c. sanci-*
is alleg. liquidum est. A templo Dei eijceris *mus. 1. q. 7.*
um flagellis. Ab Helisæo lepra perfunderis, *1. q. 3. cap. Ex*
4. Reg. 5. A Petro in perditionem damnaris, *multis.*
Actuum 8. Quæ fieri debent leprosis, Leuit. *Ioan. 2.*
3. tibi competunt, Quia caput nudum habes, *1. q. 1. c. vo-*
t cognoscaris, & confundaris: quia caput ha- *tum est.*

 bes

arg. 33. q. 4. c. In eo 1 q. 1. cap. c. 10. 16. q. 7. c. Sicut.

Exod. 4.

16 q. 6. c. 1.

3. Paral. 26.

2 q. 7. §. his ita, &c.

bes vulneratum. Os veste contextum, ne alios tuo flatu inficias, quia contagiosa es. Concisam vestem, quia Ecclesiam diuidis, quia pessimè ambis & mercaris, & ab Ecclesia, quæ vna est diuideris. Contagiosa semper & sordida apparebis. Quia manum ad bursam posuisti, & extrahendo soluisti, etsi homines, Deum tamen non latuisti. Cum Ozia sanctuaria profanasti, & leprosa effecta cum lepra vsque ad mortem permansisti. Et alia plurima accumulat Aluar. Ad huius criminis immanitatem declarandam facit, quod Gregorius eius nominis septimus Pontifex, Imperatorem Henricum Quartum Imperatoria dignitate priuauit, & excommunicatum pronunciauit; maximè, quia Episcopatus Germaniæ, Ecclesiasticas dignitates, spiritualia, beneficiaque Ecclesiastica venalia habebat, vt Auctores sunt Raphaël Volateranus libro 22. Antropologiæ. Fulgos. libro 1. capite 1. & libro 6. capite 3. Marianus Scotus in Chronico Anni 1075. & eius continuator Dodechinus in additione ad Marianum, Anno 1106. Trithemius in Chronicis, & alij, & habetur epistola Stephani Alberstaden. viri sancti, qui viuente Henrico Quarto ad Walranium Episcopum scripsit his verbis. Audi vera, non fucata, audi fortia, non faceta: Omnis qui dignitates spirituales vendit, hæreticus est: Dominus autem Henricus,

.is, quem Regem dicunt, Epiſcopatus, & .bbatias vendit. Etenim Conſtantienſem, ambergenſem, Moguntinenſem, & plu-:s alios pro pecunia, Ratiſbonenſem, Au-uſtenſem, & Straſburgenſem pro gla-io, Fuldenſem pro adulterio, Monaſte-.enſem verò Epiſcopatum, quod dicere, audire nefas eſt, pro Sodomitica im-unditia vendidit; quæ ſi impudenter .egare volueris, teſte cœlo, teſte terra, mnes etiam à furno redeuntes ſcioli con-ludent hoc, Dominus Henricus hæreti-us eſt: Pro quibus nefandis malis ab Apo-tolica ſede excommunicatus, nec pote-tatem aliquam ſuper nos, qui Catholi-i ſumus, poterit exercere. Et Marianus irca Annum 1075. Gregorius, ait, quæ-imonijs, & clamoribus Catholicorum iu-tis aduerſus Henricum, & ſcelerum eius mmanitatem auditis, zelo Dei accenſus, am dictum Regem excommunicatum pro-unciauit, maximè propter ſimoniam. Quod factum Catholicis quidem viris be-ne placuit: ſimoniacis verò, ac fautori-bus Regis, nimium diſplicuit. Et ex iu-nioribus Ioannes Caluinus noſtræ fidei ad-uerſarius de hoc Henrico libro 4. Inſti-tutionum. capite 11. §. 13. tale perhibet te-ſtimonium. Imperator Henricus eius no-minis Quartus, homo leuis, & temera-rius, nullius conſilij, magnæ audaciæ, & vitæ

& vitæ dissolutæ, Episcopatus totius Germaniæ habebat in aula sua, partim venales, partim prædæ expositos. Multa circa hoc Gregorij VII. factum, & de Henrici IV. scelerata vita, & simoniaca prauitate testimonia congerit, ex veterum Historijs, Robertus Bellarminus. tomo 1. controuers. lib. 4. de Romano Pontifice. cap. 13. & latius lib. 1. cap. 2. de Translat. Imperij Romani. De pœnis canonum contra simoniacos infra, in notab. 15. latius pertractabitur.

Duodecimum Notabile. Nunc quia demonstratum simoniam esse peccatum, & ex genere grauium, maximorumque videndum, cui legi opponatur. De hac quæst. ex Theologis, tractant Victoria in relect. de simonia. 1. part. à num. 9. Sotus lib. 9. de iust. & iure. q. 5. Caiet. tom. 2. opusc. tract. 9. q. 1. Petrus de Aragon. 22. q. 100. in art. 1. Gregor. de Valent. in eandem q. puncto 5. & recentiores ibid. Durand. in 4. d. 25. q. 5. Canonistæ alijs verbis videntur hanc quæstionem attingere, occasione distinctionis, quam facit Gloss. in cap. Ex parte. 1. de officio delegati, distinguens aliam esse simoniam prohibitam, quia simonia: Alteram simoniam, quia prohibita. Hanc distinctionem communiter recipiunt DD. Panorm. Anton. de Butr. & alij quidam in d. cap. Ex parte. Cardinalis, Hostiens. Panorm. & alij infra in cap. 1. Angel. Syluest. & alij in verb. simonia. Adrian. q. 9. Nauar. in Manual. confes.

cap.

ıp. 23. num. 100. & DD. Theologi locis cit.
ɛcepto Durando. Prohibita, quia ſimonia,
ı eſt, quæ lege veteri, aut naturali, aut etiam
ɔua, ante omnem canonicam, aut Pontifi-
am diſpoſitionem, ex ſua natura mala eſt, vt
ɛnditio gratiæ gratis datæ, ſacramentorum,
c. Simonia, quia prohibita, eſt, quæ iure hu-
ıano ab Eccleſia, per poteſtatem ſupernatu-
liter datam, diuinituſque traditam, inſtitu-
ı eſt prohibita; vt renunciatio, aut permuta-
o beneficij, cum pactis, vel modis alias lici-
s, niſi poteſtate Eccleſiæ inhibitum fuiſſet,
ɛl alias quædam officia Eccleſiæ merè tem-
ɔralia, quorum tamen venditio prohibita.
ɛ quibus in cap. Saluator. 1. q. 3. Durand. in d.
5. (In cuius ſententiam deſcendit Petrus de
ragon. loco cit. licet eius rationem reijciat.)
nprobat hanc diſtinctionem, volens nullam
moniam eſſe contra ius merè poſitiuum, his
otiſſimum rationibus motus. Prima. Circa
l, quod non eſt ex ſe malum, niſi quia prohi-
itum, non contingit peccatum, niſi inobe-
ientiæ, quia in tali caſu ratio peccati eſt ex
anſgreſſione prohibitionis, & non ex natu-
ı facti. Si ergo aliquid non eſt de ſe ſimonia-
ım, fieri haud poteſt, vt ex prohibitione
ıris, aliud peccatum oriatur præter inobedi-
ntiam. Secunda. Simonia eſt venditio rei ſpi-
tualis pro temporali: ſed prohibitio iuris
on mutat naturas rerum, vt de temporali fa-
at ſpirituale, vel è conuerſo. Ergo vbi non
eſt ſimo-

est simonia ex natura rei, nō potest esse ex prohibitione iuris. Nunc pro resolutione sit.

Prima Conclusio. Omnis simonia spiritualium donorum supernaturalium, est contra ius diuinum, & naturale. Hanc docent Adrian. Quodlib.9. Armacan. ab eo allegatus in quæstionib. Armenorum. lib.10. cap.8. & 9. Victoria, Sotus, & Commentatores D. Thomæ loco cit. & communiter DD. vt ait Valentia. Nec potest in ea re esse dubium, constatq; ex illo 4. Reg. 5. de Giezi. Et Num.22. de Balaam, & Matth.10. Gratis accepistis, gratis date. Quæ verba communiter PP. & DD. ad hoc propositum adducunt: Cum autem Gennadius Patriarcha, & Synodus Constantinopolitana in epist. in totum orbē missa, ad omnes Metropolitanos, & Papam Romanum, illa Euangelij verba pulchrè vrgeant, libet ea ascribere, & quidē statim à principio sic incipiunt: Dominus noster, & Deus & Saluator Iesus, cum sanctis discipulis suis, quos per vniuersum orbem hominum doctores misit, Euangelij prædicationem credidisset, præcepit manifestè, vt munus, quod abs se gratis accepissent, illud ipsi cæteris quoque mortalibus largirentur, proque illo neq; æs, neq; argentum, neque aurum, neque vllas alias facultates, aut materiales possiderent. Cœlestibus enim & spiritualibus gratijs, terrena & caduca commutabilia non sunt. Id mandati non illis modo, sed & nobis præcepit per illos, in quorum

nos

ios gradum & locum ſubſtituere dignatus
ſt. Itaque quemadmodum illi tunc, ita &
ios nunc diligenter cuſtodire,& tenere opor-
et. Hic ſophiſmatis, & argutijs ne vtamur
alum periculoſum hinc inde iactando. Gra-
is, inquit, accepiſtis, gratis date: non poſſi-
lete æs,nec argentum,neque aurum in Zonis
eſtris. Simplex & manifeſtus huius manda-
i ſermo eſt: Nihil hic ambiguum, nihil ſu-
ra captum noſtrum: nihil hic opus ſophi-
tica enarratione. A me,inquit, accepiſtis ſa-
erdotij dignitatem, pro qua ſi vel paruum,
el magnum quid dependiſtis, ſi hæc vendita
ſt à me: venundate & vos eam alijs: Quod
i gratis accepiſtis,date & vos gratis. Quid hoc
nandato manifeſtius? Quid obſeruantibus
nagis vtile? Profecto væ ſuſpicantibus do-
ium Dei pecunijs vel poſſideri, vel dari. Ete-
iim tales iuxta ſententiam S. Petri amarulen-
i felle, & obærati iniuſtitiæ, à ſua ipſorum
omprehenduntur auaritia. Hæc in dicta epi-
tola. Facit etiam ad huius concluſionis pro-
ationem factum Chriſti, de eiectione ven-
lentium, prout ſatis clarum ex PP. expoſi-
ionibus ſupra allatis. Quod autem talis ſimo-
iia iuri naturali aduerſetur, inprimis conuin-
itur omnibus rationibus, quibus ſupra à S.
Thoma, alijſq; Theologis confirmatum eſt,
imoniam eſſe peccatum mortale. Deinde
Num.22. Balaam dicitur commiſiſſe hoc pec-
atũ,& ob id criminis reus oſtenditur. 2. Pet. 2.
& in

&c in epist. Iudæ, & tamen vixit tempore legis naturæ. Imo nisi lex naturalis venditionem,& emptionem rerũ merè spiritualiũ prohiberet, non videretur tam acri reprehensione dignus Simon Magus, quia aliquo modo potuisset excusari ob ignorantiam legis diuinæ positiuæ, maximè cum adhuc neophytus esset in Christianismo. His accedit, quod lex noua,& Euangelica, præter illam partem, quæ de sacramentis, & fide est, nihil continet, præter præcepta legis naturæ. Vt Victor. Sotus,& D. Thomæ imitatores communiter tradunt. Ergo simonia iure naturali prohibita est. Ex dicta conclusione elicitur, quod vendere, aut emere gratias gratis datas, sacramenta, & actus intrinsecos spiritualibus supernaturalibus sit simonia, contra ius diuinum & naturale.

Secunda Conclusio. Simonia quæ committitur in emptione & venditione beneficiorum Ecclesiasticorum, est iure diuino prohibita. Hanc docent Caiet. in d.q.1. tract.9. vbi hanc quęst. decidit. Palud. in d.25. in 4. q.4. Armach. lib.10. cap.16. Durand. loco cit. Vict. Sotus in d. lib.9. q.7. art.2. Nauarr. in manuali confessar. cap.23. num.108. Et hanc communiter videntur sequi Theologi, vt Caiet. attestatur. Conclusio est contra aliorum opinionem, contendentium, quod in omnibus beneficijs Ecclesiasticis simonia videatur tantum prohibita iure positiuo, & ex illo fundamento

eruunt,

ruunt, quod Pontifex, qui eſt ſupra ius poſi-
iuum, vendendo beneficia Eccleſiaſtica non
ommittat peccatum ſimoniæ, ſicuti nec in
ius incidit pœnas: quamuis ratione ſcandali
eccet,&c. Sic Gloſſ.in d.c.Ex parte.Et ibid.
nton. de Butr. & Cardinalis in c.1. Panorm.
1 d.cap.1.de ſimonia. & in repetit. cap.Extir-
andæ. §. Quia vero, de præbend. à num. 83.
nediam recipit opinionem: nempè, quod ſi-
nonia in beneficijs habentibus adminiſtra-
onem ordinis, aut executionem clauium,
rohibeatur iure diuino: In alijs autem pro-
ibetur tantum iure poſitiuo. Has opiniones
tiã recitat Caietan. Pro clariori concluſionis
ntelligentia annotanda ſunt quædam cũ Ca-
tano, quem Petr. de Aragon. in d. q.100. S.
'homæ, art. 4. Coſmas Philiarcus lib. 6. de
fficio ſacerdot. c. 2. concluſ. 3. & alij quidam
centiores in hoc imitantur. Primum. In
uolibet beneficio Eccleſiaſtico duo conſi-
erari poſſunt: Clericatus, & titulus præben-
æ. Clericatus eſt quoddam diuinitus inſti-
itum, quo perſona diuinis mancipatur, &
dditur capax beneficij Eccleſiaſtici: & ſic in
mni beneficio Eccleſiaſtico clericatus non
oteſt emi, aut vendi. Secundum. Ius præben-
e, aut titulus beneficij: continet in ſe qua-
tor: ius ad petendum ſtipendium: ipſum ſti-
endium: ius ad tale, tantumque ſtipendium,
tali loco determinatum: & tandem ipſum
pendium tale, & tantum. Ex his, duo vltima

ſunt ex iure poſitiuo, & hominum inſtitutione determinata. Quod enim vnum beneficium habeat 100. aureos, aliud 200. ſingulis annis, ex tali loco, villa, vel oppidulo, eſt ex hominum determinatione, & inſtitutione: priora autem duo, nempe ſtipendium abſolutè, & ius ad eius petitionem, eſt iuris diuini, & naturalis, vt ex diuinis literis elicitur. 1. Corinth. 9. Non alligabis os boui trituranti: Et, Qui altario inſeruiunt, cum altari participant. Ita & Dominus ordinauit ijs, qui Euangelium denunciant, de Euangelio viuere. Et 1. Corinth. 5. Non alligabis os boui trituranti. Dignus eſt enim operarius mercede ſua. Eſt ergo quiddam diuinum, ſpiritualeque ius petendi ſtipendium, & præſupponit Clericatum. Qui enim diuinis eſt mancipatus miniſterijs, & myſterijs, ius habet vt ſuſtentetur à populo, pro quo Deo militat. Concluſio ex dictis eſt manifeſta: addi tamen poteſt prædictis Nauar. ſupra citato loco poſitus ſyllogiſmus. Omne ſpirituale eſt inuendibile iure diuino. cap. Qui ſtudet. 1. quæſt. 3. cap. quam pio. eadem quæſt. 2. Non ſolum datum, vel immediatè inſtitutum à Deo, ſed etiam ab Eccleſiaſtica poteſtate diuinitus ei data. At omne beneficium eſt ius ſpirituale dependenter, ſiue conſequenter, prͼſupponens clericatū, ſeu deputatione miniſterijs diuinis, factam ab Eccleſiaſtica poteſtate diuinitus ei tradita. cap. dilecto. de

præ-

ræbend. & D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 4. Ero beneficium Ecclesiasticum est inuendibile ıre diuino.

Tertia Conclusio. Vendere officia merè temoralia, pertinentia tamen ad ministerium cclesiæ, vt officium sacristæ, procuratoris, duocati, &c. non est simonia iure diuino rohibito, nec est propriè simonia. Hanc ocent communiter Theologi, nec etiam dissntiunt Canonistæ. Ratio. Quia huiusmoi officia sunt merè temporalia. Ergo ea venere, aut emere non est contra ius diuinum, ıt naturale. Quod etiam non sit verè simoia, patet ex definit. simoniæ, cuius obiecum debet esse spirituale, aut spirituali anneım. Si quis tamen huiusmodi officia venat, facit contra prohibitionem Ecclesiæ, & unitur secundum ius, pœna simoniæ, ex cap. ıluator. 1. q. 3. & conc. Calcedonen. allegat. ı eodem cap. & in d. epist. Gennadij. & Syod. Constantinopolitana. Quid verò nomie procuratoris intelligatur, etiam declaraır in d. cap. Saluator. Quando ait, In nomine rocuratoris, intelligit præfata Synodus, quēbet Ecclesiasticarũ rerum administratorem, t v. g. Præpositum, œconomum, vicedomium : Defensoris nomine aduocatũ, siue caaldũ, & iudicē, &c. Est enim species mali huısmodi vēdere: Et cũ ab omni specie mali abinendũ sit, secundum apostolicā doctrinā, ıaximè Eccl. siasticis, rectè prohibet Ecclesia

ſub pœnis ſimoniæ huiuſmodi officia vendere, more aliarum rerum temporalium, quæ maximè ab Eccleſia, & Eccleſiaſticis miniſterijs dependent.

Quarta Concluſio. Simonia eſt iure diuino prohibita, vendere, aut emere ea, quæ habent ex diſpoſitione iuris humani, quod ſint ſpiritualia, vt vendere calicem, ornamenta Eccleſiæ, aquam benedictam, &c. quantum ad id quod eſt ſpirituale: Dictũ eſt, quantum ad id quod eſt ſpirituale. Quia ob Eccleſiæ neceſſitatem poſſunt huiuſmodi vendi, quantum ad temporale, modo non carius vendatur ob conſecrationem, vel benedictionem. Non debent tamen vendi niſi alteri Eccleſiæ ad vſum ſacrum. Quando autem calix aut alia ornamenta vendenda forent ob inſtantem neceſſitatem laico, tum prius eſſent confringenda, & in aliam formam mutanda, vt communiter ſentiunt DD. S. Thom. in 4. d. 25. Rich. Quodlib. 2. q. 22. Angel. in verb. ſimonia. 2. num. 23. Sylu. in eod. verb. q. 12. Summa Piſanella in eod. verb. Et alij paſſim alibi. Si tamen laicus ſacra vaſa emeret ad vſum ſacrum, non eſſent confringenda, ſed in ſua integritate relinquenda, vt etiam Sylu. ſatis indicat. Concluſionem tradunt Victoria, Sotus, Petrus de Aragon. & alij recentiores Theologi, & hoc modo oſtenditur. Licet iure humano inductum ſit, vt vaſa ſacra, ornamentaque benedicantur, tamen poſtquam benedicta ſunt, &

dicata diuinis vſibus, ius diuinum, & na-
rale vetat, ne vendantur, quantum ad id,
ıod ſpirituale eſt, quandoquidem ſpirituale,
ıatenus tale, non cadit ſub æſtimationem
ımanam: & ita diuino, naturaliq; iuri repu-
.at ſpiritualis rei venditio.

Quinta Concluſio. Datur aliqua ſimonia,
ıæ tantum iure poſitiuo ab Eccleſia eſt pro-
bita. Hanc communiter etiam docent DD.
c forte diſſentit Durand. qui vult non dari
monia m propriè dictam, & definitam ſupra,
ıæ ſit tantum prohibita iure poſitiuo: at illa
nonia quæ tantum eſt iure poſitiuo indu-
ı, non eſt propriè ſimonia definita commu-
ıer à DD. vt Sotus, Petrus de Aragon. Gre-
r. de Valent. & alij recentiores Theologi
notarunt. Sunt autem eæ ſimoniæ de iure
ıtum poſitiuo, quæ committuntur in em-
ıone & venditione officiorum temporali-
n Eccleſiaſticorum, de quibus ſupra in con-
ıſ.3. Item eæ, quę fiunt in commutationibus
neficiorum alias licitis, ſine tamen authori-
te Pontificis, aut Epiſcopi, alteriuſque Præ-
i, ad quem de iure, aut conſuetudine ſpe-
at auctoritatem, conſenſumque præbere.
uando enim ſpirituale pro ſpirituali com-
utatur, non eſt propriè ſimonia, vt ex defi-
tione perſpectum eſt: quandoquidem nul-
m temporale pretium interuenit. Eſt ta-
en prohibitum ab Eccleſia tanquam ſimo-
acum, vt patet c. Quæſitum. de rerum per-

mut. de qua re latius infra. cap. Cum essent, quando agetur de simonia in permutationibus beneficiorum Ecclesiasticorum. Item renunciationes beneficiorum alias licitæ, cum nihil temporale intercedat, prohibitæ tamen ab Ecclesia, vt ego renuncio beneficium in fauorem Ioannis, vt Ioannes, quod possidet, resignet alteri, &c.

Decimum tertium Notab. Simonia est crimen merè Ecclesiasticum. Glos. in c. Cum sit generale. in fine de foro competēti, quam sequuntur communiter DD. secundum Ioannem ab Anania infra. in cap. 1. Iul. Clarum lib. 5. sentent. §. simonia. num. 7. Hinc Iudex secularis non potest inquirere, aut cognoscere in hoc crimine.

Decimum quartum Notab. Simonia est triplex, Mentalis, Conuentionalis, & Realis, Mentalis est, quæ sola mente concipitur sine pacto tacito, vel expresso: Et hæc est duplex: Purè mentalis, quando nec actum habet, nec procedit in actum exteriorem, sed tantum in mente consistit & voluntate, vt exempli gratia, cupit, desiderat, & vult quis emere aliquod pingue beneficium Ecclesiasticum, sed non potest opere adimplere, vtpote, quia non est qui vendat, tunc talis committit peccatum simoniæ purè mentalis, & mortaliter delinquit: Altera non purè mentalis, quæ exit in actum, nullum tamen intercedit pactum tacitum, aut expressum, Exempli gratia,

ia, N. habet nominationem alicuius Cano-
icatus, concurrunt duo in petitione, B. pau-
er, qui alioquin eſt dignior, nil tamen
perandum ab eo: & C. diuitis, & ambien-
s filius: N. non vult ſine temporali com-
odo aliquem nominare; nominat qui-
em C. diuitis filium, quem non nomina-
et, niſi ſperaretur, quod aliquo bono tem-
orario reſponderet pro nominatione: in-
erim tamen, ne infamia ſimoniæ notetur
bonis viris, nullum pactum exterius ex-
rimit: hic non eſt purè mentalis, cum vo-
untatem deprauatam opus ſequatur. Con-
entionalis eſt, quando fit in actu interue-
iente pacto, tacito, vel expreſſo per ſi-
na, aut alium modum. Et hæc etiam du-
lex eſt, Purè conuentionalis, quando tan-
um fit conuentio, nihil tamen datur, aut
ccipitur. Non purè conuentionalis, quan-
lo præter pactum ex vna tantum parte ali-
quid datur, aut accipitur: Qua de cauſa di-
i poſſet ſemirealis, cum tantum ex altera par-
e aliquid datur, aut accipitur. Ex his intel-
igi poſſunt tres illi gradus ſimoniæ mentalis,
quos conſtituit Caiet. in ſumma. V. ſimonia,
quorum primus eſt, qui conſiſtit in ſolo actu
nteriori, & nihil eſt aliud quam deliberata
voluntas emendi, vel vendendi rem ſpiritua-
em, quam purè mentalem ſupra diximus.
Secundus, quando exterius imperata, & ad
opus deducta, praua tamen intentione,

interius latente, quam vocauimus non purè mentalem. Tertius, quando pactum intercedit, sed non mandatur executioni, vtpote conueniunt duo super beneficio curato, postea pœnitentia ducti, aut impotentia, aliáue causa impediti, recedunt à pacto; & hæc est nunc à nobis nominata purè conuētionalis, & quamuis sit exterior simonia, tamen, quantum ad pœnas censurarum, inter mentales refertur. Realis simonia est, quando intercedente pacto tacito, vel expresso spirituale traditur, & temporale accipitur. Vt A conuenit cum B. vt ei nominationem beneficij conferat pro 2000. Regijs, aut Imperialibus daleris, prout fieri sine pudore in aliquibus Cathedralibus Ecclesijs pinguibus aliquando à viris fide dignis intellexi. A nominat B. qui etiam statim facta nominatione, & accepta præbendæ possessione numerat in præsenti pecuniam 2000. dalerorum. Similiter etiam realis est, etsi non totum pretium statim soluatur, modo aliqua pars numeretur, vtpote B debet A nominanti ex conuentione soluere 2000. & de præsenti non habet, nisi 100. quos ad computum dat, facta fide de vlteriori solutione ad terminum. Statim persolutis tantum illis centum, fit realis, & consummata simonia, quæ subiacet pœnis simoniacorum à iure statutis. Porrò inter has tres species simoniæ is est ordo, vt omnis simonia realis, sit conuentionalis etiam, & mentalis; non tamen

ıen è contrario oportet omnem ſimoniam
ıentalem eſſe conuentionalem, neq; om-
em conuentionalem eſſe realem. Dubium
ic eſſe poteſt. An ſit ſimonia realis ſubiacens
enſuris, ſi quis accipiat ſpirituale, & tradat
ıſtrumentum pretij ſoluendi ad certum ter-
ıinum, ſine animo tamen adimplendi, quod
romittit, quam doloſam vocant, ſiue realem,
ue mentalem. Nauarr. in manuali. cap. 23.
um. 106. affirmat. Negant Caiet. tract. de ſi-
ıonia. q. 2. & Soto de iure & iuſt. lib. 9. q. 8. art.
quorum ſententiam veriorem eſſe arbitra-
ıur, vt optimè Valent. in 22. q. 100. art. 4.
ſtendit.

Decimumquintum Notab. Variæ ſunt pœnæ
moniacorum in iure Canonico. Prima eſt
iritualium reſignatio, & temporalium per-
ptorum reſtitutio. 1. q. 1. can. Si quis Epiſco-
ıs. & can. Præſbyterum. & cap. De hoc. &
p. Audiuimus infra hic cit. & Extrauag. 2. de
monia, & hæc eſt communis ſententia
heologorum, Summiſtarum, & Iuriſperito-
ım, quantũ ad realem ſimoniam. Ratio eſt.
uia nullus ſimoniacus realis aliquod acqui-
t ius in eo, quod acquirit per ſimoniã: Cum
nnis collatio, præſentatio, electio, aut quæ-
s alia diſpoſitio ſimoniaca ſit nulla, viribuſ-
ıe careat per allegata iura, & communem
m Theologorum, quam Iuriſperitorum
ntentiam: ſic nec beneficij titulum validum
beneficio habet, nec fructus ſuos facit.

S.Thom.2.2.q.100. art.6.ad 3. & Commentatores eius ibidem. Felin. in cap. Simoniacè. num.6. & c.Insinuatum. num.5. Decius consil. 118. col. 1. Boërius in decis. 117. Rebuffus in praxi benef. in tit. de simonia. num. 7. Nauar.in relect.cap.Si quando de rescript. Exceptione 4.num.4. & communiter DD. Atque ex hoc fundamento procedit, quod simoniaco spoliato non restituitur. tit. nec possessio. Nemo autem, qui non possedit, restituitur. Cassad.in decis.2.de simonia. Corsetus in reg. spoliatus. in 21. limitatione. Et post alios Antonius Gabrælius Roman. lib. 5. conclus. 1. num.194.in tit.de restit.spoliat.Ludouic.Gomez. in reg. de triennali possess. q. 12. Nauarr. loco cit. Quandoquidem prouisionem nullam, nullus sequitur effectus. An autem omnis simonia, & quomodo obliget ad restitutionem, diuino fauente auxilio, latè infra pertractabitur super cap. finali huius tit.

Secunda pœna est excommunicatio, quæ ipso iure incurritur, & ipsò facto, quamprimum aliquis simoniam realem commiserit in ordine, aut beneficio, per extrauag. Pauli II. eod. tit. & cap. Reperiuntur.1.q.1. Et hæc est etiam communis doctrina Theologorum, Summistarum, & Canonistarum. Eidem excommunicationi subiacent mediatores, & promotores simoniæ in ordine, & beneficio. ex ead. extrauag. & communi omnium sententia. Non tamen excommunicantur in d. extrauag. alij simo-

imoniaci, quã in ordine, & beneficio. Quod
utem ibidem additur in prædicta bulla pro-
è finem. versic. Et vt huiusmodi labes,&c. de
cientibus, & non reuelantibus his verbis. Et
t huiusmodi labis contagio frequentius re-
rimatur, omnibus & singulis Ecclesiasticis,
æcularibusque personis, cuiuscunque digni-
atis, status, gradus, ordinis, vel conditionis
uerint: in virtute sanctæ obedientiæ distri-
tius iniungimus, vt eos omnes, quos simoni-
m huiusmodi commisisse, vel procurasse, aut
n ea mediatores esse sciuerint, pontifici præ-
licto, vel cui idem pontifex duxerit com-
nittendum, per se, vel alios reuelare quanto-
ius non omittant, &c. Quod si non fecerint,
bsolui non valeant, donec prędicta reuelent,
& complices huiusmodi detecti, arctius pu-
iantur. Sic in d. Extrauag. Hæc pars non li-
gat, nec recepta fuit, nisi quantum ad eos, qui
n curia Romana viuunt, vt attestantur Syl-
iest. in verb. Excommunicatio. 7. Excommu-
icatione 43. & post eum Nauar. in Manual.
confessar. cap. 27. num. 106. Didac. Couarr.
n c. Peccatum. de reg. iuris. part. 2. §. 8. num.
7. & alij alibi. Quia aliter, vt ait Syluest. val-
dè irrationabilis constitutio fuisset, quod vel-
et pauperes ab extremis terræ adire curiam
pro defendenda simonia. Imo nunc omnino
ocum non habet etiam in curia talis consti-
tutionis pars extrema, secundum S. Antonin.
n 3. part. titu. 24. cap. 66. Angel. in verb.
simo-

ſimonia 6.num.10.Sylueſt. loco cit.& in verb. ſimonia. q. 19. Nauar.& Couar. loc.cit. Caietan. in verb.Excommunicatio. Auream Armillam in eod. verb. Excommunicatione 59. & alios alibi. Hoc tamen obſeruandum, quod d. Extrauag. Pauli II. nō videatur excommunicare non reuelantes, ſed tantum ſub obedientia mandare, vt ſatis innuit Nauar. & ex verb. allatis liquidum eſt, quamuis aliqui hoc ei attribuant: Verum tamen eſt, quod antiquiores Pontifices, totam illam materiam cenſurarum,& pœnarum, tam in ſimoniacos, quam mediatores antea conſtituerunt, & etiam non reuelantes in curia excommunicarunt. vt Martin. V. in Concil. Conſtantienſi in Extrauag. incipienti. Multæ, vt meminerunt Summa Piſanella in verb.ſimonia.7.Angel.in eod. verb. 6. num.9. S.Antonin. & Sylueſt.loco cit.Felin.in cap.de cætero.col.fin.de re iudic. Rochus Curt. de iure patronatus. verb.Et vtile.q.3. & alij alibi. Et idem Martin. in alia extrauag.incip. Damnabile: data Mantuæ, Anno 2. ſui Pontificatus, vt referunt Summa Piſanella,& Angel.& Eugenius IIII. in alia extrauag. incip. Cum deteſtabile. Martini V. veſtigijs inhæſit in hac re, referentibus eiſdem Doctoribus: qui etiam verba extrauagantium pro maxima parte inſerunt. Sed, vt dictum eſt, particula illa, quantum ad non reuelantes, in curia abrogata eſt, nec vllibi nunc recepta eſt. Meminit etiam Angel. Paulum

ım Secund. in processu, quem in die Iouis
.ncto fecit, quemque nos appellamus Cœnæ
Domini, excommunicasse omnes simonia-
os, tam in ordine, quam beneficio, cum re-
ruatione absolutionis. Circa autem excom-
unicationem hanc, quę incurritur ob simo-
am in ordine, aut beneficio pro altiori rei
telligentia, longius aliqua sunt obseruanda.
Primum. Eiusdem absolutionem esse reser-
.tam Pontifici, aut alteri fungenti potestate
ontificis, præterquam in articulo mortis, vt
presse habet d. extrauag. Pauli II. quæ est se-
nda inter communes in tit. de simonia: ibi,
.tuentes præterea, quod vniuersi, & singuli,
am præmissis dignitatibus prędíti, qui quo-
odolibet dando, vel recipiendo simoniam
mmiserint, aut, quod illa fiat, mediatores
:iterint, seu procurauerint, sententiam ex-
mmunicationis incurrant, à qua nisi à Ro-
ıno Pontifice pro tempore existente non
ssint absolui, præterquam in articulo mor-
constituti: sic in d. constitutione, & sic
nmuniter sentiunt etiam DD. Et hæc con-
utio Pauli II. est nostris etiam temporibus
ıfirmata, quantum ad simoniacos in ordi-
& beneficio, nec non mediatores à Pio
uinto fœlicissimæ memoriæ Pontifice in
rauag. incip. Cum primum. §. Et vt simo-
cæ prauitatis.
Secundum. Comprehenditur sub hac ex-
nmunicatione simoniacus in ordine, &
benefi-

beneficio tam occultus, quam manifestus, vt patet in d. constitutione Pauli Veneti II. ibi: quauis Ecclesiastica, seu mundana dignitatibus præfulgeant, & eorum quemlibet, tam manifestum, quàm occultum, &c. & sic communiter sentiunt DD.

Tertium. Vt quis hanc incurrat simoniam, necessarium est, vt sit realis, & ex vtraque parte completa, id est, vt spirituale sit traditum, & temporale pro parte, aut toto acceptum; & sic non sufficit ad incurrendum hanc excommunicationem, quod spirituale tantum sit traditum, & temporale promissum, vt post Guilhelmum Cassiodor. in decis. 5. de constitut. & Ludouicum Gomezium in reg. de triennali possessore. quæst. 12. sentiunt Martinus Nauarrus in cap. Si quando. de rescriptis. exceptione 4. Petrus à Nauarra libr. de restitut. 2. capite 2. à num. 426. quamuis de rigore Iuris existimet aliam veriorem. Aurea Armilla in verb. Simonia. numero 4. Cosmus Philiarchus de officio sacerdotis. tom. 2. libro 6. capite 16. & in hac sententia est etiam Dominicus à Soto, quamuis alij aliud eundem sentire existiment, vt etiam Petrus à Nauarr. meminit. Nam 9. de iustit. & iure. quæst. 8. art. 1. post distinctionem simoniæ, proponens dubium, vtrum sicut contingit simonia mentalis absque reali: ita vice versa contingere possit realis absque mentali. Postea loquitur ad propositum, Dicendum reue-

euera non esse simoniam, neque in foro onscientiæ præbenda donatum teneri eam elinquere, vt Caietan. ait, Ecclesia tamen ertior ea de re facta, quia de exterioribus iuicat legitima præsumptione eum condemaret. Didac. Couarr. in dicto cap. Peccaım. part. 2. §. 8. num. 7. non longè ab inio. Paul. Paris. lib. 4. consil. 30. Henricus lenriquez Doctor Societatis IESV, & proessor Theologiæ Salmanticæ. tom. 1. moralis heologiæ, lib. 13. cap. 37. num. 3. qui alios plus, vtriusque facultatis pro hac sententia etım adducit: & hæc sine dubio nunc est comıunior, & receptior sententia. Quamuis uando Nauarr. scripsit Commentarium d. ap. Si quando, confessus sit, quod aduere parti ferè omnes scriptores adhæserint. orrò pro nostra hac doctrina, quod excomıunicatio hæc Pauli II. non incurratur, niex simonia reali completa, est interpretao Curiæ Romanæ, & prætorij Rotæ, vt ost Cassad. in dicta decis. 5. de constitut. & ı decis. 2. de simonia. Nauarr. loco cit. & aj quidam testimonium perhibent. Pœnæ eim nisi ratio, & iura aliud statuant, non ınt ampliandæ, sed potius restringendæ. nde pœnæ statutæ in dicta extrauag. 2. inılligendæ sunt de simonia reali, & comple- vtrinque, & sic Cassador. ac Nauarr. (vt oc pro consolatione aliquorum Deum aduc timentium, qui tamen quandoque
in rete

in rete diaboli cadunt, addam) existimant, hanc interpretationem à tempore conditoris natam, propter periculum animarum, quod contraria inducit, quæ dura nimis est, & ita animabus valdè periculosa, per quam, prô dolor, innumeri excommunicati iudicādi erunt, & titulis beneficiorum suorum vacui: Et quia vtilia quotidiana, & practica. Nauarr. in d. except. 4. num. 3. & 4. ad propositum adfert, libet sua verba hic asscribere. Quam quidem, ait, decisionem, vt doleo, tardius, quam vellem vulgatam fuisse à Cassad. viro Romanarum rerum peritissimo, ita gaudeo, eam affirmari etiam à Gomezio, viro varia eruditione illustri, in illa quæstione vtilissima, quam duodecimo loco disputauit super regula de triennali possessore. Nec parum lætor, quod ipse quoque (vt arbitror) ansa ero piæ consolationis multorum Deum timentium ex animo, quos partim scio, partim audio grauissimis scrupulis angi, tum ob titulorum suorum nullitatem, tum ob excommunicationem, tum ob irregularitatem per celebrationem diuinorum contractam, tum ob fructuum perceptorum restitutionem. Quæ tamen omnia cessant secundum hanc auream decisionem, à pijs omnibus mea sententia laudandam, ob ea fundamenta, & contrariorum solutiones, quæ prædictus Cassador. in præfata 5. decis. diligēter, ac doctè scripsit. Quare omnes Christi fideles etiam, atque etiam dehortor,

rtor, primum ab omni simonia circa ordi-
s, & beneficia, præsertim committenda,
quam ab horrendo quodam monstro, si-
illa sit mentalis tantum, siue mentalis &
uentionalis, siue etiam realis, propter ea,
æ leguntur, & notantur in c. Tanta. infra.
simonia. & cap.fin. 1. q. 7. Eos autem qui-
s vel per ignorantiam non probabilem, si-
vincibilem, vt Theologi loquuntur, cupi-
atem, ambitionem, vel aliam humanam
gilitatem, vel etiam malitiam ea inquinari,
luiúe contigit circa ordines, vel beneficia,
rtor, vt circumspiciant, num ad dationem,
receptionem rerum promissarum fuerit
cessum. Quo casu sciant se sententiam
ommunicationis incurrisse, & si ante ab-
tionem celebrauerint, irregularitatem
traxisse à Summo solum Pontifice delebi-
, & nihil iuris in beneficijs, quæ per eam
pti sunt, quæsijsse, & ad fructus restituen-
obligatos esse, per præ citatam secundam
li extrauag.tit.de simonia: quę planè com-
nis est omnium interpretatio, &c. Si au-
ad promissorum dationem, & receptio-
n non est processum, sed solamente con-
um est propositum de committenda si-
nia; vel etiam ad verba, pacta, & conuen-
em deuentum: pœniteat quidem eos ex
no, quod Deum mortiferè offenderint, at
angantur scrupulis excommunicationis,
item irregularitatis, non tituli nullitatis,
E non

non restituendorum perceptorum fructuum necessitatis. Hæc Nauarr.

Quartum. Qui acquisiuit ordinem vel beneficium per simoniam verè realem ab alijs, vt parentibus, fratribus, aut propinquis commissam se ignorante, non incurrit hanc excommunicationem, vt communiter DD. sentiunt, & satis probatur ex cap. De simoniacè. Et cap. De regularibus infra hoc titu. His accedit ratio demonstratiua in iure. Excommunicatio maior nunquam incurritur, nisi propter peccatum mortale, & contumaciam. cap. Nullus. & cap. Nemo. 11. q. 3. cap. sacro. de sentent. excommunicat. & cap. Romana. §. caueant. eod. tit. lib. 6. Atque ita regula est firma tradita à Paludano. in 4. d. 18. q. 1. art. 2. & communiter recepta, quam etiam consolationis plenissimam tradit Nauarr. quod nemo incurrit excommunicationē latam à Canone generali, vel particulari, nisi mortaliter peccet. At is, qui ignorat ab alijs commissam simoniam, respectu ordinis à se accepti, aut beneficij collati non peccat peccato simoniæ, vt euidentissimum est ex definitione simonię, quę est voluntas studiosa emendi, vel vendendi spirituale, vel spirituali annexum. Quis autem dixerit studiosam esse voluntatem in ignorante? Cum ergo talis ignorans non committat simoniam: quandoquidem cui non competit definitio, nec definitum competere potest, nullo modo potest incurrere excommu-

ommunicationem latam à Pontificibus in
moniacos.

Quintum. Hac excommunicatione Pauli
I. in d. extrauag. nullus ſimoniacus eſt ex-
ommunicatus præter eum, qui incurrit ſi-
oniam in ordine, vel beneficio, vt rectè an-
otarunt Syluest. verb. ſimonia. q. 19. Nauarr.
Manuali confeſſar. cap. 23. num. 111. ad 14.
rſ. ſeptimo quod nullus: & communiter alij
D. Rationem huius reddit Nauarr. Quia
ıllo iure antiquo vllus ſimoniacus ipſo iure
t excommunicatus. per prædicta; & ius no-
ım prædictæ extrauagantis Pij IIII. quæ in-
oit. Intolerabilis: ſolum excommunicat ipſo
re ſimoniacũ in ordine, & beneficio. Nam
rba ipſius (In officijs Eccleſiaſticis) intelli-
nda ſunt de officijs, quæ ſunt beneficia, vt
c. de multa. de præbend. & in c. cum acceſ-
ſent. de conſtitut. Hinc ſi Epiſcopus in con-
ratione Eccleſiæ, aut ſacerdotes in benedi-
one nubentium ſimoniam committerent,
incidérent in excõmunicationem d. con-
. Nomine aũt beneficij intelligimus tã re-
laria, quã ſęcularia, tam ſimplicia, quam cu-
a dignitates, perſonatus, officia Eccleſiaſti-
quæuis, &c. vt ex d. Pauli II. cõſtit. apertum
. Item nomine beneficij intelligũtur à Sylũ.
Excommunicatio. 7. Excom. 42. Electio-
s, poſtulationes, confirmationes, & quæuis
ouiſiones Eccleſiarũ, Monaſteriorũ, Digni-
um, Perſonatuũ, & officiorum. Per officia

autem Ecclesiastica intelliguntur ea, quæ sunt beneficia, vt in cap. de multa. de præbend. & in cap. Cum accessissent. de constitut. Nauarr. loco cit. Hoc loco dubium se offert. An permutantes sua beneficia propria auctoritate, sine beneplacito Papæ, aut absque consensu superioris, cuius de iure, vel consuetudine consensus requiritur, sint excommunicati dicta excommunicatione, & incidant in alias pœnas. d. extrauag. Pauli II. Idem quæsitum esse potest de reseruantibus sibi pensionem sine Papæ auctoritate, & approbatione. Difficultatem hæc faciunt. Primo pro affirmante parte, quod in d. extrauag. pœnæ, & censuræ fulminantur contra simoniacos: simoniaci autem iure censentur, qui sine licentia superioris permutant vnum spirituale pro alio, & beneficium pro beneficio. cap. Quæsitum. de rerum permut. vbi sic habetur. Generaliter itaque teneas, quod commutationes præbendarum de iure fieri non possunt, præsertim cum pactione præmissa, quæ circa spiritualia, vel connexa spiritualibus labem continent semper simoniæ. Si ergo sic permutantes simoniaci in iure censentur, sequitur quod comprehendantur in d. constit. Pauli II. & hæc videtur communis sententia DD. Petrus à Nauarra lib. 2. de restit. cap. 2. num. 436. & Petr. de Aragon. professor Theolog. Salmanticensis in 2. 2. S. Thomæ. q. 100. art. 6. existimant prædictos non esse excommunicatos, nec incurre-

ırrere pœnas d.constitut. Alium neminem
di pro hac sententia. Ratio mouens hos
D.est. Quia nullum est ius, quod de hoc ge-
re simoniæ loquitur, scilicet de beneficio-
m permutatione, vel vnius rei spiritualis
o alia, quod habeat aliquam pœnam ipso
cto annexam. Non cap. Cum olim. De re-
m permutat. quod loquitur de permutanti-
ıs beneficia, cum solam habeat pœnam pri-
tionis beneficiorum ferendam, & nullam
communicationis. Non cap. Cum pridem.
pactis, & cap. Cum esset. c. Tanta. c. de hoc
tem. & similia. infra de simonia. Quando-
ıidem ista omnia loquuntur de pœna fe-
nda. Imò etiam loquuntur de simonia pro-
iè, & strictè accepta, quando scilicet aliquod
mporale bonum accipitur pro spirituali.
uod nō fit in permutatione beneficiorum.
ec etiam obstant extrauagantes Martini V.
.uli II. & aliorum, de quibus supra dictum
:. Nam illæ constitutiones nihil aliud di-
nt, quam quod simoniaci illas pœnas infer-
s, vt excommunicationem, &c. ipso facto
currant. Vnde non debent extendi ad per-
utantes beneficia. Est enim materia pœna-
m, & quidem grauium. Ideoque vocabula
stringenda, vt in propria, & stricta significa-
one accipiantur: constat autem simoniam
opriè, & strictè acceptam esse emptionem,
venditionem rei spiritualis pro temporali;
uæ simonia in permutatione beneficiorum
 propria

propria auctoritate facta non inuenitur. Atque sic patet, quod permutantes, vel pensionem reseruantes, aut quouis modo alio conuentionem in spiritualibus rebus exequentes, in iure simoniaci appellantur, non strictè, sed extensiuè. Vnde quando agitur de pœnis in d. extrauag. non includuntur prædicti DD. pro sua sententia etiam allegant Didac. Couar. lib. 1. variar. resolut. cap. 5. num. 3. in fine, & num. 5. & Nauar. in manuali confessariorum. cap. 23. num. 105. in fine, dum docent, renunciantem beneficium cum pacto, vt alteri conferatur, non perdere ipso iure illud beneficium, quamuis possit priuari. Et docent Couar. renunciationem beneficij factam apud inferiorem prælatum ea conditione, vt Titio eius collatio fiat, non esse simoniacam, si propriè, quid sit simonia intelligatur, quia nihil temporale in pretium spiritualis datur, vel accipitur. Ex dictis & similibus eliciunt pro sua sententia Didac. & Nauarr. esse. Pro cuius sententiæ confirmatione adduco, quod propter conditiones & pactiones illicitas, modo non contineant veram, & puram simoniam, etiam dato, quod saperent simoniam, non est quis beneficio priuandus, quæ est communis opinio, vt post Paris. consil. 29. num. 19. lib. 4. testis est Iulius Clarus lib. 5. §. simonia. num. 10. De rigore iuris puto, quod illa sententia possit disputatiuè defendi; an autem obtineret in praxi, relinquo

eius

us iudicio, & censuræ, cuius est obscura de-
nire, & dubia resoluere, quantum ad certi-
dinem in rebus pertinentibus ad fidem, &
ores.

Sextum. Hanc excommunicationem, aliasque censuras in extrauag. incurrunt omnes, & quicunque simoniaci in ordine, & beneficio, nec aliquis eximitur siue Ecclesiasticus, siue secularis, siue vir, siue fœmina, vt patet ex versu extrauag. d. 2. de simonia. ibi. Et illos, qui cuiuscunque status, gradus, ordinis, conditionis, vel præeminentiæ fuerint: etiamsi Cardinalatus, Patriarchali, Episcopali, regali, reginali, vel alia quauis dignitate Ecclesiastica, vel mundana præfulgeat, & eorum quemlibet tam manifestum, quam occultum.

Septimum. Mediatores simoniæ in d. extrauag. si solum mediatores sint, non incidunt in alias pœnas istius extrauag. præterquam excommunicationem, vt patet ex text. Nec sunt canones prætera, qui excommunicent mediatores, sed tantum committentes simoniam & simoniacos, & prędicta extrauag. extendens illam ad mediatorem, significat Canones, qui expresse non puniunt mediatores, non extendi ad eos. arg. c. præsenti. 1. §. loca. de præbend. in 6. vt tradit Martin. Nauarr. part. consil. in titu. de simonia. consilio 59. Additum est. (Si solum mediatores sint) Quia si acciperent pecuniam, aut quod-

 cunque

cunque temporale pretio æſtimabile, ad promouendam, aut excitandam emptionem beneficij Eccleſiaſtici, aut ad corrumpendos electores in ſuffragijs in fauorem alicuius, iam non puri eſſent mediatores, ſed etiam ſimoniam committerent. Ad hoc enim, vt quis dicatur mediator ſimoniȩ, non requiritur, quod ipſe ob eam aliquid percipiat, ſed ſatis eſt, vt mediator ſit, vt illa fiat iuxta extrau. d. prout etiam Nauarr. in princip. d. conſ. docet.

Octauum. Simonia etiam commiſſa pro ingreſſu in religionem excommunicat, non tamen per dictas extrauag. ſed aliam quæ eſt 1. inter communes de ſimonia in 5. & incipit Sane nē in vinea.

Tertia pœna. Simoniacus in ordine eſt ipſo iure ſuſpenſus. ex d. extrauag. 2. de ſimonia. & cap. Tanta. infra. eod. Et Innocent. in d. cap. Tanta. Nauarr. in manual. confeſſ. cap. 23. nu. 111. verſic. Dico 2 & verſic. Dico 3. contra D. Thomam. 2. 2. q. 100. art. 6. ad 1. Caietan. ibid. Sotum lib. 9. de iuſtit. & iure. q. 8. art. 2. Panor. in d. cap. Tanta, & alios quoſdam, qui dicunt ſimoniacum in beneficio non eſſe ipſo iure ſuſpenſum. Ratio. Quia hoc neque iure nouo, neq; antiquo cautū. Vnde ſimoniacus realis in ordine eget abſolutione, tam ab excommunicatione, quàm à ſuſpenſione: ſimoniacus verò in beneficio tantum ab excommunicatione. A qua abſolutus, & acta pœnitentiâ, relicto beneficio per ſimoniam acquiſito po-

to poteſt celebrare, vt Innocentius tradit.

Quarta pœna ſimoniaci. Quando iudicialiter conſtat, incurrit infamiam, & punitur depoſitione. cap. Sanè, 5.q.1. & cap. inquiſitionis. de accuſat. DD. ibid. Angel. & Summiſtæ communiter in verb. ſimonia.

Quinta pœna eſſe poteſt arbitraria iudici, pro qualitate rei, perſonæ, & criminis quantitate. Ioann. ab Anania. hîc in Rub. Bald. in l. Eos. ff. de tutelis. Boërius in deciſ. 117. incip. Præſuppono primo, quod impetrans. num. 3. Menochius de arbit. iudic. quæſt. lib. 2. caſ. 401. prope finem, & alij ab eo allegati.

Vltima & omnium grauiſſima ſimonię pœna eſt, ignis inferni. Iuxta illud. Ite maledicti in ignem æternum qui paratus eſt Diabolo, & angelis eius. & aliud Act. 8. Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Ratio eſt. Quia omnis ſimonia eſt peccatum mortale, vt ſupra probatum eſt: peccati autem mortalis, quod digna, ſalutariq; pœnitentia non deletur, pœna eſt perpetuus ignis inferni.

Decimum ſextum Notabile. Quædam eſt ſpecies ſimoniacæ prauitatis, quam beneficiorum confidentiam vocant, cuius mentio non it in canonibus, & antiquioribus Pontificum conſtitutionibus, ſed eius meminerunt noſtris temporibus fœliciſſimæ memoriæ PP. Pius IIII. in bulla edita anno Domini 1564. 7. Calend. Nouemb. Pontificatus ſui Anno quinto, cui titulus præfigitur: Contra quoſ-

cunque in confidentiam recipientes, vel retinentes Ecclesias, & beneficia Ecclesiastica: atque sic bulla incipit: Romanum Pontificem in excelsa militãtis Ecclesiæ specula constitutum, &c. & est 109. in ordine suarum constitutionum in bullario. & Pius V. in alia de Anno 1568. die 5. Ianuarij. & in alia de Anno 1569. Calend. Iunij. cuius titulus summam materiæ contentæ paucis significat, & est talis. De confidentijs beneficialibus, earumque casibus, præsumptionibus, & probationibus, atque incipit; Intolerabilis: in qua omnia ferè, quæ ad beneficialem confidentiam spectant, continentur, & speciatim satis explicantur. De intelligentia, & doctrina huius maximè extremæ bullæ editæ à Pio V. agunt Martinus Nauarr. in Manuali Confessar. cap. 23. à num. 109. vsque ad 111. Simon Maiolus Episcopus Vultuariensis in tract. de irregularitatib. lib. 5. cap. 45. & post eum Iosephus Mascardus volum. 3. de probationib. conclus. 1306. Sed vt incipiamus à descriptione. Beneficialis confidentia ea esse videtur, prout colligitur ex PP. constitutionibus, qua quis confidit, quod alter acceptans beneficium, sibi postea vel alteri conferet, vel resignabit. Confidit autem in alio velut amico, aut familiari, aut consanguineo, vel ex pacto, vel ex alia quauis causa, seu occasione. Melius autem confidentiæ natura cognoscetur, si perspectum fuerit, quæ

causæ

causæ Pontifices mouerint ad edendum huiusmodi constitutiones, & quibus modis confidentia committatur. Causæ prohibitionis fuerunt multi abusus, qui contingebant tam in curia, quam extra, tam inter Cardinales, Archiepiscopos, Episcopos, & alios Prælatos, quam etiam inter alios Clericos, quibus abusibus immaculata rerum diuinarum puritas impiè violabatur, disciplinæ Ecclesiasticæ neruus dirumpebatur, & imminens, exitium animarum parabatur. Abusus autem post initium bullarum Pij Quarti & Pij Quinti incip. Intolerabilis. Vnde de verbo ad verbum sic enumerantur. Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequeuntes, alij ne cogantur ad sacros ordines, & ad residentiam, ad incedendum in habitu clericali, vt ad bellum proficiscantur, vt inimicos occidant: alij vt alieno nomine lites tegant, aut defendant: quidam vt purgato delicto, vel absolutione consecuta, illa repetant, eadem in alios deponunt, & in plerisque fructus ipsorum, aut eis ministrantur, aut quibus ipsi statuunt, sæpè laicis, & inhabilibus: plerique vel senes, vel infirmi, vt beneficia in suis domibus perpetuent, illa renunciarunt, & renunciant in alios, qui vel prophanam familiam cedentium de fructibus Ecclesiasticis alant: vel illa etiamnum infantibus, aut nascituris asseruent, facto interdum circuitu retrocessionis,

cum reſeruatione fructuum, & aliarum rerum, aut acceſſu, præſertim ab illis, qui præſtandorum iurium Cameræ Apoſtolicæ ſunt immunes. Alij aut incapaces, aut alijs beneficijs Eccleſiaſticis onuſti, aut Eccleſiaſtico ordini ſeſe mancipare refugientes, aut merè laici beneficia Eccleſiaſtica alijs conferenda procurant, vt de illis poſtmodum ad libitum ſuum diſponatur, fructus etiam percipientes illorum. Adhæc plerique ordinarij, & alij collatores, ac etiam patroni laici curant deponenda beneficia, vt fructus, ſeu penſiones capiant eorundem, alijſque faciant miniſtrari. Aliaque item permulta eiuſmodi admittuntur, quibus immaculata rerum diuinarum puritas impiè violatur, &c. Hæc Pius V. Modi autem quibus confidentiæ crimen vt plurimum committitur, colliguntur ex bullis à Maiolo Epiſcopo in d. cap. 45. & ponuntur à Maſcardo in d. concluſ. à num. 18.

Primus. Si quis reſignet beneficium alicui, paciſcendo de aliqua penſione, ſine Apoſtolico conſenſu.

Secundus. Si quis nolens promoueri ad ſacros ordines, vt requirit beneficium, vel nolens aſtringi ad habitum, & tonſuram, beneficium reſignet alicui, reſeruando fructus, vel penſiones ſine prædicto aſſenſu.

Tertius. Si quis ſtatuens ire ad bellum: aut vlciſci de hoſtibus ſuis, & ne ex delicto perpetrando vacare contingat beneficium, alteri deſignet,

ſignet, paciſcendo de fructibus, vel ſuper penſione ſibi, vel alij reſeruanda ſine conſenſu etiam prædicto.

Quartus. Si quis criminoſus, alioq́ue modo irregularis beneficium reſignet, vt obtenta poſtea diſpenſatione ab irregularitate, idem beneficium repetat.

Quintus. Si quis beneficium quomodolibet reſignauerit, vt ſibi poſtea reſtituatur, vel ei, quem ipſe nominauerit.

Sextus. Si quis beneficium vacans impetrauerit, eo pacto, vt poſtea ad mandatum alicuius dimiſſurus ſit, vt alij conferatur.

Septimus. Si quis beneficium acceptauerit, vt cum infans, vel puer adoleuerit, in illum reſignet.

Octauus. Si quis poteſtatem habens conferendi, præſentandi, aut inſtituendi in beneficio contulerit, præſentauerit, inſtituerit, vt de fructibus aliquid ſibi vel alteri, cui voluerit, reſpondeatur.

Nonus. Si quis ex priuilegio non obligatus ad ſoluendum expeditionem Cameræ, vel Cancellariæ, faciat expediri bullas ſub nomine ſuo, vt euitet expenſas pro alio, qui in veritate eſt poſſeſſor beneficij futurus.

Decimus. Si quis ad effectum litis defendendæ ſuper beneficio, alicui petenti reſignauerit illud, vt obtenta victoria litis, alteri conferatur, & reſignetur, aut ſibi reſtituatur.

Vndecimus. Etſi nulla pactio, nulla conuentio de

tio de fructibus vel pensione intercesserit per resignantem, conferentem, instituentem, aut præsentantem cum ipso recipiente, si tamen post perfectam resignationem, vel prouisionem ipse resignator, vel prouisor, aut familia eius, aut propinqui, seu hæredes de facto colligant fructus, aut partem dicti beneficij, probatur confidentia.

Duodecimus. Idem est, si prouisus de beneficio constituat procuratorem ipsum resignantem, vel prouisorem ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij.

Decimus tertius. Idem est si prouisus constituat procuratorem aliquem propinquum dicti resignantis, vel prouisoris, aut præsentantis.

Decimus quartus. Quomodolibet tertia persona supposita sit ad titulum beneficij, vel ad fructus, dicitur beneficium esse in deposito, & confidentia.

Postremo supradictis omnibus casibus committitur, confidentia non solum ex parte conferentis, & resignantis, & præsentantis, sed etiam mediatoris, & recipientis eo modo beneficium, vt ex Pontificum constitutionibus apertum est. Nec illud prætereundum est, quod omnes dicti confidentiæ modi intelligantur admissi etiam si crimen confidentiæ alterius tantum partis conscientia admissum sit. vt Pius Quintus declarat. Nunc de probationibus, & coniecturis agendum, ex

quibus

quibus beneficialis confidentia præſumitur. Octo autem coniecturæ colliguntur ex dicta conſtitutione Intolerabilis.

Prima probatio intentionis etiam tantum vnius partis, quæ tangitur in conſtitut. ibid. verſu. Quare nos volentes periculoſam talium audaciam, &c. Vbi Pontifex declarat, vt ſi quis quacunque auctoritate Eccleſiam, vel monaſterium, aut aliud beneficium Eccleſiaſticum qualecunque ex reſignatione, vel ceſſione cuiuſcunque perſonæ ſimpliciter, aut cum circuitu retroceſſionis, cum regreſſu, vel acceſſu, etiam ſola dimittentis intentione receperit, vt illa, vel illud etiam in euentum regreſſus, vel acceſſus, eidem dimittenti, vel alteri poſtea conferatur, aut illius fructus, vel eorum alij, vel alijs concedantur, vel penſiones ſoluantur, ex eiſdem hæc confidentia cenſeatur. In bulla ibi: aut illius fructus, vel eorum pars alij, vel alijs concedantur. Hic contigit error, aut incuria Typographi, aut vitio ſcriptoris: ſiquidem in omnibus exemplaribus hactenus impreſſis, quæ contigit videre, legitur (alij, vel alijs) legendum eſt autem pro (alij) illi (intellige dimittenti: de quo ſtatim antea dixerat) eidem dimittenti, vel alteri poſtea conferatur. Atque ſic habet exemplar primum manuſcriptum apud Datarium Summi Pontificis conſeruatum, vt teſtatur Maſcardus in dicta concluſione 1306.

1306. num. 4. qui poſt alium quendam innominati auctoris tractatum de confidentijs, quem dicit ſe in ſcriptis habuiſſe, necdum tamen impreſſum, ſic verba dictæ bullæ emendauit: cui ſanè lectioni antecedentia, & conſequentia d. conſtit. optimè conueniunt. Si enim legendum (alij, vel alijs) foret, ſequeretur, quod ſi eidem dimittenti fructus, vel penſio conferatur, non eſſet confidentia in ipſa conſtitutione damnata, ſed ſolum quando alij, vel alijs ſoluerentur. Quod tamen valdè alienum eſt à mente Pontificis, vt patet intuenti textum. Alias rationes pro hac emendata lectione Maſcardus ex dicto manuſcripto colligit à num. 4. vſque ad 8.

Secunda coniectura ad præſumendum confidentiam erit, ſi collator ita conferat, vel patronus præſentet, vt poſtea de beneficio, vel fructibus eius ſic, vel ſic diſponatur. Quæ coniectura in d. bulla Intolerabilis ibi ponitur. Itidem ſi ordinarius, vel alius collator contulerit antehac, aut conferat in futurum beneficium Eccleſiaſticum, quouis modo vacans, ea conditione tacita, vel expreſſa, vt poſtea in alterum pro arbitrio collatoris, &c. diſponatur, ſiue, vt de eo prouiſus fructus illius, vel partem ad vtilitatem, vel libitum conferentis, vel cedentis, aut alterius, relinquat, & remittat, &c.

Tertia. Si exemptus à ſolutione iurium Cameræ, beneficium acceptum per reſignationem

nem alicuius, etiam post literas expeditas, & possessionem acceptam, retrocesserit in eundem, reseruato sibi aliquo infra spacium duorum, vel trium mensium: ibidem in bulla. Adhæc si clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut ålius, à solutione iurium ipsius Cameræ, vel etiam cancellariæ apostolicæ exemptus, &c.

Quarta. Si absolutus à crimine, vel irregularitate denuò accipiat beneficium, quod renunciauit ante vel post crimen commissum, aut incursam irregularitatem: ibi: Postremo, si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, &c.

Quinta. Quando quis post cessum beneficium publicata cessione, captaque possessione à cessionario, se in illud per se, aut alium ingerit, ac fructus, vel partem eorum accipit: aut successor ipsi, vel propinquis eius alios fructus remiserit: ibi: Ad probandum verò plenè confidentiarum abusum, &c.

Sexta. Si prouisus de beneficio constituerit eum, qui ipsum dimisit, aut dimittentis parentes, aut fratres, aliosque propinquos, procuratores, aut prouisores ad percipiendum vel locandum fructus beneficij dimissi, & illi, vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit. In bulla: ibi: Si recipiens beneficium constituerit dimittentem, &c.

Septima. Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis expeditio: quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint: in d. constit. ibi: si vel sola procuratoris, &c.

Octaua & postrema præsumptio ad probandam confidentiam. Si quis pro concessione alicui facta, quacunque auctoritate de beneficio Ecclesiastico, per se, vel alium, seu alios intercessisset, vel alias in negotio concessionis sese immiscuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto, etiam per manus possessoris, aut etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quomodocunque. in dicta extrauag. ibid. Denique si quis pro concessione, &c.

Posthæc declarat Pontifex in dicta extrauag. de qualitate testium, & probatione istarum coniecturarum sub his verbis. Testes autem de quacunque re singulares singulas probare valeant præsumptiones, & coniecturas, pluresque huiusmodi præsumptiones, & coniecturæ plenam probationem faciant in prædictis, Testes etiam criminosi, alijque inhabiles, qui in crimine simoniæ etiam admittuntur de iure: iuxta cap. Per tuas: infra, etiam in probatione confidentiæ, & coniecturarum

rum

rum prædictarum admittendi ſunt. Notant Nauarr. & poſt eum Maſcard. quod vnaquæque harum coniecturarum ſola non ſufficiant ad plenam probationem. Nam durum videtur, quod prima, & octaua, & aliquot aliæ per ſe ſolæ ſufficiant. Vnde iudicis arbitrio id librandum. argum. l. 1. ff. de iure deliber. cap. de cauſis. §. 1. de offic. deleg. Atque hic caſus eſt, in quo quando non proſunt ſingula, multa iuuant. cap. literis. de præſumpt. & cap. cum cauſam. de probat. & l. Rationes. C. eodem titu. Quanquam Menochius lib. 5. de præſumptionibus agens de hac materia, præſumpt. 9. exiſtimet contra Nauar. & Maſcard. num. 19. Primam, & tres ſequentes coniecturas poſitas à Nauarro, & ſumptas ex Pontificum bullis adeò firmas eſſe, vt iudicis arbitrium in illis non habeat locum, & præſumpt. 8. tangit coniecturas, quibus ſimonia probatur.

Porrò ſimoniacus etiam tantum conuentionalis ob confidentiam, incurrit pœnas has. Prima eſt, quod nihil iuris accipiat in beneficio per eam obtento. Secunda. Ipſo iure excõmunicatur. Tertia. Perdit alia beneficia benè quęſita. Quarta. Fit inhabilis ad omnia alia. Pōſtremò quęri ſolet, An in extrauag. Piorum præteritæ confidentiæ etiam bona fide factæ, ſint comprehenſæ & damnatæ, etiam ſi alias eſſent licitæ, & ſimiliter, An omnes futuræ, an verò tantum illicitæ, & ſimoniacæ

confidentiæ. Negatiuam partem Nauarr. in manual. cap. 25. num. 109. & 111. ſequitur. Maſcard. volum. 3. concluſ. 1306. affirmatiuam probat. Primo. Quia tribunalia Romæ, & complures docti viri Nauarro non conſentiunt. Secundo. Quia bulla ei contradicit. Sed ad cap. explicationem tranſeamus.

FINIS RVBRICÆ.

DE SIMONIA, ET NE ALIQVID PRO SPIRItualibus exigatur, aut promittatur.

CAPITVLVM I.

Episcopus pro ordine ab eo conferendo, vel ministri, vel Notarij nihil temporale exigere debent.

GREGORIVS generali synodo præsidens lib. 4. Epist. 44.

I*N ordinando. (& infra) sicut Pontificem non decet manum, quam imponit vendere, ita minister, vel Notarius, non debet in ordinatione eius vocem suam, vel calamum venundare. Pro ordinatione verò, vel pallio, seu chartis, atque pastello, eundem qui ordinandus, vel ordinatus est omnino aliquid dare prohibeo.* Vide etiam 1.q.2. cap. Sicut Episcopum.

Innocentius in hoc cap. & post eum Cardina. Anchara. & aliqui alij existimant, quod Pontifex hac dispositione voluit tollere prauam consuetudinem quarundam prouinciarum, & locorum, vbi ministri pro singulis officijs certum quiddam exigebant.

Nota primo cum Bernardo hic, quod Ioannes ab Anania, Panorm. & Anton. expres-

ſius annotant. Vbi principale debet eſſe gratuitum, omnia acceſſoria, & circumferentia debent eſſe gratuita. Vnde non ſolum prohibetur Epiſcopus, qui ordinem confert aliquid pro ordine recipere, ſed etiam alij miniſtri, qui ſunt acceſſorij, & coadiuuant Epiſcopum in celebratione.

Secundo. Epiſcopus debet manus gratis imponere, & eas mundas ſeruare. Nec mirum, quia ad id iudex ſæcularis aſtringitur, in Authent. vt iudices ſine quo quæ ſuffrag. §. Hæc omnia. collat. 2. Hoſtienſ. Cardinal. Ancharan.

Tertio. Per manuum impoſitionem deſignat ipſam ordinationem (vt manifeſtè ex ſcriptura, & PP. præſertim Chryſoſt. Hom. 10. in priorem ad Timoth. ex Epiſt. Concil. Niceni ad Alexandrinos, apud Theodoretum lib. 1. hiſtor. cap. 9. & alijs Græcis, atque etiam B. Hieron. in cap. 58. Eſaiæ colligitur) in qua gratia confertur iuſtificans. Nam 2. Timoth. 1. vbi dixerat Apoſtolus gratiam Timotheo per manus impoſitionem datam, ſubiungit explicans, quæ ſit illa gratia. Non enim (inquit) dedit nobis, id eſt, nobis Epiſcopis, Deus ſpiritum timoris, ſed virtutis, & dilectionis, & ſobrietatis. Porrò gratiam hanc ſecundum ſcripturam alligatam eſſe manuum impoſitioni in ordinatione, patet ex capite 4. prioris ad Timoth. quando ait, Noli negligere gratiam, quæ data eſt tibi per prophetiam

tiam cum impositione manuum presbyterij. Vbi illud (per prophetiam) non est instrumentum, sed causa impellens, & mouens: instrumentum autem conferendæ gratiæ est illud, cum impositione manuum. Sensus enim est, Noli negligere gratiam illam, quæ tibi data est, quando Episcopus à me ordinatus es, iuxta reuelationem de te mihi factam (Deus enim reuelauerat Paulo, & iusserat, vt Timotheum ordinaret, quod habetur etiam primo cap.) secundum præcedentes in te prophetias. Quod autem instrumentum gratię conferendæ fuerit impositio manuum, habetur adhuc clarius 2. Timoth. 1. Admoneo te, vt resuscites gratiam, quæ in te est, per impositionem manuum mearum.

Quarto. Tres personæ requiruntur in ordinatione. Episcopus, Minister, & Notarius. Minister intelligitur Archidiaconus, qui in quibusdam locis examinat promouendos. c. Adhæc. de offic. Archidiac. vel, qui vocat promouendos, vel ille, qui respondet in scrutinio ordinandi, secundum formam cap. Ex parte. de scrutinio in ordine faciendo. Vel qui legit, aut cantat Euangelium, vt ex Gloss. annotat Panorm. in hoc cap. §. 2. vel postremò quilibet aliquod ministerium exhibens circa ordinationem.

Quinto. Quemadmodum minister, & notarius prohibentur de actibus necessarijs ad ordinationem aliquid accipere, ita & ordinatus

dare. Sunt enim illa correlatiua. Vnde pœna imposita accipienti videtur etiam imposita danti, Argum. huius capitis, & l. fin. ff. de accept. Anchar. hic Notab. 3. Ioannes ab Anania colum. 5. in litera B.

Sexto. Pallium contextum est ex agnorum alba lana, & habet circulum humeros constringentem, & duas lineas ab vtraque parte pendentes. Pallium est insigne plenitudinis officij Pontificalis. cap. cum sis. de auctor. & vsu pallij. Hinc est, quod antequam Metropolitanus pallio decoretur, non debet concilium conuocare, Chrysma conficere, clericos in sua prouincia ordinare, pontifices consecrare, vel Ecclesias dedicare. Extrau. de elect. cap. Quod sicut. In fine: teneturque Archiepiscopus intra tres menses à die consecrationis illud instanter petere à Papa. cap. Quoniam. cap. Prisca. dist. 100.

Obtento iam pallio non potest nisi intra Ecclesiam, & diuinis officijs vti, idque certis diebus. Vnde si processionaliter, vel ad prædicandum, vel ad aliquod huiusmodi eum extra Ecclesiam ire contigerit, cum pallio non exibit. cap. 1. penult. & vlt. de auctor. & vsu pallij. & cap. Pallium. 1. dist. 100. Vide de his Innoc. lib. 1. cap. 62. & Rationabile diuinorum officiorum. lib. 3. cap. 17.

Septimo. (Pastellum) diminutiuum à Pastu, vt si clerici nomine pastellorum, id est, conuiuij, aut pastus. 1. quæst. 3. cap. Si quis obie-

obiecerit; aliquid exigunt, & non titulo ordinationis.

Nunc quæ circa hoc caput tractanda occurrunt, latius per Quæstiones examinanda, & resoluenda sunt.

QVÆSTIO I.

An & quomodo simonia committatur circa ordinationem, & collationem ordinum.

PRima *Conclusio.* Certissimum est Episcopum committere simoniam, si aliquid pretio æstimabile pro collatione ordinum, siue ordinatione accipiat. Hæc conclusio est communis Theologorum, Canonistarum, & Summistarum, quam hoc cap. supponit. Probatur inprimis ex illo Matth. 10. Gratis accepistis, gratis date. Quo loco ad probandam propositam conclusionem vtitur Gennadius, & Synodus Constantinopolitana, in Epist. in totum orbem missa: cuius Epist. verba adduximus in Rub. Notab. 12. Eadem scriptura vtitur Tarasius Constantinopolitanus, in Epist. ad Adrianum Papam. Multipliciter, ait, multisque modis ex Euangelio, & Apostolorum, Patrumque præceptis docemur in sanctificatione sacerdotij mores ab auaritia longè alienos præstare: neque in vllius sacerdotalis viri ordinatione aurum, argentumúe accipere, aut aliud quidpiam nobis vindicare: quod sententiæ ex diuinis scripturis, & Patrum doctrinis infra subiectæ demonstrabunt.

bunt. Qui enim manus imponunt, miniſtri ſunt ſpiritus, non venditores ſpiritus. Nam cum gratis, gratiam ſpiritus acceperint, gratis etiam ijs, qui ab ipſis accipiunt dare iuſſi ſunt ex voce Domini hac ipſa libertate, poteſtateque accepta. Quod ſi quis eam auro emiſſe conuictus fuerit, hunc ex ſacerdotali ordine excidiſſe pronunciant, quanquam nomine ſacerdotium ſortitus eſt. Nec non D. Greg. lib. 4. Epiſt. Epiſt. 56. Concilia etiam hanc conclusionem abundè confirmant. Chalcedonſe, cuius Canon inſeritur à Gratian. 1.q.1. c.Si quis Epiſcopus per pecuniam. Huius Canonis meminerunt etiam Gennad. cum alijs in d.epiſt.& Vrbanus II. in epiſt.ad Præpoſitum. S. Iuuentij. Bracarenſe 2. can. 3. Aurelianenſe 2. can. 3. Toletan. 8. can. 3. & Toletan. 11. can. 8. & can. 30. Apoſtolic. Si quis Epiſcopus, aut preſbyter, aut diaconus, per pecunias hanc obtinuerit dignitatem, deijciatur, & ipſe ordinator eius, & à communione modis omnibus abſcindatur, ſicut Simon Magus à Petro. Plurium Conciliorum, Pontificum, Patrumque auctoritates collegit Gratian. 1. quæſt. maximè 1. & 2. & 3. & nouiſſimè Concilium Tridentin. ſeſſ. 21. de reformat. cap.1.

Greg.lib.4.Epiſt.cap.88. & epiſt.44.ex geſtis in Synodo Romana tempore Manilij Auguſti. Antiquam regulam, inquit, Patrum ſequens, nihil vnquam de ordinationibus accipiendum

piendum esse constituo. Neq; ex datione pallij, neque ex traditione cartarum: neq; ex ea, quam noua per ambitionem simulatio inuenit appellatione pastelli. Quia enim ordinando Episcopo Pontifex manũ imponit, Euangelicam lectionem minister legit. Confirmationis autem eius epistolam notarius scribit, sicut Pontificem non decet manum, quam imponit, vendere: ita minister, vel notarius non debet in ordinatione eius vocem suam, vel calamum venundare. Pro ordinatione verò, vel pallio, vel cartis atque pastello eundem, qui ordinandus, vel ordinatus omnino aliquid dare prohibeo. Ex quibus prædictis rebus, si quis hinc aliquid commodi appellatione exigere, vel deferre fortè pręsumpserit, in destricto Dei omnipotentis examine reatu subiacebit. Is autem qui ordinatus fuerit, si non ex placito, neque exactus, neque petitus post acceptas cartas, & pallium, aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo causa dare voluerit; hoc accipi nullo modo prohibemus: quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex ambientis ambitu non processit. Hæc ibi.

Ratio etiam est. Per ordinationem, siue collationem ordinis datur gratia Spiritus sancti. Ergo pecuniã accipere pro huiusmodi actu est simonia, vt ex definitione simoniæ liquidum est. Antecedens satis constat ex Conc. Triden. sess.

sess.23. can.4. de Sacramento Ordinis. Si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum, proinde frustra Episcopum dicere: Accipe Spiritum sanctum, anathema sit. 1. ad Timoth. 4. Noli negligere gratiam, quæ est in te, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij. 2. ad Timoth. 1. Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te, per impositionem manuum mearum. Plura supra Notab. 3.

Secunda Conclusio. Examinans ordinandos, si pecuniam recipiat pro examine, aut pro aliquo temporali aliquem admittit, approbatq́; ad ordines, simoniacus est. Concil. Nanneten. c.11. & habetur apud Gratian. d.24. c. Quādo. vbi pulchrè præscribitur modus examinis his verbis: Quando Episcopus ordinationes facere disponit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere volunt, feria quarta ante ipsam ordinationem, euocandi sunt ad ciuitatē, vna cum Archipresbyteris, qui eos repræsentare debent, & tunc Episcopus à latere suo eligere debet sacerdotes, & alios prudentes viros gnaros diuinæ legis, & exercitatos in Ecclesiasticis sanctionibus: qui ordinandorum vitam, genus, patriam, ætatem, institutionem, locum, vbi educati sunt, si sint benè literati, si instructi in lege Domini diligenter inuestigent: ante omnia si fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis simplicibus asserere queant; Ipsi autem, quibus hoc committitur,

caucre

cauere debent, ne aut fauoris gratia: aut cuiuscunque muneris cupiditate illecti à vero deuient, vt indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent. Quod si fecerint, & ille, qui indignè accessit, ab altari remouebitur: & illi qui donum spiritus sancti vendere conati sunt, coram Deo iam condemnati, Ecclesiastica dignitate carebunt. Præposit. Archidiac. Turrecrem. & alij in illo cap. & ex mente DD. hic circa verbum illud, Minister. Syluest. in verb. Simonia. num. 8. Angel. in eodem verbo. 3. num. 20. Nauarr. lib. 5. consil. in tit. de simonia. consil. 58.

Tertia Conclus. Notarius ordinationis quãdo ei non est à publico salarium constitutum pro officio exercendo, potest pro labore suo, & charta, necessarijsque ad scribendum, moderatum accipere pretium, sine simonia. Hæc est recepta, & communior conclusio. DD. in hoc cap. Cardinalis Alexandrini. Turrecrem. & aliorum in cap. Sicut Episcopum. 1. q. 2. Angel. in verb. simonia 3. num. 22. Syluest. in eod. verb. q. 8. Aurea Armilla eod. verb. num. 32. Nauarr. in Manuali Confess. cap. 25. num. 54. & alij communiter alibi. & Concil. Trident. sess. 21. cap. 1. de reformat. Significat tamen Concilium hanc conclusionem obtinere in ijs tantum locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo accipiendi nihil. Probatur conclus. Primo. Quia licet vnicuique locare

operas

operas suas. Secundo: quia nemo de suo cogitur inuitus facere beneficium. cap. precariè. 10.quæst.2. & cap.charitatem.12.quæst.2. Pretium autem accipiendum à notario, quando constitutum non est, taxatum est à Concilio Tridentino, ita quod pro singulis literis testimonialibus, vel etiam dimissorialibus, siue reuerendis, vt aliqui vocant, decimam tantum vnius aurei partem accipere possit. Nec Episcopo ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directè, vel indirectè prouenire potest, vt idem Concilium constituit. Gloss. in d. cap. Sicut Episcopum. 1. quæst. 2. existimat in collatione ordinis non esse distinguendum, An habeat salarium, vel non. Nam dicit, quod in collatione ordinis nec pro labore, nec pro charta debet aliquid accipere: sed Episcopus procuret: ita vt sine muneris alicuius acceptatione scribatur. Sed hoc graue esset: quare tenendum omninò existimo, quod hac de re constituit Concilium Tridentinum.

Quarta Conclusio. Quando Notario ex publico suum salarium constitutum est, non potest aliquid sine crimine simoniæ, aut iniustitiæ saltem accipere vltra publicum stipendium. Ratio. Quia aut illud accipit ratione ordinationis, aut ratione laborum, quos impendit in scriptione, & necessarijs: Si primum, simonia est: Si secundum, iniustitiæ peccatum,

tum, cum labores publico ſtipendio remunerentur, & ſi alias etiam accipiat, bis eundem laborem vendit, quod iniuſtum eſt, & ita ad reſtitutionem iſtius, quod vltra taxatum à publico receptum eſt, tenetur. Non ſecus, atque is, qui vinum, aut panem vendit carius, quam publicè à magiſtratu decretum eſt. Si tamen præter omnem exactionem liberè aliquid donaret notario, id recipere poſſet, vt Cardinalis Alexandrinus, Turrecremata, & alij docent.

Quinta Concluſio. Quando Notarius plus accipit aſcendendo pro gradu, & dignitate ordinis, ita videlicet, vt plus pro teſtimonialibus diaconatus, quam ſubdiaconatus, & plus pro præſbyteratus, quam diaconatus, ſimoniam committit. Angel. Syluest. Aurea Armilla. & Nauarrus loco citato. Ratio eſt, quia tunc taxatur, & venditur dignitas ordinum, quæ vendi, taxariúe haud poteſt. Notario autem nihil competit, niſi ratione laboris, qui æqualis eſt reſpectu omnium ordinum. Ex dictis Concluſionibus & Concil. Trid. infero, taxas, ſtatuta, & conſuetudines etiam immemorabiles quorumcunque locorum, quæ potius abuſus & corruptelæ nuncupari poſſunt, prout concilium loquitur, cenſendas ſimoniacas, & plus percipientes, quã à Concilio moderatum eſt, cum Simone portionem ſortiri. Idem eſt iudicium de exigentibus, & extorquentibus vltra moderationem prædicti

Conci-

Concilij pro literis dimiſſorijs: Taxæ enim & ſtatuta Cancellariorum Epiſcoporum in hoc caſu nec excuſant, nec diluunt labem ſimoniæ, vt concilium determinat: Nec refert an huiuſmodi taxæ ſint nouæ, vel veteres: quo enim mala ſunt diuturniora, eo peiora ſunt, maiuſque peccatum inducunt.

Sexta Concluſio. Etiam ſimonia eſt exigere, & accipere aliquid pretio æſtimabile pro ſigillo literarum teſtimonialium, aut reuerendarum. Hanc tradunt Alexandrin. Cardinal. Turrecrem. Angel. Sylueſt. S. Antonin. 2. part. tit. 1. §. 17. Durand. in 4. d. 25. q. 3. & alij communiter. & Concil. Trident. loco cit. decernit. Eadem eſt ratio de ſigillo reſpectu rei ſpiritualis cuiuſcunque, vt ad ſigillandum literas pro collatione beneficij, pro diſpenſatione in gradibus prohibitis ad contrahendum matrimonium, pro commiſſione aut decreto ad reconciliandam Eccleſiam cum aqua pontificali, quando de iure committi poteſt alteri ſacerdoti, qui non eſt Epiſcopus: & de ſimilibus par eſt iudicium. Licet tamen in hiſce rebus expenſas ceræ, & ſigillationis, & clericorum ad hoc deputatorum, repetere, vt DD. allegati tradunt: Quod tamen pro literis teſtimonialibus ordinum, & reuerendis, ſiue dimiſſorialibus, nunc videtur ſublatum à Concilio Tridentino loco cit. Quoniam nihil aliud dandum decernit, præter decimam partem auri Notario, quando alias non habet deputa-

deputatum salarium. *Septima Conclusio.* Qui aliquid sine pacto, liberè, & ex beneuolentia dat ordinatori post ordinationem, non committit simoniam. Est Turrecrem. & Cardinalis Alexandrini in cap. Sicut Episcopum. 1. q. 2. Nauarr. in cit. Manuali Confessar. cap. 25. num. 68. vers. 2. peccat. Ignatij Lopez in practica criminali Canonica. cap. 91. sub litera D. 1. arg. Gloss. in cap. Emendari. 1. q. 1. & est apertè D. Gregorij in d. epist. 44. super citata conclus. 1. Vbi ait, quod datio nullam culpam habet, quæ ex ambitione non procedit.

QVÆSTIO II.

An Pontifex etiam possit incurrere crimen simoniæ?

CAnonum interpretes mouẽt hanc quæstionem in hoc c. & communiter distinctione hac resoluunt. Quędã sunt simoniaca, quia mala: siue prohibita, quia simoniaca. Alia sunt simoniaca, quia prohibita, id est, mala quia prohibita, de quibus supra. Nũc Pontifex potest incurrere simoniã in his, quę sunt prioris generis, non in alijs. Pro resolutione sit.

Prima Conclusio. Pontifex potest incurrere vitium simoniæ, sicut quilibet alius homo, in his, quæ sunt iure naturali, & diuino prohibita. Hanc docent S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 1. ad 7. & Commentatores eius ibid. Victoria in relect. de simonia. 1. part. num. 39. conclus. 1. Imo

 dicit

dicit S. Thom.in 4.d. 25. q.3. art. 3. ad 2. quod opinio, quæ docet Papam non posse esse simoniacum, est erronea. Dominic.Soto lib.9. de iust. & iure. q.5. art. 2. Turrecrem. in c.Latorem. 1.q.1.Syluest.in verb.Simonia.q.4. Paludan.cum S. Thom. & alijs in 4.d. 25. Panor. Cardin.Hostiens.Anto.& alij communiter in hoc c.Nec potest in hac re esse dubium. Ratio huius conclusionis est. Quia Pontifex etiam subest legi naturali,& diuinę,quoad vim directiuam:iuxta doctrinã D.Thom.1.2.q.96.art. 5.Imò ex mente eiusdẽ D. in d.art.1.ad 7. Papa grauius alijs peccaret in hoc genere: Cũ peccatũ tanto sit grauius in aliqua persona,quãto maiorem obtinet locum. Pontificem aũt primum, & summũ in Ecclesia Christi militante obtinere locum nullus rectæ fidei dubitat.

Secunda Conclusio. In his quæ prohibita sunt iure diuino, aut naturali Pontifex alium vendentem, vel ementem non potest liberare à crimine simoniæ. Primo. Quia Pontifex non potest in his seipsum eximere. Ergo multo minus alium. Deinde Pontifex non valet dispensare in his, quæ sunt iuris naturalis, & diuini,vt tradunt S.Tho. 1.2. q.97. art.4. ad 3.& quodlib. 9. art. 15. S.Antonin.2.part.tit.1.cap. 5.§.2.Angel.in verb.Papa. num. 1. latè Syluest. eod. verb. q. 16. Turrecrem. lib. 2. de Eccles. cap. 107. Driedo de libert. Christi pag. 204. & post alios plures Didacus Couarr.de matrim. 2. part. §.9. à num. 8. & communiter Theolo-

Theologi; quicquid aut malè ſentientes, aut non rectè loquentes velint quidã Canoniſtæ, & iuriſperiti. Panor. in c. Non eſt de voto. Felin. in c. Quæ in Eccleſiarum, de conſtit. num. 19. Decius in conſil. 112. quorum opinionem Hieron. Gratus conſil. 1. vol. 2. & alij quidam communem autumant, dum cenſent Pontificem poſſe ex cauſa in iure diuino diſpenſare: ſed dixi, aut malè ſentiunt, cum inferior non poſſit diſpenſare in lege ſuperioris, niſi ei ſpecialiter committatur: aut non rectè loquuntur, dum fortè, verbum diſpenſare volunt eſſe idem, quod legem interpretari, aut declarare. In quorum teſtimonium opportunum eſt illud Zozomi Papæ in c. Contra. 25. q. 1. dum ait. Contra ſtatuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec huius quidem ſedes poteſt auctoritas. Apud nos enim inconuulſis radicibus viuit antiquitas, cui decreta Patrum ſanxêre reuerentiam. Intelligenda enim hæc ſunt Patrum ſtatuta, quæ continent in ſe ius naturale, & diuinum, quæ non poſſunt mutari, nec etiam diſpenſationem patiuntur, niſi conditor legis, & auctor naturę ſuam auctoritatem, poteſtatemque interponat.

Tertia Concluſio. Pontifex non incurrit crimen ſimoniæ in his, quæ ſunt mala, ſiue ſimoniaca, quia prohibita tantum iure humano, ſiue poſitiuo. Hæc eſt communis DD. in hoc cap. nec diſſentiunt Theologi in locis cit. Lex enim poſitiua, & humana ſubeſt iuriſdictioni,

 poteſta-

potestatique summi in Ecclesia moderatoris, vt ex rationabilibus causis possit in ea disponere, & dispensare. Si tamen Pontifex sine iusta causa faceret aliquid in his, vtique peccaret. Quandoquidem Princeps obligatur suis legibus, quo ad vim directiuam, licet non coactiuam, iuxta S. Thom. 1. 2. quæst, 96. art. 1. & Commentatores eius ibidem; id est, debet sequi viuendi normam, quam alijs præscribit, licet si transgrediatur, à nemine cogi possit. & cap. Cum omnes de constit. Quisquis ius in altero statuit, ipse eodem iure vti debet. Cui consentit sapientis elogium illud, Patere legem, quam ipse tuleris. Hinc optimè ait Hostien. in hoc cap. & post eum Panorm. alijque, quod licet Papa non ligetur propria constitutione, in his, quæ sunt simoniaca, quia prohibita, tamen deberet ipse præ cæteris abstinere, quia etsi in se hoc non sit malum, est tamen species mali, à qua præcepit Apostolus abstinendum. cap. cum ab omni specie. de vita & honest. clericor. Ex his sequitur, quod Pontifex sua auctoritate, legitima intercedente causa, potest facere, vt alius non incurrat crimen simoniæ in casu particulari, vt in simonia, quæ tantum est iuris humani, vt omnium communis est sententia, & stylus Curiæ Romanæ obseruat, vt post Cassiodor. in decis. 2. de simonia. Nauarr. in Manual. Confess. cap. 23. num. 108. versu sexto, quod auctoritas eius, &c.

Quarta Conclusio. Pontifex etsi exerceret simoniam

moniam lege naturali, & diuina vetitã, damnationisque æternæ reus fieret, non tamen caderet in pœnas statutas à Iure contra simoniacos. Hæc est etiam communis DD. Quantum ad primam partem, conclusio aperta est ex dictis. Secunda etiam clara est: Pontifex enim cum superior sit omni lege humana etiam Canonica, eius pœnis non constringitur. Ex hac infertur, quod Pontifex possit alium simoniam committentem ante factum eximere à pœnis Canonum latis in simoniacos, ita, vt quamuis culpam simoniæ, reatumque peccati mortalis, pœnamque inferni mereretur, non tamen fieret excommunicatus, nec alias pœnas iuris incurreret.

Dubium autem hoc mouetur circa hanc materiam. An si cum Pontifice aliquis eo etiam sciente, & consentiente committeret simoniam, vtpote emeret beneficium, aut Prælaturam, vel Episcopatum, incideret pœnas iuris humani, & Pontificij (ita quod implicitè videatur pœnas remisisse, & dispensasse) si Pontifex expresè cum illo non dispensaret. In hac dubitatione varij sunt DD. Quidam affirmatiuam amplectuntur sententiam. Paludan. in 4. d. 25. q. 4. Syluest. in verb. Simonia. q. 4. Aurea Armilla in eod. verb. in fine. Dominicus à Soto lib. 9. de iustit. & iure. q. 5. art. 2. Petrus de Aragon. in 2. 2. S. Thomæ. q. 100. art. 1. versus finem. Gregor. de Valent. in ead. q. puncto vlt. Angel. in verb. Simonia. 5. §. 7. 8. &

infra in verb.illo 7.§.5. S.Antonin.2.part.tit.1. cap.5. §.2. Felin.in hoc cap. & in cap.De cætero. col.fin.de re iudic. Turrecrem.in d.cap.latorem. num. 4. Martinus Nauarr. loco cit. & eius discipulus Didac. Couarr. in relect. cap. Peccatum.de reg.iuris in 6.part.2. §.8. num.9. Cosmus Philiarcus Theologus Florent. tom. 2.de offic.sacerdotis lib.6.cap.3. conclus.5.Atque hæc est communior, receptiorque opinio. In partem negantem iuerunt Adrian. quodl.9.art.vlt. ad 4.principale. Ioannes Maior in 4. d.25. q.3. In hanc partem allegatur à Panormit. etiam Ioannes Andreas in regul. Cui licet.de reg.iuris in 6.in Mercurialib. Vbi ad propositum facit, quod ait in simili. Si Episcopi statuto caueatur, quod ludens ad azardum sit excommunicatus, ludens cum Episcopo, qui tale statutum edidit, excommunicatus est, etiamsi Episcopus non incidat in pœnam statuti. Cardinalis Caietan.2.2.q.100. art.vltimo anceps est in hac dubitatione. Vtriusque sententiæ argumenta ponit, & soluit. Pro resolutione sit

Quinta Conclusio. Pontifex scienter committens cum alio tertio simoniam, ipso facto dispensat cum eodem, vt non incidat pœnas à Canonibus latas contra simoniacos, secundum affirmantem, communiorem, & veriorem opinionem. Ratio est, Quia scientia principis purgat hoc crimen, quantum ad eas pœnas, quæ sunt iuris positiui. Quandoquidem Princeps

Princeps ſciens aliquem inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacitè impliciteque videtur eum capacem reddere, & cum eo diſpenſare iuxta dicta à Barthol. in l. Barbarius. num. 12. ff. de offic. Prætor. Felin. in cap. præterea. num. 9. de teſtibus cogendis. Panormit. in cap. In cunctis. §. Infera. & in cap. Innotuit. colum. 4. de elect. Roman. in conſil. 327. & alios alibi. Atque cauſa eius reddi poteſt: Quia alias actus Principis eſſet illuſorius, nullumque effectum ſortiretur, quod eſt abſurdum, ideoque non dicendum. Ex hac concluſ. infero cum Paludan. & poſt eum S. Anton. & alijs, quod ſi quis acciperet beneficium in Curia Romana, & conſcientiam haberet de ſcientia Papæ confirmantis, pœnitendo de peccato, non teneretur reſignare, ſed poſſet retinere. Ad illud allatum à Ioanne Andræa de ludente cum Epiſcopo, qui tulit excommunicationem in ſic ludentem. Reſpondet Syluest. & alij quidam, inprimis de Epiſcopo, quod ipſe non poteſt ſecundum aliquos facere, vt ſtante ſtatuto ſuo contrauenĭens non ligetur: quod tamen Pontifex poteſt: Vel aliter, quod Epiſcopus ludendo cum aliquo etiam præſumptiuè diſpenſat, vt ille impunè cum eo ludat, ſicuti etiam Pontifex ſecundum prædicta implicitè, & præſumptiuè diſpenſat in ſimonia eius, qui eandem ſecũ committit. Panor. hîc mouet Quæſtionẽ, Nunquid Papa

 inuol-

inuoluatur crimini ſimoniæ, ſi de facto recipit pecuniam pro collatione alicuius Prælaturæ, ſeu beneficij. Sed huius quæſtionis determinatio pendet ex dictis. Quandoquidem, vt ſupra in Rubric. oſtenſum eſt, ſimonia in quibuſuis beneficijs Eccleſiaſticis eſt prohibita iure diuino, & naturali: Ergo Pontifex etiam in his inuoluitur crimine ſimoniæ.

CAPITVLVM II.

Deponendus eſt, qui per pecuniam aliquem eiecit de Eccleſia ſua ſe poſtea intrudendo.

Ex Concilio Moguntinenſi.

Qui alium in Eccleſia ordinatum per pecuniam expulerit, eamque taliter vindicauerit, omnimodo deponatur.

ADuertendum eſt in primis ex hoc capitulo non licere pecuniam dare pro via conſequendi beneficium, nec etiam pro modo ineundi rationem priuandi. Secus ſi fiat, ſimonia committitur: Deinde cum Gloſ. duplex peccatum committit, quia alium iniuſtè à beneficio pro pecunia expellit, vt ipſe in locum ſuccedat, ſimoniam videlicet, & intruſionis peccatum, vtpote qui locum viuentis occupat. Imò adiungunt alij, quod triplex erit peccatum ſimoniæ, recipiendo pecuniam, expulſionis

pulsionis iniustæ, & intrusionis in locum viuentis. Notant etiam Anton. Ioan. ab Anania, & Ancharan. quod sic expulsus, si iustè Ecclesiam possidebat, potest cum auctoritate iudicis Ecclesiastici recursum habere ad iudicem sæcularem, iuxta ea, quæ habentur in cap. 1. de offic. ordin. Quod tamen sanè intelligendum in casu, quo non est sufficiens, possit in auxilium vocare brachium sæculare.

CAPITVLVM III.

Deodatvs Papa.

Si Dominus, & Magister omnium, qui sine peccato fuit, accusandi licentiam vni dedit: (& infra) Non igitur quilibet Catholicus est respuendus, sed, vt veritatem asserat ad propalandam simoniacam rabiem, magnis precibus exhortandus. alias exorandus.

CAsus huius cap. est. Quæstio fuit: An quilibet Catholicus admittendus sit ad accusationem simoniacorum? Respondetur à Papa, quod quilibet admittendus est, sumpto argumento à minori. Si enim Dominus, Magisterque omnium, qui sine peccato fuit, licentiam accusandi dedit vni, scilicet sceleratissimo Iudæo, quando dixit: Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo, &c. multo fortius, nullus Catholicus repellendus est, vt veritatem asserat in simoniæ labe. Pro latiori

tiori cap. intelligentia, Notandum inprimis cum Panorm. quod ſuperior poteſt accuſari per inferiorem text. ad hoc in cap. licet.& cap. veniens de accuſat.

II. Notanda eſt regula. Quod non Catholicus non admittitur ad accuſandum, etiam de crimine ſimoniæ. Quod intelligendum videtur, niſi ſimonia habeat adiunctam hæreſin, in hunc ſenſum, quod crederet cum pertinacia, ſpiritualia, aut ſpiritualib. annexa poſſe comparari, emiúe pecunia, aut temporali pretio, tunc enim etiã hęreticus eſſet: Vide ſupra Notab.II. in Rubr.&quatenus talis, poſſet contra eum etiam non Catholicus eſſe teſtis, id eſt, Iudæus.c. Contra Chriſtianos. de hæretic. lib. 6. Gloſſ. ibid. ſuper verb. Iudæos. Dominic. Geminian. Philipp. Franc.& alij ibid. Felin. in c. Iudæi. num. 2. Franciſ. Pegna in direct. lib. 2. partit. 2. in ſcholio 10.& poſt alios plures, quorum opinio communis eſt, Ioſeph. Maſcard. vol. 2. de probat. concl. 857. num. 9. Et quamuis d.c. contra Chriſtianos Bonifacius VIII. id definiat de conueniendo Chriſtiano Apoſtata, qui prius fuit Iudæus,& iterum reincidit in Iudaiſmum, obtinet tamẽ etiam, quando agitur de conuincendo Chriſtiano nõ apoſtatante, nec totam Chriſtianã religionem deſerente, ſed in vno, aut altero articulo cum pertinacia errante: idq; in fidei fauorem: at ne tantum crimen maneat impunitum, vt latius Maſcard. vbi ſupra num. 10. declarat.

Dubium

Dubium hic occurrit. An eadem ſit ratio in teſte, quæ in accuſatione, vt videlicet non Catholicus admittatur ad teſtificandum in crimine ſimonię, ſicuti ad accuſandum, quando ſimonia hæreſin adiunctam habet. Nam de teſte: canon eſt 2. quæſt. 7. cap. non placet. Item ff. de teſtibus. l. 2. vt citat Sylueſt. verb. Teſtis. §. 11. & Panormit. in cap. Licet Heli. de ſimonia. §. 11. dicit, quod facilius admittatur accuſator, quam teſtis, quia non eſt tantum præiudicium in accuſatoribus, ſicut in teſtibus: quia crimina probantur per teſtes, non autem per accuſatores. Interim tamen ex ſimoniaco, qui hæreticus eſſet (vt ſupra dictum eſt) exiſtimarem huiuſmodi ad teſtimonium dicendum poſſe admitti, potius tamen propter hæreſin, quam ſimoniam. Panorm. vbi ſupra. §. 21. & indicat Gloſſ. in verb. Iudæos. in c. contra Iudæos. de hæret. in 6. & Maſcard. vbi ſupra. §. 9. Et ratio eſt, ne ex defectu probationum, tam graue ſcelus maneat impunitum. Iudæus autem, quando contra Chriſtianum in teſtem admittitur, iurabit de veritate dicenda, non ſuper Euangelia, quibus non credit: ſed ſuper lege ſua. Ioann. Imolen. in Clement. 1. de teſtibus. Anton. de Butr. in Proœm. decretali. Menoch. de arbitr. iudic. qq. lib. 2. caſ. 189. Maſcard. loco cit. & Pegna vbi ſupra, qui formam iuramenti adiungit, de qua etiam Speculat. in tit. de iuram. calum. §. Reſtat, verſ. Sed pone.

III. Corri-

III. Corrigenda Glossa.in verbo Iudę secundum Ioannem Andream, melius enim diceret Iudæo, quia ista verba, quæ sequuntur, non fuerunt dicta Iudæ, sed illi Iudæo ministro, qui alapam dedit Christo dicens: Sic respondes Pontifici, & Christus respondit: Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo, &c.

IIII. Nota circa finem cap. quod testis per partem precibus exoratus ad ferendum testimonium, non est suspectus.

CAPITVLVM IIII.

Simoniacus pendente accusatione ab administratione diuinorum prohibetur.

Idem DEODATVS.

Accusatum simoniacum necessè habuimus prohibere, ne missarum solennia celebraret, donec quid esset, verius constitisset.

NOTA. Quod dicat (prohiberi) non suspendi, quia simoniacus in ordine est ipso iure suspensus, vt supra Notab. 15. circa finem. Versu: Tertia pœna: quia prohibitio refertur ad factum, suspensio ad ius: Quanquam vt notat Ioannes Andre. potest propriè suspendi; Nam sicut excommunicatus à Canone posset excommunicari ab homine, vt habetur cap. Ita quorundam, de Iudæis, & cap. Engel-

Engeltrudam. 3. q. 4. ita suspensus à iure, potest suspendi ab homine.

Nota II. Ex textu quod Papa necessitatur ad seruandum ordinem iudiciarium, vt ex cap. In causis. de sentent. & re iudicata colligunt DD. est tamen de potentia ordinaria, non de absoluta intelligendum, vt cap. proposuit. de concess. præbendæ ostendit Innocentius.

CAPITVLVM V.

Idem dicit quod præcedens, nisi quod illud cap. loquitur in accusatione, istud in inquisitione: & illud loquitur de simoniaco in genere, istud declarat de ordine.

Idem DEODATVS.

Quoties (& infra) Peruenit ad nos, quod per simoniacam hæresin fueris ordinatus: propterea necesse habuimus te prohibere, ne missarum solennia celebrare debuisses, donec, quid sit verius, discerneremus.

NOTA Quod simonia dicitur Hæresis. Vide supra. Notab. 9.

CAPITVLVM VI.

Simoniacus est deponendus.

LVCIVS PAPA.

Sicut simoniaca pestis sui magnitudine alios mor-

morbos vincit: ita ſine dilatione mox, vt eius ſigna per aliquam perſonam claruerint, de Eccleſia Dei debet eliminari, atque repelli.

SVpra Notab. 9. magnitudo huius criminis ſimoniæ oſtenſa eſt, propter quam ſpecialiter conceditur in hoc capitulo, vt in hoc crimine, ſicuti & in hæreſi per ſola ſigna procedatur, id eſt, per veriſimiles probationes. Nam regulariter in criminibus debent eſſe probationes luce clariores, 2. q. 8. Sciant cuncti. & C. de probat. canonica. l. 25. ſciant cuncti. Debent tamen indicia, & præſumptiones huiuſmodi eſſe euidentes, & apertæ, vt colligere eſt ex cap. Literas. de præſumpt. iuncta Gloſſa ſuper verbo vehementem, & ibi DD. & præcipuè Abbas num. 3. verſu. Nota quod ſuſpicio, Quanto (inquit) delictum grauius eſt, tanto vehementiores debent eſſe præſumptiones, quia vbi maius periculum vrgetur, ibi cautius eſt agendum, cap. vbi periculum. de elect. in 6. & facit l. famoſa. ff. ad Leg. Iul. Maieſt. quod etiam aduertit Gigas in tract. de crimine læſæ Maieſtatis. q. 29. num. 3.

CAPVT VII.

Simoniacum accuſare poteſt ſeruus, meretrix, criminoſi.

DEODA-

DEODATVS Papa.

Tanta est labes huius criminis, quod etiam serui aduersus dominos, & quilibet criminosi admittantur ad accusationem. Item omnis peccator Missam cantare potest præter simoniacum, quem quilibet (vt ab ordine malè recepto remoueatur) accusare potest: vel etiam meretrix.

NOta I. Casum in quo seruus potest esse in iudicio, etiam ad accusandum dominum, & est speciale in simoniæ crimine, quia regulariter non potest. l. Vix certos. ff. de iudic.

Nota II. quod sub dispositione generali, qua criminosi admittuntur ad actus generales, non comprehendi meretricem, nisi specialiter de ea mentio fiat, vt indicat hic textus, & arg. l. quoniam Alexandrum. C. de adulter. & l. quæ adulterium.

QVÆSTIO.

An missa per quemlibet sacerdotem peccatorem possit cantari, aut legi sine peccato?

P*Rima Conclusio.* Omnis sacerdos Apostata, Hæreticus, excommunicatus, aut etiam degradatus, si ritè fuerit ordinatus, & seruet ea, quæ sunt de necessitate sacramenti, verè conficit, & consecrat, sed irregularis efficitur. Hæc concl. communis est, & priorem quidem partẽ tradit manifestè D. Tho. p. 3. q. 83. art. 7. & 8.

& 8. Richard. in 4. d. 13. q. 1. Hales p. 3. q. 35. M. 6. & tota Theologorum ſchola, licet M. in 4. d. 13. & Gloſſ. in cap. Accedens. d. 50. non rectè contrarium videatur tenere. Poſteriorem verò partem tradunt Canoniſtæ plurimi. Prior pars probatur. Quia manet in illis poteſtas celebrandi. Nam manet character, qui eſt indelebilis, vt patet per Concil. Trid. ſeſſ. 7. can. 9. & in eo fundatur poteſtas conſecrandi. Vnde redeuntes Apoſtatas, Hæreticos, vel reſtitutos degradatos, non ordinat denuò Eccleſia, ſed tantummodo vſum poteſtatis impeditum reſtituit. Ergo Poſterior pars probatur, Quia quicunque ſuſpenſus aut excommunicatus exercet aliquem actum ordinis, eſt irregularis, Sed talis eſt omnis Apoſtata, Hæreticus, & Degradatus. Ergo. Maior conſtat ex cap. cum medicinalis. de ſentent. excommunic. in 6. & tenent Hoſtienſ. Ioan. Andr. Panormit. & alij. verbo Irregularis. §. 4. & Syl. eodem v. §. 13. Quod tamen limitandum, ſi tanquam clericus actum ordinis exercet, vt notant DD. & Felician. Schalenſis in Enchir. de cenſuris. cap. 10. de irregularitate. Item ſi excõmunicatio in qua celebrat ſit maior. Nam in minori locum non habet maior aſſumpta, vt conſtát ex cap. Si celebrat. extra. de cler. excomm. miniſtrant.

Secunda Concluſio. Sacerdos, qui cum conſciẽtia peccati mortalis celebrat, peccat mortaliter. Conſcientia peccati mortalis, eſt iudicium

tium quodcunque siue assensus, quo homo existimat se esse in peccato mortali. Vnde cum conscientia peccati mortalis celebrare dicitur. Primo, qui habet certitudinem, & euidentiam se esse in peccato mortali. Secundo, qui habet probabilem assensum se esse in peccato mortali, cum formidine. Tertio, qui dubius est, An sit peccatum mortale, quod fecit, nec ne, & hoc ex iusta causa: Nam si iusta causa desit, scrupulus est. Conclus. est Antonin. p.3.tit.17. cap.17. & D.Thom. p.3. q.64. art.6. & probatur per cap. Omnia. 1. q. 1. quia sacramenta obsunt indignè tractantibus. II. Per Dionys. Areopag. cap. 1. de cœlesti Hierarch. Malis, inquit, non est fas tangere symbola, & sacramenta; & deducitur ex B. August. cap. 20. lib. de vera, & falsa pœnit. & B. Cypr. serm. de lapsis, vbi citat illud Leuit. 17. Omnis immundus non manducabit ex illo. Et illud 1. Corinth. 10. Non potestis calicem Domini bibere, & Dæmoniorum. III. Actio sacramentalis non solum debet esse recta in se, sed etiam secundum quod exit à ministro. Sed cum conscientia peccati mortalis celebrans non discernit actionem sacram à prophana, vt à se tanquam iniusto exit. Ergo peccat tria peccata per oblationem, consecrationem, & sumptionem indignam committendo, aut saltem vnum, triplicem habens deformitatem.

Tertia Conclusio. Qui peccatum mortale

committit, & habita copia confeſſionis, ante confeſſionem ſacramentalem factam celebrat, quantumuis contritus ſibi videatur, peccat mortaliter. Hanc concluſ. poſui in Enchir. meo in titu. de ſacrament. Euchariſtiæ. cap. de præparatione, & diſpoſitione ad ſumptionem ſacramenti. Niſi quod præter eos, quos ibi citaui Scholaſticos, videre potes Chryſ. hom. 30. in Geneſ. & 10. in Matth. Cyprian. in ſerm. de lapſis. Anſelm. in 1. Corinth. 11. & Euſeb. hiſtor. Eccleſiaſticæ lib. 6. cap. 25. Præterea, quod hic notare licebit eſt iſtud, Illum præparatum dici ad dignè celebrandum, qui hæc tria præſtat. Primum eſt, vt firmo aſſenſu credat eſſe corpus Chriſti, quod in altari offert, illudque diſcernit ab alijs cibis veneratione debita. Secundo, vt probet ſeipſum, id eſt, diligenter conſideret, Num cor reprehendat eum alicuius peccati nondum remiſſi per ſacramentum pœnitentiæ, & num bonam voluntatem habeat obſequendi Deo. Tertio. Vt Dominicæ mortis commemorationem agat in communione cum debita gratiarum actione.

CAPVT VIII.

Simoniacum eſt pretium recipere pro ingreſſu religionis, pro prioratibus, vel capellis concedendis, vel pro prælatis inſtituendis,

tuendis, pro concedenda sepulturæ, pro Chrysmate, pro oleo sancto, pro benedictione nubentiũ, vel alijs sacramentis, nec valet consuetudo in contrarium. Hæc est summa huius & sequentis cap.

ALEXANDER III. in Concilio Turon.

Non satis (& infra) Prohibemus igitur, ne ab ijs, qui ad religionem transire volunt, aliqua pecunia requiratur. Nec prioratus, vel capellaniæ qualibet monachorum, aut clericorum annua distractione vendantur. Nec ab eo, cui regimen ipsarum committitur, pro earum commissione vllum pretium exigatur. Vnde quisquis contra hoc decretum attentare præsumpserit, tam ille qui dederit, quam ille, qui receperit, vel consenserit, partem cum Simone non dubitet habiturum. Pro sepultura quoq;, & Chrysmatis, & olei receptione, nulla cuiusquam pretij exactio attentetur: nec sub obtentu cuiusquam consuetudinis reatũ suum quis tueatur: quia diuturnitas temporis non diminuit peccata, sed auget.

PRo intelligentia c. inprimis ante oculos habendum, quod hinc colligitur statum religionis esse quid spirituale. Quandoquidem est status spiritualis perfectionis. Vnde si quid pro ingressu in religionem detur, est simonia. Quod autẽ, & quomodo religio sit status perfectionis, licet colligere ex ijs, quę tradiderunt S. Thom. & eius Commentatores. 2. 2. q. 186. maximè art. 1. & seq. per totam

quæstionem. Et longè ante D. Chrysost. in tribus libris contra vituperatores vitæ monasticæ. Ioan. Cassian. in lib. de Institutis Cœnobiorum. Basil. S. August. & Benedictus in suis regulis. De qua re Deo volente, & vita comite latissimè agemus in commentario super cap. 58. regulæ D. Benedicti.

Nota II. Simonia similiter committitur, siue à principio temporis institutionis aliquid temporale ex pacto detur, siue annua pars redituum constituatur. Nam annua pars redituum vtique est pretio æstimabilis.

Nota III. Iudex Ecclesiasticus, aut quicunque alius, ad quem de iure, vel consuetudine spectat committere regimen animarum, nihil temporale potest exigere pro commissione, aut decreto commissionis: cum commissio regiminis sit quid spirituale, procedens à potestate supernaturali, & tendens ad finem supernaturalem. Facit ad hoc text. ibi. pro earum commissione vllum pretium exigatur.

Nota IV. Tam recipiens temporale, quam dans, & consentiens, siue mediatores inuoluuntur vitio simoniæ. Ad hoc inseruiunt tex. & DD. in cap. Per inquisitionem de elect. & c. cum super. de confessis. Et rectè quidem: Quandoquidem, vt dicit Florianus, si non esset qui reciperet, non esset qui daret, nec è contra: & agentes etiam & consentientes pari pœna constringuntur. cap. 1. de offic. deleg. & cap. Quanto. de sent. excommunicat.

Nota V. Nulla consuetudo excusat in simoniacis: & quo diuturnior, eo peior, quia temporis diuturnitas non diminuit, sed auget peccatum. Tanto enim grauiora sunt peccata, quanto diutius infœlicem animam detinent. allegatum cap.fin. de consuetud. & cap. Proximo.

Postremò cum Gloss.fin. Notandæ duæ bonæ theoricæ, & practicæ conficiendi instrumentum, quando aliqua puella in monialem recipitur. Primò vt non detur aliquid ex pacto, sed purè pro deuotione sua ipsa puella, vel eius pater offerat monasterio aliquid. Secunda, vt si hoc contingat ex defectu facultatis redituũ monasterij, per viam cuiusdam protestationis, siue intimationis, dicatur volenti intrare, vt secum aliquid portet, vnde possit viuere: non autem debet duci in pactum. Sed de his latius in q.1. horum cap. pertractabitur.

CAPVT IX.

Summatum est supra in cap. præcedenti.

Ex Concilio Lateranensi.

Cum in Ecclesiæ corpore (& infra) Horribile nimis est, quod in quibusdam Ecclesijs locum venalitas perhibetur haberi, & vt pro Episcopis, vel Abbatibus, seu quibuscunque personis Ecclesiasticis ponendis in sedem, siue introducendis præsbyteris in Ecclesia, nec non & pro sepulturis, & exequijs mor-

 tuorum,

tuorum, & benedictionibus nubentium, seu aliis sacramentis aliquid requiratur. Putant autem plures ex hoc licere, quia legem mortis de longa inualuisse consuetudine arbitrantur non attendentes, quod tanto grauiora sunt crimina, quanto diutius infœlicem animam tenuerunt alligatam. Ne igitur hæc de cætero fiant, vel pro personis Ecclesiasticis deducendis sedem, vel sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis, seu benedicendis nubentibus, seu aliis sacramentis, seu collatis aliquid exigatur, districtius prohibemus. Si quis autem contra hoc venire præsumpserit, portionem cum Giezi se nouerit habiturum.

HOc cap. desumptum est ex Concilio Lateranensi sub Alexand. III. c.7. & 8. His cap. simile ferè habetur in Synodo Romana c.2. celebrata ab Innocen. II. insertũ à Gratian. c.fin.1.q.3. sub his verbis. *Si quis præbendas, vel prioratum, seu decanatum, aut honorem, vel promotionem aliquam Ecclesiasticam, seu quodlibet sacramentum Ecclesiasticum, vtpote Chrisma, vel oleum sanctum, & consecrationes altarium, vel Ecclesiarum interueniente execrabili ardore auaritiæ, per pecuniam comparauerit, honore malè acquisito careat, & emptor, atque venditor, & interuentor nota infamiæ percellantur: & nec pro pastu, nec sub obtentu alicuius consuetudinis, ante, vel post à quoquam aliquid exigatur, vel ipse dare præsumat, quoniam simoniacum est: sed liberè, & absque diminutione aliqua, collata sibi dignitate, atque beneficio perfruatur.*

Notan-

Notandum secundo loco circa Gloss. in verbo benedictionibus nubentium, quod non est recepta quantũ ad hoc, sed erronea: quod matrimonium non conferat gratiam, ideóque pro eo contrahendo possit accipi pecunia, licet non pro benedictione nuptiarum. Similis Gloss. est in d. cap. fin. & in cap. Alma mater, verb. Sacramentis, de sentent. excommunic. in 6. & Durand. in 4. d. 26. quæst. 3. etiam sentit matrimonium non esse causam gratiæ. Meminit & D. Bonauent. huius opinionis in eadem d. dum ait: quod quidam dixerunt, quod sacramentum istud nón conferat gratiam, & ad auctoritatem dicentium sacramenta nouæ legis gratiam dare, responderunt hoc esse intelligendum de Sacramentis in noua lege institutis, & ita, ait, non esset remedium in efficaciam, sed per indulgentiam, non concupiscentiam minueret simpliciter, & secundum habitum, sed secundum indulgentiam, & actum, ita vt non vrat iuxta illud Pauli: Melius est nubere, quam vri. Porrò Glossæ opinio etiam rectè à Diuo Bonauentura confutatur, dum videtur innuere, quod benedictionis ratione, in matrimonio gratia detur: Primo quoniam benedictio illa est quid sacramentale, sacramentum autem est efficacius ad dandam gratiam, quam sacramentale. His accedit, quod benedictio non datur in secundis nuptijs: at in secundis

nuptijs matrimonium etiam eſt ſacramentum,& cauſa gratiæ. Sed nunc non eſt in ea re dubium, propter Concilium Tridentinum, ſeſſ. 7. de ſacramentis in genere. can. 6. 7. & 8. in quibus determinatur, omnia ſacramenta nouæ legis continere gratiam, quam ſignificant, eamque conferre non ponentibus obicem, & expreſſius in ſeſſ. 24. in principio. de matrimonio. can. 1. Quod etiam antea tradiderunt S. Thom. Bonauent. Richard. Paludan.& alij communiter in diſt.26. & Alphonſus Caſtrenſ.in lib.aduerſus hæreſes. verb.nuptiæ. & nunc eruditiſſimè probat Robertus Bellarmin. illuſtris Societatis IESV illuſtriſſimum lumen.tom. 2. controuerſ. & canonum periti. Præpoſitus, Cardinal. Hoſtien. & alij, in Rubrica, de ſponſalibus. Ioannes Andreas in cap.1. de ſacra vnctione. Panormit. & alij quidam in hoc cap. Nauarr. in manuali confeſſ.cap.22. num.20. Didac.Couarr.in epit. in 4.decretali de matrimon. part.2. cap. 1. §. vnico. num.3. An autem,& quomodo ſine ſimonia, pecunia in matrimonio dari poſſit, infra demonſtrabitur.

III. Nomine ſacramentorum aliquando largè omnia ſpiritualia, & ſacramentalia intelliguntur, vt colligitur ex text.huius cap.ibi. benedictionibus nubentium, ſeu alijs ſacramentis. Gloſſ. in cap. fin. 1. quæſt. 3. Panormit. & Anton. in hoc capite.

QVÆ-

QVÆSTIO II.

An & quomodo committatur simonia circa ingressum religionis?

PRima Conclusio. *Pro ingressu religionis, & receptione ad statum monasticum, seu etiam ad habitum, accipere pecuniam, aut aliud quidpiam, temporali pretio dignum, est simonia.* Hanc conclus. tenent omnes DD. Theologi, Iurisperiti, & Decretistæ. S. Thom. 2.2. quæst. 100. art. 3. ad 4. & eius commentatores ibid. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 18. Angel. in verb. Simonia 4. Syluest. Summa Pisanella. Aurea Armill. & alij in eod. verb. Latissimè. Dionysius Carthus. lib. 1. & 2. de simonia. qui libri habentur in tomo 1. suorum operum minorum. Dominicus Sotus lib. 9. de iustit. & iure. q. 6. art. vlt. ad 4. Victoria in relect. de simonia. 2. part. num. 12. Canonum periti in can. allegandis. Cardinal. Alexandr. Archid. Turrecrem. & alij decretorum DD. 1. q. 2. c. Quam pio, & alibi. Nunc probatur conclusio in primis ex d. cap. Quam pio, quod quia pulchrum est, aptumque huic materiæ, placuit totum hic inserere. Est autem Bonifacij Papæ ad omnes Caralitanæ Ecclesiæ cœnobitas. *Quam pio, inquit, mentis affectu, fratres charissimi, vestræ destitutioni Romana compatiatur Ecclesia, vobis fortassis est incognitum, sed cognitori omnium non incognitum habetur. Dubitationi autem vestræ, quod ido-*

neum demus responsum, Deum testificor, ipsa quoque dubitatio me reddit anxium, & ineptum. Nusquam enim legimus Domini discipulos ministerio conuersos, quempiam ad Dei cultum aliquo muneris interuentu prouocasse, nisi fortè de pauperum alimento quis inconcinnè proponat: quorum nulli, cuiuscunque professionis esset; victualia negabantur. Scimus equidem, quod omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum, à quo bonæ voluntatis donum accipit, qui sancto deliberationis arbitrio gratis Deo seruire disponit. Restat ergo, vt qui pro aliqua Ecclesiastica susceptione munus accipit, donum Dei, quod à Patre luminum descendere debuit, vendat: munus autem largiens importunus emat. Quid autem de diuini doni venditoribus, & emptoribus consequatur, concludi necesse non est. Cauete ergo fratres, quam sit ambiguum, quod petistis consilium: quod quidem secundum vestræ voluntatis propositum, nulla inuenimus ratione confirmatum. Veruntamen si vestræ necessitati adeò est opportunus, quem reperistis, dum tamen omnis absit punctio, omnis cesset conuentio, nullaque vestræ Ecclesiæ fiat distractio, accedat gratis, Deo seruire incipiat, suique regiminis deuotè gestet obsequium: & postmodum vos, quasi subsidij gratia, aliqua suæ Ecclesiæ munera largiri fratrum solatio Romana permittit Ecclesia. Hæc ibi.

Sunt etiam in hoc tit. multi can. d. c. non sanè. & infra cap. Veniens. & cap. de regularibus. & in Extrauag. Vrbani V. in tit. de Simonia, quæ

quæ incipit, Sanè ne in vinea Domini. Ratio etiam eſt clara. Status Religionis eſt res ſpiritualis. Ergo non eſt licitum pro eo aliquid temporale ſoluere, à definitione ſimoniꝫ. Antecedens conſtat ex ſuperioribus, & à nullo Catholico negari poteſt. Ad euitandam hanc in receptione ad religionem ſimoniam, Carthuſienſis ordo diſtrictum adhibuit ſtatutum relatum à Dionyſio Richel eiuſdem profeſſionis, lib. 1. art. 16. in hunc modum. A nouitijs nec veſtis, nec aliud exigatur. Si Prior exegerit, ſit extra ſedem quadraginta diebus, & totidem faciat abſtinentias ſine miſericordia infra ſex menſes. Si procurator, vel alius exegerit, ſit per quadraginta dies nouitius, & totidem in capitulo recipiat diſciplinas Prioratum quoque prior, & procurationem procurator amittat, ſi eis ſcientibus exactio iam venerit ad effectum. Nullus etiam noſtrum de rebus nouitij aliquid poſtulet, nec ad procurationem aliquam faciendam, nouitius inſtruatur ab aliquo noſtrum. Inſuper prohibemus vicarijs, & priorisſis, atque conuentibus monialium, de cætero ne recipiant in ſorores, niſi quot de bonis monaſterij poterunt ſine penuria ſuſtentari, nec aliquam ſub cuiuſcunque commodi velamine recipiant, donec locus vacauerit, nec propter munera, vel etiam promiſſa aliqua præſumant perſonam recipere, ne vitium committant Simoniæ.

Memo-

Memorabile eſt & illud D. Hieronymi in ſua regula, & in allatam à Dionyſio in d. art. 16. Sic enim (ait Hieron.) Deteſtabilem hæreſin ſimoniæ, quam communi prauitate diaboli, moniales aſſuetæ committunt, etiam in auditu horreat veſtra ſocietas. Giezi & Simonis vos terreat prauitas. Vox Petri Vicarij Chriſti nunquam exeat de auribus veſtris: Pecunia tua tecum ſit in perditionem, exiſtimas enim donum Dei, haberi pecunia. Communis mercatorum vſus habet, vt venditio commutetur in melius. Aſſerit namque ſimoniacus pecuniam eſſe præſtantiorem dono Dei, cum illud commutat in ipſam. Ad vos venientes ſorores, ad Chriſti ſuſcipite nuptias gratis. Præponatur ſanctitas pecuniæ: exquiratur bonitas vitæ, non generoſitas carnis, non vtilitas mundi. Nulla omninò pactio, nulla opinio, æſtimatio, ſeu intentio de pecunia danda præueniat, & receptionem præcedat, quæ pactio, ſiue opinio, puritatem mentis perturbat, &c. Hæc Hieron.

Dubium hoc in loco à DD. mouetur: An quando monaſterium eſt ita tenue in reditibus, vt non ſufficiat niſi pro certo numero, vltra quem plures cupiunt recipi, liceát recipere, aut exigere etiam ex pacto, pro ſuſtentatione perſonæ.

Dubium hoc maximè initium ſumpſit à praxi monaſteriorum quarundam monialium, quę ante ingreſſum ſolent petere pro ſuſtentatione, ex cauſa, quod non habeant neceſſaria

cessaria pro necessitate plurium. Dionysius Carthusianus lib. 1. & 2. de simonia latissimè impugnat affirmantem partem. Allegat pro se summam Rosellæ. & S. Antonin. & supplementum. S. Antonin. autem 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 18. nihil facit pro hac opinione. Dicit enim communem esse tutiorem, & penè omnium esse sententiam, quod pro ingressu monasterij de temporalibus nihil ex pacto liceat accipere, quod non est contra affirmantem sententiam, sed confirmat conclusionem supra positam. Sit ergo

Secunda Conclusio. Quando monasterium monialium est tenue in reditibus, nec potest plures sustentare, quam habeat, si plures petant ingressum, potest exigere tantum, etiam & ex pacto conuenire, quantum necessarium ad alimenta congrua, & necessaria statui personæ, pro sua vocatione, modo adsit recta intentio cum significatione & protestatione, quod non accipiatur, nisi pro sustentatione. Hæc est communis apud DD. & eam sequuntur 2. 2. quæst. 100. art. 3. ad 4. & in 4. d. 25. q. 2. art. 2. & ei adhærent in d. art. 3. Caietan. & Petrus de Aragon. ibidem. Gregor. de Valentia in ead. q. puncto 2. in 3. q. Franciscus de Victoria in 2. part. relect. de simonia. nnm. 12. qui fatetur esse communem. Dominicus Soto lib. 9. de iust. & iure. quæst. 6. art. 2. ad 4. Angel. vir miraculis clarus in verb. Simonia 4. ait. Sed tu, inquit, in conscientia tene opinionem Thomæ in summa, quod pro ingressu monasterij non licet

licet aliquid recipere, vel exigere, quasi pretium, sed pro victu personæ recipiendæ licet aliquid recipere, si non sufficiant opes ad hoc monasterij. Deinde ex sententia Rod. adijcit, quod non est in hoc casu simoniacum pacisci, dummodo non fiat pro spiritualibus conferendis, sed pro expensis faciendis, vel recompensandis, & sic licet etiam exprimere nomina, & quantitatem muneris: & placet, inquit, Angelus mihi, quoad conscientiam. Summa Pisanella verb. Simonia 6. allegat etiam Raymund. & Guilhelm. dicentes, quod si recipiendus promittat annuatim in vita sua tantum pro expensis, non est illicitum. Syluest. in eodem verb. quæst. 15. qui allegatis pluribus alijs Doctoribus, vt Vlder. Tancredo. Vincent. Raymund. & Hostiens. alijsque tandem concludit. *Et reuera si intentio sit pura, laudabile est exigere à volentibus ingredi victum, quando monasterium numerum maiorem non potest commodè sustentare, quia dilatatur Dei cultus, & seruorum eius numerus augetur.* Aurea Armilla in eodem verb. num. 50. Nauarr. in tract. de benefic. Ecclesiast. quęst. 1. nu. 100. & in Apolog. eiusdem libri. monit. 84. qui testatur in Hispanijs hoc vsu receptum, & quod sic aut nunquam, aut difficilè sententia Dionysij approbabitur apud eos. Cosmus Philiarcus tom. 2. de offic. sacerdot. lib. 6. cap. 7. & alij alibi. *Pro huius Conclusionis maiori intelligentia obseruandum*, quod status Religionis aliquo modo est similis

ſimilis ſtatui clericatus, quantum ad receptionem, ſiue ingreſſum, & ad ius ſuſtentationis. Eccleſia enim ita erga omnes caritate afficitur, quod cunctos muneri Eccleſiaſtico aptos, & vtiles vellet clericatu inſignire, & ad ordines promouere, ſed quia omnibus non poteſt prouidere de neceſſarijs ad victum, ac amictum ex beneficijs, admittit etiam alias idoneos modo habeant, vnde viuant, ſicque ordinat habentes ſufficiens patrimonium. Sic itidem Religio omnes perſonas idoneas volentes ingredi, libenter amplecteretur pro ſua poſſibilitate, ſed quia poſſeſſiones facultateſque monaſterij non ſufficiunt omnibus, expleto ſuo numero, alijs cupientibus ingredi ſignificat, vt ſi viuere cum illis velint in religione, ſecum portent, vnde vitæ ſuſtentandæ prouiſum ſit, & ſic in receptione id, quod exigitur, & ſuppeditatur, non reſpicit religionis ingreſſum, ſed ingredientium victum. Aptius ad propoſitum adferri poteſt ſimile de matrimonio carnali, à quo validum argumentum ſumitur in ordine ad ſpirituale, id eſt, ſtatum religionis, adeoque à pari procedunt cap. Sicut vir. 7. quæſt. 1. Marſilius in ſingul. 215. incip. Validum eſt. num. 1. Iacobinus de S. Georgio in tract. feudorum. in verb. Qui quidem inueſtiti præſtiterunt iuramentum, &c. propè finem. cap. Tuæ. de ſponſ. Ioann. Imolen. repet. Boërius in deciſ. 126. incip. & in dicto proceſſu aliud fuit ortum dubium, &c. num. 12.

Andreas

Andreas Gaill. practic. obseruat. lib.2. obseruat.94. num. 16. In matrimonio considerari potest ratio sacramenti, vnioque personarum in Christo, & Ecclesia : & item onus matrimonij, scilicet sustentatio personæ, atq; prolium sequentium. Nihil autem quando duo contrahunt, soluitur pro sacramento, quia vtique simonia esset secundum communem Theologorum mentem. At pro onere matrimonij, & alimentis dos persoluitur, etiam ex pacto, conuentioneque, nec vlla, vt apud omnes constãtissima est confessio, simonia committitur. Eodem modo in matrimonio spirituali: quando in Christo quis nubit, status religionis est quid spirituale, pro quo qui pretium exigeret, aut solueret, simoniacus esset: at necessitate vrgente dare aliquid prò necessaria sustentatione personæ, cum non sit quid spirituale, sed corporale, non est simoniacum, ideoque ad similitudinem carnalis matrimonij etiam dos appellatur, quod ad illum effectum præstatur. Hinc solemnis est illa DD. sententia, quod subditi per collectas teneantur iuuare dominum suum, pro dotanda filia ingrediente religionem. Felin. in cap. Ecclesia S. Mariæ. colum. 27. de constitut. Thom. Parpalea in l. Placet. num. 16. C. de sacrosancta Ecclesia. Guilhelmus Benedictus in cap. Raynutius, de Testament. in verb. Dotem, quam ei dederat. in princip. 3. & 4. col. num. 164. Albert. Brunus in tract. de statu fœminarum. art. 6. & 9.

6.& 9.principali. Boërius & Gaill.loco citato. Imò dos debetur ita intranti religionẽ, sicuti nubenti. Ex hac radice sumi potest iudicium de monasterijs quarundam monialium in nostris partibus, vbi moniales habent nudum victum, id est, cibum, & potum, & parentes, vel amici tenentur annuatim quid certi pro vestibus offerre, vbi talis consuetudo est, non erit simonia, si in initio ingressus fiat conuentio, quantum singulis annis numerandum sit pro vestibus. Sicut enim ob inopiam monasterij poterit constitui certa, & sufficiens dos pro alimentis, scilicet victu, & vestitu: ita etiam quando monasterium ob grauamen, & egestatem, tantum est sufficiens ad præstandum cibum, & potum, non est inconueniens, quòd certa dos pro vestibus constituatur: vestimenta enim sub alimentis continentur. l. legatis alimentis. ff. de verbor. significat. Sic qui tenetur præstare alimenta, etiam necessaria vestimenta haud denegare potest. Ex dictis infero cum Petro de Aragon. in 2. 2. S. Thomæ. q. 100. art. 3. circa solutionem ad 4. D. Thomæ argumentum, quod si persona esset debilis, aut varijs passionibus subiecta, aut clauda, aliasque inutilis ad vitæ, & vocationis monasterij actiones, possit plus exigi, quandoquidem cum maiori onere, curaque talis persona foret tractanda, & minus commodi monasterio accederet. Vbi enim sunt monasteria monialium, quæ solent infirmos visitare, &

re, & corporalia exercitia complere, quibus victum, & amictum lucrifaciant, cum facultates minimè eis sufficiant, exiguique sunt reditus, multo plus pro dote soluendum foret, si aliqua reciperetur clauda, aut complexione tenera, quæ nec ad curam infirmorum, nec ad opera manuum apta esset, quam si alia corpore, constantique valetudine donata reciperetur, vel ad omnia munia subeunda prompta. *Argumenta contra prædictam Conclusionem hæc fieri possunt.* Primum. ex extrauag. 1. de simonia, vbi Vrbanus V. seueram prohibitionem sub pœna excommunicationis, alijsque censuris cum reseruatione, facit contra sic recipientes sub his verbis: Districtius inhibemus, ne tam à maribus, quam à mulieribus volentibus ingredi eorum religionem, Ecclesias, monasteria, prioratus, domos, seu loca, in earundem personarum receptione, aut ante, vel post illam quoscunq; pastus, prandia, vel cœnas, pecunias, iocalia, aut res alias etiam ad vsum Ecclesiasticum, seu quemuis pium vsum alium deputata, vel deputanda directè, vel indirectè, petere, vel exigere quoquo modo præsumant: sed eas potius cum omnimoda pietate recipiant, ac in victu, & vestitu, sicut alias personas suarum Ecclesiarum, monasteriorum, &c. syncera charitate pertractent. Illa duntaxat, quæ personæ ipsæ ingredientes purè, & spontè, & plena liberalitate, omnique pactione cessante dare, vel offerre Ecclesijs, mona-

monasterijs, prioratibus, domibus, & locis huiusmodi voluerint, cum gratiarum actione licitè recepturi. Deinde censuras fert contra facientes contrarium. Respondetur inprimis ex mente S. Antonin. 3. part. tit. 24. c. 67. quem etiam referunt Felin. in cap. Quoniam. hoc tit. nec non Syluest. in verb. Excommunicatio 7. excommunic. 44. quod Martinus V. dixerit nolle hanc sententiam extendi ad moniales, & id dicit S. Antoninus se audiuisse à fide dignis. Clemens VII. etiam concessit, vt moniales nullam simoniæ pœnam incurrerent propter pacta, & conuentiones, quas contraherent in dotibus monialium, in commodum earum victum, vt habetur in compendio priuilegiorum. in verb. moniales. nu. vlt. prout Nauarr. testis est in manuali Confessar. cap. 27. num. 106. in declaratione 20. excommun. Secundo respondeo iuxta Nauarr. in dicto num. 100. & in monit. 84. euitari illam simoniam, si dos monasterio pauperi detur, modo caueatur, vt moniales dantes suffragium, non incidant in aliquam simoniam, sed tantum dos necessaria sustentationi exigatur, idque cum numerus expletus est, nec monasterium potest ob inopiam plures assumere. Tertio, quod dicta extrauag. prohibeat huiusmodi, ne pro ingressu religionis aliquid accipiatur, & sub alijs titulis simonia veletur. Si autem simpliciter pro victu accipiatur, nihil impedit, quo minus sine simonia fieri possit,

maximè, quando consuetudo est antiqua, quę tollere etiã videtur præsumptionem, quando monasterium tenue est in reditibus, pluresque sunt, quę recipi desiderant. *Secundum argumentum in contrarium sumi potest* ex c. Periculoso. §. Sanè vt hoc. de statu regular. in 6. vbi sic habetur: Sanè vt hoc salutare statutum commodius valeat obseruari, districtius inhibemus, ne in monasterijs ordinum non mendicantium aliquæ recipiantur de cætero in sorores, nisi quot poterunt de ipsorum monasteriorum bonis, siue prouentibus absque penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes. Sic Bonifacius VIII. Quod nunc nouo iure confirmatum est in Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de regularibus, ibi: Is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex reditibus proprijs monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commodè possit sustentari. Respondetur inprimis d. Bonifacij constitutionem, quam Dionysius Carthusianus in corroborationem suæ sententiæ adducit, nihil facere ad fundandam suam intentionem, cum Pontifex non ibi statuat aliquid contra simoniam, sed ratio eius prohibitionis sit, prout textus exprimit, & Glossa ibi recepta tradit, ne moniales propter inopiam cogantur exire clausuram, sicque legis intentio est, vt habeant vnde viuant, atque ita, prout etiam Syluester obseruat, facit pro conclusione, & non contra.

Secun-

Secundo dicitur cum Nauarro, quod ius tam antiquum, quam nouum exponendum in hunc sensum videatur, ne recipiantur indotatæ, vel cum damno, grauamineque aliarum, vel cum expensis monasterij. *Tertium argumentum.* ex cap. Quoniam infra hoc tit. vbi videtur omninò prohiberi, ne quid exigatur, etiamsi monasterium sit tenue, & in paupertate constitutum his verbis: Quoniam simoniaca labes, adeò plerasque moniales infecit, vt vix aliquas sine pretio recipiant in sorores, paupertatis prætextu volentes huiusmodi vitium palliare: ne id de cætero fiat, penitus prohibemus, &c. Respondetur hoc cap. intelligendum, quando sub paupertatis prætextu fraus occultatur: vel secundum Hostien. & alios, quando spiritualia non offeruntur gratis, sed fit pactum de temporalibus ad spiritualia, id est, ad ius spirituale. *Quartum argumentum ex cap. Tua nos.* infra hoc tit. Simonia est, si quis clericus sua bona det Ecclesiæ cum conditione, & pacto, vt recipiatur in canonicum, illaque sibi retineat pro præbenda. Ergo etiam simonia esse videtur, si quis recipiatur in religiosum cum pacto, vt victum soluat. Responsio patere potest, ex solutione tertij argumenti in d. cap. Tua nos, Conferens sic temporalia facit pactum de temporalibus, ad spiritualia, in illo enim casu temporalia essent medium ordinatum ad consecutionem rei spiritualis, ideò tale pactum induceret apertam si-

tam ſimoniam: At in noſtro caſu nihil ſpirituale comparatur, ſed victus, qui eſt quid temporale emitur. Illud tamen non eſt prætereundum circa dicta, quod quandoquidem regulariter coniuncta ſunt, receptio ad religionem, & ſuſtentatio, canones clamant contra eos, qui verè, aut præſumptiuè aliquid exigunt gratia receptionis, vt Syluester annotat. Si autem receptio ad habitum, & ſtatum religionis, eſſet diuiſa à ſuſtentatione recepti, ſicut olim aliqui religioſi recipiebantur ad habitum religionis in eremo, & tamen non erant obligati alimenta ſuppeditare recepto, ſed tantum illum inſtruebant in via perfectionis: ſicut Romanus recipiebat Beatum Benedictum, & Macharius duos adoleſcentes: tunc enim quæſtio difficultatem non haberet: quin aperta eſſet ſimonia tunc aliquid exigere pro receptione, at nunc vt plurimum coniunguntur receptio ad habitum, profeſſionemque monaſticam, & ſuſtentatio, licet per accidens quandoque contrarium accidat ob inopiam monaſterij. Sed quæri poteſt, quæ ratio ſit, cur moniales potius accipere pro ſuſtentatione, quam religioſi poſſint. Coſmus Philiarcus in d.cap.7, reſpondet maximam eſſe differentiam, inter religioſos, & religioſas, quia religioſi cum poſſint de loco in locum tranſire, & non retineantur clauſi, & in Epiſcoporum, curatorumq́; auxilium populo ſeruiant, verbi Dei prædicatione, ac ſacramentorumq́;

rumq; administratione, non premuntur tanta necessitate, quanta moniales, quia semper in clausura retinentur, & sunt minus aptæ ad prouidendum sibi de necessarijs, atque etiam ob infirmitatem sexus, sine maximo animarum periculo nõ possunt hominum frequentiori consuetudine vti. Quare his magis conceditur ad necessariam sustentationem, quando alias monasterium non est sufficiens ad congrua alimenta: acceptio autem temporalium pro victu: in monasterijs virorum arctius prohibetur, ob vehementiorem simoniæ præsumptionem.

Tertia Conclusio. *Quando monasterium tam opulentum est, quod possit necessaria, congruaque alimenta omnibus præbere, quas recipit, non est licitum aliquid exigere ab eis.* Hanc docent Sanctus Thom. 2. 2. quæst. 100. artic. 3. ad 4. & post eum eius commentatores ibidem. Angel. Syluest. & alij vbi supra. Canonistæ in hoc cap. Nõ satis, & communiter DD. Ratio est, Quia aduersatur sacris Canonibus, aut maxima auaritia omnium iudicio est, aut præsumptio vehemens simoniæ, cum nulla sit in hoc casu necessitas.

Quarta Conclusio. *Exigere aliquid pro victu sustentationeque personæ, quæ monasterium ingreditur opulentum, & sufficienter dotatum, ex sua natura non est simoniacum, sed speciem simoniæ habet.*

Prima pars est contra multos DD. S. Tho. in 4. d. 25. quæst. 2. art. 2. ad 7. Paludan. ibid.

Hoſtienſ. Nauarr. & communem canoniſtarum ſententiam. Partem autem noſtram amplectuntur Sotus, & commentatores S. Thomæ loco cit. Sylueſt. verb. ſimonia. q. 15. dict. 2. Philiarcus, & communiter Theologi recentiores. Ratio eſt euidens. Si pro victu & ſuſtentatione perſonæ in monaſterio opulento ſimoniacum eſſet accipere aliquid, ſimile etiam foret in paupere: Quandoquidem conditio monaſterij non facit, vt quod alias natura ſua non eſt ſimoniacum, tale fiat. In ſimonia enim obiectum eſt ſpirituale, vbi ergo obiectum eſt quid temporale, non fit ſimonia conditione monaſterij; ſiue enim victus ematur à monaſterio diuite, ſiue à paupere, ſemper eſt res temporalis. Secunda pars ab omnibus vtriuſque facultatis doctoribus etiam recepta eſt. Nemo enim dubitat, quando monaſterio in temporalibus ſatis ſuperque prouiſum eſt, hoc titulo nihil accipi poſſe, ideoque propter coniunctionem ſtatus religionis, & ſuſtentationis, ſumma eſt præſumptio ſimoniæ: maximè cum canonica iura, eiuſque commentatores in eam ſententiam tendant. Atque ſic puto conciliari poſſe DD. in prima parte concluſionis: Quod affirmantes intelligant eſſe ſimoniam, quantum ad præſumptionem, cum alia cauſa defendi non poſſit, nec alius titulus appareat accipiendi, quam pro ingreſſu religionis. Negantes autem in veritate, & natura rei, ſi alias intentio recta ſit, cenſeant

censeant non esse simoniam. Cosmus autem Philiarcus putat attendendam esse consuetudinem monasterij, si consuetudo sit, quod tunc petant, quando egent, & non petunt, quando non egent, cum non egent nihil petere possunt. Si autem consuetudo est, quod omnes secum certam eleemosynam pro earum victu portent, illam petere, & recipere possunt, etiamsi moniales non egeant, quia iusto titulo petunt, & accipiunt, & per accidens est, quod non egeant, idque eo magis eis licet, quia facilè possunt ad paupertatem deuenire, cum tanquã mulieres, & clausæ vt plurimum ab illis, qui cum illis tractant, & à proprijs ministris decipiantur, & damnificentur. Si autem consuetam eleemosynam volunt ante ingressum, aut in ingressu, est ad euitandas lites, & inimicitias. At si maiorem eleemosynam vellent ab ignobilibus, esset simonia: similiter si ex eo, quod moniales diuites sunt, vellent ampliores dotes, quam ratiò victus exigat, esset simonia: quia hoc respicit ingressum: Sic ille auctor.

Quinta Conclusio. Quando in ingressu monasterij plus accipitur, quam necessarium sit personæ alendæ, simoniacum est. Hæc communiter à DD. recepta est. Excessus enim ille iam non potest palliari titulo sustentationis. Ergo simoniacus meritò præsumendus. Vnde Nauarr. in d. q. 1. num. 101. de reditib. benefic. præmissis multis alijs concludit in hunc modum: Illud etiam

pro certo habeant (intelligit moniales) & animaduertant, quod si ex pacto aliquid accipiant vltra id, quod necessarium sustentationi monialis iudicio cordatorum censeatur, esse simoniacas. Nam ex pacto nihil aliud possunt accipere præter illud, quod alendæ moniali necessarium est, cumq; monasterium prę inopia non potest ei tribuere. Ex dictis infero cum Nauarro, quid dicendum ad prodigas illas expensas, & prophanos apparatus fieri solitos in multis monasterijs ex pacto tacito, vel expresso, dum vel ingrediuntur monasterium, vel professionem emittunt? Quid aliud moderatius, quam vt hæc vehementer interdicantur, reprehendantur prout summa reprehensione digna sunt, reformentur, ac etiam in maioribus, quæ consensum, auctoritatemque interponunt, secundum regularem doctrinam puniantur. Quantæ enim dementiæ est sumptuosa conuiuia parare, epulari, comessationibus, voluptatibusque indulgere in gratiã eius, qui iam aut moritur, aut ad mortem disponitur. Sed nunquid moritur mundo, aut ad mortẽ mundi disponitur, qui habitum religionis assumit, aut professionẽ emittit, funeralia ergo quasi morientis in luxu, voluptate carnali, & vana pompa complemus, dum tam carnaliter ingressum, aut professionem ingredientis, & profitentis celebramus. Etsi enim statum religionis assumens, professionemque solemnem faciens mundo moriatur, &

tur, & Christo viuat, ideoque potius gaudio magno res digna sit, quam deflenda, tamen in spiritu potius gaudendum, quam in carnalibus illecebris, & inhonestis tripudijs exultandum. Sed quid vt plurimum sequitur tam superfluum, prophanumque apparatum, atque vanam lætitiam: punit non rarò Deus, quod homines carnales præ cæcitate nõ vident, nec oculos aperire valẽt, vt videant: extrema gaudij luctus occupant: filiæ, quæ tanta vanitate ingrediuntur, breui molestia religionis afficiuntur, aut in perpetua cruce viuunt, aut de apostasia cogitant, aut ita in monasterio vitam transigunt cum dedecore, vt monasterio, parentibus, cognatis, & amicis infamiæ notam inurant, aut cum status religionis non ferat, vt omnia pro animi sententia succedant, incidunt in perpetuas desolationes, phrenesim, apoplexiam, aliasque corporis infirmitates, quæ ex luxu, & concepta longa melancholia facilè contrahuntur: ita vt toto vitæ tempore sint oneri alijs in monasterio Deo famulantibus, & dolorem generent parentibus, & cognatis; hi fructus non rarò comitantur, vt experientia obseruare possunt, qui rerũ diuinarum, humanarumq; euentus considerant, Nam passim in oculis similia versantur exẽpla. Imò plerumq; vt oculis videmus, & manibus palpamus, monasteria (vbi tam inordinatus religionis est ingressus, magno cum omnium bonorum merore, qui maio-

maiorum nostrorum munificentiam in Deo seruientes, & Christi pauperes imitantur, & ritè perspiciunt) in spiritualibus, ac temporalibus deficiunt, & ad nihilum tendunt. Sed hæc extra propositum: nunc filum interruptum connectamus.

Dubium circa prædicta mouetur hic in cap. Non satis, circa regulas positas à Gloss. An sit simonia si testator dicat, lego, vel promitto monialibus talis monasterij, exempli gatia S. Catharinæ 200. aureos, si filiam meam Agnetem in sororem susceperint? Ioann. ab Anania, & Felin. hic. Duo in hoc dubio tanguntur. Primum vtrum tale legatum valeat? Secundum. An talis dispositio sit simoniaca? Quantum ad primum, tale legatum non valere docent Barthol. in l. Titio centum. §. 1. ff. de condit. & demonstrat. Ioann. Imolen. & Angel. in l. Ille autem. ff. de hæredib. instituendis. Ioann. ab Anania in hoc cap. Non satis. Ratio eorum est, quia legatum sic relictum induceret simoniam. Quod tamen limitant Angel. Ioan. ab Anania. & Imolen. qui & sic interpretatur Barthol. nisi monasterium adeò tenue esset, quod non possit ingredientem sustentare, nisi secum adferret pro sustentatione: quam limitationem sine dubio illi Iurisperiti hauserunt ex doctrina S. Thomæ & aliorum Theologorum, quam supra collegimus. Qua occasione Barthol. & Imolen. censent legatum in hunc modum conceptum tenere: Si tale monasterium receperit talem

scilicet

ſcilicet filiam meam in ſororem, relinquo ſibi tantum pro alimentis iuxta notata à Gloſſ. & Ioann. Andr. in d. cap. Non ſatis, & alijs ibidem. Quod & confirmat doctrinam ſupra traditam. Barthol. tamen in l. conditioni. nu. 2. C. de inſtitutionib. & ſubſtitutionib. item quærit. An valeat in matrimonio ſpirituali, ſi dicatur, Inſtituo monaſterium hæredem, ſi recipiat talem in monachum, & reſpondet breuiter, quod veritas ſit, quod conditio non valeat, ſed tanquam turpis reijciatur, & inſtitutio remaneat pura, quia inuitare monaſterium ad recipiendum aliquem ſub ſpe lucri eſt ſimonia. d. cap. Non ſatis. Et cum hæc quæſtio, inquit, occurriſſet de facto, ſemel ita fuit conſultum per Doctorem Recuperum de ſancto Miniato, & ita ſenſimus nos omnes. Sic Barthol. allegat ad d. l. Ille autem. Bald. in l. vnica. colum. 8. q. 5. C. de his quæ pœnæ nomine, reprehendit Bartolum dicentem in d. l. & §. Titio centum, quod tale teſtamentum contineat ſimoniam: Imò, inquit, continet pietatem, & ita ſeruat conſuetudo. Quia tale legatum eſt ad pias cauſas: cum enim monaſterio ſit relictum, videtur factum pauperibus, & ſic non ſimonia, ſed eleemoſyna eſt, ideoque ſicut licet puellæ bona ſua dedicare tempore ingreſſus monaſterio: ita licet patri nomine puellæ, quaſi breui manu ſi videatur dare puellæ, & puella monaſterio. arg. ff. de donat. inter virum, & vxorem. l. 3. §. Sciendum. & l.

& l. mulier ibidem. & ff. si certum petatur. l. singularia. & sic Baldi etiam mens est in d.q.5. quod si monasterium non velit talem recipere in sororem, non possint etiam petere legatum, quicquid Bartol. dicat in d. l. Conditioni. & alibi. Idem Baldus in l.1. statim à princip. C. de institut. & substitut. sub condit. factis latius respondet his verbis: Item est argumentum, quod valeat, si relinquatur monasterio sub conditione: Si berta recipietur in monialem; quanquam directè grauari non possit monasterium occasione institutionis, vel legati, vt aliquam in monialem, vel monachum recipiat, sicut non potest quis grauari, vt filiam adoptet. l. Vxorem. §. Hæres, vel legatarius. ff. de legat.3. & subdit: Mihi non videtur ista similitudo bona, (tacitè carpit Bartol. & eius motiuum soluit allatum in dicto §. Hæres vel legatarius) & quod grauari possit fauore religionis, argum. ff. de relig. l. Sunt personæ. & ff. de vsufruct. l. locum. in princip. Nec est hic simonia, sed iudicij pietas: Cum tale relictum absque dubio sit relictum pro anima testatoris, & ad pias causas. Vnde cum non ad turpem causam referatur, sed ad piam, & honestam, debet officio Episcopi ad effectum perduci. ff. de annuis legat. l. Quintus. §. Pomponius: sicut testator iussisset monasterium fundari: nam certè in hoc includetur ibi monachos debere recipi. Nam non est monasterium nisi per monachos, & non est du-

est dubium, quod talis dispositio valet. cap. Nos quidem.de testam.& Authent.de Eccles. tit. §.Si quis oratorij domum. Sic Baldus. Mihi hæc postrema Baldi sententia placet, quod & legatum valeat, nec committatur simonia. Adijcitur enim legato, seu dispositioni honesta conditio, modo intentio sit recta. Quis enim nesciat similia sæpius fieri legata in testamentis ac vltimis voluntatibus, ac conferri eleemosynas adiectis conditionibus honestis, sine vlla simoniæ labe, vt exempli causa, lego tali Ecclesiæ 100. aut 200. aureos, vt singulis annis pro animæ meæ requie sex missas celebret, aut vt pro me dicant has, vel illas orationes, &c. sic enim disponentes non committunt vllam simoniam, nec etiam recipientes, prout rectè tradunt Scotus in quodlibet. 20. Gabriel super Canonem Missæ. lect. 28. Gerson in opusc. de solicitudine Ecclesiasticorum ad fratres Celestinos. Syluest. in verb. Simonia. q. 9. dist. 6. & 7. DD. Canonum. & in cap. Significatum. de præbend. Et satis constat ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 4. de Reformat. & ex vsu totius Ecclesiæ, cui contradicere temerarium est. Debet tamen in huiusmodi legatis, eleemosynisq; faciendis recta esse intentio, vt assignentur pro sustentatione, & causa excitante ad opera sua, & non tanquam pretia rerum spiritualium, quæ sub hominum æstimationem non cadunt.

Sexta Conclus. *Non est illicitũ si propter deuotionem,*

tionem, quam aliquis erga monasterium ostendit, largas eleemosynas faciendo, facilius in monasterio recipiatur. S. Thom. 2.2. q. 100. art. 3. ad 4. & post eum Angel. in verb. Simonia 4. Syluest. in d. q. 15. dicto 3. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 18. Sotus lib. 9. de iustit. & iure. q. 6. art. 2. prope finem, & communiter DD. Ratio, quia sic nihil pro religionis ingressu accipitur, sed qui monasterio præsident, eleemosynis, & deuotione excitantur, mouenturque, vt faciliorem aditum præbeant, quod ratio naturalis æquitatis, & gratitudinis suadet: sicut etiam, prout idem S. Thomas adiungit, licitum est aliquem è conuerso prouocare ad deuotionem monasterij per temporalia beneficia, vt ex hoc inclinetur ad monasterij ingressum, licet non sit licitum ex pacto aliquid dare, vel recipere pro ingressu monasterij. 1. q. 2. cap. Quam pio, & idem S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 9. quærens, Vtrum aliquis debeat alios inducere ad religionem intrandum, in corpore articuli, inter alia dicit, quod simoniacè alium ad religionem trahere muneribus datis, prohibeatur d. cap. Quam pio. Non tamen (addit) ad hoc pertinet, si aliquis alicui pauperi necessaria subministret, in sæculo nutriens eum ad religionem, vel sine pacto aliqua munuscula tribuat, ad familiaritatem captandam.

Septima Conclusio. Qui inseruit Religiosis propter promißionem sibi factam, quod post certum tempus recipietur ad religionem, alias seruitutem non impen-

impensurus, simoniam committit. S. Antonin. loco cit. §. 19. Syluest. vbi supra. dict. 5. Pisanella in verb. simonia 6. & alij communiter in summis, ex d. cap. Quam pio. Nemo enim dubitat seruitutem esse rem temporalem pretio dignam. Quare si quis principaliter propter seruitutem cuperet recipi, & recipientes principaliter etiam intuitu seruitutis reciperent, simonia esset. Alia tamen ratio foret, si quis pro mercede inseruiret, & minus principaliter speraret, quod religiosi excitati eius fideli seruitute post aliquot annos eum recipient ad habitum.

Octaua Conclusio. Non est simonia, si alicui promittatur habitus, vel ingressus religionis post aliquem terminum præscriptum, puta biennium, vel triennium, si tamen interim didicerit talem artem, vel in scholis operam literis dederit. S. Antonin. Syluest. & alij communiter in summis. Ratio, quia sic promittere non est aliud, quam dicere, trademus tibi habitum, aut recipiemus te, si te idoneum reddideris ad nostrum institutum. Putat tamen S. Antonin. simoniam esse, si habeatur intentio ad lucrum temporale illius artis, quam addiscere debet. Syluest. rectè ait: hoc non esse verum, quia ad illud lucrum non potest haberi intentio, nisi mediante idoneitate ad quam haberi potest intentio: alioqui boni religiosi quotidiè simoniam committerent, recipientes aliquos, qui sperant eos vtiles futuros religioni: Imò, vt hoc addam,

quis dicet religiosos committere simoniam, si facilius eos recipiant, quos vtiliores aliquo artificio, industria, & labore, pro vsu monasterij prospexerint.

Nona Conclusio. *Non est simonia dare aliquid in ingressu alicuius societatis, aut confraternitatis ex vi institutorum, aut promissionem facere de solutione alicuius certi annuatim pro eleemosynis, aut aliquibus expensis.* S. Antonin. Pisanella. Syluest. & Summistæ communiter. Ratio, quia huiusmodi confraternitas non est religio, nec verè meretur nomen religionis, sed est quædam congregatio ad bona opera facienda, ad conueniendum certo tempore pro tractatu pertinentium ad salutem animarum, & dispositione rerum agendarum, quod bonum & laudabile est. argum. cap. Si quis despicit. dist. 42. Solet autem aliquando pecunia, quæ sic annuatim in talibus congregationibus contribuitur, impendi in vsus pauperum, aut in redemptionem captiuorum. Quidam tamen existimant tutius fore, vt huiusmodi statuta fiant sub affirmatiua forma, exempli gratia: Qui tantum dederit, recipietur in confratrem, & non sub negatiua, verbi gratia, Nullus admittetur in fraternitatem hanc, qui non soluerit tantum.

Dubium hic occurrit. Nunquid scholaris pecunia procurans sibi locum, aut ingressum in collegium: aut pro pecunia si quis suo loco in

co in collegio renunciet in gratiam alterius: exempli gratia, est aliquis in tali collegio, qui locum suum relinquere cogitat, est aliquis, qui appetit, prior antequam renunciet, conuenit pro pecunia cum secundo, vt renunciet in eius fauorem; impetrato tamen consensu eorum, ad quos spectat recipere, & admittere, tacita tamen procurata per pecuniam renunciatione, committat simoniam? Nauarrus libro 5. consil. in titu. de simonia. consil. 47. consultus mouet, & respondet de renunciantibus per pecuniam suo loco. *Primo. An huiusmodi sic vendentes committant simoniam cum pœnis extrauag. 2. de simonia? Secundo. Cui pecunia restituenda, si quæ accepta sit, & restituenda?* Ad primam quæstionem respondet quod admittunt simoniam, quoniam loca illa, siue sodalitia, aut collegia, licet non sint spiritualia, videntur tamen eis annexa, sicut ius patronatus Ecclesiasticum, de quo in capite Quanto. de iudic. & capite Cum secundum. de iure patronatus. Secundo, non videntur incurrere excommunicationem latam in dicta extrauag. quia illa solum fertur contra simoniacos in ordine, & beneficio Ecclesiastico, secundum communem sententiam, præfata autem loca, siue sodalitia non sunt beneficia Ecclesiastica, & ita sicut emens, aut vendens ius patronatus, quamuis simoniam committeret, non incideret tamen in illam excom-

municationem: ſic nec etiam vendentes, aut ementes huiuſmodi loca. *Ad ſecundam quæſtionem respondet primo*, quod illa pecunia non eſt neceſſario reſtituenda collegio, pro cuius ſodalitio accipitur, quamuis pecunia pro beneficio accepta, Eccleſiæ, cui iniuria facta eſt ſit reſtituenda. per text. in cap. De hoc. de ſimonia. Secundo de rigore iuris non tenentur etiam illis reſtituere, à quibus eam acceperunt, quia turpiter datum, turpiterque acceptum non eſt neceſſariò reſtituendum danti, iuxta regulā, In pari delicto, vel cauſa melior eſt conditio poſſidentis. de reg. iuris in 6. Tertio ſecundum communem opinionem eſt reſtituendum pauperibus, quod tamen non præcepti, ſed conſilij eſt. Satisfaciet ergo dando pauperibus, vel ei, à quo accepit, niſi condonationem ab eodem obtinuerit. Quantum ad primam illam determinationē, quod ſic renunciantes ob pecuniam acceptam ſuis locis, ſimoniam committant, vehementiſſimè dubito, niſi intelligatur quæſtio de collegijs iuxta diſtinctionem, & moderationem infra datam, quia nec ſunt ſpiritualia, vt ipſemet Nauarr. admittit, nec videntur ſpiritualibus ſufficienter annexa, ad inducēdam ſimoniam, quamuis idem D. contrarium ſupponat, neutiquam tamen probat. Nec antecedenter, nec conſequenter huiuſmodi loca ſunt ſpiritualibus annexa, vnde non valet argumentum ſumptum à iure patronatus Eccleſia-

clesiastico; est enim illud separatum, dissimileque ab horum collegiorum loco: à separatis autem non fit illatio. l. Papinianus. ff. de maioribus. Huiusmodi enim collegia non sunt aliud, quam quædam loca à pijs hominibus instituta, ad alendos pauperes studiosos, qui eruditi in doctrina, pietate, & moribus, promouentur vel ad statum Ecclesiasticum, vel ciuilem, prout id vel institutione fundatorum, vel approbatione præsidentium cautum est: non enim ij, qui in collegijs erudiuntur, vt plurimum aliquem statum assumunt per receptionem in collegia, & talia sodalitia, sed disponuntur vt apti fiant ad alicuius status assumptionem. Magis etiam institutum nostrum confirmat, quod in receptione ad quædam collegia in quibusdã locis pecunia quædam à recipiendis accipitur ex conuentione, eò quod prouentus non sufficiant pro integra, & sufficienti sustentatione. Imò etiam in quibusdam locis diuites non admittuntur, nisi per omnia de expensis respondeant: Quod conforme est ordinationi, & dispositioni Concilij Tridentini. sess. 23. cap. 18. in decret. de reformat. dum ordinat collegium instituendum ad informandos pueros, in quo pauperum filios præcipuè eligi vult, nec tamen ditiorum excludit, modo suo sumptu alantur, & studium præseferant Deo, & Ecclesiæ seruiendi: Facit postremo, quod huiusmodi collegia non videntur magis annexa spirituali-
 bus,

bus, quam confraternitates, & ſodalitia. de quibus ſupra: ſed hæc non ſunt materia ſimoniæ, prout ex DD. communiter oſtenſum eſt. Nauarri reſolutio vera eſſet, ſi collegia, ſeu ſodalitia, de quibus loquitur ſint talia, qualia ſeminaria clericorum. Concilium Tridentinum ſeſſ. 23. c. 6. appellat: de quibus & in dicto cap. 18. Si enim collegia, ſiue etiam ſodalitia, aut ſeminaria forent clericorum, ad quorum ingreſſum, aſſumptionemque ex erectione, donatione, ac inſtitutione clericalis tonſura, & habitus requirerentur, ſimoniacum foret huiuſmodi loca, vel pecunia acquirere, vel pro pecunia reſignare. Non tamen tunc huiuſmodi loca eſſent ſpiritualibus annexa, prout ius patronatus, ſed magis accederent ad naturam beneficiorum, quæ ius canonicum, & Doctores appellant præſtimonialia. capite fin. de conceſſ. præbend. in 6. Oldrad. in concil. 81. & 140. Anton. in cap. poſtulaſti. de reſcript. Frideric. in tract. de permutat. quæſt. 9. & alij alibi. quæ ſunt inſtituta ad alendos clericos in ſtudijs literarum, nec niſi à clericis poſſunt obtineri, quemadmodum omnia beneficia Eccleſiaſtica, in poſſeſſione ad capacitatem prærequirunt clericalem tonſuram, & ita Concilium Tridentinum innuit aliud ſeminarium, ſiue collegium clericorum, quorum inſtitutio tendit ad informationem clericorum in ſcientia, moribus, & diſciplina, miniſterijſque

rijsque Ecclesiasticis. In beneficia autem præstimonialia simoniam cadere docent Sotus lib. 9. de iustit. & iure. quæst. 7. art. 1. Petrus de Aragon. in 2.2. S.Thom.quæst.100.art.4. & post eos recentiores Theologi. Panormit. in consil. 47. volum. 2. nec mirum, cum beneficijs Ecclesiasticis annumerentur. in dicto capite fin. de concess. præbend. in 6. Panormitanus in dicto consil. Oldrad. loco cit. Rebuff. in praxi benefic. non longè à princip. in cap. Sæculare beneficium quotuplex. num. 16. Nauarr. in tract. de oratione, & hor. canonic. cap. 21. num. 9. qui attestatur inter omnes conuenire præstimonia esse beneficia Ecclesiastica. Gemin. Franc. & alij in dicto cap. fin. dum annotant, nomine beneficiorum Ecclesiasticorum comprehendi omnia ibi enumerata.

QVÆSTIO II.

An & quomodo in pensiones simonia cadat?

QVoniam Cardinal. Panormitan. Anton. & alij hic circa finem cap. Non satis. mentionem faciunt constitutionis pensionis super beneficijs Ecclesiasticis, aliquid latius pro ignorantium instructione

adiungendum. Quandoquidem multis in beneficiorum materia pensionis nomen incognitum est. Alijs verò, qui in Romana curia versantur, Ecclesiasticaque bona venantur notissimum.

Pensio hoc in loco dicitur à verbo pendeo, quia formaliter à beneficio, à quo detrahitur, depēdet: sicut vsusfructus à proprietate. Martin. Lauden. & Cardinal. in Clem. 1. de supplenda neglig. prælat. §. Eadem. Caccialup. in tract. de pensionib. q. 2.

Pensio communiter definitur à DD. quod sit certa portio fructuum ex aliqua mensa, vel beneficio ex causa ad tempus separata. Sic Cardin. & Imolen. in Clem. 1. de supplenda neglig. prælat. Felin. in cap. Ad audientiam. 2. de rescript. Ioan. Caccialupus in tract. de pensionib. qui habetur in Oceano iuris. volum. 2. in antiquiorib. Hieron. Gigas in tract. de eadem materia, & alij alibi. Hanc definitionem ab alijs receptam Martin. Nauarr. lib. 3. consil. in tit. de præbend. consil. 52. incip. Quæritur an pensio legitimè constituta, &c. à num. 6. impugnat in modum qui sequitur. Definitio posita non est bona: quia non conuertitur cum suo definito, vt debet conuerti. l. 1. ff. de dolo, & contum. & not. Bart. in l. 1. ff. de testam. conuenit enim illa multis, quibus non conuenit definitum, quia conuenit omnibus stipendijs, quæ constituuntur ex mensa Ecclesiæ, vel de fructibus beneficiorum ad tem-

pus

pus quibuſcunque etiam laicis, cuiuſcunque ſexus, qualitatis, artis, & officij fuerint ob benemerita, vel ob aliquid officium in Eccleſiæ obſequium exercendum; quale habent ſacriſtæ, campanarij, latomi, & fœminæ curantes infirmos in hoſpitalibus beneficijs annexis, & cantores, bedelli, aliiq́; ſimiles, quibus non conuenit definitum, ſcilicet penſio Eccleſiaſtica beneficialis, de qua hic ſermo eſt: & ſic refert ſe bonam dare in manuali confeſſ. cap. 23. num. III. in quo dicit, quod penſio non eſt beneficium nec portio fructuum eius, ſed ius non temporarium, ſed ſpirituale, aut illi annexum, non antecedenter, vt ius patronatus, ſed dependenter, aut conſequenter inſtar beneficij, & ſubinde non poteſt magis, imò minus emi, vel vendi, quam ius patronatus. *Obſerua.* Quod Nauarr. in loco manual. cit. mentionem facit Commentarij cap. fin. de ſimonia, qui non habetur inter opera ad nos delata, & videtur non prodijſſe: quandoquidem in d. conſil. nullam mentionem facit. d. comment. & in manuali refert, ſe pro defenſione dictæ definitionis, ad comment. cap. fin. Conſilia autem poſtremo loco ſunt edita, & collecta, vt patet ex editionis Romanæ primæ de Anno Domini 1590. præfatione D. Martini de Araya ad Lectorem.

Penſio non eſt propriè beneficium Eccleſiaſticum, vt ex eius definitione colligitur, & DD. tradunt. Caieta. in tract. 17. reſponſ. Do-

minic. Sotus lib. 9. de iuſtit. & iure. quæſt. 9. art. 2. prope finem. Baldus in cap. Ad audientiam. de reſcript. & poſt alios plures Caccialup. in quæſt. 12. Dominic. & Archidiac. in cap. Quamuis. 1. de præbend. in 6. Nauarr. loco cit. & alij communiter. Hinc rectè Nauarr. infert, quod committens ſimoniam in emptione, aut venditione penſionis, non incurrit excommunicationem ipſo iure latam in extrauag. 2. de ſimonia. Quia illa ſolum excommunicat ſimoniacum in ordine, & beneficio, quorum neutrum eſt penſio, & ideò illa conſtitutio tanquam pœnalis reſtringenda. Non ergo beneficij appellatione intelligitur penſio, præſertim in diſpoſitione pœnali.

De conſuetudine, & praxi Romanæ curiæ, regulariter ſolus Pontifex nunc, poteſt conſtituere penſiones. Nauarr. in dicto conſil. 52, Sot. Petrus de Aragon. Gregor. de Valentia, & alij Theologi. & ſic dicit Rebuff. in praxi benef. part. 1. in cap. de reſeruationibus tam generalibus, quam ſpecialibus. num. 29. quod nec hodie Epiſcopi conſtituant penſiones, eo quod ex non vſu, amiſſa eſt in hoc, eorum poteſtas. quod non fuiſſet, inquit, ſi ignari illius non fuiſſent, & ea vſi: ſed ignorantia eos, vt nunc multos longo tempore tenuit, atque ita antiquiores Doctores iuris, qui penſionum mentionem faciunt, & dicunt Epiſcopos poſſe imponere, intelliguntur de iure, & non de facto. Merito enim poteſtas imponendi

ponendi pensiones Pontifici reseruatur, cum ipse plenariam habeat potestatem disponendi super beneficijs Ecclesiasticis, eorumque fructibus. cap.2. de præbend. lib.6.ex quo capite etiam prouenit, quod ipse etiam sine consensu patronorum laicorum possit pensionem imponere beneficijs iuris patronatus, vt docet Rebuff.in 3.part. signaturæ. num.28. Expedit etiam hoc Ecclesiæ vniuersali: si enim omnibus Episcopis competeret constituere pensiones, Ecclesiastici præsertim pauperiores supprimerentur, & multi ministri Ecclesiæ miserè viuerent. Diuites & potentes ob facilem accessum Episcoporum, & importunas preces, facilè super quibuscunque beneficijs pensiones impetrarent, in maximum grauamen Ecclesiæ, causas singerent, vbi non subsisterent, & maxima confusio in Ecclesia oriretur. Quo enim rariores sunt huiusmodi pensiones, eo melius se habet Ecclesia. Inceperunt enim eo tempore, quo maximè Ecclesiastici in pietate, moribus, & Ecclesiastica disciplina ceperunt deficere. Dictum, quod (regulariter) solus Pontifex constituit pensiones, Quia Concil. Trident. in sessione 21. in decreto de reformat. capite 6. committit Episcopis, tanquam Apostolicæ Sedis legatis, vt si aliquis rector parochialis Ecclesiæ, propter imperitiam, sit minus aptus ad curam, modo alias honestæ vitæ sit, eidē pro tempore coadiutorem,
siue

siue vicarium adiungant, assignata ei sufficienti parte fructuum pro sustentatione, quod non est aliud, quam impositio pensionis. Similis esse potest ratio, si pastor parochiæ ad tantam deueniat senectutem, aut in tantam labatur infirmitatem, quod nequeat onera, curamque suæ Ecclesiæ portare, ac perficere, tunc etiam Episcopus posset tali adiungere ad tempus vicarium, siue idoneum sacellanum, cui ex consequenti etiam necessarium foret assignare pensionem, vel portionem fructuum, de fructibus curæ eius, cui inseruiret pro necessaria sustentatione. Dignus est enim operarius mercede sua, & nemo suis stipendijs alteri militat, atque hæc latius patent per ea, quæ asserunt Felin. in cap. ad audientiam. de rescript. Caccialup. post alios in quæst. 4. de pensionib.

Pensiones quædam imponuntur ad tempus, vt donec alicui prouideatur de beneficio Ecclesiastico, iuxta Hostien. in cap. Cum essent. hoc tit. aut quamdiu tali muneri prælegendi vacauerit. Aliæ ad totam vitam ipsius pensionarij. Aliquando non personis, sed loco fit pensionis impositio, vt talis exempli gratia Abbatia Episcopo talis Ecclesiæ N. semper soluet pensionem 3000. milium aureorum: tunc enim pensio foret perpetua, & ob perpetuitatem indueret quasi naturam beneficij Ecclesiastici: vt constat ex definitione pensionis supra assignata, quæ tantum comprehen-

prehendit pensionem ad tempus, & vitam, & non perpetuam: quia videlicet hæc beneficium censeatur.

Ad licitam, & iustam pensionis constitutionem rationabilis aliqua causa requiritur, secundum communē DD. sententiam. Causæ autem iustæ, & rationabiles hæ censeri possunt. *Prima causa* est, bonum pacis, quando beneficium est litigiosum, vtpote duo habent litem super aliquo beneficio, ad cuius compositionem auctoritate iudicis constituitur, vt vnus cedat alteri constituta aliqua pensione. argum. cap. Nisi essent. de præbend. *Secunda*, quando aliquis iam pluribus annis inseruiuit Ecclesiæ in aliqua dignitate, vel beneficio, & tunc eandem, vel idem resignat, tunc ne nimium damnum patiatur, eidem pensio potest reseruari. cap. Super hoc de renunciat. *Tertia causa* est inæqualitas redituum in permutationibus, quando vnum est notabiliter pinguius altero: tunc super maiori in reditibus auctoritate Papæ potest constitui pensio, ad inducendam æqualitatem. argum. cap. ad quæstiones. & ibi notat. per DD. de rerum permutat. & ait Rebuff. in praxi benefic. 1. par. in tit. de reseruat. tam general. quam specialib. num. 23. quod in his tribus casibus pensio in Francia tantum est approbata in pecunia. *Quarta*. Quando inopia alicuius Ecclesiæ, iuuatur abundantia alterius; Exempli gratia. Vna Abbatia habet in reditibus viginti millia aureo-

aureorum, ita vt fortè supersint, deductis necessarijs pro Abbate, & conuentu octo millia, est in eadem diocœsi Episcopatus, qui vix mille habet, nec est sufficiens ad consecrationem Episcopalis dignitatis, auctoritate Pontificis potest imponi pensio super tali Abbatia ad subueniendum Episcopo. Ad propositum faciunt cap. Cum venisset. de restitut. spoliat.& cap. auaritiæ.de præbend.& ibid. annotata à DD. *Quinta causa est* sustentatio eorum, qui senio, aut infirmitate confecti amplius laborare non possunt. argum. c. Quamuis.7.quæst.1. ex B. Gregor.lib.11. epist. 7. vbi decernit, vt Episcopo infirmitate capitis, & mentis alienatione laboranti alius substituatur, & quousq; infirmum Episcopum in hoc sæculo vita tenuerit, sumptus ei debiti de eadem Ecclesia ministrentur. *Sexta est*, sustentatio eorum, qui adhibentur in auxilium Episcopis, aut alijs in dignitatibus constitutis: his enim prouidere potest Pontifex impositione pensionis supra Episcopatu: sic hoc tempore à Pontifice cum consensu Episcopi,& capituli assignatur pensio ex stylo curiæ Episcopis titularibus, siue suffraganeis super mensa eius Episcopi, qui eos in coadiutores,& auxiliatores eligunt. *Septima & vltima causa est* promotio rei Ecclesiasticę tam in spiritualibus, quam temporalibus, vt quando aliqua persona eruditione præstans, & vitæ innocentia clarus egregiam nauat operam in negotio fidei, aut conci-

concilio contra Hæreticos: Aut sæcularis vir fortitudine, & industria plurimum pollens, strenuum se exhibet militem in propulsandis hostibus Ecclesiæ, aut summam prudentiam, continuam peruigilantiam, atque indefessam curam cum maxima rerum suarum iactura impendit in compositione pacis alicuius magni momenti inter Christianos Principes: & de similibus simile est iudicium. Si modo ita sint causæ ordinatæ, vt in bonum vniuersalis Ecclesiæ, & commodum Christianæ Reipub. cedant. Quando autem in priuatam aliquorum vtilitatem diriguntur, vt domini magni, & Principes tam Ecclesiastici, quam sæculares nepotulos suos coronent, opibus augeant, aut obsequia suorum familiarium præmio compensent, aut eos à ministerio promptiores, & in mercede mitiores sentiant, grauissimè peccatur, & bona Ecclesiæ, patrimoniumq; Christi miserè dissipantur, infideliterque administrantur.

Iusta moderataque quantum ad quantitatem ea pensio censetur, qua exacta, persolutaque tantum beneficio relinquitur in fructibus, & emolumentis, vt commodè, & decenter possit beneficij possessor viuere, onera beneficij supportare, & iura Episcopalia persoluere. argum. cap. de monachis. cap. vacante. cap. extirpandæ in princip. de præbend. & c. 1. de censib. Qua de causa Concil. Trident. sess. 24. cap. 13. disponit, vt omnes Cathedrales Ecclesiæ,

clesiæ, quarum reditus summam ducatorum mille, & parochiales, quæ summam ducatorum centum non excedunt, nullis pensionibus, aut reseruationibus fructuum grauentur. Quando autem pensio immoderata foret imposita, ita vt beneficiarius ea persoluta congruam sustentationem non haberet, tunc beneficiarius potest Pontifici supplicare pro moderatione, & reformatione: quia quando priuilegium incipit esse damnosum, debet deduci ad debitum statum. cap. suggestum. de decim. De hac moderatione, & reductione latius Caccialup. de pensionib. q. 24. & Rebuff. loco cit. Hinc si post impositam pensionem aliqua Abbatia, super qua pensio imposita esset, incendio, aut hostium inuasione, aut bonorum monasterij violenta occupatione, ad tenuiorem deueniret fortunam, aut reditus ita diminuerentur, quod non sufficerent ad sustentationem Abbatis, & conuentus, & ad solitam pauperum eleemosynam, peregrinorumque susceptionem, Abbas possit à Pontifice petere diminutionem, aut totalem pensionis amotionem, pro statu damni illati, & diminutione fructuum. argum. cap. propter sterilitatem. de locato. l. licet. C. locati. & l. Si merces. §. vis maior. ff. eod. Ratio etiam huius rei est euidens. Pensiones imponuntur habito respectu ad fructus dignitatum, & beneficiorum, & eo attento, ne egeant, sed commodam sustentationem ha-

beant

beant possessores dignitatum, atque beneficiorum, atque onera solita supportare queant. Si ergo fructus tollantur, & Abbatia in facultatibus temporum iniuria patiatur, aut hostium violenta irruptione, aut bonorum occupatione, necessariò venit moderanda, aut omninò tollenda etiam pensio, pro rata damnorum.

Etsi pensionarius antiquo iure ratione pensionis ad nullum fuit obligatus diuinum officium persoluendum, tamē nunc iure nouo, quicunque pensionem vt clericus percipit, tenetur ad dicendum officium paruum B. Mariæ Virginis: Quod si non fecerit, manet obnoxius restitutioni fructuum, quos in pensione recepit, iuxta formam traditam à Pio V. in motu proprio, qui habetur in bullario suarum constitutionum, & est in ordine 138. & sic de verbo ad verbum se habet.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Ex proximo Lateranensi Concilio salubris sanctio emanauit, vt quicunque habens beneficium Ecclesiasticum, cum cura, & sine cura, si post sex menses, quam illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo cessante impedimento non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omißionis officij, & temporis suos non faciat, sed eos tanquam iniustè perceptos in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cuiusmodi rata prædicta ratio sit habenda. Nos huic rei euiden-

euidentius, atq; expressius prouidere volentes, statuimus, vt qui horas omnes canonicas, vno, vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij, vel beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur: qui verò matutinum tantum, dimidiam, qui cæteras omnes horas, aliam dimidiam, qui harum singulas, sextam partẽ fructuum eiusdem diei amittat: tametsi aliquis choro addictus non recitatis omnibus horis canonicis, cum alijs præsens adsit, fructusq; & distributiones fortè aliter assignatas, sola præsentia, iuxta statuta consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrifecisse prætendat, id etiam præter fructuum, & distributionum amissionem: Item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat admisisse. Declarantes præstimonia, præstimoniales portiones, & qualiacunq; alia beneficia, etiam nullum omnino seruitium habentia obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicunque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas vt clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum officium, paruum B. Mariæ Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxium. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Dei omnipotentis, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum. Anno Incarnationis

Domi-

Dominicæ Millesimo, quingentesimo, septuagesimo primo, duodecimo Kalend. Octob. Pontificatus nostri Anno primo. Atque ob hanc Pontificis constitutionem, nunc communiter DD. tradunt pensionarios esse obligatos ad Officium B. Virginis. Nauarr. in Manual. Confess. cap. 2. num. 108. & 122. & in Enchirid. de orat. & Horis Canonic. cap. 21. num. 10. & lib. 3. consil. in tit. de præbend. consil. 54. & alibi. Petr. de Aragon. in 2. 2. D. Thom. q. 100. art. 4. Gregor. de Valent. etiam in 2. 2. disputat. 6. q. 2. punct. 10. in q. Qui teneantur legere horas Canonicas. Cosmus Philiarc. Florent. lib. 6. ca. 3. tom. 2. de offic. sacerdot. Petrus à Nauarr. lib. 2. de restitut. c. 2. num. 172. Bartol. Medin. lib. 1. Institut. c. 14. §. 11. & post alios plures Henricus Henriquez Theologus Societatis IESV, & professor Salmanticensis tom. 1. Theologiæ moralis. lib. 13. c. 13. §. 2. & attestatur dictum (motum proprium) esse receptum in praxi: vt Salmanticæ fatentur Iurisperiti & multi ex Theologis, quamuis à principio istius proprij motus Archiepiscopus Guerrer. Simanc. & quidam Theologi putauerint expedire, contẽderintq; ne in praxi admitteretur: sed certè ille fuit ausus temerarius. arg. eorum, quæ in fine bullæ adijciuntur, & eorum sententia meritò venit reijcienda. Notanda etiã verba Pontificis in d. Bulla, dũ limitat de percipiẽtibus pensionem, ad eos, qui ꝑcipiunt vt clerici. Quia ꝗ fructus, aut reditus pensiones percipiunt titulo merè

sæculari; vtpote propter res fortiter, præclareque gestas in bello, contra Ecclesiæ hostes; Hi neque etiam ad horas B. Virginis obligantur, sicuti nec etiam ad tonsuram, & clericatum. Præterea Sotus, alijque qui scripserunt ante d. constitutionem, asserunt pensiones habentes, ad nullum obligatos esse officium: cum beneficium non possideant ipsi, sed beneficiarij: Id tum verum fuit, cum aliud iure non fuerit cautum. At Pius V. nouo iure id de horis B. Virginis, quantum ad pensionarios, introduxit.

Qui pensiones percipit vt clericus, si matrimonium contrahat, amittit pensionem, prout tradunt Couarr. 2. part. de matrimon. c. 6. §. 3. num. 7. Hieron. Gigas de pensionib. q. 54. Nauarr. in d. tractat. de orat. cap. 21. num. 53. Henriquez loco cit. & alij alibi. Et sic Romanæ Curiæ stylus, qui ius facit. cap. graui. de crimine falsi, obtinuit, & adhuc obtinet, quod pensiones per contractum matrimonij vacent, vt etiam Nauarr. & Couarr. attestantur. Et addidi (qui pensiones percipit, vt clericus) Quia quando à Pontifice alicui merè laico pro defensione Ecclesiæ benè gesta conceduntur, contrahens matrimonium, eas non amittit. Eadem ratio esse posset, si de mente Pontificis esset, idq; constaret, quod per coniugalem contractum nō vellet extingui pensiones, prout Couarr. & ante eum Ioan. Baptista Caccialupus in tract. de pensionib. q. 30.

annotant. Quando Ecclesiasticus pensionarius moritur, ante terminum, aut diem solutionis definitum, dubium est, an pro rata temporis hæredibus defuncti pensio persoluenda sit. V. G. Vicario Episcopi constituta est pensio super mensa Episcopali, quæ pensio soluenda est in festo Natiuitatis Ioannis Baptistæ: Vicarius moritur circa festum paschæ: dubitatur, an pro rata præteriti temporis pensio soluenda. Quidam DD. pensionem Ecclesiasticam vsufructui similem affirmant: quandoquidem extinguitur morte hominis pensio, sicut vsusfructus, & ita hanc similitudinem procedere autumant. Caccialup. in q. 25. Cardinal. in Clem. 1. §. Eadem. num. 4. & Imol. ibid. num. 26. de supplenda neglígent. prælat. Gigas de pensionib. q. 45. & 52. Qua stante similitudine inferunt quęstionem hanc decidendam iuxta distinctionem text. in l. defuncta. ff. de vsufruct. in hunc modum. Primo, quod mortuo pensionario fructibus iam perceptis, ante diem solutioni præstitutam, integra pensio hæredibus debita sit. Secundo: quando post diem pensionis soluendæ, antequam fructus, super quibus pensio constituta fuit, colligerentur, & tunc hæredibus non debentur. Tertio, fructibus partim collectis ante mortem pensionarij, partim post eiusdem mortem perceptis, & tunc pensio hæredibus pensionarij soluendi pro rata fructuum, ante eius obitum perceptorum. Hæc fru-

ctuum diuisio deducitur ex dictis per Alexandr. in consil. 15. lib. 2. Caccialup. & Gigantem. Horum DD. considerationem rectè reijcit Didac. Couar. lib. 1. variar. resolut. cap. 15. num. 13. cum pensionarius fructus beneficij non percipiat, sed beneficiarius, qui titulum habet, & adhuc is non est vsufructuario similis: cum in d. l. Defuncta. agatur de pensione, quæ soluitur tanquam pretium fructuum, & pro rei vsu. At pensionario Ecclesiastico non soluitur pensio tanquam pretium fructuum, vt manifestissimum est. Accedit, quod in pensione nostra vt plurimum non fructuum, sed certa pars pecuniæ soluitur. Qua de causa, Couarr. omninò censet pensionem Ecclesiasticam pro rata temporis hæredibus pensionarij deberi. Rationes duæ ab eo insinuantur, quas sic in formam reducere licet. *Prima.* Pensio à Pontifice constituitur in alimentum ipsius clerici, cui conceditur, vt receptissimum esse videtur. At alimenta sunt debita vsque ad mortem. *Secunda.* Pensio multis constituitur in stipendium, vt Coadiutoribus & Vicarijs Episcoporum, vtpote quia ministerium aliquod impendunt Ecclesiæ, & in Ecclesiasticis officijs suam operam impendant; sed stipendium laborantibus, & operam suam impendentibus vsque ad mortem debitum est. Atque hæ rationes, veriorem, æquioremq́; persuadent hanc posteriorem sententiam, pro qua est etiam text. cum expositione Alberi-

Alberici. in l. Diuortio. ff. ſoluto matrimon. His præmiſſis, quæ faciunt ad aliqualem intelligentiam dicendorum, nunc deſcendendum ad reſolutionem quæſtionis. Pro qua ſit.

Prima Concluſio. *Penſionem auctoritate Pontificis tenens iuſta, legitimaque interueniente cauſa, ſecurus eſt, tam in conſcientia, quam in foro exteriori.* Hæc eſt de mente omnium Theologorum DD. & Iuriſperitorum. Quam docent Canoniſtæ in hoc cap. Non ſatis. prope finem. & alij omnes loc. in hac materia allegatis. Ratio etiam patet. Pontifex eſt adminiſtrator beneficiorum Eccleſiaſticorum, in eiſque habet plenitudinem poteſtatis. capite 2. de præbend. in 6. Gloſſ. & DD. ibidem, vt apud omnes receptiſſimum eſt. Ergo quando neceſſitas exigit, vtilitas Eccleſiæ poſtulat, aliaque rationabilis cauſa vrget, poteſt fructus Eccleſiaſticos diſpenſare. Id enim ſpectat ad fidelem, prudentemque diſpenſatorem, quem Dominus conſtituit ſuper familiam ſuam, vt indigentibus, quibus, & quando oportet, neceſſaria diſtribuat.

Secunda Concluſio. *Penſio clericalis, nec emi, nec vendi poteſt alicui tertio, abſq; Papæ auctoritate ſine ſimonia.* Hanc docent Nauarr. in Manual. Confeſſar. cap. 23. num. 111. ſtatim in princip. & lib. 5. conſil. in tit. de ſimonia. cap. 52. & alibi. Petr. de Aragon. & communiter Theologi

recentiores. Et id ſtylus curiæ habet. Quia omnis conuentio circa ſpiritualia, aut ſpiritualibus annexa, ſine conſenſu Papæ cenſetur ſimoniaca.cap.Quam pio.1.quęſt.2.& cap.fin. de pact. Multa, quæ faciunt pro vlteriori declaratione huius concluſionis colligit Caccialup. in quæſt. 19.

Maxima hoc in loco eſt dubitatio inter DD. An liceat ſine ſimoniæ vitio, citra Papæ auctoritatem redimere penſionem, ſiue extinguere, vt aliqui loquuntur, V.G. vt dubitatio intelligatur: Beneficiarius aliquis ſuper ſuo beneficio habet conſtitutionem 25. ducatorum auri de Camera, qui pro penſione debentur Petro clerico legenti ius canonicum in aliqua Vniuerſitate. An talis beneficiarius Petro conſentiente poſſit propria auctoritate ſemel Petro ſoluere anticipata ſolutione 200. aut 250. ducatos, ad liberandum ſe à ſolutione penſionis annuæ. Varij in hac re ſunt DD. Sotus lib.9. de iuſtit.& iure. quæſt.7. art. 2. Franciſc. Victoria in relect. de ſimonia. 1. part. nu.52. Petrus de Aragon. 2.2. quæſt.100. art. 4. & quidam alij recentiores diſtinguunt duplex genus penſionum. Quædam aſſignantur alicui, vt clerico ad ſpiritualem aliquam cauſam,& effectum, & requirunt clericatum. Aliæ verò aſſignantur ob cauſam temporalem, vel quaſi temporalem, vt quando militi, qui benè, & ſtrenuè operam ſuam impendit in defenſione Eccleſiæ, aut fidei, penſio aliqua

qua aſſignatur in remunerationem. In prioribus penſionibus putant non eſſe locum redemptioni, ſed in poſterioribus. Ratio pro prioribus. Huiuſmodi penſiones ſunt aliquid ſpirituale, aut ſpirituali annexum. Ergo ſine ſimonia non poſſunt redimi. Cauſa autem pro penſionibus poſterioris generis. Quia huiuſmodi penſiones ſunt merè temporales, & cauſa etiam eſt temporalis, cui penſiones huiuſmodi innituntur. Caietan. in tom. 1. opuſculorum in tract. 17. reſponſ. reſponſ. 10. opinatur non eſſe ſimoniam, penſionem etiam omnem redimere: quia ius penſionis eſt quid purè temporale, nihil ſpiritualitatis habens. Quod ex duobus ſecundum eum patet: inprimis, quia penſio ſolos fructus Eccleſiaſtici beneficij reſpicit. Etenim annua penſio non eſt beneficium Eccleſiaſticum propriè loquendo, ſed beneficium ex quo tibi annua debetur penſio; illius eſt, qui tibi debet annuam penſionem de fructibus, propter quod ſolus ille beneficium hoc habens, tenetur ad diuinum officium horarum Canonicarum. Secundo ex eo patet, quod ſit merè temporale, quia conceditur etiam laicis: ſicut eis etiam conceduntur decimæ, non quidem ius ſpirituale decimarum: ſed temporalis actio circa fructus decimarũ ex mente S. Thomæ 2.2. quæſt. 100. art. 4. ad 3. Et ſimiliter eſt dicendum in propoſito, quod conceſſio annuæ penſionis non eſt niſi pura tem-

poralis rei donatio, ac per hoc potest licitè pro certa summa pecuniæ, beneficium ab onere pensionis liberari. Eandem sententiam amplectuntur Hiero. Gigas in tract. de pension. q. 87. & Gregor. de Valentia 2. 2. disp. 6. q. 16. punct. 3. q. 5. & vlt. qui latius, & profundius Caietani sententiam explicat, & probat in hunc modũ. Illud, quod per se, & immediatè acquirit redimẽs pensionem pro pecunia, nihil est aliud, quam libertas, siue immunitas ab obligatione, & onere pendendi illã quotam, seu partem fructuum: sed hæc non est quid spirituale, nec spirituali annexum. Ergo nulla est in tali redemptione simonia. Maior clara videtur. Qui enim redimit pensionem, nihil aliud intendit, quam vt sit liber, & absolutus ab onere soluendi illam partem fructuum. Minor nunc probatur. Talis libertas non est aliquid spirituale, vt patet: Nec etiam spirituali annexum, aut consequenter, cum non innitatur fundamento spirituali, sed temporali, puta collationi pecuniæ, pro qua obtinetur: aut antecedenter: cum non per se ordinetur ad aliquid spirituale, sed ad partem fructuum recipiendam: Neque etiam concomitanter, vt est labor per se necessarius ad officium spirituale, vt patet. Ergo nullo modo ea libertas est quid annexum spirituali. Alia est sententia Nauarri in Manual. Confessar. cap. 23. num. 111. & lib. 3. consil. in tit. de præbend. consil. 52. & consil. 54. & lib. 5. in tit. de simonia.

nia.consil.6. num.3. & 63. num.1. & alibi. Simoniam esse pensionem redimere sine Papæ consensu. Sotus & alij quidam eam sententiam etiam attribuunt Ioanni Maiori in 4. d.25. q.5. qui tamen aliud nihil dicit, quam pensionem esse aliquid spirituale. Adrian. etiam quodlib. 9. in respons. ad 5. eandem etiam amplectitur sententiam, licet non innitatur eidem fundamento. Eandem etiam Cosmus Philiarcus in dicto lib.6. cap.3. sequitur, & alij quidam recentiores. Pro resolutione sit.

Tertia Conclusio. *Redimere, siue extinguere, pensionē sine auctoritate, & consensu Pontificis, etsi ex sua natura non sit simoniacum, nunc tamen prohibitione, & de stylo curiæ est simonia, nisi consensus Pontificis accedat.* Prima pars constat ex fundamentis Caietani, & Philiarci, & ratione Greg. de Valentia supra posita. Secundam probat curiæ stylus receptus, vt Nauarr. & Philiarc. alijq; attestantur. Concedit autem Pontifex cum facilitate quando supplicatio offertur, pensionum extinctionem, quia sic beneficiorum onera tolluntur: & libertas à talibus oneribus est maximè fauorabilis.

Circa latiorem prioris partis intelligentiam. Sciendum diuersa fundamenta, quæ habent DD. plerique sententijs discordantes in redemptione pensionis, diuersitatem sententiarū inducere. Qui namq; negant pensionem esse redimibilē sine simonia, quemadmodum Sotus

Sotus, Adrianus, & Victoria existimant pensionem esse quid spirituale, vel spirituali annexum, vt indicat Nauarr. non quidem antecedenter, vt ius patronatus, sed dependenter, aut consequenter instar beneficij. Caiet. Philiarc. & alij sentiunt pensionem esse quid temporale, & sic nihil impedit, quo minus pretio possit extingui: & communiter de facto Papæ auctoritate extinguitur. Quod non contingeret si pensio esset quid spirituale, aut spirituali annexum instar beneficij: quia tum ex natura sua, & contra ius diuinum foret simonia, quam Papæ auctoritas non purgaret. Manifestum etiam est, quod non omne ius ad fructus percipiendos Ecclesiasticos est spirituale: nec omne, quod dependet ex spirituali est inuendibile, & spirituale. Fructus siquidem beneficij dependent ex beneficio, cuius intuitu percipiuntur, quodque spirituale est, & tamen fructus venduntur, distrahuntur, & elocantur, & sic qui eos virtute talium contractuũ percipiunt, nihil iuris spiritualis consequuntur, nec vllam simoniam etiam committunt. Commodatissimum ad hanc rem elucidandam est exemplum tactum à Caietan. acceptum à S. Thoma 2. 2. q. 100. art. 4. ad 3. & latius ab eodem declaratum in eadem part. quæst. 87. art. 3. in materiam decimarum, circa quas duo sunt consideranda, scilicet ipsum ius accipiendi decimas, & ipsæ res, quæ nomine decimarum dantur: Ius percipiendi decimas est spi-

est spirituale: quia consequitur illud debitum, quo ministris altaris ex iure naturali, & diuino debentur sumptus in sustentationẽ, atq; ea de causa solũ clericis laborantibus in ministerio diuino, atq; ad hoc supernaturaliter deputatis competit ius percipiendi decimas. Res autem quæ nomine decimarum dantur, corporales sunt, & temporales: quare in vsum quorumlibet, etiam laicorum deueniunt, & Pontificis beneficio Regibus, Principibus, & sæcularibus conceduntur in remunerationem etiam temporalium seruitiorum, vt compertissimum est, & sæpissimè tales sæculares etiam in alios transferunt per contractus ciuiles, sine vlla simoniæ suspicione: Ita & in proposito, quando alicui à Pontifice pensio assignatur, non datur ei ius spirituale beneficij, cum id semper resideat penes beneficiarium: nisi auctoritate Papæ vnum beneficium diuidatur cum fructibus, & duo instituantur: tunc tamen amplius pensionis verè nomen non obtinet: sed ius temporale percipiendi aliquos beneficij fructus conceditur. Potest enim Pontifex, in quo ampla residet potestas, circa fructus Ecclesiasticos, separare eos à beneficijs, & subijcere vsui temporali quorumcunque pro vtilitate, & necessitate Ecclesiæ: & tunc ius percipiendi fructus separatos à beneficio, siue pensio, est quid factum temporale, nec antecedenter se habet ad spirituale, sicut ius patronatus, nec consequenter, sicut beneficium,

ficium, ſed ſpirituali annectitur, ſicut fructus beneficio, qui tamen fructus emuntur, venduntur, & alienantur ſine omni ſimonia. Quoniam autem huiuſmodi fructus ſunt de beneficijs Eccleſiaſticis, ſuamque originem ex patrimonio Chriſti trahunt, Pontifex, qui penſiones pro ſua poteſtate potuit concedere, potuit etiam onus, conditionemq; imponere, vt fructus ſeu penſiones percipientes per clericalem tonſurã ad inſtar beneficiariorum clericali militiæ inſcriberentur, & aliquid ſeruitutis impenderent, recitando Officium B. Virginis. Quiſq; enim poteſt modum, conditionemq; ſuæ rei præſcribere. Cum enim fructus Eccleſiæ ſint ſtipendia laborantium, & egentium, non decebat, vt ij, quibus concederentur otioſè panem Eccleſiæ comederent. Non tamen obligantur ad Canonicum officium penſionarij, ſed tantum ipſi beneficiarij. Quod ordinauit tandẽ iure nouo ſine dubio cum maxima conſideratione Pius V. maximè cum his temporibus penſiones ceperint frequentari: & ita etiã meritò potuit prohibere, ne huiuſmodi penſiones etiã alienentur, trãſferantur in alios, aut redimantur ſine ſummi in Eccleſia moderatoris ſcientia, & conſenſu. Alias multi multas ſucceſſiuè cumularent per dolum, & argutius penſiones, quas quam primũ redimi cuperent, & alios ad redimendum ſollicitarẽt, vt auaritia ſtimulante ſtatim marſupium implerent, & tandem penſiones, quæ proue-

proueniunt ex bonis Ecclesiasticis, fierent cambia ad ditandum multos, & non ad subueniendum inopię aliquorum. Facit magis ad illustrandam hanc rem, quod Didac. in Rubric. de testam. c. 7. num. 19. post Hieron. Gigant. in tract. de pensionibus. q. 52. censet pensionariũ proprio testamento posse disponere ex reditibus, ex pensione Ecclesiastica perceptis, & eo intestato decedente eosdem reditus ad legitimos successores de iure pertinere. Quod profecto argumentũ est fructus pensionum non esse eiusdem naturæ cũ alijs fructibus titulo beneficiorũ perceptis, nec ex eadem radice descendere hanc diuersitatem. Beneficiorum enim fructus titulum sequuntur, atq; in eo tanquam stipendium ministris debitũ fundantur. At pensionarij fructus in donatione, & translatione Pontificis, qui absque tituli translatione pro sua potestate separat fructus, eosq; applicat ex rationabili causa pẽsionario, aut remunerationis meritorũ causa, aut alio pietatis intuitu, interdum quidem sine omni onere, vt quando merè laico pro laboribus causa Ecclesiæ susceptis: aliquando adiuncta conditione clericatus cum obligatione ad horas B. Virginis. Nec mirũ, cum etiam quilibet priuatus, si ex bonis suis fundet locum pium, vt seminarium clericorum, possit apponere conditiones honestas obligatorias. Ex dictis solui possunt ea argumenta, quę Nauar. facit pro sua opinione, quod pẽsio sit ali-

sit aliquid spirituali adiunctum, & ita non possit redimi.

Quarta Conclusio. *Pensio gratis remitti potest absque Pontificis auctoritate: nec simonia committitur.* Nauarr. in Manual. Confess. cap. 23. nnm. 111. & alibi sæpè in Consilijs. Nec est in ea re dubium. Tum enim nihil temporale accipitur pro spirituali: aut contra.

QVÆSTIO III.

An licitè sine simonia possit dari pecunia ministro baptismi alias nolenti baptismum conferre?

HAnc Quæstionem DD. hic in cap. Cum in Ecclesiæ. Panorm. Felin. Cardin. Ioan. ab Anania. & communiter alij mouent. Altius tamen Theologi, Alexand. Alen. 2. part. q. 187. memb. 3. art. 1. §. 1. S. Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 2. ad 1. & eius commentatores ibid. Idem S. Thom. in 4. d. 5. quæst. 3. art. 2. quæstiunc. 1. Rich. in d. 25. art. 3. Maior ibid. q. 5. ad 2. & alij in ead. d. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 16. Adrian. latè quodl. 9. art. 3. in Litt. Y. Soto lib. 9. de iust. & iure. quæst. 6. art. 1. in solut. ad 1. Syluest. in V. Simonia. q. 8. & communiter Summistæ in eod. verb. Ante plenam huius quæstionis resolutionem quædam sunt præmittenda.

Primum.

Primum. Conueniunt DD. post S. Thom. Alex. Alen. & alios non esse illicitum, nec simoniacum aquam ad necessitatem baptismi emere, quando alias non haberetur. Tunc enim nihil spirituale emitur, ideoque simonia locum non habet.

Secundum. Etiam consentiunt DD. quando adest alius vir, aut fœmina, qui vel quę possit in necessitate baptismum infanti conferre, tunc non liceat ministro pecuniam dare, vt baptismum conferat. Quia in tali casu puer non censeretur esse in necessitate; quandoquidem baptismus etiam collatus à laico suum effectum habet iuxta omnium sententiam.

Tertium. Administratio baptismi considerari potest aut respectu infantis, cui non competit aliud remedium ad consequendum salutem: aut in ordine ad adultum, qui saluari potest baptismo flaminis, id est, contritione, quando actu haberi non potest baptismus fluminis.

Quartum. Auctores non conueniunt in principali quæstione. Quidam existimant, quod quando puer esset baptizandus, nec esset homo alius qui baptizare posset, aut vellet: tunc potius permittendum, vt puer moriatur sine baptismo, quam vt pecunia detur ministro pro puero baptizando. Rich. in 4. d. 25. art. 3. q. 1. Cuius etiam sententiæ videntur S. Thom. in 4. d. 5. q. 2. Petrus de Tarantasia. Paludan.

Iudan. in 4. d. 5. q. 3. & alij. quam etiam ex iunioribus apprehendit Petrus de Aragon. in 2. 2. S. Thomæ. quæst. 100. art. 2. circa solutionem ad 1. Huius etiam opinionis meminit Panorm. in hoc cap. Ad hoc est etiam lepidum illud Gloss. in cap. Baptizandis. 1. q. 1. sic dicentis, quod quando nullus est alius, qui in necessitate baptizet, non ideò danda est pecunia, & committēda simonia, potius permittatur mori puer sine baptismo. Ego tamen (addit) potius darem pecuniam, quam eum sic dimitterem mori: & benè, licet non deberem facere. Ratio huius sententiæ fundamentalis est. Non sunt facienda mala, vt eueniant bona, nec debet quis peccare, vt infans saluetur. argum. in cap. Quod ait. 14. d. Gloss. ibid. & cap. Sicut. 46. dist. Alia est opinio Panormit. Ioan. ab Anania in hoc cap. & quorundam aliorum. Angel. in verb. simonia 2. num. 12. Landulp. in d. 25. 4. Caiet. in d. art. S. Thomæ. Gerson in tract. de simonia. Soti & aliorum distinguentium licitum esse offerre pretium pro baptismo infantis ad redimendam vexationem, siue repellendam iniuriam: cum infanti baptismus sit necessarius ad salutē: nec aliud ei suppetat remedium, quo saluari possit, & ita est in extrema necessitate, respectu baptismi. Non est autem licitum pro baptizando adulto pecuniam offerre: quandoquidem baptismus aquæ non est huic simpliciter necessarius, cum per baptismum flaminis, id est, contritionem,

possit

possit consequi salutem. Sotus reprehendit Caietan.innuentem non esse licitum pro baptismo pretium dare: cum tam intrinsecè malum sit rem spiritualem emere, atq; vendere. Vnde Sotus nouam subtilitatem excogitauit, & arguit in hunc modum. Inprimis: si sacramentum emere, esset perinde, ac mentiri intrinsecè malum, neque ad redimendam vexationem, licitum fieret: Quoniam pretium ad redimendam vexationem dare, est sacramentum emere tanquam medium ad propulsandam iniuriam: nam etsi suprema intentio in emptionem sacramenti non feratur, nihilominus illud accipitur tanquã medium, quod ad cauendam vexationem refertur: veluti qui ad redimendam vexationem emeret fauorabilem sententiam iniqui iudicis. Et confirmatur hinc ratio: quoniam quantumuis ille me iurare cogat, quod pecuniam pro sacramento tribuo: nihilominus salua est mea suprema intentio, quod hoc facio ad redimendam vexationem, ob idque nulla subest in iuramento falsitas. Quamobrem subiungit Sotus, quod hæc sententia de redimenda vexatione nõ aliter defensari possit, quam per distinctionẽ emendi, vendendiq; sacramentum. Itaq; etsi vendere sacramentũ, & rem quamcunq; spiritualẽ sit penitus intrinsecè malum, adeò, vt neque ad redimendam vexationem, neq; vlla excogitabili causa licitè fieri possit: pretium tamen pro illo offerre, dicendum

non adeò intrinſecè malum, quin extrema neceſſitas illud permittat. Dat Sotus aliquale exemplum in mutatione ſub fœnore, quæ intrinſecè mala eſt, & in receptione, quam poteſt excuſare neceſſitas. Hæc ſententia Soti reijcitur à Petro de Aragon. Greg. de Valent. & alijs quibuſdam recentioribus. Quia emptio rei ſpiritualis, ſicut etiam venditio intrinſecè, eſſentialiterque eſt mala, & talis ſimonia, qualis in definitione declarata, quæ ita mala, vt nunquam licita reddatur, quocunque fine. Et confirmatur. Simonia eſt intrinſecè mala, quando pretium offertur pro re ſpirituali, quæ pretio æſtimari non poteſt: at hoc contingit in emptione baptiſmi. His additur, quod Actor. 8. D. Petrus Simonem Magum ſimoniæ arguit, quia voluit emere gratiam Spiritus ſancti. Ex quibus patet, quod emptio in ſpiritualibus æquè praua eſt, quam venditio, & in hoc caſu iſtorum relatiuorum par eſt ratio. Neque etiam ad propoſitum facit exemplum, quo Sotus ſuam doctrinam illuſtrare voluit de mutatione ſub fœnore: Cum diuerſa ſit ratio in vſura, & ſimonia. In vſura, quia accipit aliquid pretio æſtimabile vltra ſortem peccat, quia lædit proximum contra iuſtitiam: at qui ſoluit vſuras non lædit contra iuſtitiam, ſed tantum contra charitatem, quia inducit vſurarium ad peccatum. Quæ inductio ceſſat in parato ad mutuandum ſub vſura maximè intercedente neceſſitate eius, qui recipit

cipit mutuum ſub vſura: & ſic recipere mutuum ſub vſura, eamq; ſoluere non eſt ita malum, ſicuti recipere vſuram. In ſimonia verò eadem eſt ratio ementis, pretiumq; ſoluentis, nec non etiam vendentis. Vterq; enim iniuriam rei ſacræ facit, & pretio æſtimat id, quod ſub pretium neutiquam cadit.

Quinto loco præmittendum. Quod parens pro infante ſuo exiſtente in periculo mortis maximum habet ius ad procurandum ei baptiſmum, ne anima pereat, & infans irreparabile damnum incurrat. Qua de cauſa tam patri, quã infanti grauiſsima infertur iniuria, dum denegatur baptiſmus, in quem neceſſitas ſummum ius concedit. Nunc pro reſolutione ſit.

Prima Concluſio. *Si ſacerdos tam inſatiabili deſiderio pecuniæ arderet, quod ſubterfugeret in neceſsitate miniſtrare baptiſmum, niſi pecuniam acciperet, licitum foret ei donare pecuniam, vt ſatiato appetitu per eam, animoque mutato ſuum officium faceret.* Hanc docet Adrian. nec eſt alius, qui eam neget. In hoc caſu nihil ſpirituale emitur, nec aliqua emptio intenditur. Sed ſacerdos ſi recipiat principaliter ob adminiſtrationem baptiſmi, ſimoniacus eſt, & tenetur ad reſtitutionem pecuniæ ſic receptæ.

Secunda Concluſio. *Si ſacerdos, aut miniſter in tali neceſsitate nolit baptizare niſi pro pecunia, ſuamque prauam intentionem exprimat, adhuc licitum eſt ei pecuniam offerre, ſed non ad ſuam inten-*

tionem, puta volendo emere baptiſmum, quem ipſe vendere intendit: ſed ad redimendam vexationem, aut repellendam iniuriam. Hæc eſt nunc communior, & receptior DD. opinio: quam amplectuntur Panorm. Ioann. ab Anania, & plerique alij in hoc cap. & Theologi ſupra allegati, & recentiores. Ratio. Quia hæc non eſt emptio niſi ſola voce dicenda, ſed redemptio vexationis, & amotio impedimenti, quod obſtat, ne ſuum ius pater & infans, qui eius portio eſt, conſequantur. Intentio autem redimentis vexationem nõ debet ferri in emptionem rei ſpiritualis tanquam medium quoddam ordinatum ad remouendam iniuriã, quæ obſtat, quo minus ſpirituale, ſcilicet baptiſmus adminiſtretur: ſed vt pecuniam det tanquam motiuum quoddam, ad propulſandam iniuriam, quam patitur in denegatione rei ſibi debitæ, id eſt, baptiſmi, in quem habet in tali extrema neceſſitate ſummum ius.

Tertia Concluſio. *Non eſt etiam ſimoniacum, ſi adultus in extrema neceſſitate baptiſmi ſit conſtitutus, ſibiq; perſuadeat, quod difficulter ſufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat ad redimendam ſuam vexationem.* Hæc concluſio eſt contra communiorem DD. ſententiam diſtinguentium inter adultum, & infantẽ, vt ſupra ſignificatum. Eam tamen amplectuntur Adrian. loc. cit. Richard. in d. 25. Maior ibid. q. 5. Gregor. de Valent. in d. q. 100. S. Tho. punct. 3. Henric. Henriquez. tom. 1. Theologiæ moral.

ral.lib.2.cap.23. §.3. & alij quidam recentiores. Ratio. Quoniam etiam adultus in necessitate baptismi grauissimã habet causam negligendi tunc peccatum alterius, atq; procurandi per vexationis redemptionem baptismũ: quamuis qui sic pecuniam recipit simoniam committat. Etenim quis certus esse potest, an veram, & sufficientem contritionẽ habeat, quæ sine sacramento ad salutem sufficiat, cũ nemo sciat, an amore, an odio dignus sit, & quisquis meritò timere debeat de sua dispositione. Atque etiã in hoc casu oblatio pecuniæ in adulto est vera redemptio vexationis, pro tuẽdo optimo, necessarioq; iure, quod Christus cõcessit omnibus ad sacramentum saluti necessarium, imò efficax, tutissimumq; remedium.

QVÆSTIO IV.

An infidelibus possit dari pecunia, vt ad fidem conuertantur, baptismumq; recipiant?

PAnormit. Cardin. Anton. & alij in fine huius cap. Cardin. Alexandr. Archidiac. Turrecrem. & alij in cap. Quam pio. 1. quæst. 2. cum Gloss. ibid. Angel. in verb. simonia. 2. num. 13. Syluest. eodem verb. quæst. 8. Dict. 3. S. Antonin. part. 2. tit. 12. cap. 2. §. 1. tractant.

Prima Conclus. *Simonia esset, si quis pecunia*

aut temporali pretio conuersionem alicuius procuraret: ita quod pecunia principalis causa mouens esset infideli, vt fidem, fideique sacramentum acceptaret. Hæc Conclusio est communis DD. locis cit. Et confirmatur ex d. cap. Quam pio. & ratione firma. Conuersio hominis, & susceptio baptismi sunt res spirituales supernaturales, atq; dona Dei. Ergo pro eis pretium dare esset simonia.

Secunda Conclusio. *Si infideles dispositi essent ad fidem suscipiendam, tamen nollent ob paupertatis timorem suscipere, vtpote quia iniusta lucra ex vsura, aut alijs iniquis contractibus acquisiuissent, quæ facti Christiani tenerentur restituere, atq; sic non haberent, vnde apud Christianos viuerent, liceret illis pecuniam, aut temporalia bona promittere, aut offerre pro amouēdis impedimentis.* Hanc in virtute tradunt Panor. Anton. & alij in hoc c. & post eos Summistæ vbi supra. Nec potest aliquis in hac re dubitare. Ratio, quoniam in hoc casu non datur temporale pro spirituali, sed offertur pro amotione obstaculi temporalis impedientis, ne venire possint aut audeant ad fidem, religionemque Christianam.

Tertia Conclusio. *Licitum est etiam temporalibus bonis, aut beneficijs infideles, vt Paganos, Iudæos, aliosque ad deuotionem nostræ fidei prouocare, aut eorum beneuolentiam captare, atque sic diffundere bonum odorem Christi, vt facilius incitentur ad fidem.* In hac Conclusione non est etiam dubium, Quia hoc non est emere conuersionem

ipso-

ipſorum, ſed temporalibus tantum humano modo diſponere, eorumque amicos allicere ad amplectendam fidem. Faciunt pro hac concluſione cap. Qui ſyncera. d.45. & 23.q.4. cap. Debet homo. ex Aug. Epiſt.52. ad Macedonium. Debet,inquit,homo diligere proximum tanquã ſeipſum, vt quem potuerit hominem,vel beneficentiæ conſolatione,vel informatione doctrinæ, vel diſciplinæ correctione adducat ad colendum Deum. & ibid. q.7. cap. Quod autem. Sic etiam B.Syluest.legitur, Paganos temporalibus bonis ad Chriſtianiſmum inuitaſſe, & excitaſſe. Hinc ſicuti licet infideles Iudæos, ac paganos, beneficentiæ, beneuolentiæque ſignis ad noſtram fidem perducere. Ita alienum eſt à Chriſtiana pietate, eos armis, terroribus, ac minis ad Chriſti fidem, & baptiſmi ſuſceptionem cogere, ex traditis à S.Thom. 2.2. quæſt. 10. art. 8. & Commentatorib.eius ibid. Richard. in 4. d. 6. art. 3. q. 3. Palud. in eod. d. 4. q. 4. art. 3. Durand. ibid. quæſt. 6. Soto d. 5. quæſt. vnica. art. 10. Couarr. in Regul. Peccatum. part. 2. §. 10. num. 1. & alijs communiter alibi per d.cap. Qui ſyncera. cap. Maiores. de baptiſmo, & eius effect. cap. Sicuti Iudæi. de Iudæis. Quamuis Soto in 4. d. 4. q. vlt. Gabriel. ibid. quæſt. 2. Dub. 5. & Alphonſus Caſtrenſis lib. 2. de iuſta hæret. punitione. cap. 14. contrarium ſentiat. Nempe poſſe infideles Chriſtianis principibus ſubiectos compelli ad

fidem, quæ tamen opinio communiter nunc saniori DD.censura reijcitur.

CAPVT X.

Breue est, non summatur.

INNOCENTIVS III. Vigiliensi Episcopo.

Cum sit Romana, & infra) Consultationi tuæ respondemus, quod nihil pro Ecclesiarum consecratione potes, vel debes præter procurationem exigere.

PRo huius capitis pleniori explicatione ponuntur aliquæ Conclusiones.

Prima Conclusio. *Pro Ecclesiæ vel etiam altaris consecratione sine simoniæ crimine nihil pretij potest exigi.* Est communis omnium in hoc cap. & in cap. Statuimus. 1. q. 1. & cap. Placuit. 1. q. 2. & confirmatur in eisdem cap. Deinde, Consecrare Ecclesiam, vel altare, est actus spiritualis. Ergo nihil potest pro eo exigi.

Secunda Conclusio. *Episcopus, aut eius ministri, siue clerici possunt accipere munuscula, quæ pro consuetudine solent offerri in huiusmodi consecrandi actibus, non tamen sunt exigenda.* Cardin. Alexand. & Turrecrem. in d. cap. Placuit. Consuetudo enim videtur hæc recipere in sustentationem, aut merè donationis titulo gratis offeruntur. Vnde non sunt ex pacto danda, aut exigēda. Quia etiam modicū quantumcunq; detur

detur ex pacto in ſpiritualibus, inducit ſimoniam. Gloſſ. & DD. infra. c. Etſi quæſtiones, & faciunt c. Ex tuæ. & c. Tuæ infra hoc tit.

Tertia Concluſio. *Epiſcopus in conſecratione Eccleſiæ poteſt moderatam procurationem exigere.* Hæc eſt communis etiam omnium opinio in d. can. Procuratio autem nihil aliud eſt, quam expenſæ neceſſariò faciendæ pro victu, & potu Epiſcopi, & ſuorum, aut etiam ſuſtentatione equorum, dum Eccleſiam conſecrat. per notata à DD. in cap. Romana. §. Procurationes autem. de cenſib. & exact. in 6. Imò notant Hoſtienſ. & poſt cum Panormitan. alijque in hoc cap. quod Epiſcopus conſecrans poteſt exigere procurationem, etiamſi Eccleſia conſecranda ſit vicina Epiſcopatui, ſiue habitationi Epiſcopi, vel etiam in eadem ciuitate, non ſecus atque procuratio debita Viſitatoribus ratione viſitationis Eccleſiarum debetur etiam ab Eccleſijs, quæ ſunt in propria ciuitate. cap. Venerabili. de cenſibus. & Doctores communiter per text. ibid. Sed circa hoc noſtrum c. Doctores mouent Dubium. *An etiam in alio caſu, præterquam in textu expreſſo debeatur Epiſcopo procuratio.* Vt ſi exempli gratia, reconciliaret Eccleſiam violatam, vel altare conſecraret Abbati, aut Abbatiſſæ benedictionem impenderet: & ſic de ſimilibus? Cardinalis, Felin. Anton. & communis in hoc capite, & in cap. Propoſuiſti. de conſecratione Eccleſ. vel altar. ſentiunt, quod

quod in nullo casu prælato procuratio debetur in exercitio sui officij, nisi in casibus in iure expressis: & sic cum ius tantum concedat in consecratione Ecclesiæ, & visitatione, non est extendendum ad similes actus. Panormit. & post eum Ioann.ab Anania in hoc cap. censent in casibus similibus expressis procurationem debitam. Non enim possunt omnes iuris articuli lege complecti. l. Non possunt. ff. de legib. & cap. Cum dilecta. de confirmat. vtil.vel inutil. His additur, quod vbi est eadem ratio, & omnimoda similitudo, non dicitur lex extendi, sed casus sub eiusdem legis dispositione includi. per Gloss. Valde notabilem, & iura ab eadem allegata.in cap.1. in verb. Italia. de tempor. ordinand. Facit etiam text. in l.Nominis, & rei.§.Verbum. ff.de verb.significat. & in l. His. C. de reuocand. donat. ibi: Satis etiam tacitè, & cautum putamus, quem vt singularem ad hoc notat Bald. in Rubr. C. de Nautico fœnor. Nec dicitur omissum, quod eadem ratione includitur per text. 2. §. licet. de translat. Episcop. Et hæc postrema sententia verior, æquiorque videtur, ob rationem, & iura allegata, Nec enim talis procuratio datur pro vllo labore, aut antecedenti, aut comitanti actus consecrationis: sed pro sustentatione Episcopi, & suorum, qui laborant in spiritualibus. Iuxta enim Apostolicam traditionem, Non est ligandum os boui trituranti.

CAPVT

CAPVT XI.

Conuictus de ſimonia deponendus eſt, idem in infamato, qui ſe purgare non poteſt.

Idem Toletano Epiſcopo.

DE hoc autem, quod Epiſcopus Exonien. Archidiac. beneficia, & cuidam clerico ante electionem ſuam prioratum dicitur promiſiſſe, vt vterq; conſentiret eidem: tuæ prudentiæ reſpondemus, quod ſi manifeſtum eſt eundem Archidiaconū & clericum ob cauſam illam promiſſa recepiſſe, aut exinde confeſſi fuerunt in iure, vel legitimè conuicti, ab altaris miniſterio ſunt perpetuò deponendi. Si verò id manifeſtum eſt, nec tamen inde conuicti, vel confeſſi fuerint, ſed tantum publica laborant infamia, eis canonica purgatio debet indici: in qua ſi defecerint, tanquam auctores ſint tanti ſceleris, puniendi. Regem autem, & principes eius debes inducere, vt ſi qua receperint à præfato Epiſcopo, vt eius electioni præſtarent aſſenſum: Eccleſiæ Exonien. ſine diminutione reſtituant, cum ea ſine graui ſuæ ſalutis periculo retinere non poßint.

Caſus literalis ſecundum Bernard. Panormit. & alios eſt talis huius cap. Epiſcopus Exonienſis ante ſuam electionem promiſit Archidiacono quoddam beneficium, & cuidam clerico quendam prioratum, vt vterque ſuæ electioni conſentiret. Item Rex, & alij Principes

cipes pecuniam acceperunt, vt electioni consentirent, quæsiuit Archiepiscopus quid sibi agendum foret super prædictis. Respondet Pontifex: quod si notorium est, dictum Archidiaconum, & clericum recepisse promissa ob causam illam, vel exinde confessi fuerint in iure, vel legitimè conuicti: ab altaris ministerio sunt perpetuò deponendi. Si verò non est notorium, nec conuicti sunt, nec confessi, sed publica laborant infamia, indicenda est illis purgatio, in qua si defecerint, sunt puniendi. Rex autem, & principes sunt inducendi, vt si quæ receperunt à dicto Episcopo, vt electioni præstarent assensum, Ecclesiæ Exonien. restituant, cum ea sine periculo animæ retinere non possint.

Circa Gloss. & text. aliqua notanda. Primo, Pari pœna afficitur in simonia is, de cuius crimine notoriè constat, & confessus, vel conuictus. Panormitan. Ioann. ab Anania. Secundo. Infamato de simonia indicitur Canonica purgatio, de qua in titu. de purgat. canon. Etsi defecerit in purgatione, punitur vt auctor sceleris.* Tertio. Circa Gloss. in verb. In iure, cum dicit, quod confessio extra iudicium non præiudicat secundum Abbatem. Felin. aliosq; intelligendum, quantum ad plenum, vt Abb. loquitur, siue vt clarius dicamus, quantum ad pœnam criminis, facit tamen indicium ad torturam, vt tenet Gloss. l. cap. 5. ff. de adult. quæ communiter recepta est ab au-

ab auctoribus. Felin.in cap. Olim. num.5. de rescript. Decio. in cap. At si clerici. num.17. de indicijs. Marsil.in sing.310.incip.Credo te scire. Iul. Clar. lib.5.sentent.§.fin. practic.crimin. quæst.21.num.31.& alijs passim alibi. Felin.tamen sex hic ponit limitationes illius dicti Gloss.quod confessio extra iudicium non generet præiudicium ad quem remitto lectorem, cum non multum faciant ad nostrũ propositum. Cardin.etiam multas contra text.facit oppositiones, quas etiam breuibus resoluit. Quæ propterea spectant ad intelligentiam eorum, quæ in text. difficultatem habere possunt, materiamque simonię tangunt, nunc in quæstione resoluentur.

QVÆSTIO I.

An & quomodo locum in Electione ad dignitates, & Ecclesiastica munia, seu beneficia simonia habeat?

ANte resolutionem paucis quędam sunt prænotanda.

Primum. *Electio, vt in præsenti de ea agimus, est alicuius personæ ad prælaturam, siue dignitatem, canonicè facta vocatio.* Vel alio modo. *Est quædam ad prælaturas, vel beneficia Ecclesiastica vacantia, ab his ad quos pertinet ritè facta optio.*

Secun-

cipes pecuniam acceperunt, vt electioni consentirent, quæsiuit Archiepiscopus quid sibi agendum foret super prædictis. Respondet Pontifex: quod si notorium est, dictum Archidiaconum, & clericum recepisse promissa ob causam illam, vel exinde confessi fuerint in iure, vel legitimè conuicti: ab altaris ministerio sunt perpetuò deponendi. Si verò non est notorium, nec conuicti sunt, nec confessi, sed publica laborant infamia, indicenda est illis purgatio, in qua si defecerint, sunt puniendi. Rex autem, & principes sunt inducendi, vt si quæ receperunt à dicto Episcopo, vt electioni præstarent assensum, Ecclesiæ Exonien. restituant, cum ea sine periculo animæ retinere non possint.

Circa Gloss. & text. aliqua notanda. Primo, Pari pœna afficitur in simonia is, de cuius crimine notoriè constat, & confessus, vel conuictus. Panormitan. Ioann. ab Anania. Secundo. Infamato de simonia indicitur Canonica purgatio, de qua in titu. de purgat. canon. Etsi defecerit in purgatione, punitur vt auctor sceleris.* Tertio. Circa Gloss. in verb. In iure, cum dicit, quod confessio extra iudicium non præiudicat secundum Abbatem. Felin. aliosq; intelligendum, quantum ad plenum, vt Abb. loquitur, siue vt clarius dicamus, quantum ad pœnam criminis, facit tamen indicium ad torturam, vt tenet Gloss. l. cap. 5. ff. de adult. quæ communiter recepta est ab au-

ab auctoribus. Felin.in cap. Olim. num.5. de rescript. Decio. in cap. At si clerici. num.17. de indicijs. Marsil.in sing.310.incip. Credo te scire. Iul. Clar. lib.5. sentent. §.fin. practic. crimin. quæst.21.num.31. & alijs passim alibi. Felin. tamen sex hic ponit limitationes illius dicti Gloss. quod confessio extra iudicium non generet præiudicium ad quem remitto lectorem, cum non multum faciant ad nostrũ propositum. Cardin. etiam multas contra text. facit oppositiones, quas etiam breuibus resoluit. Quæ propterea spectant ad intelligentiam eorum, quæ in text. difficultatem habere possunt, materiamque simonię tangunt, nunc in quæstione resoluentur.

QVÆSTIO I.

An & quomodo locum in Electione ad dignitates, & Ecclesiastica munia, seu beneficia simonia habeat?

ANte resolutionem paucis quędam sunt prænotanda.

Primum. *Electio, vt in præsenti de ea agimus, est alicuius personæ ad prælaturam, siue dignitatem, canonicè facta vocatio.* Vel alio modo. *Est quædam ad prælaturas, vel beneficia Ecclesiastica vacantia, ab his ad quos pertinet ritè facta optio.*

Secun-

Secundum. Quandoquidem Electio recta, & Canonica, est medium diuinitus adinuentum, per quod homo vocatur ad regimen animarum, & munera in Ecclesiastico statu exercenda, cadit sub materiam simoniæ: vt apertum est ex hoc c. & alijs pluribus, & communi omnium rectè sentientium consensu.

Tertium. Ambitio, quæ inordinatus appetitus honoris est, & fomentum, & incendium præbet simoniæ in electionibus. Ambitio autem dicitur ab Ambio, quod est ambitionibus appetere secundum Nonium. Ab hoc verbo venit ambitus. de quo in C. & ff. ad L. Iul. de ambitu. siue, quod is, qui non suæ virtuti confidit, non rectè graditur, sed per circuitum, siue, quod Romani, qui honores peterent, singulos circumibant, prehensantes, rogantesque, vt se in suffragijs adiuuarent: siue, quod qui pro adipiscendis honoribus solliciti sunt, cum rogant, exordio quodam longiore, & verborum circuitu vtuntur, prout admodum benè, accommodateque doctissimus Menochius loquitur. lib. 2. centuria 5. casu 401. num. 2. de arbit. iudic. qq. Ambitio autem, & ambitus differunt, vt etiam Laurent. Valla. lib. 4. Elegant. cap. 19. animaduertit. Ambitio enim est in animo: Ambitus in actu. Et sic secundum Theologos dicere possumus, & verè dicimus, quod ambitio sit inordinatus appetitus honoris, siue peccatum voluntatis, ambitus autem operis. Illum autem, quem

quem leges Imperatorum, & ciuiles ambitum appellant in polyticis, nunc Pontificum constitutiones simoniam appellant in Ecclesiasticis. argum. eorum, quæ Bartol. in l. vnica. ff. ad L. Iuliam. de ambitu. Cynus. Salycet. Albert. & alij in l. 1. C. eodem titu. adferunt: etiam Menoch. loco cit. num. 19. expresse notat.

Quartum. Quanto odio sit persequenda, quamque detestabilis sit simonia in electionibus ad dignitates, atque munia Ecclesiastica, abunde nos docent constitutiones Imperatorum ciuiles, nec non diuersorum temporum leges, & Ethnicorum veterum exempla, qui omni studio laborarunt, ne ambitus in magistratibus, & publicis muneribus, locum sibi vendicaret. Atque inprimis se offert insignis illa constitutio in l. Si quenquam. C. de Episcop. & cleric. quæ cum admodum insignis sit ad nostrum institutum, placuit ipsam hic de verbo ad verbum inserere. *Si quenquam vel in hac vrbe regia, vel in cæteris prouincijs, quæ toto orbe diffusæ sunt, ad Episcopatus gradum Deo auctore contigerit, puris hominum mentibus, nuda electionis scientia, syncero omnium iudicio proferatur. Nemo gradum sacerdotij venalitate pretij meretur: quantum quisque mereatur, non quantum dare sufficit æstimetur. Profecto enim quis locus tutus, & quæ causa poterit esse excusata, si veneranda Dei templa pecunijs expugnentur? quem murum integritatis, aut vallum fidei prouidebimus, si auri sacra fames penetralia veneranda proserpit? Denique quid cautum esse*

tum esse poterit, aut securum si sanctitas incorrupta corrumpitur? Cesset altaribus imminere prophanus ardor auaritiæ, & à sacris aditis repellatur piaculare flagitium. Ita castus, & humilis nostris temporibus eligatur Episcopus, vt locorum quocunque peruenerit, omnia vitæ propriæ integritate purificet. Non pretio, sed precibus ordinetur. Antistes tantum ab ambitu debet esse sepositus, vt quæratur cogendus: rogatus recedat, inuitatus effugiat, sola illi suffragetur necessitas excusandi. Profecto enim indignus est sacerdotio, nisi fuerit ordinatus inuitus. Cum sanè quisquis hanc sacram, & venerandam antistitis sedem pecuniæ interuentu subijsse, aut si quis, vt alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepisse detegitur: instar publici criminis, & læsæ maiestatis accusatione proposita: à gradu sacerdotij retrahatur: nec hoc solum deinceps honore priuari, sed perpetuæ quoque infamiæ damnari decernimus, vt eos, quos per facinus coinquinat & æquat, vtrosque similis pœna comitetur.
Atque hæc Augustus Imperator in dicta lege. Huic adiunguntur Leges in C. & ff. ad Leg. Iuliam. de ambitu. & in ff. l. vnic. Si quis ambitu in municipio magistratum, aut sacerdotium petijsset, per senatusconsultum in centum aureos, cum infamia puniebatur. In quo loco etsi Gloss. Accursij sacerdotium intelligat dignitatem sæcularem, tamen Gulielmus Budæus in annotat. ad dictam l. 1. aliter intelligendum de sacerdotijs aduersus Accursium ostendit, vt etiam Menoch. loc. cit. insinuat.

nuat. Caius Petilius tribunus plebis Caio Fabio Augusto, & C. Plantio Coss. legem tulit, qua largitiones illorum, qui honores pecunia mercarentur, graui damno, & pœna mulctabantur, ambitusque seuerissima disciplina, ac graui censura vindicabantur: vt meminerunt Liuius 1. Decad. lib. 7. & Alexand. ab Alexand. genial. dierum. lib. 3. capite 7. Cincius etiam lege munerali grauissimas pœnas decreuit in eos, qui à quouis candidato munus, donumque suffragij causa acciperet. De qua re mentionem fecerunt Cicero lib. de Senectute. Liuius 3. Decad. lib. 4. Tacit. lib. 11. Alexand. ab Alex. vbi supra. Andreas Tiraquell. de nobilitate capite 29. Fuit etiam lex Calphurnia à C. Calphurnio Pisone ædita contra illos, qui mercede corrupti, munereúe deliniti, candidatis obuiauissent, quique pretio illos sectati essent, aut si prandium ad captandos animos, aut quid muneris obtulissent. Cui legi præter alias pœnas pecuniaria etiam mulcta apposita fuit. De hac lege Alexand. vbi supra. Zasius in Catalogo legum antiquarum. Paulus Manutius de legibus Romanis. Tiraquellus in annotat. ad Alexand. ab Alexand. in dicto cap. 17. Menochius & alij alibi. Tandem à senatusconsulto cautum extitit, vt candidati ante inita suffragia nec conuiuarentur, nec munera mitterent, neque pecuniam deponerent, vt Alexand. testatur, & satis colligitur ex

Plinio Iuniore lib. 6. epist. 19. Cic. in orat. pro Murena. & ex d. l. 1. ff. ad L. Iuliam. de ambitu. Harum, aliarumque legum præscripto prodijt memorabile, & seuerum illud exemplum. de Q. Coponio, qui vini amphoram ei, cuius suffragio magistratum petebat, dono dederat, ideoque ambitus condemnatus, pœnas luit, vt Auctores sunt Plinius lib. 35. natural. Historiæ cap. 11. Alexand. loc. cit. & Menoch. Si Imperatores, & Ethnici tam ritè, integreque voluerunt sine ambitu, donis, & pretio promotiones ad sæcularis honoris insignia fieri: Quanto magis conuenit Ecclesiasticas dignitates, & honores, sine omni ambitus, & simoniæ suspicione acquiri. argum. cap. Sancimus. 1. quæst. 7. & eorum, quæ Gloss. Archidiac. Cardin. Alexand. Turrecr. & alij ibidem dicunt. Quando enim dignitates Ecclesiasticæ vacant, sæpè contingit multos circumire, atque ambire suffragia muneribus, magnificis promissionibus, nec non verborum illecebris in suam sententiam pertrahere: sæpè etiam non tantum prandia, sed etiam sumptuosa nocturna conuiuia solent ambientes adornare ad præparandos, captandosque eorum animos, qui suffragijs patrocinari possunt, quibus modis, & practicis humanis non tam Spiritus sancti gratia impetratur, quam spiritus Simonis instruitur. Atque rarò accidit, vt illæ electiones bonũ sortiantur exitum, quæ tam malo sunt inchoatæ principio. c. principatus. 1. q. 1.

1.q.1. Salutares enim electiones salutaria præcedunt opera, quibus Dei gratia acquiritur ad dirigendum bonum Ecclesiæ, & animarum salutem. Infœlicissima est enim eorum conditio, qui ambitione, quæ nunquam quieta est, ac auaritiæ ardenti desiderio ad Ecclesiasticos honorum titulos tendunt. Maiores enim nostri, quibus propria salus chara, & humanarum mentium imbecillitas nota, atque etiam culminis Ecclesiastici periculum perspectum, omni conatu Episcopatus, aliasque prælaturas fugerunt, ne se tanto periculo exponerent, atque facilè in foueam inciderent. Quid enim, ait, D. Hieronym. in illa verba Hieremiæ. cap. 5. (clerici eorum non proderunt eis) eos iuuare poterit Episcopi nomen, & presbyteri, vel reliquus ordo Ecclesiasticus: cum magis grauentur dignitatibus suis, & potentes potenter tormenta patiantur? Sic sanctus Gregorius ne ad Pontificatum promoueretur, latebras quæsiuit, casumq; suum deplorat, quod pro sua electione non potuerit in perpetuum in monasterio vitam agere, sed compulsus fuerit Cathedram Petri assumere, vt clarum est ex sua Epist. ad Leandrum, quæ moralibus suis præfigitur. Sic B. Augustin. testatur se nunquam iuisse ad ea loca, quæ Episcopo carebant, ne ipse ad Episcopatum cogeretur. serm. 1. de communi vita cleric. Quã magno studio etiam D. Chrysost. Episcopatum fugerit, eius liber de sacerdotio facilè in-

dicat Gregorius Nazianzenus ob diuinarum literarum ſcientiam ſingularẽ Theologi nomen ſortitus, ad extremum ſucceſſore delecto Epiſcopatum dimiſit, vt totum ſe contemplationi, & diuinæ ſapientiæ traderet. Atq; idem ſtatim preſbyter creatus, præſul inſtitui debebat, niſi clam ſe ab Eccleſia proripuiſſet, vt curas mentem humi detorquentes, ac deprimentes effugiſſet, vt Gregorius preſbyter in eius vita refert, quæ habetur in 3. tomo Surij. 9. Maij loquitur. Sic D. Thom. (vt alios omittam) Aquinas cognomine, cum ei à Clemente Quarto Archiepiſcopatus Neapolitanus offerretur, non ſolum eum recuſauit, ſed etiam cum humilitate maxima eum deprecatus eſt, ne in poſterum tales honores offerret. Sed & illud memorabile eſt relatum à D. Anton. 2. part. tit. 3. cap. 5. §. 2. verſus finem de Goffredo priore Clarauallen. qui cum electus fuiſſet in Epiſcopum Tornacen. & ab Eugenio Papa, & S. Bernard. cogeretur ſubire onus, in terram proſtratus dixit. Monachus fugitiuus eſſe potero, ſi hinc me eijcitis. Epiſcopus autem nunquam ero: & ſic dimiſſus fuit. Cum autem prædictus Goffredus mortuus apparuiſſet cuidam charo ſibi, interrogatus ab eo de negotio illius Epiſcopatus, quod non acquieuerit iuſſus, ſi fuiſſet illud Deo placitum. Reſpondit, reuelatum eſt mihi à ſanctiſſima Trinitate, quod ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum, eſſem de numero reproborum. Vtinam

nam

nam autem hoc tempore multi, qui nunc non tantum ambiunt Episcopatus, aliasque in Ecclesia dignitates, sed etiam de eis noctes, diesque somniant, & si vacent, equis velisque contendunt, vt consequantur, saperent, intelligerent, ac nouissima prouiderent, non se offerrent, nec pretio, muneribus, promissionibus, blanditijs, atque vijs pluribus periculis plenis quærerent eas in Ecclesia Cathedras, quas seniores, & patres nostri, quibus vitę merita suffragabantur, quibus diuinarum literarum supellex inerat, quos rerum humanarum contemptus commendabat, & zelus animarum comedebat, contempserunt. Si enim Patres nostros interrogaremus, dicerēt nobis veritatem. Nunc autem ambitione, & auaritia excęcati ea, quæ nobis obsunt, appetimus, cum labore, & dolore quærimus id, ꝙ cum anxietate, & cruce possidemus, metu, timore, & tremore in vitæ fine relinquimus. Quid aūt in dignitatibus homines appetant, vtrū lucrum animarum, vel lucrum bursarum, rectè ait, Peraldus Episcopus Lugdu. tom. 2. virtutū & vitiorum. in tract. de superbia. c. 6. propè fin. vtrū honorem, vel laborē, satis apparet, si honores, & diuitiæ ab officijs separentur. Nunc quādo Episcopatus pinguis vacat, omnibus in prōptu est ad velandam ambitionem Apostolicum illud dictum 1. ad Tim. 3. Qui Episcopatū desiderat bonū opus desiderat. Quibus hoc significatū velim cū D. Greg. in past. 1. part. c. 8. ꝙ Apost.

 illud

illud dixit, quando ille, qui plebibus præerat, primus ad martyrij tormenta ducebatur, & sic nihil aliud erat, quod in Episcopatu appeti posset, nisi bonum opus. D. Augustin. lib. 19. de Ciuit. Dei. cap. 19. cuius auctoritas adfertur à Gratiano. 8. quæst. 1. cap. Qui Episcopatum. in hunc modum Apostoli mentem declarat: Exponere voluit, quid sit Episcopatus, quia nomen est operis, non honoris: Græcum est enim atque inde ductum vocabulum, quod ille, qui præficitur eis, quibus præficitur, superintendit, curam scilicet eorum gerens, ἐπὶ quippe, super, σκοπὸς verò intentio est. Ergo Episcopos, si velimus latinè, superintendentes possumus dicere, vt intelligat non se esse Episcopum, qui præesse dilexerit, non prodesse. Itaque à studio cognoscendæ veritatis nemo prohibetur, quod ad laudabile pertinet otium. Locus verò superior sine quo populus regi non potest, etsi ita teneatur, atque administretur, vt decet, tamen non decenter appetitur. Sic Augustin. Alia quæ spectant ad pleniorem huius loci explicationem, videri poterunt apud D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 1. & Commentatores eius ibidem. Sotum lib. 10. de iure, & iust. quæst. 2. art. 1. Aliter etiam exponitur. Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, sed non benè. Nec valet, inquit, Perald. loc. cit. Qui Episcopatum, &c. Ergo desiderium Episcopatus est bonum: sicut non valet: Latro qui vult furari bonam

cappam,

cappam, bonam rem desiderat, scilicet bonam cappam. Ergo eius desiderium bonum est. Huic Expositioni consentit D.Chrysost. Hom.10.in 1.ad Timoth.in d.verba Apostoli. statim à principio. Dicturus, inquit, de Episcopatus officio, cuiusmodi esse Episcopum deceat,indicat,&c. Quid autem, ait, (si quis Episcopatum desiderat) non culpo, non improbo, opus quippe regiminis est. Si quis hunc idcirco appetit, non principatus, ac dominationis fastu, verum cura regiminis, & charitatis affectu, nõ improbo, bonum quippe desiderat opus.Quippe & Moyses eam rem appetijsse dicitur. Verum ille huiusmodi potentiam, ambitumq; dominandi nequaquam quæsiuit, sed eam rem ita cupiuit, vt illi diceretur. Quis te constituit Principem, & iudicem super nos? Si quis ergo ita desiderat,desiderat benè.Hucusque ille. Non igitur omnis, qui Episcopatum desiderat,benè eundem cupit. Cui conforme est aliud D.Chrysost.Homil.35.in Math. in opere imperfecto dictum: Opus quidem desiderare bonum,bonum est: Primatum autem honoris concupiscere, vanitas est. Primatus enim fugientem se desiderat: desiderantem se horret: sed nunc redeundum ad ceptum iter.

Quintum. Quatuor vijs solet ingressus ad Ecclesiasticas dignitates, honores, & munia patere. Abusu sæcularis potestatis,vel alterius cuiuscunq; potentis: sanguinis illicita affe-

 ctione,

ctione, siue amore carnali: Simonia,& recta, siue canonica electione, quæ est via Dei, id est, diuinitus in Ecclesia instituta. Hinc illi versus.

Quatuor Ecclesias portis intratur ad omnes:
Cæsaris: & Giezi: sanguinis: atque Dei.
Prima patet magnis, & nummis altera, charis
Tertia, sed paucis quarta patere solet.

His præmissis nunc deueniendum est ad resolutionem.

Prima Conclusio. *In electione ad dignitates, & prælaturas Ecclesiasticas locum quandoq; sortitur simonia.* Conclusio est certissima, nec ab vllo negatur. Et prob. ex hoc cap. & infra c. Mathæus. & 8. q. 3. c. 1. & 2. Ratio etiam clara est: Electio ad dignitates Ecclesiasticas est via ad spiritualia. Quando ergo pecunia aut pretio æstimabile interuenit, est simonia.

Secunda Conclusio. *Omnis pactio, aut promissio alicuius rei temporalis in electione inducit simoniam.* Hæc quæ communiter etiam à DD. tenetur, probatur ex hoc cap. cap. fin. de pact. & 1. quæst. 2. cap. Quam pio. In spiritualibus omnis pactio, & conuentio cessare debet. Notandum, quod pactum, aut promissio potest esse de aliquo, quod tacitè, siue iure, siue natura inest, vt si aliquod beneficium ex fundatione, erectioneque habeat residentiam: aut est dignitas electiua, quæ sacerdotium requirit de iure, vt Episcopatus, Decanatus, &c. aut beneficium ex institutione primæua tenetur

dare

dare quatuor,aut quinq; modos siliginis pauperibus certi loci,& sic de similibus. Aut premissio,siue conuentio est de aliquo,quod iure non inest, vt exempli gratia: Monachi in electione Abbatis conueniunt, vt quicunq; futurus est Abbas, præbebit consensum, vt Ecclesiæ incorporatæ monasterio in posterum conferantur seniori conuentus, & in euentũ quo ab illo recusetur, proximo, & sic de reliquis. Aut Canonici in electione Episcopi pactum ineunt,quod Episcopus ipsis preces primas,quando priuilegio,aut consuetudine habent,in initio Episcopatus impertiri ad aliqua beneficia vacatura,teneatur dare:aut quod Episcopi correctioni non subiacebunt,sed Decani, & capituli per omnia: atq; ad id iuramẽto se astringunt, antequã ad electionem procedant, & de similibus similis est ratio.

Tertia Conclusio. *Nullum pactum,aut stipulatio, siue promissio de eo,quod iure, & natura inest in electione, aut prouisione facit electionem, aut prouisionem simoniacam.* Ratio est: quia quod natura inest in spiritualibus, aut eis annexis sine simonia potest deduci in pactum expressum, modò aliter non deducatur in pactum, quam inest arg.c.ad audientiam. 2.de rescript. Gloss. ibid. & c. Significasti,de elect. & arg.l.3, ff.de legat.1. Felin.in d.c.Audientiam.num.8. vers.Exprimere quod inest. Panormit. in cap. olim.1.de restitut.spoliat.num.6. Anton. ibid. nu.1. & latius in c. Cum M. Ferrar.de constit.

num.

num. 51. Ioann. Imolen. in cap. fin. de pact. num. 2. & in cap. Significatum. de præbend. Iason in d.l.3. de legat. 1. num. 16. Pro hac sententia sunt etiam Damas. Vincent. & Tancred. allegati à Cardin. Alexand. & Archid. 8. quæst. 3. in summa. Martin. Nauar. in Manual. Confess. cap. 23. num. 100. & lib. 5. consil. in tit. de simonia. consil. 2. num. fin. & alibi. Pro hac conclusione facit regula in d.l.3. de leg. 1. posita à Gloss. & à Bart. Castren. Ioanne Imolen. Iason. & alijs ibidem explicata. Expressio conditionis per eum modum qui tacitè inest, nihil operatur.

Dubium autem hic esse potest: Quid si canonici iurent inuicem ante electionẽ, & quilibet eorum, quod factus Episcopus seruabit aliquid, vel non alienabit, &c. Cardin. Alexand. in summa. 8. quæst. 3. respondet, quod tale iuramentum valet, nec est simoniacum, nisi alia ratione esset perniciosum Ecclesiæ, quia tunc non esset licitum iuramentum, nec seruandum. cap. Sicut. 2. de iureiuran. & ibi Panormit. & alij DD. & ita videtur tenere Gloss. Facit text. in cap. Talia in fine. Ratio secundum Cardinal. quia talis promissio non videtur facta magis contemplatione, vel fauore vnius, quam alterius, nec ad corrumpendum eos, qui habent dare vota magis pro vno, quam pro alio, quia huismodi à singulis facta promissio, tollit suspicionem simoniæ: sicuti in simili dicit Ludou. Roman. in l. stipulatio

hoc

hoc modo concepta. ff.de verbor. obligat. reciprocum pactum de succedendo inter plures fratres valet, quod alias non valeret.l.fin. C.de pact. Alia tamen ratio foret, si huiusmodi pacta essent perniciosa, aut tenderent ad tollendum, siue diminuendum plenitudinem potestatis eligendi, per ea, quæ allegat Card.

Respondetur secundum dicta, si faciant pacta inuicem, & ea iuramento confirmant pro vtilitate Ecclesiæ circa ea, quę iure insunt, valent pacta, nec committitur simonia: & hęc est communissima sententia Theologorum, & fortè ita intelligit Cardin. Alexand. Si autem faciant alia, quæ non insunt iure, committitur simonia per iura allegata in conclus. In spiritualium acquisitione omnis conuentio, & pactum abesse debent. Quod sine dubio locum habet, quando Canonici, aut eligentes pacta, aut conuentiones etiam iuratas adhibent, quibus libertas eligendi, siue electi restringitur contra ius, & canones, & carnali libertati habenæ laxantur. Contingit quandoque in electionibus, quod Electores ita pactis, conuentionibus, & quod peius est etiam iuramentis manus, pedesque eligendi ligent, vt absque eorum consensu vix exequi possit suum officium. Quando autem huiusmodi pacta fiunt, si sint illicita contra iura, aut Episcopalem auctoritatem, non ligant, etiam iurata: Quia iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis: aut contra bonum publicum

cum, animarumque salutem, per ea, quæ au-ctores adducunt de obligatione iuramenti, & colligunt Angel. in verb. Iuramentum. 3. & Syluest. eodem verb. 4. Si autem dubitatur, an possint huiusmodi conditiones, & pacta seruari cum debito pastoralis officij regimine, & executione petenda est absolutio iuramenti à Pontifice, cuius auctoritate sunt admittenda, vel reijcienda huiusmodi capitula iurata. Quando autem pacta apponuntur in electionibus, quæ tacitè non insunt, & alias sunt simoniaca tantum quia prohibita, si fiant cum conditione, quod Pontifici fideliter exponantur, & cum eius beneplacito fiant, & admittantur, non inducunt simoniam. Dictum in Conclusionis ratione, prout etiam Conclusio intelligenda (modo aliter non deducatur in pactum, quam iure inest) quia si deducitur aliquid plus, vel aliter in pactum, quam inest, simonia committitur. Felin. Nauarr. & alij: Sic si quis in pactum deducat obligationem ad antidora in spiritualibus, committitur simonia: quia alio modo requiritur, quam prius inest, Inerat enim prius obligatio naturalis, & pacto inducitur ciuilis. Dicitur autem ea obligatio antidoralis, quæ nascitur ex beneuolentia, aut grati animi significatione. Faciunt ad huius Dicti confirmationem ea, quæ DD. docent in materia vsurarum, quod in mutuo sine vsura, obligatio antidoralis non valeat deduci in ciui-

in ciuilem, per conuentionem, aut pactum. S. Thom. 2. 2. q. 78. art. 2. ad 2. 3. & 4. Conrad. de contract. q. 46. conclus. 4. Gabr. in 4. d. 15. q. 11. art. 1. Syluest. in verb. vsura 1. q. 2. Gloss. & Archidiac. 14. q. 3. cap. Si quis fœnerauerit. Ioan. ab Anania. Cardin. & Panormit. in cap. Consuluit. de vsur. Bald. in Rubr. C. de vsura. col. 1. Decius in l. Rogasti. §. Si tibi. colum. fin. ff. si certum petatur. Ancharan. in reg. Peccati venia. q. 8. de reg. iur. in 6. & alij alibi. De qua re latius actum est à nobis in Comment. de cap. Consuluit. q. 2.

Quarta Conclusio. In electione simonia committitur, quando vota pecunia, aut pretio comparantur. c. Mathæus. & c. Nobis infra hoc tit. c. Cum super. de confess. Felin. Panor. Anton. & communiter DD. in d. c. Mathæus. Quod veritatem habet etiam secundum DD. si quis vnum tantum votum pecunia emeret, aut promissione alicuius temporalis acquireret: & sic prauitas vnius inficit totum actum electionis.

Quinta Conclusio. *Conferens, aut promittens beneficium Ecclesiasticum ad hoc, vt eius vocem, aut suffragium in electione ad dignitatem, aut aliud Ecclesiasticum munus obeundum consequatur, crimen simoniæ incurrit.* Est communis DD. in hoc c. & probatur per idem cap. Licet enim beneficium sit quid spirituale, tamen emolumenta, quæ beneficium consequuntur, & ex eo dependent, sunt tẽporalia, & pretio æstimantur.

Vnde

Vnde qui beneficium dat, aut promittit, vt suffragium in electione ad dignitatem acquiratur, simoniæ crimine se maculat. Eadem ratione hæc pacta sunt simoniaca. Ego promitto te eligere, & tu me. Vel conuenio tecum, vt meum nepotem nunc ætatem habentem eligas, & ego eligam tuum in proxima instante electione. Solent enim quandoque dicere maiores Canonici. Canonizemus nepotes nostros. Placeat tibi de meo, & mihi placebit de tuo. Raymund. in tit. de Simonia. & post alios Summa Pisanella in verb. simonia 3. in tract. de benefic. Aurea Armilla in eod. verb. num. 46. Selua in 1. part. q. 7. & alij alibi. Quia vt sæpè dictum, In spiritualibus omnis pactio est prohibita.

Sexta conclusio. *Etiam simoniaca redditur electio, quando ambiens dignitatem alicui tertio dat pecuniam, aut promittit aliquid temporale, vt procuret aut impetret sibi votum alicuius, qui habet ius etiam pro sua parte ad eligendum.* DD. cum text. communiter infra in cap. Nobis. & arg. c. Per inquisitionem. de elect. & eorum, quæ DD. ibidem annotant. Ratio est, quia datur, aut promittitur temporale pro spirituali consequendo, quod spectat ad crimen simoniæ, vt frequentissimè repetitur in hac materia. Hinc aspirans in electione ad Episcopatum, si aliquem amicum, aut fratrem alicuius collegæ accedat, vt ab amico, seu fratre collegæ suffragium sibi petat, promittendo quod factus Episco-

Episcopus ipsum infeudabit de bono aliquo feudo vacante per sententiam, aut feloniam commissam, simoniam etiam committit.

Septima Conclusio. *Electus à maiore parte Capituli, si contradicat minor pars, nec velit consentire, electus nec per se, nec per alios sine crimine simoniæ potest contradicentibus pecuniam offerre, vt conquiescant, & à contradicendo desistant.* Panormit. Felin. & alij infra. in cap. Mathæus. Pisanella in d. verb. Simonia 3. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 21. Syluest. in eodem verb. quæst. 13. Aurea Armill. num. 25. & alij per text. in d. cap. Mathæus. Nec licitum est redimere vexationem ante ius in re quæsitum: vt communiter DD. tradunt.

Dubium hoc loco moueri potest. An ad impediendam electionem iniuriosam, & Ecclesiæ perniciosam liceat pecuniam offerre. V.G. In Capitulo duo sunt inter quos militat electio. Vnus Catholicus doctus, & prouidus, atque dignus qui præficiatur Ecclesiæ: Alter Caluinista, qui oberit Ecclesiæ tam in spiritualibus, quam temporalibus. Dubium nunc quærit: An liceat pecunia amouere ab illo indigno electionem, si videatur in illum inclinare fortasse maior pars eligentium, vtpote, quia habet plures sibi adhærentes.

Dico I. Caietan. tom. 2. opusc. tract. 9. quæst. 3. Dominicus à Soto. lib. 9. de iure, & iust. q. 6. art. 1. in solut. ad 5. Gregor. de Valent. in 2. 2. disp. 6. quæst. 16. punct. 3. quæst. 3. Nauarr. in

O Manual.

Manual. cap.23. num.102. verſ.Octauo; & alij quidam recentiores Theologi existimant, quando talis iniuria, aut violentia imminet, quod liceat pecunia amouere, & vexationem redimere, modò recta ſit intentio.

Dico II. Caiet.ſolus existimat non eſſe licitum in illo caſu electionem in dignum illum, in ſpecie dirigere, ſed tantum in genere, vt eligatur dignus: ſed alij rectius iudicant id etiam eſſe licitum ad promotionem digni, quia in hoc caſu repulſio vnius, vt Sotus ait, eſſet alterius electio.

Dico III. Quando in hoc caſu pecunia offertur eis, qui pernicioſam Eccleſiæ moliuntur electionem ad redimendam vexationem, intentio eſſe debet, non vt pecunia detur tanquam pretiū rei ſpiritualis, ſed tanquam motiuum ad remouendam iniuriam, quæ Eccleſiæ imminet.

Dico IV. Existimarem quod in hoc caſu poſſet aliquis pro ſeipſo procurare, quando iudicio bonorum virorum ipſemet ſolus dignus iudicaretur ad bonum Eccleſiæ, & diſcrimen tantum inter ipſum & alium indignum verteretur, quicquid in contrarium Caietan. dicat.

Dico V. Si ambiguitas verteretur inter duos dignos, etſi alter eſſet dignior, neutiquam eſſet licitum electionem pecunia, aut temporalium promiſſionibus deflectere in digniorē. Quia tum non redimeretur vexatio, ſed daretur oc-

tur occasio peruertendi electiones simoniaca prauitate, & mentiretur iniquitas sibi.

Octaua Conclusio. *Omnis electio simoniacè procurata, aut facta est nulla, per eamq́; nullum ius acquiritur electo.* Hæc est communis DD. tam Theologorum, quam Summistarum, & Canonistarum, & probatur ex iure. c. Sanctorum.1.q.1. cap. Si alicuius de election. & d.cap. Nobis.& Extrauag. Pauli II. de simonia. & alibi: in quibus iuribus nihil clarius. Excipitur tamen singularis casus secundum Panormit. Felin. & alios in d. c. Nobis. Rebuff. in concordat. in tit. de electionis derogat. non longè à principio, super verb. Simoniacis. Syluest. in d. q. & alios communiter alibi: quando scilicet simonia commissa est in fraudem eius, qui sperabatur eligi, vtpote inimici, & ficti amici commiserunt simoniam cum aliquo electorum ipso ignorante ad effectum impediendi, & irritandi electionem.

Nona Conclusio. *Omnis electio simoniacè contracta in ordine ad dignitates, & beneficia Ecclesiastica, excommunicationem inducit inter sic eligentes, & electum.* Est communis DD. per expressum textum. in d. Extrauag. Pauli II. ibi: sententiam excommunicationis incurrunt, à qua nisi à Romano Pontifice pro tẽpore existente non possint absolui, &c. Eidem excommunicationi subiacent mediatores, quales sæpè solent interuenire in electionib. ad pingues prælaturas. Mittuntur amici, procuratores, &

alij mediatores, qui pollicitationibus, promiſſionibus bonorum tam Eccleſiaſticorum, quam ſæculariũ, aut donis datis, aut alijs omnibus modis, qui à diligenti, vigilantique ambitioſo excogitari poſſint, venentur, emant, & procurent vota neceſſaria ad electionem: Et vtinam frequenter huiuſmodi non fierent aliquando, necdum vacantibus dignitatibus; & hæc parua tamen, & minima hoc tempore, imò pleriſque nulla peccata videntur: gloriantur nonnunquam de huiuſmodi, & exultant in rebus peſſimis. Ingrediuntur Eccleſias cum Simone in maledictione, & putant quod fœlix regimen ſint habituri; Sed ſi auri ſacra fames in penetralia veneranda proſerpit, quis locus tutus erit?

CAPVT XII.

Simoniacum eſt pro temporali obſequio beneficium Eccleſiaſticum promittere.

Idem Eboracen. Archiepiſcopo.

Cum eſſent in noſtra præſentia conſtituti R. clericus, & nobilis vir V. quia idem V. moram diutius facere non poterat, pro ſe in cauſa illa ſufficientem conſtituit reſponſalem.

Cumque ab ore præfati R. intellexerimus, quod memoratus miles promiſerat ei dare Eccleſiam, ſi quoddam negotium eiuſdem in noſtra poſſet præſentia pro-

tia promouere: ac per hoc promissionem ipsam continere simoniacam prauitatem, eidem R. super eadem Ecclesia silentium duximus imponendum.

CAsus cap. talis est secundum Abbatem. R. clericus, & nobilis Vir V. erant in præsentia domini Papæ pro controuersia, quam inter se habebant. Quia nobilis ille in curia domini Papæ morã diutius trahere non poterat, pro se in causa illa constituit procuratorem partibus in præsentia Papæ constitutis, clericus ille confessus est, quod miles ille promiserat ei dare Ecclesiam illã super qua litigabant, si quoddam negotium ipsius militis possit in præsentia Papæ promouere: Et quia promissio illa continebat simoniacam prauitatem, eidem R. Papa imposuit silentium super illa Ecclesia.

Notandum I. ex text. & DD. Clericum posse esse procuratorem, siue solicitatorẽ in causa laici. Quod quidem verum censent in Curia Romana, & foro Ecclesiastico. argum. cap. Per venerabilem. iuncta superscriptione. Qui filij sint legitimi: Secus autem in foro sæculari. Panormit. Anton. Felin. Ioann. ab Anania secuti Abbatem sentiunt, quod clericus non prohibetur procurare & promouere vnum negotium laici. Iura autem in contrarium prohibent exercitium, & indistinctè agere munus procuratoris.

Notandum II. Cum Ioanne Andrea. Car-

din. Panormit. Ioan. ab Anania, & alijs circa textum de promouendo negotio apud ſedem Apoſtolicam, quod hodie qui facit pactum de dando, aut recipiendo aliquid commoditatis, aut vtilitatis pro obtinenda, & conſequenda iuſtitia aut gratia apud ſedem Apoſtolicam, pro ſe, ſiue pro alio, ſiue ſit clericus, ſiue laicus vtriuſque ſexus, aut etiam religioſus, ſiue familiaris Papæ, ſiue non; eſt ipſo iure excommunicatus: nec à tali excommunicatione abſque ſpeciali mandato Pontificis poteſt abſolutionis beneficiũ obtinere, per Extrauag. Bonifacij VIII. cuius hoc loco auctores allegati meminerunt, habeturque inter Extrauag. communes. de ſentent. excommunic. c. 1. atq; incipit. Excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis. Et licet hæc extrauag. Bonifacij ſit reuocata per Clementẽ V. vt teſtantur Angel. in Summa. verb. Excommunicat. 5. excomm. 35. poſt Ioan. Calderin. & Ioann. à Lignano. Sylueſt. in verb. Excommunicatio 7. excomm. 46. Palud. in 4. d. 18. q. 3. Nauarr. in Enchirid. confeſſ. cap. 27. num. 106. in fine. & in Comment. de datis, & promiſſis pro iuſtitia vel gratia obtinẽdis: ſtatim in princip. Fuit tamen nunc noſtris temporibus innouata, & maioribus pœnis munita à fœliciſſimæ memorię Pontifice Gregorio XIII. in extrauag. incip. Ab ipſo Pontificatus noſtri principio, &c. quæ promulgata eſt ſub dato Anni Incarnationis Dominicæ 1574.

Nonis

Nonis Nouemb. Pontificatus eius Anno 3. Hanc Gregorij extrauag. eruditè latéque explicat Nauarr. per totum comment. de datis & promissis.

Notandum III. Cum Gloss. in fine mouent DD. dubium, An quis licitè seruire possit alicui prælato, sperareque ab eo beneficium absque simonia: cuius dubij solutio patebit infra in Quæstione. In hoc c. plenius tractabitur de simonia, quæ admitti solet circa beneficiorum collationem, & dispositionem.

QVÆSTIO I.

An & quomodo simonia committatur in beneficiorum collatione, prouisione, & acquisitione?

PRima Conclusio. *Quicunq; dat pecuniam, aut aliud quodcunq; temporale pro beneficio quocunq; Ecclesiastico consequendo, & acquirendo simoniæ crimen committit.* Hæc est communis Theologorũ, Summistarum, & Canonistarũ, omniumq; qui iura tractauerunt. S. Tho. 2. 2. q. 100. a. 4. & 5. Commentatorũ eius ibid. Sot. lib. 9. de iust. & iure. q. 7. art. 1. in eandẽ doctrinam S. Tho. Alexand. Alen. 2. par. q. 187. mẽb. 6. S. Anton. 2. part. tit. 1. c. 5. §. 21. & sæpius in toto c. Palud. in 4. d. 25. q. 4. Albert. ibid. a. 4. Durãd. q. 5. in ead. d. Gabr. super Can. Miss. lect. 2. Adrian. quodl. 9. Angel. in summ. verb. Simo-

nia 3. Summ. Pisanell. Syluest. Caietan. & aliorum. in eodem verb. Cardin. Alexand. Archidiac. Turrecr. & aliorum in 1. quæst. 3. cap. Si quis obiecerit. & cap. Saluator. & sequentib. Canonistarum in hoc cap. & infra in cap. Iacobus. & frequentissimè in hoc titu. Rebuff. in praxi benefic. 1. part. in titu. Quot modis beneficia acquirantur. Et in 3. part. in titu. de simonia in resignat. Ioann. à Selua de benefic. 1. part. quæst. 7. & aliorum passim alibi. Probatur nunc Conclusio 1. quæst. 3. cap. Si quis obiecerit. ex Paschali I. Si quis obiecerit non consecrationes emi, sed res ipsas, quæ ex consecratione proueniunt, penitus desipere probatur. Nam cum corporalis Ecclesia, aut Episcopus, aut Abbas, aut tale aliquid sine rebus corporalibus in nullo proficiat: sicut nec anima sine corpore corporaliter viuit: Quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum prouenit, neutrum inuenditum derelinquit. Nullus igitur emat Ecclesiam, vel præbendam, vel aliquid Ecclesiasticum: nec pastellum, nec pastum antea, vel postea pro huiusmodi soluat. Et ibidem in cap. Saluator. ex Epist. Vrbani II. qui in confirmationem adducit Concilium Chalcedonense. Et iterum ibidem Alexander II. cap. Ex multis: sanctè & probè loquitur ad nostrum propositum his verbis. Ex multis temporibus hoc detestabile malum intra vestram Ecclesiam inoleuisse cognouimus, vt nulli vnquam clerico, quamuis re-

uis religioſo, quamuis ſcientia, & moribus prædito Eccleſiaſticum beneficiũ concederetur, niſi ei, qui profano pecuniæ munere illud emere ſtuduiſſet: fiebatq; Eccleſia, & res eius ita venalis, veluti quędã terrena, & vilis merx à negociatoribus ad vendendũ expoſita. Quod malum quam deteſtabile, quantum Deo, ſanctiſque ſit contrarium, & ſacri Canones docent, & ferè omnibus manifeſtum exiſtit. Chalcedonenſe namque Concilium vnum ex principalibus ſimili pœna condemnat eos, qui Eccleſiæ beneficium interuentu pecuniæ acquirunt, & eos, qui ſacram manus impoſitionem (per quam Spiritus ſanctus confertur) mercari dignoſcuntur: Vtroſque enim auctoritate inexpugnabili, illos à beneficio, iſtos à ſacro ordine, &c. Qui enim alij per numularios apud Ioannem II. condemnantur, & è templo à Chriſto tanquam negociatores eijciuntur, quam beneficiorum emptores, & venditores, qui id quod gratis dandum venale faciunt, prout in Rubr. notab. 11. plenius ex ſanctorum Patrum ſententia declarauimus. Vtinam hæc, hoc tempore in multis locis multi conſiderarent, vbi canonicatus, ſiue præbendæ quaſi publicè venales ſunt, nec ſecus, quam cariſſima merx venduntur, non rarò 1000. aut 2000. daleris, aut aureis, & ſic admittuntur in domum Dei, non qui moribus, pietate, diſciplina, & ſcientia locupletati ſunt, ſed qui maiores ſacculos pecuniæ adferunt:

atque ita aditus viris bonis, ac doctis ad Ecclesias præcluditur, quippe qui conscientia vrgente, & Deo prohibente nolunt aliundè, quam per ostium templum intrare: ac interim non sunt, qui gratis dona Dei, prout eorum natura postulat, eis offerant: sed omnia ambitionis ardor, & auri prophanus, insatiabilisque amor occupant. Non mirum si nunc pietas è multis Ecclesijs exulet, disciplina omnis ruat, patrimoniũ Christi malè dissipetur, Ecclesiæ olim florentissimæ à maioribus nostris maxima munificentia erectæ, fiant seminaria hæreticorum: Quandoquidem in ingressu non Dei honor quæritur, sed temporale commodum spectatur. Introitus est cum Simone, perseuerantia, & exitus cum eiusdem maledictione: & sic verissimum est illud relatum à Rebuff. super concordatis. in tit. de electionis derogatione. col. 8. à princ. antea ab alio tamen prolatum: quod tales sic intrantes, communiter malè viuunt, scilicet iniustè, crudeliter, immundè, & carnaliter, superbè, & ignominiosè, ac instabiliter: sic ille. Ex fructibus enim cognoscitur arbor. Qualem enim de se fructum producturus est, cuius graui simoniaca peste radix infecta est. Quando enim spiritualis est promotio, spiritualia promotus quæret: Si verò venalis, pecuniam: Si carnalis, carnalia, quia quod natum ex carne, caro est, & quod natum ex spiritu, spiritus est. Ioann. 3. vt rectè annotauit Hostien. in verb. venale.

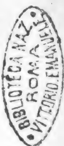
c. pe-

c. penult. Ne prælati vices suas. Faciunt etiam pro hac conclusione multi canones in hoc tit. præsens.c.& infra.c.sequens.& c. Insinuatum. c. Ex diligenti. c. Tua. c. Iacobus. & alibi. & Extrauag. 2. inter communes. de simonia: & hæc omnium est vnanimis sententia.

Secunda Conclusio. *Omnis pactio, promissio, & conuentio in collatione, & prouisione beneficiali tanquam simoniaca damnatur, nisi sit de aliqua re, quæ tacitè, & iure insit.* Prima pars constat: quia in spiritualibus omnis pactio, conuentioque cessare debet. c. Quam pio. 1.q.2. & cap.fin.de pact. & DD. in ijsdem locis. Secunda pars etiam patet ex c.prçcedenti.q.vnic.concl.3. Quę enim tacitè de iure insunt, possunt deduci in pactum expressum per multa ibi allegata pro electione, quæ etiã in collatione, & alia prouisione suo modo locũ habent. Hinc si quis haberet collationem beneficij curati, ꝙ de iure, vt certissimũ est requirit personalem residentiã, essetq; aliquis alias idóneus, qui peteret, de quo tamèn ex probabilibus coniecturis dubitaret, an vellet personaliter residere, posset ei cum pacto de personaliter residendo conferre: Quia tacitè de iure inest beneficio curato onus residendi. Eadem est ratio si collator, aut patronus haberet prouidere de aliquo beneficio, quod de iure esset incompatibile cum alio, essetque competitor, qui aliud incõpatibile possideret, posset, modo alias dignus esset eidem resignare, cum pacto, & promissio-

missione de resignando, quod possidet, habita possessione pacifica super conferendo. Quia de iure in tali casu tenetur alterum resignare: per dicta ab Hostiensi in cap. Audientiam. 2. de rescript. Collecta in cap. Significasti. de elect. Rebuff. in praxi benef. prima part. tit. de requisitis ad collationem bonam. num.3. Aliud exemplum esse potest. Est beneficiũ, quod ex sua fundatione, & erectione tenetur annuè pauperibus certi loci erogare, V.G. duo maldra frumenti, collator conditionem hanc sine simonia, quando confert, potest exprimere. Pro parte priori conclusionis sequentes casus omnes sunt simonia infecti. *Primus esse potest.* Si collator conferat N. & nepoti suo pauperi danti operam literis per quatuor annos continuos in singulos contribuat in subsidium de beneficij fructibus tria maldra frumenti. *Secundus.* Si collatori incumbat onus ædificandi, aut restaurandi tectum Ecclesiæ, & ea vacante præsentet N. cum pacto, vt is ædificet, vel restauret collapsum tectum. *Tertius.* Si præsentator Socrati offert beneficium, vt post sex annos resignet nepoti suo necdum capaci ob defectum ætatis, interim tamen Socrates erit in possessione, gaudebitq; fructib. *Quartus.* Collator confert filio N. primogenito (qui non multum sapit, ideoque inutilis ad administrationem rei familiaris) iure patronatus pinguem personatum, ea conditione vt filius secundogenitus suam filiam in vxorem accipiat.

accipiat. *Quintus.* Confero tibi N. vel alteri parochialem Ecclesiam, cuius prouisio ad me ratione dignitatis pertinet, vt tu beneficium simplex, nullam residentiam requirens quod possides resignes in fauorem mei cognati, qui possit eo gaudere, & literis operam dare. *Sextus.* Petrus promouet Ioannem ad beneficium coram Episcopo facta conuentione, vt sibi remittat debitum, quo ei obligatus est ratione gratitudinis ob beneficium impetratum. *Septimus.* Decanus Ecclesiæ S. VVillebrordi nominat Laurentium ad altare N. vacans in Ecclesia, vt onera sua ad sex annos in Ecclesia sibi compleat. *Octauus.* Martinus est insignis cantor, alias ad alia beneficia ob ignorantiam ineptus, & quia chorum cantando optimè ornare potest, confero ei Vicariatum cum pacto, & promissione vt nunquam se ad aliam Ecclesiam conferat. Et de similibus casibus eadem est ratio.

Tertia Conclusio. *Collator beneficij si alicui neneficium, aut Ecclesiam conferat cum pacto, vt aliquam partē fructuum beneficij sibi retineat, committit simoniam non solum sic conferens, sed etiam recipiens beneficium.* Alen. in d. memb. 6. §. 2. S. Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 4. ad vltimum. Sotus in eundem art. 2. lib. 9. de iustit. & iure. q. 7. art. 1. in fine ad 3. D. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 21. statim in princip. Syluest. in verb. Simonia. quæst. 13. in dict. 2. Aurea Armilla in eod. verb. num. 18. Cardin. Alexandrinus, & Turrecrem.

crem.in c.Si quis præbendas.1.q.3.cum Gloss. ibid. in verb.Diminutione. Panor. Anton. & Ioann.Imolen. in cap. 1. vt beneficia Ecclesiastica sine diminutione conferantur.Et hęc est communissima DD. opinio. pro qua faciunt text.in d.c.Si quis præbendas.& d.c.1.vt benefic. cum Gloss. & ratio à S. Thom. insinuata: Retinere sibi partem hoc pacto idem est ac si munus aliquod temporale exigeret, quod est simoniacum. De æquipollentibus autē idem est iudicium. arg.l.3. C.de institut. & substit. & l.Iulianus ait.ff.de condit.& demonstra. Hinc quoties collator in præsentatione, collatione, siue sit sæcularis, siue Ecclesiasticus confert beneficium, vt aliquas decimas sibi retineat, vel in vino, siue frumento, aut alio censu quouis, committitur simonia: sic beneficium recipiens nullum acquirit in eo ius, nec titulum, nec fructus suos facit. Ex infecta radice omnia quæ sequuntur inficiuntur, ac nulla sunt. Hoc tamen sciendum, quod Episcopus ex graui necessariaque causa tendente ad communem Ecclesiæ vtilitatem, aut in pium, necessariumq; vsum beneficio vacante, antequā ad collationem deueniatur cum consilio Capituli, aut sine eo, quando de consuetudine non solet huiusmodi cū scientia, & consensu capitularium disponere, possit aliquos fructus beneficij subtrahere vel ad tempus, vel in perpetuum pro necessitate, & pio vsu. Id tamen ita faciendum, vt qui beneficio inseruiet, decentem,

centem, honestamq; habeat sustentationem. Quare huiusmodi fructuum reseruatio ab Episcopo non passim in omnibus beneficijs attentanda, sed rarò in casu necessitatis Ecclesiæ, & quando beneficium abundaret fructibus, vltra personæ seruientis exigentiam. Inferiori autem prelato propria auctoritate non foret licitum ita reseruare. Si tamen maxima necessitas vrgeret, vtpote esset Abbas aliquis, cuius monasterium esset deuastatum ab hostibus, aut captus fuisset ab hostibus, condemnatusq; ad maximam summam pro redemptione: Ex quibus causis magnum grauamen, aut debitum monasterio enatum extitisset, vacante aliquo pingui beneficio, cuius prouisio ad monasterium suum pertineret, prælato etiam miseriori, esset sufficiens causa sibi reseruandi aliquam partem ante collationem cum scientia, & approbatione Episcopi, maximè ad tempus. Pro qua Responsione Gloss. in pragmatica sanctione. in tit. de annatis. §. voluit tamen: super verb. Habeat. per cap. fin. de his quæ fiunt à maiore part. cap. & DD. in cap. Si propter. de elect. in 6. & alia iura. Aut Pontificis, siue Nuncij Apostolici accedente auctoritate. Atque hoc securius conformiusque iuri: Quoniam Pontifex propter plenitudinem potestatis maiorē habet disponendi facultatem super fructibus beneficiorum. Semper tamen cauendum, vt nullum fiat pactum in collatione, aut præsentatione, cū eo, cui

cui confertur, aut prouisio fit: eo quod huiusmodi conditiones, & pacta grauent, odiumq; generent, ideoque simoniam de iure inducant. De hac materia plenius decretorum DD. in d. cap. Si quis præbendas. & canonum interpretes in d. cap. 1. vt benef. Breuiter etiam hoc notandum, quod regulariter non potest beneficiario detrahi pars fructuum beneficio iam acquisito. Quia sine eius consensu, qui in possessione est non potest ei ius suum acquisitum auferri per reg. Id quod nostrum. ff. de reg. iuris. Et si contrarium fieret, beneficiarius posset agere tanquam spoliatus ad restitutionem.

Dubium hoc loco se offert. Quid iudicandum de primis fructibus, qui soluuntur in curia Romana, & in residentijs aliquorum Episcoporum. Angel. in verb. Simonia 3. §. 45. Syluest. in verb. Simonia. quęst. 13. dict. 2. Aurea Armilla in eodem verb. num. 44. & quidam alij Summistæ respondent, quod soluentes primos fructus, aut vt vocant alij, annatam, siue taxam bullarum, & cæterorum secundum stylum curiæ non sunt credendi simoniaci: cum talia non soluantur pro spiritualibus, sed pro sustentatione curiæ, & hæc omnia ita sunt ordinata, atque constituta de voluntate Papæ. Secus autem est in Curijs Episcoporum, & aliorum prælatorum, qui habent vnde viuant, secundum decentiam, non secundum pompam, & tunc huiusmodi taxæ sunt simoniacæ pro absolutionibus,

bus, diſpenſationibus, & ſimilibus. c. Ex multis. 1. quæſt. 3. Quod tamen verum non foret, quando Epiſcopi non haberent neceſſariam, decentemque ſuſtentationem pro ſuo ſtatu; tunc enim titulo ſuſtentationis ſuſtinentur huiuſmodi, nec damnantur taxæ vt ſimoniacæ. Quantum autem ad primos fructus clarius Reſpondeo Priuilegio, cõſuetudineque potuiſſe introductam fuiſſe, ſolutionem primorum fructuum pro ſuſtentatione Epiſcoporum. arg. eorum, quæ habentur in Extrauag. Ioannis XXII. incip. Suſcepti regiminis, & habetur inter Extrau. Ioannis XXII. in tit. de elect. & inter alias cõmunes, in tit. Ne ſede vacante. & c. Si propter. de reſcript. in 6. Secundo dico, Non valere priuilegium, ſtatutum, aut conſuetudinem, vt aliquis prælatus recipiat omnes fructus vnius anni, prout etiam obſeruat Petrus Rebuff. ſuper concordatis. in tit. de collationibus. §. Volumus. ſuper verb. beneficium, ſeu beneficia, quia reſeruari debet dimidia pars fructuum, vel quota deſcripta in d. Extrauag. vel vt paucis dicatur, tantum, quantum ſufficiat ad victum, ſuſtentationemque eius, qui beneficio inſeruit. Eſt enim contra legem naturalem & diuinam, vt ligetur os boui trituranti: atque inſeruiat quis Eccleſiæ, & fame pereat. His quæ diximus de primis fructibus obſtare fortiſſimè videtur Conſtitutio Pij V. fol. 184. in lib. ſuarum Conſtit. quæ excommunicat cum reſeruatione,

personas accipientes priuilegio, vel consuetudine aliquid ex fructibus primi, vel vlterioris anni beneficij vacantis, & interdicit capitula, & suspendit Episcopos idem facientes.

Quarta Conclusio. *Exigere, & dare aliquid temporale pro inuestitura Ecclesiarum, & beneficiorum est simoniacum.* Hæc est communissima, & vnanimis DD. Canonistarum in c. In tantum. infra. Summistarum in verb. Simonia. Quod verum est tam de inuestitura facti, quam iuris, vt declarat Panorm. in d. c. In tantum. prope finem in hoc etiam communiter ab alijs receptus. Nec in hoc præiudicat consuetudo praua, qua Archidiaconi marcham argenti, aut aliquid exigunt pro inuestitura. per text. in d. c. versus finem. & DD. ibidem. Non est in hoc casu recurrendum ad consuetudinem, etiam longæuam, quæ simoniam nullo modo excusat, sub quocunq; colore, vt Cardin. Alexand. Turrecrem. & communis cum Glos. per text. ibid. in c. Si quis præbend. in 1. q. 3. in fine. argum. cap. Cum in Ecclesiæ. de simonia. & d. c. In tantum. & infra. cap. Iacobus. Quandoquidem simonia est contra ius naturale, & diuinum, quod consuetudine nulla aboletur. arg. cap. fin. de consuetud. & eorum, quæ Panorm. & alij ibidem colligunt. Nec refert siue aliquid pro collatione, aut inuestitura ante, vel post exigatur. per text. in c. Eos. in fine. Glossam & DD. 1. q. 1. & in d. cap. Præbendas. prope finem. Obstat huic Conclusioni consuetudo

tudo

tudo multarum Ecclesiarum, in quibus Archidiaconi, quando inuestituram conferunt, accipiunt marcham argenti, aut aliquid taxatum, quam consuetudinem damnare durum videtur, eo quod multi simoniam, & cum Simone æternæ maledictionis sententiam incurrerent. Respondetur simpliciter nullam consuetudinem, prout antea significatum, efficere posse, vt iustè aliquid pro inuestitura exigatur: potuisse tamen consuetudine introductum fuisse approbata, vt aliquid accipiatur tanquam stipendium sustentationis, & tunc intentio recta esse debet, vt non recipiatur tanquam pro spirituali debitum, sed pro talis consuetudinis obseruantia, iuxta tradita à S. Thoma 2.2. quæst. 100. art. 2. ad 4. In hoc tamen & similibus, solicitè cauendum est, quod habet speciem simoniæ, vel cupiditatis, iuxta illud Apostoli 1. ad Thessal. vlt. Ab omni specie mala abstinete vos. Quod certè locum habere debet in prælatis Ecclesiarum, quorum omnis intentio esse debet, vt inferioribus malo exemplo scandalum nullum præbeant. His omnibus addo, quod quando certum aliquid statutis synodalibus, aut Ecclesiasticis, aut consuetudine longæua præscriptum in loco est, non est licitum sine simonia plus accipere, aut exigere, minus sic, consideratis circumstantijs temporum, & personarum: & tunc sine verborũ ambagibus dicendum: Tantum pro hoc iure soluendum,

nec litigandum pro duriore exactione. Ex dictis elicitur nullo colore,aut prætextu excusari prælatos à simoniæ pessima labe, qui metas statutorum,aut consuetudinis longæuę in his excedunt, & quando agitur de inuestiendo, aut instituendo in Ecclesia,aut beneficio,non sęcus mercantur, quam si equos,aut boues in foro emerent,aut venderent. Dominus dicit, Tua Parochia est pinguis solues pro inuestitura, siue eius iure 36. aureos. Inuestiendus contra: Non possum ob paupertatem, nihil adhuc percepi,nec in anno percipere possum: Et quod magis miseriam meam auget, milites parentes meos, & futuros parochianos meos omnibus bonis spoliarunt. Iterum prælatus. Ex quo tantas grauaminum tuorum causas allegas, solues triginta aureos,& adhuc aliam tibi gratiam faciam, non decernam tibi citationem in partibus intimandam ad oppositiones faciendas contra te, si aliquæ sint, & ita non alias facies expensas itineris, & sic de similibus. Inferior contra.Domine, Non possum tantum soluere, nec habeo pecunias, nec vnde habere possim scio:peto propter Deum, Dominatio vestra sit contenta mea paupere sorte,duodecim regios soluam,quos mutuo à bono amico accepi. Dominus ex opposito. Numerabis viginti quinq;, & inuestiturá tibi in forma sine mora communicabo.Inuestiendus denuò. Non possum, Domine, non habeo, debeo recedere potius, & præsentatio-

nem

nem relinquere. E contra prælatus. Recedas, veniet alius, qui libenter ſoluet tantum: ſi tu nolueris: ſed quia tantum grauaris, vt nec tuę, nec meæ voluntati reſpondeatur, numerabis viginti regios, & alium pro iuribus familiæ: & ſic quaſi dialogus apud quoſdam more licitantium in nundinis, pro iure inueſtituræ inſtituitur. Quæ res eſt intolerabilis in Eccleſiaſticis rebus & perſonis, plena ſcandalo, auaritia, & ſimonia. Infernus, & perditio nunquam replentur. Similiter & oculi hominum inſatiabiles. Prouerb. 27. & iterum 30. Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ dicentes, affer, affer, & ignis ille ibidem, qui nunquam dicit, ſufficit, eſt cupiditatis ardor, cui nunquam ſufficit, quod habet, ſed ſemper plura appetit: Sed his omiſſis, vt ſatisfaciam quorundam conſcientiæ, qui aliquando cruciantur in hac re. Dubitare quiſpiam poteſt de ſoluentibus tam importunam exactionem, an etiam incurrant ſimoniam, excommunicationem, aliaſque pœnas iuris contra ſimoniacos in beneficijs, de quibus in Extrauag. 2. de ſimonia. Reſpondeo, quod ſine ſimonia poſſunt dare, quando ſinceram habent intentionem non emendi inueſtituram, ſed amouendi pecunia tanquam motiuo quodam impedimentum, atq; redimendi vexationem, iniuriamúe, qua afficiuntur, quod non poſſunt vti ſuo iure quæſito per præſentationem. Nõ enim ſtudiosè pecuniam ſuam pro acquiſitione rei ſpiritualis exponunt, ſed

quasi coactè ad auertendã violentiam. Nemo enim suum præsumitur profundere in tali casu. Quemadmodum enim pro possessione acquirenda, & iure tuendo, quando à potente quis impediretur, vt illam facilè non posset consequi, liceret pecunia vexationem illam amouere, prout Innocent. infra. in cap. ad aures. & Rebuff. in praxi benefic. 3. part. in titu. de Simonia. in resignatione. num. 24. significant. Ita in proposito, quando prælatus non vellet inuestituram impertiri, nec occurreret aliud medium, præsentatus pecuniam importunè exactam posset soluere, suamque iniuriam redimere. Non tamen negandum est eum, qui sic pecuniam recipit, & extorquet esse simoniacum, incidereque in pœnas simoniacorum, obligatumque iri ad restitutionem. Et quia simoniaci aut nunquam aut rarò restituunt, & resignant simoniacè accepta, & acquisita, difficilè saluantur secundum Ioannem à Turrecrem. in cap. Ex multis. num. 20. 1. quæst. 3. & Guilhelm. Peraldum tom. 2. de virtutib. & vitijs. in tract. de Auaritia. cap. 7. in §. de multiplici damno, quod prouenit de simonia. versus finem.

Quinta Conclusio. *Simoniam etiam committit circa beneficium, qui dat mediatori, aut intercessori aliquod pretium, vt procuret sibi collationem, prouisionem, aut confirmationem.* Hæc est communis. Panormit. Innocent. Anton. à Butrio, & alio-

& aliorum in cap. Tuam. de ætate, & qualit. ordinand. Felin. in cap. Tanta. hoc tit. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 9. Angel. verb. Simonia. 3. §. 25. Pisanell. Syluest. Aurea Armill. & alij in Summis. Nauarr. in manual. Confess. cap. 23. num. 106. versus fin. & alij alibi communiter. Et satis constat ex Extrauag. 2. de simonia, vbi mediator etiam in excommunicationem, & pœnas iuris incidit. Præterea paria sunt dare collatori, & dare tertio ad mouendum collatorem in collationem. Alia tamen ratio foret, si quis daret aliquid tertio pro labore, quem impenderet sæpius eundo ad ædes collatoris, aut confirmatoris, & redeundo, expectando, & sæpius solicitando cum mora, prout contingit plerumque fieri in aulis magnatum: quod plus temporis moram trahendo, & expectatione longa perdatur, quam in expeditione negotiorum impenditur. Similis ratio foret si quid paruum, quod animum non efficaciter mouere posset, daret ratione gratitudinis, amicitiæ, & familiaritatis per latius dicta à Nauarr. Hinc mouent Pisanella, Aurea Armilla loc. cit. & alij Summistæ alibi dubium. *Quid si quis det ministro, siue familiari prælati pecuniam, aut aliquid, vt habeat accessum ad Prælatum faciliorem, aut expeditiorem pro rei spiritualis acquisitione, aut collatione beneficij?* Et communiter respondent, Quod si tantum det pro obtinendo

ingressu, neuter, neque accipiens, neque dans committit simoniam. Si autem pecunia datur, & accipitur, vt pro eo minister, aut familiaris verbum faciat, persuadeat, aut moueat prælatum ad consequendum rem spiritualem, aut conferendum beneficium, vterque committit simoniam. Mediator autem siue intercessor in hoc casu tenetur ad restitutionem eius, quod sic recepit. Solent autem hoc deploratissimo sæculo, in quo omnia pecuniæ obediunt, cunctaque sunt vendibilia vsque ad animam, quæ durante vita non potest auelli à corpore, alias à multis, qui æstuant igne cupiditatis, venderetur, plurimę simonię committi in spiritualium, & beneficiorum collatione, in aulis tam Ecclesiasticorum, quam sæcularium principum. Cum omnes diligant munera, ab omnibus indifferenter accipiunt munera, & si vno die tres pro eodem beneficio venirent, successiuè ipsis darent spem promotionis, & ab vnoquoque aliquid muneris venarentur. Et sic quandoque qui non habent, quod dent, etiamsi pietate, litteris, & alijs animi dotibus polleant, non possunt habere aditum, sed patiuntur repulsam, facilè inuenitur occasio repellendi, & dimittendi. In Summa: Si nihil attuleris, ibis, Homere foras: obtinet nunc pecunia, quod virtus obtinere nequit, acquirit plena bursa, quod pietati, & literarum scientiæ denegatur: sed tandem aliquando veniet tempus, quando omnia æqua lance perpen-

perpendentur: tunc pietas,& vitę innocentia, ornata ſcientia fulgebunt, vt ſplendor firmamenti in conſpectu Dei, ardor autem inſatiabilis pecuniæ, & rerum temporalium cupiditas, & dolus practicis ſimoniacis coloratus ardebunt, & fœtebunt in inferno, niſi in præſenti ſæculo aqua ſapientiæ ſalutaris, & pœnitentiæ lachrymis deleantur. *Aliud hoc loco & tempore incidit dubium reſoluendum. Quid ſi eodem tempore duo beneficia vacent apud eundem prælatum,quæ ab eodem duobus competitoribus conferenda:ſed familiaris, vel alius interceſſor accipit pecuniam,aut promiſsionem de aliquo temporali accipiendo,ab vno eorum, quatenus ſibi procuret, aut obtineat id, quod de duobus pinguius in reditibus, & minus in laboribus, atque onere eſt.* Reſpondetur, quod in hoc caſu ſimonia etiam committitur, nec negari poteſt arg.ſumpto à definitione ſimoniæ: datur enim pecunia pro acquirendo ſpirituali,aut ſpirituali annexo. Qui enim pecuniam dat, aut recipit,vt procuretur pinguius beneficium,vtique rem ſpirituali annexam pecunia acquirit, quod propriè eſt ſimoniacum. Huic reſponſioni conformis eſt reſolutio Nauarr.in Comment. de datis,& promiſſ. pro iuſt. & gratit. num. 20. non longè à fine, dum teſtatur ſe nuper reſpondiſſe eum incurriſſe ſimoniam, qui vicario generali dederat viginti ſcuta animo alliciendi eum ad conferendum ſibi beneficium melius de duobus, quorum alterum ſibi per concurſum debebatur, di-

tur, dicens se illa dare vt collationem accelerraret, & ille contulit sibi maius, si modo vicarius ob id eum alteri concurrenti prætulisset. Nam illud factũ tacitè id loquebatur, & dare quicquam temporale pro adeptione beneficij, etiam alias debiti, simonia est, iuxta text. iuncta Gloss. singulari in verb. (Iustitiam) cap. vendentes. 1. quæst. 3. Sic ille. Ex quibus satis etiam responsio nostra confirmatur. Circa hunc casum Nauarri, vt etiam ipse indicat, Aduertendum est, qualis intentio sit, an recta, vel corrupta: aliquando enim coram Deo, & in conscientia potest esse simonia: & non in foro exteriori: aliquando præsumptio erit in foro fori pro simonia, vbi nulla erit in conscientia. Regula enim est posita à Syluest. in verb. Simonia. quæst. 3. quod ad euitandam simoniam coram Deo, & in conscientia, sufficit, quod quis non intendat pro spiritualibus, vel eis annexis aliquid temporale recipere, quasi pretium, etiam si intendat recipere, titulo sustentationis concessione iuris, vel piæ consuetudinis: Sed in his, & similibus semper cauendum est, ne sibi mentiatur iniquitas fingendo id, quod non est, aut colorando titulum receptionis, qui minimè præconceptus fuit. Deus enim cor intuetur, nec irridetur, vt sacra scriptura tradit.

Sexta Conclusio. *Quando post collationem beneficij aliquid temporale datur, sine pacto præcedenti, aut promissione obligatoria, aut exactione, liberè & volun-*

& voluntariè, collator illud sine vitio simoniæ potest recipere, si rectam intentionem habeat, quod non capiat pro collatione, sed ex liberalitate dantis, & gratitudine. Hæc Conclusio probatur ex c. Quicquid. 1. q. 1. & eadem caus. q. 2. cap. Placuit. & ex ijs, quæ Cardinal. Alexand. & Turrecrem. ibidem colligunt. & in c. Ordinationes. in ead. q. 1. Angel. in verb. Simonia 2. in fine. & alij in summis: Nec est dubium in ea re. Si tamen ex parte dantis, aut ex parte accipientis, sine vllo pacto tacito vel expresso, corrupta esset intētio, à parte eius, cuius sinistra foret intentio, committeretur simonia mentalis, quę sola pœnitentia deletur, nec inducit pœnas alias iuris, prout infra in c. fin. Deo duce, ostēdetur. Qui enim beneficium accepit ab alio, iure naturali gratitudinis obligatur ad agendam, referendamq; gratiam eidē opportuno loco, & tempore. Benefacienti. n. benefaciendum est. l. Si non fortē. §. Libertus. iuncta Glos. ibidem in verb. naturaliter. & c. Cū in officijs. de testā. ait Concil. Lateran. sub Alexan. III. charitatis primo loco illis teneamur obnoxij, à quibus nos beneficium cognoscimus recepisse. Et ꝙ homo naturaliter teneatur ad gratiarū actionē benefaciēti, & quomodo hęc gratiarū actio ꝓ loco, & tēpore, & affectu sit beneficio recōpensanda, pulchrè declarat S. Tho. 2. 2. q. 106. art. 3. 4. & 5. Quādo ergo beneficiarius beneficio accepto, ꝓ tempore, & cōmoditate aliquo dono beneuolētię collatorē recognoscit, nihil recompensa-

recompensione dignum facit, sed quod natura faciendum dictat, exequitur. Et sic qui recompensationē etiam recipit, in signum gratitudinis, nullas iustitiæ leges violat. Valdè enim inhumanum est à nemine velle recipere,& vilissimum est omnia ab omnibus. l. Solent.§.fin. ff. de offic. Proconf. Dictum est in conclusione (post collationem beneficij) Quia quando ante collationem datur, præsumptio maxima est, quod offeratur ad alliciendum animum collatoris ad collationem. Non autem post. argum. cap. Sicut Episcopum.1.q.2. & eorum, quæ Cardinal. Alexand. & Turrecrem. ibi annotant. Additum etiam (sine promissione obligatoria, intellige antecedenti) Quia promissio gratitudinis iure naturæ debita, verbis generalibus, eo modo, quo inest, expressa sine vlla additione, aut verborum coarctatione, quæ faciat eam transire in ciuilem, non nocet: per supra allegata, de Electione. conclus. 3. Tacitè autem, & naturaliter inest, vt beneficiarius sit gratus. Sic qui beneficium petit à collatore poterit dicere, Non ero ingratus, vel Ero gratus, vel Referam, agamque gratias tempore opportuno, vel Ero memor beneficij accepti: Et sic de similibus. Quæ proferri possunt sine animo se ad aliquid speciale ciuiliter obligandi. Quia vt loco supra alleg. traditum, Non licet sine simoniæ labe, obligationem gratitudinis antidoralem in ciuilem deducere. Generalia etiam ta-

iam talia verba ad complacentiam, & vrbanitatis ergo prolata non plus obligant, quam si non proferrentur iuxta tradita à Ioan. Andre. Panormit. Cardinal. & alijs in cap. Cum venissent, de institut. per text. ibidem, vbi Archidiaconus Richimundiæ, qui timens ne si negaret expressè quasdam libertates, quas Archiepiscopus sibi competere volebat, quod impediretur, ne veniret ad possessionem Archidiaconatus, quam necdum habebat, vel possessio diutius differretur, respondit Archiepiscopo, quod non solum de illo, puta, Archidiaconatu, sed de omnihus reditibus suis faceret, quod sibi placeret. Quibus verbis nulla censetur inducta obligatio, nec commissa simonia. Plura pro huius rei amplificatione adducuntur à Martino Nauarr. in d. Comment. de datis, & promis. XI. Notabili.

QVÆSTIO II.

An sit simonia dare, aut recipere munus à lingua, pro beneficio, aut re spirituali?

DE hac re tractant Alensis. 2. part. q. 187. memb. 3. art. 3. S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 5. & Commentatores eius ibidem. Sotus in eundem art. lib. 9. de iust. & iure. q. 7. art. 3. D. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 4. Cardinal. Alexand. & Turrecrem. latè in cap. Ordinationes. 1.

nes.1.q.1.Adrian.quodl.9. Francisc.Vict.in relect. de simonia. 1. part. n. 30. & seq. Angel.in summa.verb.Simonia.5. Syluest.in hoc eod.q. 16.dict.3. & alij canonum DD. in c.Tuam. de ætat. qualit.ordinand. & alij alibi. Pro maiori elucidatione tituli Quæst.& aliorum,quæ occurrent in progressu, aliqua prænotanda sunt.

Primum. Munus à lingua dicitur,quod consistit in actu linguæ, vt si quis laudando, humanum fauorem sibi conciliet apud collatorem, cuius fauoris intuitu aliquid spirituale ei conferatur, vel collator, vt fauorem alicuius habeat, ad preces eius confert. Eadem est ratio de precibus, quæ interponuntur apud collatorem: hæ enim referuntur ad munus à lingua.

Secundum. Preces distinguere possumus cum DD. in duplices, aut, si naturam rerum altius considerare velimus, in triplices, ita vt aliæ dicentur humiles, siue benignæ, quales communiter fiunt à petentibus beneficia in supplicationibus factis ad prælatos pro beneficijs,aut collatione rerum spiritualium. Aliæ sunt importunæ cum immoderata instantia opportunè & importunè impensa,quales plerumq; facere solent homines perfrictæ frontis,qui sine verecundia immoderato habendi desiderio tracti, insequuntur suis precibus, & instantia id,quod habere intendunt. Aliæ nominantur à DD. preces armatæ, de quibus mentio-

mentionem faciunt Cardin. Alexand. & Turrecrem. Syluest. Aurea Armill. & quidam alij loc. cit. sunt illæ, quæ fiunt à principibus, aut maioribus prælatis Ecclesiæ, apud minores pro aliquo, cũ minis, aut insinuatione alicuius mali, nisi consensus annuatur. Tollunt enim huiusmodi preces armatæ libertatẽ, quę inesse debet electionibus, & prouisionibus Ecclesiasticis: Et tradit Guilhelm. Perald. Episcop. Lugd. tom. 2. de virtut. & vitijs. in tract. de auaritia. c. 9. hoc peccatum esse grauius simonia, vocatque Choritarum peccatum. Hæc precum distinctio, præter id, quod experientia rerum magistra eam confirmat, deducitur ex multis collectis à Glossatore pragmaticæ sanctionis super cap. de Electionib. & reseruat. §. Item nec credit ipsa Congregatio Bituricen.

Tertium. Aut preces porriguntur pro digno, aut pro indigno. Aut quis rogat ꝓ seipso, aut pro alio. Hanc distinctionem assignant Alens. & S. Thom. & post eos communiter alij. Nunc quoniam variæ sunt DD. sententiæ in hac materia, vt clariora omnia fiant, resolutio per Conclusiones adhibenda est. Sit ergo

Prima Conclusio. *Quando preces, aut laus, aut fauor humanus resoluuntur in aliquod temporale commodum tanquam pretium, tunc simoniacum foret eorum intuitu beneficium, aut aliquod spirituale conferre.* Hanc tenent S. Thom. in d. art. ad 2. & 3. Victor. in relect. de simonia. 1. part. num. 34. con-

34.concluſ.4.Soto loc.cit.Greg.de Valent.22. diſp.6.q.16.punct.3. Innocent. & Cardin.in c. Tuam.de ætat.& qualit.ordinand. Nauarr. in Manual. Conſ. cap. 23. num. 101. & in Comment.de datis,& promiſſ.num. 24. nec eſt dubium in hac concluſione. Ratio pro concluſione. Quia qui ſpectat munus à lingua pro ſpiritualium collatione accipere, omnium ſententia eſt ſimoniacus. Exemplum huius concluſ.ponit victoria. Si pontifex pro collatione beneficij Eccleſiaſtici exigeret fauorem apud principem, ad conſequendam dignitatem temporalem, aut reditus conſanguineis ſuis. Aliud ſimile Sotus adfert. Si Epiſcopus Regis famulo ſacerdotium eius precibus ductus conferat, vt ſe apud Regem laudibus efferat, & hoc hamo pinguiorem Eccleſiam poſſit expiſcari.

Secunda Concluſio. *Siue quis preces interponat pro indigno, ſiue digno, ſi nullum aliud temporale pretium interueniat, aut ſperetur, non eſt ſimonia.* Hæc Concluſio eſt contra multos DD. nempe S.Thom. Durand. Maior. q. 5. Palud. in 4.d.29. Vide etiam S.Thom.2.2. q.100. art. 5.ad 3. Sylueſt. in d. q. 16. S.Antonin. Cardin. Alexand. & Turrecrem. loc. cit. alioſque plures. Et hanc communem opinionem Theologorum ſentit Adrian. quodlib.9. Aliqui tamen ex DD. cenſent, tantum eſſe ſimoniam, quando preces fiunt pro indigno. Concluſ. noſtram amplectuntur Victor. Sot.& Nauar. loc. cit.

loc.cit.Innocent. Cardin. Hostienſ. Panorm. in d. c.Tuam. & alij alibi. Ratio eſt. Simonia non eſt, vbi nihil pecunia, aut pretio æſtimabile pro ſpirituali interuenit. At quando preces interponuntur, nihil pecunia æſtimabile interuenit, ſiue pro digno, ſiue pro indigno fiant. Ad ſimoniæ crimen incurrendum nihil facit ſiue pro digno, ſiue indigno preces accedant.

Tertia Concluſio. *Si preces quis offerat pro digno, eiq́; prælatus conferat precibus motus, reſpiciendo dignitatem perſonæ, nullum committitur peccatum.* Ratio aſſignatur à Soto. Quia legitima ſubeſt tam precandi, quam conferendi cauſa: Nec in hoc caſu eſt infidelis diſpenſatio bonorum ſpiritualium. Contrarium ſi quis aſſerat, condemnat ferè totum mundum. Omnes tam in ſæculari, quam in Eccleſiaſtica dignitate conſtituti ſolent frequentiſſimè preces pro bonis, & idoneis viris, apud collatores interponere: ob quorum preces, & commendationes illis beneficia conferuntur, & tamen non committitur peccatum.

Quarta Concluſio. *Qui preces impendunt pro indigno, aut eidem etiam beneficium conferunt, grauiter peccant.* Ratio Concluſionis. Quoniam ſic precantes, aut precibus annuentes infideliter agunt, iuſtitiamq́ue violant, & ſic ſi Eccleſia aliquod damnum ex mala illa diſpenſatione incurrat, ad reſtitutionem damnorum tenentur. Grauiſſimè autem peccant ſic indignè

dignè promouentes ad curata beneficia, plurimas enim tales animas in discrimen adducunt, quas indignè occidunt, fortè nunquam viuificandas. Quare omnibus, qui gratia, fauoreq; gaudent apud prælatos, & magnates, attentè considerandũ pro quibus preces impendant, atque solicitè attendendum, ne eorum opera animarum traditoribus aditus pateat ad Ecclesiam.

Quinta Conclusio. *Si quis pro seipso preces fundat apud collatorẽ, aut præsentatorem, non committit simoniam, siue sit beneficium simplex, siue curatum.* Hæc Conclus. est etiam contra multos DD. qui ex sententia D. Thomæ, & aliorum sequentium statuunt, quod si quis pro se precetur, vt curatum beneficium consequatur, simoniæ crimen incurrat. & Gloss. in c. Ordinationes. 1. q. 1. indistinctè dicit esse simoniã, si quis pro se preces offerat. Victor. Rationem nostræ cõcl. assignat. Si fundere preces, inquit, pro se est simoniacum, etiã esset pro alio: & si pro indigno, etiam pro digno. Quia vbiq; par est ratio, & nullibi aliquid interuenit pretio æstimabile; quod ad simoniam requiritur.

Sexta Conclusio. *Si quis bona fide consideratis circumstantijs rerũ, temporum, hominumq; iudicat se dignum beneficio, cui animarũ cura annexa est, non est mortale peccatum præsumptionis, nec simonia, pro se apud collatorẽ preces offerre, & rogare, si indigeat.* Hæc videtur contra D. Tho. 2. 2. q. 100. a. 5. ad 3. prope finem, dum ait: Si verò aliquis

aliquis pro se rogat, vt obtineat curam animarum, ex ipsa pręsumptione redditur indignus, & sic preces sunt pro indigno. Licitè tamē potest aliquis, si sit indigens pro se beneficium Ecclesiasticum petere sine cura animarum. Huic doctrinæ S. Thomæ antea consensum præbuit Alexand. Alens. in d. memb. art. 3. & postea alij DD. de quibus Card. Alex. & Turrecrem. vbi supra. concl. nostram sequuntur Angel. in verb. Simonia 5. §. 4. Aurea Armill. in verb. Beneficium. n. 39. Ioan. Maior in 4. d. 25. q. 3. Cardin. Alexan. & Turrecr. cum alijs ab eis allegatis. Caiet. Greg. de Valent. Petrus de Aragon. in d. art. S. Thomæ. Sotus in eundem. 9. de iust. & iure. loc. cit. & communiter recentiores. Hanc concl. restringo ad curata beneficia inferiora. De Episcopatu propter altitudinē status, alia ratio in casu esse posset: Quod in hoc casu non sit simonia ex superioribus constat. Quod autem alias non sit illicitum, ex his cū Soto persuaderi potest. Primò, quia cura animarum in paræcianis, & alijs curatis inferioribus Episcopali dignitate, nō tam excelsum postulat perfectionis gradum, ideoque non apparet tanta præsumptio, si quis se bona fide, moribus, & scientia dignū arbitretur. Secundò potest esse tanta eorū raritas, qui ad parochias regendas sint idonei, tantaq; Ecclesiarum necessitas, vt viro alicui, qui optimam ob vitæ conuersationem, & eruditionis laudem, & existimationem in populo habet,

non modo non ſit prę̨ſumptio,ſed potius eximius charitatis actus ad id oneris ſe offerre. Tertio, poteſt etiam contingere tanta in prælatis,& collatoribus corruptio, vt dignis poſthabitis, Eccleſias indignis committant, in quo caſu quis poteſt ſe offerre,cõmmuni opinione hominum idoneus habitus, ad ſubueniendum neceſſitati, & ad impediendum indignum, qui alias illum locum ſortiretur. Et hæc opinio magis eſt rationabilis, magiſque pia videtur, vt atteſtantur Cardin. Alex. & Turrecr. cum alia multos videatur, maximè noſtris temporibus cõdemnare, quibus quaſi nunquam dantur beneficia ſine cura, & cum cura niſi petentibus: quod tamen nullo modo Curia Romana ſuſtineret in beneficijs curam annexam habentibus, ſi ita damnabile foret, ſicut alia opinio ſentit. Atque ex hoc manifeſtè ſequeretur, quod Pontifex talium ſupplicationibus condeſcendens, mortaliter peccaret,quod ſatis durũ eſſet aſſerere,& certè temerarium foret ita iudicare: & ſic prædicti DD.cum Vlrico in ſua ſumma inferunt,quod vbi quis ſe exiſtimat dignum, ſcilicet doctum, prudentẽ, & exemplaris conuerſationis poſſit pro ſe petere cum humilitate ſperando in adiutorio altiſſimi beneficium cum cura, aut dignitatem,cui annexa ſit cura animarum citra tamen Epiſcopalem. Nec videtur tum præſumptuoſum, quando aliquis cum humilitate id petit, quod bona fide ſperat non ſuperare

perare suam virtutem gratia Dei adiutam, vt contingit in eo, qui se dignum sincera mente existimat, & supplicat pro beneficio curato. Præsumptio enim est ex mente eiusdem S. Thomæ 2.2.quæst.130.art.1.quando agens nititur ad agendum id, quod suam facultatem excedit, quod nequaquã locum habet, quando dignus beneficium curatum expetit: dignitas enim efficit, vt suam potentiam confirmatam diuino auxilio, sine quo nihil, & cum quo, multa possumus, non excedat. Caiet.pro explicatione moderatiori S.Thom. in d.art.5. adhibet hanc declarationem, quod petitio curę animarum secundum quid (hic enim auctor Episcopale onus vocat curã simpliciter) vt est petitio parochiæ, archipresbyteratus, & huiusmodi: licet aliquid sapiat, præsumptionis infra recti regiminis limites stando, vbi tamen communiter Ecclesiasticum regimen corruptum esset, quia scilicet non dantur hæc beneficia nisi petentibus, præsumptione caret, si citra cuiuspiam præiudicium fit, & est alias dignus petens, & ex charitate ad Ecclesiam mouetur. Patet hoc ex eo, quod in huiusmodi corruptis regiminibus frequenter fiunt malæ prouisiones. Ac per hoc in hac diminuta animarum cura sufficit dignitas, & charitas ad petendum mouens, absq; eo, quod videatur in particulari, quod malè imminet prouisio. Præterea, quod Caiet. quinto loco ponit in explicatione prædictorum, quando vel vbi

huiuſmodi corruptum regimen Eccleſiaſticum eſſet, petitio huiuſmodi beneficij curati pro ſe alias digno, ex humano affectu procedens, licet ſapiat aliquid præſumptionis, pro quanto petit pręeſſe, quia tamen verè appetit, & intendit prodeſſe, & periculum imminet ſemper malæ prouiſionis ſtante huiuſmodi corruptela, & probi viri poſtponuntur, non plus quam venialis videtur illa præſumptio, & ſic preces non ſunt pro indigno ſimpliciter, ſed ſecundum quid. Sic Caiet. à quo in moderatione, non multum diſſentiunt Sotus, & Greg. de Valent. De Epiſcopatu autem aliter DD. ſentire videntur propter culmen gradus, & celſitudinem honoris. Cum enim Epiſcoporum ſtatus ſit Apoſtolicus, maximamque perfectionem in ſubiecto prærequirat, vt clarum eſt ex diuinis literis, maximè 1. ad Timot. 3. & ad Titum 3. quæ præclara epitheta, & munia excellentiſſima paſſim Epiſcopis attribuunt, pręſumptuoſum videtur eſſe ſe offerre ad tantum, tamque arduum munus. Nec credere aliquis debet ſe dignum Epiſcopali dignitate, aut eum aſſumere honorẽ, niſi vocatus à Deo tanquam Aaron ſit, iuxta Apoſtolicã doctrinam: aut niſi diuinitus admonitus, & promotus exemplo Iſaiæ, cuius, vt patet ex eius cap. 6. Os angelus prius tetigit, atq; ab omni eum iniquitate emundauit, quam ipſe propheta diceret: Ecce ego: mitte me. Qua de cauſa, rectè quidam hoc argumento vtuntur ad improbandum

bandum appetitum tam immoderatum. Qui se ad Episcopatum offert, aut iudicat se indignum; aut dignum. Si primum, iniquus est, qui id affectat, quod præstare nequit in Ecclesia, & animarum perniciem. Si dignum: Certè regulariter alienus non erit à præsumptione, qui sibi tantum perfectionis gradum asscribere audet: quippe nemo scit, an amore, an odio dignus sit, vel sincerè Deum diligat, quod requiritur ad pascendum oues Christi. Non enim sine causa Dominus antequam Petrum suis ouibus præficeret, ter prius eum de charitate examinauit dicens, Petre, amas me; & tandem Petrus dixit. Tu scis Domine, quia amo te: & tandem pastor institutus fuit, audireque meruit, pasce oues meas. Quare communis antiquorum constans opinio est, non licere Episcopatum sine præsumptione appetere, nec se ad eum offerre: Quomodo autem illud Apostoli Pauli. Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, intelligendum, supra significatum est in c. De hoc. q. 1. notab. 4. Verum recentiores DD. moderantur illā sententiā. Caiet. Greg. de Valent. Petr. de Arag. & alij in d. a. 5. D. Tho. Caiet. autem, qui alijs inprimis tribuit declarandi occasionē in hunc modum suam mentē prosequitur. Inprimis quod petitio curę animarū regulariter est præsumptuosa, vt petere Episcopatū. Dicitur secundū eū (regulariter) vt pseruetur petitio Episcopatus in casu necessitatis ipsius Ecclesię. Secūdo,

Petitio curæ animarum ſimpliciter in caſu non eſt præſumptuoſa, ſed ſancta, quando videlicet clarè conſtat, quod niſi ipſe dignus petat Epiſcopatum illum, eidem malè prouidebitur. Tunc ſine ſcandalo poteſt alias dignus licitè, vt proſit eum petere. Tertiò putat, cum ſit neceſſitas, non eſſe præſumptionis, ſed charitatis conſilium hoc, quod inde patet, quia Eccleſia illa gratias magnas illi referret, ſi ſciret ex illius petitione, ſe ex propoſito ereptam de manu lupi imminentis. Et ſimiliter ſponſus ac Dominus Eccleſiæ Ieſus Chriſtus, vt fidelem negotij geſtorem illum recognoſcet, non minus quam vnus homo, cui hoc beneficium præſtitum fuiſſet. Conſtat namq; quod ſi mea eſſet Eccleſia illa, ego tenerer illi ſic petenti gratias agere. An fortè, ait ille auctor, ingratus, aut tam rigoroſus eſt Chriſtus, vt non velit ſuarum Eccleſiarum periculis humana ratione obuiam iri? Poſtremò. Petitio curæ etiam ſimpliciter animarum non eſt neceſſariò præſumptuoſa, cum in caſu ſit licita: Et quia Eſaias purgatum ſe videns, petijt abſque præſumptione. Ecce ego; mitte me. Nec mirum ſi Auguſtin. Greg. S. Thom. & alij videntur aliter docuiſſe: quoniam ipſi docuerunt quid agendum infra legũ limites ſit: nos autem quid inter corruptiones legũ fieri poteſt, & quandoq; debet. Et rurſus ipſi, quid abſolutè fieri licet, nos aũt quid in caſu neceſſitatis, vel ſimpliciter, vel pro nunc inter tales. Sic Caietan.

Septima

Septima Conclusio. *Qui beneficium aut aliud spirituale confert alias digno, motus metu incusso per preces armatas, aut violentiam, non committit simoniam.* Hæc est contra. Cardin. Alexandr. & Turrecr. in d. cap. Ordinationes. dum docent, quod si prælatus requisitus de dando ordinem, aut beneficiũ huiusmodi precibus propulsatus, principalem respectum habeat ad illas preces, vt videlicet euitet aliquod malum personæ, vel famæ, vel rerum quod probabiliter timetur, simonia sit: Etiam multi Theologi sunt eandem imitati sententiam. Bonau. in 4. d. 25. Durand. in ead. d. q. 4. Maior ibid. q. 3. Imo & S. Thom. in ead. d. q. 3. ad 3. Adrian. quodl. 9. art. 2. & alij alibi. Conclusionem sequuntur Franc. Victor. in relect. de simonia. 1. part. num. 24. & 25. Sotus. Greg. de Valent. & Petr. de Arag. loc. cit. & alij recentiores. Probatur Conclusio. Conferens ex metu sic incusso aliquid spirituale, nihil pretio æstimabile recipit, sed gratis dat. Ergo non est simoniacus. Præterea, vt Victoria arguit, Si quis timore oret, celebret, confiteatur, aut absoluat, non est simoniacus, & tamen hæc maximè sunt spiritualia. Hæc tamen Conclusio ita est limitanda, vt non intelligatur, quando timor resolueretur in aliquod temporale commodum, aut pretio æstimabile, V. G. vt Sotus ait: Si Rex, vel aulicus comminaretur Episcopo, quod nisi sacerdotium tali personę conferret, de gratia regia excideret, neque ad aliam esset

ascensurus sedem. Qui enim tali metu sacerdotium conferret, id ad venandum Episcopatum faceret, & sic simoniacus esset: Secus si metus incuteretur ei amittẽdi vitam, aut temporalia bona, quæ possidet: tunc nihil temporale datur sic conferenti, nec via aperitur ad consequẽdum aliquod temporale, quod non habeat. An autẽ sit peccatum, & quale, quando quis ex tali timore beneficiũ, aut aliquod spirituale confert, dubium esse posset? Victoria censet nullum esse peccatum. Sed Sotus, & Petrus de Aragon. & alij quidam censent esse veniale, quia saltem non fit collatio eo modo, quo fieri deberet. Ego rarissimè, aut nunquã putarem iudicandum culpã mortalem interuenire, quando collatio fit digno, & talis metus incutitur, qui in fortem, & sapientem virum cadere possit. Per hoc tamen non intendimus excusare à grauissimo crimine eũ, qui huiusmodi preces armatas intentat, quamuis simoniam non committat. De his, qui sic preces armatas adhibent, videtur loqui Paschalis Secundus in cap. Sunt quidam. 1. q. 1. dum (inquit) Sunt quidam, qui vel violentia, vel fauore non permittunt Ecclesias regulariter ordinari. Hos etiam decreuimus vt sacrilegos iudicandos. De his melius Concil. Basilien. vbi agit de elect. receptum in pragmatica sanctione. in tit. de elect. §. ad tollendum. Vbi hunc in modum loquitur. Ad tollendum autem omnem ambitionis radicem, obsecrat per viscera

miseri-

misericordiæ Dei Iesu Christi hæc sancta Synodus, ac instantissimè exhortatur Reges, & Principes, communitates, & alios cuiuscunq; gradus, vel dignitatis existant, Ecclesiasticæ, vel mundanæ, ne electoribus literas scribant, aut preces porrigant pro eo, qui per se, vel alium preces tales, vel literas procurabit. Multóque minus comminationes, impressiones (intellige reales violentias cum Glossa pragmaticæ) aut aliud faciant, quo minus liberè ad electionē procedatur. Similiter in virtute sanctæ obedientiæ ipsis electoribus præcipitur, ne ad huiusmodi literas, preces, comminationes, vel impressiones, aut alias, vt præmittitur, quenquam eligere præsumant, &c. hæc ibidem. His accedit, quod abusu sæcularis potestatis fieri dicitur electio, quando minis alicuius personæ potentis quispiam eligitur. Innocent. Collectan. & alij in cap. Quisquis. de elect. Rebuff. super concord. in tit. de elect. derogat. super verb. Per abusum sæcularis potestatis.

Octaua Conclusio. *Etsi non committat simoniam conferens beneficium, vel aliquid spirituale ex metu incusso per preces armatas, aut impreßiones indigno, & inepto, mortaliter tamen peccat.* Prima pars est contra DD. in præcedenti concl. allegatos, & satis constat ex fundamentis eisdem. Secundam amplectuntur communiter DD. vbi supra. Committitur .n. acceptio personarū, ac infideliter, iniusteq; contra legem natura-

naturalem, & diuinam res ſpiritualis diſpenſatur.

QVÆSTIO III.

An ſit ſimonia, beneficia & ſpiritualia conferre propter conſanguinitatem?

ANtequam reſolutio adhibeatur, aliqua ſunt præmittenda.

Primum. De materia huius Quæſt. tractant Alexand. Alenſ. 2. part. q. 187. memb. 4. art. 2. §. 6. Durand. & Maior. in 4. d. 25. Guilhelm. Altiſiodorenſ. 3. part. tract. 21. Victoria in 1. part. relect. de ſimonia. num. 26. Commentatores D. Thomæ, cum eodem, in d. art. 5. Adrian. quodl. 9. Cardin. Alexand. & Turrecrem. in c. Peruenit. 1. q. 3. Gloſſ. in cap. 1. vt beneficia ſine diminutione conferantur. & alij alibi.

Secundum. Inter omnes conuenit, grauiſſimum eſſe peccatum conferre conſanguineis beneficia, eoſq; promouere ad Eccleſiaſticas dignitates, ſolo intuitu conſanguinitatis, præſertim quando alias digni non ſunt, licet hoc malum plus hedera noſtris temporibus in Eccleſia ſerpat, eamque ſæpiſſimè in maxima diſcrimina trahat. Vocatur autem hoc peccatum ædificantium Sion in ſanguinibus, à DD. ex illo Michææ 3. Qui ædificatis Sion in ſanguinibus, & Hieruſalē in iniquitate. Et Abacuc 2.

Vah

Vah illis, qui ædificant ciuitatem in sanguinibus, & præparant vrbem in iniquitatem. Collatio beneficiorum, (ait Guilhelm. Perald. tom.2. de virtutib. & vitijs. in tract. de Auaritia.cap.8.) facta consanguineis, quædam præparatio est, vt habeant vrbem Ecclesiæ concordem ad omnem iniquitatem, quam facere volunt. Et certè in Electionibus, nominationibus, alijsq; negotijs Ecclesiasticis sæpè consanguinitas multa mala generat, vbi in capitulis votorum pluralitas locum habet. Electio si aliqua instituenda sit, si multi sanguinis vinculo ligati intersint, sanguinem eligunt, sicque digniores negliguntur, & Ecclesia semper in sanguine regitur per illos, qui ex sanguinibus, & non ex Deo nati sunt. De Petro enim dictum est Matth. 16. Beatus es Simon Bariona, quia caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus, qui in cœlis est. Vtinam multi Ecclesiastici dum nimio amore sanguinem complectuntur, consanguineis dignitates Ecclesiasticas conferunt, eis Ecclesiarum bona concredunt de patrimonio crucifixi arces, agros, vineas, & alia bona immobilia comparant, vt fœlicius, vel potius infœlicius ad maioratus, baroniæ, aut comitatus honorem euehant extra statum, quem tenebant : perpenderent illud Dauidis Psalm. 29. Quæ vtilitas in sanguine meo : dum descendero in corruptionem. Vtinam aliud D. Ambros. lib. 1. Offic. cap. 30. relatum à Gra-

à Gratiano 86.d.cap.Eſt probanda.diligenter attenderent: Neque enim propterea te Domino dicaſti, vt tuos diuites facias, ſed vt vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras,&pretio miſerationis redimas peccata tua. Putant ſe parum poſcere, qui pretium tuum quærunt: vitæ tuæ fructum adimere contendunt,& accuſant, quod eos diuites nō feceris, cū te illi velint æternæ vitæ mercede fraudare. Cui accedit & D.Hieron.in lib.Numer. iuxta Gratian. 8. q.1. c.Si ergo.ibi, Audis euidenter ordinationem principis populi tam manifeſtè deſcriptam, vt penè expoſitione non egeat. Nulla hic populi acclamatio, nulla cōſanguinitatis habita contemplatio eſt. Propinquis, agrorū, & prædiorum relinquatur hæreditas: Gubernatio populi illi tradatur, quē Deus elegerit,homini ſcil.tali,qui habet ſicut ſcriptū audiſtis, in ſemetipſo ſpiritū Dei, & præcepta Dei in conſpectu eius ſunt, &c. Verba huius Canonis à Gratiano aſſcribuntur D. Hieron. Sunt aūt Orig.Hom.22.in Num.ad cap.27. vt obſeruatur in decreto emēdato iuſſu Gregorij XIII. Citatur autem Hieron.quia eas latinas reddidit,noxia detruncauit,&vtilia tranſtulit, teſte eod. Hieron. in epiſt. 62. ad Theophilum.& in prolog. lib.2.in Michæam. Multa, quæ ad peccati huius deteſtationē faciunt, colligunt Perald.vbi ſupra. & Aluar. Pelagius lib.2. de planctu Eccleſiæ. art. 15. in lit. M.

Tertium. Committitur nonnunquam peccatum

catum acceptionis personarum in electiones ad dignitates Ecclesiasticas, nec non in distributione beneficiorum Ecclesiasticorũ, prout Theologi pleriq;,nec non alij vbi supra tradiderunt. Est aũt acceptio personarum iuxta D. Tho. 2.2. q.63.a.1. receptũ cõmuniter ab alijs, peccatum, quo id quod ex debito iustitiæ vni personæ conferendum est, datur alteri, non propter meritũ eius ad ipsam rem, quæ cõfertur, sed propter aliquam conditionẽ impertinentem ad rem, vt V. G. Si quis conferat alicui Episcopatum non eo intuitu, quod bonæ conuersationis, & eminentis eruditionis sit: quippe qui ineptus,sed quia diues est,aut quia sanguine iunctus. Diuitiæ, & consanguinitas neminem dignũ Episcopatu reddũt, sed morum honestas, & doctrinæ splẽdor. Est autem personarũ acceptio suo genere peccatũ mortale,oppositum iustitiæ distributiuæ, prout S. Thom.in d. a.1.ostendit. Ad quod etiam illud Glos.in c.2.Iacobi in illa verba: Nolite in personarũ acceptione habere fidẽ Domini. Quis ferat,ait Gloss. si quis diuitem eligat ad sedem honoris Ecclesiæ,contempto paupere instructiore,& sanctiore, quæ desumpta est ex Augustin.epist. 29. ad Hieron. versus finem.

Prima Conclusio. *Conferre beneficium alicui ratione sanguinis non est simonia.* Hæc concl.est contra D.Bonau. in 4. d. 25. in expositione literæ, Durand. & Maior. in ead.d.Adrian. loc. cit.Gloss.in cap.Nemo.huius tit.& in d.cap.1. vt bene-

vt beneficia Ecclesiastica. & alios alibi. Conclusionem amplectuntur Alen. Altisiodoren. loc.cit. D.Tho. in d.art.5. in solut.ad 2. & eius Commentatores ibidem. Sotus & Victoria. vbi supra. Cardin. Alexand. & Turrecrem. in d.c.Peruenit. Et hæc nunc est communissima Theologorum sententia. Ratio fundamentalis. Qui beneficium intuitu sanguinis confert, nihil pretio temporali dignum recipit: sed non potest esse simonia, vbi emptioni, & venditioni non est locus.argum. à definitione simoniæ. Præterea si collator est simoniacus, vt Victoria argumentatur. Ergo etiam qui scienter eo intuitu recipit, quod nemo dicit, neque talis damnatur ad restitutionem. Et confirmatur ex d.cap.vnic.vt beneficia Ecclesiastica. vbi Innocent. III. reprehendit Archiepiscopum Mediolanen. circa tria. Circa contrarietatem responsi, circa carnalitatem animi, quia non ex affectu carnali, sed discreto iudicio debuit Ecclesiasticum officium, & beneficium in persona magis idonea dispensare. Et circa inhonestatem facti, quia non licuit ex pactione, vel conuentione quacunque, sub modo, vel tenore præscripto concedere nudum officium, & retinere sibi prouentus. Hoc tertium tantum (vt satis textus indicat) ab Innocentio vt simoniacum reprobatur. Secundum tantum vt illicitum reprehenditur.

Secunda Conclusio. *Qui consanguineo votum præbet in electione, motus vinculo sanguinis, aut eidem be-*

dem beneficium eo intuitu confert, quando alias dignus non est, committit acceptionem personarum. Est communissima conclusio DD. quos allegauimus pro prima, & nunc pro sequentibus allegabimus.

Tertia Conclusio. *Prælatus motus consanguinitate conferens beneficium, aut votum etiam præbens in electione consanguineo alias digno, non peccat mortaliter.* Victor. Cardin. Alexand. & Turrecr. loc cit. & alij alibi. Probat Victor. Actus ex obiecto est bonus & circumstantia non est mortalis. Ergo actus non est mortalis. His accedit, quod secundum rectum ordinem charitatis homo plus coniunctos debet diligere, & per consequens magis eis prouidere, quando idonei sunt.

Quarta Conclusio. *Cæteris paribus prouidere consanguineis, non est peccatum.* Hanc docent Cardin. Alexan. & Turrecrem. loc. cit. & latius in cap. Decenter. 89. dist. Victor. loc. cit. & alij passim: nec potest in ea esse dubium. Quia cæteris paribus recta, & ordinata charitas hoc admittit, & naturalis ratio ad hoc inclinat. Huic conclusioni videtur obstare d. c. Decenter, quod desumptũ est ex Concil. Toletano X. cap. 3. vbi prohibetur, quod Episcopi officia, & res Ecclesiæ sanguine propinquis, aut fauore personæ, quibuscunque sibi coniunctis non commendent ad suum nefandæ præsumptionis excidium: & contra aliter ordinantes grauissimas statuit pœnas. Responde-

 tur ad

tur ad hanc obiectionem secundum Gloss. Cardin. Alexand. & Turrecrem. c. intelligendum, quando consanguinei sunt malæ vitæ, vel alias non sunt idonei. Rationabiliter autem interdicitur Episcopis, & prelatis, ne tales præficiant beneficijs, aut etiam officijs sæcularibus, prout rectè prosequitur Turrecrem. in d. cap. Decenter. Primo, quia Episcopi minus volunt cōiunctos corrigere, quos fauore prosequuntur, etiamsi reperti fuerint in mala administratione, & sic perit iustitia, & læduntur res Ecclesiæ. Secundo, Propinqui Episcoporum ex tali coniunctione assumunt audaciam occupandi bona Ecclesiæ, quæ administrant: ac sæpè etiam hac occasione arripiunt sibi præsumptam potestatem supprimendi, ac concutiendi subditos, quorum gubernationi præficiuntur. Tertio, quia isti sanguine iuncti propter coniunctionem Episcopi timentur, & vix quis de eorū mala administratione audet loqui, nec eos accusare. Quod profectò sępissimè veritatē habet, quando Episcopi malæ sunt conscientiæ, plus auaritiæ, sanguinique inhiantes, quam publicæ vtilitati, subditorum tranquillitati, ac animarum lucro intendentes. Excœcat aliquando carnalitas, vt vitia in nostris feramus, & dissimulemus, quæ si in alienis conspiceremus, erubesceremus. Prædicta conclusio limitanda est ex mente Alexan. Alens. 2. par. q. 136. memb. 2. S. Antonin. 2. par. tit. 1. c. 20. §. 2. S. Thom. quodlib. 4. Card. Alex. & Turre-

& Turrecrem. quando ſcandalum ceſſat, nec alij malum exemplum inde capiunt. Et certè plurima, maximaq; neceſſe eſt naſci ſcandala in Eccleſia, quando prælati ſanguinē ſequuntur, & omnia per carnem, & ſanguinem diſponunt. Ideoque vt verbis Aluari Pelagij vtar, verè hodie luna, id eſt, Eccleſia ecclipſin patitur in capite, & in membris, ac carnalibus iſtis temporibus verſa eſt ferè tota in ſanguinem: Prælati ex ſanguine nati ſunt, & ex voluntate carnis. Ioan. 1. de conſecr. d. 4. cap. Si quis autem. Prælati immundi ſunt, quia ſanguinifluui filij homorrhoiſſæ. Matth. 9. Marc. 5. Luc. 8. Sanguis eorum, & carnalitas ſanguinem tetigit. Oſeæ 4. Quia cum ſanguine eos promouent viri ſanguinum. Prælati carnales ædificant templum Domino, & præſunt illi non obſtante, quod dixerit Dominus ad Dauid 1. Paralip. 23. Non ædificabis mihi templum, quia vir ſanguinum es. 1. quæſt. 7. cap. Si quis omnem. Hæc ille. Dubium hic eſſe poteſt. *An Prælatus mortaliter etiam delinquat peccato acceptionis perſonarum, ſi ratione ſanguinis coniunctum, dignum tamen præferat alteri digniori, & magis idoneo.* Simpliciter affirmatiuè Cardin. Alexand. & Turrecrem. reſpondent in d. c. Decenter. Pendet accurata huius rei cognitio ex illa grauiſſima quæſtione, An ſit peccatum mortale eligere dignum, vel eidem conferre, omiſſo digniori. Ad huius quæſtionis reſolutionem ſit

Quinta Conclusio. *Eligere minus dignum, aut eidem conferre beneficia curata, aut dignitates, aliaq; quæ administrationem adiunctam habent, omisso, aut reiecto digniori ex sua natura est peccatum mortale.* Conclusio videtur contra Gloss. in cap. licet. 8. q. 1. & in c. Constitutis. de appellat. & in c. 2. de offic. custod. & alios quosdam. Conclusionem autem tradunt Alex. Alen. 2. part. q. 136. memb. 2. S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 3. & q. 185. art. 3. & quodlib. 6. art. 9. & alibi. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 20. §. 1. Nicolaus Lyranus in cap. 21. Ioann. Altisiodoren. lib. 2. tract. 33. cap. 3. art. 4. Gabr. in 4. d. 15. q. 7. art. 3. Angel. in Summa. in verb. Acceptio personarum. §. 6. Pisanell. in eod. verb. Syluest. ibid. q. 2. Caiet. Aurea Armill. & alij in eod. verb. Adrian. in 4. de restitut. in q. de collatione offic. & benefic. Ecclesiæ. Sotus lib. 3. de iustit. & iure. q. 6. art. 2. conclus. 9. Petrus de Aragon. & Gregor. de Valent. in d. q. 63. art. 2. & communiter recentiores Theologi, quos sequuntur Decretistæ, & Canonistæ. Cardin. Alexand. & Turrecr. vbi supra. Panorm. & alij quidam in d. c. Constitutis. Rochus de iure patronatus. in verb. Honorificum. q. 15. latè Didac. Couar. in Relect. reg. Peccatum. 2. part. §. 7. num. 4. Nauarr. in Enchrid. de orat. miscellaneo 38. Rebuff. super concordat. in tit. de elect. derogat. super verb. Idoneorem. Gloss. in cap. 1. in verb. Vtiliorem. de elect. in pragmatica: Et hęc est receptissima, & communissima sententia, quam

tia, quam

tia, quam antiquitas recepit, & nouitas nunquam reiecit. Prob.conclus. Ioan. 21. Ter Petro Christus dixit: Diligis me plus his, vt ostenderet suo exemplo meliorem eligendum Hieron. in cap. Licet ergo. 8. q.1. Sciant omnes, & certi sint, quod qui præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminẽtior, ille eligatur. & c. fin. de offic. custod. Ad hoc opus tales ordinẽtur, quales meliores, & sanctiores esse viderint. & in d.c.1. vt Ecclesiastica beneficia, Ecclesiastica officia, & beneficia nõ ex carnis affectu, sed ex discreto iudicio, in persona magis idonea debere dispensari. Idẽ patet ex forma iuramenti exigendi ab Electoribus pręscripta in Concil. Basili. & inserta pragmaticę sanctioni. in tit. de electionib. Ego N. iuro, & promitto omnipotenti Deo, & N. Sancto, vel Sanctæ, sub cuius vocabulo dedicata est hęc Ecclesia, eum eligere, quem credam in spiritualibus, & temporalibus Ecclesiæ futurum vtiliorem, nec illi vocem dare, quem verisimiliter sciuero promissione, aut datione alicuius rei temporalis, seu prece per se, aut per alium interpositis: aut alias qualitercunque directè vel indirectè pro se electionem procurare. Rationes etiam sunt pro conclusione. Qui præficit dignum prætermisso digniori, necessariò id facit ex aliqua ratione ad electionem minimè pertinente, nempe ex amicitia, consanguinitate, precibus, & sic de similibus. Sed hæc est manifesta

acceptio personarum. Ergo. Deinde collatores beneficiorum, & dignitatum in Ecclesia Dei sunt dispensatores ministeriorum Dei. 1. ad Cor. 4. in quibus requiritur sinceritas, & fidelitas iuxta illud Christi. Quis putas est fidelis dispensator, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam: sed prudens dispensator optimos quosque, quos potest eodē stipendio seruos constituit pro seruitio Domini sui, ne fidei suę desit. Ex hac communissima DD. sententia facilè patet in quanto periculo versentur Episcopi, prælati Ecclesiæ, & collatores, qui suos consanguineos sine vlla sæpè discretione omnibus alijs quantumuis dignissimis scientia, & moribus præferunt facilè fingentes aliquem titulum, quo colorem iustitiæ subducant, suumque factum rectificent. Sed Deus, apud quem non est respectus personarum, quique omnia intuetur prout sunt sine vllo respectu, reddet suo tempore pro meritis. Prô dolor, inueniuntur nonnunquam in Ecclesia prælati, qui ita sanguine excœcati, atque immersi sunt, quod vni ex sanguine concrederent mille, aut duo, triaq; millia animarum, cui alias tuto non auderent tria poma, quæ in pretio haberent, committere: aut custodes constituunt super Ecclesiastico regimine, quibus ob luxum, prodigalitatem, aut alia crimina, non auderent confidere sex aureos in pecunia. Omnes enim nunc student auaritiæ, & thesauro proprio à minimo vsq; ad maxi-

ad maximum: de animarum lucro, & Ecclesiæ dignitate, pauci sunt, qui recogitent. Proximam conclusionem limitant quidam DD. vt locum non habeat in beneficijs minimis, & parui momenti, in illis non incurritur mortale. Alexand. Alens. in d. quæst. 136. memb. 2. §. 3. Angel. in verb. Acceptio personarum. §. 6. Caiet. Soto. Greg. de Valentia. Petrus de Aragon. & communiter recentiores. In minimis, & simplicibus beneficijs ad euitandum mortale sufficit, vt electio, aut prouisio fiat digno, & bono. Eadem est ratio si excessus esset paruus: in mortalibus enim non exigitur dignitas metaphysica, aut mathematica, sufficit moralis, vt homo in electione consideret, quantum humana prudentia patitur, quem iudicet in conscientia meliorem, & vtiliorem in ordine ad regimen Ecclesiæ, & bonum commune consideratis circumstantijs rerum, temporum, aut personarũ. Hoc tamen mente tenendum, vt communiter DD. tradunt, quod quãdo electio facta est de digno, prętermisso digniori non reuocatur, nec infringitur in foro exteriori, sed sustinetur. S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 3. & alibi. S. Antonin. loc. cit. Cardin. Alex. & Turrecrem. in d. c. licet. & ibidem Dominic. qui dicit communem: sicut etiam Couar. in d. §. 7. num. 3. nec est in ea re dubium. Quod rectè fit ad amouendas lites innumeras, & ad inducendam tranquillitatem. Si enim electiones reuocarentur, quando

non fieret de meliori, nulla esset electio, quæ careret calumnia. Quisque enim prætenderet se meliorem, & ita iura, quæ pro charitate, & iustitia instituta sunt, contra charitatem, & iustitiam militarent.

Sexta Conclusio. *Prælatus conferens beneficium consanguineo principaliter motus ratione consanguinitatis, & intendens ex huiusmodi promotione non solum prouisionem personæ promotæ, sed etiam vtilitatem ex illa prouisione transeuntem in ipsum, scilicet quod ipse conferens per hoc magnificetur, vel sit potentior, vel vt domus eius exaltetur, & nobilior reddatur, vel aliquid simile tale, simoniam committit.* Ratio pro conclusione clara est. Sic conferens spirituale, pro eo accipit vtilitatem temporalem; vel accipere sperat: vnde reducitur ad munus à manu. Hanc docent Card. Alexand.& Turrecrem.in c.Peruenit.1.q.3. & allegant etiam pro ea Alensem in 2. part. qui ibidem in quæst.187.memb.4.art.2.§.6. & etiam Raymund. in summa. Ex hac conclus. facilè elicitur, quæ censura ferenda de illis prælatis, qui quandoque pueris, aut minus idoneis sibi sanguine, aut carne coniunctis personatus, aut beneficia curata, vt ipsi disponant de fructibus, eosque in proprios vsus conuertant, donec cognati, vel nepotuli adolescant, cogitentque quem statum assumere velint. Vel filijs fratrum, sororumque, aut cognatorum beneficia conferunt, vt parentes tenuis fortunæ, aut qui pro sua profusione prode-

prodegerunt, habeant, vnde viuant, & vtinam non aliquando hæretici, & Caluinistæ essent, qui hoc pallio, iniustè patrimonio Christi sæpè pascuntur, & bonis Ecclesiæ, quã alias proprio marte impugnant, aut blasphemijs, calumnijsque dilacerant, victitant. Prælati sic conferentes simoniaci sunt, in perpetua maledictione viuunt, & nisi Ecclesiæ restituant bona, quæ sic dissipant, dignamque pœnitentiam agant, quod rarissimè contingit, in fine vitæ cum Simone, à quo simonia nomen accepit, sepelientur in inferno.

QVÆSTIO IV.

An simonia committatur, si quis pro spiritualium, & beneficiorum collatione accipiat munus ab obsequio?

DE hac quæstione tractant Alens. 2. part. q. 187. memb. 3. art. 2. S. Thom. 2. 2. in d. q. 100. & eius Commentatores ibid. Sotus lib. 9. de iust. & iure. q. 7. art. 3. Victor. in relect. 1. part. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 5. Angel. in verb. Simonia 5. §. 5. Syluest. in eod. verb. q. 16. dict. 4. Cardin. Alexand. & Turrecrem. in d. c. Ordinationes. Panorm. Ioann. ab Anania. Anton. Cardin. & est communis Canonistarum cum Gloss. in hoc nostro cap. Pro intelligentia, munus ab obsequio est seruitus indebitè

bitè

bitè impensa: vel est actus corporalis factus in commodum, aut vtilitatem alicuius. V.G. Aliquis Episcopo inseruit sine stipendio, vt pro seruitio beneficium sibi conferat. Vel adolescens doctus fit nobilium pædagogus cum pacto, vt eorum pater, qui habet multa beneficia iuris patronatus, ad proximum vacaturum eum præsentabit.

Prætcrea memoria tenendum finem esse duplicem principalem, & minus principalem. Quod alij aliter dicunt, aliã esse causam finalem, aliam impulsiuam, siue excitatiuam: cuius distinctionis aliqui DD. etiam in hoc cap. meminerunt occasione Gloss. Causa principalis est, quæ principaliter in agendo actu ab agente intenditur, & consideratur, ipsumque præcipuè mouet ad agendum. Et licet hæc sit prima in intentione, est tamẽ vltima in executione, vt philosophi tradunt, & post eos S. Thom. 1. 2. q. 1. art. 1. ad 1. & Commentatores eius ibidem. Et ex Iurisperitis Bartol. in l. Ambitiosa. num. 19. ff. de decret. ab ordin. fac. ac Didac. Couar. lib. 1. variar. resolut. cap. 20. num. 2. Finis minus principalis, vel causa impulsiua est, quæ præter finem vltimum mouet agentem, vel impellit, excitatque ad agendum aliquid propter aliud, siue sine illa id fieret, siue non. De his causis ad propositum agunt Nauar. in Comment. cap. Cum minister. 23. q. 5. num. 9. & ibidem à num. 37. & seq. & in manual. confess. cap. 23. num. 101. Couar. loc. cit.

Gabr.

Gabr.super can.Missæ.lect.28. Adrian.quodl. 9. art. 2. sub lit. L. M. N. O. Gloss. & DD. in hoc cap.

Prima Conclusio. *Conferre alicui præbendam aut beneficium principaliter pro obsequio præstito, vel præstando, si pactum implicitè, vel explicitè accedat, est simoniacum.* Hæc Conclusio est communis omnium DD. Iuristarum, & Theologorum, vt rectè Cardin. Alexand. & Turrecr. loquuntur, & satis probatur ex cap. Ordinationes. & cap. Sunt nonnulli. 1.q.1. & præsenti cap. Deinde seruitium, siue obsequium omnium iudicio est res pretio temporali digna. Ergo si quis pro obsequio spirituale recipiat, simoniam committit.

Secunda Conclusio. *Seruire alicui prælato, aut collatori principaliter, spe consequendi ab eo beneficium sine vllo pacto, simonia mentalis est.* Richard. in 4.d.25. Victor. Felin. in hoc cap. Couar. vbi supra. Syluest. loc. cit. Caiet. in Summa. verb. Simonia. & alij alibi. nec est dubium. argum. sumpto à definit. simoniæ. In tali tamen casu non incideret in pœnas iuris, nec teneretur ad restitutionem. arg. infra c. fin. & annotatorum ibidem à DD.

Tertia Conclusio. *Qui inseruit principaliter prælato ob personæ dignitatem, atque ob stipendium, aut victum amictumque, licet minus principaliter speret aliquod beneficium, non est simoniacus.* DD. cum Gloss. in hoc c. Gabr. Couar. Nauar. & alij alibi. Ratio. Quia quod principaliter, & non

non quod minus principaliter agitur eſt attendendum. l.Si quis nec cauſam. ff.ſi certum petatur. c.Quamuis pactum. iuncta Gloſſ. de pact. in 6. & per alia collecta à Iaſone in d. l. Si quis nec cauſam, & ſimilia tradita ad longum à Nauarr. in d. comment. cap. Cum miniſter. à num. 36. & in comment. de datis, & promiſſ. pro iuſtitia. notab. 21. num. 33. His addi poteſt alia ratio. Quod in temporalibus eſt vſura, in ſpiritualibus eſt ſimonia: vt Sotus, Petrus de Aragon. & poſt eos alij recentiores aliquando argumentantur. atque ſatis Couar. & Nauar. vbi ſupra indicant. Sed non eſt vſura ſi quis mutuet alicui pecuniam principaliter ad ei ſubueniendum, eiuſque amicitiam captandam, & minus principaliter, ſeu ſecundario ſperet mutuatarium aliquid temporale in remunerationem gratis, liberaliterque daturum, iuxta Gloſſ. in cap. Conſuluit. in verb. Sperantes. de vſur. receptam communi DD. calculo. Ergo. In his caſibus, quando prælatus famulo ſuo, alias digno beneficium confert, cum principalis intentio non fertur in ſeruitium, ſed in dignitatem perſonæ in ordine ad bonum Eccleſiæ, & minus principalis conſideratio ad fidele obſequium dirigitur: obſequium non eſt finalis cauſa, ſed incitatiua, ſeu impulſiua. Prælatus enim quando miniſterium in honeſtis negotijs habet, qui ſe probum, idoneumque præbet, ſpecimenque dat, quod Deo, Eccleſiæq; fideliter inſeruiet, non prohi-

prohibetur beneficium eidem conferre: imo etiam cæteris paribus, eum in collatione præferre: hoc enim gratitudo postulat, nec ratio recta contradicit, modo scandalum absit. Pro quibus facit illud Gregorij lib. 2. registri. cap. 57. in princ. Ecclesiasticis vtilitatibus deseruientes, Ecclesiastica dignum est remuneratione gaudere. Attendant tamen tam prælati, quam eis seruientes, ne oculus sit nequam, & mentiatur sibi iniquitas, parum proderit distinguere intentionem principalem, & minus principalem: causam finalem, & impulsiuam, spem primario, aut secundario conceptam verbis, si cor sit prauum, eiusque intentio corrupta. Verè enim olim à quodam dictum est, quod curiæ prælatorum, sint probatoria clericorum, vt meminerunt Paludan. in 4. d. 25. & post eum Adrian. in d. art. 2. Cardin. Alex. & Turrecr. in d. cap. Ordinationes. q. 2. num. 5. Cuius dicti ratio est, quod ibi merita, & virtutes ostenduntur, cum occasiones multæ offerantur, ambitioni locus sit, & inuidia omnes ferè anguli ardeant: sæpe non pro mercede, sed beneficijs capellani, alijque clerici inseruiant, remis, velisque contendunt pro pinguiori præbenda, aut beneficio vacante: Tunc vt fuluum spectatur in ignibus aurum, probantur in aula Episcoporum, prælatorumq; clerici virtute, pietateque præditi, qui non mouentur ambitione, nec quęrunt beneficia, donec vltrò vocentur, id exigentibus eorum meritis.

meritis. E contra verò ambientes ſemper ſollicitant, circumeunt, ac inquirunt, nunquid aliquod beneficium Eccleſiaſticum vacet, vnde prædam nanciſcantur: Et tunc tanquam Mercurium in pedibus habentes huc, atque illuc currunt, & ſic probationi locus eſt, vbi vera ſolidaque pietas, & vbi ficta, fucataque virtus lateat: atque in hunc ſenſum curiæ prælatorum ſunt clericorum probatoria.

Quarta Concluſio. *Epiſcopus, & prælatus recipiens aliquem in ſuum familiarem, aut miniſtrum pro aliquo obſequio præſtando, conſtituto ei annuo ſalario, donec de beneficio prouideat, non committit ſimoniam, modo pactum non accedat, quod collato beneficio gratis inſeruiet.* Hoſtienſ. Ioan. Andreas. Cardin. & communiter DD. in hoc cap. Sylueſt. & Aurea Armill. in verb. ſimonia. Nauar. in manual. confeſſ. cap. 25. num. 113. & alij communiter alibi. Panormit. tamen hoc pacto moderatur, quod verum credat, quando prælatus non inducitur principaliter propter ſeruitium, ſed quia ille meretur: aliter ſi cauſa finalis ſit ſeruitium, non licet argum. cap. Graue. de præbend. ſecus ſi ſit cauſa impulſiua. Etſi hæc communis ſit Canoniſtarum, & ſummiſtarum opinio, tamen opinor, quod niſi rectiſſima ſit tam domini, quam famuli in illo caſu intentio, admodum periculoſum ſit hoc exercitium, tum propter facilitatem ſcandali, tum propter ſpeciem mali, quam

quam videtur præferre talis contractus, tum propter proximum accessum ad simoniam. Hinc à fortiori dubitat Victoria in d.num.36. concl. 2. an excusetur à pœna iuris, & restitutione, quando inter alias conditiones prælatus hoc etiam addit familiari futuro, habens intentionem prouidendi. Dabo tibi in beneficijs vsq; ad centum, & dabo salarium quinquaginta aureorum, quousq; dedero tibi beneficium centum aureorum, ita quod alia ratione non iret in obsequium, & famulatum Episcopi: Hæc inquit ille videntur malè sonantia, & certè periculosa.

Dubiū hic esse potest. Quid si vno anno, aut duobus prælatus aliquem in suo seruitio pro annuo & statuto salario habeat, qui eidem inseruiuit in Ecclesiasticis muneribus, & administratione curæ pastoralis est cooperator, tandem procurat tali suo Capellano beneficium, aut præbendam cū pacto, & obligatione, vt vlterius sibi inseruiat, duobus, aut tribus annis, donec expectantiæ tempus labatur, & possit residere in Ecclesia præbendæ, tamen pro currenti annuo salario. Memini aliquando in aula cuiusdam Episcopi à quibusdam Iurisperitis responsum in partem negantem, quando tamen contrarium rectius veriusque obtinuisset, & fortasse cæci cæcis ducatū præbebant: Ideò nunc palā respōdeo, quod tunc in angulis locū nō habebat. Quod sic cū pacto, & obligatione præbendā, aliudúe beneficiū conferens simoniā committat in omni foro, vt seqq. manifestissimum reddam

reddam argumentis. Primo. Omnis pactio, & conuentio, quæ iure non inest in spiritualibus damnata, & reprobata est, vt simoniaca. cap. Quam pio.1. q.2. & cap. fin. de pact. prout supra latius probatum est. Præterea in tali casu obligatione ciuili beneficiarius oneratur in aliquo temporali, ad quod de iure non tenetur. Ergo est simonia. Quia quoties quis ita grauatur ratione spiritualis percipiendi, absque dubio simonia est, argum. sumpto à definitione simoniæ. His accedit, quod per tale pactum, talemque conuentionem ob beneficium consequendum beneficiarius suam libertatem obligat, & distrahit pro tanto temporis spatio: libertas autem omnium rectè sentientiũ opinione pretio æstimari potest. Postremò vt antea dictum, quod in temporalibus facit vsurariũ, in spiritualibus reddit simoniacum, At in temporalibus, si quis ratione mutui obliget aliquem ad aliquid, quod non tenebatur ante facere, etiam interueniente iusto pretio, committit vsuram. V.G. Si quis mutuo alicui det, vt ad suũ molendinum veniat, ibiq; molat pro solito pretio, vsuram committit, vt communis opinio est, teste Syluest. in verb. Vsura.1.q.7.quam amplectuntur S. Antonin. 2.part.tit.1.cap.7. §.8. Conrad. de contract. q. 36. Gabr. in 4.d.15. q.11. art. 3. Sotus lib.6.de iust. & iure. q. 1. art. 2. Caiet. in summa. verb. Vsura exterior. Laurẽt. à Rodulph. in c. Consuluit. de Vsur. 2. part. q.38. Panormit. Cardin.

Ancharan.

Ancharan.& Ioan.ab Anan.in cap.fin.eod.tit. Couar.lib.3.var. resolut. cap. 2.num.5. Nauar. in manual. Confes. cap. 17. num. 220. & alibi communiter alij. Ergo etiam in nostrò casu simonia est, quod ob beneficium conferendum talis se obliget pro tanto tempore seruiendi, etiam salario interueniente: Quandoquidem ista obligatio pretio æstimari potest, & est onerosa obligatio.

Aliud dubium occurrit. Quid si duo sacerdotes in eadem collegiata Ecclesia conuersantes, ex aliqua causa consentiunt, vt vnus pro altero missam summam, & alter pro socio primam dicat. Aut, vt Petrus pro Paulo prima septimana mensis Euangelium cantet, & Paulus secunda Epistolam legat; & sic de similibus eadem est ratio. Respondent post Gulielmum S. Antonin.2.part.tit.1.c.5. §.5. Pisanell. in verb. Simonia 1. Syluest. in verb. Simonia.q. 16. prope finem. Victor. de simonia 1. part. n. 17. Petr. de Arag. in 2.2. S.Thom.q.100.a.1. & alij alibi, quod non sit simonia, quando nihil temporale tanquam merces interuenit. Vnus in hoc casu ex causa alteri adminiculatur, & opus charitatis adimplet. Et hæc est communis sententia contra Richard. in 4. d. 2. q.3.

QVÆSTIO V.

An & quomodo ſimonia committatur circa permutationem beneficiorum?

PRima Concluſio. *Qui pecunia, aut pretio procurat permutationem beneficij pro ſe, aut alio, ſimoniam committit.* In hac concluſ. non eſt dubium. argum. ſumpto à definitione. Nomine enim emptionis, & venditionis intelligitur omnis contractus non gratuitus.

Secunda Concluſio. *Priuatæ perſonæ ſi ſua beneficia inuicem permutent ſine auctoritate, & conſenſu ſuperiorum, ad quos de iure, vel conſuetudine ſpectat conferre, inſtituere, aut approbare, permutatio eſt nulla, & ſimoniaca.* Hæc eſt etiam communis Theologorum, & Iuriſtarum. S. Tho. 2.2.q.100.art.1.ad 5.& Commentatorum ibid. Adrian. quodlib.9. art.3.ad 5. Angel. Sylueſt. & aliorum in ſummis. verb. Permutatio. Probatur ex c. Quæſitum. & c. Vniuerſorum. de rerum permut. & Clem. vnic. eod. tit. & DD. in eiſdem locis. Concluſio extenditur tam ad beneficia eiuſdem Eccleſiæ, quam diuerſarum, contra Innocent. in d. c. Quæſitum, qui ſenſit in præbendis eiuſdem Eccleſiæ, & eiuſdem qualitatis permutationem poſſe fieri propria auctoritate, abſque conſenſu ſuperioris. Sed hanc Innocentij opinionem Hoſtienſ. Panor.

Anton.

Anton. Ioan. Imolen. in d. c. Quæsitum. Angel. in verb. Permutatio. §. 4. (qui tamen putat, sed malè, quod Innocentij opinio post factum possit teneri) Syluest. in eod. verb. q. 1. & alij communiter reijciunt. Cum omnia in beneficiorum permutationibus generaliter reprobentur absque superiorum approbatione, & auctoritate facta. ex d. c. Quæsitum. & DD. ibid. Petro de Vbaldis. in tract. de permut. benefic. & Federic. in tract. de eadem, qui habentur in 3. volum. Oceani iuris. His accedit, quod ius generale est, nec distinguit inter beneficia eiusdem, aut diuersarum Ecclesiarum. Vbi autem ius non distinguit, nec nos distinguere debemus. Ac etiam praxis nunc recipit, vt in omnibus beneficijs etiam eiusdem Ecclesiæ superiorum consensus adhibeatur.

Tertia Conclusio. *Partes sine simoniæ crimine possunt inuicem tractare de permutatione proponenda superiori, antequam proponant, licet nihil concludere valeant, nisi quatenus superiori placuerit.* Hæc est contra Host. qui sentit etiam tractatum esse illicitum. Sed conclusionẽ communiter tenent DD. reiecta Hostiens. singulari opinione. Gloss. in Clem. vnic. de rerum permut. Panor. Anto. & quidã alij in d. c. Quęsitum. Angel. in verb. Permutatio. §. 4. Adrian. loc. cit. Sylu. in eod. verb. q. 5. Decius in consil. 141. incip. Ad plura dubia. Rebuff. in praxi benef. 3. part. in c. de permut. n. 52. & alij alibi.

Conclusio satis probatur. Iura damnant

tantum permutationem, quæ est, quando vnus in alterius ius succedit: aut inter partes absolutè concluditur: Tractatus autem non includit deliberatum consensum. Periculosa etiam est contraria sententia, vt post Panorm. alij etiam fatentur, quia pauci sine præuio tractatu permutant, nec deueniretur ad permutationem, nisi partes antea conuenirent, & tractarent, nunquam adirent superiorem pro beneplacito, & nisi prius tractarent, essent bestiæ, vt Angel. ait: homo enim cum sit animal rationale, non agit sine ratione, & ideò volentes permutare inprimis conueniunt, causas permutationis conferunt, statum rei considerant, & modum proponendi superiori discutiunt. Imo addit Rebuff. quamuis partes fecerint instrumentum obligatorium de permutando sua beneficia cum beneplacito Sedis Apostolicæ, vel Legati habentis ad hoc potestatem, nequaquam simoniam committerent reseruãdo tamen voluntatẽ superioris. A qua doctrina non est etiam alienus Syluester, dum dicit, quod concludere possunt sub expressa cõditione, & reseruatione, si superiori placuerit. Quia talis conclusio nõ est conclusio, cum suspendatur vsque ad superioris consensum. Nec mirum cum ipsa permutatio robur suum sumat à confirmatione superioris, & non à facto partis. Imolen. in Clem. I. colum. 6. de rerum permut. & post alios Ioseph. Mascard. de probat. vol. 3. conclus. 1170. Decius in consil. 210. Alia

o. Alia tamen ratio foret, si nulla considera-
ne beneplaciti superioris partes inter se ta-
machinarentur.

Quarta Conclusio. *Quando aliquis in permu-
tione beneficij minoris emolumenti in reditibus
m pinguiori in recompensationem redituum dat
iquid temporale, aut pecunia æstimabile, vt per-
utatio adæquetur, simoniam incurrit.* Hæc est
ontra Angel. in verb. Permutatio. §. 6. alle-
antem pro se Panormit. in c. ad quæstiones.
e rerum permut. Adrian. loco cit. defendit
Panormit. contra Angelum, cum quo tamen
entiunt Caiet. 2.2. q.100. art.4. & Aurea Ar-
nill. etiam in verb. Beneficium. num. 75. qui
entiunt pecuniam posse accedere in permu-
tatione, quādo alterum beneficium pinguio-
res habet reditus ad coæquandam inæquali-
tatem. Conclusionem tenent vbi supra Adri-
an. Nauar. in manual. confes. cap. 23. num. 100.
versic. Tertio, quod permutatio. Victoria de
simonia 1. part. num. 17. prope finem. Couar.
lib. 1. variar. resolut. cap. 5. num. 9. & alij alibi.
Ratio pro conclusione. Si temporale non po-
test permutari cum Ecclesiastico beneficio,
quod spirituale censetur, aut spirituali anne-
xum, ex definitione simoniæ, nec etiam pote-
rit temporale dari pro reditibus alterius bene-
ficij, qui temporales sunt, quandoquidem ta-
les reditus ex titulo beneficij, qui spiritualis est
percipiuntur: alioquin facilè persuaderi pos-
set, licitè etiam pecuniam dari pro beneficio

Ecclesiastico sine simonia, hoc expressè addito, pecuniam non pro sacro titulo, sed pro temporalibus conferri, quod falsum est. Nec principaliter, nec accessoriè, vt rectè Couar. addit, in permutãdis beneficijs quicquã temporale intercedere potest. Hæc conclusio intelligenda, nisi per concessionẽ Pontificis, aut alterius habentis potestatem ab eodem pensio alicui constituatur pro adæquatione fructuum maioris beneficij. Hoc enim licitè fieri potest, vt supra de pensionibus traditum est, & communiter DD. admittunt. Circa prædictam conclus. animaduertendum, fraudis pręsumptionem induci, quando magna inæqualitas est inter beneficia, quę permutantur, maximè, quando aliæ coniecturæ accedunt, vt si quis beneficium pingue cum tenui permutet. Panor. Felin. Cardin. & alij in c. Verisimile. de præsumpt. per text. ibid. Bald. in l. Spadonem. §. fin. ff. de excus. tutor. Decius in d. cons. 210. Collectan. in c. Cum olim. de rer. permut. Pet. Anchara. in cons. 388. incip. In casu præmisso. Ioan. Selua in tract. de benefic. 3. par. q. 18. Rebuff. super concordat. in tit. de collat. §. Volumus. super verb. Vacantia. vers. Tertia coniectura est. Mascard. in d. conclus. qui ibidem à num. 7. latè prosequitur de alijs coniecturis, quæ concurrunt cum inæqualitate, aut concurrere debent ad præsumptionem fraudulentæ permutationis. Ratio huius rei videtur significari in c. Super hoc. de renunciat. Nulla namq;

namq; ratio hoc verisimile reddit, vt quis beneficium multis fortè expensis acquisitum, quo sustentari debet facilè sine magna causa sua sponte resignet. His addo maximam sæpè esse suspicionē simoniæ latentis, quando permutatio fit cū beneficio, vel Capellania ficta, aut titulo sine re, aut canonicatu nullius momenti: Quia iactare suum quis in dubio non præsumitur. l. cum de indebito. ff. de probat. & in tali casu vt plurimū simoniacè solet procurari talis colorata permutatio, vt pallium permutationis præiudicet statutis de expectantia, aut alijs, quantum ad ordinem. Et sanè cum huiusmodi permutationes non subsistant, vtpote fictę, nec fulciantur vlla causa canonica, iustaq; quæ ad permutationē in conscientia requiritur, secundum omnium rectè sentientium iudicium, omnino reprobandæ sunt, nec admittendæ à superioribus, quamuis meminerim alias nō rarò tales auctorizatas, & consensu superiorū confirmatas, vt permutatio fieret canonicatus, cuius fructus sufficerent ad hominis Ecclesiastici decentē sustentationem, cum vno altari in angulo Ecclesiæ, cuius reditus nulli essent, aut non excederent valorem 2. aureorum. Qualis permutatio, quam canonica sit, & quomodo hominem securum apud Deum reddat, atq; ex qua causa procedat, vbi tanta inæqualitas, aut nudus titulus ex altera parte est, parū doctus facilè diiudicat: & tamen aliquando inueniuntur prę-

Quod in dubijs. Felin. in cap. In nostra. col. 34. de rescript. Ioan. Andr. in Reg. Ratum. de reg. iuris in 6. & post alios plures Couar. lib. 1. var. resol. cap. 5. num. 6. Et hæc est communis opinio. Vnde reijcitur Gloss. in d.c. Quod in dubijs, & alibi, dum vult per renunciationem beneficij factam sine licentia superioris, beneficium omninò vacare, quoad renunciantem.

Tertia Conclusio. *Optimus tutißimusq́; modus resignandi beneficia Ecclesiastica est, ea liberè pureq́; ad manus superioris resignare, vt ea conferat pro sua voluntate, & beneplacito cui voluerit.* Hæc probatur ex eis, quæ Gloss. Panorm. Felin. & alij dicunt in cap. Ex parte 1. de officio iudic. deleg. Nec est, qui eam negare possit.

Quarta Conclusio. *Omnis renunciatio beneficij pretio aliquo temporali procurata, est simoniaca.* Hæc est communis omnium conclusio, & satis probatur ex definitione simoniæ.

Quinta Conclusio. *Omnis resignatio beneficij facta cum pacto, aut conditione, simoniaca habetur.* Hæc est etiam communis. Confirmatur ex c. Quam pio. 1. q. 2. & c. fin. de pact. Gloss. cum textu in c. Dudum. verb. liberè. de præbend. lib. 6. In spiritualibus omnis pactio, conuentioq́; reprobatur. Faciunt etiam pro conclusione ea, quæ Gloss. atq; DD. tradunt in d. cap. Ex parte.

Sexta Conclusio. *Renuncians beneficia ea intentione, vt conferantur Titio, aut ei, cui renuncians*

cians vult, non committit vllam ſimoniam mentalem, ſi pactum aliud non accedat iure antiquo. Hanc docent S. Antonin. 2. part. tit. 1. c. 5. §. 11. Gloſſ. in c. Ordinationes. Syluest. in verb. Renunciatio. q. 6. Aurea Armil. in eod. verb. n. 3. Nauar. in manual. confeſſ. c. 23. num. 107. verſ. Secundo quod renunciatio. & lib. 5. conſil. in tit. de ſimonia. conſil. 36. num. 1. & ibid. conſil. 38. num. 2. Dominic. Sotus. lib. 9. de iuſtit. & iure. quæſt. 7. art. 2. Couarr. loc. cit. num. 5. & alij alibi, quidquid aliqui Canoniſtæ in contrarium dicant. Probatur Concluſio inprimis argum. à definitione ſimoniæ, quæ non conuenit conferenti ea intentione. Aliud argumentum Nauarr. in Manuali facit. Mandatum datum ad renunciandum beneficium in manibus ordinarij liberè, & ad petendum ab eo poſt renunciationem liberam, vt prouideat illi, vel illi, non eſt ſimoniacum, ſed valet, & renunciatio virtute illius facta, & collatio ad petitionem mandatarij conſecuta, ſunt validæ, vt Rota declarauit, teſte Caſſad. in deciſ. 2. de ſimonia. Et negari non poteſt ex illo mandato colligi intentionem renunciantis fuiſſe, vt conferretur nominato per eum. Sic Nauarr. Dixi (iure antiquo) quia nunc iure nouo propter bullam Pij IV. & Pij V. de ſimonia confidentiali, cuius ſupra meminimus, dubium eſt, an non ſit reprobata vt ſimoniaca, talis intentio. Quidam opinantur Pium IV. & Pium V. etiam damnare licitam confiden-

confidentiam, qualis ea antiquo iure fuit, de qua in conclusione agimus. Sic Iosephus Mascard. volum. 3. de probat. conclus. 1306. num. 35. & quidam incertus auctor, cuius tractatum in scriptis Mascard. habuit de confidentijs, & quidam alij in curia existimant in bulla damnari etiam alias licitas confidentias. Nauar. in dicto consil. & in manuali cap. 23. maximè 109. latè ostendit contrarium, tantum damnari confidentias illicitas, quæ ante bullas illas erant damnatæ à iure. Quicquid sit de hac re, puto Nauarri sententiam esse æquissimam. Non enim solet Ecclesia pœnas imponere pro peccatis mente conceptis in foro exteriori: quanto minus præsumendum, quod actum alias nulla lege prohibitum, eumque mentalem tam grauibus velit subijcere pœnis, quales in confidentijs bullarum prædictorum Pontificum continentur, atque contraria sententia durissima est, quæ multos homines laqueis implicaret. Memini etiam Nauarri sententiam olim Romæ in scholis publicè traditam, cum tamen etiam alij oppositum vellent, non tamen tunc adhuc viuens in curia Nauar. suam mutauit sententiam, sed eidem firmiter adhæsit. Motiua eius loco cit. in Manuali sunt posita, vbi etiam contrarijs respondet.

Septima Conclusio. *Renuncians beneficium ea adiecta*

adiecta conditione, & modo expreſſè, vt Titio, vel alteri conferatur ſimoniam iure poſitiuo prohibitam committit. Hanc tenent Gloſ.Panor.& alij in d. c. Ex parte. S. Antonin. loc. cit. Sylueſt. & Aurea Armilla vbi ſupra. Ioann.Bapt. Caccialup.in tract.de penſionib.queſt.19.num.11. Auffrer. ad deciſionem Capellæ Tholoſ. 438. Turrecrem. in cap. Apoſtolica. num. 98. q. 1. Nauar. in manual. confeſſ. cap. 23. num. 107. verſ. Ad decimum dico.&lib.5.conſil.in tit.de ſimonia. conſil. 22. num. 5. & hæc communis videtur opinio. Contra quam tamen tenent Dominicus à Soto. & Couar. loc. cit. & Gregor.de Valent.in 2.2. S.Thomæ. diſput.6. q.16.punct.3. quæſt.4. Ratio. Quia omnis pactio conuentioque in ſpiritualibus eſt prohibita per iura allegata in concl.5. niſi natura,& iure inſit: & ſic hæc ſimonia non eſt contra ius diuinum & naturale, ſed tantum poſitiuum. Quare in manibus Pontificis ſi fiant renunciationes hoc modo conceptæ, vt beneficium Titio conferatur, etiamſi addatur, quod alio modo non reſignetur, admittuntur ſecundum ſtylum curiæ, auctore Caſſad. deciſ. vlt.de renunciat. & 2. de Simonia. Quia cum Pontifex ſit ſupra ius poſitiuum, in hoc caſu purgat ſimoniam: Quæ ratio non militat in alio inferiore prælato. Quod verò alij auctores autumant talem renunciationem ſic conceptam,non eſſe contra ius,negatur: Eſt enim contra omnia iura, de quibus ſupra, quæ reprobant

probant

probant pacta, conuentiones & conditiones in ſpiritualibus, quando iure non inſunt.

Octaua Concluſio. *Renuncians beneficium in manibus prælati cum pacto, & conditione, vt renunciatarius ſibi reſtituat expenſas, quas fecit in acquiſitione beneficij, ſimoniam committit, & quidem vterque tam renuncians, quam renunciatarius: & ſi intercedat ſolutio, ac receptio, ſit realis ex vtraque parte.* Antequam concluſio probetur pro maiori intelligentia formandus eſt caſus. Eſt aliquis, qui ante quatuor, vel quinque annos adhuc iuuenis inconſtans de vitæ ſtatu canonicatum obtinuit apud Epiſcopum, tandem intendit renunciare ſtatui Eccleſiaſtico ſimul cum beneficio, & quia expenſas fecit in curia Epiſcopi, & tandem alias in ſolutione ſtatutorum, quas non libenter perdit, circumit, ac quæritat aliquem in cuius fauorem renunciet cum pacto, conuentioneque refuſionis expenſarum. Nunc probatur concluſio, quam poſui contra praxin multorum, qui aliquando, vt experientia cognoui ſub colore expenſarum, multum pecuniæ acquiſierunt. Primo per regulam ſæpius poſitam. In acquiſitione ſpiritualium omnis pactio, conuentioque, quæ iure non ineſt, ceſſare debet. Secundo. In caſu huius concluſionis datur pecunia in ordine ad acquirendum ſpirituale, ſiue ſpirituali annexum. Ergo aperta eſt ſimonia. Renunciatarius non acquireret canonicatum, niſi ſubiret onus ſolutionis expenſarum, nec alter renun-

renunciaret, nisi solutionem reciperet. Tertio. Simonia est si quis renunciet liti super beneficio, aut alio spirituali, aliquo dato temporali etiam nomine expensarum. per text. in cap. Cum pridem. de pactis. Gloss. Panormit. Anton. Cardin. & alios ibidem. Antonin. & Syluest. vbi supra. Angel. in verb. Renunciatio. §.9. Ergo à fortiori est simonia, si quis resignet beneficium cum onere solutionis expensarum.

Nona Conclusio. *Nulla renunciatio beneficij simoniacè facta valet, etiam in præiudicium resignantis, nec resignatio prodest resignatario.* cap. Super hoc. iuncta Gloss. super verb. Pecuniæ, de renunciat. Innocentius in cap. Vniuersorum. de rerum permut. Panormit. ibidem. & in cap. Cum olim. eod. tit. Archidiac. in cap. Ordinationes. 1. q. 1. Ioann. Andreæ in cap. Dudum. de præbend. in 6. Decis. Capellæ Tholos. 438. & ibidem latius Auffrer. in addit. Domini de Rota in decis. 236. in antiq. de renunciat. Nicolaus Milius in repertorio. in verb. Renunciatio. quæst. 4. Martin. Nauar. lib. 5. cons. in tit. de simonia. cons. 6. num. 4. & cons. 22. num. 7. & alibi. Et hæc est communis sententia teste Nauarro.

Decima Conclusio. *Licet per simoniacam resignationem nullum ius quæratur ei, cui resignatio facta est, tamen qui per simoniam resignauit, non potest illud repetere.* Gloss. & DD. in cap. Constitutus. de transact. Innocent. in d. cap. Cum

vniuerso-

vniuersorum. Andr. Tyraquel. de contractu municipali.§.26. Gloss.2. num. 10. Cardin. in cap.Super hoc. de renunciat. opposit. 5. Quia licet renunciatio non valeat, obtinet tamen vim pacti taciti, ne amplius hoc repetat, cui renuntiauit.cap.periculosum.7.quæst.1. vt etiam Tyraq.probat. His accedit,quod si simoniacus possit repetere beneficium sic dimissum, faueretur ei in hoc, quod nequaquam dicendum; fraus enim & dolus nemini debent patrocinari. Vt hæc conclusio melius,& penitius concordetur cum antecedenti, animaduertendum, quod licet simoniaca renunciatio, non præiudicet resignanti, quantum ad amissionem beneficij, & tituli, cum beneficium non vacet per talem resignationem, præiudicat tamen illi in hoc, quod possit priuari, nec etiam repetere coram iudice, cum quantum in se est transtulerit in alium ius, quod habuit: & ideò meritò priuandus sit ratione simoniæ in beneficio commissæ, vt satis Gloss. in pragmaticæ sanctionis. in tit. de elect. §. Quod si aliter, & de alia persona. super verb.Ipso iure. Gloss. in d. cap.Super hoc.in verb.Pecuniæ. Dominicus à S. Geminiano. consil. 125. incip. Dubia siue conclusiones,& alij alibi.arg.cap.Quod in dubijs. de renunciat. & annotatur à Gloss.& DD.ibid.

CAPVT

CAPVT XIII.

Notorius ſimoniacus in beneficio ab illo deponitur; idem in infamato, qui ſe purgare non poteſt.

Inſinuatum eſt, quod in Eccleſijs tui Epiſcopatus plurimi clerici per ſimoniam dicuntur habere ingreſſum, & infamia inde reſpergi. Vnde mandamus, quatenus ſi qui fuerint, quos in prædictis Eccleſijs publicum, & notorium eſt, ſimoniacè intraſſe, eos amoueas ab Eccleſijs taliter acquiſitis. Illis autem quorum crimen non eſt publicum, & notorium, ſi publica laborant infamia, cum quinta, vel ſexta manu ſui ordinis purgationem indicas: in qua ſi defecerint, beneficijs huiuſmodi Eccleſiarum perpetuò priues eoſdem.

CAſus literalis ſecundum Gloſſ. & Panorm. eſt talis. In Eccleſijs Ciſternienſis Epiſcopatus quamplures clerici per ſimoniam dicuntur habere ingreſſum: de qua ſunt infamia notati. Vnde mandat Papa Diocœſano Epiſcopo, quatenus ſi publicum, & notorium fuerit aliquos in Eccleſijs illis per ſimoniam intraſſe, eos inde remoueat: illis autem, quorum crimen publicum, & notorium non eſt: ſi tamen laborant infamia publica, indicat cum quinta, vel ſexta manu ſui ordinis purgationem, in qua ſi defecerint, beneficijs illis perpetuò priuet eoſdem.

Ex hoc

Ex hoc cap. inprimis, quod qui notoriè, publiceq; simoniacus in beneficio est, eo priuandus est. Deinde si quis infamia laboret publica de simonia commissa in beneficio, indicenda est ei canonica purgatio, in qua si defecerit, beneficio perpetuò priuatur. Forma, siue tenor purgationis describitur infra, de purgatione canonica. cap. Quotiens. ibi Episcopus iurabit primum super sancta Dei Euangelia, quod pro Ecclesia sancti Petri presbytero P. danda, nec ipse per se, nec per submissam personam, nec aliquis pro eo se sciente pretium recepit. Deinde purgatores super sancta Dei Euangelia iurabunt, quod ipsi credunt eum verum iurasse. De hoc cap. nihil singulare dicendum restat.

CAPVT XIV.

Simoniacum est precio, vel fauore cælare peccatorem, vel reconciliare non pœnitentem, vel dignè pœnitentem à reconciliatione remouere.

Idem.

NEmo presbyterorum xenium, vel emolumentum quodlibet temporale, imò spirituale detrimentum: à quocunque publicè peccante accipiat, vt Episcopo, vel ministris eius, peccatum illius cælet: nec

pro respectu cuiusque personæ consanguinitatis, aut familiaritatis alienis communicans peccatis, hoc Episcopo innotescere detrectet. Nec quenquam pœnitentem, vel minus dignè pœnitentem, gratia, vel fauore ad reconciliationem adducat, & testimonium reconciliationis ferat eidem, vel quocunque liuore dignè pœnitentem à reconciliatione remoueat: quia simoniacum est vtrumque.

Casus literalis. Alexander Pontifex statuit, vt nullus presbyter aliquod emolumentum recipiat à quocunque publicè peccante, vt Episcopo vel eius ministris cælet peccatum illius: nec pro respectu cuiusque personæ, consanguinitatis, aut familiaritatis dimittat, quin peccatum innotescat. Secundò dicit. quod nullum dignè pœnitentē propter gratiam, vel fauorem ad reconciliationem adducat, & testimonium reconciliationis ferat eidem, vel propter aliquem liuorem, siue odium remoueat à reconciliatione, quia vtrumque simoniacum est. Gloss. & Panorm.

Qæritur pro intelligentia huius cap.

Vtrum dare, vel recipere aliquid temporale pro omißione actus spiritualis, sit simonia?

EXempli gratia recipere, aut dare pecuniam, ne absoluatur aliquis ab excom-

communicatione maiori, vt sic non sit capax suffragij ferendi in electione ad dignitatem præfinito tempore. Simoniam esse, videtur probare textus in hoc capite. Deinde, sicut absoluere pertinet ad officium spirituale: Ita etiam non absoluere. Ergo vtrumque est spirituale. Glossa in hoc capite. Panormitanus, Antonius, Felinus, & alij. Angelus in verb. Simonia 3. §. 42. Syluest. eodem verb. quæstione 9. Paludan. in 4. dis. vicesima quinta. quæstione quinta. Supplementum Gabr. eadem dis. quæstione secunda. & alij quidam, quorum opinio apud antiquiores videtur communior, censent simoniam committi. In contrarium non committi verè sed impropriè simoniam, secundum quandam apparentiam aut similitudinem existimant Innocentius, Tancred. & quidam alij. vt Hostiens. & Ioann. Andre. hic meminerunt. Summa Pisanella in verb. Simonia 1. Summa confessor. titulo eodem. quæstione tricesima octaua. Adrianus quodlib. 9. Victoria in relectione secunda. de simonia. Petrus de Aragon. in secunda secundæ Sancti Thomæ. quæstione centesima. articulo primo. Gregorius de Valentia ibidem disputatione sexta. quæstione decima sexta. puncto 2. quæst. 4. & alij quidam recentiores, & sic tenendum putamus. Omittere enim spiritualem actum, non est aliud

quam ens rationis,nec est quid spirituale. Ergo pro tali omissione dare, vel accipere aliquid temporale, non est simonia. argum. sumpto à definitione simoniæ. Præterea si dare pecuniam pro omissione actus spiritualis, esset simonia, sequeretur quod quacunque ratione id fieret, esset simonia, quod tamen est falsum: Nam si quis alicui pecuniam offerret, vt indignum,& Ecclesiæ perniciosum non eligeret ad Episcopatum, nec simoniam committeret,nec peccaret. Peccat autem peccato auaritiæ, qui pretio corruptus non facit actum etiam spiritualem, quem exercere debebat. Ad text huius cap. respondetur cum alijs, quod loquitur impropriè & apparenter de simonia, quia præsefert speciem quandam simoniæ, & animum ad eandem propensum, ostendit, cum sic ob temporale commodum cessans ab operatione debita, pluris videatur facere temporale, quam actum spiritualem, à quo cessat. Vnde etiam dici potest,quod talis ita pecunia motus ad omittendum actum, quem facere tenebatur lege positiua pœna simoniæ veniat puniendus, licet in rei veritate non sit simoniacus. Ad aliud argumentum in oppositum, omissio actus non est quid spirituale,sed omissio actus spiritualis.

CAPVT

CAPVT XV.

Ecclesia emi vel redimi non potest.

Idem Vigor Episcopo, & Priori de Acra.

QVerelam monachorum de Acra recepimus, quod cum ipsi quoddam manerium cum pertinentijs suis, & Ecclesiam de Genen. à monachis de Cardonio sub annuo censu quindecim librarum fuissent adepti, & inde chartam ab ipsis monachis habuissent: prior eorum capitulo inconsulto præscriptum manerium, & chartam monachis de Cardonio accepta pecunia resignauit. Vnde quia præfati monachi de Acra se conqueruntur iniustè grauatos: mandamus quatenus partibus conuocatis, præscriptam causam concordia, vel iudicio terminetis. Sciturі quod sicut emi non potuit, ita nec redimi Ecclesia memorata. Si verò monachi de Cardonio legitimè citati, ad vestram præsentiam accedere, & iudicio vestro stare contempserint: vos ipsos monachos de Acra in possessionem eorum, de quibus controuersia vertitur, inducatis: nec permittatis eos exinde absque ordine iudiciario molestari.

In primis notandum circa dictionem (manerium) quod est nomẽ vulgare Gallicorum. vt ait Hostiens. in hoc cap. & idem significat

quod manſus. de quo text. & Gloſſ. in cap. 1. de cenſib. quæ dicit eſſe vulgare Italicorum. Dicitur autem manſus, quantitas terræ ſufficiens duobus bobus in anno ad laborandum. Gloſſ. in d. cap. 1. Alberic. in dictionario in verb. Manſo vno. Bartol. in l. ſi ita eſſet. prope ſinem. ff. de auro & argento legato. Sed melius ad propoſitum videtur Gloſſ. in cap. Secundum. ſuper verb. Manſo. 23. quæſt. 8. Manſus appellatur, vnde percipitur frumentum & vinum ad Euchariſtiam conficiendam, cap. Sancitum eſt. de cenſibus. Vel manſus dicitur dos ipſius Eccleſiæ, quæ talis eſſe debet, vt Eccleſia poſſit inde ſuſtentari, de conſecrat. d. 1. cap. Nemo. Quandoquidem manſus ſecundum vulgare dicitur, vnde vnus ruſticus cum ſua familia poſſit ſuſtentari, &c. Sic Gloſſ. Videtur ergo quod manerium in hoc cap. ſignificet fundum Eccleſiæ in dotem datum, aut alio iure ad Eccleſiam ſpectantem.

Secundò not. Super verb. (Capitulo inconſulto) quod ſolus prælatus non poteſt remittere, aut reſignare ius Eccleſiæ quæſitum. Et quando prælatus ſine conſilio & conſenſu conuentus aliquid remittit, aut alienat, monachi poſſunt agere ad reuocationem, vt communiter DD. hìc obſeruant, facit ad hoc etiam cap. Si quis preſbyterorum. cum annotatis ibidem. de rebus Eccleſiæ non alienandis.

Tertiò

Tertiò notand. hoc loco cum DD. quod inter religiosos etiam locum habeat missio in possessionem, causa rei seruandæ propter contumaciam.

Quartò, Circa Gloss. in verb. Non potuit. Panormitan. Felin. Ioannes ab Anania. & alij quidem mouent, quomodo ius patronatus possit vendi, aut transferri, ideò hoc loco sit

QVÆSTIO

An & quomodo simonia circa ius patronatus committatur?

PRo instructione ante omnia præcognoscendum, quod ius patronatus secundum Ioann. Andream. Panormit. & alios in Rubric. de iure patron. ac Summistas in verb. Ius patronatus, definitur quod sit ius honorificum, onerosum & vtile, competens alicui in Ecclesia, pro eo, quod ex diœcesani consensu, per eum constructa, fundata, vel dotata est, vel per eum à quo habuit. Quæ definitio latissimè explicatur secundum singulas particulas à Rocho de Curte in tractat. de iure patronatus. statim à principio per aliquot paginas, & breuius à Paulo de Citadinis in tractu de eadem re, qui tractat. habentur in initio Quinti Voluminis Oceani iuris. Vel breuius, clariusque cum Hostiensi

definiri poteſt, quod patronatus ſit poteſtas præſentandi inſtituendum ad beneficium Eccleſiaſticum.

Iuſpatronatus aliud eſt Eccleſiaſticum, aliud ſeculare. Iuſpatronatus Eccleſiaſticum dicitur quod competit Eccleſiæ, vel clerico ratione Eccleſiæ. Vnde ſi clerico ratione patrimonij competeret, non eſſet Eccleſiaſticum, ſed ſeculare. Iuſpatronatus laicum ſiue ſeculare quod ſeculari, aut etiam clerico conuenit ratione patrimonij, vtpote quia aut Eccleſiſiam fundauit aut dotauit, aut à parentibus tale ius cum patrimonio deuenit, aut bona emit, quibus annexum iuſpatronatus fuit, vt exempli gratia, aliquis caſtrum emit, in quo eſt capella, quæ eſt iuriſpatronatus eius, qui caſtrum poſſidet eiuſque hæres eſt.

Deinde iuſpatronatus etſi directè non ſit ſpirituale dicendum, cum etiam mero laico competere poſſit, eſt tamen ſpirituale ſecundum quid, ſeu ſpirituali annexum, quia ordinatur ad præſentandum clericos ad beneficia Eccleſiaſtica. Nunc pro reſolutione ſit

Prima Concluſio. Circa ius patronatus, eiuſque vſum poteſt ſimonia committi. S. Thom. 2.2. q. 100. art. 4. & Commentatores eius ibidem, & hæc eſt communis Theologorum, Summiſtarum, & Iuriſtarum. & canones ſunt clari. cap. Quia clerici. & cap. De iure. de iure patronatus.

Secunda Concluſio. Iuſpatronatus per ſe pretio ven-

tio vendere, aut emere, est simonia. S. Thom. in dicto art. 4. ad 3. Commentatores ibidem. Sotus lib. 9. de iustit. & iure. q. 7. art. 1. DD. canonum in d. c. Quia clerici. & c. De iure. in quo expressum est his verbis ab Alexandro III. De iure verò patronatus (& infra) Mandamus quatenus si R. illud comparauit, cum inconueniens sit vendi ius patronatus, quod est spirituali annexum, contractum illum irritum esse decernas.

Tertia Conclusio. Qui castrum, aut villam vendit, aut emit maiori pretio propter ius patronatus annexum, simoniam committit. Ratio clara est. Quia in hoc casu pretio æstimatur spirituali annexum, quod spectat ad manifestam simoniam.

Quarta Conclusio. Qui villam, aut castrum vendit aut emit, cui annexum est ius patronatus, illud ipsum ius transit cum villa, aut castro, nisi ius patronatus sit specificè exceptum. Summistæ in d. verb. Iuspatronatus. DD. in cap. Ex literis. eod. tit. & in hoc nostro c. Comprobatur ex d. cap. Ex literis, vbi quasi tota conclusio satis roboratur. & ibid. cap. Cum seculum. Circa hanc conclusionem dubium moueri solet à DD. An si quis vendat vniersitatem vt villam, vel castrum, in quo sit ius patronatus possit etiam exprimere ius patronatus, sine simonia, & consequenter, an iam trãsferatur ius patronatus. Verbi gratia, Vendo tibi tale castrũ cum omni iurisdictio-

ne,commodo, ac iure patronatus. Hoc dubium mouent Panormit. Felin.Ioan.ab Anania in hoc cap. Querelam. & alij. Ioan. Andr. in cap.1. de iure patron. in 6. Rochus de iure patron. & Paulus de Citadinis de eadem re. nona part. quæst.3. tangunt etiam Ludouic. Roman.in consilio 368. incip. Præsens consultatio. Summistæ in verb. Ius patronatus. Ad dubij declarationem obseruandum, quod DD. aliqui faciunt differentiam in modo loquendi, vt; An dicatur, vendo tibi castrum, cum iurisdictione,& iure patronatus. Vel hoc modo. Vendo tibi castrum, iurisdictionem, & ius parronatus. Panormitan.in hoc cap. num, 5. & 6. sentit si posteriori modo verba concipiantur, non tenere venditionem respectu iuris patronatus, ratione simoniæ,quæ interuenit. Quia ius patronatus ita principaliter videtur venditum, sicut castrum. Cum copula, &, vt Gloss.notat, faciat copulatum venire principaliter,& non accessoriè. Quando autem priori modo concipitur locutio per præpositionem (cum) tunc transit, nec committitur simonia, quia dictio (cum) denotat accessionem quandam, sed per accessionem bene transit ius patronatus etiam in venditione. Atque in hunc sensum Panormitan.interpretur etiam Ioan. Andr. in d. cap. vnico. de iure patron.in 6. Hanc Panormit.sententiam amplectuntur Cardin. in hoc capite. Rochus & Paul. de Citadinis, Angel. Syluest. Aurea Armilla

milla & alij in verb. Simonia. & alij alibi. Pro hac doctrina facit etiam Bartolus in Auctent. ingressi. in colum. penult. dum docet, quod si quis dedicat se religioni cum bonis suis, expressio bonorum nihil operatur: quia quemadmodum bona tacitè veniebant accessoriè, pariter veniunt hoc casu: cum natura dictionis (cum) sit coniungere accessoriè. l. 1. & 2. ff. de peculio legat. §. Si quis ancillas. Si verò quis se & sua dedicaret, tunc expressio fit per alium modum quam tacitè inesset secundum Gloss. ibidem. nam tacitè bona veniebant per quandam consequentiam, sed hoc casu exprimuntur per se & principaliter: quia natura dictionis (&) est copulare per se & principaliter, ex dicta l. Ioannes ab Anania in hoc capite. Baldus in l. finali. numero 48. de edicto Diui Adriani tollendo docent, quod expressio iuris patronatus facta per copulam, non nocet, vt dicendo, vendo castrum & ius patronatus, quia vna dictio, vt ait Ioannes ab Anania potest poni pro alia, prout est necesse, iuxta Glossam notabilem in l. eas causas. ff. de conditionib. & demonstrat. vnde (ait) quando ius patronatus exprimitur per dictionem (&) exponitur pro (cum) vt sic res potius valeat, quam pereat, & sic consequenter sentit quod quomodocunq; fiat expressio iuris patronatus siue per dictionem (&) siue per dictionem (cum) semper valeat,

valeat & transeat ius patronatus cum vniuersitate vendita. Pro hac parte aliud est argumentum. In spiritualibus illa, quæ de iure insunt sine vitio exprimuntur, cap. Significasti, de elect. & per alia iura ibid. à Gloss. allegata. Cum ergo ius patronatus de iure transeat cum vniuersitate, etiamsi non exprimatur, nihil etiam refert si exprimatur, & dicit Ioannes Andreas in d. cap. vnico. quod audiuerit pro hac parte sententiam latam in curia, de venditione quam fecerat capitulum Herbiposę Decano & capitulo S. Stephani Moguntiæ, de villa Ingelheim, quam habebat in diocesi Moguntina, quam vendendo expressit curiam, agros, vineas, decimas, census, ius patronatus cum omnibus iuribus, &c. Prima sententia Panormit. videtur & est communior receptior apud Doctores; secunda tamē etiam in casu occurrenti non videretur damnanda, quando alias consideratis verbis contractus, & materia subiecta, non appareret de deprauata mente contrahentium, vtpote quod aliquid pretij plus acceptū, pollicitumúe propter adiunctum atque annexum ius patronatus: aut quod principaliter villam, aut castrum aliquis emisset ad consequendum ius patronatus, tunc enim simonia committeretur ex mente Panorm. in c. Quia clerici, de iure patron. Angel. Syluest. Aur. Armill. alijq́ue sequuntur in eod. verb.

Quinta Conclusio. Ius patronatus per se sumptum,

ptum, non poteſt in feudum dari ſine ſimo-
nia. Ludouicus Roman. in conſil. 368. incip.
Præſens conſultatio. Angelus, Sylueſt. alijque
n verb. Ius patronatus. Innocent. & alij in c.
Cum ſeculum. de iure pat. Ratio redditur,
quia natura feudi exigit, vt quis fidelitatem
& homagium præſtet domino feudi, pro re
autem ſpirituali, aut ſpirituali annexa, fideli-
tatem homagiumque præſtare ſimoniaca la-
es eſt. infra hoc tit. cap. Ex diligenti. Cum v-
niuerſitate tamen poteſt dari in feudum, arg.
. cap. Cum ſeculum. & communis ibi Do-
torum opinio. Si tamen in infeudatione vil-
e, aut alterius temporalis rei, cuiius patrona-
us adhæret, intuitu iuris patronatus maius
bſequium, temporaleque grauamen impo-
eretur, ſimonia interueniet.

Sexta Concluſio. In diuiſione bonorum hæ-
des ſine ſimonia, non poſſunt alicui cohæ-
di aſſignare ſiue adiudicare pro ſua parte,
t pro recompenſatione inæqualitatis eius,
ui minus percipit ius patronatus. Panorm. in
p. Quærimoniam. de iure patronat. Angel.
lueſter. Armilla & alij in eod. verb. & alij ali-
. Ratio clara eſt. Quia in caſu concluſionis
mporale daretur pro conſequendo ſpiritua-
annexo, & hoc ipſum æſtimaretur pro tem-
rali: quod ad manifeſtā ſimoniam ſpectat.

Septima Concluſio. Patronus etiam laicus ni-
temporale poteſt exigere, ratione iuris prę-
tandi ad beneficium iuris patronatus ab
eo quem

eo quem præſentat. Concluſio eſt communis; & ratio euidens. Quia, vt ſæpius dictum, ſine vitio ſimoniæ nihil temporalis commodi poteſt percipi, exigique pro conſequendo ſpirituali, aut ei annexo.

CAPVT XVI.

Pro chriſmate ab Eccleſijs pecunia exigi non debet, etiamſi hoc habeat conſuetudo.

Idem.

EA quæ de auaritia (& infra) audiuimus, quod nummos pro chriſmate ab Eccleſijs extorquetis, quos nunc cathedraticum, aliquando paſchalem præſtationem, interdum Epiſcopalem conſuetudinem appellatis. Quia verò ſimoniacum eſſe hoc cognoſcitur: mandamus, quatenus prætextu alicuius conſuetudinis, vel prælationis præſcriptos denarios nullatenus exigatis. Pro certò ſcituri, quod ſi hoc præſumpſeritis, periculum ordinis & dignitatis, poteritis non immeritò formidare.

Nota primò, circa Gloſſ. & DD. pro chriſmate pecuniam ab Eccleſijs exigere ſimoniacum eſt. Quod verum eſſe Ioan. Andreas. Panormit. Anthonius. & alij communiter hic volunt, pro chriſmate etiam vt eſt liquor: Nam

Nam hic non exigebatur pecunia à chriſmate vncto, aut confirmato, ſed ab inferioribus Eccleſijs. facit ad idem c. placuit 2. 1. quæſt. 1. Quod limitant Felin. & Cardinal. rectè. quando liquor eſt per benedictionem conſecrationemque Epiſcopi effectus chriſma: Non enim chriſma dicitur, niſi quando oleum cum balſamo permiſtum, conſecratum eſt, & hoc ſatis indicat nominatio eorum, qui paſchalem præſtationem vocabant. In cœna enim Domini chriſma conficitur, & circa paſcha inferioribus Eccleſijs diſtribuitur. Secundo, mutatio & variatio nominis, non facit licitum id quod ſua natura malum eſt, & bona denominatio non excuſat malum. Vltimo. Conſuetudo non facit bonum, nec excuſat in eo, quod de ſua natura ſimoniacum & peccatum eſt.

CAPVT XVII.

Pro habendis ſpiritualibus homagium facere, ſimoniacum eſt.

Idem.

EX diligenti tua relatione innotuit, quod H. Cant. Archidiaconus te induxit, vt ei homagium faceres, & fidelitatem præſtares: ita quod ipſe tibi beneficium Eccleſiaſticum annis ſingulis exhiberet. Vnde, quoniam

quoniam huiuſmodi obligatio illicita contra tuæ ſalutis, nec non & ſuæ profectum exiſtit, abſolui à nobis inſtantius poſtulaſti: adijciens quod ab eo deinceps nihil omninò de beneficio acciperes conſtituto. Quocirca nos tuam petitionem honeſtam & fauorabilem attendentes: te à præfati Archidiaconi homagio & fidelitate (præſertim cum hæc taliter præſtita, diuinis & humanis legibus contraire noſcantur) abſoluimus, ita ꝙ ab Epiſcopo, vel ſacerdote diſcreto, pœnitentiā inde condignā recipias. Verum ne aliqua propter hoc nota, vel infamia poſſis reſpergi, abſolutionis noſtræ literas tibi duximus indulgendas: quibus contra latrantium morſus tutus & præmunitus exiſtas, & quas in teſtimonium indulgentiæ noſtræ valeas demonſtrare.

Caſus literalis ſecundum Gloſſ. & Abbat. hic eſt. Archidiaconus Cantuarienſis induxit quendam clericum, vt faceret ei fidelitatem: ita quod ipſe illi clerico beneficium Eccleſiaſticum annis ſingulis exhiberet, clericus iſte videns quod huiuſmodi obligatio illicita erat, petijt inſtanter à domino Papa abſolui: dicens quod de prædicto beneficio nihil amplius acciperet. Papa videns petitionē huiuſmodi honeſtam, fauorabilemque ipſum ab illa fidelitate abſoluit: cum illud contrarium fuerit diuinis legibus & humanis, ita quod à ſacerdote diſcreto pœnitentiam accipiat; & ne nota infamiæ poſſit reſpergi, concedit ſibi literas in teſti-

in teſtimonium ſuæ indulgentiæ infamantes, & latrantium morſus.

Primò notandum, cum hic definiatur, quod pro ſpiritualibus habendis ſit ſimoniacum, homagium facere, quid ſit homagium. De qua re Speculator in tit.de feud. §.2. Hoſtienſ. Ioan.Andr.Panormit. Cardin.& alij communiter in hoc cap. Anton. Corſetus de poteſtate regia. 4.part.Iacobus Aluarotus in prohœmio feudor.q.7.Gloſſ.in Clem.Paſtoralis. ibi. homoque ligius & vaſallus. de re iudic. Chaſſan.ſuper conſuetud. Burgundiæ. Rubr.3. §.3. in textu ibidem.ſuper verb.& hommage. Angel. Sylueſt. & alij in ſummis. in verb. Homagium. Nomen autem Homagij ſumpſit originem ex conſuetudine generali, & potius ab ea vſurpatum eſt, quam ex iure ſcripto introductum fuerit, vt poſt Speculat. vbi ſupra. & Cardin.in d.Clem.obſeruat Chaſſan. in d. §.3. in verb.& hommage.num.9.Definitur autem homagium communiter à DD.in hoc cap. & Summiſtis, quod ſit, quando quis facit promiſſionem alteri genibus flexis, & manibus intra manus illius poſitis, ita quod efficiatur homo illius,nullius alterius, fidelitate ſalua,& talis appellatur homo ligius in d.Clement.Paſtoralis, & ſic homagium ſtrictè, præſtaturq́; ſolum Imperatori, aut Regi ſupremo, alijq́ue non recognoſcenti ſuperiorem, vt etiam inſinuantur in d. Clem. §. Denique. ibi. Rex ipſe noſter, & Eccleſiæ Romanæ ratione regni,

V prædi-

prædicti notoriè subditus, homoque ligius & vasallus. Alio modo latius potest accipi homagiũ, prout etiam inferiori Domino præstatur, & dicitur etiam non ligium. In genere autem sic definiri potest homagium, quod sit fidelitas hominis pro temporalibus facta domino. Hinc contingit, quod homagium sæpè etiam accipiatur pro fidelitate. & c. contra, & pro vassallagio, vt post Hostiens. Corsetus, Chassan. & alij quidã annotarunt. Quandoquidem autem homagiũ comprehendit in se pactiones, obsequium temporale, & subiectionem quasi seruilem, ideò sine simoniæ crimine pro acquisitione spiritualiũ nullo modo fieri potest, ac debet, vt in hoc c. text. probat. & communis DD. sententia ibidem & locis cit. confitetur. Est etiam insignis text. ad hoc, in cap. fin. de reg. iuris. vbi Pontifex sic inquit: Indignum est: & à Romanæ Ecclesiæ consuetudine alienum, vt pro spiritualibus facere quis homagium compellatur. Gloss. ibid. super verb. (Romanæ Ecclesiæ) Ergo & à consuetudine aliarum Ecclesiarum debet esse alienum: quia quod Romana Ecclesia probat, vel reprobat, & aliæ Ecclesiæ hoc idem facere debent: cum ab ipsa suam habeant institutionem & auctoritatem. 11. d. cap. Consequens. & c. Nolite. Pro temporalibus autem concessis, aut concedendis, vt feudalibus bonis, Prælatus Ecclesiæ potest etiam Imperatori, Regi, aut etiam Principi alteri seculari, homagium siue fidelitatis iuramen-

iuramentum præstare, vt communiter DD. sentiunt,& antiquissima consuetudine in Ecclesia receptum est, & iure comprobatum, c. Nimis.de iureiurando.& c.1. §.Verum. de statu regular. & DD. in eisdem locis. Si quis obijciat, quod etiam pro spiritualibus licitum sit facere homagium,text.in cap.Grauem.de excessib. prælat. dum dicitur: Contra fidem homagij præstiti ac debitam reuerentiam, &c. Respondetur, quod homagium in dicto cap. Grauem, accipitur pro fidelitate, vt Gloss. & DD. ibidem annotant: & sic vnum ponitur pro alio, quod sæpè fieri antea traditum est. Diuersa autem sunt, propriè loquendo homagium, & fidelitas iuxta Panorm. Anton. & alios in hoc cap. Nam homagium est:quod supra primo loco definitum. Fidelitas verò est, cum quis alteri promittit fidelitatem seruare, &reuerentiam debitam,aliaque,de quibus 22. quæst. 5. & in c. Ego N. de iureiurand. & latè Anton. à Butrrio in hoc cap. Solent autem prælati Ecclesiarum in initio, quando prouisionem, aut confirmationem suæ dignitatis consequuntur,iuramentum fidelitatis pręstare suo superiori, à quo instituuntur, prouidentur,aut confirmantur. Forma iuramenti, secundum quam Episcopi Pontifici iurant, habetur in d. cap. Ego N. Si quis dicat. Quæ ratio sit,quod sit simouia,homagium propriè dictũ pro spiritualibus præstare,& non subire iuramentum fidelitatis? Ex dictis discrimen

ſumi poteſt, ſed breuibus Panormit. in hoc cap. & poſt eum Angel. Syluеſt. & alij in verb. Homagium. & alibi. Homagium enim præſtatur, vt ſupra inſinuatum extitit, in commodum eius, cui præſtatur, cum efficiatur eius ſeruus, obligatus ad certa ſeruitia: Vnde pro ſpiritualibus non poteſt fieri: quia munus ob obſequia pro ſpiritualibus dare, aut accipere, (vt ſupra traditũ) ſimonia eſt. Fidelitatis autem iuramentum bene poteſt exigi, ſine ſimonia, quia tantum obligat ad eſſe fidelem, & potius dignitati quam perſonæ præſtatur. Et hoc veritatem habet, quando iuramentum præſtatur in tali dignitate, cui talis fidelitas debetur: alias eſſet ſimonia ſecundum vnam lecturam in hoc cap. Eadem ratio eſſet ſi prælatus ſuperior antiquo iuramento, & conſueto, nouas pactiones aut grauamina adderet, quibus iurantem grauaret, aut obligare vellet ad quædam capitula, ad quæ nec iure, nec conſuetudine recepta, approbataque teneretur, tunc ſine dubio ſimoniacũ foret: Quandoquidem vt frequentiſſimè in hac materia repetitum eſt, in ſpiritualibus omnis pactio, conditio, & conuentio ceſſare debet. cap.fin. de pact. & alibi, niſi conditio aliqua natura & iure inſit.

Secundò notandum. Obligatio quæ oritur ex pactionibus ſimoniacis, turpis & illicita eſt, nec de iure, nec de facto ligat. cap. fin. de pactis.

Tertiò,

Tertiò, Simoniacus non poteſt ritè ſalubriterque pœnitere, niſi in primis renunciet ſimoniacè acquiſitum.

Quartò, Simoniam etiam in beneficio infamia comitatur, quæ diſpenſatione pontificia tollitur. Vide Gloſſ. & DD.hic.

CAPVT XVIII.

Ordinatio vel conſecratio non cenſetur ſimoniaca, licet ordinatori aliquid donatum fuerit non ex pacto.

Idem Strigonenſi Archiepiſcopo.

ETſi quæſtiones tuas de feruore religionis ad nos perferri nullatenus ignoremus, non tamen eſt tibi in his vltra, quam oporteat dubitandũ, cum leges humanæ dicãt, quod quidã tenui religione ſacramẽta neceſſaria, & legitima exhibere contẽnunt: tenuem religionem vocantes, quæ in talibus hæſitat, vbi non eſt aliquatenus hæſitandum. In hoc itaque quod P. preſbyter Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legatus, pro electione tua, vt pallium tibi traderet, ad partes illas acceſſit, & frater tuus eius præſciens neceſſitatem, ei equum vnum te ignorante tranſmiſit, quoniam per mare veniens, nullas, aut paucas ſecum equitaturas adduxit, te nullo modo timere oportet. Cum in accipiẽdis, vel dandis muneribus,

tria ſunt maximè attendenda, perſonæ ſcilicet dantis & accipientis qualitas, quantitas muneris, & donationis tempus: qualitas perſonarum, vt à quo & cui, videlicet an à paupere diuiti, vel è conuerſo, ſiue à diuite locupleti datum fuerit :. æſtimatio muneris & donationis: tempus ſi magni vel minoris pretij res data exiſtat,& an inſtante neceſſitate,vel alio tempore conferatur. Si ergo prædictorum Cardinalis, & fratris tui perſonam & qualitatem penſamus, non fuit magnum, ab eodem fratre tuo Cardinali equum vnum tranſmitti, quem etiam ioculatori non petenti, vir tantus & tam abundans fortè donaret, verum ſi temporis neceſſitatem perpendimus, non alia intentione conſtat factum fuiſſe, quam vt Cardinali ſubueniretur in articulo prænotato. (& infra) Quod autem ſcriptum eſt: Beatus qui excutit manus ſuas ab omni munere: de illis donis dictum eſt, quæ accipientis animum allicere, vel peruertere ſolent: quoniam ſi ipſa perſona etiam electi offerat ordinatori, vel conſecratori ſuo electuarium, vel de vino, ſiue de alijs huiuſmodi, quæ modici precij fuerunt, ea quæ voluntatem recipientis inclinare vel mouere non debeant, non tamen Romana Eccleſia interpretari conſueuit, accipientem in his delinquere, vel donantem.

Caſus literalis ſecundum Gloſſatorem & Abba-

Abbatem. Quidam electus fuit in Archiepiscopum Strigonens. & confirmatus. Papa per quendam Cardinalem euntem per mare, transmisit ei pallium: frater illius electi occurrit obuiam Cardinali: & cum Cardinalis paucas equitaturas haberet, obtulit ei equum siue palafredum, Episcopo electo ignorante, & recipiente postmodum pallium ab eodem: postea Archiepiscopus hoc intelligens dubitauit, an esset sibi in aliquo imputandum: consuluit Papam super hoc, qui respondet, quod in his vltra quam oporteat dubitare non debet, cum dicant humanæ leges, quod quidam contemnunt sacramenta (intellig: iuramenta) etiam necessaria exhibere, quidam tenui religione dicentes tenuem religionem, quæ dubitat vbi dubitandum non est: & ideò frater eius Cardinali equum vnum illo ignorante transmisit, nullo modo ipsum dubitare oportet: Cum paucas equitaturas veniens per mare secum haberet: quia in accipiendis muneribus vel dandis, tria sunt maximè consideranda, scilicet qualitas dantis & accipientis: quantitas muneris, & tempus donationis: qualitas personarum, vt à quo, & cui, videlicet an à paupere diuiti, vel è conuerso; quantitas muneris, magnumne vel paruum sit donum, tempus an instante necessitate, vel alio tempore donetur. Si prædicta conside-

rentur non fuit magnum, si frater ille vnum equum Cardinali donauit, quem histrioni, etiam non petenti donaret: & potius hoc fecit necessitate inspecta, quam alia intentione. quod autem dicitur, beatus qui excutit manus suas ab omni munere: de donis illis dictum est, quæ solent accipientis animum allicere vel peruertere. In alijs quæ accipientis animum non mutarent, Romana Ecclesia interpretari consueuit, accipientem non delinquere, vel donantem.

Notandum in primis, Conscientiam scrupulosam non esse sequendam, quando nullo dubio coloratur. Si autem aliqua ratione fulciatur, quæ persuadere videatur, conscientiæ scrupulosæ standum, donec declaratione error auferatur.

Secundò, Leges humanæ, de quibus text. l. vlt. C. de fide instrum. §. Sin aut. in fine ibi. Cum forsitan quidam subtili reuerentia tenti, nec verum sacramentum præstare putauerint.

Tertiò, Sacramenti nomine, in vtroq; iure, iuramentũ intelligitur, vt hic constat ex textu vtriusque iuris. Ad vlteriorem huius cap. explicationem sit

QVÆ.

QVÆSTIO.

An dona siue munuscula inducant simoniam?

GLossa, quam aliqui DD. hic sequuntur, constituit differentiam inter munus & donum iuxta l. Inter donum. ff. de verbor. signific. ita quod donum etiam sine caussa; munus ex causa. Vel aliter secundum Hostiens. Donum possit dici exile, munus verò pretiosum. Sed quicquid sit de hoc sæpè consuetudine loquendi pro eodem accipiuntur, fauet etiam text. in l. Munus propriè. ff. de verbor. signific. Glossa etiam duobus versibus, quæ in muneribus dandis, obseruanda sunt, declarat.

Muneribus dandis attendas quatuor ista.
Quis dans: quisue petens: quæ res: quæ causa petendi.

Prima Conclusio. Qui in traditione pallij, consecratione Episcopi, benedictione Abbatis, similibusque actibus spiritualibus, etiam minimum quid temporale ex pacto, promissioneque dat, aut exigit, aut accipit, simoniam committit. hæc est communis, quæ satis confirmatur ex cap. Quam pio. 1. q. 2. & cap. Iudices. 1. q. 1. ex D. Hieronymo super cap. 3. Micheæ, vbi clarè docet modicitatem pretij non excusare simoniam. & cap. Ex tuæ. infra hoc tit. vbi vt simoniacus condemnatur, qui Ar-

chidiacono ſoluerat ſex ſolidos pro præſentatione ad ordinem ſacerdotij. Concluſio eſt intelligenda, ſiue quis ex pacto & conuentione ante, ſiue poſt huiuſmodi actus ſoluat.

Secunda Concluſio. In foro conſcientiæ, ſiue quis ante, ſiue poſt huiuſmodi actus, ordinatori, aut cõſecratori aliquid donet, aut gratis ex liberalitate, beneuolentiaque offerat, non committitur ſimonia. Gloſſa in d. cap. Quam pio. prope finem. Cardinal. Alexand. Turrecrem. Archidiac. & communis in cap. Sicut Epiſcopum. eadem quæſt. & cauſa. Ratio clara eſt à definitione ſimoniæ, quæ non habet locum in eis quæ gratis ex liberalitate, & beneuolentia, animique gratitudine offeruntur. Multi ad hoc propoſitum ſunt canones 1. quæſt. 2. maximè ibidem in cap. Placuit. ex concilio Bracaren. II. cap. 5. his verbis: Placuit, vt quoties ab aliquo fidelium ad conſecrandas Eccleſias Epiſcopi inuitantur, non quaſi ex debito munus aliquod à fundatore requirant: ſed ſi ipſe aliquid quidem ex ſuo voto obtulerit, non reſpuatur: Si verò aut paupertas illum, aut neceſſitas retinet, nihil exigatur ab illo. & in princ. illius quæſt. auctoritatibus ſcripturæ comprobatur. Quando autem in his & ſimilibus intentio eſt deprauata, licet quis apud Eccleſiam, quæ non iudicat de occultis, non cenſeatur ſimoniacus, apud Deum tamen, qui ſecundum intentionem hominis iudicat, cap. Huma-

Humanæ.22.q.5.& 24.q.3. cap.Deus.simoniæ reatum incurrit.

Tertia Conclusio. Ad euitandam præsumptionem & suspitionem simoniæ, melius rectiusque offertur id quod gratis,liberaliterq; donatur, post completos huiusmodi actus spirituales. Hanc tenent Gloss.fin.in d.cap.Quam pio.Cardin.Alexand. Turrecr. & alij in c.Sicut Episcopum. 1. q. 2. ideoq; iure exprimitur, vt post tales actus accipiatur. in d. c. Quã pio. prope fin. ibi: postmodum vos quasi subsidij gratia,aliqua suæ Ecclesiæ munera largiri,fratrum solatio, Romana permittit Ecclesia. & in d. c. Sicut Episcopum. ex D. Gregorio lib. 4. Regesti. epist.44. Is autem, ait, qui ordinatus fuerit,si non ex placito, neq; exactus,neq; petitus, post acceptas chartas, & pallium aliquid cuilibet ex clero, gratiæ tantummodò causa dare voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus: quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ non ex ambientis petitione processit,confirmat eandem conclusionem,quod ex eadem auctoritate docent Petr. Anchar.in cons.271.incip. De titulis criminũ. Felin.infra hoc tit.c.Tua nos. in fin. Iosephus Mascard.de probation. concl.164. n.14. vol.1. & alij alibi. iudicem pecuniã recipientem post sententiã,si de pacto non probetur,non committere barratariã. His tamẽ fortissimè obstare videtur. c. Eos. 1. q.1. quod sumptum est ex epist. Tharasij Constant.Episcopi ad Adrianũ

Papam

Papam: vbi prope finem cap. ſic legitur: Nam & viceſimus nonus canon ſanctorum Apoſtolorum, & actus eorundem, & tertius, & quartus liber regnorum, alienum omninò à ſacerdotio pronunciant eum, qui aliquando dederit, vel acceperit pecuniã in aliquo tempore, ſiue ante manus impoſitionem, ſiue in ipſa manus impoſitione, ſiue poſt. Accipere enim eſt, quandocunque accipere. Ad hunc text. reſpondent Cardin. Alexand. Archidiac. Turrecrem. & alij in d.c. Eos. quod ſi ante vel poſt ſponte, vel gratis aliquid datur, aut accipitur, licitum & ſine peccato eſt, modò intentio principaliter non referatur, ad ordinis collationẽ. Vnde in d. verb. condemnatur, vt aliquis neq; ante neq; poſtea aliquid det, aut accipiat pro ordinatione, ſiue vt pretiũ ordinationis, aut quocunq; modo ex conuentione & pacto, vt etiam obſeruat Martin. Nauar. in comment. de datis & promiſſis, pro iuſtit. & grat. notab. 17. num. 28. verſ. Ad tertium reſpondet.

Quarta Concluſio. In dubio ad præſumendum, an donum ſit gratuito collatum, vel munus gratis oblatum, nec ne, tria ſunt maximè conſideranda: qualitas dantis & recipientis, quantitas muneris: & tempus donationis. Hæc concluſio ſatis conſtat ex text. & communi DD. interpretatione. Dictum cum text. in concluſione (maximè) Quia non eſt dubium, quin quandoque etiam aliæ circumſtantiæ poſ-

tiæ possint occurrere, quæ faciant ad præsumptionem talem. Nunc conclusio declaranda & ostendenda. Atque inprimis attentio dirigenda ad qualitatem dantis,accipientísque. Si enim à paupere,diuiti; aut à subdito, superiori, aliquid detur vtrumque suspectum : Si autem à diuite,pauperi, pium : Si à diuite, locupleti, curiale humanumque est, nisi ex causæ corruptione, mentis intentione, aut exterioribus signis aliud iudiciũ sumatur, per annotata in hoc cap. ab Hostiens. & Ioan. Andrea. Facit ad hunc effectum,quod quamuis donatio regulariter non præsumatur. arg.Pauli Iurisconsulti in l. Campanus. ff. de operis libertor. & alijs multis congestis à Iosepho Mascard.volum.1.de probat. concl.554. à num. 1. tamen fallit,si dans est diues,aut nobilis, recipiensque pauper. Gloss. in l. vxori. §. fin. in gloss. fin. ff. de leg. 3. Bartol. in l. Cum quid. num.11. ff.de reb.credit. si certum pet.Purpurat.ibid.num.121.Bald.in l.1.num.6.C.ad Velleian. & in l. Si paterno. num.3.Cod.de negot. gest. Felin.in cap. Si cautio. num.5. de fide instrument. & post alios latè Andreas Tiraquel. in tract.de nobilit.art.vlt.num.47.& 50.Hanc sibi quodammodo legem nobilitas imponit, vt debere se,quod sponte tribuit,existimet: vt ait Gregor.in cap.1.de donat.Ex parte munus recipientis consideranda etiam eius consuetudo,an soleat etiam in huiusmodi functionibus munera appetere, aut se difficilem exhibere,

bere, nisi muneribus excitetur. Atque hoc docet hic Panormitanus, dum vult, quod si modicum à clerico ordinatori detur, qui non consueuit sine pretio ordinare, iudicetur simoniacum. In moralibus autem solitis, consuetis, & sæpè contingentibus fortis præsumptio sumitur. Quando enim à superioribus munera petuntur, inferior præsertim, non videtur gratis, sed exactus dare. Hinc Gloss. in hoc cap. Super verb. Non petenti: cum Seneca ait: Non gratis accipitur, quod petenti donatur, & D. Gregorius in d. cap. Sicut Episcopum. Eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ non ex ambientis petitione processit. Quasi simul significare velit, simoniæ labem subesse, quando oblatio caussam sumpsit à petitione ambientis: & sic Gloss. super verb. Ex ambientis. addit: vbi enim causa non est, vitium non imputatur. Quare ante in eodem capite hoc expressius indicatur: quando dicit. Is autem qui ordinatus fuerit, si non ex pacto, neque exactus ac petitus offerre aliquod post acceptas chartas & pallium voluerit, &c. hoc accipi nullo modo prohibemus, &c. Ergo sumpto argumento à contrario si aliquid exigatur, aut petatur tanquam simoniacum prohibetur, & sic petitio excludit gratitudinis & liberalitatis præsumptionem. Gloss. hic super verb. muneribus, existimat, quod etiam considerenda sit quantitas ex persona dantis & recipien-

recipientis. Vnde refert illud ex Seneca: Quidam Cynicus petijt à rege Antigono talentum: respondit rex quod plus est, quam cynicus petere debeat: & sic fuit repulsus. petijt denarium cynicus: respondit rex quod minus esset quam deceret regem dare: & ita turpissimam cauillationem inuenit qua neutrum daret: cum posset talentum dare tanquam rex: & denarium tanquam cynico. Secundo loco consideranda est quantitas muneris, an paruum vel magnum sit donum. res enim modica non inducit simoniæ præsumptionem: quia præsumitur gratis dari ex beneuolentia & liberalitate. Sic quamuis in dubio nemo præsumatur suum iactare, in modicis tamen præsumitur donatio, maximè si tradens siue offerens sit diues. Gloss. in l. Si filij tui. super verb. probet. C. de donationibus inter virum & vxorem. Castrens. in l. Cum quid. numero 11. ff. Si certum petatur. Baldus in l. Si paterno. numero 3. versic. Item & quantitas. Raphael Fulgosius ibidem. Cod. de negot. gest. Andreas Barbat. in consilio 46. incipien. Illud adducam. numero 9. volumine 4. allegans Bald. in dicta l. Si paterno. Anton. Corsetus in tractatu de minimis. prrima part. numero 6. versiculo Nono de minimis. & alij alibi. Quod autem modicum siue paruum ad hunc effectum dicatur, arbitrio boni viri definiendum: nam aliquid dicitur paruum respectu

vnius,

vnius, quod intuitu alterius magnum iudicandum foret.arg.huius cap. Bartol.in l.Sed si susceperit.§.1. ff.de iud. Specul.in tit.de iudice deleg. vers.Quid si causa.& in tit.de iuramento calumn. §.2. Alberic.in repert. verb.Modicum.in addit. Equus in hoc cap. respectu fratris Archiepiscopi donantis, res modica censetur, quæ si ab homine mediocris fortunæ homini eiusdem status oblata extitisset, res magna iudicaretur. In hoc cap. res magna satis iudicatur, quæ tanta est, vt probabiliter præsumatur mouere vel mouisse à recto,ac in aliam partem iudicem, & in hoc casu non est eadem ratio de modicis quæ de magnis, quia cessat ratio finalis iuxta annotata à Decio in cap. De appellationibus. de appellat. & Nauarr. in comment. de datis & promiss. pro iustit.& grat.notab.10. Tertiò videndum in collatione muneris, quo tempore detur, an in necessitate, vel alio tempore. Si enim munus detur, quando donans in nullo indiget donatario,tunc minimè est suspectum,vt beneHostiensis hîc annotat.

Quinta Conclusio. In foro conscientiæ, vt munerum collatio sit sine peccato simoniæ requiritur, vt donantis & donatarij intentio sit recta. Hanc docent Hostiens. Ioan. Andr. & alij quidam in hoc cap. nec est dubium in ea. Quia si donans det pro exhibendo,vel exhibito spirituali, recipiens autem bona fide accipiat tanquam gratis liberaliterque oblatum,

tum, peccatum committitur ex parte donantis, cuius peruersa est intentio. Si autem donans gratuito animo, ac liberali voluntate offerret, recipiens autem tanquam pretium rei spiritualis acceptaret corrupta intentione, simoniæ labes ex parte donatarij tantum contraheretur. Hæc tamen est tantum simonia mẽtalis, (quia præsupponimus id fieri sine vllo pacto tacito, vel expresso) quæ per pœnitentiam abolетur, nec obligat ad restitutionem, vt in cap.fin. infra plenius explicabitur: Sed cum omnes nunc auaritiæ studeant, muneraque diligant ad euitandam sordidam auaritiam, & ad retinendam sobriam mediocritatem, mente tenendum, non omnia, & non semper, nec ab omnibus accipiẽda iuxta mentem Gloss. in l. Solent. ff. de officio procons. Vetus prouerbium est, vt meminit ibidem Vlpian. Nam, inquit, valdè inhumanum est, à nemine accipere, sed passim vilissimum, & per omnia auarissimum.

CAPVT XIX.

Abbas & maiores de conuentu, si pro receptione monachi receperũt pecuniam ex pacto: ab officio & beneficio suspenduntur, & taliter recepta pecunia restituitur, & in aliud monasterium ita receptus transfertur.

Idem.

VEniens ad nos F. presbyter proposuit, quod Abbas & fratres sancti R. noluerunt eum in monachum recipere, quousque triginta solidos dare conuenerit: conuentione autem facta, sequenti die eum monasticum habitum induerunt: & ijdem monachi triginta solidos, Abbas verò decem, & familia duodecim pro pastu (asserentes hoc esse de consuetudine monasterij) postularunt. Quoniam ergo factum huiusmodi perniciosum videtur: mandamus quatenus si ita esse inueneris, Abbatem & monachos ad restituendam pecuniam præfato F. tam indignè acceptam compellas, & Abbatem & maiores personas monasterij pro tantæ prauitatis excessu, ab officij executione suspendens, præcipias dicto F. vt in alio monasterio in habitu monastico domino studeat deseruire.

Notandum in primis cum text. & DD. pecuniam datam à monacho pro ingressu religionis, eidem monacho restituendam.

Secundò, Simoniacè monasterium ingressus transferendus est ad aliud monasterium, vt in habitu suscepto Deo inseruiat.

Tertiò, Obseruant hic DD. Panor. Anton. Felin. & communiter alij, quod simonia commissa in monachatu nō vitiat actum, id est, vt clarius loquamur, non reddit ingressum & professionē nullam. Primò, quia in hoc c. non manda-

mandatur vt fiat monachus, sed vt in alio monasterio deseruiat in habitu. Ergo remansit monachus. Deinde simonia non committitur respectu monachatus, sed propter ingressum in hoc monasterium, cuius Abbas & fratres pecuniã acceperunt ex conuentione. Ergo ingressus tantum vitiatur respectu illius monasterij, & non monachatus assumptio in genere. Est.n. monachatus professio, quædam obligatio Deo facta & quæsita, quæ nõ impeditur per factũ recipientis pecuniã. Nam cum talis intendat se obligare Deo, prauum factum alterius, non debet impedire hanc obligationem. & sic Abbas, & Ioan. ab Anania notant hunc casum vt notabilem, in quo simonia actum nõ vitiat. Mouent quidam DD. hic dubiũ, an sic simoniacè receptus, sit transferendus in aliud arctius monasterium. Felin. prope fin. c. respondet quod communiter hic DD. teneant contra Goffred. quod non. Quia text. simpliciter dicit in alio, & dictio (alius) regulariter importat similitudinem. vt per Gloss. magnam in c. Sedes. de rescript. Nec obstat: Quoniam. infra eod. ibi: in locum arctioris regulæ, &c. quia illud fuit in pœnam, vt ille text. statim exprimit, sed hic vt perficeret inchoatam professionem, Dominoq; inseruiret. Vel dic melius ait Felin. quod ibi lex vltra processit declarando de arctiori. De simonia circa ingressum religionis latissimè actum est supra in cap. Non satis.

CAPVT XX.

Si ordinandus præsentatori suo aliquid dedit ex pacto, simoniacum est, non tamen deponitur, si est occultum.

Idem.

EX tuæ fraternitatis literis, & ex confessione sacerdotis præsentium latoris accepimus, quod cum ad sacerdotij ordinem, non aliter voluisset eum eius Archidiaconus præsentare, sex solidos soluit eidem, & sic ordinem ipsum per eum præsentatus accepit. Vnde tibi sic duximus respondendum, vt si hoc non est publicum, sed secretum; eundem sacerdotem secretò conuenias, monens sine vlla coactione propensius, & inducens vt ordinem alicuius religionis assumat, & perpetuo ab officio abstineat, quod illicitè acquisiuit. Alioquin non erit tutum (cum sit secretus excessus) ipsum inuitum ab eodem officio coërcere, cui tamen secretam pœnitentiam, secundum quod tibi visum fuerit, iniungere non postponas.

Casus literalis secundum Gloss. & Abbat. Quidam cum vellet ad sacerdotij ordinem ascendere: accessit ad Archidiaconum, vt eum præsentaret ad ordinem sacerdotij, qui noluit nisi in primis sex solidos soluisset sibi, & sic ordinem per eum præsentatus accepit. Episcopus

ſcopus diocœſis, cui ſacerdos hoc in ſecreto fuerat confeſſus, quæſiuit à Domino Papa, quid de iſto preſbytero eſſet agendum. Reſpondet Papa, ſi ſecretum ſit, eundem ſacerdotem moneat inducatque, vt ordinem alicuius religionis aſſumat, & perpetuo ab officio ſacerdotis abſtineat: alioquin non debet ipſum ab officio ſacerdotis coërcere, cum eius exceſſus ſit ſecretus, pœnitentiam tamen ſecretam pro arbitrio eidem iniungendam iubet.

Notandum primò, ſimoniam in ordine committi non ſolum quando Epiſcopo aliquid datur, ſed etiam quando eius miniſtris, aut præſentatori ad ordines.

Secundò, Quantumcunque modicum datum ex pacto pro conſequendo ſpirituali, ſimoniacum efficit, prout latius antea dictum eſt in cap. Etſi quæſtiones. Nam qui hic tantum ex pacto ſex ſolidos ſoluit præſentatori, ſimoniacus eſt. Alia tamen ratio eſt, quando modicum quid datur gratitudinis & beneuolentiæ cauſa, ſine vllo pacto, & peruerſa intentione, vt in d. c. Etſi quæſtiones.

Tertiò, Simonia quando ſecreta eſt in confeſſione, non eſt deducenda ad cognitionem, & pœnam fori exterioris.

CAPVT XXI.

Breue est, nec potest breuius summari.

Idem.

AD nostram: & infra. Di. V. mandamus, quatenus pro ministerio Ecclesiastico exercendo, siue pro vicarijs assignandis, seu pro chrismate nullatenus pecuniam exigatis. Ex hoc cap. generalis regula desumitur, quod pro ministerijs Ecclesiasticis exercendis, aut sacramentis administrandis, aut etiam sacramentalibus benedicendis, & distribuendis, nihil pretij potest exigi sine crimine simoniæ.

CAPVT XXII.

Cum simoniacè ordinato, qui simoniacus non est, dispensari potest.

Lucius III.

DE simoniacè ordinatis, certum tibi non possumus dare responsum, nisi plenius cognoscamus qualiter fuerint ordinati: cum quidam licet secundum quandam speciem simoniæ, vtpote ipsis ignorantibus simoniacè ordinentur: possunt (qui simoniaci non sunt) in suis ordinibus remanere.

Quoniam varijs modis quis potest simo-

niacè

niacè ad ordines promoueri, quæstioni sic vt hic in genere conceptæ, non potest certum reddi responsum. Aduertendum autem ex 1. quæst. 1. cap. Statuimus 1. & 2. ac Magistro sententiarum in 4. dist. 25. triplici modo, quem posse simoniacè ordinari. Quidam enim ordinantur simoniacè à simoniacis, vt quando simonia est ex vtraque parte ordinatoris & ordinati. Ordinatus dedit aliquid temporale pro ordinis receptione, & ordinans eodem animo & conuentione accepit. Aut simoniacè à non simoniacis, quando simonia committitur tantum à parte ordinati, qui pecuniam dat alicui consiliario, aut ministro Episcopi eo ignorante, tunc Episcopus non est simoniacus, licet ipse ordinatus talis sit, & alij pecuniam recipientes. Vel aliquis minus idoneus examinatori pro admissione ad ordines pecuniam offert in absentia Episcopi, eo penitus nihil sciente, vtpote quod cura exanimis commissa sit alijs: nec Episcopus ex officio teneatur adesse examini ordinandorum, prout fieri contingit in multis locis Germaniæ, vbi suffraganei, atque Episcopi titulares ordinare solent, imò & Romæ regulariter Episcopus ordinans examini non interest. Aut non simoniacè à simoniacis, quando tantum est simonia ex parte ordinantis, vt quando aliquis nomine aut vice ordinati pro ordinatione dat

aliquid Episcopo, omnino ignorante ordinato, & in hoc casu ordinatus non redditur particeps criminis simoniæ. & de hoc casu Pontifex respondet in præsenti cap. quod sic ordinati, cum simoniaci non sint, possint in ordinibus permanere, tamen dispensatione Episcopi indigent ad exercitium ordinis sic recepti. Nunc quoniam DD. Panorm. Anton. à Butrio, Ioan. ab Anania & alij quidam agunt in hoc cap. de dispensatione cum simoniacis. sit

QVÆSTIO.

Quis dispenset cum simoniacis in ordine, aut beneficio?

DE hac materia tractant canonum DD. in hoc cap. & quidam in cap. post translationem. de renunciat. & in cap. penult. de elect. Cardin. Alexand. & Turrecrem. 1. q. 5. in princ. Alberic. in repertorio verb. Simonia. Angel. in eod. verb. 6. §. 3. & alij alibi.

Prima Conclusio. Pontifex potest dispensare in omnibus pœnis inductis iure positiuo cum simoniaco, tam in ordine quam in beneficio. Hanc amplectuntur Cardin. Alexand. & Turrecrem. loc. cit. & alij alibi. nec potest in ea esse dubium. Cum enim Pontifex sit supra omne ius canonicum & positiuum, in eius potestate est talis iuris dispositio. argum. cap. Proposuit,

ſuit, cum ibidem annotatis à DD. de conceſſ. præbend.

Secunda Concluſio. Licet Pontifex de plenitudine poteſtatis poſſit cum ſimoniacis in ordine diſpenſare, non tamen conſueuit paſſim diſpenſationem talem impendere. Hanc etiam Cardin. Alexand.& Turrecrem.cum alijs in d.quæſt.5.in princ.ponunt. Panormitan.in hoc cap. Rationem adiungunt DD. hanc cum Vlrico, quia in tali ſimonia fit iniuria ſacramento Ordinis, & ideò merito punitur in, quo deliquit. Sed melior ratio reddi poteſt, ſimonia enim in ordine commiſſa omnium eſt grauiſſima, vt clarum eſt ex multis in Rub. maximè notab. 11. allegatis, & ex frequenti prohibitione canonum in hoc tit. ideoque ſi paſſim diſpenſatio concederetur, tribueretur occaſio peccandi : facilitas enim veniæ præbet audaciam delinquentibus, & ſic ſimoniaca labes, quæ hæreſi comparatur, vſu frequentaretur, Eccleſiaſtica benedictio in maledictionem conuerteretur,& diſciplinę à patribus traditæ neruus, cum ſacramentorum contaminatione & ſacrilegio diſſolueretur. Concluſio intelligitur maximè de ſimonia interuenienti tam ex parte ordinatoris quam ordinati. Ea enim peſſima eſt, & minori miſericordia digna.

Tertia Concluſio. Quando ſimonia eſt cum ſcientia commiſſa in ordine, ſolus Pontifex diſpenſat. hanc tradunt Panorm. Anton. Fe-

ipse cum criminis sit particeps in odiū peccati tanti non dispensabit, sed vel successor eius, aut superior. Hodie tamen per Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de reformatione. potest Episcopus etiam criminis particeps dispensare cum sibi subditis, in suspensione simoniæ, dummodò sit occulta, vt auctor Candelabri aurei in appendice illius libri, c. 1. n. 20. obseruat. Huic etiam fauet Nauar. lib. 5. consil. de simonia. cons. 61. n. 12. Per hanc Concilij determinationem, fortassè quis existimabit confirmari sententiam illorum DD. quorum distinctionem Panorm. Felin. & alij reijciunt, dum volunt Episcopum solum dispensare dum occultū est, & nō quando manifestū. Nihilominus respondetur Concil. non facere directè ad intentum allegatum ab auctore Candelabri aurei. Quia vt ex nostra conclusione elicitur, & manifestè ex hoc c. confirmatur, in casu huius cōclusionis, nō verè committitur simonia, nec etiā vllum peccatū, si ordinatus nihil sciat de pecunia data ꝓ ordinis collatione, nec etiā posteaquā resciuerit, consentiat in factū, vt communis DD. sententia ꝓ certo habet. Vnde ista distinctio nō sustinetur, etiamsi casus noster sit notorius: cū ex parte sic ordinati, nec simonia nec aliud crimē fuerit commissum. Id tamen verū est, ꝙ ad propositum istius D. argumentum satis concludit, dū aliud nō sentire videtur, quam ꝙ quādo talis simonia occulta fuit, & consequenter secuta suspensio, possit etiam dispen-

dispensare Episcopus per dictam concessionem Concilij Tridentini, & sic à fortiori argumentum concluderet, si enim Episcopus potest dispensare in suspensionibus quæ oriuntur ex delicto occulto, exceptis eis quæ oriuntur ex homicidio voluntario ac alijs deductis ad forum contentiosum, multo magis potest dispensare cum eo, quo ignorante simonia occultè commissa est; cum non peccauerit, nec criminis sit particeps, modo postquam cognouerit, ratum non habuerit consentiendo.

Quinta Conclusio. Quando simonia non est commissa cum Episcopo, sed cum eius ministro, aut collaterali, Episcopo ignorante, tunc etiam Episcopus potest dispensare. Hanc ponunt Cardin. Alexand. & Turrecrem. quæ tamen intelligenda, quando etiam ignorantia est ex parte ordinati.

Sexta Conclusio. Cum eo qui scienter ordines simoniacè recepit, nec tamen in eis administrauit, potest Episcopus dispensare, vt vtantur ordinibus ritè susceptis, non tamen in ordine simoniacè collato, aut vt ad alios ascendat, dispensare poterit. Card. Alexand. & Turrecr. Nunc videndum de dispensatione simoniæ circa beneficia Ecclesiastica.

Septima Conclusio. Cum eo qui scienter beneficium simoniacè recepit, solum summus Pontifex dispensat. S. Thom. 2. 2. q. 100. art. vlt. ad 7. Cardin. Alexand. & Turrecrem. vbi supra,

ſupra, alijque ab eis allegati, & hæc nunc communis, & in praxi curiæ recepta opinio, quicquid quidam ex antiquioribus in contrarium ſentire videantur adhibendo diſtinctionem, facit pro concluſione cap. De regularibus ſupra. eod. tit.

Octaua Concluſio. Si ſimonia commiſſa eſt ignorante, nec etiam ratum habente, eo, qui dignitatem Eccleſiaſticam recepit, Epiſcopus non poteſt cum eo diſpenſare, vt eam iterum legitimè conſequatur poſſideatque, ſed ſolum ſummus Pontifex. Innocent. Hoſtienſ. Ioan. Andr. Panormit. & alij ibidem. Nauarr. lib. 5. conſil. in tit. de ſimonia. conſil. 35. num. 4. hanc concluſionem probat cap. penult. de elect. & cap. 1. 1. q. 5.

Nona Concluſio. Qui ſimplex beneficium acquiſiuit per ſimoniam ignoranter commiſſam, ſi illud liberè renunciet in manibus ſuperioris poſt ſcientiam, poteſt illud idem iterum licitè recipere per diſpenſationem Epiſcopi. Hanc tenent Gloſſ. in d. cap. penult. de elect. DD. ibidem. Innocent. Panormit. & alij communiter in hoc cap. Angel. in verb. Simonia 6. §. 3. Sylueſt. in verb. Suſpenſio. q. 7. d. 4. Atq; hanc concluſionē expreſsè text. in d. c. penult. probat: dū ſic loquitur: Quamuis circa eū qui ignoranter recipit ſimplex beneficium per ſimoniacam prauitatem, poſt liberam reſignationem Epiſcopi diſpenſatio tolleretur. Dubitare aliquis poſſit. An canonicatus etiam cenſea-

censeatur ad hunc effectũ, vt Episcopus dispenset, beneficiũ simplex. Respondetur quod canonicatus est beneficium simplex secundũ communem DD. sententiam, ex cap. Statutum. de rescrip. in 6. vbi dignitas & canonicatus pro diuersis sumuntur. Vnde Philipp. Francus ibidem & Felinus in cap. Pastoralis in princip. de offic. delegat. colligunt canonicatum neque dignitatem, neque personatum esse. Facit quod etiam canonicatus non comprehenditur sub beneficijs duplicibus contentis in cap. De multa. de præbend. & in extrauag. Execrabilis. secundum omnes. vt testatur Nauarr. lib. 5. consil. in titu. de simonia. consil. 61. num. 6. Facit ad idem cap. Ex insinuatione. infra. vbi agitur de canonicatu per simoniam acquisito, & satis declaratur post spontaneam renunciationem per dispensationem inferioris Pontificis, posse illum secundo renuncianti acquiri. In hoc autem casu, etsi renunciatio fiat in manibus Episcopi, isque dispenset, non tamen potest renuncianti iterum conferre, nisi pro eo tempore collatio & prouisio ad ipsum spectet: sed ordinarius collator conferet, prout rectissimè Nauarr. in d. consil. num. 3. docet. Dubium esse potest. Quid si parentes praua cupiditate ducti, filio adhuc paruulo existente, eidem beneficium mediante pecunia simoniacè acquisiuerunt, tandem parentes postquam filius adoleuerit, reique capax fuerit, ei aperiunt

riunt iniquam beneficij acquisitionem, an filius teneatur credere parentibus, atque beneficium resignare? Archidiaconus, Cardinalis Alexandrinus, & Turrecrem. mouent in cap. Quicunque 1. quæstione 5. sed parum resolutè respondent, ideò distinctius dicendum primò. Si filius ex parentum fideli narratione alijsque circumstantijs habet conscientiam læsam, non potest tenere beneficium, sed tenetur renunciare. Alioqui si faciat contra conscientiam ædificat ad gehennam. argum. cap. 14. ad Roman. in fin. cap. fin. de præscriptionib. & cap. literas. de restitut. spoliat. postquam autem liberè resignauerit, potest ad idem iterum dispensatione impetrata promoueri, iuxta prædicta, & dictum cap. Quicunque. Cum enim talis simonia filio adhuc paruulo & inscio, vt præsupponitur commissa sit, iusta dispensandi causa subest. Secundò, quando parentes filio denunciant emptionem, aut acquisitionem simoniacam beneficij, non est verisimile quod falsum dicant. argum. cap. Afferte. & cap. literas. de præsumpt. ideòque talis si parentibus fidem non haberet, in hac conscientia nimis durus foret, prout in simili casu Hostiensis & alij quidam notant in capite Officij. de pœnitent. & remiss. Hoc dictum etiam prædicti auctores sequuntur. Tertiò, si filij conscientia non læditur ex dictis parentum, non tenetur eis credere.

hoc fuit dictum quorundam Doctorum, vt mentionem faciunt Archid. & alij arg. sumpto ex l. filium. ff. de ijs qui sui, vel alieni iuris sunt. Pro hoc etiam facit opinio multorum Theologorum, canonistarum & legistarum, dum sentiunt filium minimè tenere, fidem adhibere matri asserenti eum natum ex adulterio. Sic S. Antonin. 2. part. tit. 2. cap. 7. §.4. Gabr. in 4. d. 15. quæst. 2. art. 2. Angel. Syluest. & alij in summis. verb. adulterium. Alphonsus, Castrens. lib. 2. de potestate legis pœnalis. cap. 11. & alij alibi. Canonistæ, Panorm. in cap. Per tuas. de probat. Anton. Ioan. Imolen. & alij ibidem. Panorm. & Anton. in d. cap. Officij. Legistæ, Cynus, Angel. Salycet. Alber. & alij in l. Si vicinis. C. de nuptijs. Bart. & Alberic. in d. l. Si filium. De qua re plurima allegauimus & congessimus in comment. de iniur. & damno dato. cap. fin. q. 18. à conclus. 9. Quartò, si parentes filio ita narratione persuaderent, euidentibusq; argumentis demonstrarent beneficij acquisitionem simoniacã esse, vt intus in animo quasi conuinceretur credere, atq; etiam quilibet vir prudens, non possit nõ assentiri, teneretur fidem adhibere. Pro hoc facit quod Dominicus à Soto lib. 4. de iustit. & iure. q. 7. art. 2. Petr. de Aragon. in 2. 2. S. Thom. q. 62. art. 5. Ioseph. Angles in 2. part. 4. in florib. de restitut. & alij quidam recentiores tradunt filium in tali casu tenere credere matri asserenti eum esse natum ex adulterio.

QVÆ-

QVÆSTIO II.

Quis dispenset in simonia circa ingressum religionis, & alios actus spirituales.

PRima Conclusio. Cum eo, qui realem completamque simoniam commisit dando, aut recipiendo scienter pecuniam pro ingressu religionis, solus summus Pontifex dispensat. Panormit. in hoc cap. Hostiens. in summa. verb. Simonia. §. penul. & alij alibi. & satis confirmatur ex cap. De regularibus & c. fin. infra.

Secunda Conclusio. Cum religiosis quibus ignorantibus in receptione eorum commissa est simonia, in fauorem religionis Episcopus dispensare potest. Cardin. Alexand. & Turrecrem. in principio quæst. 5. causa 1. Hostiens. vbi supra. Panormit. & alij in dicto cap. De regularibus, quod satis hanc conclusionem fundat.

Tertia Conclusio. In minoribus speciebus simoniæ, quæ videlicet committuntur in obsequijs mortuorum, benedictionibus nubentium, sacrorum vasorum ac vestimentorum, in venditione chrismatis, panis benedicti, sepulturæ, in consecratione Ecclesiæ ac cœmiterij, & similibus actibus, Episcopus potest dispensare. Cardin. Alexand. & Turrecrem. vbi supra. qui allegant & Raymundum in

ſummã tit. de magiſtris. Hoſtienſ. in d. §. penult. Angel. in verb. Simonia 6. §. 5. Sylueſt. in verb. Suſpenſio. quæſt. 7. & dicit Hoſtienſis quod magiſtri ſic dicunt, quod Epiſcopus poſt peractam pœnitentiam poſſit diſpenſare. Quia in his non prohibetur arg. cap. Nuper. de ſententia excomm. & ſic poteſt.

CAPVT XXIII.

Si contradicens electo, pro pecunia de voluntate electi tradita à contradictione ceſſat, electus poſtea confirmatus, eſt ſimoniacus, & beneficio renunciare tenetur.

Idem.

MAthæus Cardinalis, ſecreta nobis inſinuatione monſtrauit, quod cum fuiſſes ad Eccleſiæ tuæ regimen de voluntate maioris partis fratrum electus, paucis tibi contradicentibus: quidam amicus tuus de conſcientia tua & voluntate turbata ei, qui magiſter diſcordiæ videbatur, certæ quantitatis munus exoluit, & ſic contradictio conquieuit: nunc autem dubitas, quod non ſis à labe ſimoniæ prorſus immunis, donec in adminiſtratione volueris remanere. Quia igitur conſilium requiſiſti, quid tibi

ſit fa-

sit faciendum : respondemus, quod multum tibi consulis, si administrationem celeriter ac sponte dimittas, illius verbi memor existens : Nihil prodest homini, si vniuersum mundum lucretur : animæ verò suæ detrimentum patiatur.

Casus secundum Gloss. & Abbat. literalis talis est. Quidam electus fuit ad regimen cuiusdam Ecclesiæ, de voluntate maioris partis paucis contradicentibus, quidam amicus illius de voluntate electi turbata, quandam pecuniam soluit illi, qui discordiam faciebat: & sic contradictio quieuit, postea dubitans an simoniam commisisset per Cardinalem, factum secretè Papæ intimauit, petens super hoc salutare consiliũ. Papa respondit ei, quod multum consuleret sibi, si administrationem statim & sponte dimitteret: memor existens illius verbi. Nihil prodest homini si vniuersum mundum lucretur : animæ verò suæ detrimentum patiatur.

Nota circa textum in primis, quod hic dubitans secretè in confessione , vel extra eandem sub commissione secreti Cardinali casum proposuit , & sic Cardinalis etiam Pontifici tanquam occultum pro consilio proposuit, & sic responsio data per modum consilij, & non expressam prohibitionem. Secundò. Simonia committitur etiamsi si quis pecuniam offerat pro voce non necessaria in electione, aut ad amouendã contradictionem oppositioneq́;.

Etenim hic erat electus à maiori parte, ideò electio valebat, non obstante aliorum contradictione. cap. Cum in cunctis. De his quæ fiunt à maiori parte cap. & cap. Ecclesia vestra. el. 2. de elect. & tamen quia pecuniã amicus electi obtulerat auctori contradictionis, eo tamen consentiente electio simoniaca est. Tertiò, Mens turbata non excusat in peccatis. Exemplum, qualiter dicatur voluntate turbata fecisse, ponunt hic Anton. à Butrio, & post eum Ioan. ab Anania in hunc modum: Forte amico consulenti respondit: maledicatur ipse, da sibi pecuniam quæ secum sit in perditionem, vel similia: vel forte voluntate turbata respondit amico, quid à me quæris consilium: fac quod tibi videtur. Postremò licet Pontifex responsionem, vtpote de secretè proposito casu, det per modum consilij, tamen in ordine ad consequendam animæ salutem necessaria est renunciatio eius, quod iniustè & simoniacè obtentũ, vt colligitur ex Gloss. hic supra verb. Consulis. vbi Felin. obseruat quod verba quæ important aliquando persuasionem, si imponantur in materia conscientiæ, importabunt præceptum, & est alia Gloss. in cap. Ad aures. in fine. de ætat. & qual. & multa ad hoc allegat Felin.

CAPVT

CAPVT XXIV.

Pro absoluendo excommunicatum, pretium aliquod exigi non debet.

Idem.

AD aures nostras peruenisse noueris, quod cum C. de Seneuilla propter pecuniam, quam debebat, vinculo fuisset excommunicationis astrictus, creditoribus satisfecit, sed excommunicatoribus decem libras pro absolutione quærentibus, non valuit absolutionis beneficium obtinere. Quoniam igitur indignum est, & Ecclesiasticæ rationi contrarium, vt absolutionis beneficium redimatur: Di. V. mandamus, quatenus si præfatus C. debitum soluit, ipsum gratis faciatis absolui, si excommunicatores id non fecerint, requisiti.

Notandum primò, debitorem posse excommunicari ad instantiam creditoris pro non satisfactione debiti. Panormit. Anton. Felin. & alij hic per text. Facit ad idem cap. Odoardus de solut. cum annotatis ibidem à DD. Sed pro debitis passim & regulariter, id non est faciendum. sed cum moderamine ex dicto cap. Odoardus. & DD. ibidem. & ex Concil. Triden. sess. 25. de reformat. capite 3.

QVÆSTIO.

An pro absolutione ab excommunicatione poßit pecunia solui, aut accipi?

PRima *Conclusio.* Pro beneficio absolutionis ab excommunicatione pecuniam dare, aut accipere, simoniacum est. S. Thomas 2. 2. q. 100. art. 2. ad 3. Richard. in 4. d. 25. art. 3. q. 1. Angel. in verb. Simonia. 2. §. 34. Syluest. eod. verb. q. 7. Turrecrem. in c. Nullus. 1. q. 1. Hostiens. in summa. tit. de excessib. prælat. §. 1. vers. Alij quia sine certa quantitate. Panorm. Cardin. Felin. & communiter DD. in hoc cap. per text. expressum. Ratio etiam clara est. Beneficium absolutionis est quid spirituale, & procedit etiam à potestate spirituali. Ergo simoniacum est illud pro pecunia impendere.

Secunda Conclusio. Quando aliquid in absolutione ab excommunicatione soluitur pro pœna aut mulcta imposita propter contumaciam, non est simonia. S. Thomas. Angel. Syluest. Hostiens. & DD. in hoc cap. Hinc DD. communiter secuti Hostiens. in hoc cap. dicunt consuetudinem, aut statutum esse iustum, quo excommunicatus antequam absoluatur, pro quolibet mense, quo mansit in excommunicatione, soluat certam quantitatem

puta

puta decem libras, aut tres, aut quinque, aut plures. Sicut est in Francia, & in multis alijs regionibus. Aliqui tamen referente eodẽ Hostiens. dicunt, quod petens in primis gratis absolui debet, & demum compelli ad satisfaciendum pro pœna secundum consuetudinem aut statutum, vt infra cap. Ad Apostolicam. & sic Hostiens. in summa. d. §. 1. vers. Quid si petitur ratione consuetudinis, &c. putat quod ante absolutionem pœna non possit exigi, cum nec pro illa fuerit excommunicatus.

Tertia Conclusio. Si creditor propter contumaciam debitoris aliquas fecit expensas, iudex sine crimine simoniæ, ad instantiam partis poterit absolutionis beneficium subtrahere, donec illas soluerit. Gloss. Anton. Hostiens. Ioannes Andreas. & Cardinalis in hoc capite. per cap. Quoniam. §. in alijs. Quia expensæ non dantur intuitu absolutionis.

Quarta Conclusio. Si alicui iniustè denegaretur absolutio ab excommunicatore, & ex dilatione absolutionis ei immineret graue periculum aut damnum, vtpote sequenti die debet celebrari electio, quæ eum actiuè & passiuè concerneret: aut immineret grauis iudicialis actio, vbi, si non esset qualificatus ad standum in iudicio, præscribetur contra eum, aut aliud magnum, & irreparabile damnum sequetur, pro vexatione redimenda vt absolutio obtineatur, potest pecu-

niam offerre excommunicatori. Ioan. Andr. & post eum Panormit. Antonius hic. Cardinalis Alexandr. in cap. Nullus. el.vlt. 1.q. 1. In eandem sententiam ire videntur Ioan. ab Anania. & Felin. in hoc c. distinguentes vtrum interesse quod sequitur ex dilatione absolutionis sit æstimabile, vel non: ita quod liceat redimere vexationem, quando interesse est æstimabile, alias minimè. Gloss. hic indistinctè sentit, quod licet vexationem redimere. Innocent. autem indistinctè tenet hic quod non liceat, sed pro absolutione sit recurrendum ad superiorem. iuxta d.cap. Nullus Episcopus. Innocentium Cardin. & Goffred. hic & Archidiac. in d. cap. Nullus. alijque sequuntur.

CAPVT XXV.

Monachi per simoniam recepti, si sunt simoniaci, ad arctiora monasteria transferuntur: alias post renunciationem in eisdem, vel in alijs monasterijs eiusdem ordinis poterunt collocari.

Clemens tertius.

DE regularibus canonicis seu monachis nos consulere voluistis, qui per simoniam ingressum, ipsis scientibus habuerunt. Vnde cum super hoc auctoritates multæ reperiantur expressæ, non aliud quam statutum est, re-

est, respondemus: vt locum quem taliter adepti sunt, omninò dimittant, & solitudines seu alia monasteria districtiora adeant, in quibus tam execrabilem excessum sine intermissione deplorent. Si autem ignorantibus illis pecunia data fuerit, cogas eos ad renunciandum loco eidem, & postmodum in ipsum reducere, si ibi absque scandalo potuerint remanere, vel in alio qui sit de ordine ipso, ad seruiendum Deo poteris collocare.

Nota inprimis, maximum esse discrimen inter eos, quibus scientibus simonia commissa est in ingressu monasterij, & alios quibus ignorantibus pecunia data est: Cum prioribus, vt supra dictum est, arg. huius cap. Solus Pontifex dispensat: Cum posterioribus Episcopus gratiam facere potest. In vtrisque autem renunciatio spontanea eius quod simoniacè acquisitum est, omnem dispensationem præcedere necesse est. Non enim dimittitur peccatum, nisi antea restituatur ablatum, aut dimittatur siue restituatur iniustè possessum.

CAPVT XXVI.

Si quis canonicatui renuncians, ad quem per simoniam ignoranter assumptus fuerat, postea de nouo assumatur ad illum: non potest ex prima receptione sibi aliquid vendicare.

Idem.

EX insinuatione tua nobis innotuit, quod pater tuus interueniente pecunia, olim tibi præbendæ beneficium acquisiuit. Cumq; ad annos discretionis perueniens, accepisses Dominicæ crucis signum: dictam præbendam in manu præpositi & fratrum liberè resignasti. Sed ijdem tibi compatientes de nouo te in suum canonicum elegerunt: ita videlicet quod per electionem istam postremum locum in choro & in alijs obtineres: & infra) Respond. vt indulgentia quam fratres tui misericorditer tibi fecisse noscuntur contentus existens; ratione primæ receptionis nihil audeas in ipsa Ecclesia vendicare.

Nota iterum casum, in quo ignorans sine dispensatione Sedis Apostolicæ, iterum ad beneficium prius liberè resignatum assumitur ex gratia & misericordia.

CAPVT XXVII.

Electio simoniaca est cassanda, si propter hoc electoribus promissa fuit pecunia, quamuis electus ignoret: nisi hoc factum fuerit in fraudem electi, hoc dicit primo. Cum electo reprobato per vitium simoniæ, non dispensat Episcopus. hoc dicit secundo.

Celesti-

Celestinus III.

NObis fuit ex parte tua intimatum, quod cum quatuor essent à capitulo constituti, qui debebant quendam eligere in plebanum, amici eius de cuius electione spes habebatur: vni vel omnibus eligentium promiserunt se pecuniam soluturos: eo tamen ignorante, qui huiusmodi promissione interueniēte postmodū est electus: & infra.) Quia igitur super hoc consulere nos voluisti, consult. tuæ breuiter respondemus, quod nisi constaret illos, qui promissum tale fecerunt, per fraudem in dispendium illius qui eligendus erat id malitiosè fecisse: quamuis ipse tempore promissionis conscius non fuerit: eius tamen electio tanquam simoniaca prauitate præsumpta, est penitus reprobanda: & infra.) Ad vltimum quod in fine consultationis tuæ inuenimus: hoc duximus respondendum, quod aliquis in Ecclesiæ cuiuslibet Prælatum electus, & vt dictum est, per prauitatem simoniacam reprobatus, ab Episcopo suo dispensationem aliquam de iure obtinere non potest. De huius capitis materia satis constare potest ex superioribus, ideò non est opus repetitione.

CAPVT

CAPVT XXVIII.

Qui prælato dat pecuniam, ne ipsum in iure suo de facto molestet, illam repetit, si prælatus promissa non seruat, hoc dicit inhærendo literæ.

DIlectus filius R. Præpositus nobis exposuit, quod cum Eboracens. Archidiacono eum multis grauaminibus afficere non cessaret: promisit ei certam quantitatem pecuniæ se daturum: vt ab ipsius desisteret læsione. Verum dictus Archid. post receptionem pecuniæ super dignitatibus & beneficijs suis ab eius molestia non quieuit. Ideoque Di. V. mandamus, quatenus si res ita se habet, Archid. restituere quod accepit (si eum contra promissionem suam venisse constiterit) compellatis.

Casus secundum Gloss. & Abbatem: Archidiaconus Eboracens. R. præpositum multis grauaminibus & iniurijs affligebat. Vt Archidiac. ab iniurijs desisteret, præpositus promisit ei certam pecuniæ quantitatem se daturum, & persoluit, sed post receptionem pecuniæ Archid. super dignitatibus & beneficijs ab eius molestia non quieuit. Vnde præpositus Domino Papæ fuit conquestus. Mandat Papa quibusdam, quatenus si est ita, compellant Archidiaconum restituere quod accepit, si ipsum

si ipsum contra promissionem suam venisse constiterit.

Notant DD. cum Gloss. quod licitum est alicui redimere suam vexationem. Deinde fidem non seruanti fides non est seruanda.

QVÆSTIO.

An sit licitum in spiritualibus vel eis annexis, vexationem redimere?

CONueniunt communiter DD. in temporalibus tã pro iure quærendo quam pro quæsito, licitum esse pecunia vexationem redimere; quia temporalia non sunt materia simoniæ, sed cadunt in contractus non gratuitos. Nunc pro intelligentia quæstionis aduertendum quod in redimenda vexatione intentio redimentis potest ferri aut in emptionem rei spiritualis, tanquam medium directum ad redimendam vexationem, & amouendam iniuriam quæ obstat, quo minus spirituale debitum obtineatur: & hæc intentio non est recta cum inuoluat simoniam. Aut intentio fertur in dationem pecuniæ, non vt pretium rei spiritualis, sed vt motiuum quoddam ad remouendum impedimentum.

Prima Conclusio. Quando intentio sana rectaque est, ac fertur in dationem pecuniæ, non vt pretium rei spiritualis, sed vt motiuum ad amo-

ad amotionem iniuriæ siue impedimenti non committitur simonia. Conclusio necessariò ab omnibus admittenda est. Omnes enim DD. vt in sequentibus latius patebit, concedunt licitum esse redimere vexationem. S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 2. ad quintum, & eius commentatores ibid. Alexand. Alens. 2. part. q.187.memb.3.art.1.§.2.S.Antonin. 2.part.tit. 1. cap. 4. §. 2. prope finem. Paludan. in 4. d. 25. quæst. 5. art. 3. Adrian. quodlib. 9. Angel. in verb. Simonia 2. §. 10. Syluest. eod. verb. quæst. 3. reg. 4. & alij communiter ibi. Turrecrem. & Cardin. Alexand. cum alijs in cap. Quæsitum. 1. quæst. 3. Panorm. Cardin. Hostiens. & communis in hoc cap. Sed non est licitum intendere dationem siue collationem pecuniæ vt pretium rei spiritualis, cum id apertè spectet ad simoniæ prauitatem, argum. sumpto à definitione. Ergo.

Secunda Conclusio. Ad iustam redemptionem vexationis requiritur, vt is à quo vexatio redimitur iniustè eam inferat. S. Thom. Alen. D. Antonin. & alij communiter. Ratio etiam manifesta est. Si enim alius iure & iustè inferret, non tam daretur pro amouenda iniuria, quam pro iure spirituali quærendo. Hinc DD. volunt quod non est licitum ei redimere vexationem, qui dubium habet ius. per text. in hoc cap. & cap. Nullus Episcopus. 1. quæst. 1. Panormitanus in cap. Cum pridem. de pactis. Felin. in hoc cap. Angel. in dicto §. 10. Re-

10. Rebuff. in praxi benefic. in 3. part. in titulo de Simonia in resignatione. & alij alibi.

Tertia Conclusio. Ex parte redimentis requiritur vt habeat ius quæsitum. Hanc tradunt etiam communiter DD. loc. cit. Vnde pro iure quærendo non licere vexationem redimere sentiunt. Quia tunc pecunia daretur pro consequendo, acquirendoque spirituali: quod non est licitum per cap. Ad aures. & cap. Mathæus. supra eod. & cap. Significasti. de elect. Verum hanc conclusionem Nauarr. in manuali confessariorum. cap. 23. num. 102. versic. octauo quod neque datio pecuniæ, & post eum Gregorius de Valentia in 2. 2. S. Thomæ. disput. 6. quæst. 16. puncto 3. quæst. 3. conclus. 2. restringunt, tantum ad forum exterius, quod ibi præsumatur simoniam committere, qui ante ius acquisitum vexationem pecunia redimit, etiamsi pecuniam reuera daret, non vt pretium, sed tantum vt motiuum. Quicquid sit de subtilitate doctrinæ horum DD. quæ certè speculatiua est, nec caret sua probabilitate, tamen non videtur ad mentem veterum Theologorũ, quamuis hi Doctores S. Thomam in hanc sententiam in d. art. 2. ad quintum trahant. Etenim Alexand. Alen. S. Thom. Paludan. S. Antonin. Angel. & alij suam doctrinam in primis semper foro consciẽtiæ accommodant, & tamen apertè sentiunt non esse licitum redimere vexatio-

vexationem ante ius quæſitum, ſed pro iure quæſito tuendo & retinendo. Sed circa hanc concluſionem dubium mouetur : An liceat redimere iniuſtam vexationem ante ius completum & perfectum acquiſitum ? Exempli gratia. Petrus obtinuit collationem curati beneficij ab Abbate S. Magnerici, venit ad Archidiaconum pro inſtitutione, qui non vult inueſtire, niſi aliquid pecuniæ offeratur pro ſua cupiditate explenda, non quidem quod pecuniam exigat tanquam pretium rei ſpiritualis expreſsè : ſed ambagibus, & moleſtijs ſuſpenſum tenet, donec pro deſiderio ſatiſfiat. Vel aliud eſſe poteſt exemplum. Obtinuit aliquis Eccleſiam & inueſtitus eſt, tamen quia in loco beneficij nemo ad poſſeſſionem peruenire poteſt, niſi per placetum ſecularis magiſtratus, habet aliquem in ſenatu ſibi ex aliqua priuata paſſione aduerſantem, impedientemque ne placetum conſequatur : itaque ob curſum temporis, dum non eſt in poſſeſſione actuali aliquod damnum incurret : An liceat redimere vexationem pro poſſeſſione quærenda. Quidam videntur ſentire, quod nunquam liceat redimere, niſi poſt acquiſitionem pleni iuris per actualem poſſeſſionē, ita quod etiam ſimonia ſit pro poſſeſſione facti acquirenda redimere vexationem. Innocent. ſupra in cap. Ad aures. Gloſſ. in cap. Decimas 16. q. 7. & ita dicit Felin. hic per Doctores concludentes, quod nunquam eſt licitum redimere

vexatio-

vexationẽ, nisi vexatio omninò sit de facto, & redimens habeat ius plenum, adeò quod si deficeret possessio, adhuc nõ liceret quasi non sit integrum ius suum, & sic plurimi Doctores sunt in hac sententia. Ratio pro hac sententia est, quia possessio beneficij est quid spirituale, vnde non cadit in laicum. cap. Causam. de præscript. aut est spirituali annexum. Panorm. tamen Ioan. ab Anania & Felinus in hoc capite. Angel. in verb. Simonia 2. §. 11. Cardinal. Alexandr. 1. quæstione 1. in summa. Rebuff. vbi supra. n. 24. censent, quod quando propter potentiam aduersarij, & propriam impotentiam, quis non possit consequi facilè possessionem, nec etiam superioris auxilio adiuuari, & notabile præiudicium immineret, tunc possit redimi licitè vexatio, pro adipiscenda possessione iuxta ea quæ supra in capite Ad aures. conclusione 4. congessimus. Hinc ad probandam redemptionem vexationis duo probanda sunt, aduersarij potentia, & dantis siue redimentis innocentia. Baldus & Salycet. in l. Serui. C. ad leg. Iul. de adult. Ioan. ab Anania in hoc cap. & Ioan. le Cirier de primogenitura lib. 3. quæst. 8. num. 4. Ego nunc ad quæstionem respondeo quod in foro conscientiæ, quando recta est intentio redimentis, non est simonia etiam redimere vexationem ante ius completum acquisitum per possessionem, & sic posse eum redimere vexationem sibi iniustè obstantem, qui iam

acquisiuit ius in præbenda, aut dignitate per prouisionem, siue collationem, aut electionem, & vlterius impeditur, ne ad possessionem beneficij, & fructuum perceptionem deuenire possit, modò aliud facilè remedium nō occurrat tollendi impedimētum. Qui enim per prouisionem, aut electionem canonicam obtinet beneficium aut dignitatem, iam certum ius acquisiuit, vt apud omnes in confesso est, & qui tali impedimentum præstat, ne suo iure quæsito pro sua intentione ac commoditate fruatur, ipsi iniuriam facit. Atq; pro hac sententia est Ioannes Maior in 4. d. 25. vt eum allegat Petrus de Aragon in 2. 2. S. Thomæ. q. 100. art. 2. & Maior D. Thom. in d. art. 2. ad 5. in hanc sententiam exponit, & satis litera D. Thomæ concordat, dum non aliud requirere videtur, quam acquisitionem iuris in dignitate, aut præbenda per electionem, aut prouisionem. Sic enim ait. S. Doctor. Ad quintum dicendum, quod antequam alicui acquiratur ius in Episcopatu, vel quacunque dignitate, vel præbenda, per electionem, vel prouisionem, seu collationem, simoniacum esset aduersantium obstacula pecunia redimere, sic enim per pecuniam pararet sibi viam ad rem spiritualem obtinendam. Sed postquam ius alicui acquisitum est, licet per pecuniam iniusta impedimenta remouere. hæc ibi. Ergo ex mente S. Thomæ qui ius habet per electionem, aut collationem, iam potest suam vexa-

vexationem redimere, & latius hoc ostendo: Qui enim confirmat, nihil noui iuris dat, sed ius datum ab electore, aut collatore confirmat, & corroborat argum. text. in cap. 1. de confirmat. vtilis, vel inutil. Gloss. ibidem. in verb. confirmationem. & in cap. Cum dilecta. §. Nuper autem. ibid. & cap. Quia diuersitatem. de concess. præbend. Gloss. ibid. in verb. Forma communi. Inuestitura etiam operatur confirmationem iuris illius, quod per collationem translatum fuerat, vt rectè obseruat Didacus Couarr. lib. 3. variar. resolut. cap. 16. num. 10. versicu. Corporalis inductio. Pro hac nostra responsione est etiam expresse Gregor. de Valentia loc. cit. dum dicit, quod post ius acquisitum per electionem, potest in foro conscientiæ redimi absque simonia vexatio obstans confirmationi, aut possessioni, vt communiter, ait, conceditur. Et Nauarr. prius id etiã satis significauit in manuali confessarior. c. 23. num. 102. vers. Octauo quod neque datio pecuniæ.

Quarta Conclusio. Etsi qui recta intentione, & rationabili causa motus, vexationem suam redimit, non peccet, tamen is qui sic pro iniusta vexatione recipit, aut peccat turpiter iniusteque recipiendo: aut simoniam committit, si tanquam pretium rei spiritualis, siue rei spirituali annexæ, accipiat, & extorqueat. Hanc tenent communiter DD. vt testatur Cardin. Alexand. 1. quęst. 1. in summa. Adrian. quodl. 9.

Gregor. de Valentia vbi ſupra. concluſ. 3. Hoſtienſ. & alij in hoc cap. Angel. in d. §. 11. Sylueſt. eod. verb. quæſt. 3. reg. 4. Rebuff. vbi ſupra. num. 23. & alij alibi.

CAPVT XXIX.

Pro benedictionibus nubentium, & exequijs mortuorum nihil exigi debet.

Innocentius III. Abbati de iugo Dei, & Priori de Sila.

SVam nobis parochiani de villa Franca querimoniam deſtinarunt, quod capellanus eorum pro exequijs mortuorum, & benedictionibus nubentium, minus licitè pecuniam ab eis exigit & extorquet. & (infra) Diſ. V. mandamus, quatenus dictum capellanum, vt à tanta præſumptione deſiſtat, & etiam pro exceſſu ſatisfaciat competenter, moneatis: ſibi (ſi obedire noluerit) pœnam canonicam infligentes.

Caſus ſecundum Gloſſ. & Abbat. Capellanus de villa Franca pro exequijs mortuorum, & benedictionibus nubentium exigebat pecuniam à parochianis ſuis iniuſtè, & extorquebat: parochiani illi conqueſti ſunt Papæ. Vnde mandat quibuſdam quatenus capellanum illum moneant, vt à tanta præſumptione deſiſtat, & pro exceſſu competenter ſatiſfaciat.

faciat. Si autem obedire noluerit, ipsum puniant pœna canonica.

Notat Gloss. quod pro benedictionibus nubentium non licet aliquid accipere, quia sunt sacramenta. Intelligendum quod sint non propriè, sed larga significatione sacramenta, prout hic DD. & in rubr. de sacramentis non iterand.

QVÆSTIO I.

An clericus Ecclesiam visitans, vt quotidianas distributiones lucrifaciat, mentalem simoniam committat?

QVæstio mouetur à S. Thoma quodlibeto 8. art. 12. Gabr. super canon. missæ lect. 28. Turrecrem. Domin. Archidiac. & alijs in cap. Clericus 1. d. 91. Panormit. Anton. & alijs in hoc cap. Hostiens. in cap. Olim. de verbor. signific. Nauarr. in enchiridio de oratione & horis canon. cap. 6. à num. 12. & seq. & in cap. fin. de pœnitent. dist. 5. num. 56. Didac. Couarr. lib. 1. variar. resolut. cap. 20. num. 5. Angel. in verb. Simonia. 3. §. 12. & ab alijs alibi.

Reuocanda deinde hoc loco in memoriam sunt, quæ supra in cap. Cum essent. q. 4. diximus de distinctione causæ principalis, & minus principalis siue excitatiuæ aut impulsiuæ.

Prima Conclusio. Canonicus qui principaliter vadit ad Ecclesiam, aut diuinum obsequium impendit propter distributiones quotidianas, aut temporale lucrum, simoniã committit, & mortaliter peccat. S. Thomas in d. art.12. & omnes alij. & hoc est quod Turrecrem. & alij decretistæ in d. cap. Clericus volunt, quando dicunt, qui ad horas canonicas, exequias mortuorum, & similia potius (id est principalius) pro denario, vel pro ventre implendo, quam pro Deo accedunt, simoniam committant. Non tamen talis hæc simonia est, vt subiaceat pœnis statutis à canonibus, quamuis reum damnationis æternæ reddat, nisi pœnitentia salutari expietur: Cum tantum sit mentalis, & non spectet ad forum exterius: Vnde communiter à DD. Gloss. in cap. vnico. de cler. non resident. in 6. approbatur, quæ scripsit, quod canonicus qui principaliter vadit ad horas canonicas pro denario, simoniam mentalẽ committat. Ratio pro conclusione est. Qui principaliter vadit ad horas canonicas, aut diuinum officium propter lucrum quotidianarum distributionum, virtualiter & implicitè obsequium diuinum, quod sub pretij temporalis æstimationem nõ cadit, pretio æstimat: Quod ad simoniæ speciẽ pertinet. Sed quoniam doctrina S. Tho. in d. art. 12. maximè facit ad declarationem huius & sequentis conclusionis eam libet hic inserere. Ad euidentiam, inquit, huius quæstionis notandum

tandum eſt, quod aliquis actus dicitur eſſe ſpiritualis dupliciter. Vno modo ex parte principij, quando ſcilicet actus competit alicui perſonę propter aliquid ſpirituale, quod in ipſo eſt, ſicut Epiſcopo conſecrare baſilicas, & Diacono legere Euangeliũ, & in talibus actibus committitur ſimonia, ſi aliquis intendat ſuum actum vendere. Alio modo eſt aliquis actus ſpiritualis non ex parte principij, ſed tantum ex parte finis, ſicut docere liberales artes, quarum veritas ſpiritualis eſt, ſed huiuſmodi doctrina non competit alicui propter aliquod ſpirituale officium, cum etiam gentibus liceat huiuſmodi artes docere, & in his actibus committitur ſimonia, ſi vendatur finis qui ſpiritualis eſt, ſcilicet ipſa veritas, non autem ſi aliquis ſua opera locet. Celebrare ergo diuinum officium in Eccleſia, eſt actus ſpiritualis primo modo. Competit enim alicui ex hoc, quod eſt clericus, & ideò ſimoniam committit, qui huiuſmodi actum vendere intendit. In qualibet enim venditione pretium accipitur quaſi finis, & ideò in prædicto caſu diſtinguendum eſt. Si enim huiuſmodi diſtributiones recipit quaſi finem ſui operis principaliter intentum, ſimoniam committit, & ita mortaliter peccat. Si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad huiuſmodi autem diſtributiones reſpicit ſecundario non quaſi in finem, ſed ſicut in id quod eſt neceſſarium ad ſuam ſuſtentationem,

conſtat, quod non vendit actum ſpiritualem, & ita ſimoniam non committit, nec peccat. Sic enim acceptio diſtributionum non erit cauſa quare ad Eccleſiam vadat: ſed propriè huiuſmodi determinatio, quare nunc vadat & non alia vice. Sic S. Thomas. Quæ plenius ex dicendis in ſeq. concluſione patebunt.

Secunda Concluſio. Qui minus principaliter, aut ſecundario vadit ad horas canonicas, vel diuinum officium explet propter lucrū quotidianarum diſtributionum, non peccat, nec ſimoniam committit. Hæc eſt etiā communis DD. loc. cit. Quia in hoc caſu lucrū quotidianarū diſtributionū, nō eſt finis principalis, ſed minus principalis, & cauſa impulſiua. Poteſt autem actus principaliter fieri propter Deum, eiuſque honorem, & ſecundariò ob lucrum aliquod temporale, quatenus id neceſſarium ad ſuſtentationem eius, qui Deo obſequium impendit. Atque ad diſcernendum, an intentio in huiuſmodi actibus ſit recta, obſeruandum non eſſe finem vltimum & principalem lucrum diſtributionum, quando canonicus alias non eſſet iturus ad Eccleſiam, niſi diſtributiones perciperet, vel ſacerdos non celebraret, ſi præſentia ſiue pitantia non daretur pro tali tempore celebrantibus, cum ſpes lucri poſſit eſſe cauſa impulſiua, ſiue excitatiua, quod pro tali tempore potius moueatur ad eundum, aut celebrandum, quam alias, & interim

terim finis vltimus principaliſque intentus ſit diuinum obſequium. Hinc ex mente Ioannis Maioris in 4.d.25. q.2. Gabr. in d.lect. 28. ſub lit.E.Nauarr.in d.cap.fin.num.56.Couarr.vbi ſupra. num.2. & aliorum alibi. Non valet hoc argumentum, aut talis conſecutio. Ille vadit ad chorum propter diſtributionem pecuniæ, alias non iturus: aut talis celebrat, alias non celebraturus, niſi pitantia diſtribueretur. Igitur eſt ſimoniacus. Sed oportet addere prout Gabriel proſequitur, facit hoc principaliter propter pecunias. Hoc autem minimè facit, qui refert actum ſuum, actu vel virtute in Deum, & eius honorē, & pecunias in ſuſtentationem ſuam, vt melius diuinis officijs, pijſque operibus vacare valeat. Exemplum ad illuſtrandum diſcrimen inter cauſam principalem, ac impulſiuam ſiue excitantem adhibent. Nauarr. & Couarr. ex l. 1. §. Sexum. iuncta Gloſ.ſuper verb.Origo.ff.de poſtulando.Mulieres prohibentur pro alijs poſtulare, cuius prohibitionis cauſa finalis, ne contra pudicitiam ſexui congruentem, vt Vlpian.in l.loquitur, alienis cauſis ſe immiſceant: nec virilibus officijs fungantur mulieres. Cauſa autem impulſiua l.fuit improbitas Calphurniæ feminę, quæ inuerecundem poſtulans inquietabat, vt lex ſatis declarat. Si enim impudentia Calphurniæ cauſa finalis, principaliſq; extitiſſet, ea per mortem ſublata, lex ceſſaſſet, aut etiam in proba honeſtaque femina, locum non ha-

 beret.

beret. Quod tamen non est, quia tantum fuit impulsiua, qua etiam cessante, lex non desinit suum effectum habere. Sed illud obseruatione dignum est pro iurisperito, quod obseruat Andreas Alciat.lib.2.parerg.iuris. cap.38.in d. l. pro Calphurnia. legendum esse. Caia Afrania. Meminit enim Valerius Maximus lib.8.c. 3. Caiæ Afraniæ mulieris impudentia abundantis, quæ inusitatis foro latratibus assiduè tribunalia exercebat. Aliud quotidianum & familiare exemplum ponit Nauarr. in hunc modum. Oportebat me adire plateam ob certum negotium, non tamen decreueram hodie mane id facere, superuenit deinde negotiolũ aliquod propter quod plateã adire, mihi hodie mane conueniret: & eo principaliter quidem propter negotium illud prius, minus autem principaliter propter hoc negotiolum, propter quod solum non iuissem: Id tamẽ alteri adiunctum efficit, vt prius quam alias essem aditurus, adeam. Sic Nauarr. Cui exemplo congruit optimè declaratio S. Thomæ in fine, vbi supra ait his verbis: Sic enim acceptio distributionum non erit causa quare ad Ecclesiam vadat: sed propriè huiusmodi determinatio quare nunc vadat, & non alia vice.

Tertia Conclusio, Simonia quæ committitur ab eo, qui vadit ad horas canonicas, aut diuinum officium principaliter ob lucrum distributionũ, mentalis est, nec obligat ad restitutionem perceptarum, sed pœnitentia aboletur.

tur. Hæc est communis DD. Ratio, quia simonia mentalis nõ obligat ad restitutionem, sed pœnitentia tollitur per cap.fin.infra.Hinc Gloss. in c.vnico. de cler. non resident. quando vult non esse veram simoniã, si quis principaliter ad horas canonicas vadit ob quotidianas distributiones, intelligenda, non esse veram simoniam realem, & perfectam, quæ subiaceat pœnis Ecclesiasticis latis contra simoniacos. Ex dictis conclusionibus satis constare potest, quomodo rectificanda sit intentio ab eo, qui visitat diuina officia, ex quibus lucra temporalia expectantur. Attendat tamẽ quilibet diligenter, vt bene Gabriel admonet, ne mentiatur sibi iniquitas, subtiles enim sunt hominis affectus, & sic sæpè fingitur quod non est in rei veritate, Deus autem qui etiam interiora nostra videt, omnia discernit pro syncera intentione, & non pro deprauato mentis affectu.

QVÆSTIO II.

An pro exequijs, anniuersarijs, aut celebrationibus missarum licitum sit sine crimine simoniæ pecuniam, aut aliquid temporali pretio dignum recipere?

DE hac materia tractãt Gers. in tract. de solicitudine Ecclesiasticorũ ad fratres

Cœle-

Cælestinos. Scot. in quodlibeto 20. Gabr. ſuper canone miſſæ. lect.28. Innocent. in cap. 3. Ne prælati vices ſuas. latè Ioan. Imolen. in c. Significatum.de præbend. Panormit. Anton. Hoſtienſ.Ioan. Andr.& alij ibidem.

Prima Concluſio. Si quis intenderet pecunia, aut aliquo temporali, vt pretio, anniuerſaria, aut miſſarum celebrationes comparare, ſimoniam committeret. Eſt omnium concluſio, & ratio clara eſt. Quia ſimoniacum eſt emere vel vendere rem ſpiritualem. At miſſas celebrare actus eſt ſpiritualis, conſequens poteſtatem facultatemque ſupernaturaliter collatam, & ordinatus ad effectum ſpiritualem.

Secunda Concluſio. Quando ſacerdos ſe obligat ad celebrandum in certo loco, & tempore, pro tali obligatione poteſt pecuniam recipere, & exigere, imo & paciſci, hæc concluſio communiter nunc à DD. recepta eſt. Talis enim obligatio res temporalis eſt, & oneroſa. Ergo, pro ea aliquid temporale ex pacto recipere, non eſt ſimonia. facit etiam cap. Significatum.de præbend. cum ibi notatis à DD.

Tertia Concluſio. Qui dant eleemoſinas alicui Eccleſiæ, aut loco pio adiecta conditione, vt anniuerſaria, aut certa opera pia certis temporibus, & locis ſtatutis annuatim fiant, nec dantes, nec recipientes, committunt ſimoniã, modo intentio recta ſit. Scot. in quodlibet. 20. Gabr. ſuper can. miſſæ lect.28. Gerſ. in d. tract. part. 19. & alij alibi. Concluſio conſtat ex d.

cap. Sig-

cap.Significatum.& DD.ibidem. & Concilio Trident. sess. 25. cap. 4. de reformat. nec non etiam ex recepta totius Ecclesiæ consuetudine, cui contradicere temerarium est. Intentio autem rectè fundanda est in largitione, acceptioneque talis eleemosinæ, vt non detur, accipiaturq; tanquam pretium rerum spiritualium, quæ temporalem æstimationem superant, sed pro sustentatione, & causa excitatiua ad opera pia. Qui enim seminant spiritualia, metere ad suam necessitatem possunt temporalia.

Quarta Conclusio. Recipientes sic eleemosinas, eorumque successores obligantur adimplere onera & opera pia, quæ adijciuntur talibus eleemosynarum erogationibus. Hanc tenent Scot. Gabriel.& alij loc. cit. Richard. in 4.d.25. art.3.quæst.2.Paludan.ibid. q.vlt.art.2. concl.2. & alij communiter, constat ex d. cap. Significatum. & Concil. Trident. Dubitare aliquis possit,an recipienti sic temporalia cum obligatione, liceat recedere ab onere imposito,& obligatione.Idem dubium locum habere potest in successore: exempli gratia. Quidam Prior monasterij accepit eleemosinam cum onere anniuersarij, aliorumque piorum operum, post quinquaginta annos successor cum conuentu non vult complere, sed recedere ab oligatione. Gerson. in d. tract. partic. 25. & seq.& post eum Gabr.tres ponunt casus, in quibus huiusmodi obligatio pro parte, aut toto

toto cessat. Primus est necessitatis, quando aliquis redditur impotens, aut infirmus: aut Ecclesiæ pereunt, vel hæreditates & reditus, quibus ministri talis Ecclesię, vel beneficij sustentandi essent, perduntur aut ab hostibus occupantur. Quando aliqua fundatio ita erecta est, vt beneficium possidens quotidie celebret, aut tot missas in septimana, si reditus communiter pro sustentatione talis personæ sufficiant, intelligitur secundum ius, vt celebret quanto frequentius potest, salua honestate ac debita deuotione: nec non stante corporis firma valetudine, quæ ad celebrandum sine periculo necessaria est, vt colligitur ex DD. in d. cap. Significatum. Si autem onus adiunctum foret celebrandi per se, vel alium, & reditus sufficerent, tunc alia ratio foret. Secundus est casus, vrgentis vtilitatis, quæ ex temporis successu possit quandoque prouenire, vbi oporteret, quod alia ratio pactum reformaret prout canonistæ loquuntur. Exempli gratia, quidam fundauit singulis diebus missam pro defunctis, fit conuentus populi ad audiendam missam in die paschæ, aut pentecostes, nec est alius sacerdos qui celebret, ratio dictat, & temporis celebritas persuadet, vt non sit legenda vel cantanda missa pro defunctis, sed de solemni festo. Tertius casus est, quando ex potestate superioris habentis ordinariam, aut delegatam facultatem, iusta, rationabilique de causa dispensatione tollitur obligatio

ligatio pro parte, aut toto. Huc spectat Concil. Trident. loco cit. dum vult, quod quando eleemosynæ adeò tenues sunt, quod non facilè inueniatur, qui se muneri subijcere velit, Episcopi in synodo diœcesana, nec non Abbates ac Generales ordinum in suis capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia statuere circa hæc prout viderint magis expedire ad Dei honorem & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem: ita tamen vt eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerunt.

CAPVT XXX.

Si per accusationem constat monachum simoniacè fuisse receptum: receptus & recipiens deponuntur. Si verò per inquisitionem receptus, in arctius monasterium detruditur: recipienti verò & maioribus pœna condigna imponitur: & interim ab executione ordinum sacrorum suspenduntur.

Idem Cantuariensi Archiepiscopo.

Dilectus filius A. nuncius tuus pro parte tua proposuit: quod cum Cantuarien. diocœ-

diocœſim viſitans, in monaſterijs & religioſis locis pullulaſſe repereris ſimoniacam prauitatem : ita quod in eis multi pretio ſunt recepti, qui potius gratis recipi debuiſſent : imo etiam ad religionis obſeruantiam inuitari.

Dubitas igitur an (quia multitudo reperitur in cauſa) ſeueritati ſit aliquid detrahendum ? Nos inquiſ. t. t. r. quod ſi aduerſus eos qui labe fuerint huiuſmodi maculati, accuſatio coram te fuerit canonicè inſtituta: poſtquam crimen ordine fuerit iudiciario patefactum : tam in dantes quam in recipientes canonicę ſeueritatis exerceas vltionem. Quod ſi de hoc tibi per ſolam inquiſitionẽ conſtiterit : eos, qui per ſimoniacam prauitatẽ in locis talibus ſũt recepti : ab illis amotos ad agendã pœnitentiã ad monaſteria dirigas arctiora. Abbatibus autem & Abbatiſſis, Prioribus, Prælatis quibuslibet, & Officialibus eorundem, iniungas pœnitentiam competentem, & donec illam peregerint: eos à ſacrorum ordinum executione ſuſpendas. Iniungens Epiſcopis tuis, vt hanc formam per ſuas diocœſes ſtudeant obſeruare. Illud tamen gratanter recipi poterit, quod fuerit ſine taxatione gratis oblatum.

Caſus ſecundum Gloſſ. & Panormit. talis eſt. Archiepiſcopus Cantuarienſis, dum ipſe ſuam diocœſim viſitaret, in monaſterijs & alijs locis religioſis inuenit pullulaſſe ſimoniacam prauitatem : ita quod in eis multi pretio eſſent recepti, qui gratis recipi debuerunt. Sed

Sed quia multitudo erat in causa, quæsiuit à Papa, an seueritati sit aliquid detrahendum? Et ipse respondit, quod si prædicti coram ipso fuerunt accusati, postquam crimen ordine iudiciario fuerit comprobatum: tam dantes quam recipientes canonica pœna puniat. Si autem per solam inquisitionem de hoc sibi constiterit, illos qui per simoniam in talibus locis recepti sunt, inde remoueat, & ad monasteria arctiora ad pœnitentiam peragendam dirigat, & Abbatibus, Prioribus, Prælatis quibuslibet, & Officialibus eorundem, iniungat pœnitentiam competentem, & donec illam peregerint ab executione sacrorum ordinum suspendat eosdem. Iniungens Episcopis suis, vt hanc formam per suas diocœses faciant obseruari. Tamen si gratis sine aliqua taxatione fuerit eis aliquid oblatum, illud gratanter recipi poterit.

Notandum inprimis, quod crimen grauius punitur deductum in notitiam per accusationem, quam per inquisitionem: quia in hoc c. de quibus per accusationem constat simoniam commisisse, tam recepti quam recipientes deponuntur. Quando autem per inquisitionem cognoscuntur recepti ad monasteria per simoniam, amouentur ab eisdem monasterijs, & in arctioribus collocantur ad agendam pœnitentiam. Si autem arctiora non sint, mutabuntur ad æqualia, vel post renunciationem suorum locorũ dispensatiuè in suis monaste-

rijs de nouo recipientur,& vltimi in omnibus erunt,iuxta Innocent.Panormit.& alios DD. Hodie tamen vt Gloss. hic super verb. Amotos,significare videtur,in hoc standum dispositioni cap. Quoniam. infra eod.

Secundò, Propter multitudinem peccantium aliquando detrahendum aliquid seueritati. Quod quomodo & quando veritatem contineat videndi Cardin. Alexand. Turrecrem. & alij cum Gloss. in cap.Commessationes. d. 44. DD. cum Gloss.in cap.Latores. de clerico excommun.vel depos. Bartol.in l.Aut facta.§.Nonnunquam. ff.de pœnis. Nicolaus Boërius in tract.de seditiosis.in septimo & vltimo præsupposito. Ioan. ab Anania & Felin. hic.D.Thomas breuiter & optimè 2.2. q.108. art.1. ad 5.Alphons.à Castro lib.2. de iusta hæretic. punit. cap. 14. prope finem , & post hos nos in l.Multi.q.1. Cod.de maleficis & mathemat. de hac re scripsimus. Sed quia hæc propriè hanc materiam non tangunt , lectorem remittimus.

Tertiò,Multis hic Panorm. Cardin.Felin.& alij prosequuntur. An vniuersitas,ciuitas,aut collegium possit delinquere,& puniri,& qualiter puniatur:sed quia parum ad pręsens propositum faciunt , omittimus remittendo ad prædictos auctores. Tractant etiam idem argumentum Bartol. in d. l. Aut facta. Boër. in præsupposito d. 7. Anton. Gomez. variar. resolut. tomo 3. de delictis, cap.1. à num. 52. Iul. Clarus

Clarus lib.5. ſentent.§.fin.q.16. Didac.Couar. lib.2. variar. reſolut. cap. 8. num. 9. quærens quare in vniuerſitatem non poſſit ſententia excommunicationis ferri iuxta cap. Romana. de ſentent. excomm. in 6. Damhoud. in practica crimin. cap.63. & alij alibi.

Quartò, In receptione ad religionem ſi quid gratis offeratur ſine taxatione, pactoque, modo intentio tam in dante quam in recipiente recta ſit, poterit recipi ſine ſimonia.

CAPVT XXXI.

Abbas contra teſtes qui depoſuerunt contra eum de ſimonia in iudicio inquiſitionis excipere poteſt, quod ſunt inimici & conſpiratores: alias verò exceptiones criminum opponere non poteſt.

Idem Priori ſancti Victoris, magiſtris I. Bononien. & L. Modicen. canonicis.

Licet Heli ſummus ſacerdos in ſe bonus exiſteret: quia tamẽ filiorũ exceſſus efficaciter nõ corripuit, & in ſe pariter, & in ipſis animaduerſionis diuinæ vindictã excepit: dũ filijs eius in bello peremptis, ipſe de ſella corruẽs fractis ceruicib. expirauit. Ad corrigẽdos

igitur ſubditorum exceſſus, tanto diligentius debet prælatus exurgere, quanto damnabilius eorum offenſas deſcreret incorrectas. Contra quos (vt de notorijs exceſſibus taceatur) & ſi tribus modis procedi poſſit, per accuſationem videlicet, denunciationem & inquiſitionem ipſorum: Vt tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela: ſicut accuſationem, legitima præcedere debet inſcriptio, ſic & denuntiationem charitatiua correctio, & inquiſitionem clamoſa debet inſinuatio præuenire. Deſcendam (inquit Dominus) & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint. Tunc enim clamor peruenit ad Prælatum, cum per publicam famam, aut inſinuationem frequentem, ſubditorum referuntur exceſſus: & tunc debet deſcendere & videre, id eſt, mittere & inquirere vtrum clamorem qui venit, veritas comitetur. Nam iuxta canonicas ſanctiones ſi quid de quocumque clerico ad aures Prælati peruenerit, quod eum iuſtè poſſit offendere, non facile credere debet, nec ad vindictam cum res eſt incognita: ſed coram Eccleſiæ ſenioribus, diligenter eſt veritas perſcrutanda, vt ſi rei poſcerit qualitas, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis; non tanquam ſit idem accuſator, & iudex, ſed quaſi fama deferente, vel denunciante clamore, ſui officij debitum exequatur: eo ſemper adhibito moderamine, vt iuxta iudicij formam, ſententiæ quoque forma di

ma dictetur. Cum igitur de Abbate Pomposiano ea nobis frequenter insinuata fuissent, quæ ab honestate regulari nimium dissonabant, monachis ad præsentiam nostram accedentibus, quidam ex ipsis nobis ipsum Abbatem de simonia, periurio, dilapidatione, ac insufficientia detulerunt. Contra quosdã cum idem Abbas exciperet, quod denunciationem huiusmodi fraterna correctio, secundum regulam Euangelicam non præcesserat, & ijdem constanter assererent, quod correctionem huiusmodi præmisissent. Licet ad probandum hæc duorum monachorum iuramenta fuissent exhibita: quia tamen super hoc ipsi nondũ contendere desistebant. Nos vt prædiximus frequentibus clamoribus excitati, ex officio nostro voluimus inquirere de præmissis; omnes monachos, qui vel cum ipso, vel contra ipsum accesserant iuramenti vinculo astringentes, vt de propositis plenam quam scirent exponerent veritatem, quorum depositiones in scripturis redactæ cum publicatæ fuissent, super illis cœperunt multipliciter disputare. Quia verò tum ex assertione monachorum, tum ex ipsius Abbatis confessione cognouimus, quod idem non modicam summam pecuniæ relictam à prædecessore suo expenderat, & in alia summa maiori monasterium obligarat: Nos eum quasi de dilapidatione suspectum, ab administratione Abbatiæ duximus suspendendum; & quia simo-

nia multis modis cōtra ipsum Abbatē videbatur esse ꝓbata: ipse cōtra testes multas exceptiones opposuit, super q̄bus fuit multipliciter disputatū: alijs asserentibus in crimine simoniæ, sicut in criminibus læsæ maiestatis omnes indifferenter, tam infames quam criminosos, non solum ad accusandum, sed etiam ad testificandum admittendos, cum ad instar publici criminis & læsæ maiestatis procedat accusatio simoniæ, alijs è contrario respondentibus, quod licet hæc duo crimina quantum ad accusationem quasi paria iudicentur, differunt tamen in multis, cum alia pœna pro vno, & alia pro altero inferatur, & inter personas accusatorum & testium sit vtique distinguendum: cum non per accusatores, sed per testes crimina comprobentur. Ne verò innocentiæ puritas confusa succumberet, vel simoniæ prauitas effugeret impunita. Nos æquitate pensata, illas dumtaxat exceptiones oppositas probandas admisimus quæ probatæ, non de zelo iustitiæ, sed de malignitatis fomite procedere viderentur.

Casus secundum Gloss. Ostendit Papa, quod prælati tanto diligentius subditorum excessus corrigere debent: quanto eorum offensas damnabilius deserunt incorrectas. Quod ostendit exemplo Heli, qui licet in se bonus existeret: quia tamen filiorum excessus non corripuit, & in se, & in ipsis vindictam accepit: Prælatus enim contra subditos tri-

tos tribus modis (exceptis notorijs) procedere poteſt, per accuſationem, denúnciationem, & inquiſitionem ipſorum, ita videlicet quod accuſationem præcedat inſcriptio, denunciationem admonitio, & inquiſitionem clamoſa inſinuatio, & hoc probatur auctoritate Domini, dicentis: Deſcendam & videbo vtrum clamorem qui venit ad me, opere compleuerint: Cum clamor peruenit ad prælatum, deſcendere debet & inquirere, & videre an veritas ſic ſe habeat, & hoc idem oſtendit per canonem antiquum: Si quid de quocunque clerico ad aures prælati peruenerit, quod iuſtè offendere poſſit, non ſtatim credat, ſed prius cum canonicis ſuis veritatem inquirat, vt ſi culpam inuenerit, ipſam puniat, non tanquam ipſe ſit accuſator, & iudex, ſed fama deferente ſuum officium exequatur, ita videlicet, vt iuxta iudicij formam ſententia formetur: his præmiſſis deſcendit ad caſum qui talis eſt, & ſequitur ibi in textu: (Cum igitur de Abbate Pompoſiano) Abbas Pompoſianus erat infamatus apud dominum Papam de ſimonia, dilapidatione, periurio, & inſufficientia: Quidam monachi Pompoſiani, ſuper his denunciauerunt ipſum Abbatem domino Papæ: contra quos Abbas excepit, quod denunciationem huiuſmodi fraterna correctio non præceſſit, ſecundum regulam Euangelij: ſed monachi aſſerebant, ſe

illum præmonuisse, & ad hoc probandum induxerunt duos monachos: sed quia super hoc contendere non desistebant, Papa ex officio suo voluit inquirere de præmissis. Vnde super prædictis criminibus recepit iuramenta monachorum, tam qui contra ipsum, quam qui pro ipso venerant: quorum depositionibus publicatis, cœperunt disputare super illis: sed quia per dicta illorum, & confessionem Abbatis constitit Papæ, quod Abbas quandam summam pecuniæ ab antecessore suo dimissam expenderat, & in alia maiori, monasterium obligauerat: propter hoc Papa ipsum tanquam de dilapidatione suspectum, suspendit ab administratione: sed quia simonia multis modis videbatur probata, Abbas contra testes multas exceptiones opposuit, videlicet conspirationes, & inimicitias capitales, furtum & adulterium, vt eos à testimonio remoueret: super quibus satis fuit disputatum: quidam dicebant quod omnes indifferenter erant admittendi, cum accusatio simoniæ ad instar criminis læsæ maiestatis procedat: Alij verò contrarium dicebant: quia licet crimina ista quantum ad accusationem paria iudicentur, differunt tamen in multis: præterea distinguendum est inter accusatores & testes. Papa verò æquitate pensata, ne innocens succumberet: vel prauitas simoniæ effugeret impunita: illas exceptiones tantum admisit, quæ si probentur, testes ipsi non zelo iusti-

lo iuſtitiæ, ſed ex odio procedere viderentur.

Notandum primò. Hiſtoriam Heli & filiorum ſuorum deſcribi libr. 1. Regum. cap. 4. Quare etiam filij Heli Ophni & Phinees morte puniti, & pater quoque fractis ceruicibus de ſella in terram mortuus ceciderit, meminerunt D. Chryſoſt. homil. 17. ſuper Matth. prope finem. & homil. 9. in 1. ad Timoth. D. Hieronym. in epiſt. ad Epheſ. cuius verba referuntur à Gratiano d. 37. cap. Legant. & quid ſignificet mors Heli, filiorumque eius tradit D. Auguſtin. lib. 17. de Ciuitate Dei. cap. 5.

Secundò, Prælatis ex officio incumbit ſubditorum corrigere exceſſus, etſi neglexerint, ſanguis eorum de manibus prælatorum requiretur, & duriſſima exigetur ratio in die iudicij. argum. cap. Irrefragabili. de officio ordinar. & cap. Qualiter & quando. de accuſat.

Tertiò, De tribus modis procedendi contra criminoſos, & forma ſeruanda plenè agitur à DD. cum textu ſupra in titu. de accuſat. inquiſitionibus & denunciationib. proinde alienum eſt à propoſito hoc loco illam materiam, quæ longè lateque diffunditur, diſcutere.

Quartò, Abbas, vel Prælatus propter crimina, dilapidationem aut regendi inſufficientiam, à ſubditis poteſt deferri ad ſuperiorem, modò recta intentione, & debito ordine id fiat.

Quintò, Abbas de dilapidatione probabiliter ſuſpectus, ab adminiſtratione Abbatiæ ſuſpendendus eſt, donec oportuno remedio ei prouideatur.

Sextò, Simonia eſt de grauiſſimis criminibus, quandoquidem inſtar publici criminis, & læſæ maieſtatis ſimoniæ accuſatiò procedit. Differunt tamen in multis crimen læſæ maieſtatis & ſimonia.

Septimò, Quales teſtes admittantur in ſimoniæ probatione, & qui reprobandi plenius tractabitur in cap. ſeq. quod præſenti ratione coniunctionis materiæ annectitur, eiuſque quædam declaratio eſt. Præterea à DD. quædam in hoc capite tanguntur minimè congrua tractatui ſimoniæ, vnde conſulto ea tranſimus.

CAPVT XXXII.

Hoc capitulum eſt gloſſa præcedentis: nam tendit ad declarationem illius, an & quando teſtes criminoſi admittantur in crimine ſimoniæ: & in effectu idem dicit, quod præcedens.

Idem.

PEr tuas nobis literas intimaſti, te dubitare ſuper quadam epiſtola decretali, quam

quam nos asseris edidisse, de testibus admittendis contra simoniacam prauitatem. Noueris igitur, quod nos illam epistolam, quæ sic incipit, Quamuis ad abolendum, nequaquam edidimus: sed aliam, quæ sic incipit: Licet Heli. nos edidisse fatemur: ad cuius intelligentiam credimus distinguendum, vtrum is, contra quem agitur de simoniaca prauitate, denuncietur simpliciter, aut criminaliter accusetur: & vtrum agatur secundum iuris rigorem, an secundum temperantiam æquitatis. Item vtrum ipse sit regularis qui iam renuntiauerit mundo, an sæcularis, qui adhuc in mundo existit: & an inferioris gradus, an excellentioris sit dignitatis. Adhæc vtrum ante fuisset claræ opinionis & bonæ famæ, an grauiter infamatus, & valdè suspectus, & vtrum de facili possit puniri, an sine scandalo nequeat condemnari. Præterea vtrum testes sint honesti, an criminosi: & an sint emendati de crimine, an adhuc in crimine perseuerent. Rursus si crimina sint eadem, vel minora, an paria vel maiora: vtrumne testes ex zelo iustitiæ, an ex malignitatis fomite deposuisse credantur. Denique vtrum ad prauitatem simoniacam detegendam sola dicta testium inducantur, an alia etiam adminicula suffragentur. Hæc omnia sunt ad intelligentiam illius epistolæ distinguenda. Ille quuidem Pomposianus Abbas, qui iam pridem renuntiauit mundo, erat de

simonia,

ſimonia, periurio, dilapidatione,ac inſufficientia grauiter infamatus. Cumque per monachos, qui iurauerunt perhibere teſtimonium veritati, ſimonia multis modis videretur eſſe probata, ipſe contra teſtes multas exceptiones oppoſuit, conſpirationes videlicet, inimicitias capitales, furtum & adulterium, vt eos à teſtimonio remoueret. Nos verò (ne innocentiæ puritas confuſa ſuccũberet; vel ſimoniæ grauitas effugeret impunita) illas dũtaxat exceptiones ꝓbandas admiſimus, quibus fortè probatis, teſtes non zelo iuſtitię, ſed malignitatis fomite ꝓceſſiſſe conſtaret, vt cõſpirationes & inimicitias capitales, cæteras aũt exceptiones, vt furti, & adulterij propter immanitatem hęreſis ſimoniacæ (ad cuius comparationem cętera crimina quaſi pro nihilo reputantur) duximus repellendas: quoniam & ſi de probata fide teſtium debilitarent in aliquo, non tamen euacuarunt ex toto, alijs adminiculis ſuffragantibus, præſertim cum teſtes de crimine fuerint emendati. Tales igitur contra talem, taliter duximus admittendos, non ſecundum rigorem iuris, ſed ſecundum temperantiam æquitatis; cum ageretur non criminaliter, vt deponeretur ab ordine: ſed ciuiliter, vt ab adminiſtratione amoueretur, tanquam immeritus, & damnoſus. Et vtique tales prælati, ex leuioribus cauſis poſſunt ab adminiſtrationibus amoueri, ſicut quorundam religioſorum approbata conſuetudo depoſcit. Vnde

prædi-

prædictus Abbas non exſpectata ſententia, quaſi malè conſcius ſibi ceſſit.

Caſus. In pręcedenti decretali dicitur, quod Abbas Pompoſianus plures exceptiones oppoſuit contra teſtes inductos contra ipſum ſuper crimine ſimoniæ, & Papa quaſdam admiſit, quaſdam verò non: Vnde videbatur, quod teſtes criminoſi admitterentur in crimine ſimoniæ: Quæſitum fuit à Papa, qualiter decretalis illa eſſet intelligenda? Reſpondet Papa dicens, quod illam decretalem, Licet Heli, edidit: ad cuius intelligentiam ſic diſtinguit. Primò circa modum agendi: Vtrum agatur in crimine ſimoniæ criminaliter, aut ciuiliter: etſi ciuiliter agatur: vtrũ de rigore, aut æquitate. Secundò diſtinguit circa perſonam, contra quam proceditur, vtrum ſit regularis, an ſecularis: & ſi ſit regularis, vtrum ſit inferioris gradus, aut excellentioris dignitatis, & an ille idem ſit bonæ opinionis, vel malæ famæ, & vtrum etiam poſſit puniri de de facili, an ſine ſcandalo non poſſit condemnari. Tertiò diſtinguit circa perſonas teſtium, vtrum ſint honeſti, vel criminoſi: vel emendati de crimine, an adhuc perſeuerent in ipſo, & an ipſi teſtificentur ex charitate, vel odio. Quartò, quæ crimina obijciantur teſtibus: vtrum eadem, vel minora: an paria, vel maiora. Quintò, an ſint alia adminicula, quæ adiuuent teſtes. Recollige illos quinque modos quantum ad alteram partem. Si ergo agatur ciuili-

ciuiliter de crimine simoniæ secundum æquitatem, & persona contra quam agatur, sit regularis, & inferioris gradus, & malæ famæ: & de facili possit puniri, & adsint alia adminicula, vt contingit in Abbate Pomposiano, qui est persona regularis, & grauiter infamatus: & qui de facili potuit remoueri: contra talem personam secundum Laur. testes qui emendati sunt de crimine, vel secundum alios qui adhuc in crimine perseuerant cum alijs adminiculis, vtpote furti, adulterij, quæ sunt minora crimina: & qui ex charitate deponunt, & habent alia adminicula, admittuntur in crimine simoniæ propter criminis enormitatem: & testes tales admissi fuerunt contra illum Abbatem Pomposianum, non obstantibus exceptionibus furti & adulterij: alias verò exceptiones, id est, conspirationes & inimicitias capitales, Papa probandas admisit: quia eis probatis patet, quod ex odio testificantur, & sic debet intelligi decretalis præmissa, Licet Heli, quantum ad testium receptionem contra simoniacam prauitatem: quia ille Abbas grauiter infamatus denunciabatur simpliciter secundum æquitatem, vt remoueretur solummodo ab Abbatiæ administratione, & de facili poterat remoueri: Vnde ipse non expectata sententia cessit. Ergo intellige à contrario, si persona contra quam taliter agitur de simonia, non sit talis: tales te-

les testes nullo modo admittuntur. sic Gloss.

Notandum primò, declarationem iuris obscuri spectare ad conditorem eiusdem, Antonius, Felinus, & alij quidam hic in principio. Panormitanus in cap. Cum olim, notab. 2. de arbitr. Bartolus in l. Omnes populi. ff. de iustitia & iure. Baldus in l. Leges. Cod. de legibus. & in l. 1. columna finali. ff. de constitut. princip. Angelus, & Ioann. Imol. in l. Ex facto. in principio. ff. de vulgar. & pupill. substitut. Iason ibid. numero 4. & pro hoc dicto sunt text. hic. & cap. Inter alia. de sentent. excommun. & cap. 1. de postulat. prælat. cap. Ex his. 11. quæst. 1. & in l. fin. Cod. de legibus. & in dicta l. Ex facto. in text. ibi. Beneficia quidem principalia ipsi principes.

Not. 2. Aliam esse rationem quando agitur contra simoniacum criminaliter: aliam quando ciuiliter. Pro quorum terminorum notitia obseruanda illa regula posita à Roberto Maranta in speculo aureo parte 4. distinct. 1. num. 32. vbicunque ex delicto agitur vt quis puniatur, non pœna ordinaria & naturali introducta, pro illo delicto, sed vt priuetur aliquo officio, administratione, vel dignitate, illa causa dicitur ciuilis, non autem criminalis, licet agatur ex delicto, ex quo non agitur ad vindictam publicam, vt quis puniatur pœna condigna, per text. in hoc cap. Panormitanus & Felinus hic. Iidem in capite Super,

Super his. de accusat. Ioann. ab Anania ibid. Philip. Corneus in consil. 19. colum. 2. in fine. volum. 3. Vnde criminaliter agitur, quoties ratione criminis siue delicti actio intentatur, vt quis puniatur pœnis iuris siue in corpore, siue in pecunia applicanda Fisco. Similis censura videtur si agatur principaliter, vt quis in pœnam priuetur, cum tum delictum pœna coërceatur. iuxta Francisc. Aretin. in d. cap. Super his. colum. 3. & Marant. vbi supra. num. 34. Quoties autem nec præcedente accusatione, nec exceptione, sed per viam inquisitionis ad priuationem beneficij agitur, causa est ciuilis: quandoquidem non agitur ad principalem pœnam delicti, vt sentiunt Francisc. Aretin. loco cit. Panorm. in cap. fin. colum. vlt. de purgat. canon. Ioan. Andr. in c. Frequens. de restit. spoliat. in 6. Barto. in l. 1. §. Sciendum. ff. de suspect. tutor. & post hos Marant. vbi supra. num. 35. Rectè enim in hoc cap. notab. 1. ait Abbas, quod quando principaliter solum agitur ad remotionem beneficij, tunc non agitur ad puniendum delictum, sed ad bonum publicum, vt immeritus & damnosus non præsit Ecclesiæ.

Tertiò, Ex text. diligenter obseruanda ea, quæ attendenda circa testimonia testium criminosorum.

Quartò, Conspiratores & inimici non admittuntur etiam in criminibus exceptis, etiam grauissimis, vt crimine hæreseos, & læsæ maiesta-

maiestatis humanæ. Vbi & hoc cum Panormit. atque alijs quibusdam mente tenendum, non omnem simoniam esse hæresin, sed eam, quæ credit Spiritum sanctum pretio posse acquiri, & in eo sensu intelligendus text. in hoc cap. quando dicit cætera crimina ad comparationem huius pro nihilo reputari. Alia ratio videtur in simonia, quæ committitur vt plurimum hisce nostris temporibus. Dantes enim nunc pecuniam offerunt vt inducant superiorem ad ordinandum, vel ad conferendum beneficium potius, quam vt existiment spiritualia verè pretio emi, aut vendi posse, atque hinc etiam iudicium sumi potest, inter crimina simoniæ dari latitudinem, atque etiam alia quædam crimina maiora esse, quadam simoniæ specie, vt patet ex facilitate dispensandi iuxta notata in cap. De simoniacè. supra, vt etiam Abbas hic annotat.

Quintò, Circa Gloss. in verb. inimicitias capitales, non omnem inimicitiam esse impedimento, vt quis repellatur à ferendo testimonio. Quæ autem inimicitia sit capitalis, aut satis grauis ad hunc effectum iudicis discreti arbitrio relinquitur, vt tradunt Innocent. & Felin. in cap. Cum oporteat. de accusat. Marian. Socin. in c. Repellantur. eod. tit. Bartol. in l. 3. §. fin. ff. de testib. Bald. in Auctцен. Si testis productus dicatur. C. de testib. colum. 2. & ex recentioribus Anton. Gomez. lib. 3. variar. resolut. cap. 12. num. 14. Iulius Clarus lib. 5. sentent.

§.fin. pract. crimin. q.24. num.5. Menoch. de arbitrarijs iudic. qq.caſ.110. lib.2.& ita tenent omnes DD. & in hoc reſident teſte Felino in d. cap. Repellantur. Cenſetur autem à DD. inimicitia capitalis, quando mors eſt intentata, inter teſtem, & eum contra quem producitur, aut via ad mortem præparata, vt latè oſtendit Franc. Pegna in 3. part. directorij Inquiſit. q. 67. comment. 116. aut inimicitia eſt orta ob conſanguineos occiſos. Idem eſt iudicium de ea inimicitia, quæ originem ſumpſit ex ſolis minis de occidendo. Panormitan.in d. cap. Repellantur. num. 4. Cardin. & Ioan. ab Anania in d. cap. Cum oporteat. Alexand. in conſil. 14. incip. Ponderatis narratis. lib. 3. Marſil.in l.1. §.Præterea.ff.de quæſtionib. Accurt.in l.Licet.in verb.Capitales. ff. de recept. arbitr. & alij alibi. Quod maximè obtinet, quando is qui minatus eſt potens eſt, atque ſolitus minas ſuas exequi , vt declarant Marſil. & Ioan. ab Anania. Similiter inimicitia capitalis cenſetur, quæ orta ex hoc quod quis alterum accuſauit de cauſa capitali, vt de homicidio, proditione, graui rapina, aut furto & ſimilibus criminibus, ex quibus pœna mortis imponitur, aut abſciſſio membri, aut publicatio omnium, ſiue maior pars bonorum , aut exilium. Accurſ. in d. l. Licet. verb. Capitales. Panormitan. in dicto cap. Repellantur. & in cap. Accedens. de teſtib. Bartolus in dicta l. 3. ff. de teſtib. Marſil. vbi ſupra. DD.in l. Liberi.
C. de

C.de inoffic.testam.Pegna loc.cit.& post alios Ioseph. Mascard.volum.2.de probat. conclus. 898. num. 16. Inimicitia etiam capitalis præsumitur, quando quis mouit alicui litem de omnibus bonis, aut eorum maiori parte. Panormitan. Ioan. ab Anania loc. cit. Felin. in cap. Quoties. colum. 2. de testib. Bartolus in l. 3. §.fin. ff.de adimend. leg. Menoch.Pegna & Mascard. vbi supra post alios. Postremo vt alia omittamus, quæ latius colligit Mascard. in dicta conclus. 898. inimicitia capitalis censenda est, quæ ex graui verborum iniuriosorum prolatione,& illatione nascitur Bald.in c. Veniens.de iureiurand. Mars.in d.§.Præterea. post num.54.& in cons.3.incip.Sæpe ac sæpius decreui.num.12.Ias.in l.Procuratoribus. C.de procurat. Pegna & Mascard. loc. cit. qui duo posteriores multis hanc materiã persequuntur. Quod autem dictum est inimicum repelli à testimonio, intelligendum est durante inimicitia. Quandoquidem si inimicitia obliuione, antiquitate, reconciliatione amicitiæ, beneuolentiæq; signis & effectibus, aut alio modo sublata, sepultaq; sit, nõ potest amplius opponi hęc exceptio de inimicitia, vt DD. declarant, & satis Gloss. hîc sentit ab alijs recepta.

Sextò Not. cum eadem Gloss. super verb. Debilitaret. Crimina in testibus qui admittuntur, etiam in exceptis criminibus, etsi ex toto à testimonio non repellant, quando alijs adminiculis iuuantur, debilitant

tamen teſtimonium, ita vt non tantum probet criminoſus, quantum vir integræ famæ. arg. huius cap. Duo enim criminoſi, etſi in exceptis criminibus ferant teſtimonium, nunquam tamen per ſe plenam faciunt probationem.

Septimò Not. cum Gloſſa ſuper verb. Leuioribus. & DD. ibidem, quod regulares prælati facilius & ex leuioribus cauſis amouentur ab adminiſtrationibus & officijs, per text. huius cap. & cap. Qualiter & quando 2. in fin. de accuſationib. Gloſſ. huius dicti duas reddit rationes. In primis quia non ita pingue ius habent regulares, ſicut ſeculares. arg. c. Cum ad monaſterium. de ſtatu monachor. Deinde, quia non eſt tantum ſcandalum pro remotione regularis, ſicut ſecularis: & ſic quorundam religioſorum approbata conſuetudo habet.

QVAESTIO VNICA circa hæc cap.

Quomodo & quibus modis ſimonia probetur?

PRima Concluſio. Simoniæ crimen eiſdem modis probatur, quibus quodlibet aliud factum, aut crimen probari poteſt. Hanc concluſionem generatim poſitam amplectitur Ioſephus Maſcard. de probationib. vol. 3. concluſ. 1305. num. 1. poſt Gulielm. Redoan. in tract

tract.de simonia.part.4.cap.6. In hac conclusione non potest esse dubium. Cum enim hoc crimen sit è numero exceptorum & grauissimorum, certè eisdem modis comprobatur, quibus alia conuinci solent. Continentur autem modi quibus aliquod factum probatur his versibus.

Aspectus, sculptum, testis, notoria, scriptum.
Iurans, confessus, præsumptio, fama probabunt.

Secunda Couclusio. In hoc crimine simoniæ probatio per coniecturas, siue signa, & præsumptiones fieri potest. Gloss.fin. in cap. Insinuatum. hoc tit, Abb. ibidem. num. 3. Ioan. ab Anania in cap. Nobis. notab.3. hoc tit. Panormit. & Innocent. in cap. Sicut simoniaca. ibid. Philip. Corneus in consil. 341. incip. Quod dicta dos non debeat restitui, non longius à fine. versic. Sic etiam in probando crimen simoniæ. volum.1.arg. cap. Per tuas. Roland. à Valle consil.31.incip. In causa. num.16. vol. 3. Crauet. in consil. 122. Mascard. & Redoan.loc.cit. Iul. Clarus lib.5. sent. §.Simonia. & alij alibi. Ratio huius conclusionis redditur à DD. hæc. Simonia est ex eorum delictorum numero, quæ occultè committi solent, & idcirca difficultas probandi oritur in hoc crimine. Sed in his quæ occultè committuntur, & à communiter accidentibus difficilis sunt probationis, coniecturæ, indicia, & præsumptiones pro plena probatione recipiuntur, vt receptissimum est apud iuris interpretes, faciunt

ad hoc cap. Veniens 2. in fin. de testib. cap. Michael. de filijs presbyteror. l. consensu. §. Super. C. de repud. l. Si vicinis. C. de nupt. l. Licet imperator. ff. de legat. 1. Sic tradunt Bartol. in l. Si quis ex argentarijs. §. fin. ff. de edend. Ias. ibid. Idem Bart. in d. l. Licet in princip. Bald. in l. Quicunque. col. penult. C. de seruis fugitiuis. & in l. Si quis in hoc genus. C. de episc. & cler. & in d. l. Si quis ex argentarijs. §. penult. Marsil. in pract. criminali. §. Principium. num. 12. Panormitanus in cap. fin. not. 2. de testib. cogend. Hostien. in cap. vlt. Quod metus caus. Anton. à Butrio in cap. Veniens 1. de testibus. Alexand. in consil. 64. incip. Viso themate & dubijs. volum. 1. & in consil. 146. incip. Viso themate. vol. 6. Angel. in consil. 218. incip. Visa narratione facti. colum. 5. Federic. de Senis consil. 119. incip. Nulli dubium. statim in princip. & per multa iura Paulus Castrens. in cons. 143. incip. Visis processu & attestationibus. n. 5. part. 2. Mascard. vol. 3 de probat. concl. 1124. num. 8. & ibidem concl. 1147. num. 1. & alij alibi. Quod autem simonia sit de eis quæ secretò, clanculumque fiant, & difficilis sunt probationis docent Corneus in d. cons. 341. Crauet. in d. cons. 122. Redoan. in d. c. 6. Ludouic. Gomez. in reg. cancellariæ de triennali posses. q. 18. Menoch. lib. 2. de arbitr. iudic. qq. cas. 116. num. 11. Mascard. de probat. vol. 3. concl. 1304. num. 11. 12. & 13. & alij alibi, & id experientia, quæ rerum magistra dicitur, compertissimum

est. So-

est. Solent enim simoniaci quam secretissimè sua negotia tractare, & contractus celebrare, nisi sint in locis vbi præbendæ, & canonicatus impunè, sine vlla verecundia, tanquam equi, aut aliæ bestiæ sunt venales, prout aliquãdo apud quosdam narratur fieri. Alias à communiter accidentibus exercitium simonię solet esse occultum. Hinc DD. inferunt, quod licet regulariter in alijs criminibus requirãtur probationes luce meridiana clariores secundum l. vlt. C. de probat. Ioan. ab Anania in c. Cum contumacia. de hæret. in 6. Iul. Clar. & Mascard. loc. cit. in crimine tamẽ simoniæ sufficit probatio quę fit per signa, & coniecturas, vt est text. in c. Sicut. de simonia. ꝑut Clar. ait.

Tertia Conclusio. Ad hoc vt sufficiens sit probatio ad condemnandum aliquem de crimine simoniæ ex signis & præsumptionibus, signa, siue coniecturæ & præsumptiones debent esse euidentes, & reum de crimine conuincentes. Gloss. fin. supra in cap. Insinuatum. eod. tit. quando sentit quod existente contra aliquem præsumptione probabili orta ex infamia, indicenda ei sit purgatio canonica, in qua si defecerit, præsumptio probabilis transit in violentam, eo quod nõ habeat testes suæ bonitatis. Ex violenta autem præsumptione, ex mente Gloss. potest quis condemnari de simoniæ crimine. Gloss. ibi interpretantur atq; amplectuntur Hostien. Panor. Anton. Felin. Ioan. ab Anan. & alij communiter. Iul. Clarus

& Mascard.locis cit. Andr. Alciat. in consil.2. incip. Tria principaliter. lib.1.tomo 1. Et nota quod secundum Gloss. & DD. præsumptio duplex est, probabilis, & violenta. prima non sufficit ad condemnandum, sed violenta, quæ reum de crimine conuincit. Panormitan. Felin.& alij in cap. Afferte.de præsumpt. Bald.in addit.ad Speculat.in tit.de probat. §.3. versicu. Quinto per præsumptionem. Ancharan. & Philipp.Franc.in cap.Cum contumacia in explicationem Glossę.in verb.Vehementem.de hæret. in 6. Addendum & hoc quod quando aliquis signis & præsumptionibus simoniæ reus probatur, tunc signa & præsumptiones debent plenè probari. Ioan.ab Anania.in cap. Sicut simoniaca. hoc tit.num.1. per Innocent. in cap.Literas. de præsumpt.facit etiam Felin. ibid.Mascard.loc.cit. num.33.

Quarta Conclusio. In crimine simoniæ admittuntur testes criminosi cum alijs adminiculis, & considerationibus, de quibus in hoc cap. Per tuas. hæc conclusio probatur ex text. cap. & communi DD.sententia.

Quinta Conclusio. Testes alias inhabiles admittuntur etiam ad probandum crimen simoniæ. Probatur Conclusio. Testes alias inhabiles admittuntur in criminibus exceptis, propter immanitatem criminum. l.famosi. ff. ad leg.Iul.Maiest.& hoc cap. Alexand.in consil.11. incip. Circa primum dubium. n.15. vol. 1. Marsil.in consil. 101. incip. Illumina quæso.

num.

num.16. Speculat. in tit.de accusat. §.1.in fine. Panormit. in cap. fin. de testib. Gloss. in l.3. §. Iul. ff. ad leg. Iul. Maiest. & communiter alibi DD. Sed crimen simoniæ est de exceptis, vt Rubr.ostensum est, & DD. communiter tradunt. Ergo. Illud tamen prætereundum non est circa hanc conclusionem, quod licet testes inhabiles tam in crimine simoniæ per cap. Licet Heli, & cap.Per tuas. eod.tit. quam in alijs delictis exceptis admittuntur in subsidium,in occultis, & quando aliter veritas haberi non potest, tamen in totum & omninò repelluntur & reijciuntur, quando plures defectus, & exceptiones patiuntur.Socin.in consil.118.incip.Visa,&c.volum.1. Andr.Barbat.consil.54. incip.Illud afferam in medium. num. 16. in fine. volum. 1. & his allegatis Marsil. in consil. 102.incip.Pauci sunt dies.num.12. & in singulari 385. Roland. à Valle in cons. 24. incip. In causa præsentis processus.num.61.volum.1. & latius in consil. 3. incip. In causa inquisitionis. num.51.& in consil.57.incip. Quia omni iure. num. 41. Anton. Gabriel. in communibus opionibus. in titu.de testib.conclus.7. num.10. Menoch. de arbitrar. iudic. qq. lib. 2. casu 99. num. 7. Ioseph. Mascard. de probat.volum.3. conclus. 1359. num. fin. & alij plures quos ad longum allegat Roland. Rationem reddunt Socin. & post eum Marsil. Sicut plurima adminicula ampliant probationem arg. eorum, quæhabentur in l. Admonendi. ff. de iureiu-

rand. Ita plures defectus annihilant, & destruunt, quia contrariorum est eadem disciplina, & quod operatur propositum in proposito, operatur oppositum in opposito. l. Si vt proponis. C. de nupt. Hinc in crimiue simoniæ si mulier, quæ de iure canonico est inhabilis ad ferendum testimonium, adduceretur, si alium defectum pateretur, vtpote esset infamis ex aliquo crimine, possit in totum repelli à testimonio, cum non vnam sed duas habeat contra se exceptiones. Similis ratio foret, si domesticus, & idem infamis ex aliquo crimine in testem produceretur contra notatum suspicione simoniæ. Nunquam tamen testes inhabiles, per se plenam faciunt probationẽ ad condemnandum aliquem in pœnam ordinariam, sed alia probatione, alijsq; adminiculis indigent ad conuincendum aliquem de crimine simoniæ. arg. cap. Licet Heli. & c. Per tuas. hoc tit. Alia tamen ratio esset, si simonia etiam hæresin inuolueret, quia tunc ob crimen hæreseos in fidei fauorem, si plures quam duo inhabiles & minus idonei contra aliquem producerentur, sufficerent ad plenam probationem, & condemnationem ordinariam, iuxta c. In fidei fauorem, de hæret. in 6. Tunc tamen consideratio dirigenda ad ea, quæ in illo c. ponuntur ibi: Si ex verisimilibus coniecturis, & numeró testium aut personarum, &c. Atque plures quam duos sufficere ad plenam probationem & condemnationem in pœnam ordinariam

nariam inhabiles testes in fauorem fidei post alios tradidere Franciscus Pegna in commentario in director. inquisitorum part.3. schol. 171.col.2. & 3.& Mascard.de probat. volum. 2. conclus.857. num. 39.

Sexta Conclusio. Socius criminis in peccato simoniæ admittitur contra sociũ qui simoniam commisit. Hanc docent Innoc.in c.Veniens.de testib.Crottus in tract. de testib.4.part. n.94.Specul.in tit.de teste.§.1. vers.Item quod est socius.Campegius in tract.de testib.reg.86 fallentia 1. Boërius in decis. 119. n.2. Menoch. de arbitrar. iudic. qq. lib.2. casu 474. num.31. Gulielm.Redoanus de simonia, part.4. cap.5. num.28. Mascard.de probat. vol.3. concl.1311. num.25.& alij alibi faciunt pro conclusione c. Si quis Papa. 89. d. cap.1 de testib. in 6. & arg. cap.Veniens 1.de testib. Conclusio non habet locum, quando socius huiusmodi esset socius criminis & muneris, tunc non admitteretur in testem per text. in d. cap. Veniens. & DD. ibidem. Redoan. & Mascardus vbi supra. Hinc illi versus relati à Glossa in d.cap. Veniens.

Per testem socium sceleris simonia probatur,
Muneris & sceleris socius testis reprobatur.

Gloss. in c. 1. de testib. in 6. ponit ad illustrandum hoc exemplum. Volebam obtinere ab Episcopo Pictauiensi aliquod spirituale. Ego sciens quod ipse diligebat temporalia, habui aliquem de suis familiaribus, & conueni cum

cum tertio vt promitteret Episcopo equũ, vt possem habere spirituale, iste mediator nihil accepit, sed gratis fecit, & sic dicitur socius criminis tantum: Quando autem conuenio cum mediatore & aliquid temporale do, tunc talis dicitur socius criminis & muneris simul.

Septima Conclusio. Inimicus capitalis non admittitur in testẽ in crimine simoniæ. Hanc docent communiter DD. cum text. in hoc cap. Per tuas. Præterea in atrocissimis criminibus exceptis, vt in crimine læsæ maiestatis, hæreseos, &c. inimicus à testimonio dicendo reijcitur. Bartolus in l. In quæstionibus. ff. ad leg. Iuliam maiest. Bald. in l. In his. §.1. in fine. ff. soluto matrim. Romanus in l. Si verò. §. Si viro. ff. eod. Marsil. in consil. 20. num. 27. Crauet. in consil. 9. num. 60. & post alios ex Iunioribus Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. practicæ crimin. quæst. 24. num. 5. Menoch. de arb. iudic. qq. lib. 1. quæst. 28. Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 899. num. 2. Ergo & in crimine simonię quod his æquiparatur. Si quis quęrat, quare in crimine simoniæ, & alijs exceptis siue casibus priuilegiatis alij testes inhabiles admittantur, & inimicus in totum repellatur. Vt huic dubitationi satisfiat, reducendum in memoriam, quod quædam testium exceptiones siue inhabilitates sint iuris naturæ, vt quod furiosus, aut inimicus non admittantur ad ferendum testimonium. In inimico naturaliter, ira, odiumque impediunt animum vt

non pos-

non possit cernere verum. Aliæ testium exceptiones à conditore legis in lege, ex quadam congruentia sunt inductæ, vt quod infamis, seruus, familiaris, socius criminis, &c. non possint testimonium ferre. His præsuppositis respondetur propter atrocitatem criminum, & probandi difficultatem in defectum aliarum probationum legem & conditorem eius dispensare, vt exceptiones à lege statutæ non impediant. At in eis quæ sunt legis naturalis non admittitur dispensatio, cum non sit potestas dispensandi. Ex quo fundamento rectè tradidere Petrus Ancharan. in cap. Pastoralis. de re iudicata. Philippus Francus in cap. In fidei fauorem. de hæret. in 6. & Andreas Barbat. in tract. de testib. num. 42. Pontificem non posse dispensare vt inimicus testimonium ferat. Id quod etiam tetigit Parisius in consil. 2. num. 64. lib. 4. dum ex Bartoli auctoritate sentit iure gentium inimici testimonium reijci, ideoque principem facere non posse, vt inimici testimonium recipiatur: Cui consentit & Menoch. in d. q. 28. num. 4.

Octaua Conclusio. Periurus reijcitur etiam à ferendo testimonio in crimine simoniæ, quamuis emendatus sit à crimine. Sic Gloss. in hoc cap. Per tuas. in verb. Adulterij. Panornormit. & Ioan. ab Anan. ibidem & alij: atque hanc Glossam communiter approbatam post Hieronym. Gigantem in tractatu de crimine læsæ maiestatis sentiunt Iul. Clarus lib. 5. sent.

§. Periu-

§. Periurium. num. 7. verſ. Repellitur etiam periurus.& Maſcard.de probat.volum.3. concluſ. 1168. num. 1. Ratio concluſionis. Quia qui ſemel periurus, ad iuramentum amplius non admittitur: quandoquidem timendum eſt, quod qui ſemel in periurium incidit, iterum ſit deieraturus. 6. quæſt.1. c. Quicunque. 26. quæſt.5. cap. Paruuli. cap. Literas. de præſumpt. & cap. Teſtimonium. de teſtib. cum annotatis ibidem. Gloſſ. in hoc ſequuntur Panormitan. ibidem. Felin. in cap. Teſtimonium.num.19. verſ.Tertia concluſio. Crauet. in conſil.6.colum.4.Philipp.Corneus in conſil. 21. colum. fin. volum.3. Roland. à Valle conſil.17. num. 12. & conſil.73. à num. 10. volum. 1. & in conſil. 98. à num. 13. & ſeq. vbi plures alios allegat, ſicut etiam Maſcard. loco cit. à num. 16. & circa hæc notanda ſingularis animaduerſio Panormit. in hoc cap. Per tuas. circa Gloſſ. in verb. Adulterij, quod ſub generali diſpoſitione, qua habilitantur teſtes criminoſi, & cauetur vt omnes admittantur, non videtur habilitatus periurus, niſi de eo ſpecialiter caueatur. Quam obſeruationem Panormit. approbant referendo Crauet. in dicto conſil.6.num.16. Roland.in dictis conſil. & Maſcard.in d.concluſ. num.20.

CAPVT

CAPVT XXXIII.

Non imputatur electo confirmato, si eo prohibente pro ipsius confirmatione pecunia data fuit.

Idem Abbati Iemblacensi.

SIcut tuis literis intimasti: cum in Iemblacensi Eclesia fueris monachus: fuisti tandem promotus ad regimen Ecclesiæ Florensis, verum Abbate Iemblacensi, post sublato de medio: ipsa quæ prius te filium habuerat, in patrem per electionem canonicam te vocauit: & quod pastore carebat Leodiensis Ecclesia cathedralis: ad Coloniensem Ecclesiam quæ tua est Metropolis proficiscens; in Iemblacensi Ecclesia interim ministrasti. Cæterum postquam in Leodiensi Ecclesia fuit Episcopus institutus: is à te requisitus electionem de te factam noluit confirmare. Verum cum hæc fieri pro extorquenda pecunia comperisses: sub interminatione anathematis vetuisti: ne pro facto huiusmodi aliqua pecunia offerretur. Sed quidam de fratribus te inconsulto & ignorante, contra excommunicationis à te factæ sententiam venientes: promiserunt pecuniam: & etiam exsoluerunt, & sic ab Episcopo inuitatus institutionem ab eo accepisti liberè quemadmodum

modum poſtulabas. Quamuis autem ſecundum ſacrorum canonum inſtituta: etiam paruuli, qui cupiditate parentum Eccleſias per pecuniam ſunt adepti: eas dimittere teneantur: quod tamen longè diuerſum eſt non prębere conſenſum: & expreſſim aliquid prohibere: taliter duximus reſpondendum: quamquam ex eo quod contra prohibitionem & voluntatem tuam, à qua poſtmodum receſſiſti: aliquis te penitus ignorante promiſit pecuniam: & exoluit: (præſertim cum is nulla ſit tibi conſanguinitate coniunctus) nihil debet tibi ad pœnam vel culpam (ſicut credimus) imputari: niſi poſtea conſenſeris pecuniam ſoluendo promiſſam: aut reddendo ſolutam: alioquin contingeret quod alicuius factum inſidias inimico parantis ei damnoſum exiſteret, cui penitus diſpliceret: & ſic aliquis de fraude ſua commodum reportaret. Illos autem qui dederunt pecuniam, vel etiam receperunt: in tantum conſtat eſſe culpabiles, quod ſi exceſſus eorum eſſet Eccleſiæ manifeſtus: (quæ non iudicat de occultis) pœna eſſent canonica feriendi.

Caſus ſecundum Gloſſ. Vacante Eccleſia Iemblacen. quendam monachum ſuum, virum prouidum & diſcretum elegerunt in Abbatem, & quia Leodicenſ. Eccleſia cathedralis paſtore carebat, ad Colonienſem Eccleſiam Metropolitanam ipſius acceſſit, & de licentia ipſius interim miniſtrauit, & in monaſterio

ſterio Iemblacen. Poſtmodum in Leodienſi Eccleſia fuit inſtitutus Epiſcopus, qui requiſitus ab ipſo electo, electionem ipſius noluit confirmare, ſed cõperto quod hoc fiebat pro extorquenda pecunia, protulit excommunicationem, ne pro facto huiuſmodi aliqua pecunia perſoluatur, & qui contra faceret eſſet excommunicatus. Sed quidam de fratribus eius eo ignorante promiſerunt pecuniam & ſoluerunt, & ſic ab Epiſcopo inuitatus confirmationem & inſtitutionem accepit. Poſtea peruenit hoc ad notitiam Abbatis ipſius: dubitauit an poſſit licitè in officio Abbatis miniſtrare: Quæſiuit à Papa quid facere debeberet. Reſpondet Papa: licet ſecundum canones etiam paruuli qui cupiditate parentum Eccleſias per pecuniam ſunt adepti eas dimittere teneantur: tamen quia aliud eſt, & longè diuerſum non præbere conſenſum: & aliud eſt expreſsè prohibere: Nihil debet ſibi ad pœnam & culpam imputari ex eo, quod contra prohibitionem, & voluntatem ſuam, à qua poſtea non receſſit, alius pecuniam ſoluit eo ignorante, præſertim cum ille non ſit ei aliqua conſanguinitate coniunctus: niſi poſtea conſenſerit ſoluendo pecuniam promiſſam, aut reddendo ſolutam. Alioquin contingeret quod factum alicuius parantis inſidias inimico ſuo ei damnoſum exiſteret, cui omnino diſpliceret, & ſic aliquis de dolo ſuo commodum reportaret. Illi verò qui pecuniam dederunt,

runt, aut eam receperunt, in tantum culpabiles sunt, quod si eorũ excessus manifestus esset Ecclesiæ pœna essent canonica feriendi.

Notandum primò. Si pecunia soluatur pro confirmatione electi, eo ignorante, prohibente, & contradicente, non committitur simonia ab eo qui sic confirmatur, nec ei imputatur ad pœnam, aut culpam, nisi postquam ad suam cognitionem peruenerit, consentiat aut soluendo pecuniam promissam, aut reddendo solutam. Hinc si amicus pecuniam ad extorquendam confirmationem, aut inuestituram soluisset, ignorante & contradicente electo, si electus certior deinde factus de solutione pecuniæ amico solutam restituereret, per proprium consensum culpam & pœnam incurreret.

Secundò Not. Aliquando quod ab initio non nocebat, tractu temporis accedente consensu imputatur & sic ratihabitio in maleficijs retrotrahitur, & mandato comparatur, iuxta reg. iuris in 6. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato comparari.

Tertiò, Dubitant hic DD. an quando confirmatio electi fuit pecunia procurata, ignorante tamen & contradicente electo talis confirmatio sit nulla & inualida. Anton. à Butrio & quidam alij putant non valere confirmationem simoniacè procuratam, etiam contradicente electo. & sic respondent quod text. supra in cap. Nobis. & hic intelligantur, quod

tale

tale factum non præiudicat sic electo, quantum ad pœnam, & quoad facilitatem dispensandi. Ioan. Andr. Panormitan. Ioann. ab Anania, Cardinalis & alij iudicant talem confirmationem validam esse auctoritate huius capitis, & sic secundum Florian. hic allegatum ab Anania, singularis casus est, in quo confirmatio facta per simoniam valet. Facit etiam ad idem litera. in verb. Ad pœnam. Annullatio actus dicitur & est pœna, quando actus annullatur ratione prohibitionis, & odio agentis text. cum Gloss. in capite 2. de constitut. & cap. Dispendia. in fine. de rescript. in 6. & est etiam textus in extrauag. 2. de Simonia. §. Per electiones verò. Ergo si confirmatio talis esset nulla, imputaretur electo ad pœnam. cuius tamen contrarium text. exprimit, & certè hæc sententia menti huius capitis videtur consentanea.

Quartò. Ecclesia non iudicat de occultis. Ad hoc etiam Gloss. magistralis secundum Felinum hic. in Clement. 1. in versic. Eo ipso. de hæret.

CAPVT XXXIV.

Si clericus cum pacto confert Ecclesiæ sua bona, vt in ipsa recipiatur in canoni-

nonicum: & illa ſibi retineat pro præbenda, ſimonia committitur: Secus ſi hoc fiat ſine pacto.

Idem Decano Beluacen.

TVa nos duxit diſcretio conſulendos: (& infra) Deuotioni tuæ taliter reſpond. quod ſi quis clericus cum conditione, vel pacto largiatur: aut offerat bona ſua: vt illa poſtmodum pro præbenda retineat, & in canonicum admittatur: huiuſmodi oblatio vel receptio fieri non poterit ſine vitio ſimoniæ: Cum in talibus omnis pactio, aut conuentio ceſſare debeat iuxta canonicas ſanctiones. Si verò purè ac ſine pacto, vel conditione qualibet offerat, rogans humiliter vt in canonicũ admittatur, & bona ſua retinere ſibi liceat pro præbenda, & clerici eiuſdem Eccleſiæ purè conſentiant: huiuſmodi receptio fieri potuit abſque ſcrupulo ſimoniacæ prauitatis. Licet autem taliter duximus reſpondendum: quia nobis datum eſt de manifeſtis tantummodo iudicare, ſi tamen is qui talem donationem facit ea intentione ducatur, vt per temporalia bona quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci, & clerici qui eum in fratrem admittunt non eſſent eum (niſi commoda temporalia perciperent) admiſſuri: ſine dubio tam ille, quam iſti, apud diſtrictum iudicem (qui ſcrutator eſt cordium, & cognitor ſecretorum) culpabiles iudicantur.

Caſus

Casus secundum Gloss. Quidam clericus aliqua de bonis suis obtulit alicui Ecclesiæ, petens vt in canonicum admittatur, & eadem bona sibi retinere liceat pro præbenda in vita sua: Quæritur vtrum bona illa recipi,& idem clericus in canonicum assumi absque vitio simoniæ valeat. Resp. Papa, quod si clericus conditione, vel pacto offerat bona sua, vt ea retineat pro præbenda, & in canonicum admittatur, huiusmodi oblatio non potest fieri absque simonia; quia in talibus omnis pactio cessare debet: Si verò purè & sine pacto & conditione bona sua offerat, rogans humiliter vt in canonicum admittatur, & bona sibi retinere pro præbenda liceat, & clerici etiam purè consentiant: talis receptio absque simonia poterit fieri. In fine addit Pontifex,quamuis taliter duximus respondendum: si tamen ille qui facit talem donationem ea intentione ducatur, vt per temporalia spiritualia valeat adipisci: & clerici eum aliter non reciperent: Sine dubio tam iste, quam illi, apud Deum quem nullum latet secretum, culpabiles iudicantur.

Notab.primum. Canonica & sæpe repetita in hac materia regula est, quod in spiritualibus omnis pactio aut conuentio cessare debeat 1. quæst. 2. cap. Quam pio. cap. fin. de pactis. & hic.

Secundum. Potest aliquis quando alias dignus est cum humilitate rogare, vt in canoni-

cum admittatur, vbi & hoc aduertendum cum Panormit. num. 3. ius canoniæ esse quid spirituale, quod non cadit in laicum cap. 2. de institut.

Tertium. Intentio quantum ad crimen simoniæ, quãdo exterius nulla pactio, aut conuentio accedit, examinanda est, quando aliquis aliquid offert, aut accipit temporale, ante vel post perceptionem rei spiritualis, quia sola intentio, de qua tamen Ecclesia, cum occulta sit, non iudicat, inducit simoniam mentalem, quæ pœnitentia deletur, nec ad restitutionem obligat iuxta cap. fin. infra eod. Dubium esse potest. An simonia mentalis non cadat sub probationem, ita vt ab Ecclesia in foro exteriori puniri non possit? Ratio quare simonia mentalis ab Ecclesia non puniatur, ea esse videtur ex mente Archidiac. in summa. 1. quæst. 1. in verb. Studiosa. & Dominici ibidem in vers. In 1. Gloss. quia eius probatio haberi non potest, & ita elicitur consequenter, quod nec etiam iudicium de eadem habeatur. Nunc respondetur: mentalem simoniam per signa, coniecturas & præsumptiones probari, vt post Gulielmum Redoanum in tract. de simonia. part. 4. cap. 1. tradit Iosephus Mascard. de probationib. vol. 3. conclus. 1304. à num. 22. Nec mirum, cum animus directè probari non possit, sed soli Deo, qui est scrutator cordium, & cognitor secretorum notus sit, ex text. hoc cap. Gloss. in cap. De occiden-

cedendis.23. quæst.5.& ead. Gloss. in Clem. vnic.de reliq.& venerat.sanct.& Clem.Exiui de paradiso.de verbor. signific. ideò meritò confugiendum ad coniecturas & præsumptiones. Quæ enim animo consistunt, probantur & cognoscuntur præsumptione verbi, vel facti: Talis namq; animus præsumitur,qualia verba aut facta sunt. l. Is qui. §.Diuus. ff.de tutor. & curat.l.Labeo. ff.de suppell.leg. l.1.§.Diuus.ff. ad leg. Cornel. de sicar. Bart. & alij ibid. & ex qualitate facientis animus eius metiendus est. l.1.ff.de petit.hæred.& per extrinseca probantur intrinseca. l. fin. ad finem. ff. de diuort. §. Seruus.Instit. de rerum diuis. & alibi. Pro his etiam faciunt Cardin. in cap. Ex tuæ. supra eod. dum ait quod intentio consideratur per coniecturas.cap.Etsi quæstiones.supra. & Panormitan. Felinus ac Ioan. ab Anania in d. cap. Ex tuæ. volunt quod ad inuestigandum animum, & prauam mentem in simonia. quando dubium, an praua mens præcesserit inspiciendæ circumstantiæ & coniecturæ de quibus in d. cap. Etsi quæstiones.

QVÆSTIO.

An si quis iudicem corrumpat pecunia, & sic emat iustitiam, committat simoniam?

HAnc quęſtionem breuibus extra Gloſſam hic mouent Hoſtienſ. Panormit. Cardin. Felinus,& communiter alij. Gloſſ.in cap. Vendentes 1.quæſt.3.Cardin.Alexandr.& Turrecrem. ibid. & in cap. Qui rectè. & cap. Non licet. 11. quæſt.3. Panormit.in c.Cum ab omni. de vita & honeſt. cleric. Angel.in verb. Iudex.§.19.Sylueſt.in verb.Simonia.1.q.10.dicto 3.

Pro reſolutione quæſtionis prænotandum in primis, quod peccatum grauiſſimum à iudice committitur, quando iuſtitiam pro pecunia diſtrahit, vtpote ſi pecuniam accipiat à priuato aut parte, vt faciat non facienda, vel omittat ea, quæ ſunt facienda ex mente Accurſ.in l.1. ff.ad leg. Iul. repetund. hoc crimen à DD.iuris baratarìa nominatur.Felin.in hoc cap. Bald. in conſil. 21.incip. Proceſſus factus contra ciuitatem. colum.fin. Petr.Ancharan. in conſil. 271. incip. De titulis criminum, col. penult.Circa medium. Marſil.in conſil.61.incip. Poſt reditum. num.33. Angel. de Peruſio. de Syndicatu. num.3.& 4. Iuſtin. Amedeus de Syndicatu. §.Item eo quod dictus,&c. num. 163.& ſeq. Iul.Clar.lib.5.ſentent. §.fin. practicæ crim.Maſcard.de probat.volum.1.concluſ. 164.165.166.& alij alibi.Dicitur autem ſecundum Amedeum loco cit. num.165. barataria, à barato, baratas, quia iudex recipiendo aliquid dicitur baratare & permutare iuſtitiam, cum eo quod recipit, ſicut recipiens aliquid

pro

pro dando beneficium, dicitur vendere beneficium. Semper aũt Iudex dicitur committere baratariã, quando pecunia, aut aliter corrumpitur iuxta Bald. in d. consil. & Amedeum vbi supra. num. 164. Tres autem casus post Boss. in tract. crimin. titu. de officialibus corruptis. num. 1. ponit & distinguit Mascard. in d. conclus. 164. num. 7. in quibus iuxta sententiam communi consensu receptã barataria committitur: quando videlicet magistratui datur pecunia, vt ferat sententiam iustam, & quando vt feratur iniusta, & quãdo si detur vt simpliciter. Neque iudicium iustum, neque iniustum vlli vendere licet. cap. Non licet. 11. q. 3. & cap. Quomodo puniendus iudex committens barátariam, videndum apud Amedeum & Clarum. De pœnis etiam corrupti iudicis ex gentilium factis atque exemplis pulchra & digna lectu congerunt, & commemorant Alexand. ab Alexand. genialium dier. lib. 3. cap. 5. Balduin. in commentarijs ad leges 12. tabular. lege 52. & Menochius de arbitrarijs iudicum qq. lib. 2. cas. 342. qui late hanc materiam prosequitur secundo loco præmittendum, aut loquimur de iudice seculari, aut de Ecclesiastico, idque in causis spiritualibus.

Prima Conclusio. Iudex grauissimè peccat, & tenetur ad restitutionem, quando vt iustam sententiam proferat, pretium siue pecuniam accipit. Hæc est communis sententia DD. quam tenent S. Thomas 2. 2. quæst. 71. art. 4. ad

3. iuncto ibid. consensu commentatorum. Adrian. in 4. de restitut. §. Restat inquirere. & in quæst. An extorta per concessionem, &c. Syluest. in verb. Restitutio 2. §. 1. adiunctis etiã eis quæ habet in verb. Iudex. §. penult. Ioan. à Medina in C. de reb. restituendis. quæst. 19. & q. 25. Petrus à Nauarra lib. 4. de restitut. cap. 2. à n. 93. Sotus lib. 4. de iust. & iure. quæst. 7. art. 1. ad 2. Ioseph. Angles in florib. Theolog. qq. in 4. 2. part. de restitut. in quæst. Quis à restitutione sit liber. 15. difficult. Martin. Nauarr. in manuali confessar. cap. 25. num. 12. & sæpissimè in comment. de datis & promissis, pro iustitia. Doctissimus eiusdem discipulus Didac. Couarr. in reg. Peccatum. de reg. iuris. part. 2. §. 3. Cardin. Alexand. Turrecrem. Archidiac. Dominic. & alij decretistæ in cap. Qui rectè. 11, quæst. 3. & latius Card. Alexand. & Turrecrem. in cap. Vendentes. 1. quæst. 3. Panormit. in cap. Cum ab omni. de vita & honest. clericor. Cardin. Hostiens. Anton. & communiter alij cum text. ibidem. Nunc conclusio probatur. 1. quæst. 1. cap. Iubemus. cap. Concussionis. cap. lege Iulia repetundarum. & seq. & 11. q. 3. c. Qui rectè. ex B. Gregorio. Qui rectè iudicat, & premium remunerationis expectat: fraudem in Deum perpetrat: quia iustitiam quam gratis impartiri debuit, acceptione pecuniæ vendidit, &c. & ibid. ex Augustino in epist. 54. ad Macedonium. cap. Non licet iudici vendere iustum iudicium, etsi liceat aduocato vende-

vendere iustum patrocinium,& iurisconsulto rectum consilium.& 14.q.5. cap.Non sanè. ex ead. Augustini epist. His accedit quod canones & leges volunt sententias non debere esse venales.d.cap.iubemus. & d.cap.Cum ab omni.prope finem. & l.Venales. C.Quando prouocare non est necesse. Eadem ratione grauiter peccant, & peccatum concussionis admittunt, qui publiea auctoritate pollent, aut in officijs sunt positi extorquent aliquid per metum, aut aliam artem à subditis pro eo, quod gratis deberet impendi, per text. Gloss. & annotata à DD.in l.1.& 2. ff.de concussion. quæst.1. cap. Militare. in fine. & Gloss. ibidem in cap. Paratus. super verb. Concusseritis. Speculator in tit.de recusat. §. Effectus. vers. Sed quis prouidebit.Cardin.Alexandrin. & Turrecrem. in d.cap. Concussionis. Angel. Summa Pisanella, Syluester, Aurea Armilla & alij in summis.verb.Concussio. Hinc iudices, officiales, alijque qui publicis officijs funguntur, atque à republica constituta habent stipendia, si quid ratione sui officij extorquent, aut emungant titulo laboris, aut vacantiæ aut alio modo colorato,concussionis crimen omnium iudicio committunt. arg.d.cap.Paratus. & cap. Militare. arguuntur enim sententia Ioan. Neminem concusseritis,sed estote contenti stipendijs vestris.ex mente August.tract. 19.in Ioan.relati in d.c. Militare. Tenētur etiã huiusmodi ad restitutionẽ omnium sic extor-

torum.

torum. His adijciendum quod ſententia lata per pecuniam & baratariam eſt ipſo iure nulla.d.l.Venales.& DD.ibid. Gloſſ.in cap.Quatuor modis.11. quæſt.3. Felin.in hoc noſtro c. Panormit. in d. cap. Cum ab omni. num.7. Cardin. Alexand. in d.cap. Vendentes. & alij alibi. Fallit hoc tamen in ſententia arbitri, quæ etſi mediante pecunia lata ſit, non eſt ipſo iure nulla. Felin. in hoc cap. Imolen. in cap.1. colum. 10. de conſtitut. Maſcard. de probat. volum.1. concluſ.166. num.7. per text. in l.3. C.de arbit. Suſtinetur etiam ſententia & non eſt nulla, quando eſſet lata à tribus iudicibus, & vnus eorum tantum eſſet corruptus, Felin. hic.Ioannes Andr. in addit. ad Specul. de ſentent.probat. §.Iuxta.in princ.in addit.quæ incipit. Quid ſi ex duobus. Maſcard. in d. concl. num.9. Angel.in d.l.Venales. Menoch. in caſu 343. num. 8. Nunc autem quoniam corrumpens & corruptus ſunt duo correlatiua, declarandum an etiam peccet ipſe corrumpens. Sit ergo

Secunda Concluſio. Corrumpens iudicem etiam graue crimen committit. In hac concluſione non eſt dubium, & eam communiter DD.in hoc cap. præſupponunt. Panormitan. in d.cap.Cum ab omni. Angel.in verb.Iudex. §.19.Couarr.loc.cit. Nauarr.in commentario de datis & promiſſis pro iuſtitia & gratia. notab.9. & alij alibi. Probatur in primis. Corrumpens iudicem conſentit, & cooperatur in-

iuſtitiæ

Iustitiæ iudicis. Sed ex Apostolica doctrina non solum sunt digni morte qui faciunt mala, sed etiam qui consentiunt facientibus. Deinde corrumpens iudicem præsertim in criminalibus, & ciuilibus, vt iniustam proferat sibi sententiam, damnum infert proximo, vel in persona, vel in rebus exterioribus, quorum vtrumque est contra præcepta Decalogi. Si autem corrumpit iudicem dando pecuniam, vt iustam proferat sententiam pro se, licet non peccet contra aliquod præceptum Decalogi, neque contra principia iuris naturæ, neque contra consequentia necessariò ex principijs, est tamen contra ius naturale & humanum præsumptiuè, l.2.ff. de condict. ob turpē causam, vt Nauart.& Couarr. tradunt. His accedit quod sic corrumpens pecunia ad proferendam iustam sententiam, est causa peccati in iudice. Ergo ei cooperatur ad peccandum. Postremò leges puniunt corruptores iudicum, d.l.2. Gloss. & DD. ibid. l.1. C. de pœna iudicis qui malè iudic. Corrumpens iudicem, vt pro se iniustè pronuntiet, perdit datum & litem, pariterque dans vt iustè pro se pronunciet. Gloss. in d.l.2. super verb.In bona. quam communiter approbatam dicit Roman. ibid. & post eum Iulius Clar. Couarr. & Menoch. qui latius de pœnis corrumpētis iudicem discurrit. Si quis tamen det iudici pecuniam, vt celeriter & absq; mora causam expediat, iustitiamque administret, non perdit datum, sed

potest

poteſt illud repetere, vt poſt Didacum Clar. & Menochius ſentiunt, nec perdit litem; cum in hoc caſu nõ habeat locum d. l. 2. ex opinione Didaci, quia non videtur iudicem voluiſſe corrumpere. Grauius tamen ſemper peccat, qui iudicem corrumpit ad ferendum iudicium falſum, quemadmodum etiam iudex grauius crimen committit, quando accepta pecunia falſam iniuſtamq; ſententiam profert, iuxta Gloſſ. & DD. in d. cap. Non ſanè. 14. q. 5. Poſtremò quando iudex aliter non vult iuſtam proferre ſententiam, licitum eſt pecuniam offerre pro conſeruatione ſui iuris, ex mente Panormitani in d. cap. Cum ab omni. num. 8. Ioan. Imolenſ. ibid. Angel. in verbo Iudicare. §. 19. Aureæ Armillæ in verbo Iudex. num. 11. & 13. Nauarri loco citato. numero 13. & aliorum alibi. In hoc caſu redimitur vexatio, quam patitur. Licitum autem eſt redimere vexationem argum. cap. Dilectus 1. ſupra.

Tertia Concluſio. Iudex ſecularis in cauſis ſecularibus pro pecunijs iudicans, non committit ſimoniam, nec etiam pecuniam dans. Hanc tenent communiter DD. allegati in principio quęſt. & communis in hoc cap. cum Gloſſ. in cap. Vendentes. 1. quæſt. 3. Ratio eſt clara. Quia nihil ſpirituale aut ſpirituali annexum emitur, aut venditur, in caſu huius concluſionis. Spirituale autẽ, & ſpirituali annexum, ſunt obiectum ſimoniæ. Hugo tamen

in d.

in d.cap. Qui rectè.& Turrecremata referunt quosdã dicere, quod in omni sententia venali committatur simonia, sed hęc opinio merito reijcitur ab omnibus ob rationem pro conclusione adductam.

Quarta Conclusio. Iudex Ecclesiasticus si pro iure reddendo in merè temporalibus pecuniã accipiat, licet alias peccet, vt ex superioribus constat, non tamen simoniæ crimine polluitur. Hæc videtur contra quosdam DD. vt patet ex Cardin. Alexandrino & Turrecremata in d. cap. Vendentes, qui volunt quod iudex Ecclesiasticus mediante pecunia proferens sententiam in temporalibus, simoniam incurrat, rationem reddunt, quia ratione Ecclesiasticæ iurisdictionis ad hoc tenetur: Sed hæc ratio fragilis est, & confutatur, & confirmatur conclusio eadem ratione, qua proxima. Vbi enim non est obiectum simoniæ, non potest esse simonia. Ratio autem alterius sententiæ non plus probat, quam quod iudex Ecclesiasticus gratis teneatur sententiam ferre, quando stipendium sufficiens statutum habet, & sic quod peccet, quemadmodum etiam secularis iudex habens salarium à republ. constitutum, qui gratis tunc tenetur suam iurisdictionem impendere in dicendo iure. Conclusionem tradunt Gloss. in c. Vendentes. Turrecr. in d.cap. Qui rectè. in fin. Panor. in c. Cum ab omni. n. 7. Ioan. Imolen. ibidẽ in fin. Host. Card. & alij communiter hic.

Quinta

Quinta Conclusio. Iudex Ecclesiasticus quando in causis spiritualibus & spiritualibus annexis, pro pretio aut pecunia sententiam profert, simoniam committit, vel quasi vt Hostiensis loquitur. Hæc est communis omnium Decretistarum, Canonistarum, & Summistarum in loc. alleg. nunc & supra. post Gloss. in d. cap. Vendentes, quam etiam Nauarr. sequitur vbi supra. Hinc si iudex in causis beneficiorum, iuris decimarum, & similium pro sententia siue iusta, siue iniusta pretium accipiat, simoniæ crimen committit. Vnum tamen hic obseruandum occurrit, quod Glossa in cap. Vendentes. super verbo Iustitiam. in fine. & Hugo in dicto cap. Qui rectè. quem ibidem num. 9. allegat Turrecr. nec tamen improbat, excipiunt ab his spiritualibus, in quibus sibi locum vendicat simonia, matrimonium quasi iudex Ecclesiasticus pro dicendo iure in causa matrimonij pretium recipiens non committat simoniam sicut in alijs spiritualibus. Sed horum DD. sententia fundatur in alio errore, quod matrimonium non sit sacramentum continens in se gratiam, sed tantum humanus sit contractus, quod salua fide catholica dici non potest, vt alibi in hoc commentario expressius ostendimus.

CAPVT

CAPVT XXXV.

Non debet quis ordinem recipere ab eo quem credit ſimoniacum: ſed miniſtrare poteſt in illis quos prius ab iſto recepit.

Idem Priori Cantuarienſi.

PEr tuas literas intimaſti: quod cum B. in quadam domo Carthuſienſis ordinis ſuſcepiſſet habitum monachalem, à diocœſano Epiſcopo fuit in ſubdiaconum ordinatus: ſed poſtmodum didicit ex relatione quorundam, quod Epiſcopus multotiẽs commiſerat vitium ſimoniæ: propter quod idem monachus in ſuſcepto formidat ordine miniſtrare: nolens ab eodem Epiſcopo ad ſuperiores ordines promoueri. (& infra.) Nos igitur reſpondemus, vt idem in ordine ſic ſuſcepto ſecurè miniſtret: ſed contra conſcientiam ad ſuperiores ordines non aſcendat: ne fortè ædificet ad gehennam, licet ex eo quod conſcientiã nimis habuerit ſcrupuloſam, in difficultatem huiuſmodi ſit collapſus, quam vtiq; non euadet niſi deponat errorem.

Caſus ſecundum Gloſſ. & Abbatem. Quidam B. nomine monachus ordinis Carthuſienſis à diocœſano Epiſcopo ſuſcepit ordinem ſubdiaconatus. Poſtmodum monachus intellexit, quod Epiſcopus ille multotiens

applicatio ſcientiæ vniuerſalis practicæ, ad aliquod particulare obiectum vel breuius. Eſt quoddam dictamen rationis dictans vel iudicans aliquid faciendum vel non faciendum. Vel aliter. Eſt concluſio ſyllogiſmi practici, qua iudicamus nos feciſſe aliquid, vel non feciſſe, & ſic conſcientia dicitur teſtificari iuxta illud Eccleſ. 7. Scit conſcientia tua te crebrò maledixiſſe alijs: aut aliquid faciendum, vel non faciendum, ſiue omittendum: & hoc pacto conſcientiæ tribuuntur actus, ligare & inſtigare: aut aliquid bene factum, vel non bene ſed male factum, & ſic conſcientia excuſat, & accuſat, ſiue remordet. Conſcientia quadruplex eſt. Recta, Erronea, Dubia, & Scrupuloſa. Recta ſiue vera eſt, quæ iudicat verè id faciendum eſſe vel non faciendum. Erronea, quæ dictat eſſe verum quod falſum eſt, & è diuerſo, aut dicit bonum malum, & malum bonum. Dubia quæ nec aſſentitur, nec diſſentit, ſed hæret in ambiguo. Scrupuloſa eſt quæ alteri parti adhæret, ſed cum formidine & anxietate quadam animũ torquente. Quantum ad obligationem nunc reſolutio adhibenda eſt per concluſiones.

Prima. Conſcientia recta obligat, & qui contra eandam facit, peccat. In hac non eſt dubium, & eam communiter Theologi tradunt locis cit. Roman. 14. in fine. Omne quod non eſt ex fide peccatum eſt. Quod non eſt ex fide, id eſt, ex conſcientia, ſed contra eandem,

ſecun-

ſecundum expoſitionem Origenis, Chryſoſtomi, Theophilacti, Ambroſij & aliorum. Ambroſ.in cap. Quærat hîc aliquis. ibi. Item Ambroſius. de pœnit. d. 3. Innocent. III. in cap. Literas. de reſtitut. ſpol. & Concil. generale in c. fin. de præſcript.

Secunda Concluſio. Conſcientia erronea obligat ad ſequendum eam, ita vt ſi quis contra eam faciat, peccet. S. Thomas in d. quæſt. 19. art. 5. & commentatores eius ibidē. & communiter Theologi ſcholaſtici in 2. d. 39. licet Durand. ibidem. quæſt. 5. videatur nouam quandam opinionem fingere de nomine, quod conſcientia erronea non obliget, ſed liget. Hanc Theologorum ſententiam ſequuntur Syluest. Aurea Armilla & alij in verb. Conſcientia. Nauarr. loc cit. Card. Abbas, Anton. Felin. & alij communiter in hoc cap. cum textu id clarè probante. Præterea probat eandem concluſionem illud Apoſtolicum allegatum in præcedenti. Conſcientia erronea eſt conſcientia, ergo qui agit contra eam peccat, & ædificat ad gehennam ex mente huius cap. Si quis quærat, quale quantumq́ue peccatum ſit facere contra conſcientiam erroneam, mortale, an veniale? Reſpondetur ex mente Nauarri in manuali confeſſarior. præludio nono. num. 9. Medinæ & Gregorij de Valentia in d. art. S. Thomæ. Didaci Couarr. lib. 1. variar. reſolut. cap. 1. num. 1. & aliorum recentiorum, facere contra conſcientiam tale eſſe pecca-

commiſerat vitium ſimoniæ, vnde monachus timebat in ſuſcepto ordine miniſtrare nolens etiam ab eodem promoueri ad maiores. Quęrebatur quid facere debeat ille monachus? Reſpondet Papa vt ſecurè in ordine ſuſcepto miniſtret, ſed contra conſcientiam ad ſuperiores ordines non aſcendat; ne fortè ædificet ad gehennam, & licet in huiuſmodi difficultem ſit collapſus ex eo, quod conſcientiam nimis habuit ſcrupuloſam, eam tamen non euadet, niſi deponat errorem.

Notab. primum, ex text. quod regulares ſiue monachi ordines recipiunt à diœceſanis Epiſcopis, quod veritatem etiam habet in exemptis. cap. Nullus. de temporib. ordinandor. lib. 6.

Secundum. Non eſt de facili credendum vanæ relationi hominum in præiudicium & infamiam alterius. 33. d. cap. Habuiſſe. 86. diſt. cap. Si quid verò. & l. Iulianus. §. Quod autem diximus. in fine. ff. de action. empt. & vend. Si autem ſuperior, & prælatus ſolemniter denunciaret aliquem ſimoniacum & vitandum, tunc ei credendum parendumue foret. 11. quæſt. 3. cap. Curæ. cap. Poſt ceſſionem. de probationib.

Tertium. Hoſtienſ. hic in primis obſeruat contra conſcientiã nimis ſcrupuloſam quinque notabilia digna, & eum ſecuti Ioan. Andreas, Cardin. Henric. Ioan. ab Anan. & alij quidam. Primum. Ex vanis dictis in alterius

præiudi-

præiudicium, alterius non eſt conſcientia informanda. Secundum. quod ſi taliter informata ſit, ad prælati conſilium eſt deponenda. Tertium. Si deponi non poteſt: modis omnibus ſequenda eſt. De quo vide. cap. Inquiſitioni. de ſentent. excomm. & cap. Ad aures. §. 1. de temporib. ordinand. Quartum. Virtus animi de ſcrupuloſa conſcientia poteſt facere bonam, & eam in melius reformare, & econtra animi debilitas ac nimia ſimplicitas, de bona malam, & ſcrupuloſam. Quintum & vltimum. In indifferentibus poteſt vnuſquiſque prout ſibi placuerit conſcientiam informare, & hæc omnia ex ſententia Hoſtienſ. ex hoc cap. colligi poſſunt.

Quartum. Ad intelligentiam tam textus, quam relatorum ab Hoſtienſi alijſque altius aliqua repetenda ſunt de conſcientia, eius diuiſione & obligatione. De qua re Theologi & Summiſtæ aliqua tractant. S. Thom. 1.2. q.19. art.5. & 6. & latè ibidē Bartholomæus Medina alijq; commentatores. Doctores ſcholaſtici in 2. ſent. d.39. latiſſimè D. Antonin. in 1. part. tit. 3. c.10. Angel. Summa Piſanella, Sylueſt. & alij Summiſtæ in verb. Conſcientia. Nauarr. in manuali confeſſ. c. 27. à n.279. & ſeq. & latius in cap. Si quis autem. de pœnitent. d.7. Nunc omiſſis multis quæ Scholaſtici mouent circa definitionem conſcientiæ, ex mente S. Thomæ 1. part. q.79. art.13. & 1.2. q.19. art.5. dicitur, quod conſciētia ſit actus ſynderesis, id eſt

commiſerat vitium ſimoniæ, vnde monachus timebat in ſuſcepto ordine miniſtrare nolens etiam ab eodem promoueri ad maiores. Quę rebatur quid facere debeat ille monachus? Reſpondet Papa vt ſecurè in ordine ſuſcepto miniſtret, ſed contra conſcientiam ad ſuperiores ordines non aſcendat; ne fortè ædificet ad gehennam, & licet in huiuſmodi difficultem ſit collapſus ex eo, quod conſcientiam nimis habuit ſcrupuloſam, eam tamen non euadet, niſi deponat errorem.

Notab. primum, ex text. quod regulares ſiue monachi ordines recipiunt à dioceſanis Epiſcopis, quod veritatem etiam habet in exemptis. cap. Nullus. de temporib. ordinandor. lib. 6.

Secundum. Non eſt de facili credendum vanæ relationi hominum in præiudicium & infamiam alterius. 33. d. cap. Habuiſſe. 86. diſt. cap. Si quid verò. & l. Iulianus. §. Quod autem diximus. in fine. ff. de action. empt. & vend. Si autem ſuperior, & prælatus ſolemniter denunciaret aliquem ſimoniacum & vitandum, tunc ei credendum parendumue foret. 11. quæſt. 3. cap. Curæ. cap. Poſt ceſſionem. de probationib.

Tertium. Hoſtienſ. hic in primis obſeruat contra conſcientiã nimis ſcrupuloſam quinque notabilia digna, & eum ſecuti Ioan. Andreas, Cardin. Henric. Ioan. ab Anan. & alij quidam. Primum. Ex vanis dictis in alterius

præiudi-

præiudicium, alterius non eſt conſcientia informanda. Secundum. quod ſi taliter informata ſit, ad prælati conſilium eſt deponenda. Tertium. Si deponi non poteſt: modis omnibus ſequenda eſt. De quo vide. cap. Inquiſitioni. de ſentent. excomm. & cap. Ad aures. §.1. de temporib. ordinand. Quartum. Virtus animi de ſcrupuloſa conſcientia poteſt facere bonam, & eam in melius reformare, & econtra animi debilitas ac nimia ſimplicitas, de bona malam, & ſcrupuloſam. Quintum & vltimum. In indifferentibus poteſt vnuſquiſque prout ſibi placuerit conſcientiam informare, & hæc omnia ex ſententia Hoſtienſ. ex hoc cap. colligi poſſunt.

Quartum. Ad intelligentiam tam textus, quam relatorum ab Hoſtienſi alijſque altius aliqua repetenda ſunt de conſcientia, eius diuiſione & obligatione. De qua re Theologi & Summiſtæ aliqua tractant. S. Thom. 1.2. q.19. art.5. & 6. & latè ibidē Bartholomæus Medina alijq; commentatores. Doctores ſcholaſtici in 2. ſent. d.39. latiſſimè D. Antonin. in 1. part. tit. 3. c.10. Angel. Summa Piſanella, Sylueſt. & alij Summiſtæ in verb. Conſcientia. Nauarr. in manuali confeſſ. c.27. à n.279. & ſeq. & latius in cap. Si quis autem. de pœnitent. d.7. Nunc omiſſis multis quæ Scholaſtici mouent circa definitionem conſcientiæ, ex mente S. Thomæ 1. part. q.79. art.13. & 1.2. q.19. art.5. dicitur, quod conſciētia ſit actus ſynderesis, id eſt

commiſerat vitium ſimoniæ, vnde monachus timebat in ſuſcepto ordine miniſtrare nolens etiam ab eodem promoueri ad maiores. Quęrebatur quid facere debeat ille monachus? Reſpondet Papa vt ſecurè in ordine ſuſcepto miniſtret, ſed contra conſcientiam ad ſuperiores ordines non aſcendat; ne fortè ædificet ad gehennam, & licet in huiuſmodi difficultem ſit collapſus ex eo, quod conſcientiam nimis habuit ſcrupuloſam, eam tamen non euadet, niſi deponat errorem.

Notab. primum, ex text. quod regulares ſiue monachi ordines recipiunt à dioceſanis Epiſcopis, quod veritatem etiam habet in exemptis. cap. Nullus. de temporib. ordinandor. lib. 6.

Secundum. Non eſt de facili credendum vanæ relationi hominum in præiudicium & infamiam alterius. 33. d. cap. Habuiſſe. 86. diſt. cap. Si quid verò. & l. Iulianus. §. Quod autem diximus. in fine. ff. de action. empt. & vend. Si autem ſuperior, & prælatus ſolemniter denunciaret aliquem ſimoniacum & vitandum, tunc ei credendum parendumue foret. 11. quæſt. 3. cap. Curæ. cap. Poſt ceſſionem. de probationib.

Tertium. Hoſtienſ. hic in primis obſeruat contra conſcientiã nimis ſcrupuloſam quinque notabilia digna, & eum ſecuti Ioan. Andreas, Cardin. Henric. Ioan. ab Anan. & alij quidam. Primum. Ex vanis dictis in alterius

præiudi-

præiudicium, alterius non est conscientia informanda. Secundum. quod si taliter informata sit, ad prælati consilium est deponenda. Tertium. Si deponi non potest: modis omnibus sequenda est. De quo vide. cap. Inquisitioni. de sentent. excomm. & cap. Ad aures. §. 1. de temporib. ordinand. Quartum. Virtus animi de scrupulosa conscientia potest facere bonam, & eam in melius reformare, & econtra animi debilitas ac nimia simplicitas, de bona malam, & scrupulosam. Quintum & vltimum. In indifferentibus potest vnusquisque prout sibi placuerit conscientiam informare, & hæc omnia ex sententia Hostiens. ex hoc cap. colligi possunt.

Quartum. Ad intelligentiam tam textus, quam relatorum ab Hostiensi alijsque altius aliqua repetenda sunt de conscientia, eius diuisione & obligatione. De qua re Theologi & Summistæ aliqua tractant. S. Thom. 1.2. q.19. art.5. & 6. & latè ibidē Bartholomæus Medina alijq; commentatores. Doctores scholastici in 2. sent. d.39. latissimè D. Antonin. in 1. part. tit. 3. c.10. Angel. Summa Pisanella, Syluest. & alij Summistæ in verb. Conscientia. Nauarr. in manuali confess. c. 27. à n.279. & seq. & latius in cap. Si quis autem. de pœnitent. d.7. Nunc omissis multis quæ Scholastici mouent circa definitionem conscientiæ, ex mente S. Thomæ 1. part. q.79. art.13. & 1.2. q.19. art.5. dicitur, quod consciētia sit actus synderesis, id est

commiſerat vitium ſimoniæ, vnde monachus timebat in ſuſcepto ordine miniſtrare nolens etiam ab eodem promoueri ad maiores. Quęrebatur quid facere debeat ille monachus? Reſpondet Papa vt ſecurè in ordine ſuſcepto miniſtret, ſed contra conſcientiam ad ſuperiores ordines non aſcendat; ne fortè ædificet ad gehennam, & licet in huiuſmodi difficultem ſit collapſus ex eo, quod conſcientiam nimis habuit ſcrupuloſam, eam tamen non euadet, niſi deponat errorem.

Notab. primum, ex text. quod regulares ſiue monachi ordines recipiunt à diœceſanis Epiſcopis, quod veritatem etiam habet in exemptis. cap. Nullus. de temporib. ordinandor. lib. 6.

Secundum. Non eſt de facili credendum vanæ relationi hominum in præiudicium & infamiam alterius. 33. d. cap. Habuiſſe. 86. diſt. cap. Si quid verò. & l. Iulianus. §. Quod autem diximus. in fine. ff. de action. empt. & vend. Si autem ſuperior, & prælatus ſolemniter denunciaret aliquem ſimoniacum & vitandum, tunc ei credendum parendumue foret. 11. quæſt. 3. cap. Curæ. cap. Poſt ceſſionem. de probationib.

Tertium. Hoſtienſ. hic in primis obſeruat contra conſcientiã nimis ſcrupuloſam quinque notabilia digna, & eum ſecuti Ioan. Andreas, Cardin. Henric. Ioan. ab Anan. & alij quidam. Primum. Ex vanis dictis in alterius præiudi-

præiudicium, alterius non est conscientia informanda. Secundum. quod si taliter informata sit, ad prælati consilium est deponenda. Tertium. Si deponi non potest: modis omnibus sequenda est. De quo vide. cap. Inquisitioni. de sentent. excomm. & cap. Ad aures. §. 1. de temporib. ordinand. Quartum. Virtus animi de scrupulosa conscientia potest facere bonam, & eam in melius reformare, & econtra animi debilitas ac nimia simplicitas, de bona malam, & scrupulosam. Quintum & vltimum. In indifferentibus potest vnusquisque prout sibi placuerit conscientiam informare, & hæc omnia ex sententia Hostiens. ex hoc cap. colligi possunt.

Quartum. Ad intelligentiam tam textus, quam relatorum ab Hostiensi alijsque altius aliqua repetenda sunt de conscientia, eius diuisione & obligatione. De qua re Theologi & Summistæ aliqua tractant. S. Thom. 1. 2. q. 19. art. 5. & 6. & latè ibidē Bartholomæus Medina alijq; commentatores. Doctores scholastici in 2. sent. d. 39. latissimè D. Antonin. in 1. part. tit. 3. c. 10. Angel. Summa Pisanella, Syluest. & alij Summistæ in verb. Conscientia. Nauarr. in manuali confess. c. 27. à n. 279. & seq. & latius in cap. Si quis autem. de pœnitent. d. 7. Nunc omissis multis quæ Scholastici mouent circa definitionem conscientiæ, ex mente S. Thomæ 1. part. q. 79. art. 13. & 1. 2. q. 19. art. 5. dicitur, quod consciētia sit actus synderesis, id est

applicatio ſcientiæ vniuerſalis practicæ, ad aliquod particulare obiectum vel breuius. Eſt quoddam dictamen rationis dictans vel iudicans aliquid faciendum vel non faciendum. Vel aliter. Eſt concluſio ſyllogiſmi practici, qua iudicamus nos feciſſe aliquid, vel non feciſſe, & ſic conſcientia dicitur teſtificari iuxta illud Eccleſ. 7. Scit conſcientia tua te crebrò maledixiſſe alijs: aut aliquid faciendum, vel non faciendum, ſiue omittendum: & hoc pacto conſcientiæ tribuuntur actus, ligare & inſtigare: aut aliquid bene factum, vel non bene ſed male factum, & ſic conſcientia excuſat, & accuſat, ſiue remordet. Conſcientia quadruplex eſt. Recta, Erronea, Dubia, & Scrupuloſa. Recta ſiue vera eſt, quæ iudicat verè id faciendum eſſe vel non faciendum. Erronea, quæ dictat eſſe verum quod falſum eſt, & è diuerſo, aut dicit bonum malum, & malum bonum. Dubia quæ nec aſſentitur, nec diſſentit, ſed hæret in ambiguo. Scrupuloſa eſt quæ alteri parti adhæret, ſed cum formidine & anxietate quadam animũ torquente. Quantum ad obligationem nunc reſolutio adhibenda eſt per concluſiones.

Prima. Conſcientia recta obligat, & qui contra eandam facit, peccat. In hac non eſt dubium, & eam communiter Theologi tradunt locis cit. Roman. 14. in fine. Omne quod non eſt ex fide peccatum eſt. Quod non eſt ex fide, id eſt, ex conſcientia, ſed contra eandem,

ſecun-

ſecundum expoſitionem Origenis, Chryſoſtomi, Theophilacti, Ambroſij & aliorum. Ambroſ.in cap. Quærat hîc aliquis. ibi. Item Ambroſius. de pœnit. d. 3. Innocent. III. in cap. Literas. de reſtitut. ſpol. & Concil. generale in c. fin. de præſcript.

Secunda Concluſio. Conſcientia erronea obligat ad ſequendum eam, ita vt ſi quis contra eam faciat, peccet. S. Thomas in d. quæſt. 19. art. 5. & commentatores eius ibidē. & communiter Theologi ſcholaſtici in 2. d. 39. licet Durand. ibidem. quæſt. 5. videatur nouam quandam opinionem fingere de nomine, quod conſcientia erronea non obliget, ſed liget. Hanc Theologorum ſententiam ſequuntur Syluest. Aurea Armilla & alij in verb. Conſcientia. Nauarr. loc cit. Card. Abbas, Anton. Felin. & alij communiter in hoc cap. cum textu id clarè probante. Præterea probat eandem concluſionem illud Apoſtolicum allegatum in præcedenti. Conſcientia erronea eſt conſcientia, ergo qui agit contra eam peccat, & ædificat ad gehennam ex mente huius cap. Si quis quærat, quale quantumq́ue peccatum ſit facere contra conſcientiam erroneam, mortale, an veniale? Reſpondetur ex mente Nauarri in manuali confeſſarior. præludio nono. num. 9. Medinæ & Gregorij de Valentia in d. art. S. Thomæ. Didaci Couarr. lib. 1. variar. reſolut. cap. 1. num. 1. & aliorum recentiorum, facere contra conſcientiam tale eſſe pecca-

 tum,

tum, quale iudicat, & putat is qui actum facit. Si enim operans faciat actum verè bonum, quem tamen iudicat esse peccatum mortale, mortalem culpam contrahit: Si autem eundem actum veniale, credit, non peccat plus quam venialiter. Quod semper verũ est quoties iudicat esse veniale, nisi actus ex se sit mortalis. Conscientia enim non potest efficere id non esse peccatum, quod verè peccatum est, nec etiam reddere veniale, quod alias mortale est, licet ignorantia aliquando inuincibilis à culpa excuset. Rationem prædictæ doctrinæ reddit Nauarr. in d. num. 9. hanc. Non potest esse in causato plus virtutis, quam in id potentia causæ, infundat, Bald. in l. 1. ff. de legib. facit etiam ad idem cap. Licet ex quadam. de testib. & cap. 1. §. Hoc notandum. Qui feuda dare possunt. Ergo conscientia quando iudicatur aliquid esse tantũ veniale, quod alias nullum est, aut saltem veniale, non infundit in id grauitatem lætalem, quam non habet. Ad euitandum peccatum, quando aliquis erroneam conscientiam habet, remedium est, vt eam deponat ad consilium & instructionem viri intelligentis & periti. Vera enim scientia excludit falsam sibi contrariam. Erronea ergo conscientia semper obligat, vel ad sui depositionem, vel ad faciendum id quod illa dictat, vt satis constat ex text. huius cap. & annotatis ab Hostiens. & alijs DD. ibidem. S. Thoma in d. art. 5. & Medin. ibidem.

Gerſone 2.part.in tit.de natura & qualit.conſcient. Nauarr. in d. cap. Si quis autem. num. 120. & alijs alibi.

Tertia Concluſio. Agere contra conſcientiam dubiam, eſt peccatum, ita quod facere id, de quo dubitatur an ſit mortale, ſit peccatum mortale, & facere id de quo dubium eſt, an ſit veniale. Veniale peccatum ſit. Hanc docent Medin.& Gregor.de Valentia in d. art.5. D. Thomæ. Nauarr. in d. cap. Si quis autem, à num. 81. & alij alibi. Nec de hac re eſt vlla controuerſia apud Theologos, vt rectè ait Gregorius de Valentia. probatur in primis ex dicto Pauli. Quod non eſt ex fide, id eſt, contra conſcientiam, peccatum eſt. Sed qui operatur contra conſcientiam dubiam, operatur contra conſcientiam. Ergo peccat. Deinde Eccleſiaſt. 3. Qui amat periculum, peribit in illo. Sed qui dubitat, an illud quod operatur, peccatum ſit, exponit ſe periculo peccandi. Ergo. Et hoc præceptum de non faciendo id quod animæ periculũ continet iuris naturæ eſſe, ſubtiliter deducit Nauarr. qui etiam plura pro probatione concluſionis colligit. Dubia conſcientia etiam deponenda eſt, antequam ad opus procedatur, & animus recto iudicio informandus. latè & doctè Nauarr. de hac materia tractat, quæ ex profeſſo hunc locum non concernit.

Quarta Concluſio. Licitum eſt agere contra conſcientiam ſcrupuloſam, nec peccatũ com-

mittitur. Hanc tradunt Medina & Gregor. de Valentia in d. art. 5. Nauarr. loco cit. & communiter DD. Sed obſeruandum quando hîc agimus de conſcientia ſcrupuloſa, non intelligimus per eam opinionē, nec dubitationem anxiam, ſed formidinem ex leuibus & irrationabilibus cauſis ortam & conceptam, qua aliquis trepidat vbi trepidandum non eſt. Et ita inter reliqua remedia contra ſcrupulos conſulunt DD. vtile & ſalubre eſſe ſcrupuloſis fortiter frequenterque contra proprios ſcrupulos agere, vt ita animæ tranquillitas, quam ſcrupuli perturbant, acquiratur, & mens rectius ſecuriusq; Deo tam interiori quam exteriori cultu inſeruiat. Sic Gerſon in tract. de regulis moralibus. D. Antonin. 1. part. tit. 3. cap. 10. §. 30. Syluest. in verb. Scrupulus. quæſt. 3. Nauarr. loc. cit. n. 64. & in Enchirid. confeſſar. cap. 27. num. 283. Cauſas etiam ex quibus ſcrupuli oriantur colligit D. Antoninus, & poſt eum Syluest. & Nauarr. Sed de hac materia Deo volente, & vitam donante latiſſimè agemus in prima parte comment. ſuper cap. 58. Regulæ D. Benedicti, vbi materiam tentationum ad longum inſeremus. (morte præuentus non poteſt.) Sed nunc ad propoſitum hoc obſeruandum, quod quando Panorm. in hoc c. n. 4. colligit, quod veniens contra conſcientiam etiam ſcrupuloſam ædificet ad gehennam, intelligit per ſcrupuloſam dubiam, aut opinionem natam ex probabilibus

libus argumentis cum quadam animi anxietate.

Quintum Not. Circa Gloſſam 2.in fine quærunt communiter hîc DD. An ſimoniacus ſit ipſo facto ſuſpenſus, & varij varia congerunt, ſed Felinus pro clariori reſolutione ſequentes colligit concluſiones.

Prima. Simoniacus in ordine recipiendo eſt ſuſpenſus, non ſolum ab illo ordine ſimoniacè recepto, ſed etiam ab omnibus alijs ritè ſuſceptis, & per conſequens remotus ab adminiſtratione temporalium ſuorũ beneficiorum. Innocent. hic. & in c. Tanta. ſupra eod. Gloſſ. Archid. & Domin. in §. verum. 32. diſt. Gloſſ. 1. quæſt. 1. cap. Reperiuntur. Concluſio ſecundum DD. fallit in eo, quo ignorante ſimonia commiſſa eſt, ille enim ſolum ſuſpenſus ab ordine ſimoniacè recepto eſt ſupra cap. Sicut tuis. eod.

Secunda Concluſio. Conferens ordinem per ſimoniam ſuſpenſus eſt ipſo facto ab omnibus ordinibus, text. cum Gloſſ. 1. quæſt. 1. cap. Si quis à ſimoniacis. Gloſſ. in d. §. Verum. Vnde ab eo non debent recipi ſacramenta, niſi baptiſma & corpus Chriſti in articulo neceſſitatis, ſecundum Gloſſ. in d. §. Verum.

Tertia Concluſio. Simoniacus in beneficio ſuſpenſus eſt ipſo iure. fallit ſi ſit occultus. vt hîc per Innocentium.

Quarta Concluſio. In collatione ordinis facta à ſimoniaco imprimitur caracter, ſed non

confertur executio, secundũ DD. hic. Quod autẽ character imprimatur patet. Quia nulla prohibitio legis vel hominis potest impedire characteris impressionem, Gloss. in cap. Prouida. in verb. firmitatis. de elect. lib. 6. Gloss. penult. in cap. Post translationem. de renunciat. latè Imolens. & Abbas in cap. Quanto. de de consuetud. & Anton. in cap. Ad dissoluendum. in vlt. q. de desponsat. impuberum. &c. Quod autem non conferatur à simoniaco ordinis executio. probant Gloss. & DD. in hoc cap. Quia talis ordinator non habet executionem supra cap. Tanta. & 1. quæst. 1. cap. Reperiuntur. Ergo ipse eam conferre non potest, cum nemo det quod non habet 1. quæst. 1. cap. 1. & ibid. cap. Qui perfectionem. & ead. caus. quæst. 7. cap. Daibertum. Has conclusiones ponit Felin. nos de hac materia scripsimus in Rubr. notab. 15. vbi de pœnis simoniacorum tractauimus.

CAPVT XXXVI.

Pro chrismate, vel inuestitura Ecclesiarum nil exigi debet: nec excusat consuetudo, vel nominis variatio.

Idem Cantuariensi Archiepisc.

IN tantum peccatis exigentibus corda quorundam simoniaca prauitas deprauauit: (& infra.) Sanè peruenit ad audientiam nostram,

nostram, quod cum olim quidam suffraganei tui pro chrismate certam consueuerant accipere pecuniæ quantitatem: non metuentes pœnam canonicam, & correctionem tuam eludere cupientes, tempus faciendæ solutionis anticipant: recipientes in media quadragesimæ, quod recipere consueuêre post Pascha: & vt causam recipiendi dissimulent: nomen denariorum variant: denarios quos prius chrismales: secundò paschales dicebant: consuetudinem mediæ quadragesimæ nuncupantes; & infra. Cum verò expressius exprimat venditionis speciem: qui prius recipit pretium, quam rem conferat pretiosam: & gratis sit gratia conferenda: mandamus quatenus taliter excessus corrigas, supradictos suffraganeos tuos & officiales eorum à tam illicita exactione compescens, quod aliorum culpa tibi ob tuam negligentiam non imputetur ad pœnam. Prauam etiam illam consuetudinem de tua Prouincia studeas abolere, per quam pro Ecclesiarum inuestitura Archidiaconi marcham argenti: minores verò Decani vaccam albam sibi dari postulant, vel certam solui pecuniæ quantitatem.

Casus secundum Gloss. & Panormit. Quidam suffraganei Cantuarien. Archiepiscopi, recipere consueuerunt certam quantitatem pecuniæ pro chrismate. Isti timentes pœnam canonicam, & correctionē eludere cupientes,

tempus

tempus futuræ ſolutionis anticipabant, recipientes in media quadrageſima, quod recipere conſueuerunt in paſchate, & nomen denariorum variabant. Denarios quos primo dicebant chriſmales: ſecundo appellabant paſchales, conſuetudinem mediæ quadrageſimæ nuncupantes: peruenit hoc ad notitiam domini Papæ, qui reſpondit, quod cum gratia ſit gratis conferenda: & qui primò recipit pretium quam rem conferat pretioſam, expreſſius ſpeciem exprimat venditionis. Mandat Papa Archiepiſcopo quatenus huiuſmodi exceſſus corrigat, & ſuffraganeos ſuos & eorum officiales taliter puniat, quod aliorum culpa ſibi non imputetur ad pœnam. In fine addit, vt illam prauam conſuetudinem de ſua Prouincia ſtudeat extirpare, ſecundum quam pro inueſtitura Eccleſiarum Archidiaconi marcham argenti exigebant: alij verò prælati vaccam albam, vel certam pecuniæ quantitatem pro vacca.

Notabile primum. Ex principio text. cum Panormit. Anton. & quibuſdam alijs, quod ex vno peccato aliud generatur, & vnum eſt cauſa alterius, iuxta illud Gregor. Peccatum quod per pœnitentiam non deletur, mox ſuo pondere ad aliud trahit. Sic etiam vnum peccatum eſt pœna alterius, vt Theologi docent, D. Thom. 1.2. quæſt. 87. art. 2. & eius commentatores ibidem. Magiſt. cum alijs in 2. d. 36. facit & illud Roman. 1. Quia non probauerunt Deum

Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum ſenſum, vt faciant ea quæ non conueniunt, & in deſideria cordis eorum. Eſaiæ 6. Excæca cor populi huius & aures eius aggraua. D.Gregor. hom. 11. in Ezechiel. Iuſtus & omnipotens Deus cum præcedentibus peccatis iraſcitur, permittit vt cæca mens etiam in aliis labatur. D.Auguſt. in lib. 83. qq. q. 79. & clarus ad id eſt text. in princ. cum ait: In tantum peccatis exigentibus corda quorundam ſimoniaca prauitas deprauauit. Magiſter & ſcholaſtici in d. diſt. 36. multa colligunt ad hoc propoſitum.

Secundum. Contra vſurarios & ſimoniacos mente tenendum, quod mutatio nominis ſubſtantiam contractus non mutet. Ait enim Iuriſconſultus rerum vocabula eſſe immutabilia, l. Si quis fundi vocabulo. ff. de legat. 1. attamen malitia hominum non rarò contingit, vt vitia mentitis nominibus velentur, & peccata virtutum coloribus tegantur: Quod Euangelicæ doctrinæ congruum etiam eſt: quæ teſtatur homines quoſdam ambulare in veſtibus ouium, intrinſecus autem eſſe lupos rapaces. De vſura exemplum eſſe poteſt: eam quidam ad tegendum nominant lucrum ceſſans, alij damnum emergens aut munera, quidam pœnam tardę ſolutionis, aut penſionem. arg. l. lecta eſt. ff. de rebus credit. ſi certum petatur, ſed vera firmaque ſtat ſententia Ambroſij relata in cap. Plerique. 14. quęſt. 3. quodcunque

cunque accedit ſorti; quod velis nomen ei imponas, vſura eſt. De ſimonia in hoc text. euidens eſt.

Tertium. Ex hoc etiam text. colligitur cum Panormitano, quod ad conſiderandum ſpeciem contractus, non ſolum ſunt attendenda verba, ſed etiam natura, contractus, pacta, & res ipſa. Quod idem Panormitan. Ioan. Imolenſ. Ancharan. & alij obſeruant in cap. Illo vos. de pignorib. & ex Theologis Conrard. de contractibus. quæſt. 33. Gabriel in 4. d. 15. quæſt. 12. art. 3. & Ioan. Maior. in eadem d. quæſt. 26. & nos latius in Rubr. de vſur. notab. 10.

Quartum. Fortius declaratur oſtenditurque venditio, quando pretium rei præcedit eius traditionem, quam quando ſequitur, vt communiter hîc DD. notant, rationemque reddunt, quia traditio rei poteſt adaptari ad multos contractus, ſed interuentio pretij ad ſolam emptionem adaptatur. Inſtit. de empt. & vendit. in principio.

Quintum. Pro inueſtitura etiam facti, & poſſeſſione habenda, non poteſt aliquid exigi ſine ſimonia, nec excuſat conſuetudo, ſed potius accuſat. ſupra eod. tit. cap. Non ſatis. & cap. Cum in Eccleſiæ.

CAPVT

CAPVT XXXVII.

Ordinatus in ſubdiaconum, qui prius præſentatori ſuo promiſit quod nihil ab eo peteret: in ſuſcepto miniſtrare, vel ad ſuperiores ordines aſcendere ſine diſpenſatione non poteſt: etiamſi peccare non crediderit.

Idem.

PEr tuas nobis literas intimaſti: quod cum D. lator præſentium vellet in ſubdiaconum ordinari: & certum titulum non haberet: quendam presbyterum exorauit, vt ipſum ad Eccleſiæ ſuæ titulum præſentaret: quod cum ille facere recuſaret: ipſe illi firmiter repromiſit, quod nunquam ſi præſentaret eundem in Eccleſia ſua aliquam peteret portionem: & ſic ad præſentationem eius extitit ordinatus: nec ſe in hoc egiſſe aliquod illicitum intellexit: & infra. Nos inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quod niſi cum eo fuerit miſericorditer diſpenſatum: nec ad ſuperiores aſcendere: nec in ſuſcepto debet ordine miniſtrare.

Caſus. Quidam clericus cum vellet in ſubdiaconum ordinari, & certum titulum non haberet: rogauit quendam preſbyterum, vt ipſum ad titulum ſuæ Eccleſiæ præſentaret.

Sed

Sed cum presbyter hoc facere nollet, promisit eidem quod nunquã portionem aliquam peteret in sua Ecclesia, si præsentaret ipsum, & sic ad eius præsentationem fuit ordinatus: quærebatur quid iuris esset de ipso clerico. Respondet Pontifex quod nisi cum eo misericorditer fuerit dispensatum, nec in eodem ordine debet ministrare: nec ad superiores ordines poterit promoueri.

Notabile primum. Ad ordinem subdiaconatus non debet aliquis promoueri sine titulo. Nec tamen titulus solus sufficit, sed requiritur, vt is tantos fructus annexos habeat, qui sufficiant ad congruam necessariamque clerici sustentationem.

Secundum. Per hoc quod aliquis cum titulo clericum præsentat ad sacros ordines, tenetur eidem ad sustentationem. Vnde quando inter eos conuentio intercedit, quod habito titulo non petet aliquid pro sustentatione, simoniæ labes incurritur, quia est pactum de remittendo temporali ad consequendum temporale.

Tertium. Circa illa verba: nec se in hoc aliquid illicitum egisse intellexit: notant communiter Doctores, quod ignorantia iuris non excusat à delicto, cum peritiores potuerit consulere. 37.d.cap.fin. Non omnis qui ignorat, immunis est à pœna. Ille enim ignorans potest excusari à pœna: qui quod disceret non inuenit. Illis autem hoc ignosci non poterit, qui ha-

qui habentes à quo discerent: operam non dederunt. & l. regula. §. Sed iuris. ff. de iur. & fact. ignorant. leuius tamen peccat sic ignorans, quam si ex proposito, aut scientia peccaret, de pœnit. dist. 2. cap. Sciendum. atque etiam sic, cum pœna reguletur secundum culpam mitius punitur.

Quartum. Cum Antonio de Butrio in notab. 5. aduertendum, quod simonia commissa circa aliquod annexum ordini, in ipsa ordinis promotione non solum operatur quoad connexum, sed etiam quantum ad vitium ordinis quoad executionem eiusdem: cum hic nec in ordine sic recepto possit ministrare.

Quintum. Cum sic promoto non potest nisi per Pontificem dispensari, vt post Innocentium Hostiensis, Anton. Ioannes ab Anania, qui dicit Innocent. DD. communiter sequi, & alij sentiunt, quicquid in contrarium dicat Panormit.

Sextum. Circa Gloss. fin. super verb. ministrare, obijciunt Hostiens. Cardin. Abbas & alij contra Gloss. & text. Quod in hoc casu nulla sit simonia: cum nec interueniat munus ab obsequio, quandoquidem nullum obsequium præstitum extitit, nec munus à lingua, id est, fauor humanus, seu sordidæ preces, imò humiles adhibuit, nec munus à manu interuenit, quia nihil temporale tradidit. Respondent quod licet de præsenti non esset aliqua obligatio, tamen post ordinationem obliga-

tur præsentator ad dandum isti portionem pro sustentatione, quæ portio est quid temporale: remisit ergo ex pacto istam obligationem, vt consequeretur ius spirituale, & remittere in istis idem est quod dare. cap. Veniens 1. de testib. lib. 6.

QVÆSTIO VNICA.

An clericus diues habens patrimonium sufficiens ad congruam vitæ sustentationem licitè possit recipere beneficium Ecclesiasticum, & percipere fructus ratione Ecclesiastici tituli, ac de eis viuere reseruato patrimonio?

HAnc quæstionem mouent hoc loco Felinus & Ioannes ab Anania. Panormit. in disputatione sua quarta, incipien. Titius clericus. In quarto & vltimo dubio. Cardin. Alexandr. & Turrecrem. cum alijs in cap. Clericos. 1. quæst. 2. Gabriel super canonem missæ. lect. 28. Cardin. Antonius. Ioan. Imolens. Abbas & alij communiter in cap. Episcopus. de præbend. & dignit. & itidem Canonistæ in cap. Postulasti. de rescriptis. Andreas Barbatia de præstantia Cardinalium. 6. q. basilica primæ part. in 6. vol. oceani iuris. & alij alibi.

Difficultatem in hac q. pariunt canones, qui

qui omnino videntur confirmare, quod clericus habens sufficiens patrimonium ad viuendum non possit viuere ex beneficio & Ecclesiasticis bonis saluo patrimonio. Atque in primis est auctoritas Hieronymi ad Damasum Papā, relata in d. cap. Clericos. vbi sic legitur: Clericos autem illos conuenit Ecclesiæ stipendijs sustentari, quibus parentum & propinquorum nulla suffragantur bona. Qui autem bonis parentum & opibus suis sustentari possunt: si quod est pauperum accipiunt, sacrilegium profectò committunt: & per abusionē talium, iudicium sibi manducant & bibunt. & ibid. c. Pastor. ex Prospero de contemplatiua vita, c. 10. Pastor Ecclesię his quibus sua sufficiunt, nō debet aliquid erogare: quandoquidē nihil aliud sit habentibus dare quā perdere: nec illi qui sua possidētes dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, vnde pauper victurus erat accipiunt. & 12. q. 1. c. Illi autem. ex eodem Prospero. Illi autem qui tam infirmi sunt vt possessionibus suis renunciare non possunt: si ea quæ accepturi erant dispensatori relinquunt, nil habentibus conferenda: sine peccato possident sua: quia & ipsi quodammodo sua relinquunt, quando proprijs contenti rebus nihil eorum quæ labori vel ordini suo deberi arbitrantur accipiunt. Similia his habentur in 1. q. 2. cap. Si quis. & cap. Sacerdos, & sæpius ibi & alibi: Secundo eidem proposito inseruire videntur canones decer-

nentes, quod Episcopus non cogatur prouidere clericis habentibus proprium patrimonium, vnde vitæ necessaria percipere possunt cap. Tuis. cap. Episcopus. de præbendis. & cap. Postulasti. de rescript. Ergo clericus quando habet sufficiens patrimonium eo debet esse contentus, nec ab Ecclesia stipendium exigere. Tertiò, deputata ad certum vsum pium largitione fidelium, sine auctoritate Sedis Apostolicę non sunt in alium vsum conuertenda, Clement. Qui contingit. de religios. domib. & argum. l. legatum. ff. de vsufr. legat. Sed bona Ecclesiæ sunt deputata ad vsum pauperum & egentium, cap. Videntes. 12. quæst. 1. & cap. Quoniam quicquid habet Ecclesia pauperũ est. 16. quæst. 1. & alibi. Sed habentes sufficiens ad viuendum patrimonium, non indigent, nec pauperes sunt. His accedit Prosperi auctoritas in d. cap. Sacerdos. 1. quæst. 2. qui sentit quod illud Apostoli 1. Corinth. cap. 9. Qui in sacrario operantur: quæ de sacrario sunt edant: & qui altario deseruiunt, de altario participent, intelligatur de talibus pauperibus qui nihil habent, aut possident. Plura argumenta accumulat pro hac parte Andr. Barbat. loc. cit. Turrecrem. in d. cap. Clericos. & Panormit. in d. disput. 4. cap. Grauis & satis periculosa, vt ex canonibus colligitur hæc controuersia videtur: cum in vtramque partem sint grauia argumenta, nec etiam per omnia DD. conueniant, & res tangat anima-

rum pe-

rum periculum. Decius & Andreas Barbat. in cap. Postulasti. de rescriptis, hic.num.41. & ille num.8. Hi tamen DD. alibi videntur communi opinioni, de qua postea, consentire. Decius in cap. Episcopus. de præbend. & Barbat. de præstantia Cardinalium d. quæst.6. Adrianus in 4. de restitut. fol. 59. in impressione Parisiensi Badij de anno Domini 1516. §. Quia supra determinatũ, vbi ex professo quærit & tractat. An is qui patrimonio, seu secularibus bonis abundat, licitè possit vel vnum beneficium, aut præbendam suscipere, respondet resolutiuè, quod habenti sufficiens patrimonium, si fructus vel prouentus patrimonij seruat operi pio: licet de bonis Ecclesiæ viuere: alias non: sed quicquid prouentuum Ecclesiæ suscipitur, tenetur quasi pauperum & Ecclesiæ procurator in eorum vtilitatem conuertere, aut seruare. Adrian. suam sententiam sic probat: Non licet homini prætextu paupertatis plus deposcere in eleemosynis, quam ad victum tenuem & mediocrem sibi fuerit necessarium: Quando enim plus expetit hypocrisi & simulatione paupertatis eleemosynarios circumuenit & decipit: ac tenetur sic accepta restituere. Et hæc est ratio, vbi pauperes Christi hæredes instituuntur: quare nec executoribus: nec Episcopo, vel etiam Papæ sine magna & euidenti causa; licet ex illis aliquos prius pauperes ditare alijs pauperibus præteritis. Petest tamen is cuius necessitates

ſufficienter releuatæ ſunt, alterius nomine eleemoſynam petere: etſi prius accepta alterius vſui deputauerit pro ſe petere & ſeruare. Ergo nō licet ſufficienter ditato tēporalibus, viuere de bonis Eccleſiæ: niſi prouentus patrimonij pio vſui, puta neceſſitatibus propinquorum, pauperum, aut Eccleſiarum deſtinauerit, conſequentia tenet: quia par ratio videtur hinc inde, cum de bonis Eccleſiæ ſolum liceat neceſſitates, alimenta, & quibus tegamur accipere, ſicuti pauperi de eleemoſynis, quantum eſt neceſſarium ſuis neceſſitatibus & penuriæ releuandæ, & ad confirmandum alia adducit. Item decimæ tributa ſunt animarum egentium: & quanti pauperes in loco quem inhabitat, fame moriuntur, decimas non ſoluens: tantorum homicidiorum reus ante æterni iudicis tribunal apparebit: quia rem à Deo pauperibus delegatam ſuis vſibus reſeruauit 16.q. 1.c.Decimæ. Ergo non licet Eccleſiaſtico præter victus neceſſitatem ex decimis ſumere. Et cum eadem ratio ſit in omnibus Eccleſiæ bonis, neceſſe eſt vti diues ex patrimonio illius prouentus, ſaltem animi deſtinatione piè eroget: aut Eccleſiaſticorum bonorum emolumenta à ſuis vſibus in pauperum vel Eccleſiæ neceſſitates conuertat. Sic Adrian. In contrarium eſt conſuetudo generalis in Eccleſia tam diuites quam pauperes clerici accipiunt beneficia & ſtipendia Eccleſiaſtica, reſeruato patrimonio pro hæredibus, & conſanguineis, aut

diſpoſi-

dispositione propria, & interim viuunt de bonis Ecclesiæ, nec est qui eos propterea condemnet. Nunc ante resolutionem pro meliori titulo quæstionis obseruandum, clericum posse habere tria bonorum genera: patrimonialia, quæ hæreditaria successione ad eum peruenerunt, aut propria industria, aut labore exercendo aliquod honestum officium in curia acquisiuit: aut donatione, testamenti dispositione, alioúe contractu iusto ad eum deducta sunt. argum. cap. Episcopus. 12. q. 1. & cap. Quia nos. de testament. cap. Cum dilectus. de iure patronat. & cap. Manifesta. & cap. Sint manifestè 12. quæst. 1. Alia sunt Ecclesiastica, quæ percipiunt ex suis beneficijs Ecclesiasticis, vt sunt annui reditus & decimæ. Alia vocantur quasi patrimonialia, qualia sunt ea, quæ lucrantur agendo capellanos, vicarios temporarios, aut prædicatores, aut exercendo alios spirituales & actus Ecclesiasticos. Host. Innocent. & alij quidam in d. c. Quia nos. Abbas in cap. Cum in officijs. de testam. Nauarr. in tractatu de reditib. beneficiorum. num. 5. & alij alibi. Secundo loco notandum, quod vt Nauarr. docet in apologia libri de reditib. benefic. quæst. 1. monitione 22. bona patrimonialia clericorum, æquè libera esse illis, ac sua laicis, & sic de illis ita disponere possunt in morte & vita, prout laici de suis. cap. Episcopi. 12. quæst. 1. & cap. Fixum. eadem quæst. 5. & dicto cap. Quia nos. Tertio notandum, etsi

Innocentio in d. cap. Quia nos. & cap. Quoniam. Ne prælati vices suas videatur. quod clerici non possint testari de bonis quasi patrimonialibus, & sic quod sortiantur ordinem Ecclesiasticorum, & exequentur reditibus Ecclesiasticis, tamen aliter dicendum cum communi sententia, quod quasi patrimonialia æquentur patrimonialibus, & tam libera penes clericos sit disponendi in morte & vita potestas, sicuti in patrimonialibus, ex mente Cyni in Auctent. licentiam. C. de Episcop. & cleric, Panormit. in cap. Cum esses. num. 26. & cap. Cum in officijs, num. 8. de testam. Hostiens. Anthonij à Butrio. Ancharan. Imolen. in cap. Quia nos. eod. titu. Cardin. Alexand. & Turrecrem. in cap. Nulli dubium. 12. quæst. 5. Boërij in decis. 20. Nicol. de Vbaldis in tract. successionum ab intestato. §. finita tandem successione regularium. num. 22. Nauarri in d. monit. 22. num. 3. & de reditib. benefic. q. 1. dicto 19. Couar. in cap. 1. num. 13. de testamen. & aliorum alibi quorum sententia communis sine dubio est. Ratio, quia huiusmodi bona quæruntur eis vt merces & recompensatio laborum, & non de bonis beneficiorum suorum, quæ conferuntur cum onere expresso, vel tacito distribuendi superflua pauperibus, & non conseruandi pro amicis & consanguineis, alijsque vsibus secularibus.

Quartò, Ecclesiasticis & beneficiorum bonis annumerantur, quæ beneficiarius ex reditibus

tibus beneficiorum comparauit,siue sint mobilia siue immobilia, probant cap. Inquirendum.de peculio cleric.& DD.ibid.cap.1.de testament.Panormitan. Anton. ibid. & in idem cap.latè Couarr.num.7. text.etiam in auctën. Licentiam. C. de Episc. & cleric. Bald. in l. Si quis presbyter.C.cod. tit.clarius autem omnibus probant extrauagantes Pontificum. Iulij III. de anno & dato Romæ 1549. Pauli IV. de anno 1556. Pij IV. de anno 1560. & Pij V. de anno 1567. 3. Calend. Septemb. Pontificatus sui anno primo. In his omnibus extrauagant. quas etiam pro parte Nauarr. in comment. de spolijs cleric. super cap. Non liceat Papæ. 12.quæst. 2. inserit, decernitur omnia mobilia & immobilia quæsita à beneficiarijs de reditibus suorum beneficiorum dici & esse spolia Ecclesiasticorum spectantia ad sedem Apostolicam,& sic ad nostrum propositum allegat Nauarr. in apologia. lib. de reditib. benefic. quæst.1.monit.37.Facit etiam regula illa iuris: Subrogatū sapit naturam eius cui subrogatur. l.Si cum.§.Qui iniuriarum. ff. Si quis caution. Gloss.ibid.in verb.Danda.l.Duobus. §.1.ff.de iureiur. l.Quod debitori.ff.de donation.causa mortis.& in cap.Ecclesia 1.vt lite pendent. nihil innouet. & alia similia iura,quæ ostendunt frequenter rem succedere loco pretij. Hinc elicitur prælatum , aut alium clericum non ampliorem potestatem quantum ad dispositionem, donationem, aut translationem in

alium habere in bona empta ex reditibus beneficiorum Ecclesiæ, quam in Ecclesiastica, & beneficijs suis annexa. Quando autem dubium est, an aliqua bona sint acquisita ex bonis patrimonij, aut quasi, an ex bonis Ecclesiæ, quomodo præsumptio sit facienda post plures allegatos, tractant Couarr. in d. cap. 1. de testament. & Menochius de arbitrarijs iudic. quæstion. lib. 2. casu 195. incipien. Contingit non semel clericos. Quando autem constat Prælatum, aut clericum aliqua emisse ex patrimonialibus, aut quasi, tunc vt propria spectant ad clericum, & liberam eiusdem dispositionem, & ab intestato succedunt eius hæredes. Quod nequaquam verum est, quando manifestum est, empta & comparata esse ex bonis beneficiorum & Ecclesiasticis, vtpote clericus iuuenis & pauper assumpsit statum Ecclesiasticum, beneficia corrasit, nec aliud officium exercuit, nec propria industria acquisiuit, factus diues ex bonis Ecclesiæ, agros, vineas, villasque emit, hæc omnia bona sic empta Ecclesiastica sine dubio sunt, nec aliter de eis beneficiarius, quam de Ecclesiasticis potest disponere. Sicut enim empta ex patrimonialibus, fiunt patrimonialia, & propria clerico. Ita comparata ex reditibus Ecclesiasticis, fiunt Ecclesiastica. Nunc pro resolutione sit

Prima Conclusio. Clericus habens bona patrimonialia sufficientia, ad ritè decenterque

terque viuendum in ſtatu Eccleſiaſtico, rem laude dignam, conſcientiæ ſecuritati commodam, & multum meritoriam præſtat, ſi contentus viuat ex patrimonialibus, relinquendo beneficia alijs pauperibus clericis. Hæc concluſio etſi expreſsè à nemine ponatur, tamen neceſſariò ab omnibus amplectenda eſt, & nunc latius demonſtratur. Primò, hæc concluſio dictis ſanctorũ & ſacris canonibus per omnia conformis eſt. Atque in primis faciunt canones Hieronymi & Proſperi allegati in principio. Deinde quando dicunt bona Eccleſiæ deputata eſſe ad vſum pauperum & egentium, cap. Videntes. 12. quæſt. 1. & 16. quæſt. 1. cap. Decimæ tributa ſunt egentium animarum, ex Auguſtino. Sic etiam bona Eccleſiæ & clericorum ſunt, & dicuntur pauperum in ead. cauſ. & q. cap. Quoniam quicquid habent clerici pauperum eſt ex D. Hieronymo ad Damaſum, & infra ibid. in fine. Qui autem, ait, bonis parentum & opibus ſuſtentari poſſunt: ſi quod pauperum eſt, accipiunt, ſacrilegium profectò incurrunt & committunt. 12. quæſt. 1. cap. fin. & 23. quæſt. 7. cap. Quod autem. ex Auguſtino: ibi. Si autem priuatim quæ nobis ſufficiant, poſſidemus: non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis vſurpatione damnabili vendicamus. Qui autem de ſuo habet vnde honeſtè ſuſtentetur, non indiget,

nec

nec pauper eſt. His accedit,quod Gloſſ.in d.c. Clericos.& alij ibidem & alibi ſentiunt quæ in illo cap. ex Hieronymo adferuntur conſilij eſſe, & non præcepti. Si conſilij eſt viuere de proprijs, quando habemus, & non accipere ab Eccleſia. Ergo bonum & laude dignum eſt viuere ex patrimonio, quandoquidem conſilium eſt de meliori bono: & ſancti patres ſine dubio illud tanquam excellentius bonum ab Eccleſiaſticis viris fieri deſiderarunt. Quis enim dubitat,eſſe honorificum,& meritorium Deo ſeruire, eumque honorare propria ſubſtantia, & non pauperum patrimonio. Gratius acceptiuſque Regi eſt, ſi quis ei militet proprio ſtipendio, quam ſi communem legem ſequatur,expetendo à Rege militię mercedem,ideoque maiori laude & honore etiam meritò afficitur. Quod enim quis ſuis ſumptibus alicui Regi, aut duci inſeruiat, rarum eſt argum. illius Apoſtoli 1. Cor. 9. Quis militat ſuis ſtipendijs vnquam? ac ſi diceret hoc rariſſimum eſſe: & tamen poſtea oſtendit ſe poteſtatem habere metendi carnalia, quippe qui ſeminet ſpiritualia, non tamen ſe vſum hac poteſtate. Et ibidem. Si nos vobis ſpiritualia ſeminauimus: magnum eſt ſi nos carnalia veſtra metamus? Magnum ergo à contrario, Eccleſiæ fideliter inſeruire, & ab ea temporalia non percipere, ſed proprijs ſumptibus viuere, & ſuis ſtipendijs militare: Quod certè contingit, quando quis clericali militiæ ſe
aſcribi

aſcribi curat, & proprio patrimonio viuit, & Deo Eccleſiæque fideliſſimum exhibet obſequiũ, relictis bonis & beneficijs Eccleſijs pro eis, qui ad viuendum indigent. Quod etiã ſecurius ſit, proprijs opibus clericũ agere, in primis oſtendit illud Proſperi in c. Si quis. 1. q. 2. Si quis propter hoc ſua relinquere non vult, vt habeat vnde viuat, vt quid accipit vnde rationem reddat? vt quid de peccatis alienis ſua multiplicat. His accedit quod maximum periculum eſt incidendi in peccatum mortale, quando aliquis amplos Eccleſiaſticos colligit reditus, magna enim opus eſt vigilantia & cura, ne aut expendantur in vanos & profanos vſus, aut indebitè prodigantur, aut in fine vitæ relinquantur eis, quibus non debet cum interitu proprio & alieno. Si enim reditus Eccleſiaſtici ſuperfluè in ſeculares vſus expendantur ex communi DD. ſententia peccatum mortale committitur, vt multis allegationibus Nauarr. in tract. de reditib. beneficiorum oſtendit, & nos eo breuius probamus & dilatamus ex propoſito, adducendo multas auctoritates in Enchiridio Theologiæ paſtoralis. 4. part. cap. 13. concluſ. 9. 10. 11. & 12. Quibus addimus, quod etiam periculoſa quæſtio eſt, an ſic profanè & ſuperfluè expendentes etiam teneantur ad reſtitutionem eius quod tam malè impenderunt, vt loco cit. concluſ. 10. & 11. ad ſatietatem multorum magnorumque DD. teſtimonijs conuincimus. Ab his periculis

culis anxietatibusque se liberant, qui ex proprio patrimonio viuunt, possunt dare, & expendere pro suo arbitrio, & si etiam prodigè in notabili quantitate exponant, non plus quam venialiter peccant, vt Nauarr. ex mente S. Thom. tradit in d. apologia. quæst. 2. monit. 19. num. 2. nec ad vllam tenentur restitutionem. Ex quibus omnibus apparet quod multo facilius securiusque sit diuitiarum secularium rectam rationem reddere, quam Ecclesiasticarum, vt idem Nauarrus dicit in dicta Apologia, monit. 76. num. 1. Infertur itidem cum eodem auctore ex dictis rectè decipi vulgus dum iudicat grande bonum esse alicui amplos reditus Ecclesiasticos habere. Melius enim est tantum possidere ex Ecclesiasticis, quantum sufficiat ad moderatum, modestumque victum & vestitum, & sic contentum viuere cum maiori conscientiæ securitate. Si enim diues in seculo, cum tanta difficultate saluatur, teste eo qui mentiri non potest, Matth. 19. & Marc. 10. vt facilius sit camelum pertransire foramen acus, quam diuitem intrare regnum cœlorum: Quid censendum erit de clerico, qui in sortem Domini vocatus, & cuius status maiorem perfectionem, & rerum humanarum contemptum exigit, si beneficia beneficijs, & diuitias diuitijs accumulet. Tunc non tam Deo, quàm mammonæ seruiet, nec portionem cum Deo in cœlis, sed cum mammo-

mammona in inferno habebit. Stultus enim clericus sæpe multa congregat, & nescit cui relinquat. Accidit non rarò quibusdam, quod Ludolphus Carthusianus in vita Christi, parte prima, capite 68. narrat, sub mortem quendam conquestum esse: Medici abstulerunt mihi corpus, & animam amici: Quam profectò auferunt quando importunè instant, vt bona pauperum, & patrimonium Christi Ecclesiæ, & egenis eius membris debitum, carni & sanguini citra necessitatem, aut in vita donemus, aut in morte relinquamus. Si tamen consanguinei indigeant, pauperesque sint, tanquam alijs pauperibus aliquid dari potest, modo absit scandalum, & non ditentur bonis Ecclesiæ, sed tantum eorum paupertas subleuetur. Sic ergo constat nunc quod sanum salutiferumque consilium sit, pro clericis, vt quando à Deo donati sunt paternis, maternisque bonis ad honestam sustentationem, aut aliunde ex proprio labore ac industria habent vnde decenter pro sua vocatione viuant, pauperibus relinquant bona Ecclesiæ, & inseruiant Deo eiusque Ecclesiæ proprio stipendio. Scribit Andr. Barbat. in dicto cap. Postulasti. numero 27. ex Ioanne de Lignano in cap. Episcopus. vel aliàs cap. Tuis. de præbendis, quod cum ipse Ioannes fuisset requisitus ab Vrbano Quinto, vt eum promo-

promoueret ad Cardinalatum, recusauit & Pontifici responsum dederit, quod nollet bibere sanguinem martyrum, sed sudorem manuum suarum, & quia talia exemplá rara, ideoq́ue præclara, libet ad ædificationem nostri temporis vnum & alterum proponere. Atque in primis se offert Reuerendus, nec non pietate eruditioneq́ue insignis Iodocus Lorichius sacræ Theologiæ Doctor, & ordinarius Professor in Vniuersitate Friburgensi, qui cum ob merita vitæ, conuersationis, ac doctrinæ dignissimus sit, ad beneficia & dignitates Ecclesiasticas, nullum tamen beneficium, quamuis sine dubio multa oblata sint, accipere voluit, sed semper viuere & Deo sacrificare tam interiori quam exteriori sacrificio maluit, proprio labore & stipendio cathedratico contentus, quã ex patrimonio Christi & pauperum gazophilatio aliquid sumere. Huic accedit etiam Reuerendus ac generoso nobiliq́; sanguine prognatus Dominus Ioannes à Brandenburg, qui cum antea miles, ac ad militiæ præfecturam ob strenuam in bello operam, nec non animi corporisq́ue fortitudinem euectus fuisset, relicto cingulo militiæ secularis Christo militare proposuit, militiæ clericali inscribi desiderauit, & sic Romam perrexit ad obtinendam à summa sede dispensationem in irregularitatibus: quæ in militia etiam iustissima ab optimæ conscientiæ militibus frequenter solent incurri. Obtenta dispen-

diſpenſatione omnes etiam ſacros ordines pia intentione ſuſcepit, in quibus nunc magna cum laude,& ingenti animi contentione Deo inſeruit,altari adminiſtrat,ac etiam iuge ſacrificium pro fidelibus viuis ac defunctis Luzenburgi in proprijs ædibus, de proprio patrimonio viuens,ac pauperibus liberaliter etiam ſuis manibus de eodem diſtribuens offert, ac Eccleſiam de propria ſubſtantia honorat in exemplum multorum: quod vtinam multi nobiles, & diuitijs abundantes imitarentur.

Secunda Concluſio. Qui diuites ſunt, atque ex patrimonio ſufficientem vitæ & ſtatus ſuſtentationem habent, ſi cauſa cupiditatis ſcilicet augendi diuitias, & ditandi ſanguine iunctos: aut etiam voluptatis ergò vt otiosè, & luxuriosè vitam ſine cura tranſigant, beneficia & Eccleſiaſtica ſtipendia accipiant, mortaliter peccant. Hanc tradũt communiter DD. Card. Alex. & Turrecr.in d.c. Clericos. Hoſt. in c.Poſtulaſti. de reſcript.& poſt eum Cardin. Abbas,Antonius,Ancharan. Felin.& alij ibidem communiter. & maiori ex parte etiam in d.cap. Epiſcopus. de præbend. Angel.in verb. Clericus 3.§.2.Sylueſt.in eod.verb.4.quæſt.16. Alexand. Alenſ.in 3. part. quæſt. 51. memb. 6. art.3. & alij alibi. Ratio ſumitur ex intentione deprauata. Appetunt & acquirunt tales beneficia & ſtipendia Eccleſiaſtica propter fines illicitos. Mortaliter enim agunt qui bona Eccleſiæ patrimonium Chriſti,& pauperum ali-

moniam parentibus donant, nisi tanquam alij pauperes indigeant, aut otiosè, luxurioseque prodigunt. Ministris Ecclesiæ, tantũ debetur de bonis & beneficijs Ecclesiæ, quantũ necessarium ad honestã eorum sustentationẽ, quod reliquum est, pauperũ necessitatibus debetur. Hinc Hieron. c.1. §.ordinandus.42. d. Aliena capere cõuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur. & idem 44.d.in princ. Tibi, ô sacerdos, viuere de altari permittitur, non luxuriari. D.Augustin.serm.37.ad fratres in eremo. Memento quod pauperẽ vitam sacerdos gerere debet, & ideò si superbam habet, si magno gaudet beneficio, præter victũ & vestitũ, quod superest, pauperibus dare non differat, quia omnia pauperũ sunt. D.Bern. in ep.2. ad Fulconem canonicum. Deniq; quicquid prę-ter necessariũ victum ac simplicem vestitum de altari retines, tuũ non est, rapina est, sacrilegium est. Pulchra ad propositum est responsio Alens.in d.art.3.dicendũ est, inquit, quod clericus habens sufficiens stipendiũ, vel reditum, vnde possit aliter quam de decimis sustentari sufficienter, & secundum statũ personæ, potest recipere decimas, vt procurator in necessitates pauperũ, vel vtilitates Ecclesiæ expendendas. Non autem potest recipere in vsus proprios conuertendas, vel in malos vsus distrahendas: imò si in proprios conuertant, committũt sacrilegium: si in malos vsus expendunt, incurrunt iudicium. De illis enim intelligitur quod

dicit

dicit Augustin. ad Bonifacium. Si priuatim quæ nobis sufficiant possidemus: non illa nostra sunt, sed pauperum quorum procurationem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis vsurpatione damnabilẽ vendicamus. Hæc ex Alexand. Quod etiam non liceat sanguine iunctos diuites reddere ex bonis Ecclesiasticis, aut in ipsos eadem bona transferre satis indicat canon 37. Apostolorum, qui sic habet: Omnium rerum Ecclesiasticarũ curam Episcopus gerito, & eas dispensato, quasi inspectante Deo. Non licitum autẽ ei esto quippiam ex eis sibi tanquam proprium assumere, aut cognatis suis elargiri, quæ Deo dedicata sunt. Quod si pauperes illi sint, vt pauperibus subministrato, non tamen horum prætextu res Ecclesiæ venundato. Eius canonis etiam fit mentio in cap. Quisquis. 12. quæst. 2. Ex Eusebio Cæsariensi, & Concilium Tridentinum sess. 25. cap. 1. de reformatione: Omninò, ait, verò eis interdicit, ne ex reditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresúe suos augere studeant: cùm & Apostolorum canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent, sed si pauperes sint, ijs vt pauperibus distribuant: Eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa, &c. Deinde subiungit: ea quæ de Episcopis dicta intelligi de quibuscunque beneficia Ecclesiastica tam secularia quam regularia obtinentibus pro gradus sui conditione. Et D. Ambros.

lib.1.Officior. cap. 3. aptè loquitur his verbis. Neque enim propterea te Deo dicaſti, vt illos diuites facias, ſed vt tibi vitam perpetuam fructum boni operis acquiras, & pretio miſerationis, peccata tua redimas. Putant ſe parum poſcere: primum quærunt tuum, contra accuſant, quod eos diuites non feceris: cum te velint illi parentes æternæ vitæ fraudare mercede. Ex his ſimilibuſque quæ adferri poſſent ſatis colligitur, eos Eccleſiaſticos non in ſecuro ſtatu verſari, qui beneficia & reditus ex eis in abundantia colligunt & coaceruant ad exaltandum ſuos conſanguineos, cognatos, & nepotes ſuper ſolidum gradum, aut eiſdem in morte relinquunt ingentem diuitiarum theſaurum, quem ex reditibus beneficiorum patrimonio Chriſti, martyrum ſanguine, & pauperum pane conflarunt. Si ſecurè de vita exeant, ipſi viderint. Longè aliæ ſunt viæ Dei, à filijs hominum. Qui enim illos Eccleſiaſticos beatos prædicant, vt in hoc cæco ſeculo non rarò fieri ſolet, qui amplas ædes, dominia, comitatus, agros, montes colleſque pro parentela & ſanguine comparant ex reditibus Eccleſiæ, & pijs maiorum noſtrorum eleemoſynis, decipiuntur, cæci ſunt, & duces cæcorũ. Non enim noſtra ſunt, quæ de Eccleſiaſticis ſuperſunt vltra neceſſariam decentemque ſuſtentationem, ſed membrorum Chriſti, & Eccleſiæ. Si conſanguineis ex illis villas, agros, arces, & dominia congregas, rapis pauperum bona, & diui-

& diuitibus donas, dominijs pauperum nepotes & cognatos exaltas, & extollis, ac vt lautius ac superbius de eleemosynis viuendo aliena consumant, quæ nunquam restituere cogitant. Satis enim superque supra probatum est ex communi & verissima DD. sententia, ea etiam bona esse Ecclesiastica, quæ ex reditibus Ecclesiæ acquiruntur. Quod si nasutus obijciat illam iuris ciuilis regulam: emptum ex pecunia aliena ementi acquiri, non ei cuius est pecunia, l. si ex ea. C. de rei vendicat. libenter respondemus, speciale esse in Ecclesiæ bonis, vt empta ex eis, non ementis, sed Ecclesiæ dominio adijciantur, & acquirantur. Gloss. in c. 1. super verb. suo 12. q. 3. Card. & Andreas Barbat. & alij per Gloss. sing. in c. Inquirendum. de peculio clericor. Bald. in l. Si quis presbyter. C. de Episc. & cleric. Aret. in l. Cum hæredes. in princ. ff. de acquir. poss. & post alios plures Didac. Couar. in cap. 1. num. 7. de testament.

Tertia Conclusio. Clericus habens patrimonium potest illud conseruare pro consanguineis, cognatis, aut alio honesto vsu, & ex beneficio eiusque reditibus pro statu suo viuere. Hæc est communis opinio, auctorib. Decio in d. cap. Episcopus. de præbend. Felin. & Barbat. in d. cap. Postulasti. Syluest. in verb. Clericus 4. quæst. 16. Couarr. in d. cap. 1. num. 2. & eam tenent omnes DD. in princip. quæst. allegati. Syluest. in d. quæst. 16. Couarr. loc. cit. Caietan. 2. 2. quæst. 185. art. 7. ad 3. Dominic.

Sotus de iust. & iure. lib. 10. q. 4. art. 3. prope finem. Nauarr. in apologia lib. de reditib. benefic. q. 1. monit. 30. & alibi & ante hos omnes Alexand. Alens. in 3. part. q. 51. memb. 6. art. 3. nec est nunc qui dissentiat. Potest enim Ecclesiasticus de suo patrimonio disponere pro sua voluntate, & viuere de Ecclesiæ bonis, quando ei inseruit. Hæc conclusio his probatur argumentis. Primo, ex scriptura 1. Corint. 9. Quis militat suis stipendijs vnquam? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? & infra: Nescitis quoniam qui in sacrario operantur quæ de sacrario sunt edunt? Et qui altario deseruiunt, cum altario participant: ita & Dominus ordinauit his, qui Euangelium annunciant, de Euangelio viuere. Secundo, ex canonibus 1. quæst. 1. cap. Clerici omnes qui Ecclesiæ fideliter vigilanterque deseruiunt, stipendia sanctis laboribus debita, secundum seruitij sui meritum per ordinationem canonum à sacerdotibus consequantur. Tertio, qui ad onus recipitur, non debet repelli à mercede. cap. Cum secundum. de præbend. nec ligandum est os boui trituranti. 1. Corinth. 9. cap. Extirpandæ. de præbend. & cap. fin. de magistris. Et qui Ecclesiæ inseruit, dignum est vt Ecclesiastica remuneratione gaudeat 12. quæstione 2. cap. Charitatem ex Beato Gregorio. & ibidem cap. Ecclesiasticis vtilitatibus. ex eodem. Quarto, Clericus habens patrimonium potest il-

test illud relinquere parentibus, vel erogare pauperibus; vel donare Ecclesiæ in initio quando militiæ Ecclesiasticæ inscribitur, & de bonis Ecclesiæ viuere 1. quæstione 2. cap. Sacerdos. Ergo potest etiam patrimonium conseruare interim viuendo de bonis Ecclesiæ, donec tempore necessitatis, vel consanguineis donet, vel pauperibus distribuat: Hinc Alexander Tertius Vigilensi Episcopo scribit. cap. Quia nos. de testament. quod clerici licitè de his quæ paternæ successionis, vel cognationis intuitu: aut de artificio sunt adepti: seu dono consanguineorum, aut amicorum non habito respectu ad Ecclesiam, peruenerunt ad ipsos, liberè possunt disponere; Minimè verò de his quæ consideratione Ecclesiæ: & ibidem cap. Relatum 2. idem Alexander occasione dubij orti ex Concilio Lateranensi, declarat id intelligi tam de mobilibus quam immobilibus. & cap. 1. 12. quæst. 3. ex Concilio Carthaginensi tertio. Placuit, inquit, vt Episcopi, presbyteri, diaconi, vel quicunque clerici qui nihil habentes, ordinantur: & tempore Episcopatus, vel clericatus sui agros, & quæcunque prædia nomine suo comparant, tanquam rerum dominicarum inuasionis crimine teneantur: nisi admoniti Ecclesiæ eadem contulerint. Si autem ipsis propriè aliquid liberalitate alicuius: vel successione cognationis

euenerit, faciant inde quod eorum proposito congruerit.& cap.seq. Ex his canonibus & similibus clarum redditur, quod clericus de beneficio potest viuere, & propria relinquere amicis, consanguineis, vel alijs prout voluerint: modo non exorbitent à proposito clericali, vt Card. Alex. Turrecr. Archid.Domin. & alij declarant in d.c.Placuit.Non licet enim clericis bona propria etiam & patrimonialia, vel quasi, relinquere hæreticis, schismaticis, concubinis,aut alijs inhonestis personis, prout rectè ibidem DD.colligunt: cum id longè alienum esse debeat à proposito & pietate clerici. Quinto, ex canone 40.vel secundam aliam dispositionem 39. Apostolorum manifestum est, quod Episcopus res proprias potest conseruare cum bonis Ecclesiæ,modò fiat inuentarium rerum propriarum, & acquisitarum, ne fraus fiat Ecclesiæ, vt ita notum maneat, quæ bona sint propria, & quæ Ecclesiæ. Sint autem,ait canon, manifestæ res Episcopi (Si tamen habet proprias) & manifestæ Dominicæ,vt potestatem habeat de proprijs moriens Episcopus, sicut voluerit, & quibus voluerit derelinquere,&c. & inseritur hic canon 12. quæst.1. cap. Sint manifestæ. Idem colligitur ibid. ex cap.Manifesta. & cap. Fixum. ead. c. quæst.5. Potest ergo non solum Episcopus res patrimoniales, vel quasi, parentibus & consanguineis, vel alijs pro suo beneplacito relinquere,sed etiam quilibet alius clericus, &

sic vt

ſic vt eas conſeruet cum bonis Eccleſiaſticis nihil obſtat, modo ſub velamento rerum propriarum reditus Eccleſiæ, & patrimonium Chriſti non deueniant ad conſanguineos, & vſus prophanos. Nunc ad argumenta in oppoſitum. Ad illam auctoritatem in d.cap. Clericos. quæ D. Hieronymo tribuitur, & aliam Proſperi diuerſæ à diuerſis adferuntur reſponſiones, quas Cardin. Alexand. & Turrec. in d.cap. Clericos ponunt. Quidam ſecundum præcitatos DD. excuſantes excuſationes in peccatis, dixerunt & ſcripſerunt, quod illa capitula de conſilio loquuntur, ſed iſta reſponſio nulla eſt: quoniam in ipſis capitulis continetur contrarium. Nam in primo dicit Hieron. quod tales committunt ſacrilegium, & in ſecundo Proſper, quod non ſine grandi peccato tales accipiunt Eccleſiaſtica ſtipendia: Quæ non eſſent vera, ſi capitula tantum loquerentur de conſilio. Secunda eſt aliorum reſponſio, qui dicunt, quod eſt præceptum: ſed intelligitur de his, qui occaſione diuitiarum patrimonialium vagantur, & nec per ſe, nec per alios ſeruiunt Eccleſiæ. Iſti licet bene dicant quod ſit pręceptum, non tamen in hoc rectè reſpondent, quod dicta capitula intelligantur, de vagantibus, nec per ſe, nec per alios ſeruientibus Eccleſiæ. Hoc enim eſt commune omnibus clericis tam pauperibus quam diuitibus, qui vagantur & ſeruire contemnunt Eccleſiæ, vt patet in tit. de cleric. non reſiden-

 tibus.

tibus. Tertia aliorum responsio dicentium, quod loquantur de his qui vsurpant quartam partem decimarum pauperibus assignatam, sed hoc nec bene dicitur, quia ista capitula generalius loquuntur, quã de vsurpatione quartæ partis. Quarto loco alij respondent, quod intelligantur eo casu, quo Ecclesia non omnibus sufficit, tunc quibus propria sufficiunt, nõ debet aliquid ab Ecclesia accipere, sed potius de suo subuenire arg. c.Pasce.76. d.& c.licet.de censib. Quinto respondet Vlricus in sua summa, quod hoc intelligendum est, cum extrema necessitas pauperum hoc requirit, vt etiam süa quisque pro sua facultate communicet. Ad eandem responsionem accedit S. Thom.2.2.q.186. art.7.ad 3.dicens, quod non omnia bona Ecclesiarum sunt pauperibus largiẽda, nisi fortè in articulo necessitatis, in quo etiam pro redemptione captiuorum, & alijs necessitatibus pauperũ, vasa cultui diuino dicata distrahuntur, vt Ambros. dicit. Et in tali necessitate peccaret clericus, si vellet de rebus Ecclesiæ viuere, dummodo haberet patrimonialia bona, de quibus viuere posset, & in ead. part.infra.q.187. art. 4. ad 1. dicendum, quod auctoritates illæ (loquitur de c. Clericos. ex Hieron. & illa auctoritate 1.ad Timoth. 5. vbi verè viduæ & veré pauperes, quæ aliunde non habent, de sumptibus Ecclesiæ sustentandæ sunt, iuxta cap. Viduas honora. 1.q.2.) intelligendæ sint tempore necessitatis, quando scilicet non

cet non poſſet aliter pauperibus ſubueniri: tunc enim tenerentur non ſolum ab eleemoſynis accipiendis deſiſtere, ſed etiam ſua ſi quæ haberent, largiri ad pauperũ ſuſtentationem. Sic S. Thom. Atq; vt hoc circa illum can. Clericos, qui à Gratiano D. Thom. in d. art. 7. in 3. arg. & alijs quibuſdam Hieronymo tribuitur ad Damaſum Papam, cum Nauarro in comment. c. Quicquid. 16. q. 1. vbi etiã §. fin. eadem habentur quæ in c. Clericos, de reditib. benefic. in princ. annotem illa verba in nulla epiſtolarum Hieronymi ad Damaſum inueniri, & illos DD. ſcilicet D. Thom. & alios auctoritate Gratiani in hoc deceptos, aut certò deeſſe in epiſtolis D. Hieronymi, quæ nunc circumferuntur aliquã maximi ponderis epiſtolam. Proſperi dicta referuntur ad ſtatum perfectiſſimum Eccleſiæ, quando adhuc florebat, cunctaq; illis communia erant, nec quiſquã ſuum aliquid dicebat, ſed omnia diſtribuebãtur pro neceſſitate. Ad ſecundũ, Licet Epiſcopus non teneatur prouidere eis qui diuites ſunt, & ſufficiens ad viuendum patrimonium habent, non ſequitur tamen quod talis non poſſit beneficiũ acquirere, & inde viuere ſaluo manente patrimonio. Ad tertium, Non ſolum bona Eccleſiæ ſunt deputata ad vſum pauperum, ſed etiam in ſtipendium laborantium in Eccleſia, vt ex ſuperioribus apertum eſt, maximè ex Apoſtolica doctrina 1. Corinth. 9. & ex d. cap. Clerici omnes qui Eccleſiæ fideliter vigilan-

gilanterque deseruiunt, stipendia sanctis laboribus debita,&c.consequantur. Itaque beneficia non solum sunt pro pauperibus, sed etiam pro diuitibus qui ex ordinatione Ecclesiæ Deo inseruiunt. Si quid tamen his post honestam sustentationem superest, de tali stipendio,id pauperum necessitati deputandum est. Atque ex his soluitur etiam argumentum Adriani,non est eadem ratio eleemosynæ quę pauperi datur, & beneficij Ecclesiastici. Eleemosyna purè suppeditatur ad subleuandam inopiam pauperis. Sed beneficium datur etiam vt sit stipendium & merces eius laboris, qui impenditur à clerico in diuinis. Atq; hinc maximum fortissimumq; argumentum desumitur, quod stipendia siue beneficia Ecclesiastica nō secura consciētia possideantur ab illis, qui nō laborāt in beneficijs pro onere iniuncto. Tritum est enim illud Apostolicum. 2. ad Timoth. 3. Qui non laborat, non manducet, &aliud Euangelicum, quod merces detur laborantibus in vinea Domini,& non stantibus otiosè in foro. Nec etiam est canon,qui dicat, bona patrimonialia esse deputanda alicui operi pio. Imò in contrarium sunt canones, qui clarè ostendunt ea posse relinqui consanguineis,& subiacere dispositioni liberæ ipsius beneficiarij, modo non expendat in vsus illicitos & inhonestos, atque à clericali proposito alienos.

CAPVT

CAPVT XXXVIII.

Simonia est dare pecuniam pro vicariatu, vel pro alia administratione rerum spiritualium seu Ecclesiasticarum habenda: & dantes & recipientes ab illa Ecclesia sunt eÿciendi.

Idem.

CONsulere: & infra. Quicunque vicedominatum, vel aliam Ecclesiasticarum rerum administrationem, per pecuniam obtinere voluerint: tam ementes quam vendentes cum Simone percelluntur: & ab Ecclesia, in cuius contumeliam dare pecuniam, & accipere voluerunt, iustè excluduntur.

Casus facilè colligi potest ex summario & litera.

Nota cum Gloss. in verb. Administrationem, nomine administrationis in hoc cap. comprehenditur præpositura, œconomi officium, vicedominatus, aduocatia, castaldionatus, & munus iudicandi, aut quælibet alia administratio Ecclesiastica.

Secundò. Contumelia ac iniuria fit illi Ecclesiæ quæ per pecuniam acquiritur, aut cuius officia & administrationes venales sunt.

QVÆSTIO I.

An sit simonia pecunia acquirere administrationem rerum Ecclesiasticarum, aut officia Ecclesiæ?

PRima Conclusio. Prælatus non potest sine simoniæ peccato vendere suam iurisdictionem Ecclesiasticam & spiritualem. Hæc est communis DD. tam in hoc cap. quam in cap. 1. Ne prælati vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu concedant. per text. in hoc cap. & in d. cap. 1. nec in hac re est dubium. Iurisdictio enim Ecclesiastica est quid spirituale per notata in cap. Decernimus. de iudicijs. & in dicto cap. Saluator. & in dicto cap. 1. Ne prælati vices. damnantur, ab Alexandro in Concilio Lateranensi quidam Episcopi, qui pro certa quantitate pecuniæ vendebant Episcopalem iurisdictionem quibusdam, qui decani, id est, archipresbyteri rurales, secundum Glos. vocabantur. & capite sequenti. Hinc Episcopus nullo modo vices suas pro pretio potest vendere, nec officialatus munus circa spiritualia.

Secunda Conclusio. Prælatus, aut Episcopus, si alicui purè & simpliciter suas vices in spiritualibus committat, potest, imò tenetur ei salarium assignare, nec incurritur simonia. Quia nemo tenetur proprijs sumptibus militare.

litare. Conclusionem tenent Cardin. Alexandrin. & Turrecrem. in d. cap. Saluator. Abbas. Anton. & alij communiter in cap. 1. Ne prælati vices suas.

Tertia Conclusio. Nulla officia, quæ aliquam habent dependentiam à rebus spiritualibus, sine simoniæ labe possunt vendi, aut emi. Ratio sumitur à definitione simouiæ, quæ locum habet in annexis spiritualibus, & à traditis in hoc cap. & in cap. Quoniam 1. Ne prælati vices suas.

Quarta Conclusio. Commoda & obuentiones iurisdictionis possunt vendi, & elocari sine simonia. DD. communiter in dicto cap. 1. circa Gloss. fin. Ne prælati vices. Quia fructus & obuentiones sunt quid tēporale. Innocent. tamen putat quod commoda iurisdictionis non debeant vendi exercenti iurisdictionem: Ne propter connexionem videantur vendere ipsam iurisdictionem. argum. cap. Si quis obiecerit. 1. quæst. 3. quod etiam placet Panormit. in d. cap. 1. in fine. Hostien. tamen sentit quod etiam possint vendi eidē exercenti, dum tamen iurisdictio non vendatur, & sic debent tunc separari isti duo contractus, vt ex vna parte iurisdictio committatur, & ex alia fructus vendantur, ita vt contractus non permisceantur. argum. cap. Ad quæstiones, de rerum permutat.

Quinta Conclusio. Simoniam non committit Ecclesiæ prælatus, si aliquam iurisdictionem tempo-

temporalem, aut officium non habens dependentiam vllam à ſpirituali vendat, aut elocet pro pecunia, licet alias grauiter peccet, & ſit turpe lucrum quod ſic acquiritur. Hanc tenent Hoſtienſ. Innocent. Panormit. & Cardin. in d. cap. 1. Ne prælati vices. Panormitan. Anton. Ioan. ab Anania in cap. 2. eod. tit. Concluſio clara eſt. Non committitur ſimonia, quia nec venditur ſpirituale, nec ſpirituali annexum. Quod autem peccet, & ſit turpe lucrum, patet, quia eſt in grauamen ſubditorum, & ſubuerſionem iudiciorum. Si enim iuriſdictio vendatur, vt emens non careat ſuo emolumento, iuriſdictionem exercens vltra debitum ſubditos hac occaſione grauat. arg. cap. Militare. 23. quæſt. 1. & ſic vendendo iuriſdictionem, tacitè videtur diſſimulare, quod ſubditi plus debito grauentur, & iudicia ſubuertantur. His accedit quod habet mali ſpeciem, à quo Epiſcopus aut Eccleſiæ prælatus maximè debet eſſe alienus. Sordidum enim ac auaritia plenum eſt in prælato Eccleſiæ, cui magis virtutibus quam diuitijs abundare conuenit, lucrum ſectari in minimis quibuſcunque rebus.

QVÆSTIO II.

An iuriſdictio ſecularis & officia reipublicæ poſſint vendi?

IN pri-

IN primis Hostiensis in summa Rubric. Ne prælati vices suas, non longè à principio. vers. Item est secunda ratio, dicit quod si quis det pecuniam, vt in Imperatorem, vel in Potestatem, vel in Rectorem alicuius ciuitatis promoueatur, simonia committatur, quia omnis iurisdictio & omnis potestas à Deo est, & spiritualis videtur. Vnde illud: Non haberes in me potestatem, nisi desuper tibi datum fuisset. Sic ergo Hostiens. in ea sententia est, quod iurisdictio temporalis & dignitas secularis sine simonia non possint vendi. Angel. de Vbaldis, Perusinus in Auctent. Vt iudices sine quoquo suffragio, collat. 2. statim in princ. eiusdem videtur opinionis, quando ait: Nota istum text. contra illas potestarias mediante simonia. & Iacob. de Beluisio in ead. Auctent. vers. Opponitur secundo ad idem, ait, quod lex Iulia ambitus & simonia in vrbe Romana hodie cesset, quia ad curam principis magistratuum communicatio pertinet: & loquitur, vt clarissimum est de magistratibus polyticis, & sic in sententiam Hostiensis tendit. Bald. in vsib. feudorum. in tit. de pace iurament. firmand. cap. 1. & post eum Fabianus de monte S. Seuerini in tract. de empt. & vend. q. 4. principali. vers. Sexto quæritur. tradunt iurisdictionem secularem vendi non posse, nec consuetudinem eam vendendi valere. Ex Theologis Adrian. in 4. de restitut. in tract. de mutuo & vsura. §. Ex his suboritur. fol. 39. vult

non licere officia temporalia vendere, etiam idoneis, cum princeps non ſit dominus officiorum & ſtipendiorum correſpondentium, ſed diſpenſator. Deinde allegat etiam ius humanum quo prohibetur, 1. q. 7. cap. Sancimus. deſumptum ex l. Sancimus. C. ad leg. Iul. repetund. vbi hæc verba habentur: Prouincias recturi non debent aſſumi ambitione, ſed teſtimonio probatæ vitæ, & iurati inter geſta depromant, ſe pro adminiſtrationibus ſortiẽdis, neq; dediſſe quippiam neq; daturos vnquam poſtmodum fore, ſiue per ſe, ſiue per interpoſitam perſonam in fraudẽ legis, ſacramentiq́; aut donationis, venditioniſq; titulo, aut velamento cuiuſq; contractus, & ob hoc (exceptis ſalarijs) nihil penitus tam in adminiſtratione poſitos, quam poſt depoſitum officium, pro aliquo præſtito beneficio tempore adminiſtrationis, quã gratuitò meruerunt, accepturos. Occaſione huius legis in multis locis officiales in principio officij, tenẽtur iurare, quod non dederunt, neq; dabunt, nec promiſerunt, aut promittent aliquid pro ipſo officio, vt eſt videre apud Iulium Clarum lib. 5. ſentent. §. Simonia. num. 4.

Prima Concluſio. Non eſt ſimonia dare, aut accipere pecuniam, aut aliquid temporale pro acquirenda dignitate ciuili, aut alia temporali iuriſdictione, aut pro officio ſeculari conſequendo. Hæc concluſio eſt contra Hoſtien. Angel. & Iacobum de Beluiſio locis cit. & eam

tenent

tenent D. Antonin. 2. part. titu. 1. cap. 5. §. 21. Angel. in verb. Simonia 2. §. 31. Sylueſt. eod. verbo. quæſt. 9. non longius à fine. Piſanella eod. verbo. 3. in fine. & omnes iſti reprobant Hoſtienſis opinionem. Eandem concluſionem à fortiori ſequuntur omnes allegati in concluſ. fin. præcedentis quæſt. & Ratio ibid. reddita hanc etiam ſufficienter probat. Ad Hoſtienſis argumentum reſpondetur, quod nec poteſtas, nec iuriſdictio temporalis eſt quid ſpirituale, ſupernaturaliter à Deo datum & ſacrum factum, ſed naturaliter omnis poteſtas à Deo eſt. Quare non ponitur poteſtas talis in ordine entium ſupernaturalium, quæ ſpectant ad materiam ſimoniæ, ſed manet in gradu obiectorum naturalium. Hinc infertur contra Hoſtienſ. quod ſi quis in Imperatorem mediante pecunia, aut promiſſione temporalium eligeretur, aut pretio dato acceptoque ad conſulatum, vel magiſtratum promoueretur, neque electio, neque promotio foret ſimoniaca, licet peccatum committeretur, & turpe lucrum intercederet.

Secunda Concluſio. Iuriſdictio & officia ſecularia ex ſua natura vendi poſſunt. Hanc tradunt S. Thomas in opuſculo 21. ad Duciſſam Brabantiæ. S. Antonin. in d. §. 21. Angel. in verbo Dignitas. §. 2. Sylueſt. in verbo. eod. quæſt. 4. & alibi. Caietan. in ſumma. in verb. officiorum ſecularium venalitas. Dominicus

Sotus de iustitia & iure.lib.3.quæst.6.art.4.Petrus de Aragon in 2. 2. S. Thomæ. quæst. 63. art.2. Gregor.de Valent.in ead.quæst. S.Thomæ. Aurea Armilla in verb. Officium. Martinus Nauarr.in comment.de datis & promissis pro iustitia. notab.32. num. 44. & seq. Didac. Couarr. lib. 3. variar. resolutionum. cap. 19. num. 4. & seq. & alijs latius ex proposito Fernand. Vasquius illustrium controuers. lib. 1. cap.42. & 43. & hæc est communis DD. conclusio. Probatur. Iurisdictio, ac officia reipublicæ ex natura sua pretio æstimari possunt: quandoquidem temporalia, vtilia & honorifica sunt, nec habent aliquid spirituale annexum, & subduntur contractibus humanis. Cousuetudine autem quæ legum interpres est, cap. Dilectus. de consuetud. vbique gentium receptum est, iurisdictionem temporalem, vendi, permutari, locari, in dotem & feudum dari. Huic accedit quod nulli legi naturali, vel diuinæ contrarium est, vendere iurisdictionem & officia secularia, imò legi consonum est. l. ex hoc iure. ff. de iustit. & iure. cap. Ius gentium. & 1. d. cum glossis & annotatis, quatenus probant regnum & consequenter iurisdictionem in dominio alicuius esse posse. Ad argumentum Adriani, patere potest ex dictis, constat enim Principem, Regem, aut quemcunque superiorem cui competit iurisdictio, aut communicatio officiorum ciuilium, dominum eorum esse. Is enim qui ea vendit,

dit,elocat,in dotem aut feudum dat,dominus eorum eſt. Ad legem humanam. cap. Sancimus. quod deſumptum eſt ex l. Sancimus. C. ad leg.Iul.repetund.reſpondet Nauarr.in primis quod non loquatur de iuriſdictione, aut eius venditione, ſed de munere & officio iudicandi, nec probat munus & officium iudicandi eſſe inæſtimabile, & inuendibile de ſe ex iure naturali vel diuino, ſed tantum nõ expedire vt vendantur. Præterea non conuincit talia munera & officia non poſſe vendi à principe: cum princeps tali iuri humano non ſubſit.l.Princeps.ff.de legib.Reſtat ergo quod ex natura ſua reipublicæ officia ſint vendibilia, & etiam multis in locis actu vendantur, & in æſtimationem veniant. Cui rei aſtipulatur illa quæſtio à DD.aliquibus mota: An decurionatus, publica munera, ſcribæ & tabellionis officia & ſimilia, empta matrimonio conſtante à marito,ſint communia ipſi & vxori? De qua quæſtione poſt alios tractat Couarr. loco cit.

Tertia Concluſio. Conſultius ac conuenientius ad conſeruandam, retinendamque iuſtitiam in republ. foret gratis officia & munia talia conferre,& nõ vendere.Hanc concluſionem puto ab omnibus eſſe receptiſſimam, quamuis in forma non ponatur. Probatur in primis ex c. Quoniam 1.Ne prælati vices ſuas: vbi damnatur venditio & elocatio iuriſdictionis ſpiritualis, quia tendit in grauamen ſub-

 ditorum,

ditorum, eorundemque perniciem, & subuersionem iudiciorum. Sed eadem incommoda timentur ex venditione officiorum polyticorum, & munerum publicorum, vt etiam satis ostenditur ex d. Auctent. vt iudices sine quoquo suffragio fiant, & ex annotatis ibid. à DD. Conuenit optimè huic proposito illud dictũ Bartoli in l. 2. ad finem. C. de Murelegulis. lib. 11. etiam allegatum à Ioanne ab Anan. in d. c. Quoniam. Ille qui dat pecuniam, vt habeat officium, habet animum malè administrandi, & malè lucrandi, & propter hoc fuit factus ille titulus, Vt iudices sine. Regulare enim est, vt annotat Iacob. de Beluisio in d. Auctent. Vt iudices, &c. in princ. vers. Nota decimo, quod quilibet ex officio quod suscipit, cogitat lucrari. Præclarum extat Alexandri Seueri dictum, commemoratum à Iacobo Menochio lib. 2. de arbitrar. iudic. qq. casu 401. n. 16. Ille itaq; prædicabat se nolle dignitates & magistratus vendere: Quia qui emunt, vt vendant necesse est, & vt pecunias in emptione honoris expositas recuperẽt, subditos torquere, & vexare ij emẽtes magistratus cogũtur. Postremò cõformius legib. & iuri hoc esset, si gratis dignitates, & officia publica conferantur. arg. d. c. Sancimus. & Auct. vt iudic. sine quoq. suffrag.

Quarta Conclusio. Rex aut Imperator ex iusta & rationabili causa licitè possent vendere publica officia. Hanc tenẽt communiter DD. tam Theologi quam Iuristæ citati, licet Caiet.

& post

& post eum Sotus videantur docere,quod vix practicè vnquā licita sit venditio officiorum, propter incommoda,quę vt plurimū sequuntur. Duo autem ex mente S. Tho.ad licitā talium officiorum venditionē requiruntur.Primū vt vendantur personis idoneis, & vtilibus secundū moralem præsumptionē ad talia officia exequenda. Infideliter ageretur, & malè consultū esset communi bono, si ineptis hominibus, & minus idoneis talia munia necessaria ad polyticū regimē venderentur,& committerentur. Alterū est, vt pretiū pro talibus officijs datū, ita sit moderatum, vt sine grauamine populi possit recuperari. Ex quo capite oritur, quod si excessiuū pretium exigeretur in venditione,emens ad consulendū suæ vtilitati quamprimū à subditis extorqueret, cum eorū grauamine pretiū quod exposuit. Ideoq; necessariū ad subueniendum ex hac parte, incōmodis,& grauaminibus,esset,vt prouidētia principis,& statutis salubribus, taxarentur, & moderarētur stipendia debita officialibus,qui officia emerunt, ne auaritia (ex qua plurima mala sequuntur.d. Auctēn.vt iudic.sine quoq. suffrag.) capti, sub colore sui officij, subditos contra iustitiā emungant, & paulatim eorum vires exhauriant. Illud quoq; Sotus,Petrus de Arag. Damhoud. & alij quidam, docent non esse licitū vēdere iudicaturas seu iudicatus,(vt alij loquūtur)sed alia officia inferiora in quib. non tā administratio iustitiæ, quam executio

eorum, quæ à iudicibus decernuntur, consistit & versatur.

Quinta Conclusio. Si princeps sufficientes à populo haberet reditus, nec indigeret, neutiquam ei licitum esset talia officia vendere. Hanc conclusionem à nemine puto negari, & eam clare tradit Vasquius in d. c. 43. n. 6. & 8. Ratio clara est pro conclusione. Venditio talium officiorum est de genere rerum, quæ licet ex sua natura sint licita, tamen ob plurima incommoda, & inconuenientia, quæ concomitantur, periculosæ sunt, maximamque speciem mali habent, & facilè, præsupposita maximè hominũ malitia, vergunt in peccatum, ideò nisi iustitiæ causa alijsq; circumstantijs de quibus ex dictis patet, rectificentur, neutiquã tolerantur. Causa autẽ vera quare tolerantur venditiones officiorũ est, vt subueniatur necessitati principis & reipub. Si autem princeps sufficiẽter reditibus dotatus sit, cessat causa, & ideò meritò cessare debet vẽditio officiorum. Incommoda autem, quæ vt plurimũ officiorum secularium venalitatem sequuntur, breuius Caietan. Sotus, Petrus de Aragon. & latius Iodocus Damhouderius in praxi rerum criminalium. cap. 131. enumerant. Quando ergo principi non sufficienter prouisum est in reditibus, tunc, inquit Vasquius, vendere potest vsque ad repletionem idoneam, & non vltra, atque si quid superest, id in vsus publicos conuertendum est.

Sexta

Sexta Conclusio. Non solum Regi, aut Imperatori competit ius vendendi officia, sed etiam inferioribus Principibus, qui ex populi, vel supremi domini concessione, aut alio iusto titulo, habent plenam tam iurisdicendi facultatem, quam gubernandi potestatẽ. Hanc etiam ponit Vasquius, nec puto quod Sotus & alij Theologi sint alieni. Conclusio tantum locum habet, quando etiam sufficientem non haberent prouisionem. Ratio facta pro præcedenti conclusione. Hanc etiam probat. Cum enim tales debeant per omnia gubernare suam rempubl. omniaque facere quæ spectant ad manutenendum statum illius, si non habeant necessaria ad eum finem, nihil vetat, quo minus possint ex talium officiorum venditione pecunias colligere, non secus ac ex ciuium & subiectorũ collectatione ac alijs idoneis modis. Alia tamen ratio esset, quando essent domini inferiores, qui non plenam haberent iudicandi, regendique potestatem, sed à supremo domino in sua administratione dependerent. Eadem ratione, populus liber potest etiam vendere officia publica, quando indiget. vt Vasq. in d.cap.42.latius probat.

Septima Conclusio. Particulares personæ, quæ talia officia à Rege aut superiore emerunt, non possunt eadem aut per venditionem, renunciationem simplicem, aut alium modum in alterum transferre, nisi de consensu & licentia regis, aut superioris qui ven-

eorum, quæ à iudicibus decernuntur, con-
ſtit & verſatur.

Quinta Concluſio. Si princeps ſufficientes populo haberet reditus, nec indigeret, neutquam ei licitum eſſet talia officia vendere. Hanc concluſionem à nemine puto negari, & eam clare tradit Vaſquius in d. c. 43. n. 6. & 8. Ratio clara eſt pro concluſione. Venditio talium officiorum eſt de genere rerum, quæ licet ex ſua natura ſint licita, tamen ob plurima incommoda, & inconuenientia, quæ concomitantur, periculoſæ ſunt, maximamque ſpeciem mali habent, & facilè, præſuppoſita maximè hominũ malitia, vergunt in peccatum, ideò niſi iuſtitiæ cauſa alijſq; circumſtantijs de quibus ex dictis patet, rectificentur, neutiquã tolerantur. Cauſa autẽ vera quare tolerantur venditiones officiorũ eſt, vt ſubueniatur neceſſitati principis & reipub. Si autem princeps ſufficiẽter reditibus dotatus ſit, ceſſat cauſa, & ideò meritò ceſſare debet vẽditio officiorum. Incommoda autem, quæ vt plurimũ officiorum ſecularium venalitatem ſequuntur, breuius Caietan. Sotus, Petrus de Aragon. & latius Iodocus Damhouderius in praxi rerum criminalium. cap. 131. enumerant. Quando ergo principi non ſufficienter prouiſum eſt in reditibus, tunc, inquit Vaſquius, vendere poteſt vſque ad repletionem idoneam, & non vltra, atque ſi quid ſupereſt, id in vſus publicos conuertendum eſt.

Sexta

Sexta Conclusio. Non solum Regi, aut Imperatori competit ius vendendi officia, sed etiam inferioribus Principibus, qui ex populi, vel supremi domini concessione, aut alio iusto titulo, habent plenam tam iurisdicendi facultatem, quam gubernandi potestatẽ. Hanc etiam ponit Vasquius, nec puto quod Sotus & alij Theologi sint alieni. Conclusio tantum locum habet, quando etiam sufficientem non haberent prouisionem. Ratio facta pro præcedenti conclusione. Hanc etiam probat. Cum enim tales debeant per omnia gubernare suam rempubl. omniaque facere quæ spectant ad manutenendum statum illius, si non habeant necessaria ad eum finem, nihil vetat, quo minus possint ex talium officiorum venditione pecunias colligere, non secus ac ex ciuium & subiectorũ collectatione ac alijs idoneis modis. Alia tamen ratio esset, quando essent domini inferiores, qui non plenam haberent iudicandi, regendique potestatem, sed à supremo domino in sua administratione dependerent. Eadem ratione, populus liber potest etiam vendere officia publica, quando indiget. vt Vasq. in d.cap.42.latius probat.

Septima Conclusio. Particulares personæ, quæ talia officia à Rege aut superiore emerunt, non possunt eadem aut per venditionem, renunciationem simplicem, aut alium modum in alterum transferre, nisi de consensu & licentia regis, aut superioris qui ven-

didit. Hanc post alios ponit Petrus de Aragon.& Couarr. qui fatentur, quod facillimè à principe soleat impetrari licentia vendendi & transferendi in alium.

CAPVT XXXIX.

Simoniacum est aliquid exigere pro consecratione Episcoporum, & benedictionibus Abbatum, & ordinationibus clericorum: nec excusat consuetudo.

Idem in Concilio generali.

SIcut pro certo didicimus, in plerisque locis, à plerisque personis quasi columbas in templo vendentibus fiunt exactiones, & extorsiones turpes, & prauæ: pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatum, & ordinibus clericorum: estque taxatum quantum sit isti, vel illi: quantumúe alteri, vel alij persoluendum: &ad cumulum damnationis maioris quidam cupiditatem & prauitatem huiusmodi nituntur defendere per consuetudinem longo tempore obseruatam. Tantum igitur abolere volentes abusum: consuetudinem huiusmodi (quæ magis dicenda est corruptela) penitus reprobamus: firmiter statuentes, vt pro his, siue conferendis, siue collatis, nemo aliquid quocunq; prætextu exigere, aut extorquere præsumat: alioquin

quin & qui receperit,& qui dederit huiusmodi pretium omnino damnatum cum Giezi, & Simone condemnetur.

Casus literalis secundum Gloss. & Abbatem. In plerisque locis à multis prælatis fiunt turpes exactiones pro consecrationibus Episcoporum, benedictionibus Abbatũ, & consimilibus, & est taxatum quantũ debeat dari isti, vel illi, quantumúe alteri, vel alij, huiusmodi prauitatem per consuetudinem defendentes. Conciliũ huiusmodi consuetudinem, quæ dicenda est potius corruptela, penitus reprobat prohibendo expressè, ne pro talibus quocunq; prætextu aliquis extorquere præsumat aliquid, vel exigere: alioquin & qui dederit, & qui acceperit cum Giezi, & Simone condemnetur.

Notab.primum. Episcopus dicitur consecrari, Abbas benedici, & clericus ordinari. Dicit tamen Abbas, quod satis potest dici, quod etiam Episcopus ordinetur, quia Episcopatus est ordo, vt notatur in procemio sexti, à Gloss. in verb. Episcopus. Sed Theologorũ communior & receptior opinio est, quod tantum septem sint ordines,& Episcopatus propriè nõ sit ordo, nec in eo nouus caracter imprimatur. Sed hoc latius examinare locus non postulat.

Not.secundum. Pro huiusmodi actionibus hierarchicis nec post, nec antea potest aliquid exigi, aut extorqueri quocunque prætextu, & omnis consuetudo aliquid ex pacto accipien-

accipiendi, penitus in hac materia reprobatur hîc, & supra in cap. Non satis, & cap. Cum in Ecclesiæ. & infra. cap. Iacobus. eod. tit. Cum enim simonia sit contra legem diuinam, consuetudo eam non excusat, sed magis accusat, quia diuturnitas temporis non diminuit, sed auget peccatum. d. cap. Non satis.

CAPVT XL.

Religiosi precio recepti vna cum recipientibus de monasterio expelluntur: & in arctioribus monasterijs ad agendam pœnitentiam detruduntur. Sed recepti ante istud Concilium ponebantur sic recepti in alijs locis eiusdem ordinis: nisi multitudo sit in causa, ita tamen vt renuncient primæ receptioni, & de nouo recipiantur,

Idem in eodem.

QVoniam simoniaca labes adeò plerasque moniales infecit, vt vix aliquas sine pretio recipiant in sorores: paupertatis prætextu volentes huiusmodi vitium palliare, ne id de cætero fiat penitus prohibemus: statuentes, vt quæcunque de cætero talem commiserint prauitatem: tam recipientes quam recepta: siue sit subdita, siue prælata: sine spe restitutionis de suo monasterio expellatur, in locum

locum arctioris regulæ, ad agendam perpetuam pœnitentiam retrudenda. De his autem quæ ante hoc synodale statutum taliter sunt receptæ, ita duximus prouidendum, vt remotæ de monasterijs quæ perperam sunt ingressæ, in alijs locis eiusdem ordinis collocentur. Quod si forte propter multitudinem alibi nequiuerint commodè collocari, ne damnabiliter in seculo euagentur: recipiantur in eisdem monasterijs dispensatiuè de nouo, mutatis prioribus locis, & inferioribus assignatis. Hoc etiam circa monachos, vel alios regulares decernimus obseruandum. Verum ne per simplicitatem, vel per ignorantiam se valeant excusare: præcipimus vt diœcesani Episcopi singulis annis hoc faciant per suas diœceses publicari.

Casus litteralis. Simoniaca prauitas apud multas moniales in tantum inualuit, quod vix recipere voluerunt aliquas in sorores sine pretio, paupertatis prætextu. Præcepit Concilium ne de cætero id fiat, statuens vt quæcunque de cætero talem commiserit prauitatem, tam recipiens quam recepta, siue subdita fuerit, siue prælata, sine spe restitutionis de monasterio expellatur, in arctius monasterium ad agendam perpetuam pœnitentiam: De his verò quæ ante istud Concilium taliter sunt receptæ, statuit, vt de illis monasterijs quæ perperam sunt ingressæ remoueantur, & cum alijs eiusdem ordinis collocentur. Si fortè

propter

propter multitudinem hoc fieri non poterit, ne damnabilter in ſeculo euagentur, de nouo diſpenſatiuè in eiſdem monaſterijs recipiantur, mutatis locis prioribus, & inferioribus aſſignatis. Et hoc quod dictum eſt de monialibus obſeruandum eſt de monachis, & alijs regularibus: & ne per ſimplicitatem, vel ignorantiam aliqui ſe valeant excuſare, præcipit vt Epiſcopi per ſuas diœceſes ſingulis annis hoc faciant publicari.

Not.primum. Appellatione monialium non continetur Abbatiſſa, prioriſſa, aut prælata. Nam in primis fit mentio monialium in genere, deinde ſubditur de prælata.

Secundum. Appellatione monialium non comprehenduntur monachi, quia licet maſculinum comprehendat fœmininũ, non tamẽ contra. vt l. Si ita. ff. de legat. 2. & ſic diſpoſitio faciens mentionem fœminæ, nõ extenditur ad maſculum, niſi expreſsè hoc dicatʳ.

Tertium. Paupertas non excuſat à ſimonia, & ſimilis ratio eſt de alijs intrinſecè & ex natura ſua malis.

Quartum. Moniales & monachi non excuſantur ob ignorantiam iuris, quando ius omni anno illis publicatur.

Quintum. Conſtitutio antiqui iuris declaratoria, non extenditur ad præterita reſpectu pœnæ, vt Panormitan. Anton. Felin. & alij communiter in hoc cap. obſeruant. Dominicus à S. Geminiano in cap. Quoniam. d. 47.

Gloſſ.

Gloss. in verb. Receperint. cap. 1. de cleric. non resident. in 6. Limitat tamen hoc Felin. nisi pœna concerneret delictum præteritum, cui tamen per legem antiquam non esset satisfactum, quia pendentia delicti, vel accessorij sui, existens tempore legis nouæ, includetur sub ipsa per text. singularem, & intellectum magis literæ consonum in cap. Cum tu. de vsur. Abb. ibid. super Gloss. in verb. Pœnam, &c.

Sexto & vltimo singulariter obseruandum cum Panormit. hic in fine ex Gloss. & textu ibi. Ne damnabiliter in seculo euagentur, &c. quod simonia non impedit monachatum, licet impediat locum habere in illo monasterio, vbi simoniaca receptio intercessit: Nam si non essent moniales impediente simonia, possent redire ad seculum sine damnatione. Vnde rectè colligitur, quod ille qui simoniacè receptus est ad religionem, & postea professionem solemnem fecerit in approbata religione, ob simoniam commissam non absolutus est à trium votorum obligatione. De simonia commissa respectu religionis, actum est supra in cap. Non satis.

CAPVT XLI.

Episcopi nil accipere debent vt permittant in Ecclesijs sibi subiectis clericos institui:

instituí: monachos profiteri: vel mortuos sepeliri, alioquin exacta restituentur duplicata.

Idem in eodem.

AVdiuimus de quibusdam Episcopis, quod decedentibus Ecclesiarum rectoribus, ipsas interdicto subijciunt, nec patiuntur alios in eisdem institui, donec ipsis certa summa pecuniæ persoluatur. Præterea cum miles, aut clericus domum religionis ingreditur: vel apud religiosos eligit sepulturam, etiamsi nihil loco religioso reliquerit, difficultatem ingerunt, & malitias, donec aliquid muneris manus contingat eorum. Cum igitur non solum à malo, sed ab omni specie mali sit secundum Apostolum abstinendum: exactiones huiusmodi penitus inhibemus. Quod si quis transgressor extiterit, exacta duplicata restituat: in vtilitatem locorum (in quorum fuerint soluta dispendium) fideliter conuertenda.

1. ad Thessal. 5.

Casus literalis. Quidam Episcopi decedentibus Ecclesiarum rectoribus Ecclesias ipsas subijciunt interdicto, nec permittunt aliquos in eisdem institui, donec pecunia persoluatur. Item cum miles aliquis vel clericus domum religionis ingreditur, vel apud religiosos eligit sepulturam, si nihil reliquerit loco religioso, difficultates ingerunt, donec aliquid muneris recipiant. Peruenit hoc ad notitiam Papæ, qui

pæ, qui respondet. Cum non solum à malo, sed etiam ab omni specie mali præcipiat Apostolus abstinere, Concilium huiusmodi exactiones duxit inhibendas : & qui contra fecerit, exacta duplicata restituet in vtilitatem locorum, in quorum fuerant soluta dispendium fideliter conuertenda.

Not. primò, ex text. Pro institutione Rectoris, aut consensu præstando nihil exigendum, aut dandum : alioquin simonia committitur. Quia institutio est quid spirituale.

Not. secundò. Casum, in quo simoniacè exactum, restitui debet duplicatum. Obijciunt Panormit. & post eum Ioan. ab Anania. text. in cap. De hoc. supra eod. vbi tantum restituendum decernitur illicitè exactum, nec alibi in iure huius tituli cauetur de ista duplicatione. Respondent quod contrarium locum habet, quando simoniacè aliquid datur, accipiturque ex communi concordia dantis & recipientis. Præsens verò text. procedit in exacto per superiorem quasi per extorsionem, ac concussionem, vt satis ex textu elicitur: & ideo quasi per violentã impressionem consequantur hanc pecuniam, & non ex spontanea voluntate dantis.

Tertiò. Hoc cap. quantum ad restitutionem duplicatam exactorum pœnale est, & ideò non obligat in foro conscientię, vt notant hîc Panormit. Ioan. ab Anan. & alias latius Felin. per Gloss. sing. in cap. Fraternitatis. in Gloss.

magna in fine. 12. quæſt. 2. In foro enim co[n]ſcientiæ ſufficit ſimplex reſtitutio eius, quo[d] ſimoniacè exactum eſt.

QVÆSTIO I.

An dare vel recipere pecuniam pro ſepultura ſit licitum?

DE hac materia tractant Cardin. Alex[and].& Turrecr. in c. Dictum eſt. 1. q. Hoſtien. in ſumma. tit. de Simonia. §. Qualit[er] committatur. Cardin. Abbas, Antonius, & a[lij] Canoniſtæ communiter in c. Abolendę. de ſ[e]pult. S. Antonin. 2. part. tit. 1. c. 5. §. 22. S. Thom[as] in 2. 2. q. 100. art. 4. ad 3. & eius commentator[es] ibid. Dominic. Sotus lib. 9. de iuſtit. & iure. 7. ad tertium arg. Sylueſt. in verb. Sepultura. 2. & in verb. Simonia. q. 11. & 12.

Deinde nomine ſepulturæ intelligimu[s] aut ius ſepeliendi, ſiue ſepulchri: aut ipſum o[f]ficiũ, quod impenditur corporibus funeran[]dis: aut locum in quo ſepeliuntur corpo[ra] mortuorũ, ſiue terram ſepulchrorum. Poſtre[]mò, talis terra aut eſt conſecrata & deputat[a] iam actu corporibus ſepeliendis: aut nec du[m] eſt deputata ad talem vſum, nec etiam conſe[]crata. Nunc pro reſolutione ſit

Prima Concluſio. Vendere aut emere ius ſe[]pulturæ eſt ſimoniacũ. Conſtat. Quia hoc au[t] eſt ſpirituale, aut ſpirituali annexum. Innoc[entius] & alij in d. c. Abolendæ. & alij loc. cit.

Secund.

Secunda Conclusio. Vendere, aut emere ipsum funebre officium, aut exigere aliquid pro eo, est simoniacum. DD. communiter vbi supra. Quia officium illud est spirituale, & est text. supra in cap. Non satis. eod. Ex hac conclusione resoluuntur quæstiunculæ motæ ab Hostiensi in primis, deinde à Summistis, maximè Syluestr. Prima esse poterit. Quid si maior crux nõ deportetur, nisi certo pretio habito? Respondetur quod hoc sine dubio simoniacum est, & species mali, & auaritiæ signum, atque sic reprobandum, vt in hoc c. Audiuimus. Secunda. Quid de his qui faciũt pactum de lecto redimendo certo pretio, antequam corpus deportetur ad Ecclesiã. Respondetur, quod lectus & panni temporales, vnde vendi, redimi, & permutari possunt, tam ante quam postea. Tertia. Quid si clerici nolunt corpus sepelire nisi prius interposito pacto de lecto reddendo? Species mali est, cum fiat pactum de temporali ad spirituale. cap. fin. de rerum permut. Quarto. Quid si deportato corpore ad Ecclesiã, amici volunt recuperare lectum, & violẽter reportant ipsum ad domum. Resp. nihilominus debet corpus gratis & honorificè sepeliri. Et si consuetudo Ecclesiæ sit, vel quasi, quod lectus retineatur à clericis, amici vel hæredes per censuram Ecclesiasticã compelli possunt ad restituendum lectum, quia talis consuetudo laudabilis est. arg. c. seq. Quinta quæstiuncula esse potest. Quid sentiendum

de clericis extraneis, qui non ſunt de illa Ec-
cleſia, vbi officium ſepulturę eſt exercendum,
ſed vocantur ex alijs Eccleſijs & monaſterijs,
vt comitentur ſepeliendum ad Eccleſiam, in
pſalmis, & orationibus, officioque funebri aſ-
ſiſtant, an hi poſſint accipere & exigere pre-
tium? Gloſſa in d. cap. Abolendæ. ſuper verb.
Sepultura in fine diſtinguit, de clericis dicit,
quod illud officium ſine ſimonia non poteſt
vendi, ſi clerici adhoc teneantur, vtpote cum
habeant beneficium ab ipſa Eccleſia. Si verò
non teneantur ad hoc ratione beneficij, poſ-
ſunt inde accipere pretium, quia de ſuo hoc
facere non tenentur. 12. quæſt. 2. cap. Charita-
tem. & cap. Cum ex officij. de præſcript. & ſic
de mente Gloſſæ videtur, quod illi clerici qui
ſunt extranei, & non de corpore Eccleſiæ, vbi
corpus ſepeliendum, nec ibi beneficiati, poſ-
ſint pretium accipere pro officio ſepulturæ.
Hoſtienſis ſentit, quod extranei ſine ſimonia
non poſſunt recipere ex pacto. cap. Non ſatis.
& cap. Cum in Eccleſiæ. ſupra hoc tit. & cap.
Quam pio. 1. q. 2. ſed extranei poſt factũ poſ-
ſunt recipere gratis oblatum. Panormit. obij-
cit contra hanc Hoſtienſ. declarationem, &
dicit quod ſic nulla eſſet differentia inter cle-
ricos extraneos, & proprios, nam & clerici Ec-
cleſiæ licitè recipiunt gratis oblatum, dona-
tumque cap. ſeq. & cap. Etſi quæſtiones. ſupra
eod. Sed poſſumus, inquit, dicere quod clerici
extranei non debent conuenire, vt pro offi-
cio di-

cio diuino detur eis pretium, & sic procedit dictum Hostiensis, sed poterunt conuenire, vt habeant aliquid pro labore, & in recompensationem damnorum, quæ sustinent trahendo ibi moram, per hoc quod notat Innocent.in cap. penult. Ne prælati vices suas, & vide Gloss.in cap. Suam. de Simonia, &c. Sic Abbas.

Tertia Conclusio. Ratione loci sacri siue terræ ordinatæ ad sepulturã, si clerici quicquam exigant, quando corpus ibi sepelitur, simonia committitur. Sic communiter DD. & satis constat conclusio.ex cap. Questa est. 13. quæst. 2. & d. cap. Abolendæ. Nec prætextu consuetudinis potest excusari. d. cap. Abolendæ. & sæpius repetitum consuetudinem simoniam non reddere licitam. Obiectio contra conclusionem ex Genes. 23. vbi Abraham emit ab Ephron speluncam duplicem in sepulturam. S. Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 4. ad 3. respondet, quod spelunca duplex quam Abraham emit in sepulturam, non erat terra consecrata ad sepeliendum: & ideo licebat Abrahæ terram illam emere ad vsum sepulturæ, vt ibi institueret sepulchrum: Sicut etiam nunc liceret emere aliquem agrum communem ad instituendum ibi cœmeterium, vel etiam Ecclesiam. Tamen quia apud gentiles loca sepulturæ deputata, religiosa reputabantur, si Ephron pro loco sepulturæ intendit pretium accipere, peccauit vendens: licet Abraham non pecca-

uerit emens: quia non intendebat emere nisi terram communem. Sic S. Thomas. Hanc sententiam D. Thomæ, quod terra nec dum fuerit consecrata contra Nicolaum Liranum defendit Tostatus Abulensis in cap. vigesimum quintum Genes. Alexand. Alens. in 2. part. quæst. 189. memb. 4. art. 1. §. 4. meminit opinionis quorundam dicentiũ, quod Abraham emit quendam agrum magnum, in quo erat illa magna spelunca, in qua sepeliebantur mortui. Vnde non peccauit, quia transijt spelunca illa cum vniuersitate: sicut cum quis emit villam, cui annexum est ius patronatus alicuius Ecclesiæ, non committit simoniã, quia ius patronatus transit cum illa vniuersitate: sed eadem ratione Ephron non peccauit, vendidit enim agrum, & cum illo transiuit spelunca. Si dicatur, quare ergo mutatum est ei nomen? Respondet Præpositiuus eodem Alexand. referente, quod non legitur, quod ager ille consecratus fuerit speluncæ, vel etiam spelunca illa ad hoc benedicta vel consecrata fuerat: Sed antiqui patres in illa spelunca duplici, faciebant se sepelire, sperantes se resurrecturos esse cum filio Dei, & dicebatur illa spelunca duplex, quia duas habebat mansiones: Vnam superiorem, in qua sepeliebantur viri: & aliam inferiorem, in qua fœminæ. Vnde cum non esset terra illa benedicta, non peccauit Abraham emendo, nec Ephron vendendo. Mutatum tamen est ei nomen,

quia

quia descendit à statu perfectionis ad statum imperfectionis. Prius enim voluit dare gratis, quod est perfectorum, & postea carissimè vendidit. Hinc primò dicebatur Ephron, id est, confirmatus & perfectus, postea dictus est Ephran, id est, infirmus & imperfectus. Alia ad hoc propositum etiam colligit Turrecrem. in dicto cap. Dictum est. Ex dictis in primis colligitur, licitum esse emere, & vendere terram necdum consecratam pro ædificanda Ecclesia, aut erigendo cœmiterio. Pro quo est text. cum Gloss. & DD. in cap. Aurum. 12. quæst. 2. Eodem modo intelligitur quid dicendum ad dubium motum à Doctoribus in dicto cap. Abolendæ. An licitè vendi valeat vas ligneum, aut lapideum aptatum ad recipiendum corpus defuncti? Respondent Innocent. Abbas & alij ibid. quod huiusmodi vas, quando est consecratum per Episcopum, non potest vendi, quia est religiosum, arg. cap Ad hoc. de religios. domib. Alias nō sacrum ad hoc factum potest vendi. Aliud hîc occurrit dubium cum Hostien. in d. c. Abolendę. Quid si in aliqua Ecclesia diuersa sint cœmiteria. Vnum vocatur forsitan paradisus, quam paradisum, inquit Hostiensis, nemo potest acquirere, nisi dederit centum, vel ad minus quinquaginta libras, sed pro tanto vix alicui vsurario denegatur. Aliud alio gaudet nomine, & pro minori pretio aliquis in eo consequitur sepulturam.

Respondet Hostiens. hæc omnia & similia esse simoniaca, eius sententiam approbare videntur S. Antonin. loc. cit. Syluest. in verb. Simonia. quæst. 11. Aurea Armilla eod. §. 36. & alij Summistæ. Ex Theologis Dominicus à Soto. & Petrus de Aragon in 2. 2. S. Thomæ. q. 100. art. 4. circa solutionem ad 3. D. Thomæ docent non committi simoniam, si quid pro honoratiori in Ecclesia loco exigatur ad Ecclesiæ fabricam, & vbi talis viget consuetudo, quæ iam pro lege recepta est, citra scandalum potest taxatum munus postulari. Quoniam ille loci honor non est necessariò coniunctus cum officio sepeliendi, sed quid humanum, ideoq; vendi potest, si absit scandalũ. Quemadmodum & loca in Ecclesia honoris gratia ad sedendum certis prosapijs destinata esse consueuerunt.

Quarta Conclusio. Licitum est recipere pro sepultura, & officio sepeliendi ea, quæ secundum laudabilem consuetudinem dari solent. Quandoquidem ista non præsumuntur dari pro sepultura, aut officio sepeliendi, sed in sustentationem ministrorum Ecclesiæ. Hæc conclusio est communis, & satis ex cap. seq. & in cap. Abolendæ. constat.

CAPVT XLII.

Sacramenta sunt liberè conferenda: cogit tamen ordinarius laicos obseruare laudabiles consuetudines.

Idem in eodem.

AD Apostolicam audientiam frequenti relatione peruenit: quod quidam clerici pro exequijs mortuorum, & benedictionibus nubentium & similibus pecuniam exigunt & extorquent: & si fortè eorum cupiditati non fuerit satisfactum, impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. E contra verò quidam laici laudabilem cousuetudinem erga sanctam Ecclesiam pia deuotione fidelium introductam: ex fermento hæreticæ prauitatis nituntur infringere, sub prætextu canonicæ pietatis. Quapropter super hîs prauas exactiones fieri prohibemus: & pias consuetudines præcipimus obseruari: statuentes vt liberè conferantur Ecclesiastica sacramenta: sed per Episcopum loci veritate cognita compescantur, qui malitiosè nituntur laudabilem consuetudinem immutare.

Casus. Quidam clerici pro benedictionibus nubentium & exequijs mortuorum, & similibus pecuniam exigunt, & extorquent, & nisi eis fuerit satisfactum, fraudulenter impedimenta opponunt. E conuerso sunt quidam

laici qui laudabilem consuetudinem erga sanctam Ecclesiam deuotione fidelium introductam infringere nituntur, sub prætextu pietatis. Vnde Concilium super his prauas exactiones prohibet fieri, & pias consuetudines præcipit obseruari: statuit vt liberè conferantur Ecclesiastica sacramenta, & per Episcopum loci compescantur, qui laudabilem consuetudinem mutare nituntur.

Quæ circa literam & Glossam obseruanda, patebunt ex dicendis in quæstione.

QVÆSTIO I.

An pro sacramentis pecuniam accipere sit illicitum & simoniacum?

DE hac materia tractant D. Thomas 2.2. q.100. art.2. & eius commētatores ibidem. S. Bonauent. Paludan. Richard. & alij in 4.d.25. S. Antonin. in 2. part. tit.1. cap. 5. §.16. Syluest. in verb. Simonia. q.8. Adrian. quodl. 9. Victor, in 2. part. relect. de Simonia. num. 20, Dominicus Sotus lib. 9. de iustit. & iure. q. 6. art. 1. Petrus de Soto in tract. de institutione sacerdotum. de sacramento ordinis. lect. 7. Cardin. Alexandrin. & Turrecrem. in cap. Gratia. 1. quæst. 1. & canonistæ breuius in cap. Significatum. de præbend. occasione Gloss. ibid. dicentis, & alij alibi.

Ante resolutionem animaduertendū circa sacramen-

ſacramenti adminiſtrationem poſſumus conſiderare gratiam, quæ confertur in ſacramento, ipſum ſacramentum, laborem qui ſuſcipitur in confectione ſacramenti, vt e.g. quãdo quis baptizat, actus & motus quidem exercetur, non enim baptiſmus ſine miniſtri actione perficitur; præterea attendi etiam poteſt labor antecedẽs, & remotus à ſacramẽti adminiſtratione, vt ſi quis iter aliquod conficere debeat, antequã ad locum veniat vbi ſacramentũ adminiſtrandum, aut miſſæ ſacrificiũ celebrandũ eſt, poſtremò conſideratio etiam habenda eſt ad ſuſtentationem miniſtri, qui ſacramenta adminiſtrat. Nunc pro reſolutione ſit

Prima Concluſio. Gratia, virtutes, & dona, & ſimilia, quæ purè ſunt ſpiritualia, nec de facto, nec de iure vendi poſſunt. D. Bonauent. in d. d.25. art.1. quæſt.3. & poſt eum Turrecrem. in c. Quicunque. 1.q.1. Cardin. Alexand. ibidem in ſumma. Archidiacon. c. Fertur ead. cauſ. & quæſt. S. Antonin. in d. cap.5. §.15. Petrus à Soto loco cit. & alij alibi, nec eſt dubium in ea re. Ratio redditur talis. In omni venditione res vendita poteſt transferri in ementem de iure vel de facto. Sed gratia, virtutes & dona, & ſimilia purè ſpiritualia non poſſunt transferri de vno in alterum, nec de iure, nec de facto. Ergo ſuper talibus voluntas deliberata emptionis, aut venditionis cadere non poteſt, & ſic locum in huiuſmodi ſibi non poteſt vendicare ſimonia.

Secunda

Secunda Conclusio. Sacramenta licet essentialiter sint spiritualia, tamen accepta in elemento corporali de iure vendi non possunt, licet de facto in venditionem & emptionem cadere valeant, in quantum sunt corporalia. Hanc tenent DD. allegati pro prima. Prima pars patet ex cap. Gratia.1.quæst.1. & multis alijs ibid. quæ ostendunt simoniam esse aliquid dare pro ordinibus. & cap. præsenti,& alijs supra eod. & ex ratione D. Thomæ in d. art.2. Secunda etiam pars aperta est ex omnibus canonibus, quæ damnant & prohibent aliquid dari & exigi pro sacramentis, & sacramentalibus, quorum canonum numerus est magnus in d.1. quæst. 1. & seq.& suprà in hoc tit. Frustra esset prohibitio, si non esset de facto locus emptioni & venditioni, & ex consequenti simoniæ. Ratio itidem hæc à DD. etiam adfertur. Illud quod est in dispensatione humana potest emi & vendi, sicut etiam gratis & liberaliter ministrari. Sed sacramentorum collatio in humana dispensatione consistit. Ergo de facto possunt vendi & emi, & ex consequenti simoniacè conferri.

Tertia Conclusio. Labor necessariò coniunctus cum administratione & confectione sacramentorum, ac aliarum rerum spiritualium non potest vendi, aut locari sine simonia. Hanc docent Palud. in 4.d.25. quæst. vlt. Durand. ibid. quæst.3. Gabr. quæst.2. propos.7. in ead. d. Caietan. 2.2. quæst.100. art.2. Petrus de

Aragon.

Aragon. & Gregor. de Valentia ibid. Victoria. Petrus, & Dominicus de Soto loc. cit. in princ. quæst. Panorm. supra. in cap. Suam. & nunc communiter recentiores Theologi, & testatur Petrus de Aliaco in tract. de simonia contra Cancellarium Parisiens. referente Victoria, nullum antiquorum oppositum tenuisse. Contrarium tamen quod liceat huiusmodi labores coniunctos administrationi sacramentorum vendere & locare, tradidêre Gulielm. Altisiodorens. in 3. part. tract. 21. tit. de simonia. cap. 2. S. Bouauent. in d. art. 1. q. 4. Adrian. in quodlib. 9. §. Pro huius solutione primò inquirendum est. Marsil. in 4. d. 25. art. 1. Maior ibid. quæst. 6. Armachan. lib. 10. de quæstionibus Armenorum. cap. 10. Hostiens. in summa. tit. de simonia. §. Qualiter committatur. Glossa. Panormit. & alij quidam in d. c. Significatum. Nunc contra hos probatur conclusio primò illa Glossa Augustini super cap. 5. primæ ad Timoth. Accipiant (inquit sermonem faciens de sacerdotibus) à populo necessitatis sustentationem, mercedem verò laboris spectent à Deo. Est autem Augustin. in lib. de pastorib. cap. 2 circa finem. tom. 9. Huic proposito etiam inseruit cap. Si quis obiecerit. ex Paschali Papa. 1. quæst. 3. Quando alterum sine altero non prouenit, eum qui vnum vendit, alterum inuenditum non relinquere. Sed labor talis per se non valet nisi ratione ministerij & effectus spiritualis intenti.

Ergo,

Ergo,&c. Secundò, hanc rationem Victoria, & post eum alij formant. Talis labor & operæ sunt spirituales, & nullo modo temporales: sicut sanare infirmum, mundare leprosum ex sua natura sunt temporalia, si tamen procedant ex gratia spirituali, spiritualia reputantur in materia simoniæ, & ideò non possunt vendi, vt patet Matth. 10. Gratis accepistis, gratis date: & præmiserat: Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, &c. præterea talis qui locat operas coniunctas nō gratis administrat. Ergo est simoniacus. Antecedens probatur. Administratio sacramenti non est aliud quam exercitium laboris & operarum, & tamen est actus spiritualis à potestate spirituali procedens, & ad effectum spiritualem tendens, si ergo venditur ipse labor, administratio sacramenti venditur, & non gratis datur, quod profectò est simoniacum contra sacram scripturā, & canones qui prohibent pretij exactionem pro collatione sacramentorum, sub seuerissimis pœnis, vt res notissima est in collatione ordinum ex multis canonibus 1. quęst. 1. & seq. & in hoc tit. & confirmatur magis, baptismus nihil aliud est quā actio illa baptismi, siue ablutio exterior corporis sub præscripta verborum forma. Si ergo licet aliquid accipere, & exigere pro illa actione & labore. Ergo accipi potest pro baptismo contra omnium sanè sentientium mentem. Imò aliter si dicamus, excusabimus omnem

simoniam

ſimoniam in ſacramentorum adminiſtratione,& ordinũ collatione. Quicquid exigetur, ſub titulo laboris & operarũ velabitur: quod maximè fieri poſſet in collatione ordinũ extra tempus, ab Epiſcopis titularibus. Nunc adferenda argumenta pro contraria ſentẽtia, & diſſoluenda ſunt. Primum, ex Num.18. Dominus dedit filijs Leui omnes decimas Iſraël, pro miniſterio quod impendebant in tabernaculo fœderis; & deinde inter alia ait: Comedetis eas vos & filij veſtri: quia pretium eſt pro miniſterio quod exercetis in tabernaculo meo. Ergo licitum eſt præmium pro labore accipere. & Luc.10. Dignus eſt operarius mercede ſua. Atq; hoc etiam probatur ex c. Clerici. 1. q.2. Clerici qui Eccleſiæ fideliter vigilanterq; deſeruiunt, ſtipendia ſanctis laboribus debita, ſecundũ ſeruitij ſui meritũ à ſacerdotibus accipiant. Secundũ, Quando in aliqua re ſimul coniunguntur temporale & ſpirituale, licet vendere tẽporale, dummodo in augendo pretio nõ habeatur ratio ſpiritualis, vt patet in calice cõſecrato. Sed in adminiſtratione ſacramentorũ coniunguntur ſpirituale & tẽporale, videlicet ipſum ſacramentũ, & labor quo cõficitur ſacramentũ. Ergo licitũ erit vendere laborẽ temporalem, nõ habita ratione ipſius ſacramenti. Ad 1. reſpond. quod pretium in illo Num. accipiatur latè ꝓ ſtipẽdio ſuſtẽtationis, Ad illud Luc.10. probat tantum, ꝙ operanti in vinea Domini debetur ſuſtẽtatio. Vnde Euãg.

Mat-

Matthæus c. 10. id apertius declarat, posteaquam dixisset: Gratis accepistis, gratis date: subiungit: Nolite possidere aurum, neque argentum, neque enim pecuniam in zonis vestris, non peram in via, neq; duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus est enim operarius cibo suo. Ad quod propositum aptè D. Gregorius hom. 17. in Euangelia loquitur. Ad cap. Clerici. eodem modo dicitur quod stipendium accipiatur pro alimentis, quæ debentur à populo eis qui seminant spiritualia. Ad secundum in primis respondetur cum Caietano 2.2. quæst. 100. art. 3. & in summa. verb. Simonia, quod quotiescunque aliquid maiori ex parte est spirituale, tunc nec etiam ratione temporalis adiuncti potest vendi, quoniam intelligitur ipsum spirituale vendi. Aliam solutionem adhibet Victoria negando quod labor ille intrinsecus, & coniunctus cum administratione sacramentorum sit aliquid temporale: est enim quid spirituale, vt ex supradictis satis superque constat.

Quarta Conclusio. Labores extrinseci, qui antecedunt administrationem sacramentorum possunt vendi & locari pro pecunia sine labe simoniæ. Hæc est sententia omnium Doctorum, vt rectè Victoria attestatur, quam Sot. Valent. Caietan. Petrus de Aragon. & alij Theologi iuniores sequuntur. Labores enim illi e. g. quod quis iter faciat eundo ad locum, vbi debet sacramentum administrare, aut

missam

missam celebrare, sunt omninò temporales, & non habent coniunctionem cum re spirituali nisi per accidens. Ergo vendi & locari possunt. Si quis tamen huiusmodi operas ac labores venderet, aut pretium ex pacto acciperet pro eis, quando alio titulo tenetur laborem talem impendere, vtpote quia suum beneficium habet annexum tale onus, peccaret, quia pro eodem labore bis acciperet mercedem; quod non est licitum. Eadem ratione pretio æstimari potest, si quis acceptet obligationem sacramenta administrandi, aut celebrandi certis temporibus & locis, quod satis clarum est ex dicto cap. Significatum. & DD. ibidem.

Quinta Conclusio. Exigere aliquid pro materia sacramenti, vt pro pane, vino, aut pro oleo in sacramento extremæ vnctionis, aut chrismatis, &c. aut vsu istarum rerum, simoniacum foret. Hanc docent Sotus & Petrus de Aragon. Ratio quoniam hæc omnia sunt intrinsecè & necessariò coniuncta cum ipsis sacramentis, nec sacramentum sine sua materia consistit. Confirmari potest hæc conclusio ex cap. Ea quæ. supra eod. tit. & annotatis ibidem à Panormit. Antonio, Felin. Ioan. ab Anan. & communiter ab alijs, dum notant ex text. quod non solum prohibetur pecunia exigi pro chrismate in quantum est sacramentum, vt pro chrismando aliquem, sed etiam pro ipso liquore chrismatis: Nam in illo cap. non exigebatur pecunia à confirmato, sed ab alijs

Ecclesijs fortè baptismalibus, vt Panormi
quitur, & etiam clarius probatur ex c. Pl
2. 1. q. 1. Nemo tamen ita sit ignarus, qui c
sione huius conclusionis opinetur simon
esse emere oleum pro conficiendo & ben
cendo oleo infirmorum, aut pecuniam ex
nere pro emptione olei & balsami ad co
ciendum crisma: hæc enim materialia qua
emuntur & venduntur apud mercatores,
sunt adhuc proximè ordinata ad vsum &
teriã sacramenti: Intelligitur ergo nostra c
clusio de istis materialibus, quando subsun
sui sacramentorũ, & actionibus sacris, diui
que ministerijs. Non enim potest sacerdos
quid pretij exigere pro oleo sacro infirmo
quando vngere debet, aut vnxit infirmum

Sexta Conclusio. His qui sacramenta in E
clesia administrant, debentur ab eis quil
eadem communicant stipendia sustentat
nis. Hæc est communis DD. & eam satis Ap
stolus probat 1. Cor. 9. Qui in sacrario opera
tur, quæ de sacrario sunt, edunt, &c. Nen
militat suis stipendijs. Non ligabis os boui t
turanti. Dubium autem occurrit circa ha
conclusionem. An liceat ministris Eccles
huiusmodi stipendia sub pacto ponere? Atqu
hoc stipendium in pactum posse deduci con
cedunt communiter recentiores Theolog
Caiet. in 2. 2. S. Tho. q. 100. art. 3. & in summ
verb. Simonia. Domin. Sotus lib. 9. de iustit. &
iure. q. 6. art. 1. Petr. de Aragon. in 2. 2. d q. 10c
art

art.2. Gregor. de Valent. ibid. in art.3. q.2. Nauarr. in manuali confessar. cap.23. num.102. & alij alibi: quod in foro conscientiæ verum est tam in diuite clerico quam in paupere, licet Caietan. videatur velle quod diues non possit ex pacto aliquid recipere, sed hic intelligendus est de foro exteriori, in quo maior præsumptio est de diuite, qui alias habet vnde viuat. Is enim non videtur pacisci stipendium sustentationis, quando alias ei prouisum est de sustentatione, & sæpè etiam scandalum tum accedit. In hunc modum Nauarr. & Valent. Caietanum interpretantur. Alij opinantur Caietan. loqui in foro conscientiæ non esse licitum diuiti clerico pacisci de stipendio sustentationis, quando à iure vel superiore non est determinatum stipendiũ. Quando autem est taxatum tam diues quam pauper potest illud exigere, & sic dissentiunt ab eo. Sed si Caiet. intelligatur de foro exteriori, concilian tur. In foro enim conscientiæ eo modo quo licitum est stipendium sustentationis recipere, licet etiam in pactum deducere. Faciunt etiam pro hac re ea, quæ Innoc. in c. Quoniam 2. Ne prælati vices suas, adducit.

Septima Conclusio. Quando ex antiqua & laudabili consuetudine approbata aliquid datur à laicis in sacramentorum administratione, potest recipi modò intentio recta sit. Hanc tradunt S. Thomas 2. 2. quæst.100. art. 2. ad quartum. & ibid. art. 3. in corp. & eius

commentatores ibid. Angel.in verb. Simo
2.§.21. & in verb.Consuetudo. §.12. Syluest
verb.Simonia.quæst.6.in primo dicto.& D
cum text.in hoc cap. præsumitur enim id
troductum pro sustentatione ministranti
Debet autem abesse intentio emptionis,
venditionis, vt non exigatur tanquam pr
um rei spiritualis, sed vt sustentatio necess
tis: & ita intentio referenda ad solam cons
tudinis obseruantiam. Ab inuitis autem
per consuetudinem approbatã, aut Eccle
ordinationem, debitum non est exigendũ
spiritualium substractionem, cum hoc hab
speciẽ venditionis: sed gratis prius spiritu
bus exhibitis, auctoritate superioris inuiti
gendi sunt ad laudabilis consuetudinis obs
uantiam secundũ c. præsens. Quando & q
modo possit induci consuetudo, vt in adm
nistratione spiritualium aliquid detur, n
uent in hoc cap. & supra in cap. Suam. eod
Panorm. resolutiuè in vtroque loco respo
det, quod possit induci consuetudo, quan
non præcessit exactio, sed ex mera liberalit
& deuotione populi talis consuetudo fuit
troducta: tunc enim non habet vitium, n
fundamentum vitiosum, sed laudabile, q
non est magnum, nec mirum, si ab eo metu
tur temporalia, qui seminat spiritualia, vt
cap.Si Episcopus.de offic. ordinar. lib.6. &
offic. ordin. cap. Quoniam. & hoc videtur
sensu text.in hoc cap.dum vult laicos comp
lend

lendos ad obseruandum laudabilem consuetudinem erga sanctam Ecclesiam pia deuotione fidelium introductam. Sed quando exactio præcedens dedit causam consuetudini: tunc non valet consuetudo, quia initium fuit simoniacum & vitiosum. argum. cum in Ecclesiæ.supra. Hanc resolutionem Panormit. sequuntur Ioan.ab Anania, & Felin. in hoc c. Angel.in verb.Consuetudo.§.12. Syluest.ibid. quæst.21. Aurea Armill.ibid.num.11.& alij alibi. Quando enim Ecclesiæ sunt tenues in reditibus, atque tunc ex consuetudine antiqua aliquid contribuitur à populo in administratione spiritualium, magna præsumptio est talem consuetudinem incepisse à necessitate sustentationis ministri. Non est negandum auctoritate superioris, sicuti etiam consuetudine induci posse, quando Ecclesia aliud subsidium non habet, vt laici pro sustentatione aliquid contribuant. Tunc non pro sacramentis aut spiritualibus accipitur, sed pro sustentatione eius per quem spiritualia populo administrantur.Sicut enim decimæ dantur ex lege positiua quantum ad quotam: ita iusto statuto superioris sanciri possit, quando minister non habet ab Ecclesia, vnde viuat, vt certũ quid in certis spiritualibus actibus impartiendis detur in subsidium sustentationis: cum ad id iure naturali & diuino populus teneatur. argum. multorum, quæ Apostolus 1. Corinth.9. colligit. Nullo autem statuto aut

consuetudine induci valet, vt aliquid pro spi
ritualibus detur tanquam pretium, aut caus
principalis, & immediata ea habendi. Quan
doquidem id esset contra ius diuinum & na
turale, quod nec statutum hominum, nec v
la consuetudo tollere potest. cap. fin. de con
suetud. Panormitanus & alij ibidem. & v
consuetudo non valet, nec etiam statutu
Baldus consil. 238. colum. 2. lib. 4. Crauet.
antiquitat. temporum, 1. part. princ. part.
num. 42. & post hos Menoch. de arbitr. iud
quæstion. lib. 1. quæst. 71. num. 5. & sic c
nones in hoc nostro tit. sæpè reprobant co
suetudines exigendi aliquid pro spiritualib
Dubium occurrit hoc loco circa illud qu
ex sententia Panormit. & aliorum resoluti
est, consuetudinem tum valere in huiusm
di, quando ea inducta est ex mera liberali
te, & deuotione populi, & non habuit in
um ab exactione. Sed contra. Ex his c
sunt meræ facultatis, non introducitur c
suetudo, nec ex annua donatione gratis
cta. Ioannes Andr. in capite 1. de cleric. c
iugat. Innocent. in cap. Bonæ. 2. de po
lat. prælat. quando ait: quod licet reci
mus amicum à longe venientem in dom
nostram, non tamen ei acquiritur ex
quasi possessio, nec consuetudo, licet
ries fuerit receptus. Angelus & Syluest
verb. Consuetudo. Abbas & Felin. in d
cap. Suam. Bartol. in l. Cum de in rem v

ff. de vſur. & l.operas.ff.de oper.liber.licet ruſticus dederit vnum par caponum annuatim alicui ex liberalitate, non tamen ex hoc aliqua conſuetudo, vt in poſterum inuitus aſtringatur. & Cynus in l. 2. Cod. Quæ ſit longa conſuetud. quamuis aliquis per decennium continuauerit ire ad molendinum, vel furnum alicuius, & ſic illi lucrum attulerit, non tamen per hoc introducitur conſuetudo aliqua, vt in futurum compellatur ire & continuare. Quia iſti actus ſunt meræ facultatis, & ſic conſuetudinem non faciunt obligantem. Si ergo vt propoſito noſtro accommodemus, populus in initio aliquid gratis, & ex liberalitate offerebat in ſacramentorum adminiſtratione, non videtur hæc libera oblatio conſuetudinem inducere in futurum, quæ obliget, vt populus inuitus poſſit cogi ad eius obſeruantiam. Panormitanus in d. cap. Suam. tribus modis ſoluit. Primo modo intelligendo, quod aliquis ex populo deſiſtens ab obſeruatione aliorum redargutus à reliquis obſeruauit aliorum morem. Ex hoc enim actu ſatis apparet de conſenſu populi volentis introducere illam conſuetudinem laudabilem. Sed hæc ſolutio parum firma & fundata. Secundo ſic ab eodem Panormit. ſoluitur, quod contraria procedunt, vbi donatio eſt purè non relata ad certum quid. Sed in hoc caſu, cum tempore ſacramenti ſeu exhibitæ rei. ſpiritualis aliquid conferebatur,

videtur populus longo tempore obſeruando ſe adhoc velle obligare, & conſtituere illam ſpontaneam obligationem in recompenſationem ſpiritualium, recognoſcendo Deum in muneribus ſuis, & redimendo peccatum eleemoſynis. de pœnit. d. 1. cap. Medicinam. Sicut in ſimili notat Bartol. loco cit. de ruſtico qui per longum tempus ſoluit par caponum aliqua cauſa prætenſa; quia aliquid tenebat à domino. Tertiò poteſt ſolui quod ſit ſpeciale, fauore Eccleſiæ, vt longo tempore populus ſic impendendo temporalia videatur velle inducere conſuetudinem in futurum, facit cap. Ex parte. de cenſib. & notata ibid. & cap. Ex parte Aſtenſis Eccleſiæ. de conceſſ. præbend. De hoc etiam Felin. Ioan. ab Anania & alij quidam in d. cap. Suam.

QVÆSTIO II.

An liceat pecuniam dare ſine ſimonia in ſacramento matrimonij?

DE hac re paucis agunt S. Thomas 2. 2 quæſt. 100. art. 2. ad ſextum. S. Antonin. 2. part. titu. 1. cap. 5. §. 16. in princ. Angel verb. Simonia 3. §. 16. Sylueſt. eodem. quæſt. 8 Cardin. Alexandr. Turrecrem. Dominic. & alij decretiſtæ in cap. His igitur. Panormitan Anton. & alij ſupra in cap. Cum in Eccleſiæ.

Notandum quod matrimonium non ſo lum e

lum est sacramentum, sed etiam contractus in officium naturæ institutus.

Prima Conclusio. Pro contrahendo sacramento matrimonij non potest sine simonia pecunia dari. Hæc est contra aliquos DD. qui tradiderunt in matrimonio non conferri gratiam, de qua re latius diximus in d. cap. Cum in Ecclesiæ. Conclusionem tenent D. Thomas, & eius commentatores loc. cit. Richard. in 4.d.25.art.3.quæst.1. Sotus lib. 9. de iustit. & iure.quęst.6.art.1.ad 6.S.Antonin.& alij communiter. Ratio clara est, Matrimonium est vnum de septem sacramentis gratiam conferens ex opere operato. Concil. Trident. sess.7. de sacramentis in genere, can. 1. & sess. 24. de sacramento matrimonij.can.1. Sed pro acquirendo sacramento pecuniam dare, aut recipere, simoniacum est, vt in quæst. præcedenti traditum est.

Secunda Conclusio. Conferre dotem pro matrimonio, vt est in officium naturæ non est simonia. Hæc est etiam communis. Ratio, quia vt sic est quidam contractus, multisq; indiget pro subleuandis oneribus, quæ ipsum communiter sequuntur ac comitantur.

Tertia Conclusio. Pro benedictione nubentium pecuniã dare, aut accipere, simoniacum est. Hæc est etiã communis, & sæpè in hoc tit. declarata, supra c. Non satis. c. Cũ in Ecclesiæ. & hoc c. Ratio quia benedictio nubentium est actus spiritualis, & aliquid sacramentale.

Ergo non licet pro eo aliquid temporale dare, vel recipere. Si autem ſacerdos nolit benedicere niſi data pecunia, recurrendum eſt ad ſuperiorem, vt ex Alexandri ſententia ſentiunt Angel. Sylueſt. & alij Summiſtæ: Si autem ſuperior cogere nolit ſacerdotem, vt gratis benedictionem impendat, tutius eſt abſtinere, quam peccandi occaſionem dare. Quid ſi ſacerdos occupatus, aut alia ratione motus nolit alteri ſacerdoti licentiam dare benedicendi nuptias, niſi pro pecunia? Reſpondent Angelus & Syluest. poſt alios, quod ſi hoc faciat non intentione vendendi licentiam, ſed prouidendi ſibi de portione oblationum eum contingente, non eſt ſimonia. Si autem exigat maiorem ſummam, quam dicta portio valeat, præſumetur talem licentiam vendere voluiſſe. Eadem eſt ratio de licentia confitendi, aut communicandi.

Quarta Concluſio. Si aliquid tempore matrimonij conſuetum ſit dari ex laudabili & antiqua conſuetudine, id ſine ſimonia accipi poteſt, & gratis, prius data benedictione exigi, argum. huius cap. & annotatorum à DD. Hoſtienſ. in hoc cap. §. Contra verò. & poſt eum alij inter laudabiles conſuetudines referunt, vt offeratur candela groſſa cum denarijs: vel vt habeat lectum mortui, vel eius veſtes ſacerdos; vel à nubentibus caput bouis: vel aliud certum quid ſimile.

CAPVT

CAPVT XLIII.

Prohibet Abbates Cistertienses solemniter installari: & ponit formam obedientiæ quam præstant suis Episcopis.

Honorius III. vniuersis Abbatibus & fratribus Cistertiensis ordinis.

NE Dei Ecclesiam (& infra) Installationis solemnitates in electis Abbatibus ordinis vestri fieri prohibentes. Adijcimus, vt Archiepiscopi & Episcopi ea sint forma professionis contenti, quæ ab origine vestri ordinis noscitur instituta: quæ talis est. Ego frater Abbas Cistertiensis ordinis subiectionem, & reuerentiam, & obedientiam à sanctis patribus constitutam, secundum regulam sancti Benedicti, tibi domine Episcope, tuisque successoribus canonicè substituendis, & sanctæ sedi Apostolicæ, saluo ordine meo, perpetuò me exhibiturum promitto.

Casus literalis secundum Gloss. & Abbatem. Abbates Cistercienses ordinis consueuerunt dare Archidiaconis palafredum in sua installatione, vel aliud æquipollens. Præcipit Honorius Papa, ne de cætero talis consuetudo debeat obseruari, quæ de cupiditatis radice processit: prohibendo installationis so-

lemnitates in Abbatibus electis Cifterciens ordinis, adijciendo vt Archiepifcopi & Epifcopi ea fint forma profeffionis contenti, qu ab origine huius ordinis fuit inftituta, quæ t lis eft. Ego frater Abbas, &c. vt in textu co tinuatur.

Nota primò, nifi fecundum cafum relatu Abbates Ciftertienfis ordinis debuiffent da Archidiaconis pro inftallatione palafredun hæc decretalis non fuiffet relata ad hunc t fic enim dabatur quid temporale pro inftal tione, quod fpectat ad fimoniam, vnde proh betur hîc à Pontifice.

Secundò, Abbates Ciftertienfes, & alij de i re communi funt fubiecti fuis Archiepifc pis, & Epifcopis, in quorum diœcefi mon fteria fita funt. Epifcopi de iure communi f am intentionem fundant fuper tota diœce cap. Cum venerabilis. de relig. domib. cap. 1. offic. ordin. & cap. Cum Epifcopus. eod. tit. l 6. ideoque Abbates prætendentes exempti nem de ipfa debent docere.

Tertiò, fecundum DD. hîc non prohibet inftallatio, fed inftallationis folemnitates, exactio, quæ fiebant eo tempore, quo in ft lum Abbates introducebantur: quia vt plu mum quando adhuc hodie tales actus ce brantur Ecclefiaftici, fuperflui fiunt fum tus, & quandoque fub titulo iurium tegu tur iniuriæ & fimoniacæ exactiones, cum g uamine monafteriorum. In inftallatione

pi

pitur possessio, & Abbas introducitur in chorum in stallum pro loco Abbatis deputatum, & licet de iure communi talis installatio pertineat ad Archidiaconum. cap. Vt nostrum. in fine. de officio Archidiac. nunc tamen standum consuetudini per tempora seruata iuxta Ioannem Andream, Panormit. Antonium à Butrio & alios, Hostiensis putat, quod Abbates potuerunt installari per monachos. In quibusdam locis installantur, quando munus benedictionis consequuntur ab Episcopo secundum munus Pontificalis.

Quartò, Episcopi debent esse contenti forma professionis à canonibus, & regula præscripta. argum. huius cap. & cap. Dilecti. de maiorit. & obedient.

Quintò, cum Gloss. in verb. Successoribus. & alijs ibid. Quando aliquis præstitit obedientiam prædecessoribus amplius compelli non debet ad præstandum successoribus. cap. Veritatis. de iureiur. Ratio redditur à Ioanne ab Anania hæc: Quia iuramentum sine causa præstari non debet. cap. Etsi Christus. de iureiur. Ex quo ergo semel expressit, obligat etiam ad successorem, quia fuit reale sub nomine dignitatis: secus si fuisset personale, vt notatur in d. cap. Veritatis.

Sextò, circa illa verba: (Saluo ordine meo) Non enim tenentur obedire contra regulam, & professionis formam. Quia vt Innocent. in hoc cap. dicit, ex quo regula per Papam est approbata,

probata, non licet aliquid contra regulam mandare: addit idem. Etiamsi Papa mandaret aliquid quod esset contra substantiam ordinis, vel peccatum, non deberent obedire. cap. Cum ad monasterium. de statu monachorum.

CAPVT XLIV.

Recepto in canonicum debetur præbenda, & reditus consuetudine non obstante, quod non seruauerit prauam consuetudinem de aliquo temporali dando ipsis canonicis.

Gregorius nonus Priori sancti Thomæ Esculanen.

IAcobus canonicus Esculanus exposuit, quod cum ipse in Ecclesia Aprutin. sit receptus in canonicum & in fratrem: canonici eiusdem Ecclesiæ partem prouentuum ac præbendam sibi assignare recusant, quandam consuetudinem prætendentes, quod prandium habere debeant à canonico recepto de nouo. Quocirca mandamus, quatenus si est ita: dictos canonicos, vt (tali consuetudine non obstante) sibi sicut vni ex alijs in prouentibus & præbenda prouideant, appellatione remota compellas.

Casus. Iacobus iste Canonicus Esculanus receptus

receptus erat in fratrem & canonicum in Ecclesia Aprutin. canonici illius Ecclesiæ partem beneficij sui sibi assignare nolebant, nisi primò reciperent prandium ab eodem, consuetudinem prætendentes, vt à canonico nouiter recepto prandium recipiant. Mandat Papa cuidam Priori, quatenus si est ità, consuetudine ista minimè obstante compellat canonicos illos, vt præbendam sicut vni ex alijs conferant & assignent.

Not.primum. Pro spiritualibus nihil exigendum etiam prætextu consuetudinis.

Secundum. In receptione & acquisitione possessionis, & beneficij, nec pro prandio, nec pro pastu, aut pastello quicquam dandum tanquam debitum supra cap. 1. & 1. quæst. 3. cap. Si quis obiecerit. in fine. & cap. fin. ibid. non obstante consuetudine. Qui præsumitur dari pro spirituali acquisito, aut acquirendo.

QVÆSTIO VNICA.

An sit simoniacum si canonici aliquid temporale virtute statuti aut consuetudinis exigant & recipiant in receptione, nominatione, admissione aut præsentatione, ad canonicatum, vel præbendam?

DE hac materia tractant Angel. in summa. verb. Simonia 2. §. 5. Syluest. ibid. q. 13. dicto

13.dicto 5.Hostiens.in summa.tit.eod.§.Qualiter committatur. vers. Quid ergo si de consuetudine sit. Canonistæ in hoc cap. & latius quidam in cap.Cum M.Ferrariens.Panormit. ibidem.num.25. Anton.à Butrio num.52. Ioan.Imolens.num.17.Felin.ibid. colum.9.vers. In Gloss. in verb. perciperent, nisi simoniacum esset.Decius ibid. num.33. Card.Alexan. in cap. Ex multis. 1. quæst. 3. Glossator pragmaticæ sanctionis in tit.de annatis, non longè à princip.super verb.Consuetudinis.

Prima Conclusio. Si statuto aut consuetudine antiqua receptum sit, vt in adeptione possessionis aliquid soluatur pro vsu pio, vt pro ornamentis Ecclesiæ,aut fabrica Ecclesię, au eleemosyna pauperum , non est censendu simoniacum.Hæc est communis opinio DD locis cit. & Concilium Trident. satis eam ap probat sess.24.de reformatione.cap.14. stati à principio, quod ita incipit. In pluribus E clesijs tam cathedralibus quam collegiatis, parochialibus,ex earum constitutionibus,a ex praua consuetudine obseruari intelligit vt in electione, præsentatione, nominatio institutione,confirmatione,collatione, vel lia prouisione, siue admissione ad possess nem alicuius cathedralis Ecclesiæ, vel ben cij,canonicatuum aut præbendarum, vel p tem prouentuum, seu ad distributiones q tidianas certæ conditiones, seu deductio ex fructibus,solutiones,promissiones,&c.

ter

terponantur. Hæc cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, vt quæcunque huiusmodi in vsus pios non conuertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habent, fieri non permittant, &c. Dictum in conclusione (si statuto, aut consuetudine) Quia quantum ad hunc effectum æqualem vim consuetudinis & statuti iudicamus, licet Panormit. in d. cap. Cum M. & alij quidam eum secuti opinentur consuetudine fieri posse, non statuto. Sed à Panormitani & suorum sententia recedunt Ioannes ab Anania in cap. Sicut pro certo. supra hoc tit. Anton. à Butrio in d. cap. Cum M. num. 53. Decius ibid. num. 33. & seq. Egidius Bellamera in consil. 31. incip. Quod mulier super dote, & alij quidam, & ex iunioribus Nauarr. in manuali confess. cap. 23. num. 102. vers. Vndecimò quod non committit veram, &c. Cũ regulariter à pari procedant consuetudo & statutum per notata in l. De quibus. ff. de legib. imò consuetudo & statutum non differant, nisi vt tacitum & expressum. Instit. de iure nat. gent. & ciuil. §. penult. Dec. & Anton. latius, & sic etiam vt Nauarr. obseruat Concilium Trident. videtur in hoc æquare statutum & consuetudinem, & corrigere Panormitani & sequentium sententiam: cuius etiam differentiam ante Hostiens. in d. cap. Sicut pro certo. & in hoc cap. confudit, & statutum consuetudini exæquauit. Fundat Hostiens. con-

Kk clusio-

clusionem arg. cap. Officij. de testam. & ca
fin. De his quæ fiunt à maior. part. cap. & a
dit in d. §. Qualiter. in hoc casu etiam cauti
nem de soluendo exigi posse arg. cap. Signi
catum. de præbend. & cap. Significasti. de
lect. & cap. Ad Apostolicam. hoc tit. Gers
in tract. de simonia 2. part. suorum ope
tract. 36. ad tertiam rationem siue obiecti
nem respondet, quod tales pecuniæ non ex
guntur à canonicis pro beneficio, vel offici
sed pro communibus oneribus supportandi
in quibus canonicus ille particeps erit, quo
emolumentum commune, sicuti pro fabric
pro pueris de choro, pro cappa, & similibu
Non negamus tamen, inquit, quin apud al
quos modus exigendi non sit vsquequaqu
purus & decens, licet non propriè simoni
cus. Sic ille. Hinc rectè colligitur, quomo
do statutum canonicorum S. Hilarij Pictau
ensis Ecclesiæ, quo cauebatur, vt canonic
de nouo receptus solueret vel quadragint
aureos, vel dimitteret vnius anni reditus pr
Ecclesiæ fabrica, fuit declaratum abusiuu
à senatu, auctoribus Stephano Auffrerio i
stilo parlamenti arresto 377. & post eum Pe
tro Rebuffo in tractatu concordatorum i
tit. de reseruationibus. Non enim intelligen
dum quod fuerit abusiuum in eo, quòd ali
quid exigeretur ad fabricam Ecclesię, & com
munem vtilitatem, sed ratione alicuius ad
iuncti, quod abusum & speciem mali habe
bat

bat: Cum referente eodem Rebuffo ibidem statutum sit per regem Ludouicum in fundatione ordinis militiæ S. Michaëlis approbata per Papam, vt quilibet miles eius ordinis in sua receptione soluere debeat quadraginta aureos in vsus vestium Ecclesiæ, & ornamentorum conuertendos.

Secunda Conclusio. Non est licitũ statutum, quo cauetur vt aliquid in receptione ad canonicatum, aut adeptione possessionis soluatur, quod cedat in priuatam vtilitatem canonicorum, aut inter eos diuidatur. Hæc est communis omnium DD. conclusio fundata in hoc cap. quam Concilium Trident. satis confirmat loco cit. Hinc nec pro prandio, nec pro pastu, aut alio simili respectu licitum est pretium recipere.

Tertia Conclusio. Si non sit sinistra intentio vt recipiatur in receptione, nominatione, admissione & adeptione possessionis aliquid temporale, tendens ad propriam vtilitatem commodumque, pro beneficio, aut officio, aut beneficij possessione, vel titulo non est simonia ex se mala, sed tantum præsumptiuè, in foro exteriori prohibita ob speciem mali, de qua actum in secunda conclusione. Hanc tenent Egidius Bellamera in dicto consil. 31. in quo consulit super consuetudine Ecclesiæ Rothomagensis, cuius Ecclesiæ Episcopi suffraganei promoti ad Ecclesias, tenebantur antequam suam Ecclesiam cathedralẽ intrarent,

personaliter accedere ad Ecclesiam Rotho-
magens.& ibidem publicè obedientiam,& re-
uerentiam Ecclesiæ Rothomagensi & Archi-
episcopo eiusque successoribus promittere,&
vnum bonum & solemne prandium suis pro-
prijs sumptibus Domino Archiepiscopo,
Decano,capitulo,& alijs personis illius Eccle-
siæ. Gloss.& Vincent. in cap. Ex parte 1. in
verb.Dimittere.de offic.deleg.Gerson loc.cit.
Nauarr.loco cit.Hanc probo. Si esset simonia
ex sua natura mala,& ideò prohibita quia ma-
la,non esset etiam licitum accipere ex statuto
aut consuetudine ad vsus pios,contra primam
conclusionem. iuxta illud Alexand.Pontifici
in cap. Ex multis. 1. quæst. 3. versus finem si
dicentis. Constituimus & eodem modo fir-
mamus,vt nullus cuiuscunq; gradus clericus
pro Ecclesiæ beneficio aliquid audeat confer-
re, aut fabricæ Ecclesiarum, vel donarijs Ec-
clesiarum: seu etiam quod pauperibus sit tri-
buendum: quia (teste scriptura) qui aliquid
malè accepit, vt benè dispenset potius graua-
tur quam iuuatur, & cap. Non est putanda. 1.
quæst. 1. Quod enim ex sua natura malum est,
nullo fine cohonestari potest, vt bene fiat.
Non enim sunt facienda mala, vt eueniant
bona. Ergo ex sua natura non est malum &
simoniacum aliquid dare, aut recipere vigore
statuti,aut consuetudinis,modò intentio non
feratur in emptionē, aut venditionem bene-
ficij, aut officij. Quod autem in foro exterio-
ri sit

ri ſit tanquam ſimoniacum prohibitum non eſt mirum, quia ex cupiditate & auaritiæ radice talis acceptio videtur procedere, cum non appareat iuſta cauſa accipiendi, & ab omni ſpecie mali præſertim Eccleſiaſticis ſit abſtinendum. argum. cap. Cum ab omni. de vit. & honeſt. clericor. Ad idem facit Concilium Trident. loco cit. dum mandat Epiſcopis, vt quæcunque huiuſmodi in vſus pios non conuertuntur, atque ingreſſus eos, qui ſimoniacæ labis, aut ſordidæ auaritiæ ſuſpicionem habent, fieri non permittant. Spectat huc quoque illud quod Ruardus Taper in ſua quodlibetica quæſt. de obligatione conſuetudinis, propoſitione quarta, primo loco infert ex eadem propoſitione, nempe quod nulla conſuetudine excuſari canonici poſſunt, qui à fratre nouiter recepto, notabilem pecuniæ ſummam recipiunt, quam inter ſe diſtribuunt, & quamuis receptio illa fieri poteſt, vt non ſit propriè ſimoniaca, ſemper tamen iniuſta eſt. Propter quod Papa in cap. Iacobus. de ſimonia illam conſuetudinem reijcit & contemnit, &c.

Quarta Concluſio. Non eſt illicitum, ſi aliquid liberè, gratiſque detur ſine vlla exactione, in adeptione poſſeſſionis, aut nominatione, vel præſentatione. Hæc concluſio communiter recepta. In eis quæ gratis liberaliterque dantur, non vendicat ſibi locum ſimoniaca labes, cum non intercedant emptio & venditio,

ditio, quæ ad constituendam simoniam re-
quiruntur. Sed aduertendum vnum notabil
hîc, notatum ex Innocentio à Panormitan
in dicto cap. Cum M. num. 26. quod si nih
peteretur, vel promitteretur in receptione
sed receptus aliquid dat spontè canonicis Ec
clesiæ, non committit simoniam, licet ibi
statutum aliquid exigens. Ab hac tamen sen
tentia rectè recedunt in dicto cap. Cum M
Decius num. 34. Andreas Barbat. num. 13
Felin. ibid. pag. 9. & 10. Ioan. ab Anania i
cap. Dilectus 2. & allegant hi etiam Panor
mitan. contrarium tenentem in dicto cap. D
lectus. dum ait. Et ex hoc infero ad quæstio
nem: Est statutum in Ecclesia, vt nouiter re
ceptus in canonicum vel monachum, te
neatur certum quid soluere: quidam rece
ptus sine aliqua exactione soluit, nunqui
licitè hic recipiatur: & concludit secundu
Doctores allegatos quod non, per text. ibi
dem. quia ex quo prius præcessit taxatio il
solutio, & oblatio, non potest dici propr
spontanea, imò videtur facta virtute illius ta
xationis. facit cap. Ex multis. 1. quæst. 3. v
obseruandum, quod corrupta sit lectio Pa
normit. in quibusdam libris. Quia in duobu
diuersis exemplaribus à me adhibitis, sic leg
tur in dicto cap. Dilectus allegato, post vlt
mum notabile, commemoratis suprapositi
verbis, nunquid licitè hîc recipiatur, subdi
Et d

Et dico quod sic per istum textum, quia ex quo præcessit taxatio, illa oblatio videtur facta virtute illius taxationis 1. q. 3. c. Ex multis, & sic lectio corrigenda est, vt clarè ex ratione ab eo allata patet: vt ita legatur. Et dico quod non per istum textum, &c. Sed his omissis posterior sententia amplectenda est. Satis enim exactum videtur, quod per statutum requiritur & præscribitur. Quando enim quis scit se posse compelli, licet sponte faciat, dicitur facere compulsus. Bald. in l. Nouissimè. ff. Quod cum falso tutore, auctores & moderni cum alijs in dicto cap. Cum M. & qui soluit nulla coactione adhibita, si tamen sciebat se posse cogi, inuitus soluit Ioan. Andr. in reg. Bona fides. in princip. de reg. iuris in 6. Atque etiam quando extat statutum, virtute cuius aliquis potest cogi, metu statuti videtur soluere, etiamsi non petatur, & qui metu statuti soluit, iustum metum habere dicitur. Baldus in l. Falsus. ad finem. C. de furt. Felin. post alios plures in dicto cap. Cum. M. text. optimus ad idem in dicto cap. Dilectus 2. in fine, cum dicitur: Illud tamen gratanter recipi poterit, quod sine taxatione, gratis oblatum. Sed quando statutum quid certi esse dandum in receptione decernit, satis taxatum est, & sic non omninò gratanter, sed potius quia aliter fieri non potest, soluitur. Sed etiam pro hac materia satis mirabilis casus hîc

inſerendus, collectus in forma ab Antoni
Butrio in d. cap. Cum M. num. 54. verſ. T
tius caſus ex auctoritate Innocentij ibide
cuius poſt hos meminit Ioan. Imolenſ. nu
17. in eod. cap. Tertius caſus, inquit Antoni
quando aliquid eſt debitum virtute ſtatuti,
iam applicatum commodo temporali, & p
uato, & tempore receptionis nulla ſit comm
moratio ſtatuti, receptus tamen poſtea con
pellitur vi ſtatuti, & hæc non eſt ſimonia, da
etiam quod ſtatutum ſit iniquum, & illi pe
cauerint ſtatuendo. Ex quo tamen menti
non eſt adhibita de ſtatuto tempore receptio
nis ad ſeruandum ſtatutum arctatur vi ſtatu
ti, quod licet in ſe ſit iniquum, non tamen ſ
moniam inducit. Sic ille.

CAPVT XLV.

*Qui ordinauit aliquem ſub promiſſion
de non petendo ab ipſo prouiſionem: or
dinator per trienniũ à collatione, præ
ſentator verò ab executione ordinum
etiam per triennium ſuſpenſi ſunt: or
dinatus verò ab ordine perpetuò ſit ſuſ
penſus, & ſolum per ſedem Apoſtolicam
cum eis diſpenſatur.*

Idem.

SI quis ordinauerit, ſeu ad ordinẽ præſen-
tauerit aliquem, promiſſionẽ, vel iura-
mentum

mentum ab eo recipiens, quod ſuper prouiſione ſua non inquietet eundem: ordinator à collatione, præſentator verò ab executione ordinum per triennium, & ordinatus ab ordine ſic ſuſcepto, donec diſpenſationem ſuper hoc per ſedem Apoſtolicam obtinere meruerint, nouerint ſe ſuſpenſos.

Caſus. Quia frequenter ordinantur aliqui ſine certo titulo, propter quod fiunt promiſſiones illicitæ, ſtatuit Gregor. quod ſi aliquis ordinauerit, ſeu ad ordinem præſentauerit aliquem recipiens ab eodem promiſſionem vel iuramentum, quod ſuper ſua prouiſione non inquietabit eundem: ordinator à collatione, & præſentator ab executione ordinum per triennium nouerint ſe ſuſpenſos, & ordinatus ab ordine ſic ſuſcepto nouerit ſe ſuſpenſum, donec diſpenſationem per ſedem Apoſtolicam meruerint obtinere.

Nota primò. In eo quis punitur, in quo peccauit: Sic in propoſito qui circa ordinis ſacramentum peccauerunt, ſuſpenduntur ab executione ordinum.

Nota ſecundò. Remiſſio, vel retentio temporalis debiti pro ſpirituali conſequendo, ſimoniam inducit. Anton. hîc n. 1. Paria enim videntur dare, & debitum remittere. arg. c. Veniens. 1. & ibi à DD. annotat. de teſtib. c. Talia. 8. q. 3. & l. Quinetiam. ff. de calum. & l. Si mulier. ff. de condit. cauſa data. latè Decius ff. de reg. iuris. l. Si quis oblatione.

CAPVT XLVI.

Habet duo dicta: secundum ibi: & adresignationes, & propter breuitatem & varietatem lecturarũ aliter non summatur.

Idem.

MAndato nostro recepto: vt cum monachis qui per simoniam dato aliquo locum in monasterijs sunt adepti, secundum constitutionem generalis Concilij dispensares: & infra. Consultationi tuæ breuiter respondentes dicimus mandatum Apostolicum etiam ad Abbates extendi. Et ad resignationes spiritualium & temporalium quæ nullo pacto sed affectu animi præcedente: vtrinque taliter acquiruntur: in quo casu delinquentibus sufficit per solam pœnitentiam suo satisfacere creatori, eos pro simonia huiusmodi non teneri.

Casus literalis. Quidam recepit in mandatis à Papa, vt secundum constitutionem generalis Concilij. supra eod. cap. Quoniam. dispensaret cũ monachis qui per simoniã aliqu dato in monasterijs sunt recepti nulla de Abbatibus in mandato Papæ habita mention Consuluit Papam iste vtrum auctoritate isti mandati possit dispensare cum Abbatibus. I aliqui sunt adepti spiritualia nullo dato preti nullo pacto dandi, vel recipiẽdi præcedent

qu

quæritur vtrum isti propter istum affectũ teneãtur ad restitutionẽ huiusmodi spiritualiũ. Ad primum respondet Pontifex, quod mandatum Apostolicum ad Abbatem etiam extenditur, & sic constitutio illa. c. Quoniam simoniaca. continet dispensationem per Papam exhibendam. Ad secundum respondet, quod isti per huiusmodi simoniam non tenentur ad resignationem spiritualium, vel temporalium quæ nullo pacto sed affectu animi præcedente ex vtraq; parte taliter acquiruntur, sed sufficiat delinquentibus per solam pœnitentiam in hoc casu satisfacere creatori.

Nota primò text. quod appellatione monachorum Abbas etiam intelligitur, quia propter abbatiam non desinit quis esse monachus: Sic quoque nomine monialium Abbatissa continetur. supra eod. c. Quoniam.

Secundò aduertendum cum Glossa in verb. Affectu animi, quod sola voluntas siue affectus animi non facit aliquem simoniacum, licet aliter peccet (intellige nõ efficit simoniacum qui subiaceat pœnis in foro exteriori) Sed secus videtur in vsura vbi sola spes vsurarij vsuram inducere videtur. 14. q. 3. c. 1. & c. Consuluit. de vsur. Occasione huius Glossæ communiter DD. in hoc cap. Quærunt quare vsurarius mentalis teneatur ad restitutionem, & non simoniacus similiter mentalis. Sed de hac quæst. quid & quam variè sentiant DD. mox videbitur.

QVÆ-

QVÆSTIO I.

Vtrum ſimonia mentalis obliget ad reſtitutionem?

DE huius quæſtionis materia tractan Adrian. quodlib. 9. in tertio principali ſub lit. E. Caietan. Petrus de Aragon. & Gregor. de Valentia in 2. 2. S. Thomæ. quæſt. 100. art. 6. vbi S. Thomas in ſolut. ad 6. etiam attingit. Victoria in releɫt. de ſimonia. part. 2. quęſt. 1. Dominicus Sotus lib. 9. de iuſtitia & iure. q. 8. art. 1. Petrus à Nauarra lib. 2. de reſtitut. cap. 2. Ioſeph. Angles in florib. Theolog. qq. in 2. part. in 4. de reſtit. in quæſt. Quis à reſtitutione ſit liber. 18. difficul. Syluest. in verb. Simonia. quæſt. 20. Aurea Armilla eod. num. 58. Martin. Nauarr. in manuali confeſſar. cap. 23. num. 103. Canoniſtæ in hoc cap. & alij alibi. Nunc antequam ad reſolutionē accedamus, memoria renouandum eſt, quod in Rubr. notab. 14. annotatum, quod ſimonia mentalis duplex eſt. Purè mentalis, quæ in ſola mentis deprauatione conſiſtit, ibiq́ue quieſcit. Non purè mentalis, quæ non committitur quidem ſine mentis affectu, non tamen ibi hæret, ſed progreditur ad actum exteriorem dandi & recipiendi ſine vllo tamen pacto, aut conuentione interueniente, exemplum ponit in hoc cap. Innocent. tale ex parte dantis & recipientis be-

tis beneficium, aliquis ideò seruiuit, vt beneficium acciperet, & ille qui dedit beneficium, ideò dedit, quia sibi seruiuit. Hîc mentis rectitudo ex parte vtriusque desideratur. Si autem N. inseruiat alicui prælato principaliter vt beneficium ei det, prælatus autem cognoscens aptum ad officium beneficij N. ei beneficium confert, minus principaliter etiam motus intuitu seruitij, mens tum impura est tantum ex intentione seruientis.

Prima Conclusio. Simonia purè mentalis nullam inducit obligationem restituendi, sed tantum pœnitentia purgatur. Hæc est communis DD. Ratio est euidens. Vbi nihil datur, aut accipitur, ibi non potest esse locus restitutioni, vt notissimum est omnibus, sed in simonia purè mentali nihil datur aut accipitur. Quippe quæ solius mentis interioris terminis contenta est. Quod autem pœnitentia purgetur: à fortiori præsens text. comprobat.

Secunda Conclusio. Simonia mentalis quæ ad opus exterius progressa est, nec sola affectus prauitate contenta fuit, nõ obligat ad vllã restitutionẽ, sed sufficit delinquentibus per solam pœnitentiã satisfacere creatori, vt pręsens text. in fin. loquitur. Hęc est communissima tã Theologorum, exceptis paucis, quam Canonistarum sententia, quam ex Theologis apprehenderunt D. Thom. in d. solut. ad 6. Caietan. & alij commentatores ibid. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 11. Victor. Petrus à Nauarra, Iose-

ra,Ioseph.Angles, Syluest Aurea Armil.Petr
à Soto de Instit. sacerdotũ, de sacramento or-
dinis,lect.7. prope fin. Nauarr.loc.cit. & lib.3
consilior.de concess. præbend. consil.1. n.3. &
lib.5.in tit.de simonia. cons.51.n.2. & 53.n.2.&
alibi.& communiter recentiores nunc Theo
logi. Ex alijs Cardin. Alexand.1. q. 1. in princ
Idem cum Archidiac.& alijs in ead. causa & q
cap. Quicunque. Ioan. Andr. Panormit. An-
ton.Ioan.ab Anania. Felin. & alij in cap. Tu.
nos.supra eod.& communiter in hoc cap.An
dreas Barbat.in cap.Ex parte.1.num.36.de of
fic. delegat. Alberic. in Repertorio. verb. Si
monia.in addit.Ioan.Bapt.Caccialup.in tract
de pensionib. 1. q. 19. à num. 7. & seq.Cardin
Zabar.in Clement.1. de vsur. q.25. Guido Pa
pa in tract.de vsuris.num.15. & alij communi
ter alibi. Contrarium tamẽ tenent simoniam
scilicet mentalẽ etiam obligare ad restitutio
nem Adrian.in d.quodlib.9.Ioan.Maior in 4
d.25.q.1.art.7. Armachanus lib.10. c.23. Hen
ricus de Gandauo quodlib.6. q.26. Ioan. Me
din.in C.de reb. per vsuram acquisitis. q. 4. i
2.arg. principali. Bartholom. à Medina lib. 2
suæ summę.c.14.§.12.Dominic.Sotus in d.ar
1.in solut. ad 6. arg. Nunc probatur concusi
primò ex hoc c. vbi in secunda parte tam ma
nifesta sunt verba text.vt nimiæ cuiusdam au
daciæ fuerit illud inficiari,sicut Nauar. in ma
nuali confess. cap. 23. num. 105. vers. Prim
quia illud loquitur, maximè adiecta commu
ni om

ni omnium DD. interpretatione, imò S. Thomas in dicto art. ad 6. licet alijs verbis mentem omninò Pontificis ex hoc c. refert, si verba ipsius rectè inspiciamus. Sic enim ait: Ad sextum dicendum, quod quoad Deum sola voluntas facit simoniacum. Sed quoad pœnam Ecclesiasticam exteriorem non punitur vt simoniacus, vt abrenunciare teneatur, sed debet de mala intentione pœnitere. Sic ille. Dominicus Sotus ineptam dat expositionem ad hunc D. Thomæ text. Respondet enim, quod S. Thomas non loquatur de simonia mentali, vt communis opinio intelligit d. c. Mandato. alias cum inter pontificia decreta iam tunc extaret, ipsum citasset. Sed vocat simoniacum mentalẽ eum qui intẽdit pretio dare, aut accipere rem spiritualẽ, tamen verè non dat. Hanc Soti interpretationẽ Petr. de Arag. & eiusdem nominis à Nauarra d. c. 2. n. 399. meritò reprehendunt, & irrident. Quandoquidẽ nihil manifestius, quã simoniam mentalẽ, quę exterius se nõ prodit dando & accipiendo nõ obligare ad restitutionẽ. Nihil enim restituet, qui beneficium per pecuniã acquirere tantũ desiderat, sed nunquam acquisiuit. Quis vnquam dubitauit vsurarium illum non obligatum ad restitutionem, qui tantum desideriũ delectationemq; habuit dandi ad vsurã, & recipiendi lucrum vsurarium, nihil tamẽ adhuc accepit. Ridiculum ergo est tam dissonum sensum D. Thomæ contra ipsam literam imponere.
Nec

Nec refert quod S. Doctor cap. Mandato, non allegauit, sufficit quod sensum decretalis ferè verbis æquipollentibus retulerit. Quod etiam fecit ibidem in sol.ad 5. Vbi multa refert ex cap. Quoniam. eod. tit. & ex cap. De regularibus ibidem. Nunc videndum quid respondeatur à Doctoribus contrariam partem tenentibus ad clarum text. cap. Mandato. Henricus de Gandauo ad illud cap. hanc dat Glossam, quod non intelligatur de receptione in monachum, sed de loco inter monachos. Quæ Glossa ex sola textus inspectione tollitur, ideò non est multum in ea laborandum, sed omissis alijs, quorum quidam dicunt, cap. intelligi de simonia prohibita iure positiuo, cum tamen loquatur clarè de religionis ingressu, sicque sit iure diuino illa simonia damnata, alij procedere in foro exteriori, quanquam text. etiam apertus sit de foro conscientiæ, nunc videndum quid Adrian. & post eum Sotus in illum text. commententur. Sotus Adriani commentum approbat & latius explicat in hunc, qui sequitur modum: Ait siquidem, illic (loquitur de Adriano) Pontificem nullatenus decernere in simonia mentali non esse necessariam resignationem spiritualium, aut temporalium restitutionem: imò contrarium docet, sed lectio quæ punctum & comma ineptè collocat, errorē generat. Vulgò namque post narrationem casus, responsum in duo diuiditur, videlicet vt post verbum,

bum,

bum, extendi, fiat rubrica, & inde quasi noua clausula sic legatur: Et ad resignationem spiritualium, & temporalium, quæ nullo pacto, sed affectu animi præcedente, in quo casu delinquentibus sufficit per solam pœnitentiam suo satisfacere creatori, eos pro simonia huiusmodi non teneri, ita vt hoc vltimum verbum referatur ad præcedentia, scilicet non teneri ad resignationem temporalium & spiritualium. Quod apparet Papam non sensisse, &c. Igitur vt textus rectè legatur, præmittendus est casus capituli. Quidam enim dato praua intentione pretio absque pacto recepti sunt ad religionem: & forsan dederant monasterio aliquam prębendam, & insuper aliquod temporale. Postmodum verò compuncti Romam miserunt, vt cum illis fieret dispensatio. Papa verò misit mandatum, vt eadem fieret. Sed tamen dubitauit postea eius Abbas de extensione mandati quantum ad duo: nempe vtrum extenderetur facultas vsque ad Abbates: vt ipse posset cum illis dispensare: Item vtrum extenderetur etiã ad dispensandum super resignationibus ne ex alterutra parte fierent: vt scilicet conuentus resignare non teneretur, sed omnia posset retinere, quæ monachi contulerãt. Respondet ergo ad vtrumque Pontifex affirmatiuè: dicens: Mandato nostro recepto, vt cum monachis, qui per simoniam dato aliquo (scilicet munere tam temporali quam spirituali) locum in mona-

sterio sunt adepti secundum constitutionem generalis Concilij (videlicet Constantiensis, vt habetur cap. Quoniam. paulò ante in eod. tit. & infra.) Sequitur conclusio. Consultationi tuæ breuiter respondentes, dicimus mandatum Apostolicum (id est facultatem dispensandi) ad Abbates extendi (vt scilicet ipsi valeant dispensare) & ad resignationes spiritualium & temporalium. Itaque verbum, extendi, fertur in hoc quod sequitur, sed interlita rubrica rem obscurauit, peruertitque subinde lectionem, vt intelligeretur non teneri ad resignationes. Debes ergo sic legere: Extendi ad Abbates vt ipsi possint dispensare, extendique ad resignationes tam temporalium quam spiritualium, si modo nullum interuenit pactum, nempe vt Abbas possit dispensare, ne resignatio tam temporalium quam spiritualium, quæ alias necessaria erat, non fiat. Addit verò, quæ vtrinque taliter acquiruntur, vtpote quod dispensetur, ne vel monasterium restituat, quæ perceperat, neque verò monachi inde abire cogantur, id quod alioqui iuxta tenorem dicti Concilij facere tenebantur, & transire ad aliud monasterium. Ait ergo Papa, quod in illo casu, id est, facta dispensatione, delinquentibus sufficit per solam pœnitentiam suo satisfacere creatori. Verbum ergo (solam) non excludit, quin ex natura simoniæ facienda esset tam resignatio spiritualium, quàm restitutio temporalium. Imò cum

cum dicat mandatum dispensandi, ad id extendi, palam docet super his dispensationem fuisse necessariam, sed excludit illa, quæ in dicto concilio iubentur: scilicet ne exeant monachi à monasterio, sed maneant in suo loco cum sola pœnitentia. Sic Sotus. Circa hanc Soti in text. lectionem in primis aduertēdum quod non satis casum text. intellexit, aliter enim res se habet, vt constat ex narratione casus statim post capitulum posita. Non enim mandatum, cuius hîc mentio facta est, directa fuit ad Abbatem, sed ad alium, scilicet Apostolicum legatum, sic non Abbati etiam tradita fuit commissio dispensandi. Commissarius autem ille cum accepisset in mandatis à Pontifice, vt secundum constitutionem generalis Concilij (Non est illud Concil. Constantiens. quod longo tēpore Gregorius nonus, cuius hoc c. est, præcessit, sed Lateranense sub Innocentio III. c. 64. Vnde Soti lectio errore Typographorum est corrupta, dum pro Lateranensis, ponit Constantiensis, quamuis Petr. de Aragon. & à Nauarra, Sotum etiam ita allegent, nec lecturam corrigant, cum nō expenderint) relati in c. Quoniam simoniaca. supra dispensaret cum monachis, qui locum in monasterio pretio dato adepti fuerant, nulla facta mentione de Abbate, qui pretium accepit, consuluit ergo super hoc Papam, An virtute istius mandati posset etiā cum Abbatibus dispensare. Cui respondet Gregor. mandatū hoc

etiam ad Abbates extendi, ita vt cum illis ſicut cum monachis ſimoniacè locum adeptis poſſit diſpenſari: & hæc eſt prima pars text. Atque ſic facile perſpicitur, quod Pontificis mandatum non extenditur ad chimeras, vt Adrian. loquitur, & ſequi putat ex communi DD. lectione, ſed planè arguat ſuam extenſionem eſſe chimericam, nec cohærentem cum ſequentibus. Secundò rogatus fuit Pontifex: An tales ſimoniaci, ſiue monachi dantes, ſiue Abbates recipientes, teneantur ſpirituale & temporale reſignare, ita vt nec Abbates pretium, nec monachi habitum & locum (quæ ſpiritualia ſunt) debeant reſignare. Huic ſecundæ interrogationi Papa reſpondet: Et ad reſignationes ſpiritualium & temporalium, quæ vtrinque prauo animo acquiſita ſunt, eos non teneri, modò pactum non interuenerit, &c. ſed ad ſolam pœnitentiam ſuo creatori faciendam. Ad hæc ſecundum Soti lectionem impoſſibile eſt aptare aliquam conſtructionem tolerabilem, vt bene Nauarr. obſeruauit illi verſic. Eos pro ſimonia huiuſmodi non teneri. Repugnant illi Gloſſæ Adriani & Soti ſummarium præfixum omnibus etiam exemplaribus inſertum. Gloſſ. caſus ab ead. formatus, & communis DD. in illud cap. expoſitio. Etiam conſonat antiquæ lectioni, & diſtinctioni lectio Decretalium cum ſuis Gloſſ. reſtituta ſuæ integritati auctoritate Gregorij XIII. Pontificis fœliciſſimæ memoriæ. Ratio

etiam

etiam huius conclusionis breuiter tangitur à Syluestro in d. quæst. 20. quam latius placet declarare, eamque sic formamus. Obligatio restituendi ratione simoniacè acceptorum descendit ex iure positiuo, & non ex naturali & diuino, vt docent Victoria in d. relect. Caietan. 2.2. quæst. 100. art. 6. Syluest. loco cit. Nauarr. Petrus à Nauarr. DD. in hoc cap. & alij alibi. Sed nulla est dispositio iuris humani siue positiui, quæ modò absit pactum, iubeat accepta in simonia mentali restituere, cum lex humana iuxta communem magis & receptam sententiam non puniat actus interiores mentis, qui ex natura propria minimè possunt in foro exteriori probari, & ex consequenti puniri, vt testes sunt S. Antonin. 3. part. tit. 23. cap. 4. Maior in 3. sentent. d. 25. quæst. 3. Iacob. Almain. in tract. de potest. Ecclesiæ. cap. 3. Caietan. 2.2. quæst. 11. art. 3. Alphons. Castrens. lib. 2. de potestate legis pœnalis. cap. vlt. conclus. 1. Syluest. in d. quæst. 20. & in verb. Excommunicatio. 7. §. 2. Martin. Nauarr. de pœnitentia. d. 5. in principio. num. 19. & seq. & in cap. Cogitationis. de pœnit. d. 1. Didac. Couarr. in relect. cap. Peccatum. de reg. iuris. 2. part. in initio. num. 7. & alij. facit ad hoc illud Vlpiani in l. Cogitationis. ff. de pœnis. relatum à Gratiano. in d. cap. Cogitationis pœnam nemo patitur. His accedit quod nemo debet puniri (intellige ab homine) de peccatis occultis. 6. q. 1. cap. Si omnia. & cogitationes sunt penitus oc-

cultæ,& ſoli Deo reſeruatæ. Ipſi enim præparantur cogitationes.1.Reg.cap.2.&16. Homo videt,quæ parent. Dominus aut cor intuetur. Concordat & S.Thomas 1. 2. quæſt. 91. art. 4. in hæc verba: De his poteſt homo legem facere, de quibus poteſt iudicare. Iudicium autem hominis eſſe non poteſt de interioribus motibus qui latent, ſed ſolum de exterioribus actibus qui apparent. Quę in contrarium adferri poſſunt ſoluuntur, ab Alphonſo & Nauarr. Ergo nulla obligatio reſtitutionis ſupereſt in ſimonia mentali, quando conuẽtio, aut pactum abeſt. Nunc reſpondendũ argumentis in contrarium, quæ difficultatem facere videntur. Primum de quo communiter DD. in hoc cap. Vſurarius mentalis tenetur ad reſtitutionem cap. Conſuluit. de vſur. Gloſſ. & DD. ibidem. Gloſſ.& DD.in hoc c. Ergo etiam ſimonia mentalis obligabit ad reſtitutionem,quia ſimilis videtur ratio. Reſpondetur, quod hoc argumentum quærit ſolutionem, quare vſurarius mentalis reſtitutioni ſit obnoxius, & non ſimoniacus mentalis, & varij ſunt DD. in aſſignatione differentiæ, vt patebit. Atque in primis, quidam ſunt DD. qui negant vſurarium mentalem eſſe obligatum ad reſtituendum, nec in hoc eſſe vllam differentiam inter vſurarium & ſimoniacum mentalem. Sic ſentiunt ex Theologis Scot. in 4. d. 15. q.2. art.2. Richard. ibid. art. 5. q.5. Gabriel ead. d. q. 2, art. 2. dub. penult. Angel.in verb.

Reſtitu-

Restitutio 1. vers. Vsurarius mentalis vtrū teneatur. Sylu. in verb. Vsura 6. q. 3. & ex iurisperitis Bald. in l. penult. ff. de condit. ob turpem caus. Alexan. in l. Si non sortem. §. 1. ff. de condict. indeb. Paulus Leazar. in Clem. 1. de vsur. Anton. à Butrio in cons. 17. incip. Occurrentibus. & Carol. Molinæus in tract. de commercijs & vsuris. num. 6. atque hi DD. non laborant in reddenda differentia. Sed quoniam nos in cap. Consuluit. de vsur. q. 1. tradidimus cum sententia DD. probabile esse vsurarium mentalem obligatum ad restitutionem lucri acquisiti, ideò cum alijs in hoc cap. etiam differentiam assignare debemus, atque cum hîc proprius locus sit, aliqua sunt inserenda, quæ in commentario d. cap. & quæst. etiam collegimus.

Prima assignatio differentiæ potest attribui Hostiensi in hoc cap. quod vsura sit prohibita vtroque testamento, & sic Papa in eo dispensare non potest. Sed simonia in beneficio est prohibita ex sola institutione Ecclesiæ. Sed hæc solutio non subsistit, quia Pontifex loquitur de simonia iure diuino prohibita, scilicet, quæ committitur pro religionis statu. Diuino enim iure reprobatur venditio status religionis, quandoquidem omninò spiritualis est, & extra ordinem rerum, quæ sub contractus merè humanos cadunt. Deinde vt Panormitanus ait, nimis restringit hæc sententia textum. His additur quod in antiquo

 testa-

testamento etiam Giezi commisit simoniam, & ideò percussus lepra.1.q.1.cap.Cito turpem. & in nouo testamento. Gratis date, gratis accepistis.Matth.10.

Secunda ratio diuersitatis est Ioannis Andreæ, quod magis vulneratur bonum charitatis in vsura mentali, quam in simonia. Preterea in vsura sola mens vsurarij est deprauata, exigentis videlicet aliquid vltra sortē: non autem soluentis, ideò ei debet fieri restitutio. In simonia autem vtriusq; animus est corruptus. Cum tam emi, quam vendi spiritualia sit prohibitum. Sed hæc diuersitatis ratio non inseruit ad propositum. Simonia cum sit detestabilius peccatum, quam vsura, magis lædit bonum charitatis. Quia maius peccatum, magis vulnerat. Deinde mens deprauata nemini debet suffragari. Ergo cum in simonia secundum opinionem dictam mens vtriusque sit corrupta, multò minus debet acquiri dominium, quam in vsura, vbi corruptio tantum est ex vna parte. At huic sententiæ adhærent Guido Papa de vsuris. num. 15. & quidam alij.

Tertia differentia attribuitur alijs à Panormit.in hoc cap.qui dixerunt, quod in simonia non fit restitutio, quia concernit actum exteriorem & venditionem, sed vsura concernit animam iuxta illud Euangelicum. Mutuum dantes, nihil inde sperantes. Verum hæc ratio valde infirma, vt etiam innuit Ioannes Andreas: quia non redditur ratio, quare vsura magis

magis concernat animam, quam simonia: cum potius contrarium dici debeat, eo quod simonia grauius peccatum sit.

Quarta Panormitani, qui cum ostendisset aliorum rationes non esse satis efficaces, dicit non malè posse reddi rationem, illud inductum esse in odium vsurarum, quia si hoc esset permissum, daretur sæpè materia figmentis, vt sine pacto soluerent vsuras. Vel vt restringatur hoc cap. ad simoniam prohibitam ex constitutione Ecclesiæ: Vel vt intelligatur in effectu, & spe secundaria, & non primaria, hoc putat tutius tenendum, vt vbi intentio fuit principalis immineat restitutio. Sic Panormitan. Prima ratio ab eo reddita, parum vrget, cum maius odium sit simoniæ quam vsuræ: peius enim peccatum maiori odio dignum est. Secunda ratio refutatur eodem modo, quo ratio secundæ opinionis reiecta est. Postrema quàm alijs tutiorem existimat, præsupponit falsum, vt rectè iudicat Nauarrus in manuali confessariorum. cap.23. num.103. videlicet quod cap. loquatur de illo qui non dat, vel facit temporale principaliter pro spirituali, sed minus principaliter & secundariò. Quia hoc c. agit de simonia, quæ est peccatum mortale. Tale autem non est facere aliquid minus principaliter & secundariò pro spirituali, vt etiam supra demonstratum est.

Quinta est Andreæ Barbat. in cap. Ex parte 1. num. 37. de officio delegat. ita esse in vsura-

 rio men-

rio mentali, quia vitium vſurarum eſt magis frequentatum, & vnum delictum aggrauatur ad pœnam propter ſuam frequentiam. Sed vitium ſimoniæ non eſt ita frequentatum. Ergo. Sed hæc differentia non eſt fundamentalis, ſed extrinſeca & impertinens ad radicem reſtitutionis, maximè in peccatis occultis, ad quæ poteſtas fori exterioris ſe non extendit.

Sexta redditur ratio diuerſitatis à Cardin. Zabarel. in Clem. 1. de vſur. quæſt. 25. quia in ſimonia intentio non eſt cauſa propter quam detur, vt ſi recipio beneficium, & in mente habeo aliquid dandi, pro hoc iſta non eſt cauſa, quare ille det beneficium. Similiter intentio conferentis de aliquid recipiendo non eſt cauſa, quare ipſe conferat cum teneatur conferre. Mutuans autem cum ſpe aliquid percipiendi, alias non mutuaturus hac ſola ſpe ducitur, & dato quod hæc ratio, vel aliæ, de quibus in dicto cap. fin. non eſſent omninò ſufficientes, ſufficit tamen ita ſcriptum eſſe præcipuè, quia vſura & ſimonia, ſunt crimina omninò diuerſa. Hæc ille quæ & obſcura, & valdè dubia, nunc videndum quid Theologi dicant.

Septima eſſe poteſt ex Adriano in 4. de reſtitutione. §. Aggredior caſus ſpeciales. verſ. Ad rationes ante oppoſitum, cui videtur ſuo iudicio, quod hæc ratio diuerſitatis magis probabilis ſit, videlicet quia reſtitutio ſimoniacè

niacè acquisitorum fieri debet Ecclesiæ, quæ in hoc facultatem habet ius suum remittendi, si vult. Sed restitutio vsurarum debetur personis priuatis, à quibus vsuræ fuerunt extortæ: quam obligationem nec Papa, nec Imperator, neque Ecclesia vniuersalis sine aliorum assensu remittere potest. Longè ergo dispar ratio est de mentali simonia & vsura. Sed nec certum est, an in simonia mentali non obligetur homo resignare & restituere quod taliter acquisiuit: & sic iterum labitur in expositionem huius text. iuxta declarationem supra datam, & sentit quod simonia mentalis ita obliget ad restitutionem sicut vsura. Sed ista differētia imaginaria est, nec ratione, nec textu aliquo satis probatur, quod Ecclesia dispēset cum aliquo in tali casu, cum non opus sit vlla dispensatione, sed sufficiat delinquētibus per solam pœnitentiā suo satisfacere creatori.

Octaua est Ioannis Medinæ in C. de rebus per vsuram acquisitis. quæst. 4. in secundo argum. principali, quod sicut vsura mentalis in iudicio animarum, siue foro conscientiæ restitutionem inducit, iuxta cap. Consuluit. Ita & simonia mentalis cæteris paribus, nec est discrimen inter hæc assignandum. Ad text. autem qui videntur contrarij dicendū, quod cap. Consuluit, procedit in foro conscientiæ, vt ex ipso constat. Cap. autem hoc fin. de simonia locum habet in foro exteriori, in quo non tenentur simoniaci mentales ad resigna-
tionem

tionem beneficiorum, & restitutionem temporalium: & ita nulla est repugnantia. Quia Medina animaduertit malè text. ab Adriano & Soto declaratum, ita intelligit de foro exteriori: sed suus intellectus non est ad mentem canonis, qui loquitur apertè de foro cõscientiæ, quia declarat quod delinquentibus solum sufficiat in hoc casu pœnitere, nec ad aliud teneantur pro huiusmodi simonia.

Nona sit Caietani in 2. 2. S. Thomæ. quæst. 100. art. 6. qui dicit, quod ratio quare vsurarius mentalis tenetur ad restitutionem eius, quod non animo donandi à mutuatario datum est: simoniacus autem mentalis non tenetur ad restitutionem eius, quod à mentali simoniaco animo emendi, vel vendendi est donatum, quia quod taliter datur vsurario, non datur spontè, sed inuoluntariè redimendo vexationem. Est enim ibi voluntarium mistum inuoluntario, vt patet ex 3. Ethicor. Quod autem datur simoniaco mentali, voluntariè datur, quoniam datur animo emendi & vendendi. Emptio autem & venditio sunt voluntarij contractus absque voluntario misto, vt ex 5. Ethicor. patet. Est igitur tota ratio diuersitatis, differentia inter voluntarium & inuoluntarium, quia ibi inuoluntariè datur, & ideò restituendum est: hic autem voluntariè, & ideò non est restitutioni obnoxium. Hæc Caietan. cui adhæret Victoria loco cit. Nauarr. in manuali confessar. cap. 23. num. 103.

num.103. Gregor. de Valentia in d.art.6. Cosmus Philiarc. Theologus Florentinus tomo 2. de officio sacerdotis. lib.6. c.16.& alij iuniores in scholis. Sotus lib.9. de iustit.& iure. q. 8. art.1. ad 6. Contra hanc Caietani sententiam instat, atque ait: Sed neque ista solutio hærenti animo satisfacit: nam perinde simoniacus inuitus videtur conferre pretium, atque ille qui accipit ad vsuras: siquidem mallet gratis accipere, vt iure diuino alter tenebatur conferre. Nauarrus pro Caietano, diluit hanc Soti obiectionem loc. cit. in hunc modum: Ad hoc vt consensus dantis impediat restitutionem, non sufficit quod mallet gratis habere, quam pretio: quoniam alioqui etiam omnis venditor teneretur restituere pretium ementi, sed sufficit consensus præstitus via contractus approbati, & quod datur per viam simoniæ, datur per viam commutationis quæ de se iure probatur: Non autem quod datur per viam vsuræ.

Decima quæ præcedenti multum affinis est, sed satis clara esse poterit, quam in primis Victoria dedit, & post eum Cosmus Philiarcus & alij quidã amplectuntur, quod vsura est contra iustitiam commutatiuam, venditur enim id quod non est, vel idem bis venditur, & propterea semper obligat ad restitutionem. Per simoniam autem non fit contra iustitiam commutatiuam; quia hinc inde datur & accipitur, & fit commutatio, & quædam emptio & vendi-

& venditio, licet iniqua & sacrilega, & propterea ex natura rei simonia nõ obligat ad restitutionem, nisi quatenus in pœnã præcipitur. Victoria alijs verbis clarius. In vsura afficitur iniuria ille, à quo exigitur vsura, & ideò ei restituendũ est: sed in simonia non fit iniuria illi, qui libenter dedit pecuniam, sed iniuria facta est rebus sacris, sicut si in loco sacro aliquis haberet rem cum propria vxore, non faceret illi iniuriam, sed templo. Ita in proposito nulla fit iniuria illi, à quo pecunia accepta est, sed rebus spiritualibus, & ideò nulla est restitutio facienda illi, qui dedit pecuniam de iure diuino.

Vndecima potest ascribi Nauarro loc. cit. quam putat nouam, & efficaciorem illa Caietani differentia: & est hæc, quod vsura bene soluitur, & male recipitur. Nam vsuram soluere non est peccatum. cap. Debitores. de iureiur. Recipere autem sic. cap. Quoniam. de vsuris. & qui malè recipit ab eo, qui bene dat, tenetur id restituere danti. cap. Non sanè. cum Gloss. 14 q. 5. At qui per simoniam mentalem accipit ab eo, qui malè dat, bene suscipit ob ignorantiam malæ intentionis: aut saltem accipit à malè dante, & consequenter nemini tenetur illud restituere, saltem si præstet id, propter quod datum est, per regulã ab eo positam in eod. manuali. cap. 17. num. 37. scilicet eum qui benè, aut malè aliquid accipit ab eo qui malè dat, ad illud restituendũ ex præcepto non

non teneri, ſaltem ſi illud cuius cauſa datum eſt, fecit, & nulla ſpeciali lege iubeatur id reſtitui. Et quamuis de accepto per ſimoniam realem ſit lex ſpecialis, quæ id iubet cap. de hoc. de ſimonia, nulla tamen talis eſt de accepto per ſimoniam mentalem: imò contraria expreſsè ponitur in d. cap. fin. Concludo igitur ait Nauarr. proculdubio, quod ſimonia mentalis non obligat ad reſtituendum quæſitum per eam, ſiue illud ſit ſpirituale, ſiue temporarium, quod præcedit etiam in ſimonia iure naturali, & diuino prohibita, &c. Sic Nauarr. cuius ratio differentiæ ſua non caret difficultate, & nimis longè petita videtur. Proinde Coſmus Philiarcus dicit, quod non ſit ſufficiens, ſicut nec duæ illæ regulæ, quandoquidem propria ratio inducens obligationem reſtituendi, vel ab ea liberans eſt, quia fit, vel non fit contra iuſtitiam commutatiuam: contra quam non ſemper facit, qui turpiter recipit à bene dante.

Duodecima ratio diuerſitatis vera & lepida datur à Ioanne ab Anania canoniſta in hoc cap. Quia reperitur iure diuino & humano cautum, quod nihil debeat ſperari ex mutuo. At non ſic in ſimonia. Quare autem iſtud fuit, vel fortè in odium vſurarum, vel quæras ab ipſis conſtitutoribus. Ex his & ſimilibus quæ adferri poſſent, manifeſtum eſt, multum laboraſſe Doctores in aſſignanda diuerſitate rationis. Cum autem deciſio Ponti-

Pontificis in nostro cap. clara sit, humiliter illi assentiendum est, quamuis rationem qua motus fuit, non penetremus arg. cap. Ego solis. d. 9.

Secundum argumentum contra conclusionem, potest erui ex S. Thoma in corpore. d. art. 6. Nullus potest licitè retinere id quod contra voluntatem Domini acquisiuit, exemplum pro declaratione ponit. Si aliquis dispensator de rebus domini sui daret alicui contra voluntatem & ordinationem domini sui, ille qui acciperet licitè retinere non posset. Sed Dominus, cuius Ecclesiarum prælati sunt dispensatores, & ministri, ordinauit, vt spiritualia gratis darentur. Matth. 10. Gratis accepistis, gratis date. Ergo qui simoniacè & alicuius temporalis interuētu spiritualia quæcunque assequitur, ea licitè retinere non potest. Respondetur inprimis cùm Petro à Nauarra, quod ista ratio nihil omninò probet de restitutione pecuniæ & rei temporalis simoniacè acquisiti etiam pacto intercedente, iure diuino aut naturali, homo enim est dominus talis pecuniæ reique temporalis, eam autem voluntate dat, dominium autem iure naturali voluntate transfertur. Cum ergo recipiens iure diuino incapax non sit dominij acquirendi, manifestum est contractum tenere quo ad acquisitum temporale, nec iure naturali esse restituendum. Nunc ad argumentum in specie solum probat collatorem mortaliter peccare

peccare contra ius diuinum ex pacto ſimoniacè conferendo, non tamen quod contractus eodem iure ſit nullus, licet enim non ſit dominus, tamen eſt adminiſtrator, ac per conſequens licet malè adminiſtret, tamen validum eſt quod efficit, tanquam poteſtatem habens in adminiſtratione: recipiens etiam beneficium non vt ſuum recipit, ſed vt Eccleſiæ quo ad dominium eius, quamuis ſuum quo ad vſumfructum & adminiſtrationem. Sic ille D. Gregorius de Valentia reſpondet, Prælatum in propoſito transferre dominium rei ſpiritualis, domino etiam approbante translationem, non quidem ſimpliciter ex omni parte (auerſatur enim illam vtpote irreligioſam) ſed eatenus, vt ſit valida, quando contractus tantum mentaliter fuit ſimoniacus, non enim conſtat nobis de contraria domini voluntate.

Tertium argumentum contra. Datio & receptio in omni contractu ſimoniaco eſt illicita, & contra canonicas leges, vt conſtat quam maximè ex hoc tit. Ergo dominium per illam non acquiritur: & conſequenter ex natura rei facienda erit reſtitutio. Probatur conſequentia. Quia translatio dominij debet eſſe ſecundum leges, & non contra eas. Reſpondet idem Gregorius dationem eam & receptionem eſſe quidem illicitam, ſed tamen non eſt illicita iniuſtè, ita vt iure naturæ oriatur inde obligatio reſtituendi; ſed tantum eſt illicita

irreligiosè. Propter quod quidem irreligiositatis peccatum præcepto ac statuto Ecclesiæ in pœnam criminis prohibetur translatio dominij in simonia reali, non autem quando simonia tantum mentalis est argum. huius cap.

Quartum argumentum. Qui mutuum dat, propterea tenetur vsuras restituere, quia gratis mutuare debet. Sed prælatus Ecclesiæ etiam gratis tenetur spiritualia conferre, ex præcepto Christi Matth.10. Gratis date, gratis accepistis. Ergo si pro pecunia conferat, acquisitum est restitutioni obnoxium. Hoc argumentum Sotus ponit inter sua fundamenta. Respondetur, quod obligatio restituendi nõ oritur ex hoc, quod gratis aliquid faciendum, vel dandum sit, sed ex hoc quod iustitia commutatiua læditur, & sic in vsura necessitas restituendi non oritur hinc quod gratis mutuandum sit, sed quia venditur id quod non est, scilicet vsus rei mutuatæ, qui non distinguitur à re, & propterea gratis est mutuãdum. Vt autem gratis faciendum, vel dandũ, inducat restituendi obligationẽ, oportet quod sit contra iustitiam commutatiuã, quod dupliciter contingere potest. Primò, quia nisi fiat gratis, venditur id quod non est, vt in vsura. Secundò, quia est alteri ius acquisitum ad illud, vnde ei contra iustitiam venditur, quod suum est, vt in administratione iustitiæ, & etiam in simoniacè accepto, quãdo daretur ad redimendam vexatio-

vexationem propter ius acquiſitum. In ſimonia autem venditur id quod eſt, ſcilicet ſpirituale, quod licet,gratis ſit dandum, nemini tamen in particulari competit ius ad illud vt ei vendatur, quod ſuum eſt, & conſequenter non fit contra iuſtitiam commutatiuam,quia ſicut accipitur,ita etiam pro eo datur, licet iniuria fiat rei ſacræ, & ſacrilega venditio reddatur. Sic Coſmus Philiarc.

Quintum argumentum etiam ſumptum ex fundamentis Soti. Res ſpiritualis quæ in ſimonia venditur, nullo pretio æſtimari poteſt. Ergo venditio iure naturali eſt nulla & iniuſta, & per conſequens obligat ad reſtitutionem. Reſpond. in primis,quod res ſpiritualis pretio æſtimari non poteſt, non quia ſit infra omne pretium, ſed potius quia omne pretium excedit. Vnde danti pecuniam, non fit iniuria vlla, vt poſſit conqueri de re ſibi data pro pretio, quaſi non habeat pretium: ſed potius ei beneficium impenditur, & multo plus ei datur, quam pecunia valeat. Cum autem res caret pretio propter ſuam vtilitatem, tum iniuſtitia eſſet pro pretio vendere: vt peccatum, quod nec delectationem, nec vllam vtilitatem haberet, vel quid ſimile quod vendibile non eſt: cum ſit infra omne pretium, vt Petrus à Nauarra latius declarat. Secunda reſponſio cum Coſma Philiarco adhiberi poteſt, quod licet res ſpiritualis in ſe nullo pretio æſtimari poſſit,

tamen quantum ad vſus humanos, & quatenus ex illa habentur temporalia commoda, & temporales fructus poteſt ab hominibus taxari æſtimariúe, quia pecunia facta eſt pretium omnium rerum etiam earum, quæ multum excedunt, & nullum habent pretium. Iſta enim relata ad pecuniam taxantur ſecundum communem æſtimationem. Exempli gratia, vita hominis omne pretium excedit, condemnatur tamen homicida, imò & in conſcientia tenetur ad reſtitutionem pecuniariam faciendam hæredibus occiſi pro arbitrio prudentum: & hac ratione ſimonia poteſt dici commutatio ſpiritualis cum temporali, & ſpiritualium venditio & emptio, vt ex definitione ſimoniæ liquidum eſt: & quia ſic non eſt contra iuſtitiam commutatiuam nec iure naturali, nec diuino obligat ad reſtitutionem, ſed eſt tantum impia & ſacrilega emptio & venditio, qua iniuria rebus diuinis irrogatur, atque ideo S. Thomas 2.2. q. 100. art. 1. in corpore circa finem ait: quod aliquis emendo, vel vendendo rem ſpiritualem, irreuerentiã exhibet Deo & rebus diuinis, propter quod peccat peccato irreligioſitatis. Quod ſi aliquando in decretis patrum, quæ maximè habentur in 1. quæſt. 1. dicatur ſimoniacus eſſe in ſtatu damnationis, niſi abrenunciet malè & ſimoniacè acquiſito, de ſimoniaco ex pacto, id intelligendum eſt.

QVÆ-

QVÆSTIO II.

Vtrum simonia conuentionalis obliget ad restitutionem?

DE hac re Syluest. in verb. Simonia. q. 20. Caietan. eod. & 2. 2. quæst. 100. art. 6. Gregor. de Valentia ibidem. Dominicus à Soto lib. 9. de iustitia & iure, q. 8. art. 1. Petrus à Nauarra lib. 2. de restitut. cap. 2. num. 410. & seq. Martin. Nauarr. in manuali confessar. c. 23. num. 194. & 106.

Ante resolutionem obseruandum, quod duobus modis potest contingere simonia mentalis. Primò sine voluntate interiori emendi, sed tantùm pacto exteriori adiecto. Secundò quando verè est voluntas emendi, ac pro aliquo temporali acquirendi spirituale, aut spirituali annexum cum adiectione pacti, siue conuentionis declaratæ.

Prima Conclusio. Qui fictè & non verè simoniam conuentionalem committeret, in foro conscientiæ non teneretur ad restitutionem siue renunciationem eius, quod sic acquisiuit. Hanc tenent Caietan. tom. 2. opusculorum, tract. 9. q. 2. Sotus & Petrus à Nauarra locis cit. Gregor. de Valentia in d. quæst. 100. S. Thomæ, puncto quinto. & alij quidam recentiores contra Martinum Nauar. in d. num. 106. Ratio fundamẽtalis, quia in tali casu non committitur simonia, cùm non sit studiosa,

ſed ficta voluntas emendi ſpirituale, aut ſpirituali annexum. Cui autem non conuenit definitio ab eodem remouetur definitum. Ergo etiam non eſt obligatio reſtituendi acquiſitum. Nauarri autem fundamentum infirmum eſt. Ad eſſentiam, inquit, ſimoniæ non eſt neceſſaria vera voluntas emendi, ſed ſufficit voluntas faciendi, aut dandi aliquid, quod formaliter, vel virtualiter eſt temporale pro ſpirituali conſequendo. Quod fit in hoc caſu. Sed negatur, quod talis habeat voluntatem emendi veram, ficta enim eſt voluntas. Vnde non conſiſtit etiam eſſentia ſimoniæ, de cuius ratione eſt, quod ſit ſtudioſa voluntas emendi. Emptio autem in propoſito eſt tantum ſimulata & ſecundum apparentiam: Apparentia autem vt rectè Caietan. loquitur, eſt conditio diminuens, ſicut pictura: non aũt homo pictus eſt homo, & ita nec apparẽs ſimoniacus eſt ſimoniacus. Vt concluſio rectiùs, & ea quæ hîc dicuntur intelligãtur, placet caſum ſic formare. Eſt aliquis deceptor, qui Epiſcopo pro beneficio conferendo promittit cẽtũ aureos, eamque promiſſionem inſtrumento confirmat, abſque vlla intentione ſoluendi & emendi, ſed ſolum vt beneficium conſequatur, & Epiſcopi animum experiatur: iam concluſio dicit, quod ſic beneficium conſecutus, non teneatur illud reſignare. Non dubitant tamen DD. talem mortaliter peccare, tum quia participat peccato ſimoniæ, alterius ſcilicet venden-

vendentis, cum efficaciter illum moueat ad peccandum: tum quia ſcandalo afficit proximum: tum quia mentitur & ſe infamat.

Secunda Concluſio. Talis qui ſic doloſè & apparenter ſimoniam committit, in foro exteriori poſſet puniri, & ſic acquiſito priuari per ſententiam. Hæc eſt communis DD. allegatorum. Ratio quia Eccleſia non iudicat de occultis, quæ non apparent, ſed de eis quæ ſunt manifeſta. Cum autem in hoc caſu appareat de ſimonia, Eccleſia poteſt iudicare in foro exteriori ſimoniam eſſe commiſſam, & conſequenter talem punire pro ſimonia. Atque etiam ſi conſtaret de animo alieno à ſimonia adhuc punire non eſſet abſurdum ob iniuriam apparentem, & alia crimina, quæ ibi miſcentur. Nunc agendum de ea ſimonia, quæ propriè conuẽtionalis vocatur.

Tertia Concluſio. In ſimonia purè conuentionali, id eſt, quando tantũ conuentio facta eſt, & pactum interceſſit, ſed nihil vltro citroque datum & acceptum eſt, nulla eſt reſtituendi obligatio. Concluſio eſt communis, & ratio euidens. Vbi enim nihil datur, aut accipitur, nihil reſtitutioni obnoxium eſt.

Quarta Concluſio. Quando ſimonia eſt conuentionalis & tantũ temporale acceptum, non tamen traditum ſpirituale, illud reſtituendum danti ante iudicis ſententiam. Caietan. in ſumma. Sotus, Gregorius de Valentia, Victoria & alij.

Quinta Conclusio. Quando acceptum spirituale, nõ tamen traditum temporale, in praxi receptior opinio est, quod non sit restituendi obligatio. Nauarr. in manuali. cap. 23. num. 104. ex auctoritate Cassad. in decis. 5. de constitut. & Gomesio in regula cancellariæ de triennali possess. quæst. 12. asserentibus collationem beneficij per simoniam conuentionalem factam valere. Quia id obseruat eis attestantibus antiquus stylus Romanæ curiæ, qui facit ius. cap. Ex literis. de constitut. & cap. Quam graui. de crim. fals. probationem huius conclusionis longè persequitur Nauarr. Pro hac conclusione est etiam Didac. Couarr. in relect. cap. Peccatum, de regul. iuris, 2. part. §. 8. num. 7. Petrus à Nauarra in d. cap. 2. num. 428. & seq. qui tamen de rigore iuris veriorem existimat Caietani & Soti sententiam, qui sentiunt in casu huius conclusionis necessariam esse restitutionem etiam ante sententiam, sed à praxi curiæ recepta, & obseruatione approbata non est recedendum. Conueniunt tamen communiter in hoc DD. quod in pœnam tanti criminis, qui spirituale videlicet beneficium accepit, eo possit per iudicis sententiam priuari.

QVÆ-

QVÆSTIO III.

An simonia realis obliget ad restitutionem?

SCribunt DD. de hac re in locis proxima q. allegatis, & Victoria in relectione de simonia. 2. parte. Alensis 2. part. q. 187. memb. 5. S. Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 6. in corp. & ad 3. Turrecrem. & Cardin. Alexand. in c. Non est putanda, 1. q. 1. Canonistæ cum Gloss. supra eod. cap. De hoc.

Tenendum mente ex Rubr. notab. 14. quæ sit & dicatur realis simonia.

Prima Conclusio. Quicquid acquisitum est per simoniam realem pro beneficij collatione, siue eius acquisitione, quam primum restituendum est, etiamsi nulla scientia aut sententia iudicis accedat. Hæc est communissima DD. tam Theologiæ quàm iuris canonici sententia. Conclusio probatur ex cap. Ordinationes, & cap. Presbyter. & cap. Si quis Episcopus. 1. quæst. 1. & supra eod. tit. cap. De hoc. & cap. De simoniacè, & cap. De regularibus, & similib. & clarius ex Extrauag. 2. de simonia. & in Concilio Constantiens. sess. 43. in quibus decernitur nullum ius acquiri per electiones, prouisiones & collationes simoniacas. Si nullum ius acquiritur. Ergo statim restituendum, quod iniustè retinetur. Et licet quidam DD. senserint beneficij colla-

tionem ab initio nullam esse quo ad simoniam publicam, & non quantum ad eam quæ occultè commissa est,& latet,vt tradidêre Gomes.in reg.de trienn. possess. quæst. 12. & post eum Couarr. loc. cit. tamen illam ambiguitatem sustulerunt Concil. Constant. & d. extrauag. 2. dum statuunt simoniacum etiam occultum nullum ius in beneficio, quod per simoniam habuit acquirere, atque ideò licet simonia in beneficio occultissimè sit commissa,tamen tam dans quam accipiens tenentur quam primum ad restitutionem hinc inde perceptorum.

Secunda Conclusio. Qui scienter simoniacè beneficium acquisiuit præter beneficij resignationem etiam tenetur ad restitutionē fructuum omnium, qui à diligenti possessore percipi potuerunt. Alexand. Alensis loco cit. S.Thomas 2. 2. quæst. 100. art. 6. & eius commentatores ibidem. Couarr.in d. num. 7. Sotus vbi supra. & hæc est communis DD. sententia. Probatur in primis ex Extrauag. 2. de simonia ibi. Per electiones verò postulationes, prouisiones, confirmationes, seu quasuis alias dispositiones, quas simoniaca contigerit labe fieri, & quæ viribus omnino careant, in Ecclesijs, monasterijs, dignitatibus, personatibus, officijs Ecclesiasticis, & quibusuis beneficijs, aut aliquo eorum, cuiquam ius nullatenus acquiratur: & subditur his verbis: Nec inde faciat aliquis fru-

ctus

ctus suos, sed ad illorum omnium, quæ percepit restitutionem, sub animæ periculo sit astrictus. Hæc in d. Extrauag. & in d. loco Concilij Constant. idem habetur. Nec promoti, ait, aut prouisi faciant fructus suos: sed ad illorum restitutionem tanquam iniquè ablata percipientes teneantur. De his Rebuffus in praxi beneficior. 3. part. in titu. de simonia, in resignatione. num. 7. 8. & 15. Ratio etiam euidens est. Collatio & prouisio beneficij simoniacè facta ipso iure nulla est ex iuribus supra allegatis. Ergo beneficium sic possidens iniustus est possessor, & non facit fructus suos, & consequenter tenetur ad restitutionem perceptorum. His accedit, quod generaliter possidens sine titulo, tenetur de omni damno & lucro percepto & percipiendo. l. Si nauis. ff. de rei vendic. Quod dictum de restitutione fructuum, intelligendum ex senteutia S. Thomæ de fructibus qui supersunt deductis expensis factis causa fructuum.

Tertia Conclusio. Qui beneficium per simoniam ignoranter & inuoluntariè acquisiuit, vtpote quando ab alijs videlicet consanguineis, aut amicis simonia commissa est, quamprimum resciuerit se simoniacè ingressum habuisse, tenetur beneficium dimittere. Sanctus Thomas in d. art. 6. ad tertium. & Commentatores eius ibidem. Syluester in verb. Simonia. quæst. 13. dicto 8. Couarr. Sotus &

Petrus

Petrus à Nauarra loc. cit. & alij communiter. Probatur ex cap. De simoniacè. cap. De regularibus. & cap. Ex insinuatione. & Nobis, supra eod. & DD. ibidem. Et qui sic simoniacè simonia commissa ab alijs beneficium acquisiuit, si à tempore scientiæ criminis statim beneficium non dimittat, videtur ratum habere factum simoniacum aliorum, & participare in peccato. Imò si nolit dimittere potest cogi à iudice ad dimittendum.

Quarta Conclusio. Qui sic possedit beneficium ex simonia ignoranter commissa tenetur etiam ad restitutionem fructuum ratione beneficij simoniacè possessi acquisitorum, qui adhuc extant; non tamen ad restitutionem eorum, qui bona fide durante consumpti sunt, S. Thom. loco cit. & eius commentatores. Victoria in relect. 2. part. num. 8. Martinus Nauarr. lib. 5. consilior. in tit. de simonia. consil. 61. Syluest. Sotus. Couarr. Petrus à Nauarr. locis cit. Quando autem conscius fit sceleris, si statim vt in conscientia tenetur, beneficium non dimittat, à die scientiæ tenetur etiam fructus restituere, cùm tunc mala fides incipiat, & cognoscat se iniustè sine titulo canonico beneficium possidere. Antequam enim ad scientiam ipsius criminis commissi narratio deuenerit, cùm nullum crimen commiserit, nec culpam aliquam contraxerit tanquam bonæ fidei possessor possedit. Lex canonica non solum eum, qui scienter, sed etiam

iam eum, qui ignoranter beneficium per ſimoniam acquiſiuit, incapacem reddidit acquiſitionis beneficij in pœnam tanti criminis. Atque in hoc caſu quando ſimoniæ peccatum ab alijs commiſſum eſt, ignorante eo, qui beneficium acquiſiuit, priuatio beneficij à iure impoſita non habet rationem pœnæ: cum talis poſſeſſor non peccauerit, ſed eſt quædam incapacitas à iure impoſita omni poſſeſſori beneficij ſimoniacè collati ſiue ſcienter, ſiue ignoranter: ſicut irregularitas aliquando eſt pœna; vt in occidente priuata auctoritate; quandoque non eſt pœna, ſed quædam incapacitas, vt in iudice qui ſine vllo peccato ad mortem condemnat malefactorem. Sed nunc videndum cui reſtitutio facienda.

Quinta Concluſio. Pecunia ſiue res temporalis data pro acquiſitione beneficij, ſi iudicis ſententia & condemnatio accedat, reſtituenda eſt Eccleſię, in cuius ignominiam aut damnum, talis pecunia data: vel pauperibus, ſi in nullius certæ Eccleſiæ ignominiam ceſſit. Hęc eſt communis DD. Gloſſ. in cap. De hoc. ſupra eod. & alij ibidem. Sylueſt. in verb. Simonia. quæſt. 20. Sotus. Victoria. Caietan. & alij. ex cap. De hoc. cit. & arg. cap. Si quis in atrio. 17. quæſt. 4.

Sexta Concluſio. Pecunia talis ante ſententiam, & in foro conſcientiæ reſtituenda eſt danti. Hæc eſt probabilis, quam tenent Dominicus Sotus lib. 9. de iuſtitia & iure. quæſt. 8. art. 1.

art.1. & ante eum Victoria in 2. part. relectionis de Simonia. num. 6. Petrus à Nauarra lib. 4. de restitut. cap.2. num. 147. Ioseph. Angles in 2. part. in 4. sentent. in quæst. Quis à restitutione liber sit. difficult. 17. Petrus de Aragon in d. art. 6. D. Thomæ. & ibidem. Gregor. de Valentia, & alij quidam recentiores. Dicit tamen Victoria, quod ex sententia omnium DD. restitutio non debet fieri ei, à quo accepta est, quia non est facta ei iniuria, licet de hoc non adducant Doctores aliquem canonem id determinantem, quod ego sciam. Sic Victoria, cuius tempore communis fuit opinio. At post Sotum, qui nostram conclusionem altius fundauit, licet breuius plures relicta communi in hanc descenderunt sententiam, quæ hoc fundamento munitur. Lex pœnalis ante condemnationem reum non obligat, vt ipsemet teneatur esse executor suæ sententiæ pœnalis, quando requiritur actio ad executionem. argum. cap. Fraternitas 12. q. 2. Gloss. ibid. quam sequuntur in eod cap. Archidiacon. Cardin. Alexand. Turrecr. Martin. Nauarr. & alij. Archidiac. Petrus Ancharan. & Philippus Francus in c. Cum secundum leges. de hæreticis. in 6. Ioannes Andr. in c. Pro humani. de homicid. in 6. Bart. in l. Eius qui delatorem. ff. de iure fisc. & ex Theologis S. Thomas 2.2. quæst. 62. art. 3. in corp. Caietan. & alij commentatores ibid. Syluest. in verb. Assassinus. q. 5. Conrard. de contractib. q. 7. Adrian.

quod-

quodlibeto 6.art.1. Barthol. Medina in 1. 2. S. Thom. q. 96. art. 4. & latissimè Dominicus Sotus lib.1.de iustitia & iure.q.6. art6.& alij alibi communiter contra quosdam DD. Sed lex quod talis pecunia detur Ecclesię, aut pauperibus, alienetq; à se illam pecuniã, qui eam accepit pœnalis est à lege canonica inducta vt supra dictum, & requirit ad sui executionem actionem & passionem. Ergo. S. Thomæ doctrina in d. q. 100. art.6. ad 4. videtur obstare huic conclusioni. Sed ea intelligenda secundum 5.conclusionem, vt Sotus intelligit.

Septima Conclusio. Renunciatio beneficij simoniacè collati debet fieri in manibus ordinarij, siue Episcopi, aut alterius superioris, qui renunciantem possit inuitum destituere iusta de causa. Hanc docet Nauarr. lib.5. consil.de simonia.consil. 61.in respons.ad 1.quæst. probat ex Innocentio in cap. Quod in dubijs. de renunciat. Panorm. in c.Cum ex iniuncto. in fin.de hæret.& alijs dicentibus, quod potestas recipiendi resignationem beneficij pertineat ad eum qui potest inuitos destituere. Sed rectius allegasset Nauarr. ad propositũ Gloss. in c.De regularibus.super verb.Dimittant.supra hoc tit.Innocent.Hostien.Ioan.Andr.Panorm. Anton. & communiter alios ibidem, qui loquuntur in casu nostro, & dicunt quod inferiores renunciãt beneficia simoniacè possessa & accepta in manibus prælatorum & superiorum suorũ: Quod vtiq; intelligendum de præ-

de prælatis & superioribus, qui habent potestatem, & iurisdictionem Episcopalem priuandi & destruendi, quando iusta causa subest. Si autem sint prælati inferiores exempti, non renunciant nisi in manibus Papæ, vel Legati secundum Hostiensem, & alios post eum. Et Episcopus non potest nisi in manibus Papæ aut sine eius consensu. Hinc non rectè iudicat Victoria, dum dicit loc. cit. non videtur dubitandum, quin debeat fieri collatori, id est, talis debet reddere in manus illius, ad quem spectat prouidere. Collator enim non semper habet potestatem inuitum ex iusta caussa aut priuandi, aut destituendi. Addit tamen rectè Nauarr. in d. consil. num. 3. quod superior in cuius manibus huiusmodi renunciatio fit, non possit beneficium renunciatum denuò conferre renuncianti, si eius collatio non pertineat ad eum, sed collatio fiet ab eo, ad quem illa alias pertineret, quia licet, vt ipse ait, regulariter, iure communi solo attento, ad quem pertinet potestas destituendi, pertineat potestas instituendi, & contra. ex d. cap. Ex iniuncto. & Glossa ibid. communiter recepta. Secus tamen est, cum institutio iure particulari priuilegij, fundationis, vel consuetudinis pertinet ad alium quam ad destituere potentem, vt ibi & alibi resoluitur. S. Antonin. 2. part. tit. 1. cap. 5. §. 11. prope finem dicit aliquid notabile ad præsens institutum, nescio tamen an tempestiuum sit remedium.

Nota

Nota ſeptimo, inquit, quod Epiſcopus vel alius qui ſimoniacè tenet beneficium veniens ad mortem, ſi vult ſaluari, debet renunciare ſecundum Hoſtienſ. mente, & in manibus confeſſoris, ſi non poteſt habere eum, in manibus ordinarij deberet reſignare, & ſub hac conditione renunciabit ſi placuerit Papæ, vel alteri, ad quem ſpectat collatio eius. Et ſi conualuerit, vadat quam citius ad eum, & pareat ei. Et caueat ne moram præbeat, nec fructus ſibi appropriet: ſed fideliter cuſtodiat, vel in vtilitatem Eccleſiæ expendat. Hæc ille. Dubium hîc eſſe poteſt. An qui ſimoniacè beneficium nunc adeptus eſt, ipſo iure ſit inhabilis ad illud, & ad alia quæcunq; obtinenda? Difficultatẽ facit extrauagans Pij V. quæ incipit: Quamprimum. & eſt 12. libri ſuarum conſtitut. verſ. Qui beneficium, aut officium Eccleſiaſticum ſimoniacè adeptus fuerit, illis ſimiliter ſit ipſo iure priuatus, & ad fructuum omnium quos ſuſceperit, reſtitutionem teneatur, & perpetuò ſit inhabilis ad ea, & quæcunque alia beneficia Eccleſiaſtica obtinenda. Hæc ibi. Nauarr. in tit. de ſimonia. conſil. 34. mouet hanc dubitationem occaſione d. extrauag. Pij V. Reſpondet in primis Nauarr. quod præfata extrauag. non habeat locum in foro conſcientiæ ante ſententiam, quia pœna non ligat conſcientiam ante illam inflictam iuxta Gloſſ. ſolemnem in d. c. Fraternitas. & per alia ſup. allegata. Alia etiam ar-

iam argumenta pro parte negante accumulat Nauarr. & postremo bene dicit, quod suo iudicio à paucis prædicta constitutio quo ad hunc effectum est vsu recepta, licet à plurimis circa beneficia, simonia committatur, & lex quæ non est vsu recepta, non ligat. §. Leges. d. 4. & glossa recepta. cap. 1. de treuga & pace.

Octaua Conclusio. Licet in ordinatione simoniaca, qui pretium temporale recipit, teneatur ad eius restitutionem, tamen qui ordinem recipit, nihil spirituale restituere potest. Hæc elicitur ex communi doctrina DD. Prima pars patet ex superioribus & ab omnibus recepta est. Secunda non minus clara. In ordinatione confertur ordo cum charactere. Sed nec ordo semel collatus adimi potest, nec character qui indelebilis est, reijci valet.

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM IN HOC TRACTATV contentarum.

A.

B.

C.

D.

E.

In ele-

F.

G.

H.

L.Labor.

L.

M.

N.

O.

P. Paci-

P.

Pensio

Q.

R.

Simonia

FINIS INDICIS.

